

FREIHEIT IN BINDUNG

EX LIBRIS

LÖSETE VOM ZWANG

Dr. Helmut Bester

Dv 1515

DEUTSCHLAND
BIBLIOPHILIA

DEUTSCHLAND
BIBLIOPHILIA

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
- Medizinische Fakultät -
DUSSELDORF
V 838

EX LIBRIS
UNIVERSITÄT DUISBURG
FÜR
HUMANWISSENSCHAFTEN
UND
KUNSTGESCHICHTE
VON
HEINRICH DESTER
1871

HRVATSKO-SLAVONSKA
FARMAKOPOEA.

PHARMACOPOEA
CROATICO-SLAVONICA.

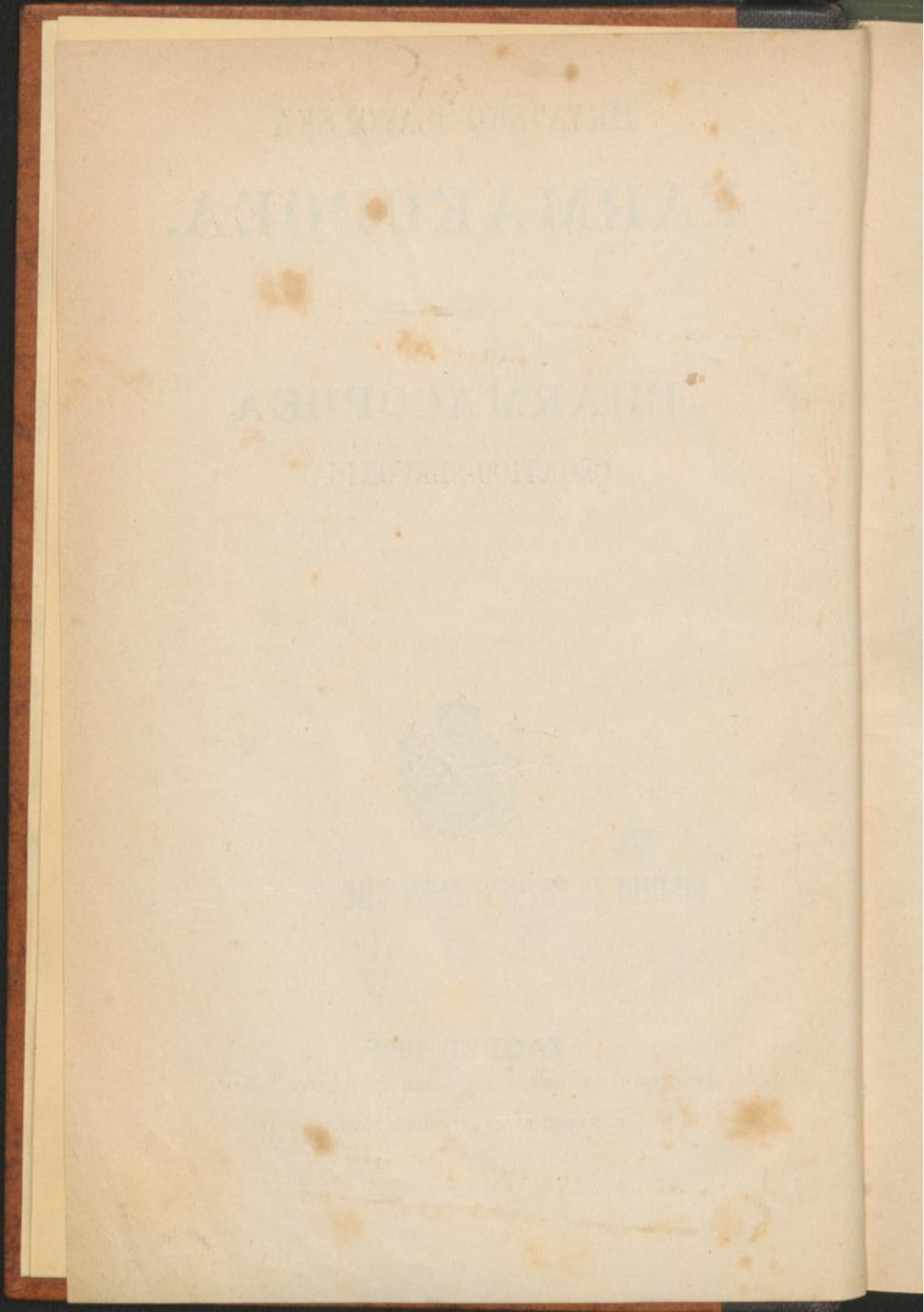
A 667

INSTITUT ZA POVIJEST FARMACIJE
SA ZBIJKOM
ZAGREB, TOMAŠICEVA 12

ZAGREB 1888.

NAKLADOM KR. HRV.-SLAV.-DALM. ZEMALJSKE VLADE.

TISKARSKI ZAVOD „NARODNIH NOVINAH“

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za poslove unutarne od 25. listopada 1888. broj 39.171, kojom se izdaje
pharmakopoea.

1. Hrvatsko-slavonska farmakopoea istovjetna je s drugim izdanjem farmakopoee magjarske (Pharmacopoea hungarica Editio secunda 1888.) samo što je osim tamo uvrštenih liekova još uvršteno: aqua laurocerasi (voda od lovorvišnjevice) i oleum olivarum (maslinino ulje), a medju kušala kalijev bromat (kalium bromicum), a izmjere za običnu sladoraču (syrupus simplex) su izpravljene.

2. Svaki zdravstveni činovnik, svaki oblastni, občinski i privatni liečnik, živinar i liekarnik dužan je počamši od prvoga dana mjeseca siečnja 1889. ustanove sadržane u hrvatsko-slavonskoj farmakopoei tiskanoj u tiskarni „Narodnih Novina“ a izdanoj nakladom kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, obdržavati.

3. Svaki vlastnik i upravitelj kakove god liekarne dužan je za svoju liekarnu barem jedan primjerak ove farmakopoee nabaviti.

4. Svaka kr. kotarska oblast, svako gradsko poglavarstvo, svaka kralj. županijska oblast imadu

a*

po jedan primjerak ove farmakopoee za uredovnu porabu nabaviti.

5. Istim danom kad ova farmakopoea stupa u kriepost, ukida se dosele propisano prvo izdanje farmakopoee magjarske (Pharmacopoea hungarica 1871.)

6. Upravne oblasti pozivlju se, da ovu naredbu jošte napose liečnikom, živinarom i liekarnikom na znanje stave.

7. Ovo djelo dobiva se brošurano uz cieniu od četiri (4) for. 50 novč., kod ravnateljstva pomoćnih ureda kr. zemalj. vlade i u svih domaćih knjižarah.

Grof **Khuen-Héderváry** v. r.

PREDGOVOR.

PRAEFATIO.

Nazočna farmakopoea sudara se u bitnosti sa drugim izdanjem ugarske farmakopoee od ove godine. Stvarnih promjena nije preduzeto, izuzam što se je pripis za pripremu „jednostavne sladorače“ izpravio i što se je iz prvoga izdanja ugarske farmakopoee, koja je do sele bila kod nas propisana, pridržala „lovorotrešnjeva voda“ i „maslinovo ulje“, a medju kušala uvršten je još „kalijev bromat“.

Uredba predležee farmakopoee ravna se po ovih temeljnih načelih :

1. Prihvaćena su znanstvena nazivlja kao glavna te je po njih ciela gradja abecedno poredana. Od dojakošnjih synonyma pridržala su se samo ona, koja se još mnogo rabe.

2. U izboru pojedinih predmeta bili su mjerodavni ne samo strogo znanstveni, već i praktički obziri.

3. U pripremi jako djelujućih pripravaka, kod kojih način pripreme upliva na njihovu kakvoću, oslanja se ova farmakopoea, što se načina pripreme i jakosti pripravaka tiče, po mogućnosti koli o prvo izdanje ugarske farmakopoee, toli o novije farmakopoee drugih naroda ; izuzam ono, što je navedeno pod 7. točkom ovoga predgovora.

4. Od kupovnih tvorina, koje dolaze u različitoj kakvoći, svuda su najbolje vrsti odabrane.

Haec pharmacopoea cum hungaricae editione secunda anno 1888. essentialiter congruit. Gravioris momenti mutationes fere nullae factae sunt, nisi quod praescriptio praeparationis „syrupi simplicis“ correctae, ex priore pharmacopoeae hungaricae editione, quae adhuc apud nos in usu erat, „aqua laurocerasi“ et „oleum olivarum“ retentum et inter reagentia kalium bromicum insertum est.

In elaboratione Pharmacopoeae huius principia sequentia consecuta fuere:

1. Nomenclatura, ordine alphabetico enumerata, articulorum, denominationibus scientificis usitatis, adaptabatur. E synonymis autem obsoletis tantum in usu plurime occurrentes tenuimus.

2. In selectione articulorum receptorum non tantum rationes striete scientificas, sed etiam usus praxeos communis spectavimus.

3. In praeparatione articulorum vehementer agentium et secundum modos diversos praeparationis differentium, — observatione eorum, quae sub 7. praefationis huius continentur, — in editione prima pharmacopoeae hungaricae, nec non in pharmacopoeis novis nationum peregrinarum aliarum contentis et elucubratis praeparationis et concentrationis rationibus similes acceptavimus.

4. E praeparatis venalibus diversae qualitatis ubique optima tenuimus.

5. Priprema ili čišćenje lučbenih pripravaka propisuje se svuda ondje, gdje tvorničarski pripravnici ne pružaju tako dovoljne sigurnosti o vrloj kakvoći, kao što oni, koji se u manjih obrocima, ali većom pomnjom pripravljaју, pa isto tako kod pripravaka, koji se brzo pretvaraju, a lako ih je načiniti i očistiti.

6. Zato se je koliko moguće poskrbilo, da budu osebujna fysikalna svojstva, kao što i pokušaji oko lučbene istovjetnosti, a osobito oko spoznaje onečišćenja i patvorenja što točnije opisani. Za tim ciljem prihvaćeni su najnoviji načini kakvoćne lučbene analyse, naročito što se tiče ustanovljivanja sadržaja i istovjetnosti. Nu da se izbjegne prevelikoj strogosti, prihvaćeno je kod reakcija, što no se očituju izlučivanjem taloga, razlikovanje trijuh stupnjeva, naime:

- „neka se ne čienja“
- „neka jedva pomutni“
- „neka ne slaže taloga“

7. Jakost kiselina, otopina i ostalih jače djelujućih tvarina priudešena je desetinskomu sustavu tako, da iznosi sadržaj 0.1, 1, 5, 10, 20, 25, 50 postotaka. Koliko se pojedinih liekova tiče, prihvaćen je kod njih takav postotni sadržaj, da bude što bliži onomu u prvom izdanju ugarske i u ostalih stranih farmakopoeah.

Odmjerno ustanovljivanje, da li je sadržaj valjan, udešeno je tako, da se ima uzeti za iztraživanje stokratna količina od takmine (aequivalenta) iztražne tvarine ili koji drugi rationalni dio; usljed toga kaže broj potrošenih šestornih centimetara odmjerne

5. Praeparationem aut depurationem praeparatorum chemicalium praescipimus, ubicunque praeparata officinarum, maiorem non praebent certitudinem indolis aptae, quam illa, quae in dosibus exiguis, sed maioribus expensis praeparantur, aut cito permutantur, et facile conficiuntur vel depurantur. Ratione hac:

6. Curas adhibuimus maximas pro descriptione exactissima proprietatum physicarum specificarum nec non reactionum identitatis chemicae, praecipue autem: recognitionis inquisitionum et falsificationum. In respectu harum, modos novissimos analyseos qualitativae, praecipue pro determinatione contenti et identitatis adhibuimus. Rigoris superflui evitandi causa: in reactionibus ope praecipitatorum manifestis gradus tres distinguimus, scilicet:

„non permutetur“

„vix perturbetur“

„praecipitatum non praebeat“

7. Concentratio acidorum, solutionum et materialiarum aliarum fortiori modo agentium eo modo systemati decimali respondente determinabatur, ut contentum percenta: 0.1, 1, 5, 10, 20, 25, 50 efficiat. Respectu medicaminum singulorum, percenta, in pharmacopoeis extraneis contentis proxima adoptavimus.

Explorationem pro verificatione contenti, secundum systema volumetricum, eo modo ubique accommodavimus, ut aequivalentis materiae explorandae quantitas centupla, aut alia aliqua pars rationalis, pro determinatione est adhibenda; in huius conse-

tekućine, ili njegov jednostavan racionalan umnožak, postotni sadržaj lieka.

8. Toplotni stupnjevi svuda se razumievaju po toplomjeru Celsijevu. Kao obična (normalna) toplota uzela se je ona kod $+ 15^{\circ}$ Celsijeva toplomjera.

9. Kod uteznih mjera jedinicom je gram, a kod objamnih mjera šestorni centimetar.

quantiam: numerus centimetrorum cubicorum applicatorum solutionis volumetricae, aut huius multipulum simplex rationale, contentum percentuale medicaminis designat.

8. Gradus temperaturae ubique secundum thermometerum Celsiusum intelliguntur. Pro temperatura normali $+ 15^{\circ}$ thermometri Celsiusi adoptavimus.

9. Unitas in mensuris ponderum: grammati, in mensuris voluminum autem: centimetro cubico respondet.

Najglavnija pravila.

1. Liekovi, koji su označeni jednim znakom križa ili dvima (†, ††), smije liekarnik samo onda podati, ako ih je propisao zakonito ovlašten liečnik; ostali liekovi smiju se slobodno podavati.

2. Ako bi liečnik od kojega lieka propisao veći obrok od onoga, koji je naznačen u priloženoj skrižaljci kao najveći, smije liekarnik propisati liek samo tada podati, ako je liečnik iza označene količine stavio znak uzklika (!).

3. Pripravci, za koje je u farmakopeji propisan način pripreme, ne smiju se drugačije, van samo tim načinom priredjivati.

Isto tako moraju oni pripravci, koji su prihvaćeni kao kupovni, kao što i priesni liekovi točno odgovarati izbrojenim zahtjevom i svojstvom.

4. Liekovi, kojih u ovoj farmakopeji ne ima, ali ih ipak liečnici propisuju i liekarnici ih drže, ne smiju biti patvoreni, već čisti i najbolje kakvoće.

Ali ako su isti bili sadržani u prvom izdanju farmakopoe magjarske ili u prvih pet izdanja farmakopoe austrijske, to se neka liekarnik točno ravna po tih propisih.

Ako pako propisani liek ne bi bio u tih farmakopoeah naveden, trebalo bi ga tako načiniti, kao što

Regulae generales.

1. Medicamenta signo crucis unius vel signis crucis duobus (†, ††) notata pharmacopola solummodo tunc dispensare poterit, si ea per medicum rite legitimatum praescripta fuerint; medicamenta relinqua autem libere dispensari poterunt.

2. Si alicuius medicamenti medicus majorem dosim praescriberet illa, quae in tabula adnexa dosis maximae instar est recepta, pharmacopola medicamentum praescriptum solummodo tunc dispensare poterit, si medicus post quantitatis designationem signum exclamationis (!) posuerit.

3. Praeparata, quorum modus praeparationis in pharmacopoea est praescriptus, nonnisi modo hocce praeparare licet.

Ita quoque praeparata, quae ut venalia adoptantur, nec minus pharmaca cruda, indiciis et characteribus enumeratis ad amussim respondeant.

4. Medicamenta in hac pharmacopoea quidem non recepta, sed tamen a medicis praescripta et per pharmacopolas servata, ne sint falsificata, sed pura et optimae qualitatis inveniantur.

Si vero eadem in editione prima pharmacopoeae hungaricae vel in aliqua editionum priorum (I.—V.) pharmacopoeae austriae descripta essent, pharmacopola semet descriptioni huic stricte accommodet.

Si vero medicamentum praescriptum in pharmacopoeis supradictis non esset descriptum, eo modo

se pripravljaju najsljedniji mu liekovi po propisu ove farmakopoe.

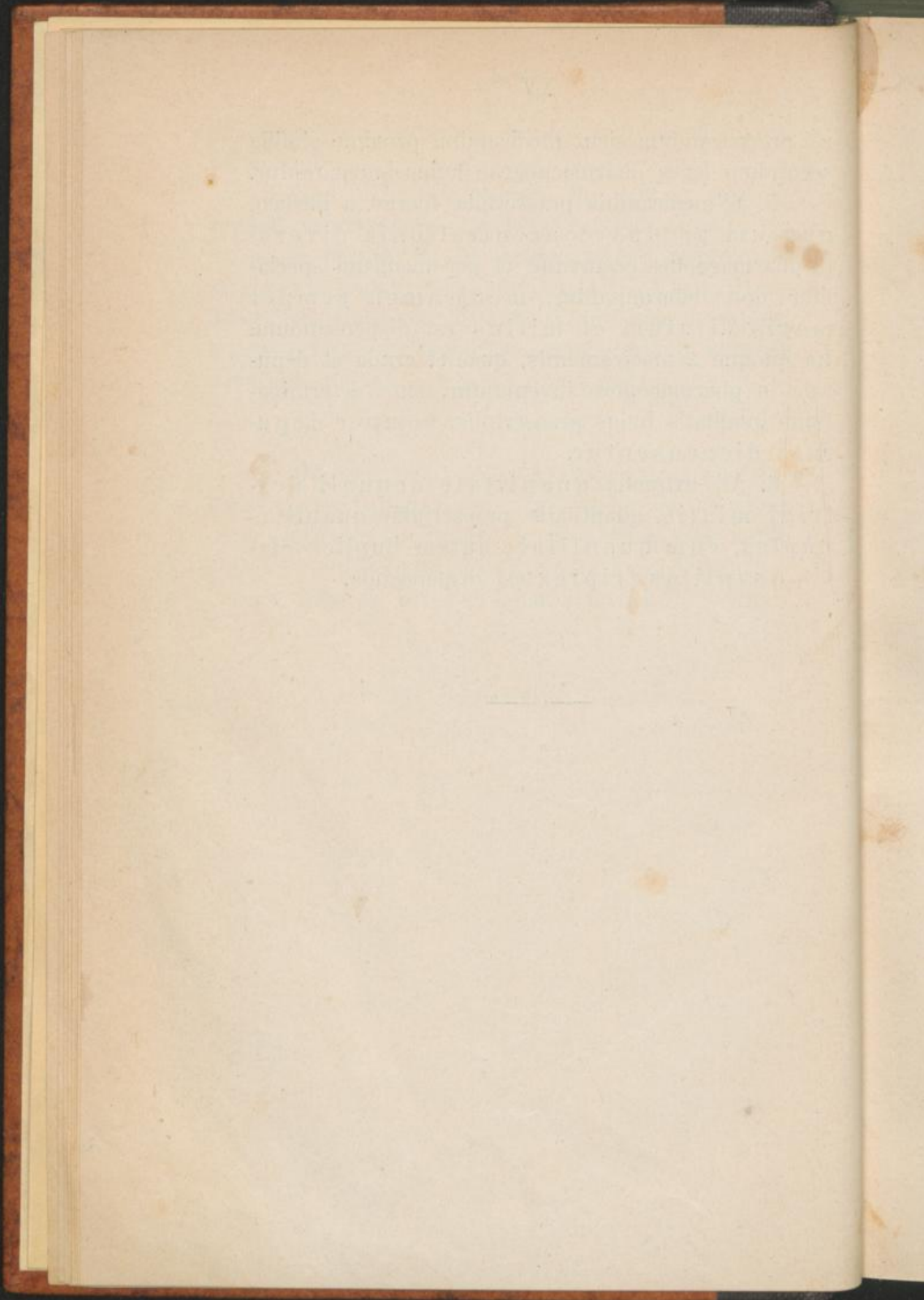
5. Kad bi liečnik propisao koji liek, za koji odredjuje farmakopoea različite stupnjeve jakosti, a liečnik ne bi izrično jakosti naveo, ima se uvijek podati razriedjeniji i blaži liek. Tako isto treba od liekova, kojih ima u farmakopoei priesnih i čišćenih, a u pripisu nije ta kakvoća označena, uvijek čišćeni podavati.

6. Od izerpina, koje su miešane sa jednakom količinom dextrina, treba da se poda dva puta toliko, koliko je propisano, a od onih, kojim je umiešana dvostruka količina dextrina, neka se uzme tri puta toliko.

est praeparandum sicut medicamina proxime similia secundum leges pharmacopaeae huius praeparantur.

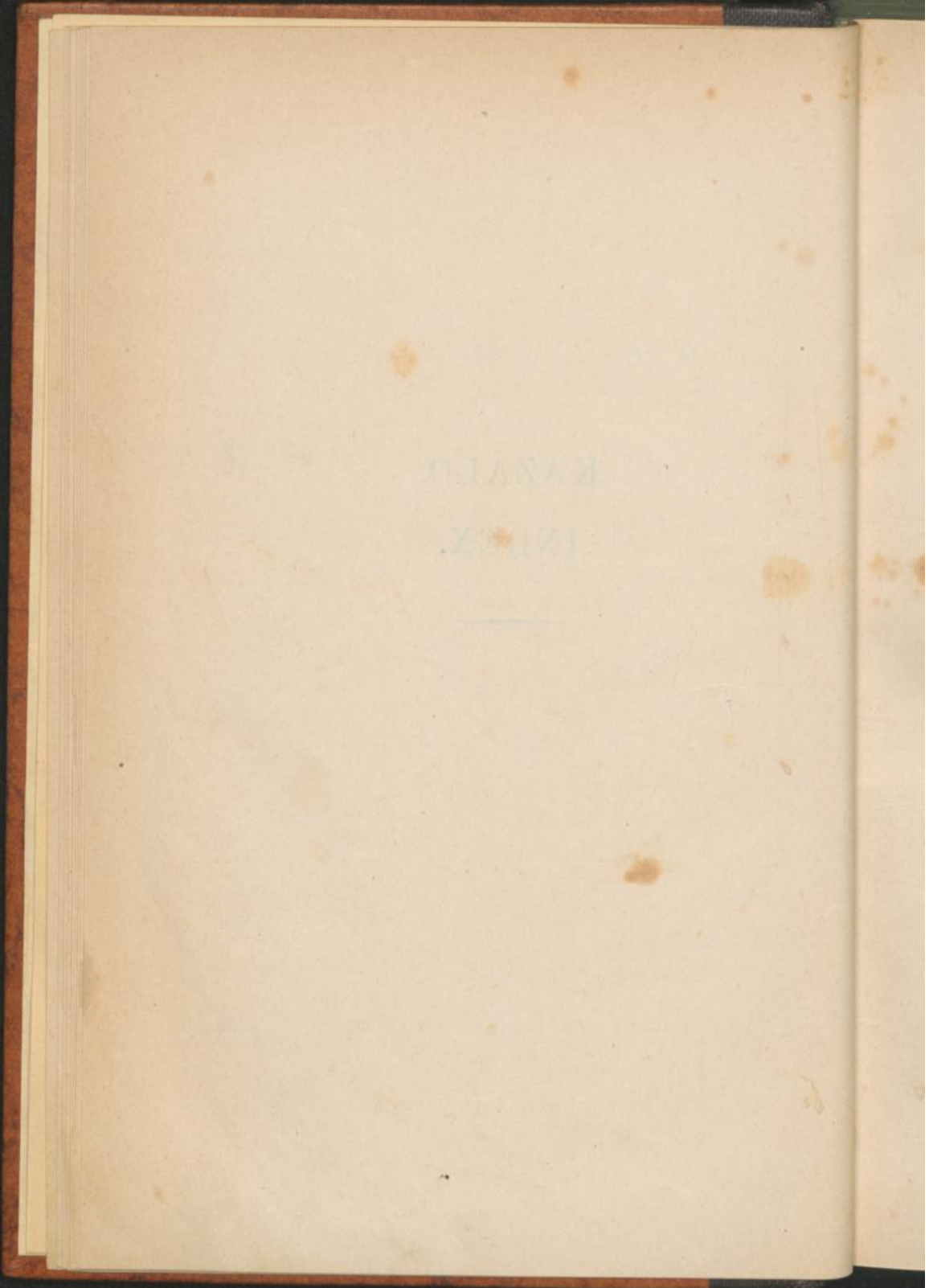
5. Si medicamina praescripta fuerint a medico, quorum gradus concentrationis diversi in pharmacopoea occurrunt, et per medicum specialiter non determinantur, medicamen semper magis dilutum et mitius est dispensandum. Ita quoque e medicamentis, quae et cruda et depurata in pharmacopoea inveniuntur, sine determinatione qualitatis huius praescriptis, semper depurata dispensentur.

6. Ab extractis quantitate aequali dextrini mixtis, quantitatis praescriptae quantitas duplex, cum quantitate autem duplici mixtis quantitas triplex est dispensanda.

KAZALO.
INDEX.

b

KANAL
Z. 171

A.

	Str.
Absinthium	3
Acetas lixivae	299
" plumbi basicus	451
Acetum	3
" antisepticum	5
" aromaticum	5
" lithargyri	451
" pyrolignosum rectificatum	7
" radicale	7
" scillae	7
Acidum aceticum concentratum	7
" " dilutum	9
" " glaciale	7
" arsenicosum	11
" benzoicum	11
" boracicum	13
" boricum	13
" carbolicum	15
" " crudum	17
" " liquidum	17
" chromicum	19
" citricum	19
" Halleri	341
" hydrochloricum concentratum purum	21
" " dilutum	23
" muriaticum concentratum	21
" " dilutum	23

b*

	Str.
Acidum nitricum concentratum purum	25
" " dilutum	25
" orthoxybenzoicum	29
" orthophosphoricum	27
" phenylicum	15
" phosphoricum	27
" pyrogallicum	469
" salicylicum crystallisatum	29
" sulfuricum concentratum	31
" " dilutum	33
" tannicum	33
" tartaricum	35
Aconitinum germanicum	35
Aconitum	37
Adeps suillus	39
Aether aceticus	39
" depuratus	41
" sulfuricus	41
Agaricus chirurgorum	41
Aloë	43
Althaea	43
Alumen	45
" ustum	47
Aluminii hydroxydum	47
" et kalii sulfas	47
" " " " crystallisatus	45
Aluminium hydrooxydatum	47
Ammonia pura liquida	343
Ammoniacum	51
Ammonii carbonas	53
" chloridum	55
Ammonium aceticum solutum	51
" carbonicum	53
" chloratum	55
Amygdala amara	57
" dulcis	57
Amyle nitrosa	59

	Str.
Amylum tritici	61
Angelica	61
<i>diffusa</i> Anisum stellatum <i>mag. n. 1888</i>	63
" vulgare <i>mag. n. 1888</i>	65
Antidotum arsenici	65
Antifebrinum	67
Antimonium crudum	525
Antimonii pentasulfidum <i>mag. n. 1888</i>	523
" trisulfidum	525
Antipyrinum	69
Apomorphinum hydrochloricum crystallisatum	71
Aqua amygdalarum amararum	73
" aurantii florum <i>mag. n. 1888</i>	77
" calcis	77
" " saccharata <i>mag. n. 1888</i>	79
" carbolata	81
" chlori	81
" cinnamomi simplex	83
" " spirituosa	85
" destillata	85
" foeniculi	87
" Goulardi	89
" laurocerasi	87
" laxativa viennensis	289
" menthae piperitae	89
" naphae	77
" plumbica <i>mag. n. 1888</i>	89
" rosarum	89
" saturnina	89
" vegeto-mineralis Goulardi	89
Arcanum duplicatum <i>mag. n. 1888</i>	321
Argenti nitras	91
" " fusus	91
Argentum nitricum crystallisatum	91
" " fusum	91
Arnica	93
Arsenicum album	11

	Str.
Arseni trioxydum	11
Asa foetida	95
Atropini sulfas	97
Atropinum sulfuricum	97
Aurantium	99
Axungia porci	99

B.

Balsamum copaivae	101
" peruvianum	101
" vitae Hoffmanni	103
Belladonna	105
Benzoë	105
Bicarbonas natrii	387
" sodae	387
Bichloretum hydrargyri	273
Bismuthi subnitras	107
" tannas	111
Bismuthum nitricum basicum	107
" subnitricum	107
" tannicum	111
Bolus alba	113
Borax venetus	381
Bulbus scillae siccatus	499

C.

Caffeinum	173
Calamus	113
Calcaria caustica	119
" chlorata	113
Calcii carbonas nativus	115
" " praecipitatus	117
" chloridum fusum	119
" hydrophosphas	121
" oxydum	119
" sulfas ustus	123

	Str.
Calcium carbonicum nativum	115
" " praecipitatum	117
" chloratum fusum	119
" hydrophosphoricum	121
" oxydatum	119
" phosphoricum <i>hydrophosphoricum</i>	121
" sulfuricum ustum <i>sulfuricum praeparatum</i>	123
Calumha	125
Calx viva	119
Camphora	125
Cannabis indica	127
Cantharis	127
Capillus Veneris	129
Caragaheen	131
Carbo ligni depuratus	131
" vegetabilis	131
Carbonas lixivae purus <i>Carbonas lixivae purus</i>	303
Cardamomum	133
Caryophylli	133
Castoreum	135
" americanum	135
Catgut	165
Centaurium	137
Cera alba	137
" flava	137
Ceratum cetacei	141
Cerussa <i>Cerussa</i>	455
Cetaceum	141
Chamomilla vulgaris	143
Charta sinapisata	143
China	145
Chinini bisulfas	151
" sulfas	155
" tannas insipidus	157
Chininum	149
" bisulfuricum	151
" hydrochloricum <i>hydrochloricum</i>	153

	Str.
Chininum muriaticum	153
" sulfuricum	155
" tannicum insipidum Rozsnyai	157
Chloralum hydratum	161
" hydricum	161
Chloridum ferricum	247
" hydrargyrosum	279
Chlorina liquida	81
Chlorodine	163
Chloroformium e chloralo	163
Chorda carbolata	163
Cinnabaris factitia	165
Cinnamomum	167
Citrus	167
Cocainum hydrochloricum	169
Codeinum	171
Coffeinum	173
" citricum	173
" natrio-benzoicum	175
" natrio-salicylicum	175
Cognac	175
Colchicinum	177
Colchicum	179
Collodium	179
" flexile	179
Collyrium adstrigens luteum	179
Colocynthis	181
Colophonium depuratum flavum	181
Coriandrum	183
Cortex chinae calisayae convolutus	145
" " " planus	145
" " " succirubrae	147
Cremae celeste	591
Cremor tartari	309
Creta alba	115
Crocus gallicus	183
Cubeba	185

	Str.
Cupri sulfas	187
Cuprum aluminatum	185
" sulfuricum	187
Cyanidum hydrargyricum	281

D.

Decoctum Zittmanni fortius	187
" " mitius	189
Deutojoduretum hydrargyri	275
Dextrinum	191
Digitalis	193
Dinatrii hydrophosphas	395
Drainages	587
Drains	587

E.

Elaeosacchara	193
Electuarium lenitivum	195
" e senna	195
Elixirium acidum Halleri	341
Emplastrum adhaesivum	195
" " americanum	197
" " linteo extensum	197
" album	201
" anglicanum	197
Emplastrum cantharidum	199
" " perpetuum	199
" cerussae	201
" diachylon compositum	201
" " gummi-resinosum	201
" " simplex	203
" euphorbii	199
" fuseum	205
" glutinosum	197
" hydrargyri	203
" lithargyri compositum	201

	Str.
Emplastrum lithargyri simplex	203
" mercuriale	203
" minii adustum	205
" noricum	205
" plumbi simplex	203
" saponatum	205
" saponato-camphoratum	205
" spermatis ceti	141
" vesicatorium consuetum	199
" " perpetuum	199
Emulsio amygdalina	207
" communis	207
" olei amygdalarum	207
" oleosa	207
Ergotina	235
Eserinum salicylicum	443
Eucalyptus	209
Euphorbium	209
Extracta	211
Extractum aconiti	215
" aloës	217
" belladonnae	217
" calumbae	219
" cannabis indicae	219
" centaurii	219
" chinae	221
" colocynthidum	221
" cubearum aethereo-spirituosum	223
" ferri pomati	227
" filicis maris aethereum	223
" gentianae	225
" hyoscyami foliorum	225
" liquiritiae	227
" malatis ferri	227
" nucis vomicae	229
" opii	229
" punicae granati	231

Str.		Str.
203	Extractum ratanhae depuratum	231
203	" rhei	233
205	" scillae	233
205	" secalis cornuti siccum	233
203	" secalis cornuti spissum	235
205	" taraxaci	237

F.

199	Ferri chloridum	247
199	Ferrosi lactas	237
207	Ferrosi-natrii pyrophosphas	239
207	Ferrosi sulfas	251
207	Ferrum hydrogenio reductum	245
235	Ferrum lacticum	237
143	" natrio-pyrophosphoricum	239
209	" oxydatum sulfuricum solutum	241
209	" pulveratum	243
211	" reductum	245
215	" sesquichloratum crystallisatum	247
217	" " solutum	251
217	" sulfuricum oxydulatum	251
219	Filix mas	253
219	Filum sericeum antisepticum	255
219	Flores benzoës	11
221	" sulfuris	535
221	" zinci	613
223	Foeniculum	255
227	Folia sennae sine resina	257

G.

225	Gallae	247
227	Gaze carbolatum album Listeri	259
227	" hydrargyro bichlorato corrosivo impraegnatum	259
229	" jodoformio impraegnatum	259
229	Gelatina animalis albissima	259
231	Gentiana	261

	Str.
Gluten animale albissimum	259
Globuli martiales	261
Glycerinum	263
Guajacum	265
Guarana	267
Gummi arabicum	267
" dextrinum	191
Guttapercha depurata	269
Gypsum ustum	123

H.

Hepar sulfuris vulgare	319
Hirudo	269
Hydrargyri chloridum corrosivum	273
Hydrargyrum amidato bichloratum	271
" bichloratum ammoniatum	271
" " corrosivum	273
" bijodatatum rubrum	275
" chloratum mite	279
" cyanatum	281
" jodatatum flavum	281
" oxydatatum flavum	283
" purum	287
" sulfuratum rubrum	165
Hydras magnesiaie	353
Hydromel infantum	287
Hyoscyamus	287

I.

Ichthyocolla	289
Infusum laxativum	289
" rhei cum natrio carbonico	291
" sennae compositum	289
Ipecacuanha	291
Isonaphtolum	377

Str.		Str.
	J.	
259	Jalapa	293
261		
263	Jodidum hydrargyrosus	281
265	Jodoformium crystallisatum	295
267	Jodum	295
267	Joduretum hydrargyricum	275
191		
269	Juniperus	297
123		

	K.	
	Kali causticum	307
	Kalii bromidum	301
319	" carbonas purus	303
269	" chloras	305
273	" hydrooxydum	307
271	" hydrotartas	309
271	" jodidum	313
273	Kalii-natrii tartras	315
275	" nitras	317
279	" permanganas	311
281	" stibio-tartras	317
281	" sulfas	321
283	" tartras	323
287	Kalium aceticum solutum	299
165	" bromatum	301
353	" bitartaricum	309
287	" carbonicum crudum	303
287	" " purum	303
	" " solutum	305
	" chloricum	305
	" hydrooxydatum	307
289	" hydrotartaricum	309
289	" hypermanganicum	311
291	" jodatum	313
289	" natrio-tartaricum	315
291	" nitricum	317
277	" permanganicum	311

	Str.
Kalium stibio-tartaricum	317
„ sulfuratum pro balneo	319
„ sulfuricum	321
„ tartaricum	323
„ „ neutrum	323
Kalomel	279
Kamala	325
„ depuratum	325
Kautschuk sparadrap	197
Kermes minerale	527
Kreosotum	327
Kusseinum crystallisatum	329
Kusso	329

L.

Lac sulfuris	535
Lactucarium germanicum	331
Lamina guttapercha	333
Lana gossipii carbolata	333
„ gossipii depurata Brunsii	333
„ „ hydrarg. bichlorato corros. impregnata	335
„ gossipii salicylata	335
Lapis causticus	307
„ divinus	185
„ infernalis	91
„ ophthalmicus	185
Laudanum liquidum Sydenhami	579
Lichen islandicus	335
Limonada magnesiaie	459
„ solvens	459
Linctus gummosus	337
Linimentum ammoniatum	337
„ saponato-camphoratum	337
„ styracis	339
„ volatile	337
Linum	339
Liquiritia	339

Str.		Str.
317	Liquor acidus Halleri	341
319	" ammoniae	343
321	" ammonii acetici	51
323	" " caustici	343
323	" " " anisatus	521
279	" anodynus mineralis Hoffmanni	517
325	" calcis saccharatus	79
325	" ferri oxydati	343
197	" " sesquichlorati	251
527	" kalii acetici	299
327	Lithargyrum	457
329	Lithii carbonas	347
329	Lithium carbonicum	347
	Lobelia	349
	Lupulus	349
	Lycopodium	351

M.

331	Magisterium bismuthi	107
333	" jalapae	471
333	Magnesia alba	353
335	" carbonica	353
335	" hydrica	353
307	" sulfurica	357
85	" usta	355
91	" " in aqua	353
185	Magnesii hydroxydum	353
79	" oxydum	355
335	" subcarbonas	353
59	" sulfas	357
59	Magnesium carbonicum hydrooxydatum	353
37	" hydrooxydatum	353
37	" oxydatum	355
37	" sulfuricum	357
39	Malva	359
37	Mangani hyperoxydum	359
39	Manganum hyperoxydatum	359

	Str.
Manna	361
Mannitum	361
Mastiche	363
Mel crudum	365
" depuratum	365
" rosatum	367
Melissa	367
Mentha	367
Mercurii amido-chloridum	271
" chloridum	273
" cyanidum	281
" jodidum	275
" oxydum flavum	283
Mercurius dulcis	279
" jodatus flavus	281
" praecipitatus albus	271
" " flavus	283
" sublimatus corrosivus	273
" vivus	287
Mercurosi chloridum	279
" jodidum	281
Metadioxybenzolum	475
Minium	457
Miscella pro solutione calcii oxysulfurati	369
Mixtura gummosa	369
" oleosa	207
" oleoso-balsamica	103
Morphinum	369
" hydrochloricum	371
Morphium	369
" hydrochloricum	371
" muriaticum	371
Moschus	373
Mucilago gummi arabici	377
N.	
Naphtholum	377
β-Naphtholum	377

Str.		Str.
61	Natrii acetas	379
61	" benzoas	381
63	" boras	381
65	" bromidum	383
65	" carbonas	385
67	" hydrocarbonas	387
67	" jodidum	391
67	" nitras	393
71	" salicylas	397
73	" sulfas	399
81	Natrium aceticum crystallisatum	379
75	" benzoicum	381
83	" bicarbonicum	387
79	" boracicum	381
81	" bromatum	383
71	" carbonicum crystallisatum	385
83	" causticum solutum	389
73	" hydrocarbonicum	387
87	" hydrooxydatum solutum	389
79	" jodatum	391
81	" nitricum	393
75	" phosphoricum	395
57	" salicylicum	397
69	" silicicum liquidum	397
69	" sulfuricum crystallisatum	399
07	Nitrum depuratum	317
03	Nux moschata	401
69	" vomica	403
O.		
71	Oleum amygdalarum dulcium	403
71	" anisi	405
73	" anthos	427
77	" aurantiorum corticum	405
	" cacao	407
	" cadinum	407
77	" camphoratum	407
77		c

	Str.
Oleum caryophyllorum	409
" cinnamomi cassiae	411
" citri	411
" crotonis	411
" eucalypti	413
" foeniculi	413
" hyoscyami coctum	415
" jecoris aselli flavum	415
" juniperi	417
" " empyreumaticum	407
" lauri	417
" lavandulae	419
" lini lotum	419
" " venale	419
" macidis	421
" majoranae	421
" menthae crispae	421
" " piperitae	421
" olivarum	423
" pini sylvestris pro inhalatione	423
" ricini	425
" rosae	425
" rosmarini	327
" sesami	427
" sinapis aethereum	429
" succini rectificatum	529
" terebinthinae rectificatum	431
" valerianae	431
Ononis	433
Opium	433
Opodoc	337
Oxychloridum ferri solutum	343
Oxydum hydrargyri flavum	283
Oxymel scillae	437
" simplex	437

Str.	P.	Str.
409		
411		
411	Papaver somniferum	439
411	Paraffinum	439
413	Paraldehydum	441
413	Parathryma contra decubitum	597
415	Pepsinum germanicum solubile	441
415	Petroleum rectificatum	443
417	Phenolum	15
407	Physostigminum salicylicum	443
417	Pilocarpinum hydrochloricum	445
419	Pilulae Blankardi	447
419	" ferratae	447
419	" ferri jodati	447
421	" " jodurati	447
421	" " lactici	447
421	" laxantes	449
421	Pix alba	473
423	" burgundica	473
423	" liquida	451
425	Plumbi acetas	453
425	" carbonas	455
327	" oxydum	457
427	Plumbum aceticum basicum solutum	451
429	" " depuratum	453
529	" carbonicum	455
431	" hyperoxydatum rubrum	457
431	" oxydatum	457
433	Podophyllum	459
433	✓ Potio antiemetica	461
337	" magnesiae citricae effervescens	459
343	" Riveri	461
283	Protojoduretum hydrargyri	281
437	Pulpa prunorum	463
437	" tamarindorum	463
437	Pulvis aërophorus	465
	" " anglicanus	465

c*

	Str.
Pulvis aërophorus Seidlitzensis	465
„ Doveri	465
„ gummosus	467
„ ipecacuanhae cum opio	465
Punica granatum	467
Pyrogallolum	469

Q.

Quercus	469
--------------------------	-----

R.

Ratanha	471
Resina jalapae	471
„ pini burgundica	473
Resorcinum	475
Rheum	475
Ricinus	477
Roob juniperi	479
„ sambuci	481
Rosa	481
Rosmarinus	481

S.

Sabadilla	481
Sabina	483
Saccharum	483
„ lactis	485
„ saturni	453
Sal amarus	357
„ ammoniacus depuratus	55
„ essentialis tartari	35
„ mirabilis Glauberi	399
„ Seignetti	315
„ tartari	303
„ thermarum Carolinarum	485

Str.		Str.
465	Salep	487
465	Salvia	487
467	Sambucus	487
465	Santoninum	489
467	Sapo albissimus droguistarum	491
469	" amygdalinus	493
	" kalinus albus	491
	" " venalis	493
	" medicinalis	493
469	" mollis albus	491
	" mollis flavus	493
	" picis	495
	" sulfuratus	495
471	" venetus	497
471	" viridis	493
473	Sarsaparilla	497
475	Scilla	499
475	" siccata	499
477	Sebum ovile	501
479	Secale cornutum	501
481	Senega	503
481	Senna	505
481	Serum lactis commune	505
	Silk protectiv Listeri	557
	Sinapis	507
481	Solutio arsenicalis Fowleri	507
483	" belgica	509
483	" calcii oxysulfurati	509
485	" Vleminckx	509
453	Sparadrap	197
357	Sperma ceti	141
55	Species althaeae	
35	" amaricantes	511
399	" laxantes St. Germain	
315	Spiritus	515
303	" aetheris	517
485	" " ferratus	519

	Str.
Spiritus aromaticus	517
" camphoratus	519
" dilutus	519
" ferri sesquichlorati aethereus	519
" melissae compositus	517
" salis ammoniaci anisatus	521
" saponatus	521
" saponis kalini	521
" sinapis	523
" terebinthinae	451
" vini	515
Spongia pressa	523
Stibium sulfuratum aurantiacum	523
" " nigrum	525
" " rubrum	527
Strychnini nitras	529
Strychninum nitricum	529
Styrax liquidus	531
Sublimatum corrosivum	273
Succus liquiritiae depuratus	533
" " liquidus	533
" " venalis	533
Sulfas ferrosus	251
Sulfur auratum antimonii	523
" depuratum	537
" praecipitatum	535
" sublimatum	535
" " lotum	537
Syrupus althaeae	539
" amygdalinus	539
" aurantiorum corticum	541
" capillorum Veneris	543
" cinnamomi	543
" citri	545
" diacodii	545
" emulsivus	539
" ferri jodati	545

Str.		Str.
517	Syrupus ipecacuanhae	547
519	" liquiritiae	549
519	" mannatus	549
519	" mororum	551
517	" papaveris albi	545
521	" rhei	551
521	" rubi idaei	553
521	" senegae	553
523	" sennae cum manna	549
451	" simplex	555

T.

523	Tamarindus	555
525	Tanninum	33
527	Taraxacum	557
529	Tartarus emeticus	317
529	" stibiatus	317
531	" tartarisatus	323
273	Tela sericea protegens	557
533	Terebinthina communis	557
533	" laricina	539
533	" veneta	559
251	Theinum	173
523	Thymolum	559
537	Tilia	561
535	Tincturae	561
535	Tinctura absinthii composita	563
537	" aconiti	563
539	" aloës	563
539	" amara	565
541	" anodyna simplex	581
543	" arnicae	565
543	" aurantiorum corticum	567
545	" belladonnae	567
545	" cannabis indicae	567
539	" cantharidum	569
545	" castorei	569

	Str.
Tinctura chinae composita	569
" " simplex	571
" cinnamomi	571
" colchici seminum	573
" colocynthidum	473
" digitalis	573
" eucalypti	575
" ferri pomati	577
" gallarum	575
" guajaci resinae	575
" ipecacuanhae	577
" jodi	577
" lobeliae	577
" malatis ferri	577
" nervino-tonica Bestuševi	519
" nucis vomicae	579
" opii composita	579
" crocata	579
" simplex	581
" ratanhae	581
" rhei aquosa	291
" Darelli	583
" vinosa	583
" roborans Whyti	569
" stomachica	565
" valerianae aetherea	583
" " spirituosa	585
" zingiberis	585
Tragacantha	585
Trifolium fibrinum	587
Tubuli praeparati carbolati	587

U.

Unguentum album	591
" aromaticum	589
" Authenriethi	589
" cacao	597

Str.		Str.
569	Unguentum cerussae	591
571	" contra decubitum	597
571	" diachylon dr. Hebra	591
573	" emolliens	591
473	" glycerini	593
573	" hydrargyri	593
575	" " cinereum	593
577	" jodatum	595
575	" kalii jodati	595
575	" lithargyri	597
577	" mercuriale	593
577	" neapolitanum	593
577	" nervinum	589
577	" contra pediculos	599
519	" ad phthiriasim	599
579	" plumbi acetici	597
579	" " tannici	597
579	" rosatum	597
581	" sabadillae	599
581	" saturninum	597
291	" ad scabiem	599
583	" simplex	599
583	" sulfuratum	599
569	" tartari emetici	589
565	" zinci oxydati	601

V.

585	Valeriana	601
585	Vaselina	603
587	Veratrinum	603
587	Vinum antimonii	607
	" chinae	605
	" colchici	605
591	" emeticum	607
589	" Huxhami	607
589	" malagense	607
597	" pepsini	607
	" stibiato-tartaricum	607

Z.

Zedoaria	609
Zinci acetat	609
" chloridum	611
" oxydum	613
" sulfas	615
" valerianas	617
Zincum aceticum	609
" chloratum	611
" oxydatum	613
" sulfuricum	615
" valerianicum	617
Zingiber	619

str.

09
09
11
13
15
17
09
11
13
15
17
19

1. Absinthium.

Pelin, akšenac, sasić.

Glavočiće.

u. o. b. u. t. l.
Cima (zelen) 0·60—1·25 metra visoka, raste kod nas samonikla ili sadjena. Stabljika je mnogostruko granata, obla, svilasto-bjelkasta. Lišće obuhvaća stabljiku, nasuprotno je, zaobljeno, trouglato, ima peteljku, svilasto je bjelkasto, na licu bjelkasto, ozdolj zeleno, tro- ili dvostruko perasto, gornje čitavo, bodljivi naliko. Cvat je melličast, loža je dlakava; glavice su polukrugljaste, vjenčići žutkasti. Cima je osebujna, jaka mirodiva vonja i veoma goraka okusa.

2. Acetum.

Ocat. Sirće. Priesan ocat od žeste.

Bistra tekućina, ili bez lica ili žutkasta; okusom i duhom naliči na octovu kiselinu.

U stotini dielova neka bude šest dielova octove kiseline; zato neka šest grama octa savršeno zasiti šest šestornih centimetara kiselomjerne tekućine; zasićena tekućina neka ne bude niti oštre, niti prisnudne duhe.

1. Absinthium.

Artemisia absinthium Linn. Compositae.

Synonima absinthium vulgare Gaertner.

Herba 0·60—1·25 metri longa, apud nos spontanea aut culta. Caulis est multipliciter racemosus, rotundus canosericeus. Folia sunt amplexicaulia, opposita, triangulo-subrotunda, petiolata, canosericea, supra subalbida, inferius viridia, tri- vel bipinnata, superiora integra, lanceolata. Efflorescentia est paniculata, receptaculum pilosum; capitula sunt subglobosa, corollae subflavae.

Herba odoris peculiaris gravis aromatici, saporis peramari.

2. Acetum.

Acetum crudum e spiritu vini.

Liquor coloris expers aut subflavus, limpidus; saporis et odoris acido acetico similis.

In partibus centum contineat acidi acetici partes sex; grammata sex ergo aceti, liquoris acidimetrici centimetra cubica sex saturant; liquor saturatus nec saporem acrem, nec odorem empyreumaticum praebeat.

Sumporovodičnom vodom ne smije pomutniti. Dvadeset grama octa, kada im primiešaš dvie kapi otopine barijeva nitrata i jedan šestorni centimetar decinormalne otopine srebrva nitrata, pak to mlako ugriješ i prokâpaš, neka nesadrzaje niti chlorovodične, niti sumporne kiseline; pomiešaš li octa sa pol objama ciele sumporne kiseline, ter ga, kad ohladni, oprezno pokriješ otopinom ferrosulfata, neka se ni pošto ne stvara sur pojas.

3. Acetum aromaticum.

Mirodijni ocat.

Uzmi: Lišća paprene metvice

„ ružmarinova

„ kuševa

po dvadeset i pet grama 25

Koriena kravoječeva

Podanka zedoarova

Klinčieća

po pet grama 5

Octa *hiljadu grama* 1000

moči na hladu šest dana u dobro zatvorenoj staklenoj posudi.

Prokâpanoj procjedini od

hiljadu grama 1000

dodaj

Ciele octove kiseline

petdeset grama 50

Neka je bistar; čuvaj ga u čvrsto začepljenoj staklenki.

Aqua hydrosulfurata non turbetur. Aceti grammata viginti cum guttis duabus solutionis baryi nitrici et uno centimetro cubico liquoris decinormalis argenti nitrici mixta, dein leni calore filtrata ne acidum hydrochloricum, neve sulfuricum contineant; volumine dimidio acidi sulfurici concentrati mixtum, et post refrigerationem solutione ferri sulfurici in stratis superficialibus sparsum, zona intermedia fusca haud nascetur.

3. Acetum aromaticum. *qualiter latro*

Rüchbrody

Acetum antisepticum.

Rp. **Foliorum menthae piperitae**
" **rosmarini**
" **salviae**
aa grammata viginti quinque 25
Radiceis angelicae
Rhizomatis zedoariae
Caryophyllorum
aa grammata quinque 5
Aceti *grammata mille* 1000
macera per dies sex in vase vitreo bene clauso.
Colaturae filtratae *grammatum mille* 1000
adde:
Acidi acetici concentrati
grammata quinquaginta 50
Sit limpidum, servetur in vitro bene obturato.

4. Acetum pyrolignosum rectificatum.

Prečišćen smudan drvni ocat. Smudna drvna kiselina.

Acetum pyrolignosum
no 100
no 100
Ili bez lica ili žutkasta tekućina, smudna žestoka vonja i teka.

U sto dielova ima biti šest dielova octove kiseline, zato neka šest grama zasiti šest šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

Neka nepomutni niti sumporovodičnom vodom, niti otopinom barijeva chlorida.

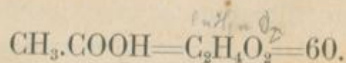
† 5. Acetum scillae.

Ocat od morskoga luka.

Uzmi: Osušene sitno smrvljene lukovice
od morskoga luka *trideset grama* 30
Octa *tri stotine grama* 300
Moći, češće miešajući, šest dana. Prokàpane procjedine neka bude
tri stotine grama 300

6. Acidum aceticum concentratum.

Ciela octova kiselina. Ledena octova kiselina.

Bistra tekućina, bez lica, žestoka i ostra teka i vonja; osebujne težine 1.064; uz toplotu od 117° po prilici svari se i hlapi sasvim; para joj se ne može upaliti.

4: Acetum pyrolignosum rectificatum.

Acidum pyrolignosum.

Liquor coloris expers, vel flavescens, odoris et saporis empyreumatici acris.

Partes centum contineant partes sex acidi aceticum, grammata sex ergo, centimetra cubica sex liquoris acidimetrici saturant.

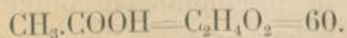
Nec aqua hydrosulfurata nec solutione barychlorati turbetur.

† 5. Acetum scillae.

Rp. **Bulbi scillae siccati minutim contusi**
grammata triginta 30
Aceti *grammata trecenta* 300
Macera saepius agitando per dies sex. Colatura filtrata sit: *grammatum trecentorum* 300

6. Acidum aceticum concentratum.

Acidum aceticum glaciale. Acetum radicale.

Liquor coloris expers, limpidus, saporis et odoris penetrantis et acris; ponderis specifici 1.064; calore circiter 117° ebullit et plane avolat, vapores sunt inflammabiles,

Kad nekoliko kapi ammoniakom mal ne zasitiš, pocrvenit će, ako se doda ferrichlorida.

Neka ima u 100 dielova 96 dielova octove kiseline; kad dakle 6 grama vodom do 100 šestornih centimetara razriediš, to će 10 šestornih centimetara te otopine zasiti 9·6 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine. Sumporovodičnom vodom neka se ne mienja. Razriedjena 20-strukom količinom vode neka ni barijevim ni srebrovim nitratom ne mutni. Pomiešaš li pet šestornih centimetara ciele octove kiseline sa petnaest šestornih centimetara vode i 0·3 šestorna centimetra decinormalne otopine kalijeva permanganata, to se neka ljubičasta boja tečajem deset časova ne promieni.

7. Acidum aceticum dilutum.

Razriedjena octova kiselina.

Uzmi: **Ciele octove kiseline (96%)**

dvie stotine i osam grama i tri decigrama 208·3

Prekàpane vode

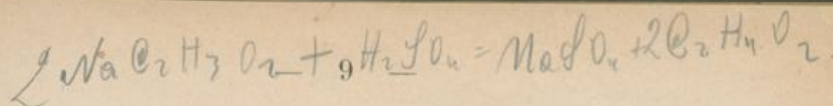
koliko dotiče, da bude ciele tekućine

hiljadu grama 1000

Pomiešaj.

Tekućina bez lica, bistra; okusa je kisela i duhe je kisele, al ne prismudne, osebujne težine: 1·028.

U 100 dielova ima biti dvadeset dielova octove kiseline; za to će šest grama zasiti 20 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine. Sumporovodičnom vodom ne smije se promieniti. Razriedjena četverostrukom količinom vode nesmije se niti ba-

Guttae aliquot ammonia fere saturatae, addito ferro sesquichlorato colorem rubrum induunt.

Contineat in partibus 100, acidi acetici partes 96, hinc inde grammata 6 aqua ad centimetra cubica 100 diluendo, centimetra cubica 10 solutionis hujus centimetra cubica 9.6 liquoris acidimetrici saturant. Aqua hydrosulfurata non permutetur. Partibus 20 aquae dilutum ne baryo nitrico neve argento nitrico turbetur. Centimetris cubicis quinque acidi acetici concentrati cum centimetris cubicis quindecim aquae et centimetro cubico 0.3 liquoris kalii permanganici decinormalis commixtis, color violaceus intra minutas decem non permutetur.

7. Acidum aceticum dilutum.

Rp. **Acidi acetici concentrati (96%)**

grammata ducenta octo et tres decimas **208.3**

Aquae destillatae

quantum sufficit, ut pondus liquoris sit

grammatum mille **1000** 79/70

Misce.

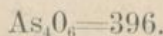
Liquor decolor, limpidus, odoris et saporis acidi absque odore empyreumatico. Pondus specificum: 1.028.

In partibus centum contineat acidi acetici partes viginti; grammata sex ergo, centimetra cubica viginti liquoris acidimetrici saturant. Addita aqua hydrosulfurata non permutetur. Partibus quatuor aquae dilutum nec baryo nec argento nitrico turbetur.

rijevim niti srebrovim nitratom pomutiti. Smiešaš li dvadeset i pet šestornih centimetara kiseline sa 0·3 šestorna centimetra decinormalne otopine kalijeva permanganata, tekućina ne smije tečajem deset časa promieniti ljubičasta lica.

†† 8. Acidum arsenicosum (anhydricum.)

Anhydrid arsenene sukiseline. Arsenov trokis. Bieli sičan.

Bieli, porculanasti ili prosvitni komadi.

Griješ li ih oprezno u kušaljci, izhlapljuju podpuno, sukljajući iz prva biel dim bez vonja, a iza toga stvarajuć biel prehlap. Taj prehlap motren sitnozorem prikazuje se poput pravilnih osmeraca ili četvoraca; na žeravci razvija vonj, nalik na češnjakov.

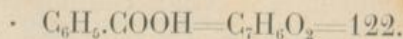
U preobilnom amonijaku mora da se sasvim topi. Ta otopina, prilije li se u nju nekoliko kapi otopine srebrova nitrata, ne smije zadobiti nikakva lica.

Najveći pojedini obrok: 0·005 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·020 grama.

9. Acidum benzoicum.

Benzojina kiselina. Benzojin cviet.

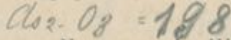
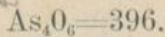

Iz benzojine smole prehlapljivanjem dobiveni žutkasti, ljuskasti ili iglasti leđci, svilna sjaja, vonja

Centimetra cubica viginti quinque acidi, cum centi-
metro cubico 0·3 solutionis kalii permanganici deci-
normalis mixta, colorem violaceum intra decem mi-
nutas non permutet.

†† 8. Acidum arsenicosum (anhydricum).

Arsenii trioxydum. Arsenicum album.

Frusta alba, porcellanae similia vel pellucida.

In tubo exploratorio caute fervefacta plane avo-
lant, primo fumum album odoris carentem, dein
sublimatum album praebent. Sublimatum hocce sub
microscopio investigatum crystallis instar octaëdricis
vel tetraëdricis regularibus observatur; cum carbone
fervefactum odorem alliaceum spargit.

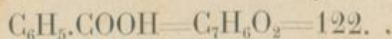
In superabundanti ammonia perfecte solvetur.
Solutio haec additis aliquot guttis solutionis argenti
nitrici coloris expers sit.

Dosis maxima singula: 0·005 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·020 gramma.

9. Acidum benzoicum.

Benzoicum
Flores benzoës.

Crystalla e resina benzoë per sublimationem
parata subflava lamellata vel acubus similia, nitoris

benzovina. Benzovina kiselina topi se u 350 dielova mrzle, u 25 diela vrele vode, lasno u žesti, etiru i chloroformu; uvrućana ponajprije se tali, onda izhlapljuje.

Dodaš li vodenoj otopini ferrichlorida, sjesti će smeđjasto-žuti talog. *Agar - HCl*

*ako bi u meteo
sel. se je se
mimo i slično
benzovina*

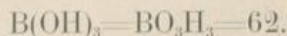
*koji je
u kiselini
preparat od nje*

Griješ li ju oprezno u kušaljci s jednakom uteznom količinom kalijeva permanganata, dodav deset dielova vode, ne smije vonjati nalik na gorke bademke. Otopiš li 0.1 grama benzovine kiseline u 5 šestornih centimetara ključajuće vode i dodaš li, kad ohladni, 25 kapi decinormalne otopine kalijeva permanganata, mora tekućina nakon 8 sati izgubiti mal ne svaku boju.

10. Acidum boricum.

Borna kiselina.

Borna

Bieli, ljuskasti, sjajni leđci, ni najmanje oštra teka, uvrućani izprva se tale, tada puštaju vodenu paru, a ohladnuvši, promiēne se u staklastu tvarinu. Borna kiselina topi se u 25 dielova mrzle vode, u 3 diela vruće, u 15 dielova žeste i u glicerinu.

Od vodene otopine, zakiseljene kojom kapljicom chlorovodične kiseline, postali će kušaća kurkumina artija, kad se uz blagu toplinu posuši, mrko rumena. Žestena otopina upaljena izgara zelenim plamenom.

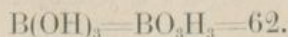
sericei et odoris resinae bezoës similis. Acidum benzoicum in 350 partibus aquae frigidae, 25 partibus aquae fervidae, nec non in spiritu vini, aethere et chloroformio facile solvitur; fervefactum primo liquescit dein avolat.

Solutio aquosa, addito ferro sesquichlorato sedimentum subfuscoflavum praebet.

Cum pondere aequali kalii permanganici et partibus decem aquae in tubulo exploratorio leniter calefactum, odorem amygdalarum amararum ne exhalat. Gramma 0.1 acidi benzoici in centimetris cubicis 5 aquae ebullientis solutum et post refrigerationem guttis 25 kalii permanganici decinormalis mixtum, horis 8 elapsis, coloris fere expers appareat.

10. Acidum boricum.

Acidum boracicum.

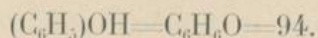
Crystalla alba, squamosa nitida, saporis minime acris, fervefacta primo liquescunt dein vapores aquae dimittunt, refrigerata in massam vitro similem permutantur. Acidum boricum solvitur in partibus 25 aquae frigidae, in partibus 3 aquae fervidae, in partibus 15 spiritus nec non in glycerino.

Solutio aquosa, guttis aliquot acidi hydrochlorici additis, chartam exploratoriam curcumae leni calore siccata fusco-rubram reddit. Solutio spirituosus inflammata, flamma viridi deflagrat.

Vodena otopina neka se niti sumporovodičnom vodom, nit ammonijevim sulfidom ne mienja, a barijevim i srebrovim nitratom neka ne mutni.

† II. Acidum carbolicum.

Karbolova kiselina. Karbolovina. Fenol.

Keim 1/8.
Tvarina bez lica ili slabo crvenkasta, prozračna, ledčasta; osebuje, ne baš neugodne duhe; jedka teka; srednje reakcije; uz 35—44° tali se u tekućinu, koja vrlo jako odbija svjetlo, a osebuje je težine 1·060; uz jedno 180—184° uzkipi, izhlapljuje bez ostatka, a pare joj, kad ih zapališ, izgaraju svietlećim plamenom.

Topi se u 20 dielova vode i u svakom razmjeru u žesti, etiru, chloroformu, glycerinu, osim toga u mastnih i hlapivih uljih i u jedkoj natrijevoj lužini.

Vodena otopina ferrichloridom postane prekrasno ljubičasta; pomiešana sa nekoliko kapi ammoniaka otopinom chlorova vapna prekrasno pomodri. Bromovom se vodom obara iz vrlo razriedjene otopine biel pahuljast talog.

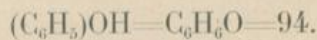
Najveći pojedini obrok: 0·10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·50 grama.

Solutio aquosa ne aqua hydrosulfurata neve ammonio sulfurato permutetur, cum baryo et argento nitrico autem minime turbetur.

† 11. Acidum carbolicum.

Acidum phenylicum. Phenolum.

Massa coloris expers vel parum rubicunda pel- lucida, crystallina; odoris specialis haud insuavis; saporis caustici; reactionis neutralis; calore 35—44° ad liquorem lucem nimio refrangentem ponderis spe- cifici 1.060 liquescit; calore circiter 180—184° ebullit, absque residuo avolat, et vapores inflammati flamma lucente deflagrant.

In partibus 20 aquae et in quavis proportionem alcoholis, aetheris, chloroformii, glycerini, nec non in oleis pinguibus et aethereis, ac in liquore natrii caustici solvitur.

Solutio aquosa, addito ferro sesquichlorato, colo- rem belle violaceum induit; guttis aliquot ammo- niae mixta, cum solutione calcariae chloratae colo- rem belle coeruleum praebet. Aqua bromi in solu- tione valde diluta sedimentum album flocculosum efficit.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

† 12. Acidum carbolicum crudum.

Priesna karbolova kiselina. Priesna karbo- lovina.

Žutkasta ili žuto-smedja tekućina neugodno smudne duše; srednje reakcije. Topi se mal ne sasvim u vodi, lako u žesti i u etiru. Osebuje težine veće je od vode, za to u vodi pada na dno.

Promućkaš li deset šestornih centimetara sa dvadeset šestornih centimetara jedke natrijeve lužine (oseb. tež. 1·35) i sa sedamdeset šestornih centimetara vode, ne smije ostati više od jednoga šestornoga centimetra neotopljena ostatka. Od ostatka odijeljena lužnata tekućina, pomješana sa toliko razrijeđene sumporne kiseline, da bude kisela, neka izluči žuta ili žuto-smedja ulja, koje mora dati reakcije karbolove kiseline i topiti se u trideset dielova vode.

† 13. Acidum carbolicum liquidum.

Tekuća karbolova kiselina. Tekuća karbo- lovina.

Uzmi: **Karbolove kiseline** *sto dielova* **100**
Prekàpane vode *deset dielova* **10**

Pomiešaj.

Bistra tekućina,, bez lica ohladnjena na 5—6° ledčasto se skrutne, kod 17° se tali. Pomješana s osamnaesterostrukim objamom vode neka daje gotovo bistru otopinu.

Otopi 1·034 grama tekuće karbolove kiseline (= 0·94 grama karbolove kiseline) u toliko vode, da bude ciele otopine jedna litra. Tad otopi u 102 še-

† 12. Acidum carbolicum crudum.

Acidum carbolicum
Liquor subflavus vel flavofuscus, odoris insua-
viter empyreumatici; reactionis neutrius. In aqua
fere ad plenitudinem, in spiritu et aethere facile
solvitur. Ponderus specificum aquae pondere gravius,
in hac ergo submergitur.

Centimetra cubica decem, cum centimetris cu-
bicis viginti solutionis natrii caustici (1.35 p. sp.)
et centimetris cubicis septuaginta aquae conquassata,
residui non soluti ne plus quam centimetrum cubi-
cum unum relinquunt. Liquor alkalinus a residuo
separatus et cum acido sulfurico diluto usque ad
reactionem acidam commixtus, oleum flavum vel
flavo-fuscum expellat, quod reactiones acidi carbolicum
praebeat et in triginta partibus aquae solubile sit.

† 13. Acidum carbolicum liquidum.

Acidum carbolicum liquidum
Rp. **Acidi carbolicum** *partes centum* **100**
Aquae destillatae *partes decem* **10**
Misc.

Liquor limpidus decolor, ad 5—6° refrigeratus
in massam crystallinam congelat, 17° liquescit. Volu-
minibus octodecim aquae admixtis solutionem paene
limpidam praebeat.

Acidi carbolicum liquidum grammata 1.034 (=0.94
gramm. acidi carbolicum) solve in aquae destillatae
quantitate tanta, ut solutio tota litrae unius respon-

storna centimetra te tekućine jedan gram kalijeva bromida i dodaj šestdeset šestornih centimetara decinormalne otopine kalijeva bromata (2·783 grama u litri) i deset šestornih centimetara ciele chlorovodične kiseline. Kad tekućinu nakon nekoliko časa od obilna taloga prokâpaš, ona neka otopinom škroba i kalijeva jodika nepomodri.

Jednomu gramu karbolove kiseline odgovara 1·1 grama tekuće karbolove kiseline. Kadgod se dakle miesto propisane uledjene kiseline rabi tekuća karbolova kiselina, uzmi je za jednu desetinku uteza više.

K₂CrO₇ + 4H₂SO₄ = 2CrO₃

† 14. **Acidum chromicum (anhydricum).**

CrO₃ + H₂O = H₂CrO₄

Anhydrid chromne kiseline. Chromov trokis.

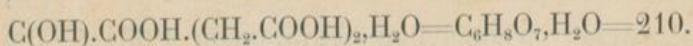
Bridnjasti leđci grimizne boje, ili crvena, rahla, ledčasta, razilazeća se tvarina. Uvrućan tali se razvijajuć kisika i pretvarajuć se na zelen chromov kis. U vodi i razriedjenoj žesti lako se topi. Kada se ugrije sa chlorovodičnom kiselinom razvija chlor. Čuvaj ga u posudi staklenim čepom valjano zatvorenoj, budući da se lasno raztvvara organskom prašinom i parami.

K₂Cr₂O₇ + H₂SO₄ = 2CrO₃ + K₂SO₄ + H₂O

15. **Acidum citricum.**

Chem. 189

Citrunova kiselina.

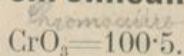

Bridnjasti bez boje leđci, na zraku nepromjenljivi; toplinom se razpadaju, blizu 165° se tale,

deat. Dein in centimetris cubicis 102 hujus liquoris solve gramma unum kalii bromati, et admisce centimetra cubica sexaginta solutionis decinormalis kalii bromici (2.783 gr. in litra) et centimetra cubica decem acidi hydrochlorici concentrati. Liquor a copioso praecipitato post nonnullas minutas filtratus solutione amyli et kalii jodati colorem caeruleum non praebeat.

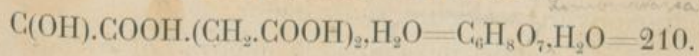
Grammati uno acidi carbolici, grammata 1.1 acidi carbolici liquidi respondent. Quotiescunque ergo acidum carbolicum liquidum in usum vocaveris loco praescripti acidi crystallini, semper una decima parte ponderis acidi liquidi plus adhibeas.

† 14. **Acidum chromicum (anhydricum).**

Crystalla prismatica coloris purpurei, aut massa rubra laxa crystallina deliquescens; fervefactum oxygenium emittens liquescit et in oxydum chromi viride permutatur. In aqua et spiritu diluto facile solvitur. Cum acido hydrochlorico calefactum chlorum emittit. In vase epistomeo vitreo probe clauso servetur, nam per pulverem et vapores materiarum organicarum facile decomponitur.

15. **Acidum citricum.**

Crystalla prismatica coloris expertia in aëre persistentia; calore fatescunt, circiter 165° liquescunt

razžareni ouglje. Da se jedan dio kiseline otopi, treba 0·54 diela vode, jedan dio žeste, a oko 50 dielova etira.

*od 1. izdanja
od 1. izdanja*

Vodena otopina neka uz preobilno pridodanu vapnenu vodu bistra ostane; uvrućana izlučuje biel talog, koji se opet, kad ohladi, podpuno otaplja. Vodena otopina (1:3) promućkana s kalijevim acetatom i sa tri objama žeste, neka nikako ne stvara ledčasta taloga. Sumporovodičnom vodom neka se ne mienja, nit onda, kad se presiti ammoniakom. Umjerena otopina (1:10) neka barijevim chloridom ili ammonijevim oxalatom jedva pomutni. Otopina kiseline, crvena od dodana kalijeva permanganata, ne smije tečajem jednoga časa lica promieniti. Uvrućana na platinenoj ploči hlapi podpuno, ne razvijajuć dima karamelne duhe.

† 16. Acidum hydrochloricum concentratum purum.

Ciela čista chlorovodična kiselina. Ciela čista solna kiselina.

HCl=36·4

Bistra, bez lica tekućina, jedka, kisela vonja, okusa veoma kisela, osebuje težine: 1·124.

Sa otopinom srebrova nitrata daje biel talog, koji se siri i u ammoniaku topi. Kada se uvruća s manganovim prekišom radja chlor.

U sto dielova neka ima 25 dielova chlorovodika. 3·64 grama zasite se sa 25 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

candefacta carbonescunt. Acidi pars una ad solutionem aquae partes 0·54, spiritus unam, aetheris fere 50 requirit.

Solutio aquosa, aqua calcis abundante admixta limpida permanet; fervefacta sedimentum album praebet, quod refrigeratum perfecte resolvitur. Solutio aquosa (1:3) cum kalio acetico et voluminibus tribus spiritus conquassata sedimentum crystallinum haud praebet. Cum aqua hydrosulfurata non permutetur nec non ammonia saturata. Solutio temperata (1:10) baryo chlorato vel ammonio oxalico vix perturbetur. Solutio acidi, kalio permanganico rubefacta colorem intra spatium minutae non permutet. Supra lamina platinea fervefactum perfecte deflagrat fumum odoris caramelis haud spargens.

† 16. Acidum hydrochloricum concentratum purum.

Desarum Cera Libonius
Acidum muriaticum concentratum.

HCl=36·4

Liquor odoris pungentis acidi, saporis peracidi, limpidus decolor. Pondus specificum: 1·124.

Solutione nitratis argenti sedimentum album caseosum in ammonio solubile praebet. Cum peroxydo mangani fervefactum chlorum emittit.

In partibus centum, contineat acidi hydrochlorici partes 25. Grammata 3·64 per centimetra cubica 25 liquoris acidimetrici neutra redduntur.

Pomiešaj u kušaljci tri centimetra širokoj, tri šestorna centimetra chlorovodične kiseline sa šestorstrukom količinom vode i sa toliko jodne otopine, da bude žutkasta, onda dodaj nekoliko komada čiste tutije i pričekaj, dok žute boje u tekućini nestane; sada lako utakni pamučan čep a nad otvorom prostri čiste biele bugačice i navlaži ju u sredini kapljom 50-postotne otopine srebrova nitrata. Navlaženo mjesto neka nakon pol sata nepokaže žute ljage sa smeđim ili crnim rubom. / *nepravilno*

Jedan objam chlorovodične kiseline neka se sa 8—10 objama sumporovodične vode ne mienja, pa niti onda, kad tekućinu ammoniakom presitiš. Razblažena peterostrukom količinom vode neka se s otopinom barijeva chlorida ne taloži, ako si je i prije jodnom otopinom ožutio. Razriedjena jednakom količinom vode neka ne pomodri od otopine škroba i kalijeva jodida. Izparivana na platinenoj ploči mora sasvim izhlapiti.

17. Acidum hydrochloricum dilutum.

Razriedjena chlorovodična kiselina. Razriedjena solna kiselina.

Uzmi: Ciele čiste chlorovodične kiseline

četiri sto grama 400 *60*

Prekàpane vode *šest sto grama* 600 *90*

Pomiešaj. Neka je osebujne težine 1·05 i neka ima u 100 dielova 10 dielova bezvodne kiseline; 3·64 grama dakle neka zasite 10 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

Centimetra cubica tria acidi hydrochlorici misce in tubo exploratorio centimetra tria amplo, cum aquae partibus sex, et solutionis jodi quantitate tanta, ut colorem subflavum induat, dein adde aliquot frusta zinci puri et expecta, donec color flavus liquoris disparet; tum obturamento gossypii laxè inserto, extende ad orificiùm chartam bibulam albam puram, quae media gutta una solutionis nitratis argenti 50% humectetur. Locus argento nitrico humectatus nec media hora elapsa praebeat maculam flavam, annulo fusco vel nigro circumdatam.—

Volumen unum acidi hydrochlorici additis voluminibus 8—10 aquae hydrosulfuratae non permute- tur etiam si liquor ammonia addita excedendo satu- retur. Quintupla quantitate aquae dilutum et soluti- one baryi chlorati mixtum sedimentum non praebeat etiam si prius cum jodi solutione ad colorem flavum tinctum fuit. Eadem quantitate aquae dilutum, addita solutione amyli et kalii jodati color caeruleus non oriatur. Super lamina platinea evaporatum sine re- duo avolet.

17. Acidum hydrochloricum dilutum.

Acidum muriaticum dilutum.

Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri**

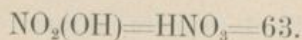
grammata quadringenta 400

Aquae destillatae *grammata sexcenta* 600

Misce. Pondus specificum: 1.05. Contineat in partibus 100 partes 10 acidi anhydrici, saturant ergo 3.64 grammata eius, liquoris acidimetrici centi- metra cubica 10

Rein. 68. † **18. Acidum nitricum concentratum purum.**

Ciela čista dušična kiselina.

Jedka kiselina tekućina, bez lica, toplinom sasna izhlapljuje. Osebuje težine 1·31. Kovinsku mješ raztapa, razvijajući mrkocrvene pare.

U sto dijelova neka ima petdeset dijelova kiseline; 3·15 grama zasitiće dakle 25 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

Razblažena deseterostrukom količinom vode neka niti s otopine srebrova niti barijeva nitrata nepomutni; sumporovodičnom vodom neka se ne mienja, ma da si ju i ammoniakom presitio.

Promućkaš li trostrukom količinom vode razrijeđenu kiselinu sa malo kalijeva bromida i 1—2 kapi chloroforma, chloroform ne smije požutiti, niti postati ljubičast.

19. Acidum nitricum dilutum.

Razrijeđena dušična kiselina.

Uzmi: **Ciele čiste dušične kiseline**

dvie sto grama 200

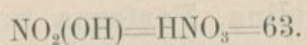
Prekàpane vode

osam sto grama 800

Pomiešaj. Neka je osebuje težine 1·067.

U 100 dijelova neka ima 10 dijelova dušične kiseline; 6·3 grama zasitiće deset šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

† 18. **Acidum nitricum concentratum purum.**

Liquor caustice acidus, decolor, calore plane volatilis. Ponderus specificum 1.31. Cuprum metallicum, vaporibus fusco-rubris aufugientibus solvat.

In partibus centum contineat acidi partes quinquaginta; hinc inde grammata 3.15 liquoris acidimetri centimetra cubica 25 neutra reddunt.

Quantitate decupla aquae dilutum ne solutione nitratis argenti, neve baryi nitrici turbetur; aqua hydro-sulfurata non permutetur etiam si ammonia supersaturaveris.

Aquae tribus voluminibus dilutum paucillo kalio bromato et 1—2 guttis chloroformii conquassatum, chloroformium, colorem flavum vel violaceum non induat.

19. **Acidum nitricum dilutum.**

Rp. **Acidi nitrici concentrati puri**
grammata ducenta **200**

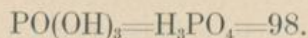
Aquae destillatae
grammata octingenta **800**

Misce. Ponderus specificum 1.067.

Partes 100 contineant acidi nitrici partes 10; grammata 6.3 ergo centimetra cubica decem liquoris acidimetri saturant.

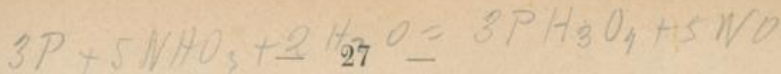
20. Acidum phosphoricum.

Fosforna kiselina. Fosforna ortho-kiselina.

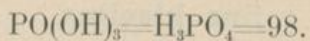
Otopina fosforne kiseline, načinjena okisnjem fosfora, tekućina je bistra, bez lica i bez duhe. Izsušiš li je na platinenom limu, pa žaraš ostatak, stvoriti će se staklasta tvarina. Zasićena kalijevim karbonatom pustiti će uz srebrov nitrat žuti talog, koji se vrlo lako otaplja i u ammoniaku i u dušičnoj kiselini. Osebuje neka je težine: 1·12. U 100 dielova neka sadržaje 20 dielova fosforne orthokiseline; zato neka sto šestornih centimetara teže 112 grama.

Pomiešav pet šestornih centimetara kiseline s jednakom od prilike količinom sumporne kiseline i dodav nekoliko komada čiste tutije, prokušaj ih istim načinom kao što i chlorovodičnu kiselinu. Otopinom srebrova nitrata neka ni za hlada ni ugrijana ne mutni i neka ne postane žutkasta ili smeđja. Sumporovodičnom vodom neka niti nakon dužega vremena ne mutni; dvostrukom količinom vode razriedjena neka se barijevim chloridom netaloži, a ni s ammonijevim sulfidom ili oxalatom, kad si ju ammoniakom zasitio. Pomiešaj dva objama kiseline s jednim objamom ciele sumporne kiseline, pa kad ohladni, pokrij ozgor dvima objamima zasićene otopine ferrosulfata; neka pri tom nenastane, gdje se tekućine dodiru, smeđj pojas. /reakcija na H₂O

20. Acidum phosphoricum.

Acidum orthophosphoricum.

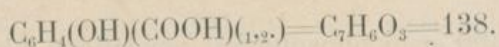

Solutio acidi phosphorici, oxydatione phosphori parata, liquorem limpidum coloris et odoris expertem praebet. Super lamina platinea siccatur, et residuum candefactum massa vitro similis oritur. Carbonate kalii saturatum cum nitrate argenti sedimentum flavum dat, quod in ammonia et acido nitrico facillime solvitur. Pondus specificum: 1.12. In partibus 100 contineant acidi orthophosphorici partes 20; hinc in centimetra cubica centum ponderi grammatum 112 respondeant.

Centimetra cubica quinque acidi quantitate simili acidi sulfurici mixta, additis aliquot frustis zinci puri eodem modo, sicut acidum hydrochloricum explorata. Cum solutione argenti nitrici nec frigidum nec callidum perturbetur et colorem subflavum vel fuscum non induat. Aqua hydrosulfurata mixtum nec longioris temporis spatio permutetur; quantitate dupla aquae dilutum addito baryo chlorato praecipitatum non praebet, quod post saturationem cum ammonia addito ammonio sulfurato aut oxalico neque oriatur. Acidi volumina duo misce cum volumine uno acidi sulfurici concentrati, post refrigerationem adde in stratis volumina duo solutionis ferri sulfurici saturatae, zona intermedia fusca non oriatur.

21. Acidum salicylicum crystallisatum.

Učedjena salicylna kiselina. Orthooxybenzojina kiselina.

Ledčast, biel prašak bez duhe, reagujući kiselu, okusa izprva sladuljasto-kisela, za tim trpka. Topi se u 538 dielova mrzle vode; laglje u vrućoj vodi, u mlačnom glycerinu i chloroformu, a najlaglje u žesti i etiru. Uz toplotu od jedno 160° tali se; uvrućáš li ju na zraku, sasma je nestaje.

Vodena otopina biva, kad joj dodaš ferrichlorida ljubičasta. Uvrućana sa živim vapnom u kušaljci razvija pare karbolove kiseline.

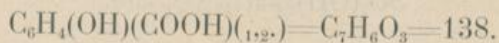
Kad se žestena otopina sama izsuši, neka ostavi ledčast, ali ne smedj, već biel preostatak. Otopiš li kiseline u tolikoj količini otopine natrijeva karbonata, da bude tekućina jako lužnata, izvučeš li ju tad etirom, a ovaj izpariš, neka ne daje iole većeg ostatka. Kad je raztopiš u šest objama hladne ciele sumporne kiseline, mora dati tekućinu, koja ima jedva što boje.

Otopljena u deseterostrukoj količini žeste i zakiseljena kojom kapi dušične kiseline, ne smije otopinom srebrova nitrata pomutniti.

Handwritten: $2 C_6H_5ONa + CO_2 = C_6H_5OH + C_6H_4(COOH)_2$
 $C_6H_5(COOH)_2 + HCl = C_6H_4(OH)(COOH) + HCl$

21. Acidum-salicylicum-crystallisatum.

Acidum orthooxybenzoicum.

Pulvis albus crystallinus odoris expers, reactionis acidae, primo saporis subdulcis acidi, dein adstringentis. Solvitur in partibus 538 aquae frigidae; facilius in aqua fervida glycerino et chloroformio tepido, facillime autem in spiritu et aethere. In temperatura circiter 160° liquescit, aëre fervefactum sine residuo evanescit.

Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem violaceum induit. Calce usta in tubulo exploratorio fervefactum vapores acidi carbolicum emittit.

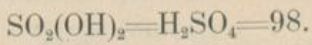
Solutio spirituosua sua sponte evaporata residuum crystallinum non fuscum relinquit. Acidum in tanta quantitate solutionis natrii carbonici solutum ut liquorem forte alcalinum praebet dein cum aethere extractum, hic evaporatus residuum maius non relinquit. In voluminibus sex acidi sulfurici concentrati frigidi solutum, solutio coloris fere expers oriatur.

In decupla quantitate spiritus solutum, additis aliquot guttis acidi nitrici, solutione argenti-nitrici ne turbetur.

SO₂ + H₂O + O = 30 -
SO₂ + H₂O = H₂SO₃
H₂SO₃ + O = H₂SO₄

† 22. Acidum sulfuricum concentratum. †

Ciela sumporna kiselina. Vitriolovo ulje.

Uljasta tekućina bez lica i duhe, osebujne težine 1·837—1·840. Pomiešana sa peterostrukom količinom vode vrlo se ugrije.

Tako razblažena kiselina daje s barijeva chlorida obilno biela, u kiselinah netopiva taloga.

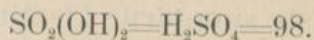
U sto delova neka ima bar 94 čiste sumporne kiseline; kad dakle 4·9 grama razriediš na 100 šestornih centimetara, to neka 10 šestornih centimetara te tekućine, dok se zasite, potroše bar 9·4 šestorna centimetra kiselomjerne otopine.

Razriedi dva šestorna centimetra kiseline s deset šestornih centimetara vode, tomu dodaj jodne otopine i čiste tutije i tad prokušaj isto tako, kao što chlorovodičnu kiselinu; pomiešana s peterostrukim objamom žeste neka, ni dužim stajanjem, ne mutni. Razblažiš li šest šestornih centimetara kiseline s trideset šestornih centimetara vode i dodaš tada kap otopine kalijeva permanganata, taj ne smije tečajem 10—15 časaka lica izgubiti. Kad naliješ na kiselinu ozgor jednak objam zasićene otopine ferrosulfata, da se njom pokrije, neka se ne stvori na medji smeđj pojas. Razriedjena kiselina neka sumporovodičnom vodom ne mutni, a nit ammonijevim sulfidom, kad si je prije zasitio ammoniakom.

preko kornice

† 22. Acidum sulfuricum concentratum.

Oleum vitrioli.

Liquor coloris et odoris expers oleaceus. Pondus specificum 1·837—1·840. Cum aquae quantitate quintupla mixtum insigne calefit.

Acidum sic dilutum baryo chlorato praecipitatum album copiosum in acidis insolubile praebet.

Contineat in centum partibus partes ad minimum 94 acidi sulfurici puri, hinc inde grammata 4·9 ad centimetra cubica 100 diluendo, centimetra cubica 10 liquoris huius ad saturationem centimetra cubica ad minimum 9·4 liquoris acidimetrici requirantur.

Dilue acidi centimetra cubica duo cum centimetris cubicis aquae decem, huic adde solutionem jodi et zincum purum dein explora, sicut acidum hydrochloricum; cum spiritus volumine quintuplo mixtum nec post longius temporis spatium turbetur. Centimetra cubica sex acidi, centimetris cubicis triginta aquae diluta, addita gutta una solutionis kalii permanganici, inter 10—15 minutas non decolorentur. Acidum cum volumine aequali solutionis saturatae sulfatis ferri superstratum zona fusca intermedia non nascetur. Acidum dilutum nec aqua hydrosulfurata, nec post saturationem cum ammonia, ammonio sulfurato permutetur.

23. Acidum sulfuricum dilutum.

Razriedjena sumporna kiselina.

Uzmi: Ciele čiste sumporne kiseline (94%)

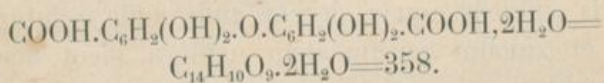
slo šest grama i četiri decigrama 106·4

Kàpaj oprezno, uvijek miešajući, u prekàpanu vodu, da bude ciele smjesi *hiljadu grama* 1000

Bistra, bez lica tekućina, osebuje težine 1·069. U sto dielova ima deset dielova sumporne kiseline; 4·9 grama dakle zasite 10 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

24. Acidum tannicum.

Trieslovina. Tannin.

Žutkasto biel prašak, oporo trpka okusa, topi se podpuno u jednakoj količini mlake vode i u dvostrukoj žeste.

Cisla grama
poč. sa od galicinske
Kiselo reagujuća žestena otopina, pomiešana s pol objama etira neka ne pomutni. S otopinom ferrichlorida stvara modrasto-ern talog, kojega nestaje, kad se doda razriedjene sumporne kiseline. Keljevom otopinom obara se obilno pahuljasta žutkasto-siva taloga. Uvrućana izgara ostavljajuć jedva vidljiv ostatak.

23. Acidum sulfuricum dilutum.

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri (94%)**

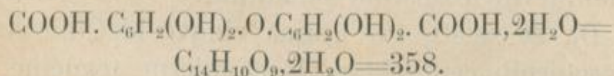
grammata centum sex et quatuor decimas **106.4**

Instilla caute continue miscendo in aqua destil-
lata ut mixtura sit ponderis *grammatum mille* **1000**

Liquor decolor limpidus. Pondus specificum 1.069.
Continet in partibus centum, acidi sulfurici partes
decem; 4.9 grammata ergo centimetra cubica 10 li-
quoris acidimetrici neutra reddunt.

24. Acidum tannicum.

Tanninum.

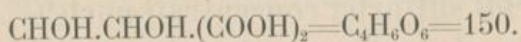

Pulvis e subflavo albus, saporis austeri adstrin-
gentis, in aequali quantitate aquae tepidae et dupla
spiritus perfecte solubilis.

Solutio spirituosa reactionis acidae, per volumen
dimidium aetheris non turbetur. Solutione ferri se-
squichlorati dat praecipitatum subcaeruleo-nigrum,
quod addito acido sulfurico diluto evanescit. Soluti-
one glutinis praecipitatum copiosum subflavo-gri-
seum floccosum oritur. Fervefactum residuo vix per-
ceptibili deflagret.

25. Acidum tartaricum.

Srieševa kiselina. Vinova kiselina.

Bridnjasti, često u korice sljubljeni leđci bez boje, prosvitni, na zraku stalni, jako kisele reakcije, topivi u jednakom objamu vode i u 2·5 objama žeste.

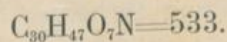
Uvrućana razvija pare vonjajuće po paljenom šećeru i izgara sasma. Iz jake vodene otopine izlučuje se kalijevim acetatom leđčast talog. Vapnenom vodom otopina ne mutni, dok je kisela; presićena daje izprva pahuljast, kašnje leđčast talog, koji se topi u ammonijevu chloridu i u natrijevu vodokisu.

U prašak smrvljena kiselina polivena sumporovodičnom vodom ne smije se mienjati. Vodena otopina (1:10) nesmije ni barijevim chloridom, nit ammonijevim oxalatom pomutniti.

Da se zasiti 1·5 grama vinove kiseline, treba 20 šestornih centimetara kiselomjerne tekućine.

†† 26. Aconitinum germanicum.

Njemački akonitin.

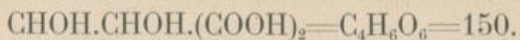

Biel ili žutkasto-biel prašak, bez duhe, vrlo gorka, iza toga oštra, palećega okusa, lužnate reakcije. Uz toplotu od 80° tali se. U mrzloj vodi malo se topi; u kipućoj se vodi pretvara na žutkasto,

$2 K_2CO_3 \cdot H_2O + CaCO_3 = K_2CO_3 \cdot H_2O + CaCO_3 \cdot H_2O$
 $CaCO_3 \cdot H_2O + CaCl_2 = 2 KCl + CaCO_3 \cdot H_2O$
 $CaCO_3 \cdot H_2O + H_2SO_4 = CaSO_4 + CO_2 + H_2O$

25. Acidum tartaricum.

Sal essentialis tartari.

Crystalla prismatica saepe in crustis cohaerentia, coloris expertia, diaphana, aëre persistentia, reactionis fortiter acidae, in volumine aequali aquae et in voluminibus 2·5 spiritus solubilia.

Fervefactum odorem sacchari tosti spargit et plane comburit. Solutio aquosa concentrata cum acetate kalii dat praecipitatum crystallinum. Cum aqua calcis solutio donec acida non turbatur; supersaturata praecipitatum prius floccosum dein crystallinum exoritur quod in ammonio chlorato et etiam in natrio hydrooxydato solubile est.

Acidum in pulverem redactum aqua hydrosulfurata superfusa non permutetur. Solutio aquosa (1 : 10) nec baryo chlorato nec ammonio oxalico perturbetur.

Ad saturationem grammatum 1·5 acidi tartarici liquoris acidimetrici centimetra cubica 20 requiruntur.

†† **26. Aconitinum germanicum.**

Pulvis albus vel e subflavo albus, odoris expertus, saporis peramari, dein acris urentis, reactionis alcalinae. Calore 80° liquescit. In aqua frigida parum solubilis; in aqua bullienti in massam subflavam

smolastu, mekanu tvarinu, koja se u 50—60 dielova polako topi. Lako se topi u vodi, koju si chlorovodičnom kiselinom zakiselio, u žesti, etiru, chloroformu i benzolu, a ne topi se u petrolovom etiru.

*alkaliji:
stvar daje mor
oni i bluz
isel.*

Cielom sumpornom kiselinom postaje izprva žut, poslje 24 sata surocerven, iza toga ljubičast. Izparen s fosfornom kiselinom u vodenoj kupeljnici postaje malo kašnje ljubičast. Uvrućan na platinenoj ploči izgara, neostavljajuć ostatka.

Najveći pojedini obrok: 0.001 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.002 grama.

† 27. Aconitum.

Aconitum napellus Linu. Naliep, jedić ili klobučić modri. Žabnjače.

*Aconitum
napellus
varietas
varietas*

Od naliepa rabe **gomolji** pupom završeni, 4—8 centimetara dugi, ozgor 2—2½ centimetra debeli i do šest grama težki. Gomolji su uopak čunjasti, repi slični, izvana smedji, nešto malo hrapavi ili gladki, težki, jedri, na prelomu brašnasti, iznutra bieli, na čitavoj površini obrasli tankim sukorienjem, ili ako je sukorienje odrezano, vide se njegovi tragovi; obično suvise po dva gomolja skupa.

Stariji, ostatkom stabljike završeni, hrapavi, često šuplji, laglji i tanji gomolji neka se ne rabe.

Na prerezu im je kora debela i smedja, razlučena od bijele srēike tankim tamnijim kambijem, koji je nalik na zvijezdu od 5 do 8 trakova.

resinosam mollem permutatur, quae in 50—60 partibus lente solvitur. In aqua acido hydrochlorico acidifaceta, in spiritu vini, aethere, chloroformio et benzolo facile, sed in aethere petrolei non solvitur.

Per acidum sulfuricum concentratum, colorem ab initio flavum, post horas 24 fusciorubrum demum violaceum induit. In balneo aquae cum acido phosphorico evaporatum paulo post colorem violaceum induit. Super lamina platinea fervefactum sine residuo comburat.

Dosis singula maxima: 0.001 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.002 gramma.

† 27. Aconitum.

Aconitum napellus Linn., Ranunculaceae.

Adhibeantur **tubera** aconiti napelli gemma terminata, 4—8 centimetra longa, superne 2—2½ centimetra crassa, ponderis circiter grammatum sex. Tubera sunt obconica, napiformia, extus fusca, pene rugosa vel glabra, ponderosa, compacta, fracturam farinosam ostendantia, intus albicantia, radiculis tenuibus in omni ambitu obsessa, aut radicibus descissis cicatrisata, saepe per paria cohaerentia.

Tubera vetusta, residuo caulis terminata, rugosa, non raro excavata, leviora, tenuiora rejiciantur.

In segmento transverso cortex est crassus et fuscus, a medulla alba cambio angusto obscuriore stellatim quinque vel octo radiato separatus.

Svježi gomolji miriše oštro kao rotkva, osušeni ne imaju vonja, žvakani s početka veoma pale dok napokon nestane svakoga okusa.

Pobiraj gomolje samorasle cvatuće biline, oprezno je suši i čuvaj.

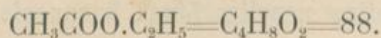
Gomolji drugih vrsti naliepa jesu lošiji, tanji, kraći, grubi, klipoliki, ne imaju kambija sa pet ili osam trakova, pa neka se ne rabe. Isto tako neka se ne rabe sitni, tanki, iznutra smeđji ili smeđje pjegavi crvljivi gomolji.

Pojedini najveći obročić: 0.10 grama.

Najveći obrok na dan: 0.50 grama.

$2 \text{H}_2\text{O} + 2 \text{C}_2\text{H}_5\text{O} + 2 \text{C}_2\text{H}_5\text{O} + \text{H}_2\text{SO}_4$ **28. Aether aceticus.**

$\text{H}_2\text{O} \cdot \text{C}_2\text{H}_5$ **Octeni etir.**

Erhalten No. 1000
1000
Bistra, prosvitna, bez lica tekućina, ugodne osvježujuće duhe, osebujne težine: 0.9, uz toplotu od 74°—76° zakipi. Čvrsto promućkan s jednakim objamom vode neka ne umnoži objam vode za više od jedne desetinke. Izparen u izdubenom stakalcu neka ne ostavi ostatka tuđe duhe. Modra kušaća artija ne smije njim ni s mjesta, ni jako pocrveniti.

Ako bi tvorina bila odviše kisela, protresi ju s malko magnesijske kisa, tada pusti da stoji 24 sata u zatvorenoj posudi s taljenim kalcijevim kloridom; iza toga prekâpaj ju iz vodene kupeljnice u posve suhu staklenku; staklenku dobro začepi i spravi.

Odor tuberorum recentium acris raphani similis, siccatorum nullus, masticata ab initio acerrimam producunt sensationem relicta anaesthesia gustatoria.

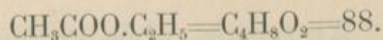
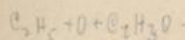
Colligantur tubera plantae spontaneae florentis, caute siccanda et servanda.

Tubera aliarum aconiti specierum inferiora, tenuiora, breviora, crassa, paliformia, cambium quinque vel octo radiatum non ostentantia rejicienda, nec non tubera parva tenua, intus fusca vel fuscis maculis tecta verminosa.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

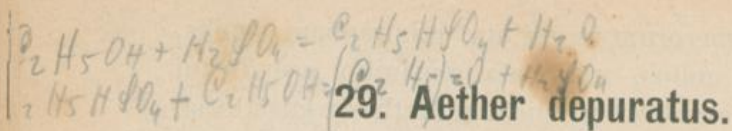
Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

28. Aether aceticus.

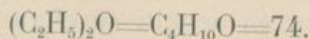
Liquor limpidus, diaphanus decolor odoris grate recreantis; pondus specificum: 0.9, calore 74°—76° ebulliens. Cum volumine aequali aquae vehementer conquassatus, volumen aquae ne plus quam decima parte amplietur. In vitro concavo evaporatus residuum odoris peregrini non relinquat. Chartam exploratoriam caeruleam nec illico nec fortiter rubicet.

Si praeparatum nimio acidum fuerit, conquassa cum oxydi magnesia paucilla quantitate, dein stet cum calcio chlorato fuso in vase clauso per 24 horas; tum destilla e balneo aquae in vitrum perfecte siccum et serva in eodem probe clauso.

29. Aether depuratus.

Očišćeni etir.

Bistra, prosvitna, lako gibiva, bez lica tekućina, jake osebujne duhe, osebujne težine: 0.724—0.728; vrlo hlapiva, uz toplotu od 34°—36° uzavrije. Mieša se sa žestom i s mastnima ulji. Promućkaš li ga s jednakom količinom vode, neka se objam vode ne umnoža za više od jedne desetinke i neka nepomutni; nesmi je kiselo reagovati. Izparen u izdubenom stakalu neka ne ostavi ostatka tudje duhe.

30. Agaricus chirurgorum.

Guba. Priredjena guba.

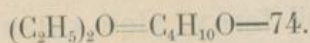
Trud. Gljive. Gljive-klobučnice.

Komadi gljive, koji rastu gotovo po svojkoj srednjoj Evropi, naročito na starih hrastovih deblih, dolaze u trgovinu tako priredjeni, da se kvase u vodi i tuku drvenimi kladivci (napose kod nas i u Ugarskoj), u narodu su veoma dobro poznati.

Salitre nesmi je biti u njima.

29. Aether depuratus.

Aether sulfuricus.

Liquor limpidus, diaphanus decolor facile mobilis, odoris penetrantis specifici. Ponderum specificum: 0.724—0.728; valde volatilis, calore 34°—36° ebullit. Spiritu, oleisque pinguibus misceri potest. Aquae volumine aequali conquassatus, aquae volumen ne plus quam decima parte amplietur et ne turbetur; reactionis neque sit acidae. In vitro concavo evaporatus residuum odoris peregrini non relinquit.

30. Agaricus chirurgorum.

Agaricus quercinus praeparatus.

Polyporus fomentarius Fries. Fungi. Hymenomyces Fr.

Frusta fungi per totam fere Europam mediam in truncis annosis imprimis quercuum nascentis, mercabilia, maceratione in aqua et tusione cum malleis ligneis, (potissimum apud nos et in Hungaria) praeparata, in vulgus notissima.

Nitrum ne contineat.

† 31. Aloë.

Aloja ima raznih vrsti, rastu u zemljah žarkoga podneblja, niču same od sebe ili se sade. Čepljezi.

Aloë ferax, aloë vulgaris, aloë spicata, aloë lingua

Sasušeni sok, što curi iz lišća raznih vrsti aloja, kano aloë ferox, aloë vulgaris, aloë spicata, aloë lingua i možda drugih još vrsti, koje sve rastu na predbrežju Dobra nada. Sastoji od kōmada razne veličine, smolinasta sjaja, boje prelievajuće se od zelenkaste u tamno-smedju, prieloma ljušturasta, svjetla, s krajeva poltprozirna, na toplini mekša, na studeni otyrdnu i mogu se smrviti na žut prah odurna vonja i pregorka okusa. U dva se diela kipuće vode raztopi i daje smedju otopinu, koja se pomuti, čim ohladni, jer se iz nje obara smola. Sa četiri diela žeste daje čistu otopinu, koja nesmiye pomutnití ni onda, kad je ohladnila. U chloroformu se ni malo ne topi, a u etiru samo djelomice.

32. Althaea.

Sljez bieli, kod nas obična bilina. veoma se često sadi u ljekarske svrhe. Sljezi.

Sljez bieli, kod nas obična bilina, veoma se često sadi u ljekarske svrhe. Sljezi.

Lišće je široko jajoliko, čitavo ili na trí do pet krpica ucjepkano, često srdcoliko, nejednako nazubčano, sa pet rebaraca, pahuljavo, meko, bielo-zeleno, bez vonja, a okusa sluzava.

Pobiraj lišće ljeti dok bilina cvate.

Korijenje podanka (sljezov koriēn) jest jednostruko, oblo, dugo, kao prst debelo ili tanje, oguljeno,

† 31. Aloë.

Aloës variae species, plantae in regionibus tropicis indigenae et cultae. *Asphodeleae* Juss.

Succus foliorum induratus, quae offerunt **aloë ferox**, **aloë spicata**, **aloë vulgarés**, **aloë lingua** et forte species aliae capenses. Sistit frusta variae magnitudinis, nitentia, coloris e subviridi obscure fuscii, fractura conchata, lucida, ad margines subdiaphana, calore emollescentia, frigore friabilia, pulverem flavum, odoris nauseosi largientia, saporis peramari. In aquae fervidae partibus duabus coloris fuscii solvitur, solutio refrigerata per resinam praecipitatum turbatur. Aloë cum spiritus partibus quatuor solutionem limpida etiam post refrigerationem non turbidam efficiat. In chloroformio haud, in aethere partim solvitur.

32. Althaea.

Althaea officinalis Linn., planta indigena saepissime in usus pharmaceuticos, culta. *Malvaceae* Juss.

Folia rotunde ovata, impartita vel tri- ad quinqueloba, saepe cordata, inaequaliter dentata, quinquenervia, tomentosa, mollia, ex albo viridia, odoris nullius, saporis mucilaginosi.

Colligantur aestate florente planta.

Radicalae rhizomatis (Radix Althaeae) simplices, teretes, longae, digitum crassae vel tenuiores.

često razkalano, bijelo ili bjelkasto, izvana uzduž često brazdičavo, smeđjastimi brazgami odrezana žilčija posuto, pokrivo odebelim, veoma vlaknatim i gibkim likom, srž mu je mesnata, od preobilna škroba brašnasta. Vonja je slaba i svoje vrsti, okusa bljutava, veoma sluzava.

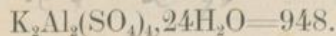
Korien samonikle ili sadjene biline treba kopati rano s proljeća ili jeseni i brzo sušiti.

Česti podanka drvenaste i trule, kao i izvana žutkasto-sivu koru baci.

Pazi, da nebude korijenje vapnenom vodom pobieljeno.

33. Alumen.

Kocelj. Stipsa. Uledjen aluminijev-kalijev sulfat.

Bez boje, prosvitni, tvrdi, na zraku ponješto trošeći se ledci osmerci ili ulomci takvih ledaca. Uvrućan kocelj izprva se raztače, tada se pretvara gubeć vodu, u šupljikastu tvarinu. Topi se u deset i pol dijelova vode. Otopina reaguje kiselo, a teka je sladjasta, vrlo trpka.

Vodena otopina natrijevim vodikom spušta biel, keljast talog, koji se u preobilju kušala sasma topi; otopina neka ne vonja po ammoniaku i neka sumporovodičnom vodom ne pomutni. Plamen u kojem žežeš kocelj na platinenoj žici biva ljubičast. S barijevim chloridom daje biel, u kiselinah netopiv talog.

*is in Aluminijev
Kocelj sulfat*

1870

degluptae, saepe fissae, albae vel albidae, extus in longitudinem non raro sulcatae, cicatricibus fibrillarum abscissarum subfuscis notatae, libro crassiusculo, valde fibroso et flexili tectae, ligno carnoso amylo scatente farinoso. Odor peculiaris debilis, sapor fatuus, valde mucilaginosus.

Fodienda radix plantae sponte crescentis vel cultae primo vere vel autumno et cito siccanda.

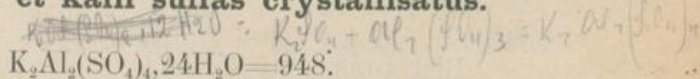
Partes rhizomatis lignosae et cariosae, nec non cortex externus flaviusculo-griseus rejiciantur.

Cave, ne aqua calcis dealbatae sint.

Cave!

33. Alumen.

Aluminii et kalii sulfas crystallisatus.

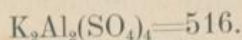
Crystalla vel fragmenta crystallorum coloris expertia, diaphana dura octaedrica, in aëre paulum fatiscunt. Fervefaciendo alumen ab initio liquescit, dein aquam emittens in massam porosam permulatur. Solubile in aquae partibus decem et dimidia. Solutio praebet reactionem acidam et saporem subdulcem valde stypticum.

Solutio aquosa cum hydroxydo natrii dat praecipitatum album gelatinosum, quod in reagenti superabundante plane solvitur; solutio non praebet odorem ammoniae, et aqua hydrosulfurata non permulatur. Super filo platineo flammam violaceam reddit. Baryo chlorato dat praecipitatum album in acidis insolubile. *Baryum sulfuri.*

Vodena otopina, 1 : 20, nesmije sumporovodičnom vodom pomutniti; ali s ammonijevim sulfidom neka daje biel, keljast talog.

34. Alumen ustum.

Paljen kocelj. Paljena ili spužvasta stipsa, Aluminijev-kalijev sulfat.

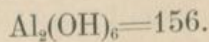

Uzmi: Tanko razasuta koceljeva praška stotinu dielova i suši ih uz 50° dotle, dok mu ponestane trideset dielova težine, uspi ga tad u porcelansku tavu i uvrućaj, uvijek miešajuć, u zračnoj kupeljnici ne preko 160°, dok ostatka ne bude više od 55 dielova.

Biel prašak, u 25 diela vode lagano ali podpuno topiv. Dva mu grama gube blagim žeženjem u maloj porculanskoj tavi najviše 0.2 grama težine.

35. Aluminium hydrooxydatum.

Aluminijev vodokis.

Uzmi: **Kocelja**

dvie sto sedamdeset i pet grama 275

Otopi ih u

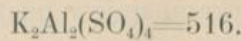
Vruće prekàpane vode

dvie hiljade i pet sto grama 2500

Solutio aquosa, 1 : 20, addita aqua hydrosulfurata ne permutetur; cum ammonio sulfurato autem det praecipitatum album gelatinosum. *class.*

34. Alumen ustum.

Aluminii et kalii sulfas.

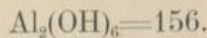

Recipe: Aluminis pulverati tenuiter strati partes centum, et sicca calore 50° tamdiu, donec partes triginta ponderis amiserint, tunc in patinam porcellaneam immissas in balneo arenae continue permiscendo, calore 160° non excedente fervefac, donec residui pondus, non sit amplius, quam partium 55.

Pulvis albus in 25 partibus aquae lente sed plane solubilis. Grammata duo in patina exigua porcellanea leni ardore ad summae grammata 0.2 ponderis ammittunt.

35. Aluminium hydrooxydatum. *Alumina by*

Aluminii hydroxydum.

Rp. **Aluminis**

grammata ducenta septuaginta quinque 275

Solve in

Aquae destillatae fervidae

grammatibus duobus mille quingentis 2500

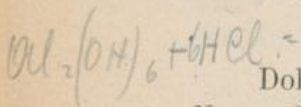

Prokàpaj jošte sveudilj toplu otopinu
i dodaj joj

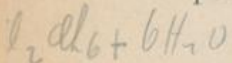
Uledjena natrijeva karbonata
dvie sto i petdeset grama **250**

otopljena u

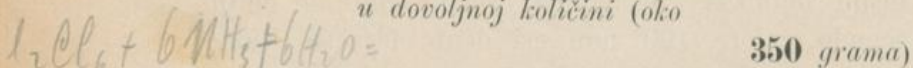
Prekàpane vode
hiljadu grama **1000**

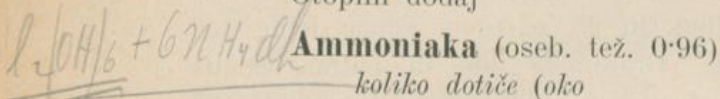
Dobro promućkanu smjesu pusti da stoji 24 sata.
Na prokàpnjaku (filtru) sabrani talog izpiraj, dok
ponestane lužnate reakcije, zatim ga otopi u

Čiste chlorovodične kiseline
u dovoljnoj količini (oko

Otopini dodaj

300 grama)

da se podpuno staloži.

Talog dobro operi, medju bugaćicom iztisni i
na zraku sušena na sićušan prašak raztari.

Neka je biel, lahak prašak, koji se hvata jezika,
s vodom daje riedak, srjednje reagujući smok, topi
se podpuno u otopini natrijeva vodokisa, pa ako
nije davna pravljen, topi se i u razriedjenih ki-
selinah.

Filtera solutionem adhuc calidam cui adde

Natrii carbonici crystallisati

grammata ducenta quinquaginta 250

soluta in

Aquae destillatae

grammatibus mille 1000

Miscellam intime conquassatam digere per 24 horas.

Praecipitatum filtro collectum ellue donec reactio alkalina disparuerit, tum solve in

Acidi hydrochlorici puri

quantitate sufficiente (circa

grammatibus 350)

Solutioni adde

Ammoniae (0.96 p. sp.)

sufficientem quantitatem (circa

grammata 300)

ad perfectam praecipitationem.

Praecipitatum optime lotum inter chartam bibulam expressum et aëre siccatum in pulverem subtilissimum redige.

Sit pulvis albus levis, linguae adhaerens, cum aqua pulpam tenuem reactionis neutrius praebeat, et in solutione natrii hyrooxydati, et si vetustus non fuerit, etiam in acidis dilutis plane solubilis.

36. Ammoniacum.

Smolo-teklina ammoniakova.

Smola etiv. je guma
Dorema ammoniacum Don. Doma je u Perziji. Štitarke.

Na zraku osušena **mlječina** sačinjava zrnje manje više okruglo, krupno kao grašak, pače kao orah, razstavljeno ili pak često medjusobno slipljeno ili pomiešano smedjastom tvarju; izvana je žuto-smedjasto, iznutra bjelkasto, prieloma plitko-ljušturasta, mastna sjaja, na hladnom tvrdo, krhko tako da se u prah smrviti može, u toplom postaje meko, te vonja na toplu osebnim luku sličnim za udarajućim vonjem, okusa je oštro gorka.

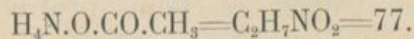
S trostrukom množinom vode strvena daje bielu mlječinu, koja, doda li se jedke natrijeve lužine požuti, zatim posmedji. Trostrukom težinom chlorovodične kiseline polivena ne smije zašumjeti niti boje u toplini do 60° C. promieniti.

Za ljekarsku porabu neka se u studeni otvrdnula smola u prah stre i prosije sitom, da se očisti.

37. Ammonium aceticum solutum.

Otopljen ammonijev acetat.

Otopina ammonijeva acetata.

Uzmi: **Razriedjene octove kiseline**

sto grama 100

Dodaj:

Ammoniakove otopine

petdeset grama 50

36. Ammoniacum.

Gummi ammoniacum. Gummiresina ammoniacum.

Dorema ammoniacum Don. Planta Persidem incolens. Umbelliferae Juss.

Succus lacteus aëre induratus, sistit grana plus minusve rotunda, magnitudine pisi usque ad fructum juglandis, solitaria aut saepe inter se vel massae subfuscae intermixta, extus e flavo subfusca, intus albida, fractura leviter conchata, pinguis nitida, frigore duriuscula, fragilia, in pulverem redigenda, calore mollescentia, odoris peculiaris, calore allium redolentis, saporis amari acris.

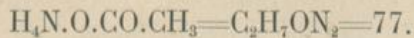
Cum aquae pondere triplici contritum emulsionem efficit albam, quae addito liquore natrii caustici colorem flavum; tum fuscum trahit. Pondere triplici acidi hydrochlorici superfusum ne effervescat, calore 60° quidem ne coloretur.

Ad usum pharmaceuticum frigore rigefactum in pulverem redigatur et ope cribri quisquiliis mundetur.

37. Ammonium aceticum solutum.

*CH₃COOH
30H₄*

Liquor ammonii acetici.

Rp. **Acidi acetici diluti**

grammata centum 100

Adde:

Solutionis ammoniae

grammata quinquaginta 50

4*

*Spiritus
Oleum*

Tekućinu uvručaj nekoliko časaka, dok zakipi; kad ohladi, zasiti savršeno ammoniakom, pa dodaj:

Prekàpane vode

toliko, da ciela tekućina teži
sto sedamdeset i jedan gram 171

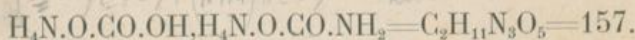
U toj otopini ima 15% ammonijeva acetata. Osebuje je težine 1.032—1.034.

Otopina neka je bistra, bez lica, vrućinom neka sasma hlapi i neka je što samo biti može neutralna. Sumporovodičnom vodom neka se netaloži i neka ne potamni, ako je i kojom kapi chlorovodične kiseline zakiseljena.

Čuvaj ju u što bolje zatvorenoj posudi.

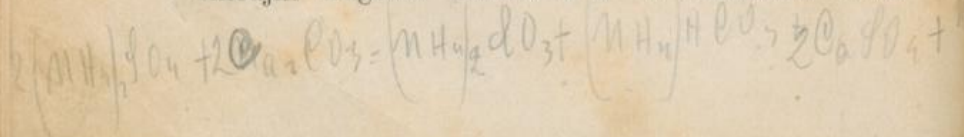
38. Ammonium carbonicum.

Ammonijev karbonat.

Kada se vanjska raztrošena kora kupovne tvarine odstrani, predstavlja prosvitne tvrde grude bez boje. Ammonijev karbonat širi oštar ammoniakalan vonj, reakcije jako je lužnate, kiselinama šumi; topi se u 4 česti vode lagano nu podpuno.

Uvrućaš li ga u kušaljci, kojoj si otvor čepom od svinute bugačice lako začepio, neka izhlapljuje, da neostavi ni na dnu kušaljke ni na bugačici smedjih tragova. Dodaš li 5—6 šestornim centi-

Liquorem minutis aliquot fervefac ad ebullitionem, post refrigerationem ammonia perfecte satura, dein adde:

Aquae destillatae

quantitatem tantam, ut totius pondus sit

grammatum centum et septuaginta unius 171

Solutio haec continet 15% acetatis ammoniae.

Pondus specificum 1.032—1.034.

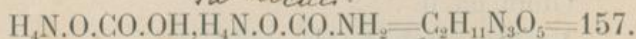
Solutio sit limpida, decolor, calore plane avolans et ad possibilitatem neutra. Aqua hydrosulfurata praecipitatum non det, et colorem fusciolem non induat, etiam si additis acidi hydrochlorici guttis aliquot, solutio acidifacata fuerit.

Serva in vase optime clauso.

38. Ammonium carbonicum.

Ammonii carbonas.

sal alcali.

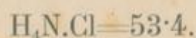
Post eliminationem strati externi fatiscens praeparati venalis, praebet frusta decoloria diaphana dura; ammonium carbonicum est odoris penetrantis ammoniacalis et reactionis fortiter alkalinae, acidis mixtum effervescit; in 4 partibus aquae lente sed perfecte solubile.

In tubulo exploratorio, cuius orificium chartae bibulae epistomeo cylindrico laxo obturatum, fervefacatum avolet, et in fundo vasis vel in epistomeo chartae bibulae vestigia coloris brunei non remaneant. Centi-

metrom otopine zasićene octovom kiselinom 10 kapi decinormalne jodne otopine, neka se njom nit odmah, nit kašnje ne taloži. Octovom kiselinom presićena 5°-na otopina ne smije se niti sumporovodičnom vodom, niti barijevim chloridom, niti ammonijevim oxalatom taložiti. Pomiešan s preobilnom otopinom srebrova nitrata, pak presićen dušičnom kiselinom, neka u skrajnom slučaju neznatno pomutni, no ne smije niti nakon nekoliko časova posmedjeti.

39. Ammonium chloratum.

Ammonijev chlorid. Čišćeni salmiak. Čišćeni nišador.

Uzmi: **Prehlapljena priesna ammonijeva chlorida** *pet sto grama* **500**
Otopi ga u
Vriele prekàpane vode *hiljadu i pet sto grama* **1500**
Otopini dodaj
Ammoniaka *dvadeset grama* **20**

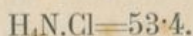
Neka stoji nekoliko dana u zatvorenoj posudi, zatim prokàpaj i neprestance miešajuć izpari do suha.

Biel, ledčast prašak, topi se u jednakom objamu vruće i u trostrukom objamu mrzle vode; srednje je reakcije. Vrućan u suhoj kušaljci neka podpuno hlapi, a da se neraztače, i neka daje čisto biel prehlap.

metra cubica 5—6 solutionis cum acido acetico saturatae additis guttis 10 solutionis decinormalis jodi nec illico nec per temporis longius spatium praecipitatum praebent. Solutio 5% cum acido acetico supersaturata hydrogenio sulfurato, baryo chlorato et ammonio oxalico praecipitatum non det. Superabundante solutione nitratis argenti mixtum dein cum acido nitrico supersaturatum ad summum leniter turbetur sed colorem bruneum nec intra aliquot minutos induat.

39. Ammonium chloratum.

Ammonii chloridum. Sal ammoniacus depuratus.

Rp. **Ammonii chlorati sublimati erudi**
grammata quingenta 500

Solve in

Aquae destillatae fervidae
grammatibus mille quingentis 1500

Solutioni adde

Ammoniae *grammata viginti* 20

Stet per aliquot dies in vase clauso, dein filtratur et sub continua agitatione ad siccum evaporetur.

Pulvis albus crystallinus in aequali volumine aquae fervidae et tribus voluminibus aquae frigidae solubilis; reactionis neutrius. In tubo exploratorio sicco fervefactus non liquescens penitus avolat et sublimatum pure album praebet.

$\frac{1}{4} \text{Cl} + \text{NaOH} -$
 $\frac{1}{2} + \text{NH}_4$

Ugrijan s jedkom natrijevom lužinom razvija ammoniaka. Vodena otopina sa srebrovim nitratom stvara biel talog, koji se siri, a u preobilnom ammoniaku topi.

Barijevim chloridom, octovom kiselinom, sumporovodičnom vodom i ammonijevim sulfidom neka nemutni. Decinormalnom jodnom otopinom neka ne pušta taloga nit odmah, niti nakon 2—3 sata.

40. Amygdala amara.

Gorki badem, gorka mandula.

Badem ili mandula obično je drvo, koje se kod nas sadi. Koštunjače.

Sjemenke su jajoliko-dugoljaste, stisnute, opnastom, žuto-smedjom, uzduž nabrano-brazdičavom, prašnom i hrapavom kožicom odjevene. Kožica, kad se u vodi razmoči, daje se lako olupiti s biele jezgre. Jezgra sastoji od biele mesnate klice, na kojoj razlikujemo po dvie plosnosvedene supke i veoma malen upravan korienak. Sjemenke su okusa vrlo gorka, vonja nikakova, no kad se malko namoče u vodi, razprostiru osebujan po hlapivu ulju zaudarajući vonj.

Stare ranketive, iznutra žutkasto pjegave i od kukaca naglodane sjemenke, imaju se baciti.

41. Amygdala dulcis.

Sladki badem, sladka mandula.

Razrod prijašnje.

Sjemenke su često nešto malko krupnije, u ostalom posve nalike gorkim mandulam, od kojih

Cum liquore natrii caustici calefactum ammoniam emittit. Solutio aquosa, argento nitrico admixto dat praecipitatum album caseosum in ammonia superabundante solubile.

Baryo chlorato, acido acetico et aqua hydro-sulfurata et ammonio sulfurato non permutetur. Solutione decinormali jodi nec illico, nec post 2—3 horas praecipitatum oriatur.

40. Amygdala amara.

*varietas nra i Amygdalib. 2-30
Croth 2x NO₁₁ + 3H₂O
Cycloranga
v. nra ractura n
Bemalolehid, Cy 4 i rurdav
P. H. 10 +
2 C. H. 10
48y.*
Amygdalus communis Linn., arbor apud nos culta. Amygdaleae Juss.

Semina sunt ovato-oblonga, compressa, integumento membranaceo, luteo-fusco, longitudinaliter rugoso striato, pulverulento, scabro contacta. Integumentum madefactum a nucleo facile detrahi potest. Nucleus constat ex embryone albo, carnoso, in cotyledones duas planoconvexas secedente et e radícula minima recta. Semina sunt saporis peramari, odoris expertia, cum paululo aquae trita odorem spargunt proprium aethereum.

*Rosol se pastura nra j
C. H. 10 +
48y.*
Rejiciantur vetusta, rancida, maculis subflavis intus conspersa, nec non insectis corrosa.

41. Amygdala dulcis.

Varietas prioris.

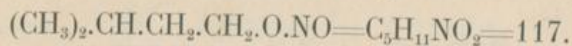
Semina saepe nonnihil majora, caeterum omni ex parte amaris quoad formam similia, solo sapore

se razlikuju jedino uljasto osladkim okusom i tim, što nakvašene vodom ne odaju nikakova vonja.

Neka se rabe samo svježe, čitave, neranketive sjemenke.

† 42. Amyle nitrosa.

Amylov nitrit. Amyl nitrit.

Lako gibljiva, žutkasta tekućina srednje ili slabo kisele reakcije, posebna mirodijna okusa i voćne duhe. Osebjuna mu težina neka je najviše 0·9. Sa žestom, etirom i chloroformom se mieša.

Pokriješ li njim ozgor jaku otopinu ferrosulfata i zakiseliš kojom kapi chlorovodične kiseline, stvara se na medji obijuh tekućina tamno-smedj pojas.

Dodaš li jednomu šestornomu centimetru jake otopine natrijeva vodokisa 1 ili 2 kapi amylova nitrta i griješ li na vodenoj kupeljniici dok nestane njegove duhe, pa tada zakiseliš razriedjenom sumpornom kiselinom, pojavi se miris patočnog ulja.

Iz tikvice za razdieljno prekàpljivanje hlapi uz toplotu od 96°—99°; izpod ili preko te toplote vrijuće česti odstrani.

Tvorinu čuvaj od svjetla na tamnu i hladnu mjestu u crnoj, staklenim čepom dobro zatvorenoj staklenki, dodav nekoliko ledaca srednjega kalijevoga tartarata.

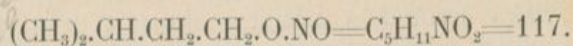
Najveći pojedini obrok: 0·20 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·60 grama.

oleoso subdulci et defectu odoris paululo aquae trita,
distinguenda ab iis.

Solum modo recentia, integra, ranciditatis ex-
pertia praesto sint.

† 42. Amyle nitrosa. $(C_5H_{11})NO_2$

Liquor reactionis neutrius vel parum acidae,
facile mobilis subflavus, saporis peculiaris aromatici,
et odoris fructibus similis. Pondus specificum ad
summum 0.9. In aqua vix solubilis. Spiritu aethere
et chloroformio misceri potest.

Supra solutione sulfatis ferri concentrata strata
et cum aliquot guttis acidi hydrochlorici mixta zona
intermedia atre fusca nascitur.

Si centimetro cubico uno solutionis natrii hydro-
oxydati concentrati 1 vel 2 guttas amyle nitrosae
addideris et balneo aquae calefaceris donec odor
amyle nitrosae evanescent et postea fluidum acido sul-
furico diluto acidum feceris, odor fermentolei exoritur.

E cucurbita fractionali calore 96°—99° evaporet,
partes in temperatura inferiori vel altiori ebullientes
eliminandae sunt.

Praeparatum serva a luce remotum in loco ob-
scuro et frigido, in vitro nigro epistomeo vitreo probe
clauso nonnullis crystallis kalii tartarici neutrius su-
perpositis.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.60 gramma.

43. *Amylum tritici.*

Pšenični škrob.

Pšenica sije se kod nas. Trave.

Prodaje se u nepravilnih komadnih, koji se veoma lako daju strti na najfiniji bijeli prašak bez sjaja. Neka bude bez vonja i okusa i neka se ne topi u hladnoj vodi ni u žesti. S devetdesetšest dielova kipuće vode daje tekućinu sluzavu, mlieku sličnu. S nešto joda pomodri, no ta boja izčezne u vrućini ili uz dodatak kalijeva luga, pak se opet pojavi, kada se ^{suše} ohladi ^{obnovi} ili kad se ^{razmješni} dodaje ^{solne} kiseline. Gledan na mikroskop sastoji od zrnaca krugljastih ili bubrežastih veoma razne veličine. Spalimo li pšenični škrob, to ne smije dati više od jednoga postotka pepela. Neka ne bude pomiešan s drugim vrstni škroba, koje se mogu lako na mikroskop razaznati po raznom obliku.

44. *Angelica.*

Kravajac ili vrtna andjelika, dvogodišnja bilina, koja raste u subalpinskih i močvarnih priedjelih Evrope, naročito sjeverne. Štitarke.

Korien sastoji od debela vretena, koje je do osam centimetara dugo, spužvasto, ozgor sitno i gusto kolutićavo, odasvud obraslo mnogobrojnim, dugim, četiri do deset centimetara debelim mekim,

*kravajac sije
mala s
gledati*

43. Amylum tritici.

Triticum sativum Linn. Gramineae Juss.

Venditur in frustis irregularibus, facillime in pulverem subtilissimum, album, opacum dilabentibus. Sit inodorum et insipidum, in aqua frigida et in spiritu insolubile. Cum aquae bullientis partibus nonaginta sex praebet liquorem mucilaginosum sublaetum. Jodo addito exoritur color coeruleus, caloris vel kalii hydrici applicatione evanescens, durante refrigeratione vel sub additione acidi hydrochlorici diluti denuo adparens. Sub microscopio investigatum sistit corpuscula orbicularia vel subrenata, magnitudine quam maxime differentia. Amylo tritici combusto, id quod relinquitur, cineris e centum partibus unam ne excedat. Cum amyliis alienis, quae ope microscopii per formam differentem agnoscuntur, ne sit commixtum.

44. Angelica.

Archangelica officinalis Hoffm. ; planta biennis, in regionibus subalpinis et paludosis Europae imprimis borealis crescens.
Ubelliferae Juss.

Radix constat e caudice crasso, ad octo centimetra longo, subspongioso, sursum subtiliter denseque annulato, radiculis numerosis, longis, quattuor vel decem milimetra crassis, mollibus, per longitu-

uzduž brazdičavim i poprieko nabrekli sukorienjem; kora je odebela, izvana sivosmedja, iznutra biela, puna žutih balzamatih žliezda; srš ima žutkaste trakove. Sukorienje koriena, kakav se većinom prodaje, obično je poput vlasu spleteno i dolje savijeno. Korien žvakano peče, vonja je pronicava, osebužno mirodijna, okusa s početka oslasna, napokon nagrka.

Od kukaca naglodani korien neka se baci. Korien neka se kopa, kada je bilina prešla godinu, rano s proljeća, neka se oprezno suši i čuva u dobro zatvorenih posudah.

45. Anisum stellatum.

Zvezdasti januš.

Illicium anisatum Loureiro. kinezko drvo. Magnolije.

Plod zvezdastoga januša sastoji od osam koštunastih plodića, oko središnjega stupa sredanih poput zvezde. Plodići su prosti, većinom nejednaki, čuniću slični, polujajasti, sa strane plosnati, na podini trbušasti, na vrhu duž trbušnoga šva dvoklopni, na gornjem rubu razkalani, jednodnostorni, izvana hrapavi, iznutra gladki, sadržaju po jednu sjemenku, koja je plosnata, svjetla, kestenjasto-smedja, vonja poput sladkoga januša, ali mnogo ugodnjega, okusa je oslasna, kad ju žvačeš, malko peče na jeziku.

Pazi, da se ne pomieša s posve sličnim otrovnim plodom od *illicium religiosum* Siebold, japanskoga drveta. No plod potonjega ipak se razlikuje odurnim vonjem i okusom.

zvezdasti januš

tudinem sulcatis, e transverso gibbosis; cortice crassiusculo, extus e griseo fusco, intus albo, folliculis balsamiferis copiosis flavis repleto, ligno radiato, subflavo. Rami radiceis, qualis plerumque venalis est, capillorum instar inter se connexi et deorsum curvati esse solent. Radix manducata urens, odoris penetrantis, peculiariter aromatici, saporis initio subdulcis, demum subamari.

Radix insectis corrosa rejiciatur. Radix primo vere anni aetatis plantae secundi effossa et caute siccata servetur in vasis bene clausis.

45. Anisum stellatum.

Illicium anisatum Loureiro, *Arbor sinensis*. Magnoliaceae.

Fructus anisi stellati. Carpella drupacea usque octona, circa columellam centralem stellatim contigua, libera, plerumque inaequalia, cymbiformia, subovata, a latere compressa, basi subventricosa, apice juxta suturam ventralem bivalvia, margine superiore dehiscentia, unilocularia, extus rugulosa, intus laevigata, monosperma, semine compresso, nitido, badio, odoris anisi aromatici, sed multum gratioris, saporis subdulcis, masticata linguam paullum urentis.

Cave, ne admisceantur fructus venenosi, totaliter similes, sed odoris et saporis nauseosi illicii religiosi Siebold arboris japonici.

46. Anisum vulgare.

Aniš, onliz ili sladki januš; domovinom mu je Iztok, kod nas se sije. Štitarke.

Anišev plod. Dvorožka je jajolika ili polukrugljasta, nad podinom do tri milimetra široka, do pet milimetara duga, sa strane malco stisnuta, gusto maljava, sivkasto-zelenkasta, sastoji od dva plodića, koja obično suvise te imaju po pet uzkih rebaraca. Rebarca su jednaka, postrana, zarubljena, a medju rebarci imaju veoma mnogo pruja. Vonja je jako mirodijna, okusa osladka, kad se žvače, malco peče na jeziku.

47. Antidotum arsenici.

Uztuk proti sičanu.

Uzmi: **Otopine ferrisulfata** sto grama 100

pomiešaj sa

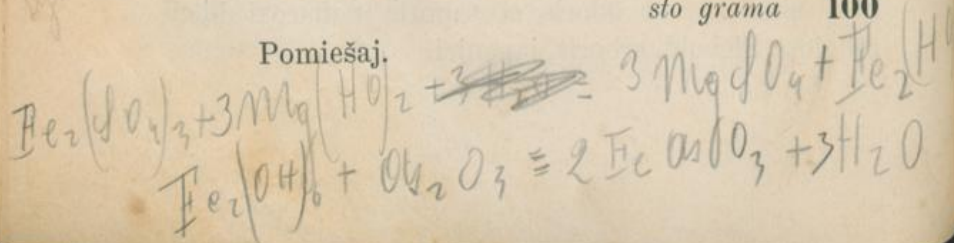
Prekàpane vode dvie sto petdeset grama 250

Dodaj malo pomalo, da se ne ugrije, u pripravi čuvana i što bolje protresena

Magnesijeva vodokisa sto dvadeset grama 120

Prekàpane vode sto grama 100

Pomiešaj.

46. Anisum vulgare.

Anisum vulgare Gärtn.

Pimpinella anisum Linn., planta in Oriente indigena, apud nos culta. Umbelliferae Juss.

Fructus Anisi vulgaris. Diachenium ovatum vel subglobosum, supra basim ad millimetra tria latum, ad quinque longum, a latere parum compressum, dense puberulum, coloris e griseo subviridis, mericarpis duobus plerumque cohaerentibus, anguste quinquecostatis, costis aequabilibus, lateralibus, marginantibus, vittis plurimis inter costas sitis. Odoris intense aromatici, saporis subdulcis, masticati linguam paullum urentis.

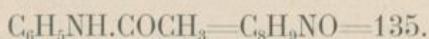
47. Antidotum arsenici.

Rp. Ferri oxydati sulfurici soluti	<i>grammata centum</i>	100
<i>misc</i> cum		
Aquae destillatae	<i>grammatibus ducentis quinquaginta</i>	250
Adde propter evitacionem aucionis temperaturae in parvis conquassati		
Magnesii hydrooxydati praesto servati et optime conquassati	<i>grammata centum viginti</i>	120
Aquae destillatae	<i>grammata centum</i>	100
Misce.		

Smedja mutna tekućina, koju treba prije porabe što bolje promućkati. Kad god se propiše uvijek ju sviežu napravi.

48. Antifebrinum.

Antifebrin. Acetanilid.

Predstavlja kosočetvorne, ljuskaste ledce svilasta sjaja bez boje. Mastna je opipa, bez duhe, na jeziku malko peče. Srednje je reakcije. U mrzloj se vodi teško topi, puno laglje u vrućoj, a lako u žesti i etiru.

Uvrućan duže vremena na 260° s jednakom količinom tutijina chlorida pretvara se u žutu tvarinu, fluoreskuje zelenkasto, a kuhan s jako razriedjenom chlorovodičnom kiselinom, raztapa se u njoj.

Neka ne ima nikakve duhe i neka od njega modra kušaća artija ne pocrveni. Dobro osušen mora se kod 112° raztaliti u tekućinu mal ne bez lica; kod 295° neka uzvrije i uz istu toplotu neraztvajajući se uztrajno prekàpava. Jedan gram mora se u 50 grama vrele vode podpuno otopiti. Na platinenoj ploči neka sav izgori bez traga.

Čuvaj ga u valjano zatvorenoj posudi.

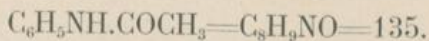
Mixtura fusca turbida, ante usum optime con-
quassanda. Ordinatione quavis recenter paranda est.

Acetaminilum = Phenylacetaminum

*Antipyrin
C₈H₉NH
C₈H₉NO*

*Antipyrin = C₈H₉NH
= C₈H₉NO*

48. Antifebrinum.

Sistit crystalli rhombica, coloris expertia, lamel-
laria, nitoris sericei. Tactu margarinate est; odoris
expers; saporis linguam modico urentis. Reactionis
est neutrius. Aqua frigida difficulter, fervida multo
facilius, spiritu et aethere autem facile solvitur.

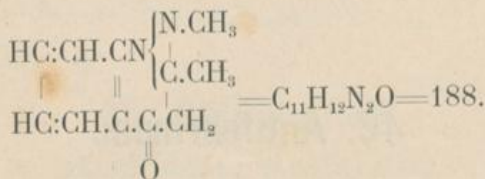
Aequali quantitate chloridi zinci sicci per lon-
gius tempus ad 260° fervefactum in massam flavam
permutatur, viridescente fluorescit et in acido hydro-
chlorico valde diluto coctum, in hoc solvitur.

Sit plane inodorum, et chartam exploratoriam
caeruleam in rubram ne convertet. Probe siccatum
ad 112° in liquorem fere coloris expertem liquescat,
ebulliendo ad 295° constanter absque decompositi-
one destillat. Gramma 1 in grammatibus 50 aquae
calidae plane solvatur. Supra lamina platinea sine
residuo comburat.

Serva in vase probe clauso. *mit giftig*

0.25 gr = 1 gr Antipyrin

49. Antipyrinum.

Ledčast biel prašak ili oveći bridnjasti leđci jedva primjetljive duhe. Uz 113° tali se.

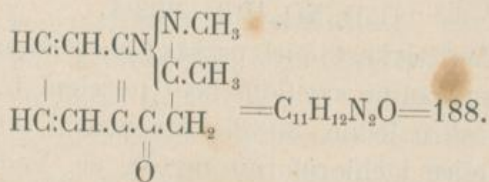
Antipyrin topi se u manje nego jednakoj uteznoj količini vode, u jednakom objamu žeste i u istoj količini chloroforma napokon u 50 dielova etira. Vodena otopina neima lica ili je žutkasta, sriednje je reakcije.

Kad razriedjenu otopinu antipyrina razriedjenom sumpornom kiselinom vrlo malo zakiseliš i dodaš koju kap natrijeva nitrita, postane zeleno-modra.

Dva šestorna centimetra vrlo razrazriedjene otopine (1 : 1000) sa jedne kapi ferrichlorida liepo porumene, a kad iza toga dodaš 10 kapi ciele sumporne kiseline, biti će tekućina žutkasta ili bez lica. Izpod 110° ne smije se taliti. Otopina neka se sumporovodičnom vodom ne promieni. Uvrućan na platinonj ploči mora izgorjeti neostavljajuć ostatka.

Dosis

49. Antipyrinum. = *Phenyl-dimethyl-Är-
lonium.*

Pulvis crystallinus albus vel crystalli maiora prismatica odoris fere expertia. Calore 113° liquescit.

Antipyrinum solvitur in pondere suo quantitate minori aquae, in volumine uno spiritus et eadem chloroformii, denum in circiter 50 partibus aetheris. Solutio aquosa est decolor vel subflava et reactionis neutrius.

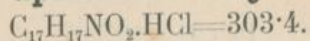
Solutio diluta antipyrini cum paucillo acidi sulfurici diluti acidifaceta, et cum aliquot guttis natrii nitrosi mixta colorem e viridi caeruleum induit.

Centimetra cubica duo solutionis valde dilutae (1 : 1000) cum gutta una ferri sesquichlorati colorem belle rubrum induunt, qui post additionem guttarum 10 acidi sulfurici concentrati in subflavum vel decolorem permutatur. Calore gradibus 110° minore non liquescat. Solutio aqua hydrosulfurata non permutetur. Supra lamina platinea combustum sine residuo deflagret.

Dosis 0,5-1,0 gr b. kind. u. Ph. Med. 1-2 gr bei fieberhaft. Zust.

† 50. Apomorphinum hydrochloricum
crystallisatum.

Uledjen apomorfinov hydrochlorid.

Ledčast sivkasto-biel prašak; na vlažnom zraku osobito sunčanim svjetlom lako pozeleni i raztvora se. Topi se u jedno 30 dielova vode i 20 dielova žeste; u etiru i chloroformu ne topi se. Vodena otopina ne ima lica, srednje je reakcije, grijana pozeleni i reaguje lužnato.

Tareš li 0.1 grama tvorine na porculanskoj ploči s kapljicom ciele dušične kiseline, porumeni kao krv.

Pomiešaš li isto toliku količinu s jednim ili dva šestorna centimetra ammoniaka i ugriješ li mlako, dobit ćeš tamnu tekućinu, koja sa 1—2 kapi otopine srebrova nitrata slaže usljed razkisenja crn talog. Vodena otopina taloži se natrijevim hydrokarbonatom bielo; taj talog sa zrakom protresivan pozeleni, a u chloroformu se topi amethystnom bojom. Zakiseljena dušičnom kiselinom daje sa srebrovim nitratom biel talog.

Pod sitnozorum pokazuje tvorina za 50-struka povećanja bridnjaste ledce, medju kojima ne ima nikakvih igličastih ledaca, niti bezlike tvarine. Vrućana na platinenoj ploči podpuno izgara. Otopina, načinjena s kuhanom (zraka prostom) vodom, ne smije imati lica. Pak ako 1°/₁₀-na tako načinjena otopina pokaže krasno zeleno lice, zabaci tvorinu.

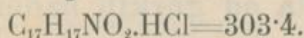
Čuvaj u dobro zatvorenoj posudi na suhu i tamnu mjestu.

Najveći pojedini obrok: 0.01 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.05 grama.

71

† 50. Apomorphinum hydrochloricum
crystallisatum.

Pulvis crystallinus e griseo albus; aëre humido imprimo sub actione lucis facile viridescit et decomponitur. Solubilis in circiter 30 partibus aquae et 20 spiritus, in aethere et chloroformio non solvitur. Solutio aquosa est decolor, reactionis neutrius, calefacta viridescit et reactionem alkalinam praebet.

Gramma 0.1 praeparati super lamina porcellanea cum gutta una acidi nitrici concentrati triturationem colorem rubrum sanguini similem induit.

Quantitas eadem cum uno vel duobus centimetris cubicis ammoniae mixta et lene calefacta solutionem coloris atri praebet, quae addendo gutta 1—2 solutionis argenti nitrici, ope reductionis sedimentum dat nigrum. Solutio aquosa cum natrio hydrocarbonico dat sedimentum album, quod cum aëre conquassatum viridescit, et in chloroformio cum colore amethystino solvitur. Acido nitrico acidifaculo argento nitrico praecipitatum album praebet.

Praeparatum sub microscopio 50-es auctum sistit crystallata prismatica absque crystallis acubus similibus vel massis amorphis. Supra lamina platinea fervefaculo perfecte comburet. Solutio cum aqua cocta (aëre libera) parata sit decolor. Si autem solutio 1% sic parata colorem belle viridem induit, praeparatum est rejiciendum.

Serva in vase bene clauso, in loco sicco atque atro.

Dosis maxima singula: 0.01 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.05 grammata.

† 51. Aqua amygdalarum amararum.

Voda od gorkih badema.

Uzmi: **Gorkih badema**

hiljadu i dvie sto grama 1200

Satrite, liši opetovanim tištenjem ne preko 30° mastna ulja, pak ih na što sitniji prašak smrvi.

Taj prašak dobro pomiešaj s

Obične vode

osam hiljada grama 8000

u prostranom kotlu za prekàpljivanje, koji je najbolje tako uredjen, da možeš u nj iz jedne druge sprave navadjati vodenih para. Tada dodaj

Žeste

sto grama 100

i pusti, da stoji dvanaest sati u dobro zatvorenoj posudi. Zatim prekàpaj oprezno, vrlo dobro hladeći,

hiljadu i sto grama 1100

u predložku, u kojoj ima

Žeste

sto grama 100

Koliko ima u prekàpanoj tekućini kyanovodične kiseline, ustanovi načinom, kako je niže opisan, pa razriedi prokàp smjesom načinjenom od

Žeste

jednoga diela 1

Prekàpane vode

pet dielova 5

tako, da bude u hiljadu dielova točno jedan dio kyanovodične kiseline.

† 51. Aqua amygdalarum amararum.

Rp. Amygdalarum amararum

grammata mille et ducenta 1200

Contusas calore non majori quam 30° ab oleo pingui pluries premendo libera, liberatas in pulverem ad possibilitatem subtilem redige.

Pulverem hunc in ambige ampla optissime ita instituta, ut vapores aquae in alio apparatu effectas per eam perpellere possint cum

Aquae communis

grammatibus octo millia 8000

bene comisce et additis:

Spiritus

grammatibus centum 100

in vase bene clauso per duodecim horas se-
pone. Dein optime refrigerando

grammata mille et centum 1100

caute destilla in receptaculum quod:

Spiritus

grammata centum 100

continet. Quantum id, quod destillaveris acidi hydrocyanici continet examina modo infrascripto, dein dilue cum mixtura

e Spiritu

parte una et 1

Aquae destillatae

partibus quinque 5

parata sufficienti quantitate, ut mille partes, acidi hydrocyanici partem unam rigore contineant.

• Razriedi dvadeset i sedam grama vode od gorkih badema s petdeset četiri grama prekàpane vode, dodaj kašasta magnezijeva vodokisa, dok tekućina nepostane mliekasta, tada pomiešaj s nekoliko kapi otopine kalijeva chromata. Iza toga dodavaj decinormalne otopine srebrova nitrata sve dotle, dok crveno lice, koje nastaje od srebrova chromata, koliko god puta kapljicu ukàpneš, neprestaje izčezavati makar i više časakah budeš promućkavao. Broj potrošenih šestornih centimetara otopine srebrova nitrata pomnožen sa 0·1 kaže, koliko ima grama kyanovodika u hiljadu grama prekàpane tekućine.

Svaki deset grama prekàpa razriedi pomenutom žestičnom vodom, da mu se težina podudava s brojem potrošenih šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata.

Voda od gorkih badema neka je bistra ili mal ne bistra, neka diši po ulju gorkih badema i kyanovodikovoj kiselini. Duha po bademih mora ostati i kad si kyanovodičnu kiselinu srebrovim nitratom uklonio. Izparena ne smije ostaviti preostatka.

Pomiešaš li vodu od gorkih badema s natrijevim vodokisom, zatim s nekoliko kapi otopine ferrosulfata i 1—2 kapi ferrichlorida i zakiseliš li smjesu chlorovodičnom kiselinom, stvoriti će modre oborine.

Pomiešaj 10 grama vode od gorkih badema sa 0·1 čista vapnikova karbonata i izsuši. Ostatak uvrućaj do crvena žara i raztopi u dušičnoj kiselini. Ta otopina smije srebrovim nitratom samo jedva

Grammata viginti septem aquae amygdalarum amararum dilue cum aquae destillatae grammatibus quinquaginta quatuor, dein adde magnesium hydroxydatum pultiforme donec liquor lactei instar permutatus fuerit, dein misce cum aliquot guttis solutionis kalii chromici. Tum adde solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$ normalis, donec color ruber quotiescunque guttam adjeceris, argento chromico effectus, agitando etiam post aliquot minutas jam non evanescat. Numerus centimetrorum cubicorum liquoris argenti nitrici adhibitorum cum 0·1 multiplicatus indicatur quot grammata acidi hydrocyanici in grammatibus mille liquoris destillati continentur.

Quaevis grammata decem destillati, dilue aqua supra dicta spirituosa, ut pondus numero centimetrorum cubicorum solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$ normalis adhibitorum respondeat.

Aqua amygdalarum amararum sit limpida vel paene limpida, odoris olei amygdalarum amararum et acydi hydrocyanici. Odor amygdalarum etiam tunc adsit, si acidum hydrocyanicum ope argenti nitrici eliminatum fuerit. Evaporatione nullum residuum relinquat.

Si aquam amygdalarum amararum cum natrio hydroxydato dein cum aliquot guttis solutionis sulfatis ferrosi et 1—2 guttis ferri sesquichlorati misceris, et miscellam cum acido hydrochlorico acidam feceris, praecipitatum caeruleum nascitur.

Misce grammata 10 aquae amygdalarum amararum cum 0·1 calcii carbonici puri, et evapora ad siccitatem. Residuum ad candefactionem rubram ignitum solve acido nitrico. Solutio haec argento ni-

vidljivo pomutniti. Sumporovodičnom vodom ne smije se promieniti.

Čuvaj oprezno na hladu i tamnu mjestu.

Najveći pojedini obrok: 1·0 grama.

Najveći dnevni obrok: 5·0 grama.

52. Aqua aurantii florum.

Voda od narančina cvieta.

Neka je osebujne, ugodne duhe, ali ne smije biti onečišćena kovinami.

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

53. Aqua calcis.

Vapnena voda.

Uzmi: Svježe paljena vapnikova kisa

sto grama 100

Poprskaj ga u glinenu loncu sa

Prekàpane vode

petdeset grama 50

Kad je ugašen, primiešaj

Prekàpane vode

deset hiljada grama 10000

Smjesu čuvaj u čvrsto začepljenih staklenkah i kadšto ju promiešaj.

Za porabu odlij oprezno bistru tekućinu i samo ako treba prokàpaj.

Neka je jake lužnate reakcije i za kuhanja neka mutni.

Da se zasiti 370 grama vapnene vode, tomu treba bar 13 šestornih centimetara normalne chlo-rovodične kiseline. Broj potrošenih šestornih centi-

trico vix perceptibiliter perturbetur. Aqua hydrosulfurata non permutetur.

Serva caute in loco frigido et obscuro.

Dosis maxima singula: 1·0 gramma.

Dosis maxima pro die: 5·0 grammata.

52. Aqua aurantii florum.

Aqua naphae.

Sit odoris peculiaris, suavis, sed metallis non sit inquinata.

Serva in vitro nigro.

53. Aqua calcis.

Rp. Calcii oxydati recenter usti

grammata centum 100

Consperge in olla fictili cum

Aquae destillatae

grammatibus quinquaginta 50

Post extinctionem admisce

Aquae destillatae

grammata decem millia 10000

Miscellam interdum agitando, conserva in lagenis optime clausis.

Usui liquorem limpium caute defunde et nisi opus fuerit, filtra.

Sit reactionis fortiter alkalinae et sub ebullitione turbetur.

Ad saturationem 370 grammatum aquae calcis ad minimum centimetra cubica 13 acidi hydrochlorici normalis necesse sint. Adhibiti acidi hydrochlorici

metara normalne chlorovodične kiseline pomnožen sa 0·1 kaže ti količinu vapnikova vodokisa u tisuću dielova.

54. Aqua calcis saccharata.

Osladjena vapnena voda. Otopina vapnikova saccharata.

Uzmi: **Svježe paljena vapnikova kisa**

petnaest grama **15**

Poprskaj ga u glinenu loncu sa

Prekàpane vode *deset grama* **10**

i dodaj

Sladorova praška

dradeset i pet grama **25**

Kad je ugašen, dodaj

Prekàpane vode *hiljadu grama* **1000**

Smjesu čuvaj u čvrsto zatvorenoj staklenki i kadšto ju promiešaj.

Za porabu odlij bistru tekućinu i samo kad treba prokàpaj.

Za kuhanja slaže taloga, koji se, kad ohladni, opet sav otopi.

U

stotini grama **100**

ima oko

petdeset centigrama **0·50**

vapnikova vodokisa.

Da se zasili 37 grama osladjene vapnene vode, treba tomu bar 3·5 šestorna centimetra normalne chlorovodične kiseline. Broj potrošenih šestornih centimetara normalne chlorovodične kiseline kaže ti, koliko vapnikova vodokisa ima u tisuću dielova.

normalis centimetrorum cubicorum numerus multiplicatus cum 0·1 indicat calcii hydro oxydati quantitatem in partibus millenis.

54. Aqua calcis saccharata.

Liquor calcis saccharatus.

Rp. **Calcii oxydati recenter usti**
grammata quindecim 15

Consperge in olla fictili cum
Aquae destillatae *grammatibus decem* 10
et adde
Pulveris sacchari
grammata viginta quinque 25

Post extinctionem admisce
Aquae destillatae *grammata mille* 1000

Miscellam interdum agitando, serva in lagena optime clausa.
Usui liquorem limpidum defunde et nisi opus fuerit, filtra.
Sub ebullitione praecipitatum deponit, quod sub refrigeratione ex integro solvitur.

Continet in *grammatibus centum* 100
circiter *centigrammata quinquaginta* 0·50
calcii hydro-oxydati.

Ad saturationem grammatum 37 Aquae calcis saccharatae, ad minimum 3·5 centimetra cubica acidi hydrochlorici normalis necesse sint. Numerus adhibitorum acidi hydrochlorici normalis centimetrorum cubicorum designat calcii hydro-oxydati quantitatem in partibus millenis.

55. Aqua carbolata.

Karbolovana voda.

Uzmi: **Tekuće karbolove kiseline**
jedan gram i deset centigrama **1·10**
Prekàpane vode *toliko,*
da ciela smjesa teži *sto grama* **100**

Tako napravljena karbolovana voda ima 1% čiste karbolove kiseline, jer svaki 1·1 grama tekuće karbolove kiseline sadržaje jedan gram čiste karbolove kiseline.

56. Aqua chlori.

Chlorova voda.

Uzmi: **Manganova prekisa u grudicalah**
koliko treba.
Uspi u dovoljno prostranu tikvicu i dodaj
Čiste chlorovodične kiseline

toliko
da se tikvica od prilike do polovice napuni,
Tikvicu spoji s Woulffovom umivaljkom, u kojoj ima dovoljno vode, da se chlor izpere. Umivaljku providi dva puta savijenom cievi, čiji duži kraj do-
siže mal ne do dna boce na pol napunjene prekà-
panom vodom. Slabim grijanjem tikvice razvijaj
chlora. Kad se je njim boca napunila, zamieni ju

55. Aqua carbolata.

Rp. **Acidi carbolici liquidi**

gramma unum et centigrammata decem 1·10

Aquae destillatae

tantum

ut pondus miscelae sit

grammatum centum 100

Aqua carbolata sic parata contineat acidi carbolici puri 1°; quia acidi carbolici liquidi quovis 1·1; gramma, acidi carbolici puri gramma unum continet.

56. Aqua chlori.

Chlorina liquida.

Rp. **Mangani hyperoxydati in frustis**

quantum satis.

Immitte in cucurbitam satis amplam et adde:

Acidi hydrochlorici puri

quantitatem sufficientem

ut cucurbita circiter ad dimidium sit repleta.

Cucurbitam junge cum excipulo Woulffiano, qui ad lotionem chlori quantitatem sufficientem aquae continet. Adapta excipulo tubum vitreum bis curvatum, cuius longior extremitas fundum lagenae fere tangat ad dimidium aqua destillata repletae. Cucurbitam lene calefaciendo fiat extricatio chlori. Lagenam

drugóm, u kojoj ima slična količina prekàpane vode. Sada zatvori prvu bocu i mučkajuć pospješi upijanje chlora, iza toga opet chlorom napuni. To isto opetuj i s drugom bocom, dok se voda podpuno ne nasiti chlorom.

Neka je žutkasto-zelena tekućina, bistra, zagušljive duhe, modru kušaću artiju neka s mjesta odbojadiše, u hiljadu dielova neka ima bar četiri diela chlora. Pomiešaš li 35·4 grama chlorove vode s razriedjenom otopinom 1·5 grama kalijeva jodida, mora se toliko joda izlučiti, da za odbojadisanje treba bar 40 šestornih centimetara decinormalne otopine natrijeva thiosulfata, ako si prije, nego što dodaš zadnjih kapljica, tekućinu omodrio otopinom škroba. Broj potrošenih šestornih centimetara pomnožen sa 0·1 kaže ti tisućinke chlora.

Spravi ju u malih crnih, do čepa napunjenih bočicah sa staklenimi čepovi na hladnu mjestu.

57. Aqua cinnamomi simplex.

Jednostavna korična voda.

Voda od sladke korice.

Uzmi: Smrvljene sladke korice

	<i>sto grama</i>	100
Obične vode	<i>hiljadu grama</i>	1000
Moći dvanaest sati i prekàpaj na otvorenoj vatri	<i>pet sto grama</i>	500

Neka je oslastna okusa.

chloro repletam, altera similem quantitatem aquae destillatae continente commuta. Tum lagenam primam claude et chlori absorptionem agitando promove, dein chloro denuo reple. Actionem hanc etiam cum altera lagena repete, donec aqua non amplius chlori absorbere poterit.

Sit liquor e subflavo viridis, limpidus, odoris suffocantis, chartam exploratoriam caeruleam statim decolorans, in partibus mille chlori ad minus quatuor partes continens. Grammata 35·4 aquae chlori e solutione grammatum 1·5 kalii jodati diluta, tantum jodi expellant, quantum ad decolorationem ad minus centimetra cubica 40 solutionis natrii thiosulfurici $\frac{1}{10}$ normalis requirit, si ante additionem guttarum ultimarum, liquorem solutione amyli caeruleum reddisti. Numerus centimetrorum cubicorum applicatorum 0·1 multiplicatus respondet partibus chlori millesimis. Servetur in lagenis parvis nigris penitus repletis, epistomeis vitreis clausis in loco frigido.

57. Aqua cinnamomi simplex.

Rp. **Corticis cassiae cinnamom. contusi**
grammata centum 100
Aquae communis *grammata mille* 1000
Macera per horas duodecim et abstrahere
igne libero *grammata quingenta* 500
Sit saporis subdulcis.

6*

100
000
500

58. Aqua cinnamomi spirituosa.

**Žestena korična voda. Žestena voda od
sladke korice.**

Uzmi: Smrvljene sladke korice	šest sto grama	600
Obične vode	tri hiljade i četiri sto grama	3400
Ciele žeste	šest sto grama	600
Moči dvanaest sati i prekàpaj na otvorenoj vatri	dvie hiljade grama	2000
Neka je mutna i okusa sladuljasta.		

59. Aqua destillata.

Prekàpana voda.

$H_2O=18.$

Uzmi: **Obične vode** *koliko ti drago.*

Prekàpaj, kako treba, iz pokositrena bakrena kotla, komu je klobuk napravljen iz najčišćega kositra. Dokle god vapnenu vodu ojače muti, uklanjaj $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ diela, zatim saberi $\frac{8}{10}$ dielova čitave vode.

Neka je posve bez lica, bistra tekućina, bez okusa i bez mirisa, neka je srednje reakcije, kod 4° gustoće = 1, za tlaka od 0.768 m. neka vrije kod 100° . Izparena na platinenoj ploči ne smije dati preostatka. Zasitiš li sto šestornih centimetara sunporovodičnim plinom, neka se ne opaža potam-

58. Aqua cinnamomi spirituosa.

Rp. Corticis cassiae cinnamom. contusi	
grammata sexcenta	600
Aquae communis	
grammata tria millia quadrigenta	3400
Spiritus concentrati	
grammata sexcenta	600
Macera per horas duodecim et abstrahe	
igne libero	grammata duo millia 2000
Sit turbida, saporis subdulcis.	

59. Aqua destillata.

H₂O=18.

Rp. Aquae communis

quantum vis.

Destilla lege artis e vesica cuprea stanno obducta cuius alembicus e stanno purissimo est paratus.

Partes $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ donec aquam calcis fortius turbat, abjice, dein recipe partem $\frac{8}{10}$ totius quantitatis aquae.

Sit liquor perfecte decolor, limpidus, saporis et odoris expers, reactionis neutrius, cuius densitas $4^{\circ}=1$ sub pressione m. 0.760 calore 100° ebullit.

Supra lamina platinea evaporata residuum nullum relinquat. Centimetris cubicis centum gas hydrogenui sulfurati saturatis color obscurior etiam tum

njenja ni tada, kad ih spravniš nad bielom artijom sa jednakom količinom čiste vode.

Pomiešaš li deset šestornih centimetara prekà-pane vode sa pet kapi otopine živina dvochlorida, ne smije tečajem pet časova pomutniti. Ista količina neka ni sa 5 kapi otopine srebrova nitrata ne pomutni. Uvrućaš li isto toliko vode sa deset kapi razriedjene sumporne kiseline i dvie kapi odmjerne otopine kalijeva permanganata, da zakipi, neka i sada ostane ružičasta.

Nadje li se pomenutimi trimi posljednjimi pokušaji, da je voda studenica, što ju za prekàpanje rabiš, vrlo onečišćena, tad ju spravi na pol dana, primiešav joj 0.001 diela kocelja, odnosno natrijeva fosfata, ili 0.00003 kalijeva permanganata, a iza toga ju odlij od taloga i prekàpaj.

60. Aqua foeniculi.

Komoračeva voda.

Uzmi: Smrvljenih komoračevih plodova	
	<i>dvie sto grama</i> 200
Obične vode	<i>tri hiljade grama</i> 3000
Moči dvanaest sati i prekàpaj	
	<i>dvie hiljade grama</i> 2000

† 61. Aqua laurocerasi.

Voda od lovorvišnjevica.

Neka je nešto mutna, duhe gorkih badema, nagorka okusa. Sumporovodičnom vodom neka nemutni.

non appareat, si cum eadem quantitate aquae purae super charta alba comparatur.

Centimetra cubica decem aquae destillatae cum solutione hydrargyri bichlorati guttis quinque mixti intra quinque minutas non turbentur. Eadem quantitas guttis 5 solutionis argenti nitrici non perturbetur. Quantitati eidem aquae, guttis decem acidi sulfurici diluti et guttis duabus solutionis volumetricae kalii permanganici ad ebullitionem fervefactae, color rosaceus non evanescat.

Si aqua fontis ad destillationem applicata ope reactionum trium posteriorum valde inquinata inveniretur per mediam diem cum partibus 0.001. aluminis, respective natrii phosphorici, vel 0.00003 kalii permanganici mixta, dein a sedimento remota destilletur.

60. Aqua foeniculi.

Rp. **Fructuum foeniculi contusorum**

rota funklove
grammata ducenta 200

Aquae communis grammata tria millia 3000

Macera per duodecim horas et abstrahe
grammata duo millia 2000

† 61. Aqua laurocerasi.

*Kirschlerberg
Sobkovi zapky*
Sit subturbida, odoris amygdalarum ammararum, saporis parum amaricantis. Aqua hydro-sulfurata non turbetur.

U 1000 dielova neka je 1·0 gram kyanovodika. Koliko ima kyanovodika prokušaj načinom opisanim kod vode gorkih badema.

Čuvaj je u malenih punih veoma dobro začepljenih staklenkah na tami i u hladu.

Najveći pojedini obrok: 1·0 gram.

Najveći dnevni obrok: 5·0 grama.

62. Aqua menthae piperitae.

Voda od paprene metvice.

Uzmi: Lišća paprene metvice

	<i>četiri sto grama</i>	400
Obične vode	<i>šest hiljada grama</i>	6000
Prekàpaj	<i>dvie hiljade grama</i>	2000

63. Aqua plumbica.

Voda olovnjača.

Uzmi: Otopljenog osnovnog olovova acetata

	<i>jedan dio</i>	1
Prekàpane vode	<i>petdeset dielova</i>	50

Miešaj kad uztreba.

64. Aqua rosarum.

Ružična voda.

Uzmi: Ružična ulja

	<i>deset centigrama</i>	0·10
--	-------------------------	-------------

Mlake prekàpane vode

	<i>dvie sto grama</i>	200
--	-----------------------	------------

Pusti, što češće mučkajući, da stoji u ovećoj boci čitav dan na mlaku mjestu, tada dodaj

Contineat in 1000 partibus 1·0 acidi hydrocyanici. Quantitas acidi hydrocyanici exploretur modo apud aquam amygdalarum amararum praescripto.

Servetur in lagenis minoribus plenis, optime clausis loco obscuro et frigido.

Dosis maxima singula: 1·0 gramma.

Dosis maxima pro die: 5·0 grammata.

62. Aqua menthae piperitae.

rota mentha

Rp. Foliorum menthae piperitae	
	<i>grammata quadringenta</i> 400
Aquae communis	<i>grammata sex millia</i> 6000
Abstrahantur	<i>grammata duo millia</i> 2000

63. Aqua plumbica.

Aqua saturnina.

Rp. Plumbi acetici basici soluti	
	<i>partem unam</i> 1
Aquae destillatae	<i>partes quinquaginta</i> 50

Misce ex tempore.

64. Aqua rosarum.

Rp. Olei rosarum	<i>centigrammata decem</i> 0·10
Aquae destillatae tepidae	
	<i>grammata ducenta</i> 200

In lagena ampliori, saepissime conquassando, stent loco tepido per diem; tum adde:

Mrzle prekàpane vode

dvie sto grama 200

Stavi, opet češće tresući, na 24 sata, poslie prokàpaj i spravi.

65. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Goulardova voda.

Uzmi: **Otopljenog osnovnog olovova acetata**

dva grama 2

Razriedjene žeste *pet grama* 5

Ovu smjesu ukàpaj u

Vode studenice *sto grama* 100

Pomiešaj mučkajući.

† **66. Argentum nitricum crystallisatum.**

Uledjen srebrov nitrat.

$\text{AgO} \cdot \text{NO}_2 = \text{AgNO}_3 = 169 \cdot 7.$

Neutralni ili slabo kiseli, pločasti i bez boje ledci, koji ne imaju duhe, okusa. su kovinskoga, jedka. Na zraku se ne mienja. Blago ugrijan se tali; jače vrućan radja sure pare, raztvarajuć se i ostavljajuć kovinskog srebra. Topi se u 0·6 diela vode i u 10·2 žeste. Vodena otopina ne smije s preobilnim ammoniakom spustiti taloga, niti pomodriti. Ni barijevim nitratom neka se ne taloži. Oboriš li vodenu otopinu preobilnom chlorovodičnom kiselinom, prokàpaš i izpariš, ne smije ostati preostatka.

Najveći pojedini obrok: 0·03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·20 grama.

Aquae destillatae frigidae

grammata ducenta 200

et saepius conquassata stent per horas 24, dein
filtra et serva.

65. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Aqua Goulardi.

Rp. **Plumbi acetici basici soluti**

grammata duo 2

Spiritus diluti *grammata quinque* 5

Mixta instilla in:

Aquae fontanae *grammata centum* 100

Misce conquassando.

† **66. Argentum nitricum crystallisatum.**

Argenti nitras.

$\text{AgO} \cdot \text{NO}_2 = \text{AgNO}_3 = 169 \cdot 7.$

*Ag + 2HNO₃ =
AgNO₃ + H*

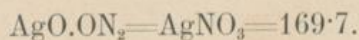
Sistit crystallata laminata, coloris expertia inodora,
saporis metallici caustici neutra vel parum acida.
Aëre non permutatur. Lene calefactum liquescit;
majori calore vapores bruneo-rubros emittens de-
componitur argentum metallicum relinquens. Solvitur
in 0·6 partibus aquae et 10·2 spiritus. Solutio aquosa
superabundante ammonia mixta praecipitatum non
det, neque colorem caeruleum induat. Baryo nitrico
praecipitatum non nascetur. Solutio aquosa cum su-
perabundante acido hydrochlorico praecipitata fil-
trata et evaporata residuum non relinquat.

Dosis maxima singula: 0·03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·20 gramma.

† 67. *Argentum nitricum fusum.*

Liven srebrov nitrat. Kamen paklenac.

Biele ili sivo-biele šibke, trakasto-ledčasta loma. O ostalih svojstvih te tvorine, jednakih, s onimi uledjenog srebrovog nitrata, osviedoči se istim načinom.

68. *Arnica.*

Veprina, moravka ili krsnica, raste kod nas i po srednjoj i sjevernoj Evropi dosta često po gorskih, šumskih ledinah. Glavočike.

malata form: Arnica montana

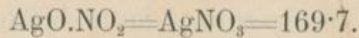
Cviet. Glavice su zvjezdaste, narančasto-žute, na obodu imaju cvietke jezičaste, do četiri milimetra široke s tri zubea i bez prašnika; na koturu cvietki su cjevičasti, dvospolni s pet zubaca. Na polu dlakavoj loži sjede oblovaljkaste, hrapave, bielom oporom dlakavom kunadrom ovjenčane rožke. Kada se glavice podpuno razcvatu, ter se, uklonivši im ovojak, osuše, spravi ih, očistiv ih prije od crnih ličinaka trypete arnicivore. Cvietki su slaba mirisava vonja, oštra gorka okusa, medju prsti strti, draže na kihanje.

Lišće ima po pet rebara, posve je čitavo, na licu je jasno-zeleno, riedko dlakavo, na naličju bledje, polurunjavo; prizemni listovi, po 2—6 njih, porastu u pršljen, jesu jajoliki sa suženom podinom; stableno lišće je nasuprotno, dugaljastoj bodljiki slično.

Podanak je vodoravan ili kos, razne duljine, do tri milimetra debeo, smedj, navoran, kolutićav, mjestimice kestenjasto-smedjemi, mekimi ljuskami i ostateci stabljika obrasao; kora mu je odebela, iznutra

† 67. **Argentum nitricum fusum.**

Argenti nitras fusus. Lapis infernalis.

Bacilla alba vel e griseo alba, fracturis crystalline radiatis. Praeparati qualitates aliae, argento nitrico crystallisato similes, eodem modo tententur.

68. **Arnica.**

Arnica montana Linn., planta indigena, in Europae mediae et borealis pratis montanis silvaticis sat frequens. **Compositae** Adanson.

Flores. Capitula radiata, luteo-aurantiaca, floribus radii ligulatis, quatuor millimetra circiter latis, tridentatis, anantheris; discis tubulosis hermaphroditis quinquedentatis; acheniis subcylindricis, asperis, pappo albo rigido, piloso, barbellato coronatis, receptaculo subpiloso insistentibus. Capitula perfecta explicata et remotis involueris siccata, a larvis nigris trypetae arnicivorae libera servantur. Flores sunt odoris exigui aromatici, saporis acris, amari, digitis confricati sternutamentum excitantes.

Folia quinquenervia, integerrima, superne laete viridia, sparse pilosa, subtus pallidiosa, subvillosa; radicalia, 2—6 verticillatim congesta, ovata, basi angustata; caulina opposita, oblongo-lanceolata.

Rhizoma horizontale vel obliquum diversae longitudinis, ad tria millimetra crassum, fuscum, rugosum annulatum, passim squammis badiis, mollibus et caulium rudimentis obsessum; cortice cras-

bjelkasta te ima oko jasnožute trakovite srši kolobar balsamičnih jaža. Srdčika je bjelkasta. S donje strane podanka izbija obilno dugo do milimetar debelo, tvrdo, krhko, bliedo-žuto, iznutra bjelkasto korijenje, koje i u kori ima balsamične jaže. Vonja je osebujno mirodijna, okusa oštra, nagorka.

69. Asa foetida.

Smrdljivi asant. Teklo-smola smrdljivoga devesilja.

Smrdljivi devesilj raste u južnoj Perziji. Štitarke.

Mlječina, što curi iz ozliedjena koriena, te se na suncu osuši, sačinjava zrnje sad sitnije sad krupnije, često sliepljeno ili pomiešano sa smedjastom tvari. Zrnje je izvana crvenkasto-smedje, gladko, na svježoj prelomini plitko ljušturasto, mastna sjaja i kao mlieko bielo, no doskora postane crveno a napokon muzgavo smedje. Kad je hladno otyrdne, kad je toplo umekša se, vonja je veoma jaka, nalika češnjakovu, okusa osebujna, nagorka, malo jedka. S trostrukom težinom vode gnječen, daje bjelkastu mlječinu, koja, ako se doda jedke natrijeve lužine, požuti. Poliven solnom kiselinom, neka tek slabo zašumi; samu kiselinu pako, i kad prodje šest ura, jedva da malko omasti. Spaljen neka ne daje više od deset postotaka pepela; na koncentrovanoj sumpornoj kiselini mora plivati.

Za ljekarsku porabu neka se zimom otvrdnula teklo-smola stuče u prah i očisti od promiešane nečistoće na strumenu rešetu, uprav u to ime odredjenu, ter neka se čuva na suhu i ohladnu mjestu.

siusculo, intus albido, circa lignum subcitrinum radiatum annulo ductuum balsamiferorum ornato; medulla albida; e latere inferiore radices copiosas emittens longas, ad millimetrum crassas, duras, fragiles, pallide flavas, intus albidas, cortice ductibus balsamiferis praedito. Est odoris singularis aromatici, saporis acris, subamari.

69. Asa foetida.

Gummi-resina Asae foetidae.

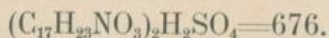
Ferula Asa foetida Linné; *Scorodosma foetidum* Bunge.
Habitat in Persia meridionali. Umbelliferae Juss.

Succus lacteus e radice stirpis vulnerata collectus solis calore induratus, sistit grana variae magnitudinis, saepe inter se conglutinata vel massae subfuscae intermixta, extus e roseo subfusca levigata, fractura recens leviter conchata, pinguius nitida, lactea, paullatim purpurescentia, tandem sordide fusciscentia, frigore duriuscula, calore mollescentia, odoris vehementis sive alliacei, saporis peculiaris cum aliqua acredine subamari. Cum pondere triplici aquae contrita emulsionem albidam, addito liquore natrii caustici flavescens efficit. Acido hydrochlorico superfusa ne valde effervescat; acidum ipsum peractis sex horis vix coloretur. Combusta ne plus cineris quam ex centum partibus decem relinquat, in acido sulfurico concentrato natet.

Ad usum pharmaceuticum gummi-resina frigore rige facta in pulverem redigatur et ab inmixtis quilibet ope cribri setacei ad hoc destinati purgata servetur loco sicco et sat frigido.

†† 70. Atropinum sulfuricum.

Atropinov sulfat.

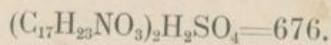
Ledčast, biel prašak, topi se u jednakoj količini vode i u trostrukoj žeste; u etiru i chloroformu se ne topi. Vodena otopina reaguje srednje; izpariš li grijanjem jednu kap na staklenoj ploči, dati će ostatak bez lika, koji se nakon 1—2 dana pretvori u kolutaste ploščice, koje se vide na sitnozoru, koji 80—100 put povećava, pa se onda ukažu u trakasto ledčastom obliku. Vodena otopina atropinova sulfata gorka je te ogavna i u tisućkratnom razriedjenju, kane li u oko, širi zenicu.

Uvrućaš li 0.001 grama u suhoj kušaljci, dok razvije biele pare, pa dodaš 1.5 grama ciele sumporne kiseline i opet griješ, dok zakipi, kad pako ohladni, uliješ dva grama vode, mirišat će ugodno kao narančin cviet. Otopljen za hlada u cielej sumpornoj kiselinu daje bez lica otopinu, koja kalijevim chromatom pozeleni. Jača vodena otopina (1:20) dodatkom 5—6 kapi natrijeva vodokisa mutni, ali se ammoniakom ne mienja.

Uvrućan neka podpuno izgara. Pomiešaš li 0.338 grama u vodi otopljena atropinova sulfata sa deset šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida i kojom kapi chlorovodične kiseline, dobiti

†† 70. *Atropinum sulfuricum.*

Atropini sulfas.

Pulvis albus crystallinus in aequali quantitate aquae et triplici spiritus solubilis; in aethere et chloroformio non solvitur. Solutio aquosa reactionem neutram praebet; gutta una calore super lamina vitrea siccata residuum dat, structurae carens, quod post 1—2 dies in lamellas disciformes sub microscopii 80—100 autione visibiles permutatur, quae structuram radiate crystallinam praebent. Solutio aquosa atropini sulfurici adhuc in dilutione millesima est amara, nauseam causat et in oculum instillata pupillam dilatat.

Gramma 0.001 in tubulo exploratorio sicco usque ad evolutionem vaporum alborum fervefactum et post additionem acidi sulfurici concentrati grammatum 1.5 denuo usque ad fervescentiam calefactum, post refrigerationem autem cum aquae grammatibus duobus mixtum odorem suavem florum auratiorum praebet. In acido sulfurico concentrato frigide solutum, decolorem dat solutionem, cum chromate kalii viridescentem. Solutio magis concentrata aquosa (1:20) cum 5—6 guttis natri hydrooxydati turbatur, sed ammonia non permutatur.

Fervefactum sit perfecte combustibile. Si 0.338 grammata atropini sulfurici in aqua soluti cum centimetris cubicis decem solutionis chloridi baryi decimalis et aliquot guttis acidi hydrochlorici misceris,

ćeš taloga; od njega prokâpanjem odijeljena tekućina ne smije ni barijevim chloridom, ni razriedjenom sumpornom kiselinom iole znatnije pomutniti.

Najveći pojedini obrok: 0.002 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.006 grama.

71. Aurantium.

kože vol. gorke naranče
Naranča ili pomoranča, drvo, koje se sadi u toplih kra-
Sumonius je to
i -ih Narančevke.

Narančina kora. Koža sa zrela ploda oguljena i osušena sastoji od vanjske, žute, zliezdicave, neravne, hlapiva ulja prepune, mirodijne vrste i od nutarnje biele, spužvaste, gorke vrste.

Žuta povlaka narančine kore. Izvanja vrsta gore opisane narančine kore treba se u ljekarstvu.

72. Axungia porci.

Svinjska mast.

Svinja domaća (red: sisavci, razred: svinjovrstni takopapčari).

Salo iz opornjaka i oko bubrega životinje blagim grijanjem raztopljeno i vodom prano.

Svinjska mast ima biti sasvim biela, gusta kao pomast, jednaka, blaga ne ranketiva okusa, a tali se kod 30—35°C.

Protreseš li vruće žeste sa svinjskom masti, pa kad ohladni, razriediš ju jednakom količinom vode, ne smije kušaće artije promieniti.

praecipitam oritur; liquor ab isto defiltratus, ne baryo chlorato neve acido sulfurico diluto majori gradu perturbetur.

Dosis maxima singula: 0.002 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.006 gramma.

71. Aurantium.

Citrus bigaradia Duhamel, *Citrus aurantium* Linn., arbor in regionibus calidioribus culta. *Aurantaceae* Juss.

Cortex aurantium. Cortex fructum maturorum detractus et siccatus, constat e strato exteriori flavo, glanduloso, rugoso, oleo aethereo scatente, aromatico, et e strato interiori, albo, spongioso, amaro.

Flavedo corticis aurantii. Pars exterior corticis aurantii supra descripti officinalis est.

72. Axungia porci.

Adeps suillus.

Sus scrofa, vel *domesticus* Linn. (Classis: mammalia, ordo: artiodactyla non-ruminantia. familia: suina Gray.)

Adeps e mesenterio et regione renum animalis leni calore liquefacta et aqua elota.

Sit albissima, consistentiae unguenti, calore 30—35 C° liquescens, homogenea, inodora, saporis blandi, non rancida.

Spiritus fervidus adipe suillo conquassatus, tum refrigeratus et partibus aequalibus aquae dilutus chartam exploratoriam ne mutet.

Ako se dva diela raztaljene svinjske masti pomiešaju sa četiri diela benzola, neka dadu čistu bistru tekućinu bez lica, koja ima ostati bistra kad na 15°C ohladni.

73. Balsamum copaivae.

Kopajev balzam.

Razne vrsti kopaifera. *Caesalpineae De Candolle.*

Etirično-uljasto-smolast sok, ^{raffinirani sok} bistar, proziran, žutosmedj, gust poput mastna ulja, posebne balzamične duhe, nagorka ljutkasta okusa, u žesti i u etiru topi se. Izparivan na vodenoj kupeljnici, neka ne zaudara po terpentinovu ulju, pa kad mu je ponestalo hlapiva ulja, neka preostaje svjetla smedja, kad ohladni bistra i drobiva smola, bez lica.

na balzam kopajev
Razriediš li balzama dvadeseterostrukom težinom sumporo-ugljika i promučkaš li s nekoliko kapi ohladnjele smjesi od jednake količine sumporne i dimeće dušične kiseline, neka ne porumeni, niti ne bude ljubičast. Kad jedan dio kopajeva balzama silno promučkaš sa pet dielova vruće vode, to ti neka dade mutnu smjesu, koja se na vodenoj kupeljnici za čas razdieli na dva bistra sloja.

73. Balsamum peruvianum.

Peruvijski balzam.

fractio peruviana
Myroxylon peruviana
Myroxylon sansonatense Klotzsch, drvo domaće u srednjo-zapadnoj Americi. Leptirnjače.

Crno smedj sok, u pojedinih kapih rujana, nagust, osebuje težine 1·137—1·145, ne suši se na zraku, ne sljepljuje se, reaguje kiselo, odiše posebnom miro-

Partes duae adipis suilli liquefacti partibus quatuor benzoli admixtae praebeant liquorem purum limpium, incolorem, qui ad 15° C. refrigeratus clarus remaneat.

73. Balsamum copaivae.

Yungia Umbellata
Copaiferae Linn., *variae species.* Caesalpinae De Candolle.

Succus aethereo-oleoso-resinosus, pellucidus, flaveofuscus, olei pinguis consistentiae, odoris proprie balsamici, saporis subamaro subacris, in spiritu et in aethere solubilis. In balneo aquae evaporatum ne oleum therebinthinae redoleat, et si oleum aethereum evanuit, resinam clare fuscam, refrigeratione facta amorpham, limpida, fragilem relinquat.

Balsamo pondere vicies tanto majore carbonei sulfurati diluto et cum nonnullis guttis mixturae refrigeratae e partibus aequalibus acidi sulfurici et acidi nitrici fumantis compositae conquassato, color ruber aut violaceus ne oriatur. Balsami copaivae pars una cum partibus quinque aquae fervidae vehementer conquassata mixturam turbidam efficiat, quam in balneo aquae brevi tempore in duo strata limpida secedere oportet.

74. Balsamum peruvianum.

Tournefortia Peruviana
Myroxylon sansonatense Klotzsch, arbor in America centrali-occidentali indigena. Papilionaceae.

Succus e nigro fuscus, in guttis, singulis fuscoruber, spissiusculus, ponderis specifici 1.137—1.145 in aëre minime siccescens, non adhaesivus, reactionis

*Vani lin
etaj, peruvij
mische*

dijnom duhom, ljuta i nagrka okusa. Sa jednakom težinom žeste mieša se bistro, no sa 4—6 strukom mutno.

Kad jako promućkaš, pet kapi balzama sa tri šestorna centimetra jedke ammoniakove tekućine, neka se ne zapjeni ni slabašnom za čas nestajućom pjenom, i neka se niti nakon dvadeset i četiri sata nestine kao hladetina.

*li-ki
Bismarckov
C. K. K.*

Stareš li deset kapi balzama sa dvadeset kapi sumporne kiseline, moraš dobiti jednoličnu, gustu smjesu trešnjeve boje, koja, kad ju malo kašnje mrzлом vodom izpereš, ostavlja smolast, na studeni drobljiv ostatak. Prekâpaš li peruvijškoga balzama sa dvie sto dielova vode, ne smije pri tom dati hlapiva ulja.

75. Balsamum vitae Hoffmanni.

Hoffmannov životni balzam.

Uzmi: Trmina ulja

Četrunova ulja

Mažuranova ulja *po jedan gram* 1

Klinčićeva ulja

Ulja muškatoва cvieta

Očišćena jantaroва ulja

Balsamo - vijena prješivim

po pol grama 0·50

Korična ulja *tri kapi* 3

Peruvijškoga balzama

jedan i pol grama 1·50

Mirodijne žeste

dvie sto i petdeset grama 250

Pomiešano pusti tri dana da stoje, onda prokâpaj i spravi.

acidæ, odoris specialiter aromatici, saporis acris, et subamari. Cum spiritus pondere aequali limpide misceri potest, pondere 4—6 vero mixturam turbidam præbet.

Balsami guttis quinque cum centimetris cubicis tribus liquoris ammonii caustici vehementer conquisatis ne spuma oriatur nisi exigua, mox dilabens, neve, ne viginti quattuor quidem horis circumactis, gelatina formetur.

Balsami guttis decem cum acidi sulfurici guttis viginti contritis, mixtio fiat æquabilis, tenax, coloris cerasini, quæ paullopost aqua frigida eluta residuum resinose, frigore fragile relinquat. Balsamum peruvianum cum partibus ducentis aquæ destillatum, ne præbeat oleum æthereum.

75. Balsamum vitæ Hoffmanni.

Mixtura oleoso-balsamica.

Rp. Olei lavandulæ

1	„ citri		
	„ majorannæ	aa gramma unum	1
	„ caryophyllorum		
	„ macidis		
0.50	„ succini rectificati		
3		aa gramma semis	0.50
	„ cinnamomi	gutta tres	3

Balsami peruviani

gramma unum et semis 1.50

Spiritus aromatici

grammata ducenta et quinquaginta 250

Mixta digere per dies tres, dein filtra et conserva.

† 76. Belladonna.

Velebilje, veliko bilje, kurjača ili devesin je trajna bilina, koja raste gotovo po svoj kolikoj Evropi po šumah, naročito gorskih. Pomoćnice.

Handwritten: Koriol, Hyoscyam, trojan
Korien je granat, dug, do pet centimetara debeo, većinom razkalan, izvana uzduž brazdičav i navoran, žutkasto-siv; kad mu se oruni lila, ima biele muzge i iznutra je bjelkast sa raztrešenimi, drvenimi, žutimi, šupljikavimi snopići. Prieloma je rožasta. Grane su mu duge, jednovite, kolik ciev od pera ili kolik prst debele i s malo žilica obrasle.

Korien valja pobirati od samorasle biline s proljeća ili jeseni. Baciti treba korienje oguljeno, drveno, žilavo, iznutra šuplje, smeđe i ocrvano. U ostalom neka se svake godine zamieni svježim.

Najveći pojedini obročić: 0.07 grama.

Najveći obrok na dan: 0.30 grama.

77. Benzoë.

Benzoje. Benzovina smola.

Handwritten: zarnica, drvo, smola, benzoin
Benzoin (Styrax benzoin Dryander), drvo domaće u istočnoj Indiji. Styraceae Richard.

Smola u garavo-smeđjih, svjetlih, krhkih grudah preugodne duhe; ima u njoj ugnjurenih bielih, kašnje bledo smeđjih zrnaca ili komadića. Benzoje se topi uz blagu toplinu u peterostrukoj težini žeste, ostavljajući samo neznatna preostatka; ta otopina prokàpana i vodom pomiešana daje mliekastu, kiselo reagujuću tekućinu.

† 76. Belladonna.

Atropa belladonna Linn., planta perennis, in Europae fere totius nemoribus, imprimis montanis crescens. Solanaceae
Bartling.

Radix ramosa, longa, ad quinque centimetra crassa, plerumque fissa, extus per longitudinem striata atque rugosa, ex luteolo-grisea, detrita subere maculis albis sparsa, intus albida, fasciculis ligneis, sparsis, citrinis, porosis, fractura cornea. Rami radicis sunt longi, simplices, calamum scriptorium vel digitum crassi et fibrillis paucis obsiti.

Colligenda e planta sponte crescente vere vel autumno. Rejicienda radix deglupta, lignosa, tenax, intus cava, fusca, e vermibus exesa, caeterum quotannis renovanda.

Dosis maxima singula: 0.07 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.30 gramma.

77. Benzoë.

Resina benzoës.

Styrax benzoin Dryander, arbor in India orientali indigena.
Styraceae Richard.

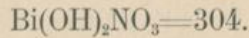
Resina sistit massas e rufo fuscas, splendentes, friabiles, odoris pergrati, granulis vel frustulis albis postremo pallide subfuscis immersis. Benzoë in pondere quintuplici spiritus leni calore ita solvitur, ut solum exiguum residuum restet, filtrata, et cum aqua commixta liquorem lacteum reactionis acidæ efficit,

*Benzojeve kiseline
ervena kiselina, sumatranska kiselina
- info i varijante -*

Zabaci tako zvanu penanžku i sumatrašku benzojinu smolu, koja je bielkasta, neprozirna, sastojec se od nebrojnih bielkastih mrvica u malo bliedosmedje tvarine, koja sadržaje tek malo ili ništa benzojine, već korične kiseline.

78. Bismuthum subnitricum.

Bismutov osnovni nitrat.

Uzmi: Na prašak strvena bismuta

dvie sto grama 200

Natrijeva nitrata *sto grama* 100

I. u. b. a. k. s. - info i varijante -

Pomiešaj i uvručaj u željeznoj tavi za slabo crvena žara, dok počme bujati, tada miešaj, dok se od sitno razdieljene kovine jedva što bude vidilo.

Polu ohladnjelaj tvarini dodaj:

Prekàpane vode

pet sto grama 500

Otopine natrijeva vodokisa

dvie sto grama 200

Pošto si nekoliko časova kuhao, prokàpaj, pak izpiraj ostatak vrućom vodom, dok još iole lužasto reaguje. Vlažnu tvarinu skini s prokàpnika, pa ju malo po malo raztopi uz 80°—90° u smjesi

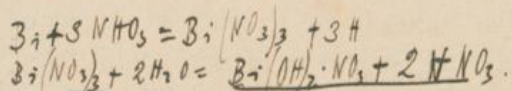
Ciele dušične kiseline

četiri sto i osamdeset grama 480

Prekàpane vode

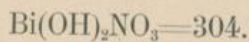
sto grama 100

Rejiciatur resina benzoë de Penang vel de Sumatra dicta, fere albida, opaca, e glebis constans copiosissimis, albidis, massae parcae, pallide fuscae immersis, quae parum aut nihil acidi benzoici, sed acidum cinnamomicum continet.

78. Bismuthum subnitricum.

Bismuthi subnitratis. Magisterium bismuthi.
Bismuthum nitricum basicum.

Rp. **Bismuthi pulverisati**

grammata ducenta 200

Natrii nitrici *grammata centum* 100

Misce et fervefac in patina ferrea ad candorem leviter rubrum, dum massa tumescere coeperit, agita donec metallum subtiliter diffusum vix visibile fuerit.

Massae semirefrigeratae adde:

Aquae destillatae *grammata quingenta* 500

Solutionis natrii hydro-oxydati
grammata ducenta 200

post coctionem per aliquot minutas filtra, et residuum aqua fervida elue usque ad disparitionem perfectam reactionis alkalinae. Massam humidam a filtro remotam in parvis portionibus calore 80°—90° solve in

Acidi nitrici concentrati
grammatibus quadringentis octoginta 480

Aquae destillatae cum
grammatibus centum 100

dilutis.

Raztopinu prokápaj kroz streljači pamuk, izpari do 600 grama i stavi, da se uledi. Ledci, koji se izluče, operi nekoliko put u što manje vode, kojoj si dodao nešto dušične kiseline, tad ih što možeš bolje smrvi s četiri diela prekápane vode i ulievaj bez prestanka miešajući, u dvadeset i jedan dio kipuće vode. Kad se talog slegne, odlij tekućinu, dok je jošte topla, pa talog saberi na prokápniku. Onda ga operi na prokápniku jednakim objamom vode i osuši ga na običnoj toploti.

Biel prašak sastojeći od sićušnih ledaca, reakcije je malko kisele. Kod 120° gubi mu jedan gram $0.03-0.05$ grama vode; do žarosti uvrućan radja smedje-crvene pare, ostavljajuć $0.76-0.82$ žutoga bismutova kisa. Uvrućani ostatak raztopi u 10 šestornih centimetara chlorovodične kiseline u maloj tikvici, razriedi dvostrukom količinom vode i dodaj tekućini koju grudicu čiste tutije. Tada lako začepi vrat tikvice pamukom, pokrij otvor čistom bugačicom i navlaži ju u sredini jednom kapi otopine srebrova nitrata (50%). Bugačica ne smije niti poslje četvrt sata pokazivati žutu, smedje ili crno zarubljenu pjegu. Pol grama osnovnoga bismutova nitrata neka se u 25 šestornih centimetara hladne razriedjene sumporne kiseline podpuno raztopi, a da nezašumi. Izta-ložiš li i prokápáš jedan dio te raztopine preobilnim ammoniakom, dati će ti bez lica tekućinu, koja ne smije ni sumporovodičnom vodom pomutniti.

Solutionem filtra per gossypium explosivum, evapora ad grammata 600 et sepone ad cystallisationem. Partem unam crystallorum secessorum paucilla aqua acidum nitricum continente aliquoties ablutam cum partibus quatuor aquae destillatae quantum poteris aequaliter contere et in partes viginti et unam aquae ebullientis continue agitando infunde. Sedimento praecipitato liquorem superstantem adhuc calentem remove et sedimentum ad filtrum collige. Tum filtratione prorsus confecta aquae volumine aequali in temperatura solita exsicca.

Pulvis albus crystalli parvuscula sistens, reactionis lene acidae. Gramma unum ad 120°, 0·03—0·05 grammata aquae amittit; ad candorem fervefactus vapores fusco-rubri nascuntur et 0·76—0·82 oxydum bismuthi flavum remanet. Residuum fervefactum solve in acidi hydrochlorici centimetris cubicis 10 in cucurbita parva contentis, dilue cum aquae duplici quantitate, dein adde liquori aliquot frustula zinci puri. Tum collum cucurbitae gossypio laxo obtura et orificium claude cum charta bibula pura, ad cuius medium guttam unam solutionis argenti nitrici (50%) pone. Charta etiam horae quadrante elapso maculam flavam zona fusca vel nigra circumdatam ne praebet. Gramma semis subnitratis bismuthi in centimetris cubicis 25 acidi sulfurici diluti frigidi perfecte et sine effervescentia solvatur. Pars una solutionis huius ope ammoniae superabundantis praecipitata et filtrata, dat solutionem decolorem, nec per aquam hydrosulfuratam perturbendam.

Kad razriediš vodom preostali dio raztopine, dobivene sa sumpornom kiselinom, ne smije ti, pošto si talog prokàpanjem uklonio, izparen dati ostatka.

Raztopiš li tvorine podpuno u 10—15 dielova dušične kiseline i razriediš dvostrukom količinom vode, ne smije otopinom srebrova ili barijeva nitrata pomutniti. A ne smije ni uvrućan s natrijevim vodikom ammoniaka razvijati.

79. Bismuthum tannicum.

Bismutov tannat.

Uzmi: **Osnovnog bismutova nitrata**

dvanaest grama i dva decigrama 12·2

Metni ih u staklenku, koja se daje dobro zatvoriti i polij smjesom načinjenom od

Čista ammoniaka *deset grama* 10

Prekàpane vode

petnaest grama 15

Začepi staklenku i mućkaj cielu smjesu opet i opet. Poslje jednog sata izlij na prokàpnik i izperi talog što bolje, pa ga još vlažna oberi u porculansku tavu i promiešaj što bolje sa

Čiste trieslovine *petnaest grama* 15

koje si prije u isto toliko vode otopio. Tvarinu izsuši podpuno na vodenoj kupeljnici, pak ju na što sićušniji prašak stari.

Žutkast je ili smedjasto-žut prašak, mal ne bez okusa.

Solutionis in acido sulfurico altera pars aqua diluta et cum hydrogenio sulfurato praecipitata sedimento filtrato evaporatione residuum non relinquat.

Praeparatum in 10—15 partibus acidi nitrici plane solutum, et duplici quantitate aquae dilutum cum solutione nitratis argenti vel baryi non perturbetur. Nec cum natrio hydrooxydato fervefactum ammoniam emittat.

79. Bismuthum tannicum.

Bismuthi tannas.

Rp. **Bismuthi subnitrici**

grammata duodecim et duas decimas 12·2

Transfer ad vitrum probe clausum et superfunde cum mixtura, quam ex

Ammoniae purae *grammatibus decem* 10

et **Aquae destillatae**

grammatibus quindecim 15

fecisci. Vitrum obtura et miscellam totam pluries conquassa. Hora una elapsa effunde ad filtrum et sedimentum optime elue, dein pone adhuc humidum in patinam porcellaneam, et misce optime cum

Acidi tannici puri

grammatibus quindecim 15

prius in aequali quantitate aquae soluti. Massam in balneo aquae perfecte exsicca, et in pulverem subtilissimum redige.

Est pulvis subflavus vel e fusco flavus, saporis fere expers.

Aluminium silicatu
80. Bolus alba.

Biela glina.

Vrst gline dolazi u komadnih, koji su bez oblika, bieli, laki, mrvljivi, kad ih opipaš mastni su te zamažu prste, kad ih se okusi kanda se očuti zemljena trpkoća, zaudaraju po glini. U vodi se razkvase, a sastavljeni su poglavito od glinikova silikata i vode.

Ako ju polijemo solnom kiselinom, ne smije zašumiti, a izprana vodom neka ne ostavlja pieska.

CO₂
81. Calamus.

2. K. n. je Calamus alba
Acroni gorka Tru
Buskvoze
Kalmus ili idjirot raste u srednjoj Europi u močvarnih priedjelih. Kozličine.

Podanak je obao, sgnjeten, kolutićav, gotovo do tri centimetara širok, izvana zelen, crvenkast ili smedjast, ozdol se vide mjesta odrezanoga korienja, iznutra je bjelkast, od nebrojenih zračnih jažica spužvast, okusa je gorka, vonja jaka osebujna.

Za liečničku porabu neka se upotrebljuje podanak, jeseni izkopañ, blagom toplinom sušen i oguljen.

CO₂
CO₂
CO₂
82. Calcaria chlorata.

Chlorno vapno.

Biel ili bjelkast, često u suvislih komadnih, vlažan prašak, duhe nalične na chlor, gorko-kupiva okusa.

80. Bolus alba.

Argillae species, occurrit in frustis amorphis, albis, terrosis, levibus, fragilibus, tactu pinguibus, digitos inquinantibus, odoris argillacei, saporis terreo-subausteri, in aqua dilabentibus, praecipue ex aluminio silicico cum aqua compositis.

Acido hydrochlorico superfuso ne effervescat neve aqua expurgata arenam relinquat.

81. Calamus.

Acorus calamus Linn., planta indigena. Aroideae Juss.

Rhizoma cylindricum, compressum, annulatum, fere ad centimetra tria latum, extus virens, rubens aut subfuscum, latere inferiore radicibus abscissis cicatricatum, intus albidum, canalibus aëriiferis numerosissimis spongiosum, saporis amari, odoris gravis peculiaris.

Ad usum medicum rhizoma autumnno fossum et leni calore siccatum nonnisi decortiatum adhibeatur.

82. Calcaria chlorata.

Pulvis albus vel albidus saepe in frusta cohaerens, humidus, odoris chloro similis, saporis amaro-

Na zraku privlači vlagu; u vodi se nepodpuno topi. Poliven octovom kiselinom razvija obilato chlora; razriedjena i prokâpana vodena otopina daje s ammonijevim oxalatom biel talog.

Sto dielova neka razvija, kad im kiseline dodaš, barem 20 dielova prosta chlora. Da to pronadješ, razribaj što bolje možeš 3.54 grama chlorna vapna u 100 šestornih centimetara vode, ulij 10 šestornih centimetara mutne tekućine u deset put toliko vode, pa dodaj jedan gram kalijeva jodida, 20 kapi chlorovodične kiseline i 2 šestorna centimetra škrobove otopine. Da ta sada tamno modra tekućina lice izgubi, tomu neka treba bar dva šestorna centimetra decinormalne otopine natrijeva thiosulfata.

Spravi gdje je hladno i tamno.

83. Calcium carbonicum nativum.

Prirodni vapnikov (kalcijev) karbonat. Biela kreda.

Vrlo sićušan, biel prašak, pripravljen od čiste krede.

Uvrućan u suhoj kušaljci neka se ne pougleni. U razriedjenoj chlorovodičnoj kiselini mora se, zašumiv, mal ne sasma raztopiti. Ta raztopina daje s natrijevim acetatom i ammonijevim oxalatom biel talog. Skuhaš li krede u vodi pa tekućinu prokâpaš, ne smije, kad ju izpariš, ostaviti iza sebe traga.

styptici. Aëre humiditatem attrahit; in aqua imperfecte solvitur. Cum acido acetico diluto superfusa, chlorum abundanter emittit; solutio aqua diluta et filtrata cum ammonio oxalico praecipitatum album dat.

Partes centum cum acidis additis, ad minus 20 partes chlori liberi emittant. Cuius investigationis causa, grammata 3·54 calcariae chloratae tritura optime ad centimetra cubica 100 aquae, e liquore turbido infunde centimetra cubica 10 in aquae fere decuplam quantitatem, dein adde kalii jodati gramma unum, acidi hydrochlorici guttas 20 et centimetra cubica 2 solutionis amyli. Ad decolorationem liquoris atrae caerulei ad minus centimetra cubica 2 solutionis thiosulfatis natrii decinormalis requirantur.

Serva in loco frigido et obscuro.

83. Calcium carbonicum nativum.

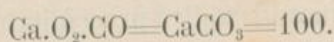
Calcii carbonas nativus. Creta alba.

Pulvis albus valde subtilis, e creta pura praeparatus.

In tubo exploratorio sicco fervefactus ne carbonescat. In acido hydrochlorico diluto effervescens fere ad perfectionem solvatur. Solutio haec cum natrio acetico et ammonio oxalico praecipitatum album praebet. Aqua ebulliente elotum det filtratum quod post evaporationem residuum ne reliquat.

84. Calcium carbonicum praecipitatum.

Taložen vapnikov (kalcijev) karbonat.

Uzmi: **Paljena vapna** *petdeset grama* **50**

Poškropi ga dovoljno prekàpanom vodom, da se razspe na prašnovit vodokis, raztopi u

Razriedjene dušične kiseline

pet sto i trideset grama **530**

Zatim spravi raztopinu neka stoji nekoliko sati na toplu mjestu, pa onda još dodaj

Vapnikova vodokisa *koliko dotiče*

da bude raztopina lužnata. Poslje 24 sata prokàpaj tekućinu i dodaj, neprekidno miešajući,

Ammonijeva karbonata

sto dvanaest grama **112**

što si prije otopio u

Prekàpane vode *pet sto grama* **500**

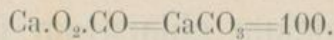
Sada uvrućaj smjesu, da zakipi, onda ju izprva taloženjem, kašnje prokàpljivanjem izperi što bolje možeš vrućom prekàpanom vodom, konačno izsuši podpuno na mlaku mjestu.

Prašak biel kao snieg, veoma sićušan pod sitnozorem motren pokazuje se poput jednoličnih prosvitnih rhomboedričkih ledaca. U razriedjenoj octovoj kiselinu šumeć sasna se raztapa; ta raztopina daje s ammonijevim oxalatom obilno biela taloga.

Stepeš li taloženog vapnikova karbonata s vodom i prokàpaš, neka tekućina ne reaguje lužnato. Otopljen u razriedjenoj dušičnoj kiselinu ne smije puštati taloga ni sa srebrovim, ni barijevim nitratom, a neka

84. Calcium carbonicum praecipitatum.

Calcii carbonas praecipitatus.

Rp. **Calcis ustae** *grammata quinquaginta* 50
Humecta tanta quantitate aquae destillatae ut in
hydrooxydum pulveriforme dilabatur, dein solve in

Acidi nitrici diluti puri

grammatibus quingentis et triginta 530

Post solutionem conserva per aliquot horas in loco
calido, dein adde

Calcii hydrooxydati *q. s.*

ut solutio fiat alkalina. Horis 24 elapsis filtra li-
quorem et adde sub continua agitatione

Ammonii carbonici

grammata centum duodecim 112

Aquae destillatae

grammatibus quingentis 500

soluti. Nunc miscelam ad ebullitionem fervefac et
primo sedimentatione dein filtratione aqua fervida
destillata optime elue, demum in loco tepido perfecte
exsicca.

Pulvis nivis instar albus, subtillissimus, sub mi-
croscopio crystallorum homogenium diaphanorum
rhomboëdrium instar apprens. In acido acetico di-
luto effervescens perfecte solvitur, solutio haec cum
ammonio oxalico dat praecipitatum copiosum album.

Calcium carbonicum praecipitatum cum aqua
conquassatum, post filtrationem det liquorem, qui
reactionem ne praebeat alkalina. In acido nitrico
diluto solutum nitrate argenti vel baryi nec supera-

je koliko mu drago zasićen ammoniakom niti ammonijevim sulfidom.

85. Calcium chloratum fusum.

CaO + 2HCl
CaCl₂ + H₂O **Liven vapnikov (kalcijev) chlorid.**
CaCl₂—110·8.

Ili bez lica ili biela, prosvitna, kruta, leđčasta tvarina, ljuta i gorka okusa. Crvenim žarom se tali. ~~U~~ malo toploj vodi topi se i u žesti, u etiru se ne topi. Na zraku vuče vlagu i raztaplja se.

Vodena otopina srednje je reakcije s ammonijevim oxalatom obara prašnovit, a sa srebrovim nitratom sirast talog, koji se potonji u ammoniaku raztapa.

Vodena otopina ne smije ni od ammoniaka, ni od žeste ili otopine vapnikova sulfata pomutniti. Sa sumporovodičnom vodom uz octovu kiselinu ili s ammonijevim sulfidom neka ne stvara taloga.

86. Calcium oxydatum.

Vapnikov (kalcijev) kis. Živo vapno. Pajeno vapno. Živi kreč.

CaO—56.

Čvrste bele ili sive grude. Uvrućan neka se ne mienja. Poškropljen vodom od polovine svoga objama ugrije se i razpada na sićušan biel prašak, koji, kada se pomieša sa četverostrukom količinom vode, sgusnuti će se u jednoličnu kašu.

bundanti ammonia saturatum, cum ammonio sulfurato praecipitatum oriatur.

85. Calcium chloratum fusum.

Calcii chloridum fusum.

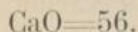
Massa decolor vel alba, diaphana, compacta, crystallina, saporis pungentis et amari. Candore rubro liquescit. In aqua calore nato facile solvitur, etiam in spiritu, sed non in aethere. Aëre aquam attrahit et deliquescit.

Solutio aquosa est reactionis neutrius; cum ammonio oxalico praecipitatum dat pulveriforme, cum nitrate argenti autem caseosum in ammonia solubile.

Solutio aquosa ne ammonia, ne spiritu neve solutione calcii sulfurici turbetur. Aqua hydrosulfurata et acido acetico vel ammonio sulfurato praecipitatum non oriatur.

86. Calcium oxydatum.

Calcii oxydum. Calcaria caustica. Calx viva.

Frusta albâ vel grisea, compacta. Calefactum non permutatur. Volumine dimidio aquae humectatum calefit et in pulverem subtilem album dilabitur, hic cum quadrupla quantitate mixtus in pulvem densam homogeneam permutatur.

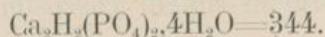
Da se otopi vodokis dobiven od jednoga diela paljena vapna, treba tomu 800 dielova mrzle i 1300 dielova kipuće vode. I kaša i vodena otopina reaguju jako lužnato.

U razriedjenoj chlorovodičnoj kiselini neka se do kraja raztaplja, tek slabo šumeći. Raztopina pomiešana s preobilnim natrijevim acetatom taloži se ammonijevim oxalatom.

Spravi ga u čvrsto zatvorenoj posudi. Kreč, koji se je već razpao, ili se vodom lako ne gasi, nije za porabu.

87. Calcium phosphoricum.

Vapnikov (kalcijev) fosfat. Vapnikov hydrofosfat. Kiseli vapnikov fosfat.

Uzmi: **Ciele čiste chlorovodične kiseline** *petdeset grama* 50

Prekàpane vode *petdeset grama* 50

Umiešaj malo po malo

Taloženog čistog vapnikova karbonata *dvadeset grama* 20

Kad je prestalo šumiti, uvrućaj tekućinu s neotopljenim vapnikovim karbonatom, dotle dok uzavrije; vapnikova karbonata mora, kad je već uzavrielo još duže vremena nešto neotopljeno preostati. Vruće prokàpanoj tekućini dodaj, sve jednako miešajuć, malo po malo otopinu načinjenu od

Uledjena natrijeva fosfata *šestdeset i jednoga grama* 61

CaCO₃ + 2HCl =
CaCl₂ + CO + H₂O
Ca₂(PO₄)₂ + 11CaH₂PO₄
HPO₄ + 2H₂O

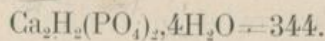
Ad solutionem hydrooxydi e parte una calcii
usti nati requiruntur partes 800 aquaë frigidæ et
1300 partes aquaë bullientis. Et pulpa et solutio
aquosa præbent reactionem fortiter alkalinam.

In acido hydrochlorico diluto effervescentia vix
pèrceptibili et absque residuo solvatur. Solutio cum
abundante natrio acetico mixta cum ammonio oxa-
lico præcipitatum præbet.

Serva in vase probe clauso. Calx dilapsa aut
aqua non facile extingubile usui non est apta.

87. Calcium phosphoricum.

**Calcii hydrophosphas. Calcium hydro-
phosphoricum.**

Rp. Acidi hydrochlorici concentrati puri	
<i>grammata quinquaginta</i>	50
Aquaë destillatæ	
<i>grammata quinquaginta</i>	50
Admisce in parvis portionibus	
Calcii carbonici præcipitati puri	
<i>grammata viginti</i>	20
Cessante effervescentia, fervefac ad ebullitionem liquorem cum calcio carbonico non soluto, cuius exigua quantitas etiam post coctionem per longius tempus insoluta remanere debet. Liquori fervide fil- trato adde in parvis portionibus continue agitando solutionem e:	
Natrii phosphorici crystallisati	
<i>grammatibus sexaginta uno</i>	61

i Vruće prekàpane vode

tri sto grama 300

Pušten talog saberi poslie nekoliko sati na prokàpniku i izperi prokàpanom vodom, dok prokàpana tekućina zakiseljena dušičnom kiselinom uz nešto srebrova nitrata tek vidljivo ne pomutni. Iz-tisnut talog osuši na blagoj toplini i stari u sićušan prašak.

Biel, lahak, ledčast prašak, koji uvrućan gubi 25%—26% svoje težine. U razriedjenoj dušičnoj kiselini lako se raztaplja. Dodaš li jednomu dielu te raztopine srebrova nitrata i zasitiš li oprezno ammoniakom, stvoriti će se žut talog. Drugi dio raztopine daje s preobilnim natrijevim acetatom i ammonijevim oxalatom biel talog. Raztopina u dušičnoj kiselini ne smije ni srebrovim ni barijevim nitratom pomutniti; zasićena ammoniakom neka daje s ammonijevim sulfidom biel talog.

88. Calcium sulfuricum ustum.

Paljeni vapnikov (kalcijev) sulfat. Paljena sadra.

Biel prašak bez lika, okusa i duhe; jedan mu dio, da se otopi, treba 400—500 dielova vode. Vodena otopina mora s ammonijevim oxalatom i s barijevim chloridom stvoriti bielu mutež.

et **Aquae destillatae fervidae**

grammatibus tercentis 300

paratam.

Praecipitatum natum collige post aliquot horas super filtro et elue aqua destillata donec liquor filtratus cum acido nitrico acidifactus cum nitrate argenti modo vix perceptibili turbatur. Praecipitatum expressum sicca in temperatura moderata et redige in pulverem subtilem.

Pulvis albus, levis, crystallinus, candefactus ponderis 25%—26% amittens. In acido nitrico diluto facile solubilis. Solutionis parti uni argentum nitricum addendo et cum ammonia caute saturando praecipitatum flavum oritur. Pars altera solutionis cum superabundante acetate natrii et ammonio oxalico praecipitatum dat album. Solutio ope acidi nitrici perfecta nec argenti nec baryi nitrate turbetur; ammonia saturata cum ammonio sulfurato praecipitatum pure album praebeat.

$CaCO_3 + H_2SO_4 = CaSO_4 + CO_2 + H_2O$

88. Calcium sulfuricum ustum.

Calcii sulfas ustus. Gypsum ustum.

$CaSO_4 = 136.$

Pulvis albus, structurae, saporis et odoris carens; ad solutionem partis 1 requiruntur partes 400—500 aquae. In solutione aquosa per ammonium oxalicum, nec non per chloridum baryi perturbatio alba causatur.

S polovicom vode na kašicu razmiešan neka tečajem pet časova otvrde. Spravi ga u dobro zatvorenoj posudi na suhu.

89. Calumba.

Colombo. Calumbo.

Cocculus palmatus De Candolle, Menispermum palmatum Lam. Iateorrhiza calumba Miers. Domovina toj bilini jesu medjutropske obale iztočne Afrike a sadi se u Iztočnoj Indiji. Menispermaceae.

Korien joj se razrezava na polukrugljaste kulture, koji imaju tri do četiri centimetra u promjeru a debeli su četiri do dvanaest milimetara. Izvana su navorani, sivkasto-smedji, iznutra brašneni, zelenkasti ili smedjasto-žuti, s jedne i druge strane medju širokim izpučenim rubom uleknuti ili blizu središta opet izpučeni. Na oblo izpučeni rub dieli u dvoje taman kolobar, koji je izpresiecan u mnoge crnomanjaste trakove; iz uleknuta kotura izbijaju raztrešeni drveni snopići. Veoma je sluzav, pregorka okusa, od pridodana joda pomodri.

*Calumba
in begin
in umbra p. 124*

90. Camphora.

Kamfor. Kafra.

Kamfornjak (Camphora officinarum Nees. Laurus camphora Linn.), u Kitaju i Japanu domaće drvo. Lovorike (Laurineae Juss).

Stearopten hlapiva ulja, dobiven prekapanjem iz debla, granja i lišća, dodje kao priesan kamfor u Evropu pa se tu prehlapljivanjem čisti. Predstavlja bijelu, ledčastu, prozirnju, laku, omastljivu, plojkastu, svjetlu, žilavu tvarinu, jake, sasma

Cum dimidia parte aquae ad pulvem redactum in spatio quinque minutarum congelet. Servetur in vase probe clauso et loco sicco.

89. Calumba.

Colombo. Calumbo.

Cocculus palmatus De Candolle, Menispermum palmatum Lam. Jateorrhiza calumba Miers. Planta ad litora Africae orientalis intertropica habitans et in India orientali culta. Menispermaceae.

Radix prostat in segmentis suborbicularibus, trium vel quatuor centimetrorum diametro, quatuor vel duodecim millimetrorum crassis, extus rugosis e griseo fuscis, intus farinosis, coloris e subviridi vel subfusco flavi, utrique inter marginem latum elevatum concavis vel circa centrum iterum elatis; marginem convexum circulus obscurus, striis numerosis radiatis obscuris decussatus dimidiat; e disco concavo emergunt fasciculi ligni sparsi. Est valde mucilaginoso, saporis peramari, jodo addito colorem caeruleum induit.

90. Camphora.

Camphora officinarum Nees. Laurus camphora Linn., arbor in China et in Japonia indigena. Laurineae Juss.

Stearoptenum olei aetherei, destillatione e trunco, ramis et foliis obtentum, qua camphora cruda in Europa sublimatione purgatur. Sistit massam albam, crystallinam, diaphanam, levem, pinguiusculam,

posebne duhe, mirodijna i malo gorčasta teka, na jeziku ostavlja osjećaj hladnoće, hlapi uz običnu toplotu ugrijan, tali se i hlapi brzo, a upaljen izgara svietlećim plamenom, sukljajuć gust dim. U vodi se ne topi, a lako u žesti, etiru, octovoj kiselini i mastnih i hlapivih uljih, navlažen žestom može se na prašak strti.

† 91. Cannabis indica.

Indijska konoplja.

Konoplja ili konopljika obična doma je u Persiji i Indiji, kod nas ju siju. Konoplje.

Konoplja

Vršike ženske biline, koja cvate ili je već djelomice plod zametnula, treba samo iz Istočne Indije nabavljati. Vršike su dlakave, hrapave, smolinastom tvari sliepljene u guste, listnate napola plosnate grude. Ženski je cvat sličan klasu, privjetno je lišće većinom jednovito, uzkoj bodlji slično i kano pila nazubano. Zalistei, što obuhvaćaju pojedine ženske cvietke, a češće obće poznate oraščiće (konopljeni plod), jesu crvenosmedje i žliezdličave; zelen je omamljujućega vonja, naročito ako ju medju prsti tareš ili malko ugriješ.

† 92. Cantharis.

Babak, popić ili zlatni pop.

Prište navlaćeći babak (Lytta vesicatoria Fabr.) ide medju kornjaše ili kebre i to u familiju prištilaca te se ga kod nas mjeseca svibnja i lipnja nadju čitavi rojevi naročito na jesenu i jorgovanu.

Čitava životinja je zlatno zelena ili modrasto zelena, blistava, ima po dva nitasta crna ticala,

lamellatam, nitidam, tenacem, odoris penetrantis admodum peculiaris, saporis aromatici nonnihil amaricantis, in lingua sensum frigoris relinquentem, temperatura ordinaria volatilem, calefacta liquescentem, avolantem et incensa flamma lucida fumoque denso deflagrantem, in aqua non, facile in spiritu, aethere, acido acetico, oleis pinguibus et aethereis solubilem, spiritu humectata in pulverem redigibilem.

† 91. Cannabis indica.

Cannabis sativa Linn., planta in Persia et India orientali indigena, apud nos culta. Cannabineae Endl.

Summitates plantae femineae florentis, partim iam fructiferae, nonnisi ex India orientali depro-mendae, pilosae, asperae, massa resinosa ad glomos densos, foliatis, subcompressos conglutinatae; inflo-rescentiis femineis spicatis, foliis floralibus plerumque simplicibus, lanceolato-linearibus, serratis; bracteis vaginatis, florem femineum vel setius notissimam nukulam includentibus, raro glandulosis; praesertim herbae tritae aut paulum calefactae odoris sunt nar-cotici.

† 92. Cantharis.

Lytta vesicatoria Fabr. (ordo: coleoptera, familia: vesican-tia Mult). Insectum apud nos mense Majo et Junio potissi-mum fraxinos et syringas gregatim depascens.

Animal integrum ex aureo-viridi aut caeruleo-viridi splendens, antennis duabus nigris filiformibus,

glava joj je izpružena nagnuta srdcolika, štit nadvratnjak je zatubat četvorouglat, štitić veoma malen okrugljasto-srdcolik, pokrileca su mu dugoljasta, uzka, tanka, meka, uzduž veoma sitno izprutana, sjajno zelena i pokrivaju zadnjicu većinom posve; krileca su opnasta smedjasta, nogâ ima šest, koje su duge, veoma tanke i crne. Vonja je pronicava, jaka, teška i odurna, okusa je s početka jedva osjetljiva, kašnje pak veoma oštra. Dužina tiela 1·5—2·5 centimetra, širina 3·5—5 milimetara

Sabrani i na slaboj vatri dobro izsušeni babei neka se čuvaju u dobro zatvorenih posudah. Neka ne budu pokvareni od grinjâ, sbirkoštetnika ili moljaca. Kad ih tareš, čuvaj se, da ti prašak babakâ ne dospije niti u grlo niti u oči.

Najveći pojedini obročić: 0·05 grama.

Najveći obrok na dan: 0·20 grama.

93. Capillus Veneris.

Gospin vlas, papratca ili otoka vodena.

Adiantum capillus Veneris, Linn. fil., raste po vlažnih hridih južne Evrope. Paprati.

Hvoje su tanane, s crnosmedjom svjetlom stapkom, s tankimi kao vlas ogranci, s naopačke jajastoklinastimi, jasno-zelenimi krpicami na kratkih tana-nih stapčicah. Krpicami pružaju se uzduž žilice, a krpice su ozgor razcepkane, a pojedine cjepčice su narovašene i nose na svomu obodu crticam slične

capite exserto declinato subcordato, thorace obtuso, quadrigono; scutello minuto subrotundo-cordato, elytris oblongis, angustis, tenuibus, mollibus juxta longitudinem subtiliter lineatis, coloris viridis splendentis, abdomen ut plurimum ex toto obtegentibus, alis membranaceis, subfuscis, pedibus sex, longis, tenuissimis, nigris; odore penetrante, gravi, ingrato, sapore initio parum manifesto, dein acerrimo. Longitudo = 1.5—2.5 centim., latitudo = 3.5—5 millim.

Cantharides collectae, leni igne bene exsiccatae, in vasis bene clausis serventur. Ne sint ab acaris, anthrenis aut tineis corruptae.

Terendo cave, ne pulvis cantharidum respiretur aut in oculis introitur.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

93. Capillus Veneris.

Adiantum capillus Veneris Linn., in Europae australioris rupibus humidiusculis nascens. Filices Juss.

Frondeis tenellae, stipite atro-fusco nitido, ramulis filiformibus, laciniis stipitatis obovato-cuneiformibus, laete viridibus, nervosis, superne inciso-lobatis, lobis crenatis, margine sorum linearem, indusio squammaeformi velatum gerentibus. Tritae vel aqua fervida infusae odorem spargunt aromaticum.

gomilice trusnika, a ove su zastrte ljuštici sličnim zastorčićem. Kada se taru ili poliju kipućom vodom razprostiru mirodijan vonj. Okusa su osladka, nešto skomljiva, ponešto nagorska i oštra.

94. Caragaheen.

Karraghen ili irski mah.

Rskavaća kokornjava raste po obalah Atlantskoga mora.
Crvene resine.

Caragaheen

Steljka je plosna ili žlebasta, razrašljena s prugimi ili šiljastimi ogranci; dok je svježa, tad je crvena ili zelenkasta, kad se posuši, žutkasto bijela, rskava; kuhana s 30 dielova vode i ohladivši se sačinjava drčinu, koja jodom ne pomodri.

95. Carbo ligni depuratus.

Očišćen drvni ugljen.

fol. kopflang. 1868

Uzmi: Drvnoga ugljena veće komade.

Neka zažare u željeznoj dobro pokrivenoj posudi; kad ohladnu očisti ih valjano od pepela, stući u sićušan prah i skuhaj *u tri put toliko prokapàne vode*, pa saberi na prokàpniku izperi što češće, posuši i spravi u tvrdo zatvorenoj posudi.

Sunt saporis dulciuseculi, modice adstringentis, cum aliqua amaritudine subacri.

94. Caragaheen.

**Fucus caragaheen. Lichen caragaheen.
Muscus caragaheen.**

Sphaerococcus crispus et sphaerococcus mamillosus Agardh, algae ad maris Atlantici litora Europaeae frequentes. Algae floridae Lamouroux.

Thallus planus vel canaliculatus, dichotomus, segmentis linearibus vel cuneatis, recens coloris rubri vel subviridis, siccatus e subflavo albi, cartilagineosus, 30 partibus aquae coctus refrigerando gelatinam praebet, quae jodo addito colorem caeruleum non trahit.

95. Carbo ligni depuratus.

Carbo vegetabilis.

Rp. **Carbonum ligni frusta majora.**

Excandescant in vase ferreo bene tecto; refrigerata, a cineribus omnino depurata et in pulverem subtilissimum redacta et cum aquae destillatae *tripla quantitate* excocta in filtro collige, dein perfecte abluta et exsiccata, in vase bene clauso repone.

96. Cardamomum.

Malabarski ili manji kardamom.

Farugji
Elettaria cardamomum White i Maton; raste poglavito na Malabaru. Bananovice.

Plod. Papirasti, trouglati, brazdičavi 1 do 2 centimetra dugi, 1 cm. debeli, jasni, žutkasto-sivi, tropskegradni tobolci, na vrhu do dva milimetra dugim kljunićem završeni. U tobolcu ima do dvadeset tubatouglatih, nabranih sjemenaka, vonja blaga kamforasta, okusa mirodijna, a sredane su u tri redka jedna iznad druge.

Neka se ne rabe slabo mirodijni, tako zvani dugi ili eđlonski, okrugli ili siamezki, a niti veliki ili javanski kardamomi.

97. Caryophylli.

Klinčici.

Milknar qv...
Caryophyllus aromaticus Linn. Grozdika mirodijna, doma je na Molučkih otocih, a sada se sadi u zemljah žarkoga podneblja. Mrčine.

Cviet se pobire prije nego što se razklopi vjenčić, ima stapčicu, nalikuje na kijaču, tamno je rdjasto-smedj, sastavljen je od valjkasta, tupo-četvorougla ocvieća, koje nosi na vrhu četiri uzpravna bodlji slična lapa čaške, i od vjenčića sa četiri latice koje su jasnije, zatvorene, zaokružujući se na vrhu u malenu krugljicu.

Neka bude težak, osebujna, veoma pronicava vonja, žvakan mora živo peći u ustima, medju prsti gniečm mora puštati iz sebe hlapivo ulje.

96. Cardamomum.

Cardamomum minus seu malabaricum.

Elettaria cardamomum White et Maton, planta Malabariae praesertim. Scitamineae R. Brown.

Fructus. Capsulae chartaceae, trigonae, striatae, unum ad duo centimetra longae, unum centimetrum crassae, coloris clari e flavido grisei, trilobulares, rostello unum ad duo milimetra longo coronatae, seminibus viginti obtusangulis, rugosis, odoris mitis camphoracei, saporis aromatici, triplice ordine verticali dispositis.

Rejiciatur cardamomum aliquantum aromaticum, quod vocant longum vel ceylonicum, rotundum vel siamicum, nec non magnum vel javanicum.

97. Caryophylli.

Caryophyllus aromaticus Linn., arbor in insulis Moluccis indigena, nunc regionibus tropicis culta. Myrtaceae Juss.

Flores ante corollae expansionem decerpti, manubriosi, clavaeformales, obscure ferruginei, ex hypanthio compositi, cylindrico subtetragono, calycis laciniis quattuor lanceolatis erectis coronato, et e corolla tetrapetala, dilucidiora, clausa, sphaerulae minutae forma.

Sint ponderosi, odore peculiari, fragrantissimo, masticati os vehementer urentes, digitis pressi oleum aethereum emittentes.

98. Castoreum.

Američka dabrovica.

*Castor mli
voda: Castoreum*

Životinjska tvar, svoje vrsti vonja, sadržaje se u dvojnih žliedastih vrećicah, koje su u savezu s kapićom rodnika ili s rodnicom sisavca **dabra običnoga** (*castor fiber* Linn) i to razroda dabra američkoga (*castor americanus* Cuv.) koji živi u čoporih uz rieke i jezera Sjeverne Amerike, i ide u razred glodavaca a familiju dabrová. Dabrovicu imaju mužaci i ženke.

Sačinjava dvojne vrećice, spojene gdje kad s još dva manja mješćića, u kojih ima mastne tvari (dabrovićino salo). Vrećice su većinom još medju sobno spojene, naborane, sploštene i spram toga, koliko su suhe, manje više meke ili tvrde, oblika su dugoljasto klinasta, najviše do osam centimetara duge, 2-25 centimetra debele, tamno-smedje.

Svaka vrećica dabrovice sastoji od četiri opne, dvie jaće izvanje, koje se čvrsto srašćuju tako, da se ne dadu na listiće razdieliti i dvie manje vidljive nutarnje. Potonje opne čine unutra više nepravilnih, nabranih nastavaka, medju kojimi visi dabrovica. Dabrovica je s početka mekana, kad se osuši postane tvrda, smolasta, svjetla, mrvljiva, boje crveno-smedje, vonja osebujna težka, okusa mirodijna nagorka, u vinovici se topi, u toplini od 100° ne raztali se.

98. Castoreum.

Castoreum americanum.

Substantia animalis, odoris sui generis, in saccis glandulosis geminis, cum praeputio penis vel cum vagina communicantibus animalis mammalis (**castor fiber** varietas americanus Cuv., ordo: rodentia; familia: castorina Wagn.), Americae borealis fluvios et lacus gregatim accolentis, tam maris, quam feminae contenta.

Sistit saccos geminos, quandoque cum folliculis duobus minoribus, massam unguinosam (axungiam castorei) continentibus junctos, plerumque adhuc inter se connexos, rugosos, subcompressos et pro gradu exsiccationis plus minus molles vel duros, forma oblongo-cuneiforme, coloris bruneo-fusci, ad summum centimetra octo longa, duo et quadrantem crassa.

Saccus castorei quilibet constat e membranis quattuor, duabus externis valde concretescentibus in lamellis haud separabilibus, et duabus internis parum conspicuis, in processus plures irregulares plicatos productis, inter quos castoreum haeret; massa primum mollis, post exsiccationem dura, resinosa, nitida, friabilis, coloris bruneo-fusci, odoris proprii gravis, saporis aromatici amaricantis, in alcohole solubilis, calore 100° non liquescens.

99. Centaurium. *fam. Scroph.*

Procentaurium
Kitica raste kod nas po vlažnih, šumskih livadah. Širištare.

Cvatuća **zelen**, stabljika joj je srhovita, na vrhu kao metlica razgranjena, doljnje joj je lišće u kolut poraslo naopačke jajoliko i tupo oštrljato, gornje je nasuprotno, manje, dugoljasto jajoliko ili bodlji slično, sjedeće, posve čitava okrajka, golo. Cviet je crven, cjevast na rubu razpetoren, pošto se je osušio, zatvoren. Prašnice su na sliku puža motane. Čitava bilina je pregorka okusa. Neka se pobire, dok cvate.

100. Cera alba.

Bieli vosak.

Wax
Pčelni vosak priredjen od žutoga bielenjem, tali se uz toplotu od 64°—65°, osebujne je težine 0·965—0·975 za toplote od 15°. Izuzam boju, više talište i veću osebujnu težinu, ima bieli vosak ista ona fizikalna i lučbena svojstva koja i žuti vosak.

Neka nije ranketive duhe.

101. Cera flava.

Žuti vosak.

Mastna životinjska tvarina, dobivena iz sača pčele medarice (*Apis mellifica* Linn., razred za-reznika, red opnokrilaca, rod pčela)-tako, da se vosak tištenjem i kuhanjem u vodi oslobodi meda, pak se grijanjem raztali i prociedjen ohladi.

99. Centaurium.

Erythraea centaurium Pers., planta indigena in campis silvaticis, humidis vulgaris. *Gentianeae* Juss.

Herba florens caule angulato, superne corymboso, foliis inferne obovatis, circumplexis, obtuse acuminatis, superne oppositis, minoribus, ovali-oblongis vel lanceolatis, sessilibus, integerrimis, glabris; floribus rubris, tubulatis, quinque-lobis, post siccationem clausis; antheris cochleae instar tortis. Planta saporis peramari florens colligatur.

100. Cera alba.

Cera apium ex flava dealbatione parata, calore 64—65° liquescens, apud temperaturam 15° ponderis specifici 0.965—0.975. Excepto pigmento, temperatura liquefactionis excelsa et pondere specifici maiore, cera alba easdem qualitates physicas et chemicas, quas cera flava, praebet. — Odorem rancidum ne exhalet.

101. Cera flava.

Substantia animalis pinguis e favis **apis mellificae** Linn. (classis: insecta; ordo: hymenoptera; familia: apidae) expressione et coctione cum aqua melle privatis et calore liquatis, colatione ac refrigeratione obtenta.

Predstavlja čvrstu, u studeni lomivu, malo žilavu tvarinu žute boje, ugodne medaste duhe, prstima ju možeš gnjesti, osebujne je težine 0·955—0·967 za toplote od 15°, uz 63°—64° tali se.

U vodi i mrzloj žesti ne topi se, podpuno se topi u chloroformu, terpentinovom ulju, sumpornom alkoholu, mastnih i hlapivih uljih, djelomice u benzolu, etiru, benzinu i vrućoj žesti. Kuhan s jakim jedkom kalijevom lužinom daje mekan sapun.

Vosak, komu komadići u žesti osebujne težine 0·955 plivaju te se tale izpod 61°, može biti paraffinom patvoren.

Kad naliješ na pol grama voska u prostranoj kušaljci 8—10 šestornih centimetara ciele žeste i vrućoš od prilike jedan čas, pa kad ohladni, primiešaš 2—3 šestorna centimetra žeste, promučkaš i prokâpaš, mora biti prokâp neutralan, a pomiešan s dvostrukom količinom prekâpane vode smije samo vrlo neznatno pobieliti i fluoreskovati, gubeć samo veoma malo od svoje prozirnosti, inače je paraffinom, stearinovom kiselinom, kolofonijem ili smolastimi tvarinami patvoren.

Kuhaš li jedan dio voska sa dvadeset dielova za hlada zasićene vodene otopine boraće, vosak će, kad ohladni, na površini plivati a dolnja tekućina ostati bistra, inače je vosak stearinovom kiselinom, lojem ili bilinskim kakovim voskom patvoren.

Sistit massam solidam, in frigore fragilem, parum tenacem, coloris flavi, odoris suavis mellei, inter digitos formabilem, ponderis specifici ad temperaturam 15°, 0.955—0.967, calore 63—64° liquescentem.

In aqua et spiritu frigido non solvitur, in chloroformio, oleo terebinthinae, alcohole sulfuris, oleis pinguibus et aethereis ex toto, in benzolo, aethere, benzino et spiritu fervido ex parte solvitur. Cum liquore concentrato kalii caustici cocta sapo mollis efficitur.

Si frustula cerae in spiritu ponderis specifici 0.955 natent et apud temperaturam + 61° humiliorrem liquescant, paraffino falsificata esse possunt.

Gramma dimidium cerae in tubulo probatorio lato centimetris cubicis 8—10 spiritus concentrati infusum, circiter per minutam unam fervefactum et post refrigerationem centimetris cubicis 2—3 spiritus admixtis, concussum, filtratum praebet incolor neutrum, post affusionem quantitatis aquae destillatae duplicis solummodo minime album fluorescentem quod, pelluciditatem suam solummodo pauxillum amittet, contra ea paraffino, acido stearinico, colophonio aut massis resinosis falsificatum erit.

Si pars una cerae cum partibus viginti solutionis aquosae boracis frigide concentratae coquitur, cera post refrigerationem superficiem occupat et liquor subjectus limpidus manet, quia aliter acido stearinico, sebo aut ceris vegetabilibus adulterata est.

102. Ceratum cetacei.

Vorvanova voštenina.

Uzmi: **Vorvana**

Bieloga voska *po osamdeset grama* 80

Svinjske masti *devetdeset grama* 90

Nad slabom vatrom raztaljene prociedi i izlij u artijni tok.

103. Cetaceum.

Vorvan. Spermacet.

Cetaceum
podumina
Rezel
Posebna životinjska mastna tvarina, sadržana u podkožnih utlinah iznad lubanje i kralježa sisavca **veleglayog kita** (*Physeter macrocephalus* Linn., red kitová, rod katodontina Gray), očišćena izpiranjem, tištenjem i talenjem.

Predstavlja prebiele svietle lupinasto-ledčaste, poluprosvitne grude klizka opipa, krhke, mal ne bez duhe i teka, koje se uz 50°—54°C. tale, u vrućoj žesti, etiru, sumpornom alkoholu, chloroformu, benzolu, mastnih i hlapivih uljih tope, a osebuje su težine 0.940—0.950.

Otopiš li jedan dio vorvana u trideset dielova ugrijana benzola, to će, kad uz 15°C. ohladni, otopena ostati sasma bistra.

Žut, ranketiv vorvan odkloni.

102. Ceratum cetacei.

Emplastrum spermatis ceti.

Rp. Cetacei

Cerae albae *aa grammata octaginta* 80

Axungiae porci *grammata nonaginta* 90

Leni igne colliquefacta et colata effunde in capsulam chartaceam.

103. Cetaceum.

Sperma ceti. *Spermaceti*

Substantia animalis pinguis sui generis, in cavis subcutaneis, supra cranium et columnam vertebralem animalis mammalis **physeter macrocephalus** Linn. (ordo: cetacea; familia: catodontina Gray) sitis contenta, elotione, expressione et liquefactione depurata.

Sistit massas albissimo nitentes, lamelloso-crystallinas, subpellucidas, tactu lubricas, friabiles, odoris et saporis fere expertes, calore 50°—54° C. liquefcentes, in alcohole fervido, aethere, alcohole sulfuris, chloroformio, benzolo oleis pinguibus et aetheris solubiles, ponderis specifici 0.940—0.950.

Pars una spermatis ceti in partibus tribus benzoli calefacti soluta, ad temperaturam 15° C. refrigerata solutionem perfecte limpida relinquat.

Cetaceum flavum rancidum rejiciendum.

104. Chamomilla vulgaris.

Cviet titrice ili kamomilje obične.

Titrica, raman, kokotnjak, materičnjak, kamomilja ili te-
lenak, raste kod nas, te je obće poznata bilina. Glavočiike.

titric. vulgaris
Cvat joj je trakovita glavica, ovojak sastoji od ljuštica, koje se kriju kao criep na krovu, loža ili cvjetište je čunjasto, šuplje i golo, cvietki ne imaju kunadre, cvietki na koturu su cjevičasti, žuti, na obodu jezičasti, bieli, osebujna težka vonja i nagorka okusa. Neka se ne zamieni sa dva do tri put većimi nevonjajućimi cvietki nevonjajućega re-
vana (*chrysanthemum inodorum* Linn., ili *pyrethrum inodorum* Smith), ni s nevonjajućimi cvietki poljskoga jarmena (*anthemis arvensis* Linn.), ili sa zударajućimi cvietki smrdljivoga jarmena (*anthemis cotula* Linn.), kojemu je loža pljevičava. Od svih tih bilina razlikuje se titrica povrh toga još šupljom i čunjastom ložom.

105. Charta sinapisata.

Gorušična artija.

Artijni list oko sto četvornih centimetara velik. Njegova površina, pokrivena gorušičnim braš-
nom, koje se riešavalo od mastna ulja, neka nije prašna, niti ranketive duhe; mlakom vodom navlažen mora izparivati obilno hlapiva gcrušična ulja.

104. Chamomilla vulgaris.

Flores Chamomillae vulgaris.

Matricaria inou. Cham. leuthis

Matricaria vel chrysanthemum chamomilla Linn., planta apud nos indigena notissima. Compositae Adanson.

Anthodi aradiata, peranthodio umbricato, receptaculo conico, cavo, nudo flosculis epapposis, disci tubulosis, luteis, radiis ligulatis, albis, odoris proprii gravis, saporis subamari. Ne confundantur cum floribus bis vel ter maioribus inodoris chrysanthemi inodori vel pyrethri inodori Smith, et floribus anthemidis arvensis Linn., inodoris, neve floribus oenanthidis et receptaculo glumoso praeditis anthemidis cotulae Linn. A quibus etiam receptaculo cavo et conico differt.

105. Charta sinapisata.

Charta sinapisata
Folium chartae magnitudinis circiter centimetrorum quadratorum centum.

Superficies ejus, pulvere sinapis, oleo pingui liberato, obducta, ne sit pulverulenta, nec odoris rancidi, et aqua tepida humectata, oleum sinapis aethereum copiose exhaleat.

106. China.

1. *Cortex chinae Calisaya planus.*

Plosna kora kalisajske kine. Plosna žuta kinina kora. (China regia plana, china regia sine epidermide.)

Cinchona Calisaya Weddel, drvo, doma je na bolivijskih i južnih perujskih Andah, a sada se goji u Istočnoj Indiji i na otoku Javi. Broćevi.

Liko s debla. Komadi toga lika jesu crvenkasto žuti, veliki, često 8—60 cm. dugi, do dvadeset centimetara široki, 5—15 mm. debeli, plosni, izvana na površju od plitko školjkastih, bridko obrubljenih rupica ili često i mjestimice od ostataka tvrda luba hrapavi; nutarnja je površina gladka, tanko vlaknata, od vlaknatih iztaknutih stanica svjetla; na prelomu je veoma kratko vlaknata.

Diši slabo, po trieslovini, a veoma je gorka.

2. *Cortex chinae Calisaya convolutus.*

Svijena kora kalisajske kine (China Calisaya cum epidermide, Calisaya tecta s. tubulata.)

Svijena kora od granâ često je s oba kraja zasukana te tako prikazuje dvostruku ciev. Pokriva ju sivkasto-smedjasta, debela, horizontalno i vertikalno izpucana lila, kojoj su naslagani lasno spadajući slojevi s rubovi radi dubokih pukotinah izpučeni.

Žuto-smedji srednji sloj gotovo je tako debeo, kao liko, od kojega ga razstavlja jedna vrsta mliečnih cievčica.

Nutarnja strana lika smedja je, tanko vlaknata, preloma kratko vlaknata.

106. China.

1. Cortex chinae *Calisaya planus*. (China regia plana, china regia sine epidermide).

Cinchona Calisaya Weddel, arbor in Andibus Boliviae et Peruviae australis indigena, nunc in India orientali et insula Java culta. Rubiaceae Juss.

Fragmenta libri trunci e rufo flava, vasta, saepe 8—60 cm. longa, usque ad centimetra viginti lata, 5—15 mm. crassa, plana, extus lacunis superficialibus leviter conchatis, acute marginatis vel saepe partimque rhytidomatis duris instructa, superficie intima levi, tenue fibrosa, ob cellulas exsertas micante, fractura brevissime fibrata.

Odoris lene coriarii, saporis peramari.

2. Cortex chinae *Calisaya convolutus*. (China *Calisaya cum epidermide*, *Calisaya tecta seu tubulata*).

Cortex ramorum tubulatus, saepe utrinque convolutus, dum tubulam duplicem praebet. Cortices suber e griseo subfuscum, crassum, horizontaliter et verticaliter rimosum tegit, in cuius superficie strata, marginibus per fissuras profundas cumulatis, facile decidua oriuntur.

Stratum medium et flavo fuscum est fere ita crassum sicut liber, quo per seriem unam canaliculorum lactiferum separatum est.

Superficies intima libri est fusca, tenue fibrosa, fractura brevi fibrata.

3. *Cortex Chinae succirubrae.*

Kora crvenosočne kine.

Cinchona succirubra Pavon, raste samonikla u južnih predjelih Ecuadora i sjevernih predjelih Perua, a sadi se u istočnoj Indiji i na otoku Javi.

Sastoji od plosnih, žljebastih ili posve cievastih komada. Komadi kore od granâ jesu žljebasti ili cievasti, 1·5—3·5 cm. široki, oko 2—4 mm. debeli, ako su pokriveni lilom (plutom), koja se lako olupi, tad su izvana uzduž naborani, poprieko izpucani, crvenkasto-smedji, kadšto bieli. Komadi kore s debala debeli su 1—2 cm., pokriveni smedjom uzduž i poprieko izpucanom te uslied toga kano na četvero-kutne skrižke razdieljenom lilom. Nutarnja je strana crvena, vlaknata, na prielomu veoma kratko vlaknata. Komadići kore, kada se žvaču, skomljiva su i veoma gorka okusa.

Kinine kore neka sadržaju od kininih alkaloida barem 2 postotka.

Od kinine kore na prah strvene neka se 20 grama pomieša sa 5 grama kalcijeva kisa (živa vapna), što smo ga prije deseterostrukom množinom vode ugasili. Tu blagom toplinom izsušenu smjesu metni u tikvicu, te dodavši deset puta toliko 90 postotne žeste kuhajućí izluži. Ostatak neka se potpunó izluži još po dva puta istom količinom vrijuće žeste.

Iz pomiešanih i razblaženom sumpornom kiselinom malko okiseljenih tekućina, pošto si ih prokàpao, prekàpaj žestu, za tim preostalu tekućinu u vodenoj kupeljnici izparuj na malen objam. Poslie šest po prilici urâ prokàpaj kiselu raztopinu, operi

3. Cortex chinae succirubrae.

Cinchona succirubra Pavon in partibus meridionalibus Ecuador et in partibus borealibus Peru indigena, in India orientali et insula Java culta.

Frusta plana, subcanaliculata vel tubulata; cortices ramorum sunt canaliculati vel tubulati, 1·5—3·5 cm. lati, ad 2—4 mm. crassi, si subere — quod facile desquamatur — teguntur, extus per longitudinem rugosi, e transverso rimosi, e fusco rubri, interdum albicantes. Fragmenta corticis e truncis ad 1—2 cm. crassa, subere fusco, horizontaliter et verticaliter rimoso, e qua causa in superficies quadratas diviso tecta sunt. Superficies intima est rubra, fibrosa, fractura brevissime fibrata. Fragmenta corticis masticata sunt saporis adstringentis valde amari.

Contineant cortices chinae basium, partes minimum 2 in centum partibus.

Corticis chinae pulverati grammata 20, miscantur cum calcii oxydati grammatibus 5, antea cum decupla quantitate aquae communis extincti. Miscellam leni calore siccata in cucurbitam et addita decupla spiritus vini 90% quantitate coquendo extrahe. Residuum, quod remanet, binis vicibus cum eadem spiritus vini fervidi quantitate perfecte exhauriatur.

A liquoribus commixtis, et addito acido sulfurico diluto acidulis, post filtrationem spiritum abstrahe, dein liquorem residuum in balneo aquae ad exiguum volumen evapora. Sex circiter horis lapsis solutionem acidam filtra, filtrum elue et liquori ob-

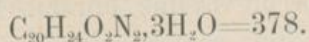
prokàpnik te dobivenoj tekućini dodaj toliko otopljena barijeva vodokisa, koliko je potrebno, da se podpuno obori.

Oborinu saberi na prokàpniku poznate težine, izperi što bolje možeš ali oprezno i osuši. Težina oborine neka iznosi barem 0·4 grama.

Ako se propiše smedja kinina kora, neka se mjesto nje daje kora crvenosrećna kora.

107. Chininum.

Chinin.

Prašak sastojeći se od bijelih, igličastih leđaca svilasta sjaja, vrlo goraka okusa, lužaste reakcije, uz 57° se tali, kod 130° gubi leđanu vodu; topi se u 1670 dielova mrzle i u 773 vruće vode, u 6 hladne u 2 vruće žeste, lako u etiru i chloroformu i također u benzolu, petrolnom etiru i glycerinu.

U etiru mora se sasma otopiti; na platinennoj ploči žežen, neka sasma izgori.

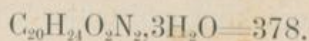
Otopi jedan gram čista chinina u 40 grama žeste i dodaj toliko razriedjene sumporne kiseline (oko 1·4 grama), da bude tekućina slabo kiselasta. Tad načini raztopinu kojom kapi ammoniaka mal ne lužastu, izpari ju na vodenoj kupeljnici do suha i prokušaj preostatak na kakvoću i na tudje chinine alkaloidne tako, kako se kuša chininov sulfat.

tento adde natrii hydrooxydati soluti qu. s. ad perfectam praecipitationem.

Praecipitatum filtro noti ponderis collectum, optime, sed caute elue et sicca. Ejus pondus sit minimum 0.4 grammatis.

Sit cortex chinae fuscus praescriptus est, dispensetur cortex chinae succirubrae.

107. Chininum.

Pulvis e crystallis albis, nitoris sericei, acubus similibus compositus; saporis valde amari; reactionis alkalinae; 57° liquescit, 130° aquam crystallinam amittit; solvitur in partibus 1670 aquae frigidae et 773 fervidae, in 6 spiritus frigidi, et 2 fervidi facile in aethere et chloroformio nec non etiam in benzolo, aethere petrolei et glycerino.

In aethere sit perfecte solubile; super lamina platinea ignitum sine residuo comburat.

Solve gramma unum chinini puri in grammatis 40 spiritus et adde acidi sulfurici diluti quantitatem tantam (circiter 1.4 gr.), ut parum acidula fiat. Postquam solutionem hanc aliquot guttis ammoniae fere alkalinae constituisti, evapora in balneo aquae ad exsiccationem, residuum dein explora quoad qualitatem et quoad alkaloida chinae peregrina sicut chininum sulfuricum.

108. Chininum bisulfuricum.

Kiseli chininov sulfat.

Bridnjasti bez lica ledci, na zraku se razpadaju, gorka su okusa, tope se u 11 dielova vode i 32 žeste. Otopina reaguje kiselo; razriedjena od prilike na dvjestostruko fluoreskuje modrasto. Vodena otopina pomiešana s preobilnom chlornom vodom i iza toga ammoniakom pokazuje liepo smaragdno-zeleno lice.

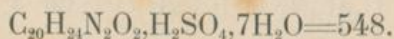
Otopiš li 0.548 grama kiselog chininovog sulfata, u 10 šestornih centimetara prekàpane vode, te ih pomiešaš sa 20 šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida, dati će talog. Kad ugriješ i tekućinu prokàpaš, ne smije prokàp ni barijevim chloridom, ni razriedjenom sumpornom kiselinom iole znatnije pomutniti. *absolut*

Uvrućan na platinenoj ploči sasma izgori. Navlažen cielom sumpornom i cielom dušičnom kiselinom ne smije promieniti boje. *absolut*

Otopi jedan gram u toploj vodi, dodaj 0.5 grama ammoniaka, tada izsuši posvema na vodenoj kupeljnici i prokušaj preostatak ima li tudjih chininih alkoloida istim načinom, kojim kušaš chininov sulfat.

108. Chininum bisulfuricum.

Chinini bisulfas.

Crystalla coloris expertia prismatica, aëre dilatentia, saporis amari; in 11 partibus aquae et 32 spiritus solubilia. Solutio est reactionis acidae et circiter ducenties diluta e caeruleo fluorescit. Solutio aquosa cum abundante aqua chlori dein ammonia mixta colorem amoenum smaragdi viridem induit.

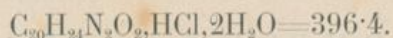
Grammata 0.548 chinini bisulfurici in centimetris cubicis 10 aquae destillatae soluti cum centimetris cubicis 20 decinormalis solutionis baryi chlorati mixta, praecipitatum praebent. Liquor ab hoc post calefactionem filtratus ne baryo chlorato, neve acido sulfurico diluto fortius perturbetur.

Supra lamina platinea fervefactum ex toto comburat. Acido sulfurico concentrato et acido nitrico concentrato humectatum colorem non permutet.

Gramma unum solve in aqua calida et adde ammoniae grammata 0.5, exsicca perfecte in balneo aquae, residuum dein explora quoad alkaloida chiniae peregrina eodem modo sicut chininum sulfuricum.

109. Chininum hydrochloricum.

Chininov hydrochlorid.

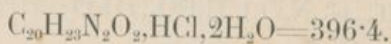
Sitni bieli, igličasti, ponajviše suvisli leđci svilasta sjaja, vrlo gorka okusa, tope se u 34 diela vode, u 3 žeste i 9 chloroforma. Otopina je neutralna i ne fluoreskuje. Pomiešaš li jedan šestorni centimetar vodene, 5- do 6-struko razriedjene otopine sa 2—3 šestorna centimetra chlorne vode i dodaš onda ammoniaka, primiti će smaragdno-zeleno lice.

Kad otopiš 0.79 grama chininova hydrochlorida u 30 šestornih centimetara vode, zakiseliš kojom kapi dušične kiseline i pomiešaš sa 20 šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata, oborili će se sirast talog; ako sada ugriješ i prokâpaš, ne smije prokâp ni sa srebrovim nitratom, ni sa chlorovodičnom kiselinom iole znatnije pomutni. Razriedjena vodena otopina neka barijevim chloridom ne pomutni, a neka i s razriedjenom sumpornom kiselinom ne pokaže ni traga mutneži. Navlažen dušičnom kiselinom ne smije chininov hydrochlorid promieniti boje. Na platinenoj ploči uvrućan izgara do kraja.

Otopi u vodi jedan gram chininova hydrochlorida i taloži za grijanja otopinom natrijeva karbonata. Kada izpereš talog, izpitaj ga na tudje chinine alkoloide, kako kušaš čist chinin.

109. Chininum hydrochloricum.

Chininum muriaticum.

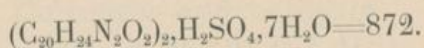
Crystalla parva alba, nitoris sericei, acubus similia, plurime cohaerentia, saporis valde amari, in 34 partibus aquae, 3 spiritus et 9 chloroformii solubilia. Solutio est neutra et non fluorescit. Centimetrum cubicum unum solutionis aquosae 5—6 ies dilutum et aquae chlori 2—3 centimetris cubicis mixtum, addita ammonia colorem smaragdi viridem induit.

Grammata 0.79 chinini hydrochlorici in centimetris cubicis 30 aquae soluti et aliquot guttis acidi nitrici acidifacii, centimetris cubicis 20 solutionis argenti nitrici decinormalis commixta, praecipitatum dant album caseosum; liquor ab hoc post calefactionem defiltratus nec argento nitrico, nec acido hydrochlorico fortius perturbetur. Solutio aquosa diluta baryo chlorato non turbetur, acido sulfurico diluto perturbationis nec vestigia observentur. Chininum hydrochloricum cum acido nitrico humectatum colorem non permutet. Supra lamina platinea fervefactum perfecte comburat.

Gramma unum chinini hydrochlorici solve in aqua et praecipita calefaciendo cum solutione natrii carbonici. Praecipitatum elutum explora eodem modo quoad alkaloida chinae peregrina sicut chininum purum.

110. Chininum sulfuricum.

Chininov sulfat.

Vrlo tanki, sićušni, gibki, suvisli, igličasti leđci pregorka okusa; na suhom zraku se raztrošuju, tope se u 800 dielova mrzle i 25 vruće vode, u 60 mrzla i u 6 vruća alkohola. Otopina je neutralna.

0·01 grama chininova sulfata lako se raztopi u 2 šestorna centimetra vode, koju si jednom ili dvima kapljicama razriedjene sumporne kiseline okselijo; ta raztopina fluoreskuje modrasto; pomiešana sa 2 šestorna centimetra chlorne vode i sa 0·25 šestorna centimetra ammoniaka liepo poput smaragda pozeleni.

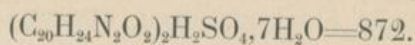
Raztopiš li 0·872 grama chininova sulfata u prekàpanoj vodi, dodav koju kap chlorovodične kiseline, i primiešaš li dvadeset šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida, spustiti će taloga; ako sada uvrućaš i prokàpaš, ne smije bistar prokàp ni barijevim chloridom ni razriedjesumpornom kiselinom iole znatnije pomutniti.

Vodena otopina neka ferri-chloridom ne pomodri, niti nebude ljubičasta. Navlažen chininov sulfat cielom sumpornom ili dušičnom kiselinom ne smije promieniti boje. Jedan mu gram neka se u 7 šestornih centimetara smjese, u kojoj ima na dva objama chloroforma jedan objam absolutna alkohola, brzo otopi, kad ih na 40°—50° ugriješ, pa raztopina neka i ohladnivši ostane sasma bistra.

otopina prokàpa off. chininum sulfat, Chinin, morat, daleko

110. Chininum sulfuricum.

Chinini sulfas.

Crystalla valde gracilia flexibilia parvuscula, cohaerentia acubus similia saporis nimio amari; aëre sicco fatiscunt; in aquae frigidae 800, fervidae 25, alcoholis frigidi 60 et fervidi 6 partibus solvuntur. Solutio est neutra.

Gramma 0.01 chinini sulfurici in centimetris cubicis 2 aquae cum 1—2 guttis acidi sulfurici diluti acidifacetae facile solvuntur, solutio haec caeruleo colore fluorescit; centimetris cubicis 2 aquae chlori et centimetris cubicis 0.25 ammoniae mixta colorem pulchrum smaragdi viridem induit.

Grammata 0.872 chinini sulfurici, aliquot guttas acidi hydrochlorici instillando in aqua destillata solvendo et centimetris cubicis viginti solutionis baryi chlorati decinormalis admiscendo, praecipitatum dant; liquor clarus ab hoc post calefactionem defiltratus ne baryo chlorato neve acido sulfurico diluto fortius perturbetur.

Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem nec caeruleum nec violaceum induat. Sulfas chinini acido sulfurico vel nitrico concentrato humectatus colorem non permutet. Gramma unum ejus, in centimetris cubicis 7 miscellae e chloroformii voluminibus duobus et alcoholis absoluti volumine uno paratae, ad 40°—50° calefactum, brevi temporis spatio solvatur et solutio haec etiam post refrigerationem perfecte limpida sit.

Uzmi jedan gram chininova sulfata, prilij mu 10 šestornih centimetara vode i promućkaj tekućinu za obične toplote (15°) više puta, dok voda nepostane mliekasta i nebude posve zasičena. Nakon pol sata prokàpaj otopinu na suh prokàpnik i promućkaj 5 šestornih centimetara 10% na ammoniaka. Ako u tvorini ne ima tudjih chininih alkaloida, ostati će tekućina i nakon dužeg vremena bistra. Jedan gram chininova sulfata ne smije grijanjem na 100° više od 0.15 grama svoje težine izgubiti. Uvrućan na platinenoj ploči neka izgori neostaviv nikakva ostatka.

III. Chininum tannicum Rozsnyayi.

Rozsnyayev chininov tannat bez okusa.

Uzmi: **Chininova sulfata** *četrdeset grama* 40

Raztopi ih u

Prekàpane vode

hiljadu dvie sto grama 1200

i **Razriedjene sumporne kiseline**

koliko dostaje

da se podpuno raztopi, najviše

šestdeset i sedam grama 67

Prokàpanoj raztopini dodavaj malo po malo, sve jednako miešajuć, otopinu

Trieslovine *osamdeset grama* 80

u **Prekàpane vode**

pet sto i šestdeset grama 560

tad dodaj još za miešanja otopinu naćinjenu od

Trieslovine *dvadeset grama* 20

Recipe gramma unum sulfatis chinini, adfunde centimetra cubica 10 aquae, et conquassa miscellam calore communi (15°) pluries, donec aqua lactacea et perfecte saturata fuerit. Hora media elapsa filtra solutionem per filtrum siccum et centimetra cubica 5 conquassa cum centimetris cubicis 7 ammoniae 10%. Si praeparatum alkaloida peregrina chinae non continet, liquor etiam post longius temporis spatium pellucidus observatur. Gramma unum chinini sulfurici ad 100° siccatum, e pondere suo plus quam grammata 0.15 non amittat. Supra lamina platinea fervefactum absque residuo comburat.

III. Chininum tannicum insipidum Rözsnyayi.

Chinini tannas insipidus.

Rp. **Sulfatis chinini** *grammata quadraginta* 40

Solve in

Aquae destillatae

grammatibus mille ducentis 1200

et in **Acidi sulfurici diluti** *q. s.*

ad perfectam solutionem ad summum

grammatibus sexaginta septem. 67

Solutioni filtratae adde sensim sub continua agitatione solutionem ex

Acidi tannici *grammatibus octoginta* 80

et **Aquae destillatae**

grammatibus quingentis sexaginta 560

paratae, dein adde sub continua agitatione solutionem ex

Acidi tannici *grammatibus viginti* 20

Prekàpane vode

tri sto i dvadeset grama **320**

i **Ammoniak**

dvadeset grama **20**

Nakon 12 sati saberi talog na prokàpniku, polievaj ga sa

Prekàpane vode

četiri stot ine grama **400**

i izciedi slabim tištenjem suvišnu vodu. Iztišten talog uvručaj sa

Prokàpane vode

dvie sto grama **200**

dok se ne spoji na prozračnu žutkastu smolastu tvarinu, koju osušenu stari na sićušan prašak.

Žutkast prašak bez ikakva okusa; u vodi se jedva topi, no topi se u 40 objama žeste. U 100 dielova ima 30—32 diela chinina.

Pomiešaj tri grama tvorine sa 15 grama vapnikova kisa, od koga si prije sa 30 grama vode napravio kašicu. Smjesu osuši za blage toplote i ustanovi u njoj količinu čista chinina tako, kao što u chininnoj kori. Težina mu neka bude bar 0·9 grama.

Taj preostatak otopi u 25 grama alkohola i dodaj toliko razriedjene sumporne kiseline (oko 1·4 grama), da tekućina bude okisela. Tad ju opet kojom kapi ammoniak napravi mal ne lužastu, izsuši na vodenoj kupeljnici i prokušaj preostali dio na tudje chinine alkaloida, kao što kušajš chininov sulfat.

Aquae destillatae

grammatibus tercentis viginti 320

et **Ammoniae**

grammatibus viginti 20

paratae.

Praecipitato post horas 12 ad filtrum collecto adfunde:

Aquae destillatae

grammata quadringenta 400

dein libera ope pressionis lenis ab aqua superabundante. Praecipitatum expressum calefac cum

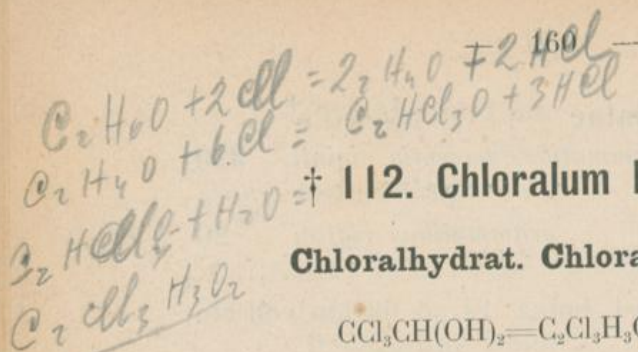
Aquae destillatae *grammatibus ducentis* 200

donec in massam pellucidam, subflavam resinosam liquescit; hanc post exsiccationem redige in pulverem subtilem.

Pulvis subflavus perfecte insipidus; in aqua vix, sed in spiritus 40 voluminibus solubilis. Partes 100 continent 30—32 partes chinini.

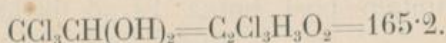
Grammata tria praeparati misce cum grammatibus 15 oxydi calcii cum grammatibus triginta aquae primo in pulvem redacti. Miscellam leni calore exsicca et determina in eadem, chinini puri quantitatem, sicut in cortice chinae. Ponderus hujus sit ad minus grammatum 0·9.

Residuum hocce solve in grammatibus 25 alcoholis et adde acidi sulfurici diluti tantam quantitatem (circiter grammata 1·4) ut solutio parum acidula fiat. Redde dein cum aliquot guttis ammoniae fere alkalinae, evapora in balneo aquae ad exsiccationem, et partem residuam explora quoad alkaloida chinae peregrina sicut chininum sulfuricum.

† 112. Chloralum hydratum.

Chloralhydrat. Chloralov hydrat.

Bez boje, prozračni leđci, posebne, ponešto jedke duhe, gorčasta, jedka okusa; na zraku ne privlače vlage. Topi se u vodi, žesti i etiru, al ne u chloroformu. Uz 50° tali se.

Vodena otopina pomiešana s natrijevim vodikom biva s mjesta mliekasta, ali te mutneži opet odmah nestaje a sliče se pri dnu posude bistra kap chloroforma. Ta kap neka je čist chloroform.

Žestena otopina ne smije kiselo reagovati; srebrovim nitratom ne smije pomutniti. Uvrućan neka posve hlapi, no od plamena odmaknut ne smije razvijati upaljivih para. Poliven 3—4 strukim objamom ciele sumporne kiseline neka na površini izluči uljast sloj bez lica, koji se kašnje u suvislu tvarinu skrutne; sumporna kiselina neka se za izraživanja ne bojadiše. Kuhaš li pol grama s nekoliko šestornih centimetara ciele dušične kiseline, ne smije sukljati crveno-smedjih para.

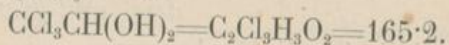
Čuvaj ga u dobro zatvorenoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 3·0 grama.

Najveći dnevni obrok: 6·0 grama.

† 112. Chloralum hydratum.

Chloralum hydricum.

Crystalla coloris expertia, pellucida, odoris peculiari lene pungentis, saporis subamari caustici; aëre aquam non attrahit. Solvitur in aqua, spiritu et aethere, sed non in chloroformio. Calore 58° liquescit.

Solutio aquosa hydrooxydo natrii mixta illico lactescit; perturbatio illico disparet, tum in fundo vasis gutta una chloroformii pellucidi colligitur. Gutta haec chloroformium sit purum.

Solutio spirituosa ne sit reactionis acidae; argento nitrico non turbetur. Fervefactum perfecte avolet et evaporatione a flamma remota vapores inflammabiles non emittat. Cum 3—4 voluminibus acidi sulfurici concentrati stratum coloris expers oleosum format, quod tardius in massam compactam indurescit; acidum sulfuricum sub exploratione non coloretur. Gramma dimidium nonnullis centimetris cubicis acidi nitrici concentrati coctum, vapores rubrofuscus non emittat.

Serva in vitro nigro probe clauso.

Dosis maxima singula: 3.0 gramma.

Dosis maxima pro die: 6.0 gramma.

† 113. Chlorodine.

Chlorodina.

Uzmi: **Izerpine indijske konoplje**
deset centigrama 0·10

Otopi ih tarući što brže u

Octena etira *trideset kapi* 30

i s mjesta što bolje razmiešaj sa

Narančeve sladorače *pet grama* 5

Tada dodaj malo po malo

Djumbirove močevine *deset grama* 10

i ulij nečaseći u staklenku, pak dodaj

Octena etira

Chloroforma *po pet grama* 5

Začepiv valjano spravi, i prije nego što od nje uzmeš, promućkaj.

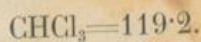
Neka je zelenkasto-žuta, nepokazujuć taloga.

Najveći pojedini obrok: 1·5 grama.

Najveći dnevni obrok: 6·0 grama.

† 114. Chloroformium e chloralo.

Chloroform iz chlorala.

Bez lica bistra tekućina; ne baš neugodne duhe, oslastna okusa. U vodi se jedva topi, sa žestom, etirom i mastnima tvarinama se mieša. Osebuje je težine 1·485—1·489, uz 60°—61° vrije.

*3 Cl₂COH·H₂O + 119·2 H₂O
Alkohol + Calcium chlor.*

† 113. Chlorodine.

Rp. **Extracti cannabis indicæ**
centigrammata decem 0·10
Terendo, citissime solve in
Aetheris acetici *guttis triginta* 30
et illico subige perfecte cum
Syrupi aurantiorum
grammatibus quinque 5
denique sensim addendo:
Tincturæ zingiberis *grammata decem* 10
ingere sine mora in lagenulam et adde:
Aetheris acetici
Chloroformii *aa grammata quinque* 5
Rite obturatum conserva, et ante dispensationem
conquassa.
Sit viridescenti flavum, omni sedimento liberum.
Dosis maxima singula: 1·5 gramma.
Dosis maxima pro die: 6·0 gramma.

† 114. Chloroformium e chloralo.

$\text{CHCl}_3 = 119\cdot2$.

Liquor coloris expers, limpidus, odoris haud
inamoeni, saporis subdulcis. Aqua vix solvitur, cum
spiritu, aethere et substantiis pinguibus miscibilis.
Pondus specificum 1·485—1·489; ebullit ad 60°—61°.

11*

früher methan
Salzwasser
dicht. 30°
11 dj. althel
4ml orange

Ugriješ li nekoliko kapi chloroforma u žestenoj otopini kalijeva vodokisa s kojom kapi anilinoval sulfata, razvijaju jaku, neugodnu duhu.

Na dlanu mora brzo hlapiti, ne ostavljajuć prismsudne ili chloroformu nesrodne duhe. Promučkaš li ga s vodom, neka ona ne postane kisela. Promučkan s otopinom kalijeva jodida ne smije postati ružičast. Promučkan s jednakim objamom ciele sumporne kiseline ne smije niti poslie jednog sata primiti lica.

Čuvaj ga u čvrsto zatvorenoj crnoj staklenki u tami.

115. Chorda carbolata.

Karbolovana struna. Catgut.

Strune proredjene od mačjih ili ovčjih crieva, 2—3 mjeseca prije porabe dobro namočenih u smjesi, koju ćeš valjano udesiti ako 5 dielova ulja i jedan dio karbolove sa 10% vode razblažene kiseline, pomiešaš.

Strune tako priredjene nalaze se u trgovini, no treba da su jednako zamočene u ulju, u komu ima 10% karbolove kiseline, i da se u dobro začepljenih staklenkah čuvaju.

† 116. Cinnabaris factitia.

Umjetna rumenica. Crveni sulfid žive.

Preparat kemijskih tvornica.

Mora da je najfiniji prašak, svietlo crven, bez vonja i okusa, na vatri mora hlapiti, u dušikovoj kiselini ne smije se raztopiti.

Guttae aliquot chloroformii, in solutione spiri-
tuosa hydrooxydi kalii solutae et guttis aliquot so-
lutionis sulfatis anilini additis calefactae, odorem
penetrantem inamoenum praebent.

E vola manus celeriter avolet, et non relinquat
odorem empyreumaticum vel ab odore chloroformii
differentem. Aquam conquassando acidam ne reddat.
Cum solutione kalii jodati conquassatum colorem
rosaceum non induat. Cum volumine aequali acidi
sulfurici concentrati conquassatum nec hora elapsa
coloretur.

Serva in vase nigro probe clauso et loco obscuro.

115. Chorda carbolata.

Catgut.

Chordae ex intestino felis vel ovis paratae, quae
ante applicationem per 2—3 menses in mixtura ma-
cerentur, quae e 5 partibus olei et ex 1 parte acidi
carbolicum, antea 10% partibus aquae diluti constat.

Chordae sic praeparatae in commercio obveniunt,
et continuo in oleo 10% partes acidi carbolicum con-
tinente immersae in vitro bene obturato serventur.

† 116. Cinnabaris factitia.

Hydrargyrum sulfuratum rubrum.

Praeparatum officinarum chemicarum.

Sit pulvis subtilissimus, laete ruber, inodorus,
insipidus, igne volatilissimus, in acido nitrico insolubilissimus.

*Hydrarg. in Sublimati. stat. p. 116. Hydr. rubr. mag.
hoy. in Sublimati. p. 116. Hydr. rubr. mag.*

117. Cinnamomum.

Sladka korica.

Cassia
cinnam

Cinnamomum cassia Blume, ili **Cinnamomum aromaticum** Nees, drvo, komu je domovina Kina i Sundajski otoci. Lovorike.

to nije ni
in. drvo, ali
drvo

Kora od granja (sladka korica) cievasta ili od lika izvana jasno žuta, uzduž žilava ondje, gdje su bile izbile pěteljke lišća, tamno smeđimi pjegami našarana, a iznutra žutkasto-smeđja, ili je pako gdješto pokrivena sivo-smeđjom ovd' onde izpučanom lilom i srednjom korom; prieloma je ravna, vonja osebujna, vrlo mirisava, okusa oštra, opora, nu nipošto sluzava.

118. Citrus.

Četrun, citrun ili limun.

Limon

Obični četrun ili limun, doma je u iztočnoj Indiji, no sadi se u južnoj Evropi. Narančevke.

to nije ni
drvo, ali
drvo

Sa zrela ploda oguljena i na slaboj vatri osušena **kora**, svrstana je u dvie vrste, jednu vanjsku limunasto-žutu zliezdličavu, koja ima u sebi mnogo mjehurića prepunih hlapiva ulja, vonja je mirisava i okusa gorkovita, a drugu unutaranju, spužvastu, bielu i tanku.

Izvanjske, zliezdličava, mirisava vrsta zove se **žutilo četrunove kore**.

117. Cinnamomum.

Cinnamomum cassia Blume. vel Cinnamomum aromaticum Nees, arbor in China et insulis Sundaicis indigena. Laurineae Juss.

Cortex (cortex cassiae; cortex cassiae cinnamomeae) **ramorum** convolutus vel ex libro extus clare fuscus, ad longitudinem nervosus, ad locum insertionis petiolorum foliorum maculis fuscis opacis obtectus, intus e flavo-fuscus, levis constructus, vel partim subere griseo fusco, sparsim rimoso et mesophloeo contectus, fractura aequabili, odoris peculiaris valde aromatici, saporis acris austeri, sed non mucilaginosi.

118. Citrus.

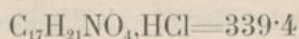
Citrus limonum Risso, arbor in India orientali indigena, in Europa meridionali culta. Aurantiaceae Juss.

Cortex fructus citri (cortex citri), e fructibus maturis detractus et leni calore siccatus, e strato exteriori, luteo citrino, glanduloso, vesiculis oleo aethereo scatente, aromatico, subamaro et ex interiori spongioso, albo, tenui constans.

Stratum externum, glandulosum aromaticum efficit **flavedinem corticis Citri.**

† 119. Cocainum hydrochloricum.

Kokainov hydrochlorid.

Ledčast biel prašak, ili bez boje leđci, nagorka okusa, oduzimajuć jeziku za kratko vrijeme osjećaj. U vodi, žesti i chloroformu lako se topi. Uvrućan na 181.5° kokainov hydrochlorid se tali.

Vodena mu otopina neka reaguje srednje.

Razriedjena otopina taloži se otopinom joda mrko-crveno. 0.05 grama kokainova hydrochlorida raztapaju se u jednom šestornom centimetru ciele sumporne kiseline ne dajući joj lica. Staviš li tu otopinu u kušaljci na 2 časa u vruću vodu i razriediš li sa pet šestornih centimetara vode, to mora, kad ju lagano ohladiš, izlučiti leđčice benzojine kiseline.

Kad otopiš 0.5 grama kokainova hydrochlorida u 10 kapi vode i pomiešaš sa 0.5 šestorna centimetra otopine kalijeva permanganata, stvoriti će se jasno ljubičast leđčast talog. Uvrućaš li tekućinu, talog mora posmedjiti, ali se ne smije razvijati miris po gorkih bademih.

Kad otopiš 0.05 grama u jednom šestornom centimetru vode i pomiešaš sa 4 kapi otopine kalijeva permanganata, ne smije otopina za hlada promieniti ljubičasta lica. Otopiš li 0.17 grama kokainova hydrochlorida u 5 šestornih centimetara vode, zakiseliš li kojom kapi dušične kiseline i pomiešaš sa 5 šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata, dati će ti biel sirast talog;

noti re...

Essai de

Après

ochlorate

an distil

it être li

Acide s

110 — 1.

rmangana

rtion de

change

mi heure,

produit

plusieurs

nganate

endre ga

essai soi

Notre

nd entière

Mac Lag

Il ne

ation; sa

as les aut

le appare

cellente.

C.

163
Essai de Hydrochlorate de Cocaine.

Après avoir dissous 0,1 gramme Hydrochlorate de Cocaine dans 5 grammes d'eau distillée on ajoute à la solution, qui doit être limpide, 3 gouttes d'une solution d'Acide sulfurique chimiquement pure (D 110 — 1,114) et ensuite une goutte de Permanganate de Potasse dissous en proportion de 1 : 100. Si la solution violette change pas de couleur pendant une demi heure, le produit est parfaitement pur; un produit impur décolorerait de suite une ou plusieurs gouttes de la solution de Permanganate de Potasse. (Il faut cependant prendre garde que le verre employé dans cet essai soit toujours bien couvert).

Notre Hydrochlorate de Cocaine répond entièrement à cet essai et aussi à celui de Mac Lagan avec l'Ammoniaque.

Il ne contient point d'eau de cristallisation; sa pureté, qui surpasse celle de toutes les autres, est déjà caractérisée par sa apparence blanche et sa cristallisation excellente.

C. F. Boehringer & Söhne.

not auf in the original book
Suberose
Amerika
Hydrochloricum.

9.4.

el crystallata coloris
linguam brevi tem-
, spiritu et chloro-
hydrochloricum fer-

m neutram praebet.
e jodi dat praecipiti-
ochlorici grammata
li sulfurici concen-
solutionem in tubo
utas 2 in aquam
centimetris cubicis
rigerando crystallata

ochlorici in guttis
imetris cubicis 0.5
endo, praecipitatum
nascitur. Liquore
t, sed odor amygdala-

ro cubico 1 aquae
ermanganici mixta,
m non permutat.
orici in centimetris
guttis acidi nitrici
solutionis argenti
praecipitatum dant

Essai de Hydrochlorate de Cocaine.

Après avoir dissous 0,1 gramme Hydrochlorate de Cocaine dans 5 grammes eau distillée on ajoute à la solution, qui doit être limpide, 3 gouttes d'une solution Acide sulfurique chimiquement pure (densité 1,114) et ensuite une goutte de Permanganate de Potasse dissous en proportion de 1 : 100. Si la solution violette change pas de couleur pendant une demi heure, le produit est parfaitement pur; un produit impur décolorerait de suite une ou plusieurs gouttes de la solution de Permanganate de Potasse. (Il faut cependant prendre garde que le verre employé dans cet essai soit toujours bien couvert).

Notre Hydrochlorate de Cocaine répond entièrement à cet essai et aussi à celui de Mac Lagan avec l'Ammoniaque

Il ne contient point d'eau de cristallisation; sa pureté, qui surpasse celle de tous les autres, est déjà caractérisée par sa bonne apparence blanche et sa cristallisation excellente.

C. F. Boehringer & Söhne.

Prüfung von Cocain hydrochloric

Man löse 0,1 gr. Cocain hydrochloricum in 5 gr. Wasser und setze zu klaren Lösung 3 Tropfen verdünnte Schwefelsäure (Ph. G. II). zu. Hierauf füge einen Tropfen einer einprocentigen Permanganatlösung zu. Die violette Färbung der Lösung muss sich innerhalb halben Stunde in voller Deutlichkeit zeigen. (Es ist nöthig, das Gläschen, in welchem die Probe angestellt wird, durch Zudeckung vor Staubzutritt zu schützen). Ein unechtes Cocainsalz wird sofort einen oder mehrere Tropfen Permanganatlösung entfärben.

Unser Cocain hydrochloricum entspricht der obigen Probe vollkommen, wie auch von Mac Lagan angegebenen Ammoniak

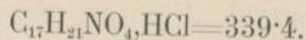
Dasselbe enthält kein Krystallwasser. Seine unübertroffene Reinheit ist schon durch seine blendende Weisse und seine prächtige Krystallisation gekennzeichnet.

C. F. Boehringer & Söhne

C. F. Boehringer & Söhne

† 119. **Cocainum hydrochloricum.**

*od. pul. orthococaini Cocai
Sub. crist.
Amer. N. C.*

Pulvis albus crystallinus, vel crystalli coloris expertia, saporis subamari et ad linguam brevi tempore anaesthetice agens. In aqua, spiritu et chloroformio facile solubile. Cocainum hydrochloricum fere factum ad 181.5° liquescit.

Solutio ejus aquosa reactionem neutram praebet.

Solutio diluta cum solutione jodi dat praecipitatum fusco-rubrum. Cocaini hydrochlorici grammata 0.05 in centimetro cubico uno acidi sulfurici concentrati absque colore solvuntur. Solutionem in tubo exploratorio contentam per minutas 2 in aquam fervidam immergendo et aquae centimetris cubicis quinque diluendo dein lente refrigerando crystalli acidi benzoici secedantur.

Grammata 0.05 cocaini hydrochlorici in guttis 10 aquae solvendo, et cum centimetris cubicis 0.5 solutionis kalii permanganici miscendo, praecipitatum clarum violaceum crystallinum nascitur. Liquore fervere factum praecipitatum fuscum fit, sed odor amygdalarum amararum non oriatur.

Grammata 0.05 in centimetro cubico 1 aquae soluta et guttis 4 solutionis kalii permanganici mixta, solutio frigida colorem violaceum non permutat. Grammata 0.17 cocaini hydrochlorici in centimetris cubicis 5 aquae soluti et aliquot guttis acidi nitrici acidifaciti, centimetris cubicis 5 solutionis argenti nitrici decinormalis commixta, praecipitatum dant

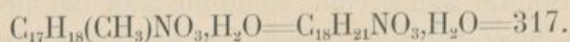
kad ugriješ i prokàpaš, ne smije bistar prokàp ni srebrovim nitratom ni chlorovodičnom kiselinom iole jače pomutniti. Uvrućan na platinenoj ploči neka izgori bez ostatka.

Najveći pojedini obrok: 0.05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.20 grama.

† 120. Codeinum.

Kodein.

Bieli ili žutkasto bieli ledci, često očividno kosčetvorno-bridnjasti. Topi se u 80 dielova mrzle vode, u 17 vruće, i u žesti, etiru, chloroformu i u razriedjenih kiselinah. Uz 155° tali se.

Uvrućaš li 0.1 grama kodeina sa 2 grama vode, kad zakipi, ledci se najprije razilaze, onda se podpuno tope. Vodena otopina reaguje lužasto, okusa je goraka.

Poliješ li 0.01 grama kodeina sa dva do tri šestorna centimetra ciele sumporne kiseline, češće mučkajući, ne smije sumporna kiselina niti nakon jednoga sata primiti lica, ako si i po nekoliko hipova grijao. Vruća raztopina jednom kapi otopine ferrichlorida pomodri. Uvrućan na platinenoj ploči najprije se tali, tada dimećim plamenom sasma izgara.

Čuvaj ga oprezno.

Najveći pojedini obrok: 0.05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.20 grama.

*vje. Koll. nista
umudri*

Reine. Koll.

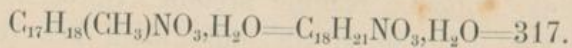
album caseosum; liquor clarus ab hoc post calefactionem defiltratus, nec argento nitrico nec acido hydrochlorico fortius perturbetur. Supra lamina platinæ fervefactum, sine residuo comburat.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

† 120. Codeinum.

Methueni Morphij

Crystalla alba vel e subflavo alba, saepe distincte rhombo-prismatica. Solvitur in partibus 80 aquae frigidae, 17 fervidae, nec non in spiritu, aethere, chloroformio et in acidis dilutis. Fervefactum ad 155° liquescit.

Grammata 0.1 codeini ad ebullitionem grammatibus 2 aquae fervefacta, crystalla primo liquescunt, dein plane solvuntur. Solutio aquosa est reactionis alkalinae et saporis amari.

Grammatibus 0.01 codeini cum centimetris cubicis 2—3 acidi sulfurici concentrati adfundendo et saepius conquassando, acidum sulfuricum nec hora elapsa coloretur si etiam aliquot secundis calefactum fuerit. Solutio calida, addita gutta una solutionis ferri sesquichlorati caerulea fit. Supra lamina platinea fervefactum primo liquescit dein, flamma fumante absque residuo comburit.

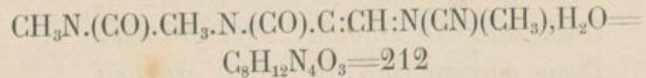
Caute servetur.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

† 121. Coffeinum.

Kofein. Thein.

Bieli igličasti ledci, svilasta sjaja, neugodna naraka okusa. Topi se u 80 dielova mrzle vode i u dva vruće, po prilici u 50 dielova žeste a u 9 chloroforma. Otopina reaguje srednje. Oprežno grijan u kušaljci najprije se tali, tada hlapi bez ostatka.

Otopiš li kofeina u chlornoj vodi i izpariš na vodenoj kupeljnici, dati će ti žutkasto-crven ostatak, koji ammoniakom malko navlažen grimizan postane. U vodenoj mu otopini trieslovina obara talog, topiv u preobilju kušala.

Vodena otopina ne smije s otopinom joda i kalijeva jodida pomutniti. Sa cielom sumpornom i dušičnom kiselinom dobiva se raztopina bez lica,

Najveći pojedini obrok: 0-10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0-60 grama.

† 122. Coffeinum citricum.

Kofeinov citrät.

Uzmi: **Kofeinova praška**

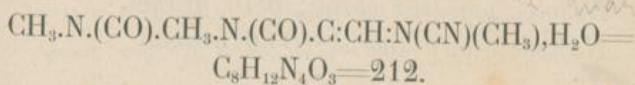
osam grama 8

Praška citrunove kiseline

četiri grama 4

† 121. Coffeinum.

Coffeinum. Theinum.

Methylthein
Warburg's Thein
ibid.

Crystalla alba acubus similia, nitoris sericei, saporis insuavis subamari. Solvitur in partibus 80 aquae frigidae, et in duabus fervidae, circiter 50 spiritus et 9 chloroformii. Solutio est reactionis neutrius. In tubo exploratorio caute fervefactum primo liquescit, dein absque residuo avolat.

Coffeinum in aqua chlori solutum et in balneo aquae evaporatum residuum subflavo-rubrum praebet, quod cum paucilla ammonia humectatum, colorem purpureum induit. In solutione ejus aquosa acidum tannicum praecipitatum causat, quod in reagenti superabundante solvitur.

Solutio aquosa cum solutione jodi et kalii iodati non turbetur. Acido sulfurico et nitrico concentrato adfuso solutiones decolores oriantur.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.60 gramma.

† 122. Coffeinum citricum.

Rp. Coffeini pulverisati

8 grammata octo 8

Acidi citrici pulverisati

4 grammata quatuor 4

Navlaživ dovoljno prekàpanom vodom sribaj i osuši.

Čuvaj ga u valjano zatvorenoj posudi

Najveći pojedini obrok: 0·10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·60 grama.

† 123. Coffeinum natrio-benzoicum.

Konfeinov-natrijev benzoat.

Uzmi: Praška natrijeva benzoata

jedan gram 1

Praška kofeinoва *tri grama* 3

Navlaživ dovoljno prekàpanom vodom stari ih što bolje i osuši.

† 124. Coffeinum natrio-salicylicum.

Kofeinov-natrijev salicylat.

Uzmi: Praška natrijeva salicylata

osam grama 8

Praška kofeinoва *deset grama* 10

Navlaživ dovoljno prekàpanom vodom stari ih što bolje i osuši.

125. Cognac.

Francezka vinovica. Cognac. Brandy.

Tekućina dobivena prekàpanjem vina i stajanjem u drvenoj bačvi, žuta je lica, bistra, ugodne žestene duhe i teka, osebujne težine 0·910 do 0·924;

Cum s. q. aquae destillatae humectando tritura
et sicca.

Servetur in vase probe clauso.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.60 gramma.

† 123. Coffeinum natrio-benzoicum.

Rp. Natrii benzoici pulverisati

gramma unum 1

Coffeini pulverisati *grammata tria* 3

Cum s. q. aquae destillatae humectando optime
tritura et sicca.

† 124. Coffeinum natrio-salicylicum.

Rp. Natrii salicylici pulverisati

grammata octo 8

Coffeini pulverisati *grammata decem* 10

Cum s. q. aquae destillatae humectando optime
tritura et sicca.

125. Cognac.

Spiritus vini gallici. Brandy.

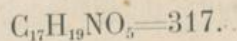
Liquor ex vino destillatione et in vase ligneo
servatione paratus, coloris flavi, limpidus, odoris et
saporis suavis, spirituosus, ponderis specifici 0.919 ad

u stotini dielova sadržaje četrdeset i šest do petdeset dielova alkohola.

Prekapanjem od nje dobivena žesta neka je bez lica, neka ne zaudara po patočnom ulju i neka nije kisela.

†† 126. Colchicinum.

Kolchicin.

Žutkasto-biel, kadšto ledčast prašak, na zraku se razilazi te postaje smedj, okusa je trajno gorka. Topi se u dva diela vode, pa u žesti, chloroformu, amylovom alkoholu, manje u etiru. Uvrućan se tali, a ohladjen skrutne u staklastu tvarinu.

Prašak mu celom dušičnom kiselinom postane izprva slabo ljubičast, tad porumeni, a najposlje požuti. S celom sumpornom kiselinom kolehicin daje vrlo žutu raztopinu, pa kad joj dodavaš oprezno dušične kiseline, žuto se lice najprije na modro, tada na zeleno i ljubičasto prevrgne, dok najposlje ne bude opet žuto.

Uvrućan na platinenoj ploči izgara bez ostatka.

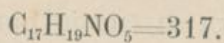
Najveći pojedini obrok: 0.003 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.010 grama.

0.924, qui in centum partibus alcoholis partes quadraginta sex ad quinquaginta continet.

Spiritus ex eo destillando effectus sit acolor, fermentoleum ne redoleat, neque acidus sit.

†† 126. Colchicinum.

Pulvis subflavo-albus, nonnunquam crystallinus, aëre dilabitur colorem fuscum induens, saporis est assidue amari. Solvitur in duabus partibus aquae nec non in spiritu, chloroformio et alkohole amyli, minus in aethere. Fervefactum lisquescit et refrigerando in massam vitrosam congelat.

Pulvis ejus cum acido nitrico concentrato color prius subviolaceus, dein ruber et ad finem flavus oritur. Cum acido sulfurico concentrato cholchicinum solutionem nimio flavam praebet, cui acidum nitricum caute addendo, color flavus in caeruleum, dein viridem et violaceum permutatur, ad finem autem iterum flavus apparet.

Supra lamina platinea fervefactum sine residuo comburat.

Dosis maxima singula: 0.003 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.010 gramma.

† 127. Colchicum.

Mrazovac.

Mrazovac, mrazovnik, mrazova sestrice, voćak ili pevciga, raste kod nas posvuda na vlažnih, naročito šumskih livadah. Mrazovci.

Sjemenke su izvana smeđe, rožaste, polukrugljaste, malo lepljive, kvržičave, sjemenovnik im je pokriven odkinutim pupčanikom, u promjeru imaju 2—3 mm., iznutra su bjelkasto-sive, okusa veoma gorka, izvanredno žestoka.

Sjemenke neka se čuvaju oprezno, ali ne duže od jedne godine.

128. Collodium.

Kollodij.

Sluzasta, na pola prozirna tekućina srednje reakcije.

Čuvaj ju u vrlo dobro zatvorenoj staklenki.

129. Collodium flexile.

Gibak kollodij.

Uzmi: Kollodija *petdeset dielova* 50
Ričinovog ulja *jedan dio* 1
Pomiešaj i promućkaj, kad uztreba.

130. Collyrium adstringens luteum.

Žuta voda za oči.

Uzmi: Strvena kamfora *sedamdeset i pet centigrama* 0.75
Otopi ih u
Uzmi: Razriedjene žeste *četrdeset grama* 40

† 127. Colchicum.

Colchicum autumnale Linn., planta in pratis subsilvaticis
ubique apud nos crescens. Colchicaceae De Candolle seu
melanthaceae R. Br.

Semina extus fusca, cornea, subglobosa, subvi-
scida, scrobiculata, testa hilo deraso contacta, ad
2—3 millimetra crassa, intus albido-grisea, saporis
admodum amari, insigniter acris.

Semina ne ultra annum et caute servantur.

128. Collodium.

Sit liquor submucilaginosus, semipellucidus, re-
actionis neutrius.

Servetur in vitro optime clauso.

129. Collodium ^{elastium} flexile.

Collodii ^{partes quinquaginta} 50
Rp. Olei ricini ^{partem unam} 1
Misce conquassando ex tempore.

130. Collyrium adstringens luteum.

Rp. Camphorae contritae
^{centigrammata septuaginta quinque} 0.75 - 2.25

solve in:

Spiritus diluti
^{grammatibus quadragintis} 40 - 1.70

i dodaj.

✓	Prekàpane vode	dvie sto grama	200
5	Ammonijeva chlorida		
		jedan gram i dvadeset i pet centigrama	1·25
6	Tutijina sulfata	dva i pol grama	2·50
3	Šafrana	dvadeset centigrama	0·20

Uz češće miešanje pusti da stoji 24 sata tad prokàpaj.

† 131. Colocynthis.

Tikvić.

Colocynthis
Tikvić je doma na Iztoku, a kod nas se sadi. Tikvine.

Krugljast, kolik jabuka velik, sušen i oguljen plod, meso mu je na šestero pretinjeno, žutkasto-bielo, lako, spužvasto, bez vonja, gorka okusa. Neka se radje uzimaju tako zvani egipatski plodovi, koji su krupniji, te imaju više mesa a manje sjemena.

Žuto, sitno, eliptično sjeme neka se ne rabi.
Neka se čuva oprezno.

Najveći pojedini obročić: 0·30 grama.

Najveći obrok na dan: 1·00 grama.

132. Colophonium depuratum flavum.

Kolofonij ili guslarska smola.

Pinus australis, pinus taeda i ostale vrsti bora, koje rastu u sjevernoj Americi, zatim u sjevernoj i srednjoj Evropi. Četinjače i crnogorica.

Smola, što preostaje iza suha prekàpljivanja terpentina. Ta tvarina je žutkasta, veoma krhka.

et adde:

Aquae destillatae *grammata ducenta* 200

Ammonii chlorati *gramma unum et centigrammata viginti quinque* ~~1.25~~

Zinci sulfurici *grammata duo et dimidium* 2.50

Croci *centigrammata viginti* 0.20

Digere, saepius agitando per horas 24 et filtra.

600
3
7
03

† 131. Colocynthis.

Citrullus colocynthis Arnott seu **cucumis colocynthis** Linn.,
planta in Oriente indigena apud nos culta. Cucurbitaceae Juss.

Fructus globosus, mali magnitudine, siccatus, decorticatus, carne sexloculari, flavo-albida, levi, spongiosa, inodora, amarissima instructus. Praeferantur, fructus sic dicti Aegyptici, maiores, multum carnis, seminum vero minorem copiam continentis.

Semina flava, parva, elliptica rejiciantur.

Caute servetur.

Dosis maxima singula: 0.30 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

132. Colophonium depuratum flavum.

Pinus australis, **pinus taeda** et alii in America et Europa boreali atque in Europa mediana indigena arbores. Coniferae.

Resina post destillationem terebinthinae remansa. Massa coloris subflavi, valde fragilis, vitrosa, dia-

stakla nalika, prozirna, za prste se liepi, u hladnu je bez vonja, okusom slična terpentinu, specifična joj je težina 1.070—1.100; kolofonij se u vodenoj kupeljnici tali, kod 150° topline raztvora se, a topi se u octovoj kiselini, u koncentrovanoj žesti i u kalijevu lugu.

133. Coriandrum.

Paprica ili koriandar.

Paprica raste samonikla u južnoj Evropi a kod nas se sije. Štitarke.

*ti i je
manolal*

Plod je pucavac, dva do četiri milimetra deo, smeđjasto-žutkast, krugljast, peterozubom čaškom ovjenčan, iznutra šupalj, sa sraslimi ponajviše roškami, ima po pet rebaraca i brazdice; okusa je oslastna, ^{roma} okusa osebujna.

134. Crocus gallicus.

Šafran.

lovi
Šafran ili žufan pravi rodi na Iztoku, no sada se sadi u raznih krajevih Evrope i Azije, naročito u Francezkoj. Sabljici.

Njuške su opnaste, osebujna vonja, narančasto-crvene i osladka okusa. Nakvašene vodom kano da su cievčice do tri centimetra duge, na gornjem kraju iduće zubljusto u šir, a s druge strane razporene. Onih blijedo-žutih stupčića, koji nose po tri njuške, neka je što manje u šafranu. Osušen kod 100° topline ne smije izgubiti više od 14 postotaka

phana, manu adhaeraens, in frigore inodora, saporis terebinthinae similis, ponderis specifici 1.070 ad 1.00; in balneo aquae colophonium liquescit, calore 150° decomponitur, in acido acetico et spiritu vini concentrato et in liquore kali caustici solvitur.

133. Coriandrum.

Semen coriandri.

Coriandrum sativum Linn., planta in Europa australi indigena, apud nos culta. Umbeliferae Juss.

Fructus (semen coriandri) duo ad quattuor millimetra crassi, coloris e fusco subflavi, globosi, calyce quinquedentato coronati, intus excavati, mericarpiis plerumque cohaerentibus, quinquecostatis, striatis, saporis subdulcis, odoris peculiaris.

134. Crocus gallicus.

Crocus sativus Linn., planta in Oriente indigena nunc in variis Europae et Asiae partibus, praecipue in Gallia culta. Irideae Juss.

Stigmata membranacea, odoris peculiaris, coloris aurantiaco-rubri, saporis subdulcis. Si aqua molliveris, tubos centimetra tria longos, superiore margine ampliatos, dentatos, altera parte scissos esse apparet. Styli coloris e flavo pallentis, qui terna stigmata ferunt, quam paucissimi adsint. Calore 100° ex centum partibus minus quam quattuordecim aquae

vode, a spaljen zatim ne smije ostaviti više od 8 postotaka pepela.

Neka se čuva na tamnu mjestu i neka ne bude patvoren i izopačen.

135. Cubeba.

Kubebe.

Ljekarska kubeba je grm, koji u Istočnoj Indiji raste samonikao i sadjen. Bibernice.

eter. ulje

Nezrio plod sasušen, krugljast, velik ko grašak, na podini stanjem otegnut u stapčicu do jedan centimetar dugu, sivo-smedj, namrežan, jednosjemen. Sjeme je većinom namrežano i nije uz plodnicu priraslo. Kubebe su ugodna pronicava vonja, okusa mirodijna palećega.

136. Cuprum aluminatum.

Očni kamen.

Uzmi: **Bakrova sulfata**

Kalijeva nitrata

Kocelja *po šestnaest grama* **16**

Stuci ih i dobro razmiešane tali uz slabu toplinu u porcelanskoj tavi. Ohladnjelu tvarinu stari na prašak i dodaj joj

Kamforova praška *jedan gram* **1**

Bielkasto-modrasta tvarina izdašne kamforaste duhe.

Čuvaj u dobro zatvorenoj posudi, na miestu kuda sunce ne može,

amittat, tum combustus cineris ne plus relinquat quam ex centum partibus octo.

A luce remotus servetur et ne sit adulteratus.

135. Cubeba.

Cubeba officinalis Miquel, frutex in India orientali spontaneus et cultus. Piperaceae Richard.

Fructus (drupae) siccati, immaturi, subglobosi, magnitudine pisi, basi attenuata, in petiolum ad unum centimetrum longum extenuati, griseo-fusci, reticulatim rugosi, monospermi. Semen est plerumque corrugatum et endocarpio non adfixum. Cubebae sunt odoris fragrantis, saporis aromatici urentis.

136. Cuprum aluminatum.

Lapis divinum. Lapis ophthalmicus.

Rp. **Cupri sulfurici**

Kalii nitrici

Aluminis *aa grammata sedecim* **16**

Contusa et bene mixta liquefiant leni calore in vase porcellaneo. Massae refrigeratae in pulverem contritae admisce:

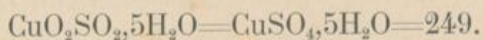
Camphorae pulveratae *gramma unum* **1**

Massa ex albo caerulescens sit odoris camphorati insignis.

Serva vase bene clauso et solis radiis remotum.

† 137. **Cuprum sulfuricum.**

Bakrov sulfat. Modra galica.

Rhomboedričko-bridnjasti modri leđci, koji se na zraku malko raztrošuju, a tope se u 3·5 diela mrzle i u jednom dielu vruće vode.

Vodena otopina daje barijevim chloridom biel, u chlorovodičnoj kiselini nerastopiv talog. S preobilnim ammoniakom dobije se posve bistra, tamno modra tekućina.

Zasitiš li vodenu otopinu plinom sumporovodikom i od taloga prokâpaš, ne smije prokâpana tekućina kad ju izpariš dati ostatka.

Najveći pojedini obrok: 0·15 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·60 grama.

138. **Decoctum Zittmanni fortius.**

Jači Zittmannov uvar.

Uzmi: **Koriena od tetivike**

četiri sto i osamdeset grama 480

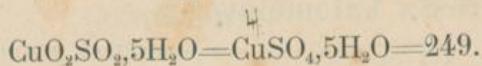
Prekâpane vode

dvadeset i četiri hiljade grama 24000

Moći po 24 sata, zatim dodaj u platnenoj vrećici

† 137. **Cuprum sulfuricum.**

Cupri sulfas.

Crystalla rhomboideo-prismatica caerulea, aëre parum fatiscientia, in partibus 3·5 aquae frigidae et una fervidae solubilia.

E solutione aquosa baryum chloratum praecipitatum album in acido hydrochlorico insolubile scernit. Ammonia superabundante liquor perfecte limpidus intense caeruleus exoritur.

Solutionem aquosam cum gaso hydrogenii sulfurati saturando, liquor a praecipitato defiltratus et insiccatus nullum residuum praebeat.

Dosis maxima singula: 0·15 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·60 gramma.

138. Decoctum Zittmanni fortius.

Rp. **Radici saßaparillae**

grammata quadringenta octaginta **480**

Aquae destillatae

grammata viginti quatuor millia **24000**

Macera per horas viginti quatuor, dein additis
in sacculo linteo ligatis;

12

600

Praška sladorova		
Praška priesnog kocelja		
	<i>po dvadeset i osam grama</i>	28
Praška kalomelovog		
	<i>šestnaest grama</i>	16
Praška rumeničinog		
	<i>četiri grama</i>	4
Vari da preostane		
	<i>osam hiljada grama</i>	8000
Pod konac varenja dodaj		
Smrvljenih aniševih plodova		
Smrvljenih komoračevih plodova		
	<i>po šestnaest grama</i>	16
Senninog lišća	<i>sto dvadeset grama</i>	120
Sladićevog koriena		
	<i>četrdeset i osam grama</i>	48
Iztisni i prociedi kroz krpu.		
Procjedinu od	<i>osam hiljada grama</i>	8000
porazdieli u osam staklenka i označi:		
	„Jači uvar“.	

139. Decoctum Zittmanni mitius.

Blaži Zittmannov uvar.

Uzmi: **Koriena od teteyike**

dvie sto i četrdeset grama **240**

Vari ih, dodav iztišten preostatak od pripreme
jačega uvara, sa

Prekàpane vode

dvadeset i četiri hiljade grama **24000**

Pulveris sacchari

„ **aluminis crudi**

28 *aa grammatibus viginti octo* 28

„ **calomelanos**

16 *grammatibus sedecim* 16 0.9

„ **cinnabaris**

4 *grammatibus quatuor* 4 0.1

Coque ad remanentiam

00 *grammatum octo millium* 8000

sub fine coctionis addendo:

Fructuum anisi cont.

„ **foeniculi cont.**

16 *aa grammata sedecim* 16

Foliorum sennae

20 *grammata centum viginti* 120

Radicis liquiritiae

18 *grammata quadraginta octo* 48

00 Exprime et per pannum cola.

Colaturam *grammatum octo millium* 8000

distribue in lagenas octo et signa:

„**Decoctum fortius**“

Decoctum Zitmanni
Sassafras line ampoula

139. Decoctum Zitmanni mitius.

0 Rp. **Radicis saßsaparillae**

ie *grammata ducenta quadraginta* 240

additis speciebus a decocto fortiori residuis coque cum:

Aquae destillatae

0 *grammatum viginti quatuor millibus* 24000

dok preostane *osam hiljada grama* 8000

Pod konac varenja dodaj

Srezane citrunove kore

Stučene sladke korice

Stučenog kardamomovog sjemenja

Sladićevog korena

po šestnaest grama 16

Iztisni i prociedi kroz krpu.

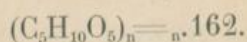
Procjedinu od *osam hiljada grama* 8000
porazdieli u osam staklenka i označi kao:

„Blaži uvar“

Do volje stoji liečniku da propiše, na *koliko god* se obroka ima razdieliti ciela procjedina od *osam hiljada grama*, ili polovica toga: *četiri hiljade grama*, ili četvrtina: *dvie hiljade grama*, bilo jačega bilo blažega uvara.

140. Dextrinum.

Dextrin. Škrobna teklina.

100%
Bez boje ili malo nažuto, prosvitno, neuledjeno zrnje. U vodi se lako i podpuno topi, stvarajuć keljastu tekućinu.

Vodena otopina reaguje srednje, pomiešana s jakom žestom taloži se; s razriedjenom jodnom otopinom porumeni poput ernoga vina.

Kuhan s otopinom natrijeva vodokisa i kalijeve ferrikyanida neka ne daje tekućine bez lica. 90°₀-na

ad remanentiam *grammatum octo millium* 8000

Sub fine coctionis addendo:

Corticis citri conseissi

Corticis cassiae cinnamom. cont.

Seminum cardamomi cont.

Radicis liquiritae

aa grammata sedecim 16

Exprime et per pannum cola

Colaturam *grammatum octo millium* 8000

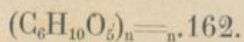
distribue in lagenas octo et signa:

„**Decoctum mitius**“.

Decocti fortioris vel mitioris colaturam integram „*grammatum octo millium*“, vel ejus medietatem „*grammatum quatuor millium*“, aut ejus partem quartam „*grammatum duorum millium*“, ad libitum intot quot doses distribuendam praescribere, libero patet medici arbitrio.

140. Dextrinum.

Gummi dextrinum.

Frustula coloris expertia vel parum flavescens, diaphana, non crystallina. In aqua facile et perfecte solvitur praebens liquorem glutinosum.

Solutio aquosa est reactionis neutrius, spiritu concentrato mixta praecipitatum dat; cum solutione jodi diluta colorem vini rubri induit.

8000

16

8000

koliko
na od
hiljade
jačega

tedjeno
varajuć

niešana
odnom

kalijeva
90%-na

0.4

200

žesta ne smije od dekstrina ništa otopiti. Spaljen ne smije dati preostatka.

† 141. Digitalis.

Pustikara ili naprstak.

Pustikara crvena ili naprstak crveni dvogodišnja je zelen, koja raste samonikla po gorah kod naš, u zapadnih dijelovih srednje Evrope, južne Njemačke, Češke, naročito u Schwazwaldu i na Harzu, pak se češće nadje kod nas i u vrtu sadjena. Kestogubice ili strupnikovice.

Lišće treba brati sa samorasle biline kad cvate. Narovašeno lišće je dugoljasto-žajoliko ili bodlji slično, donje ima okriljene peteljke, srednje kratke peteljke, a gornje sjedi; na licu je blijedo-zeleno, pustom odieveno, a izpod lica dlakavo i namrežano te od tih namrežanih žilica hrapavo, bez vonja, okusa je veoma gorka.

Neka se suši u sjeni. Čuvaj lišće u posudah na tamnu i oprezno, kada mu prodje godina, valja ga baciti.

Lišće sadjene biline okusa je slabo gorka, slabo je dlakavo ili je pače golo, pa neka se ne rabi.

Najveći pojedini obročić: 0.20 grama.

Najveći obrok na dan: 1.00 grama.

142. Elaeosacchara.

Uljeviti sladori.

Uzmi: Sladorovog praška	<i>dva grama</i>	2
Miešaj ih tarući sa		
Hlapiva ulja	<i>jednom kapi</i>	1

Hydrooxydi natrii et kalii ferricyanati solutione coctum, solutio decolor non evadat. Spiritus 90%_o e dextrino nihil solvat. Combustum, residuum non relinquat.

† 141. Digitalis.

Digitalis purpurea Linn., herba biennis, in montibus Europae mediae occidentalis, et Germaniae australis atque Bohemiae, praecipue in Marcinis Silvis et Hercyniis saltibus sponte crescens, apud nos in hortis saepe culta.

Folia e plantis sponte crescentibus florentibus colligenda, oblonge ovata vel ovato-lanceolata, crenata, inferiora petiolis alatis, media brevibus instructa, superiora sessilia, super viridia, pallida, tomentosa, subtus pilosa, reticulatim rugosa, per nervos reticulares aspera, odoris nullius, saporis valde amari.

Siccantur in umbra. In vasis a luce remotis, neve ultra annum sed caute servantur.

Folia plantae cultae saporis parum amari, paululum pilosa vel plane glabra ne adhibeantur.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

142. Elaeosacchara.

2	Rp. Sacchari pulverati	grammata duo	2
	Misce terendo cum		
1	Olei aetherei	gutta una	1

143. Electuarium lenitivum.

Otvarajući lekvar.

Uzmi: **Pekmeza od šljiva**
sto dvadeset grama 120
Bazgovog gustiša *četrdeset grama* 40
Razgnječi ih na vodenoj kupeljnici u jednoličnu
kašu i dodaj prije dobro pomiešanih:
Praška sennina lišća
Praška kalijeva hydrotartarata
po dvadeset grama 20
napokon
Čišćenog meda *koliko dotiče*
oko sto dvadeset grama 120
Napravi od toga lekvar kako treba.
Čuvaj ga u hladu i na suhu.

144. Emplastrum adhaesivum.

Ljepčivi melem. *Spongia*

Uzmi: **Jednostavnog diachylnog melema**
četiri sto grama 400
Čišćenog kolofonija *sto grama* 100
Rastali ih uz blagu toplinu i grijaj miešajući,
dok nestane vlage, tada dodaj:
Mletačkog terpentina
dvadeset i pet grama 25
Miešaj i razvaljaj.
Neka je žutkast.

143. Electuarium lenitivum.

Electuarium e senna.

Rp. **Pulpaе prunorum**

grammata centum viginti 120 420 8

Roob sambuci *grammata quadraginta* 40 40 3

In balneo aquae in pultem aequabilem redactis

adde :

Pulveris foliorum sennae

” **kalii hydro-tartarici**

aa grammata viginti 20 20 1

prius intime mixta.

Mellis depurati

q. s.

circa grammata centum viginti 120 120 8

f. l. a. electuarium.

Serva loco frigido et sicco.

300 20

144. Emplastrum adhaesivum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**

grammata quadringenta 400

Colophonii depurati *grammata centum* 100

Leni calore liquefacta, calefiant sub agitatione continua ad consumptionem humidi dein adde :

Terebinthinae venetae

grammata viginti et quinque 25

Agita et malaxa.

Sit coloris flavescentis.

145. Emplastrum adhaesivum extensum
sic dictum **americanum elasticum.**

Namazani ljepčivi tako zvani **američki pružni melem.**

Prave ga u tvornicah pod imenom „Kautschuk Sparadrap“.

146. Emplastrum adhaesivum linteo
extensum.

Na platnu namazani ljepčivi melem.
Sparadrap.

Uzmi: **Ljepčivog melema** *petdeset grama* **50**
raztali ga za blage topline, dodav mu

Mletačkog terpentina

Ričinovog ulja *po dva grama* **2**

i namaži valjano na manje jedro platno, tako zvani „shirding“.

Pokrij ga mjesto vošćanom artijom tako zvanim „mousselinom“ i čuvaj na mjestu, gdje vlada obična toplota.

147. Emplastrum anglicanum.

Englezki melem.

Uzmi: **Sitno razrezanih svitaka**
osamdeset grama **80**

Moči ih 24 sata u

Prekàpane vode

hiljadu i četiri sto grama **1400**

145. Emplastrum adhaesivum extensum
sic dictum **americanum elasticum.**

Paratur in officinis sub nomine „Kautschuk
sparadrap“.

146. Emplastrum adhaesivum linteo
extensum.

Sparadrap.

Rp. **Emplastri adhaesivi**
grammata quinquaginta 50

leni calore liquatis admisce:

Terebinthinae venetae
Olei ricini *aa grammata duo* 2

et extende l. a. super linteum „Shirding“ nomi-
natum, sed minus densum.

Obtege loco chartae ceratae, sic dicto „Mousse-
lin“ et conserva loco temperaturae consuetae.

147. Emplastrum anglicanum.

Emplastrum glutinosum.

Rp: **Ichthiocollae minutim conscissae**
grammata octaginta 80

macera in:

Aquae destillatae
grammatibus mille et quadringentis 1400

zatim odlij vodu i zamieni ju na novo

Prekàpanom vodom *iste količine*

Kad se za blage topline otopi, dodaj

Ciele žeste *osamdeset grama* 80

Glycerina *osam grama* 8

Prociedjenu i svakiput slabo ugrijanu otopinu
namaži širokim kistom na

Svilene tkanine

osamdeset četvornih centimetara 80

Kad postane posve suh, spravi ga.

148. Emplastrum cantharidum.

Melem od babaka.

Uzmi: **Žutoga voska** *sto dvadeset grama* 120

Običnog terpentina

Svinjske masti *po trideset grama* 30

Raztali i prociedi, zatim umiešaj:

Praška od babaka *devetdeset grama* 90

i miešaj celi sat na vodenoj kupeljnici. Razvaljaj.

149. Emplastrum cantharidum perpetuum.

Ljepčiv melem od babaka. Mlječerni melem.

Uzmi: **Terpentina** *sedamnaest grama* 17

Žutoga voska *tri grama* 3

per horas 24; dein defunde aquam et restitue illam
nova et eadem

Aquae destillatae *quantitate.*

Leni calore solutis adde:

Spiritus concentrati

grammata octaginta 80

Glycerini

grammata octo 8

Solutione hac colata et quotiescunque leniter
caefacta, obducentur ope penicilli lati

Telae bombycinae

centimetra quadrata octaginta 80

Perfecte siccatum conserva.

148. Emplastrum cantharidum.

Emplastrum vesicatorium consuetum.

Rp. **Cerae flavae** *grammata centum et viginti* 120

Terebinthinae communis

Axungiae porci *aa grammata triginta* 30

Colliquefactis et colatis admisce:

Pulveris cantharidum

grammata nonaginta 90

et in balneo aquae per horam agita. Malaxandum.

149. Emplastrum cantharidum per- petuum.

**Emplastrum euphorbii. Emplastrum vesica-
torium perpetuum.**

Rp. **Terebinthinae** *grammata septemdecim* 17

Cerae flavae *grammata tria* 3

Raztali, prociedi i dodaj
Žvatkova praška *dvadeset grama* 20
Kad si ih blagom toplinom raztalio,
umiešaj:
Praška od babaka *deset grama* 10
Praška mlječerove smole
pet grama 5
Izlij na kamenitu ploču i spravi.

150. Emplastrum cerussae.

Melem od olovove bieli.

Uzmi: **Jednostavnog diachylnog melema**
dvie sto i dvadeset grama 220
Svinjske masti
dvadeset i dva grama 22
Raztaljenim primiešaj:
Praška olovova karbonata (*cerussa*)
dvie sto i dvadeset grama 220
Razvaljaj.

151. Emplastrum diachylon compositum.

Sastavljen diachylni melem.

Uzmi: **Jednostavnog diachylnog melema**
hiljadu grama 1000
Raztali i umiešaj
Praška ammoniakove smole
sto dvadeset i pet grama 125

Liquatis et colatis adde:
Pulveris mastichis *grammata viginti* 20
Leni calore liquefactis admisce agitando:
Pulveris cantharidum
grammata decem 10
" **euphorbii** *grammata quinque* 5
Effunde super laminam lapideam et serva.

150. Emplastrum cerussae.

Emplastrum album.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**
grammata ducenta et viginti 220
Axungiae porci *grammata viginti duo* 22
Colliquefactis agitando admisce:
Pulveris plumbi carbonici
grammata ducenta et viginti 220
Malaxandum.

151. Emplastrum diachylon compositum.

Emplastrum lithargyri compositum. Emplastrum diachylon gummi-resinosum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**
grammata mille 1000 3000
Pulveris ammoniaci
grammata centum et viginti quinque 125 375

otopljene prije u

Običnog raztaljenog i prociedjenog terpentina *četrdeset grama* 40

zatim dodaj:

Žutoga voska *sto šestdeset grama* 160

Smrekove smole *osamdeset grama* 80

koje si prije raztalio i prociedio.

Razvaljaj.

152. Emplastrum diachylon simplex.

Jednostavni diachylni melem.

Uzmi: **Svinjske masti** *hiljadu grama* 1000

Praška olovoga kisa *pet sto grama* 500

Kuhaj, češće vode ulievajući i miešati neprestani, dok nezadobije pravu gušću melema.

Razvaljaj.

153. Emplastrum hydrargyri.

Živin melem.

Uzmi: **Žive** *sto i četiri grama* 104

Tari ih malo po malo sa

Obična terpentina

petdeset i šest grama 56

tako, da ne dodaš nove žive, dok se još prijašnje opaža.

soluti in:

10 **Rp. Terebinthinae communis liquatae**
et colatae *grammatibus quadringentis* 40 170

dein adde:

30 **Cerae flavae**
50 *grammata centum et sexaginta* 160 480

Resinae pini *grammata octaginta* 80 240

prius colliquefacta et colata.

Malaxandum.

152. Emplastrum diachylon simplex.

Emplastrum plumbi simplex. Emplastrum lithargyri simplex.

00 **Axungiae porci** *grammata mille* 1000 3000

00 **Pulveris plumbi oxydati**
ne- *grammata quingenta* 500 1500

Coque, saepius aquam instillando, sub agitatione continua ad justam emplastri consistentiam.

Malaxandum.

153. Emplastrum hydrargyri.

Emplastrum mercuriale.

104 **Rp. Hydrargyri** *grammata centum et quatuor* 104

Contere cum:

56 **Terebinthinae communis**
56 *grammatibus quinquaginta sex* 56

56 snje partiatim ea ratione, ut novam particulam nonnisi tunc addas, si prior omnino evanuerit.

Tek kad je živa podpuno razdieljena, umiešaj što bolje nad blagom vatrom raztaljenog

Jednostavnog diachylnog melema

četiri sto grama 400

zatim razvaljaj.

154. Emplastrum minii adustum.

Prismudjeni surikin melem. Smedj melem.

Uzmi: **Svinjske masti**

dvie sto četrdeset grama 240

Surikina praška

sto dvadeset grama 120

Vari neprestano miešajući, dok postane crno-smedje, tada dodaj:

Žutoga voska *dvadeset grama* 20

Kad se sve to raztali i malko ohladi primješaj

Kamforovog praška *deset grama* 10

Izlij u artijne tokove.

155. Emplastrum saponatum.

Sapunast melem.

Uzmi: **Jednostavnog diachylnog melema**

četiri sto i petdeset grama 450

Bieloga voska

sedamdeset i pet grama 75

Raztali to lakom vatrom i dodaj

Praška mletačkog sapuna

trideset i osam grama 38

Dummodo post hydrargyri perfectam disparationem, admisce intime:

Emplastri diachylon simplicis

grammata quadringenta 400

leni igne liquata, dein malaxa.

154. Emplastrum minii adustum.

Emplastrum noricum. Emplastrum fuscum.

Rp. Axungiae porci

grammata ducenta et quadraginta 240

Pulveris minii

grammata centum et viginti 120

coque sub agitatione continua, donec colorem nigro-fuscum acceperit; tunc adde:

Cerae flavae *grammata viginti* 20

Colliquefactis et paulum refrigeratis admisce

Pulveris camphorae *grammata decem* 10

effunde in capsulas chartaceas.

155. Emplastrum saponatum.

Emplastrum saponato-camphoratum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**

grammata quadringenta et quinquaginta 450

Cerae albae

grammata septuaginta et quinque 75

Leni igne liquatis adde:

Pulveris saponis veneti

grammata triginta et octo 38

Dobro razmiešanim i na pole ohlanjelim umiešaj:

Kamfora *osam grama* 8

koje si prije sa

Sešamovog ulja *petnaest grama* 15

što bolje stro.

Razvaljaj.

156. Emulsio amygdalina.

Bademova mlječina. Obična mlječina.

Uzmi: **Oguljenih sladkih badema**

dvadeset grama 20

Sladora

deset grama 10

Prekàpane vode

toliko

da bude valjano priredjene mlječine

dvie sto grama 200

Po istom razmjeru pravi mlječine ostalih uljevitih sjemena.

157. Emulsio oleosa.

Uljevna mlječina. Mlječina od bademovog ulja.

Uzmi: **Svježeg ulja sladkih badema**

osam grama 8

Praška arabske tekline

četiri grama 4

Jednostavne sladorače

osam grama 8

Prekàpane vode *sto osamdeset grama* 180

Napravi, kako treba, mlječinu.

inomisae agitatis et semirefrigeratis admisce:

Camphorae *grammata octo* 8

cum

Olei sesami *grammatibus quindecim* 15

intime contrita.

Malaxandum.

156. Emulsio amygdalina.

Emulsio communis.

Rp. Amygdalarum dulcium decorticatarum

grammata viginti 20

Sacchari *grammata decem* 10

Aquae destillatae

tantum ut fiat *f. l. a.* emulsio colaturae

grammatum ducentorum 200

Ea proportione parentur emulsiones reliquorum
seminum, oleo pingui scatentium.

157. Emulsio oleosa.

Emulsio olei amygdalarum. Mixtura oleosa.

Rp. Olei amygdalarum dulcium recentis

grammata octo 8

Pulveris gummi arabici

grammata quatuor 4

Syrupi simplicis *grammata octo* 8

Aquae destillatae

grammata centum et octaginta 180

f. l. a. emulsio.

158. Eucalyptus.

Eucalyptus globulus Labillardière, drvo, kojemu je domovina istočna Australija i južni predjel zemlje Van Diemska danas se sadi u toplijih predjelih Evrope i Sjeverne Amerike.
Mrčine.

*Učesto svedla
gorke travi*

Lišće je dvojeliko. Lišće na granah i mladjih stablih je nasuprotno, sjedeće, jajoliko, široko polusrdcoliko, zatubato, čitavo, na okrajku, koji se ozdoluzko uzdiže, malo zavrnutu, deset do petnaest centimetara dugo, na podini 4—8 centimetara široko. Mladje je lišće opnasto, modrikasto-zeleno, starije postaje kožnasto.

Lišće starijega drveća i granja izbija izmjenito, ima peteljke, oblikom je ko srp, bodlji slično ili jajoliko-bodljasto, na podini koso, žutkasto-zeleno, kožasto i tvrdo, 12 do 20 centimetra dugo, blizu podine 2—5 centimetara široko, ima u sebi mnogo žlieždica, koje su pune smole, te, dok je lišće svježje, naročito kad ga ^{stareno} sušimo, razprostire balsamičan ugodan vonj; okuseno miriši, gorči i pali.

† 159. Euphorbium. † †

Vučje mlieko.

*Učesto svedla
Rovine, jarkovi, žilice, žilice
Euphorbium*

Ljekarski mlječer bilina, kojoj je domovina sjevero-zapadna Afrika. **Mlječernice.**

Mlječina na zraku osušena, nalazi se u komadićih velikih ko graškovo zrno ili najviše kolik

158. Eucalyptus.

Eucalyptus globulus Labillardière, arbor in parte orientali Australiae nec non in parte meridionali terrae Van Diemen indigena, nunc in regionibus calidioribus Europae et Americae septentrionalis culta. Myrtaceae Jussieu.

Folia sunt dimorpha. Illa ramorum et arborum iuniorum sunt opposita, sessilia, ovalia, lata, subcordata, obtusa, integra, in margine subtus anguste prominenti parum revoluta, decem usque quindecim centimetra longa, ad basim quatuor usque octo centimetra lata. Juniora sunt membranacea, coloris viridis glaucescentis, seniora deveniunt coriacea.

Illae arborum et ramorum seniorum sunt alternantia, petiolata, falciformia, lanceolata seu ovatolanceolata, in basi obliqua, coloris viridis flavescentis, coriacea, rigida, duodecim usque viginti centimetra longa, et versus basim duo usque quinque centimetra lata, glandulis valde numerosis, repletis oleoresina in statu recenti odorem balsamicum, praecipue sub trituratione exhalanti; saporem habent aromaticum, amaricantem, urentem.

† 159. Euphorbium.

Euphorbia resinifera *nautiliana*
Euphorbia officinarum Linn., planta in Africa boreali-occidentali indigena. Euphorbiaceae. R. Br.

Succus lacteus aëre induratus, occurrit in frustulis pisi usque ad nucis avellanae magnitudinis, multiformibus, saepe perforatis, sordide subflavis,

lješnjak raznoličnih, često probušenih, muzgavo žutkastih, tamnih, u studeni krhkih, veoma gorkih; na prah strti radjaju veoma žestoku kihavicu i upaljuju kožu, zato treba velike pažnje kad se taj prah tare.

U vodi i žesti topi se tek donekle. Često su mu primiešani trunići grančica, te ga valja očistiti od njih i oprezno čuvati.

160. Extracta.

Izerpine.

Kad praviš izerpine, ravnaj se osobito sliedećimi pravili:

1. Tvarine određene za izerpine prama njihovu obliku i sastavu ili sitno sreži ili stari, da uzmogneš dotičnom tekućinom sve, što je topivo savršeno izerpsti.

2. Tekućine, kojom crpaš, ne uzimaj više, nego li je propisano; al' je probitačno, da preostatak nekoliko puta izerpaš. Otopine saberi tištenjem.

Vegetabilia 3. Mrzlo močenje (maceraciju) obavljaj za toplote od 10 do 20 Celsijevih stupnjeva a mlačno močenje (digestiju) za toplote od 30 do 40 stupnjeva.

Pazi pored toga, da se mrzlo močenje ne zavlaci, na više dana jer se tada otopljene sastojine vrienjem gube ili pliesni raztvaraju.

4. Vodene tekućine, što ih kod pojedinih priprema dobiješ, izparuj bez odvlake na vodenoj kupeljnici uz sveudiljno miešanje na trećinu njihova objama. Tada ih stavi u hlad, da se ono što se nemože otopiti slegne; pošto si ovo tada odlievanjem ili prociedjivanjem ili prokapanjem uklonio nastavi izparivanje neprekidno miešajući.

opacis, frigore fragilibus, valde acribus, pulvere sternutamentum vehementissimum et inflammationem cutis excitante, hinc pulvis caute parandus.

Euphorbium in aqua et spiritu vini nonnisi e parte solvitur. A ramulorum partibus saepe admixtis liberatum caute servetur.

160. Extracta.

In parandis extractis generatim sequentia observanda veniunt:

1. Extractorum materiae, pro earum habitu et textura minutim seu conscindendae, seu contundendae erunt, ut menstruo adhibito solubilia perfecte exhauriri queant.

2. Quantitas menstrui ne plus quam praescripta adhibeatur; consultum tamen est, residuum iteratis vicibus exhaurire. Soluta exprimendo colligenda erunt.

3. Macerationes calore 10 ad 20, digestiones vero calore 30 ad 40 graduum Celsii perficiantur.

Cavendum insuper, ne maceratio in dies protrahatur, quo soluta in fermentationem abeunt, vel mucedine corrumpuntur.

4. Fluida aquosa singulis operationibus obtenta, sine mora in balneo aquae, sub assidua agitatione, ad tertiam voluminis partem evaporentur. Seponenda dein loco frigido, ut insolubilia subsideant; quibus sive decantatione, sive colatione aut filtratione remotis, evaporatio sub continua agitatione ultra continuenda veniet.

Žestene pako tekućine neka se najprije taloženjem i prokàpljivanjem bistrè a tek ih tada izparivaj neprestano miešajući.

5. Izcrpine jesu :

tekuće, riedke; gustina im je kao kod očišćena meda;

guste; poput kaše, tako da se ohladnjele ne mogu izljevati i s lopatice ne cure;

naguste; tvoreć prielaz od tekućih gustim;

suhe; koje možeš na prašak strti.

6. Izcrpine suše se tako, da se, kad su već **guste**, na porculanskoj zdjeli izlaže na toplotu, koja ne premašuje 40 Celsijevih stupnjeva.

7. Ali da uzmogneš neke izsušene izcrpine što bolje čuvati i u obliku praška točno podavati, to im, gdje je tako naročito navedeno, kad su već **guste**, dobro umiešaj polovicu čista dekstrinova praška, pa ih zatim izsuši. Sasma suhu tvarinu točno odvagni. Što se je sušenjem izgubilo, odbij od težine uzete **guste** izcrpine, pa tim saznaješ koliko je težka dobivena suha izcrpina. Suhu tu tvarinu stari tada sa još toliko čista dekstrinova praška, da bude težina prije i sada upotrebljenoga dekstrina jednaka težini debivene suhe izcrpine.

Spirituosa autem fluida primum sedimentatione et filtratione depurentur, sicque continuatim agitando evaporentur.

5. Extracta sunt:

liquida, tenuia, mellagines; consistentiae mellis depurati;

spissa; eius pultaeformis consistentiae, ut refrigerata effundi nequeant et a spatula non defluant;

subspissa; medium inter liquidis et spissis tenent;

sicca; quae in pulverem conteri possunt.

6. Ad siccum redigantur extracta eo modo, quod ad consistentiam spissam jam evaporata, in patina porcellanea temperaturae 40 Celsii gradus non excedenti subjiciuntur.

7. Ut vero extracta nonnulla siccata optime asservari et in pulveris forma prompte expediri queant, ea, ubi speciatim indicatur, ad spissitudinem redacta, cum medietate pulveris dextrini puri intime misceantur, et dein exsiccentur. Massa perfecte siccata ponderetur exactissime. Deperditum exsiccationis subtractum a pondere summi extracti spissi, exhibet pondus obtenti extracti sicci. Massa haec sicca conteretur denique cum ea quantitate pulveris dextrini puri, ut pondus, prius et nunc adhibiti dextrini aequet ponderi obtenti extracti sicci.

Tako na primjer :

Uzmi: **Guste bunikine izerpine**
dvie sto i petdeset grama 250

Praška čista dekstrina
sto dvadeset i pet grama 125
(250+125=375)

Kad bi poslie izsušene tvarine bilo
tri sto i petnaest grama 315
to bi sušenjem bilo ponestalo (375—315)
šestdeset grama 60

To odbiv od težine uzete guste izerpine (250—60),
saznaješ težinu suhe izerpine, koja tada iznosi
sto devetdeset grama 190

Suhu tvarinu moraš dakle jošte strti sa

Praška čista dekstrina
šestdeset i pet grama 65

da bude težina svega uporavljenoga dekstrina (125+65)
ravna težini suhe izerpine (190).

Ovako sušenih izerpina podaj koli u prašku toli
u otopinah uvijek **dvostruko toliko**, koliko bi liečnik
propisao, jer tako odgovara što točnije težini za-
htjevane suhe izerpine.

† 161. **Extractum aconiti.**

Naliepova izerpina.

Uzmi: **Praška naliepovih gomolja**
dvie sto i petdeset grama 250

Razriedjene žeste
hiljadu-pet sto grama 1500

Moči mlačno po tri dana, tada izžmiči i na
ostatak nalij na novo :

Sic e. g.

Rp. **Extracti hyoseyami spissi**

grammata ducenta quinquaginta 250

Pulveris dextrini puri

grammata centum et viginti quinque 125

(250 plus 125=375).

Si dein massa exsiccata esset

grammatum trecentorum et quindecim 315

tunc indicaret exsiccationis deperditum (375 minus 315)

grammatum sexaginta 60

Hoc subtractum a pondere sumti extracti spissi

(250 minus 60) exhiberet pondus extracti sicci

grammatum centum et nonaginta 190

Ideoque massa sicca adhuc cum

Pulveris dextrini puri

grammatibus sexaginta quinque 65

conterenda veniret, ut pondus totius adhibiti dextrini (125 plus 65) aequat ponderi extracti sicci (190).

Extractorum hoc modo siccatorum, tam in pulvere, quam in solutione **quantitas duplo major** dispensetur, quam quae a medico praescripta fuerit, quae sic ponderi exigiti extracti sicci, quam rectius correspondet.

† 161. **Extractum aconiti.**

Rp. **Tuberum aconiti pulveratorum**

grammata ducenta et quinquaginta 250

Spiritus diluti

grammata quingenta 500

digere per triduum, tum exprime et residuo novitus affunde:

5

Razriedjene žeste *pet sto grama* **500**

Moči mlačno još 24 sata pa izžmiči; tekućine pomiešaj i očišćene izpari.

Gustu izerpinu izsuši s **dextrinom**.

Najveći pojedini obrok: 0·03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·12 grama.

† **162. Extractum aloës.**

Alojina izerpina.

Uzmi: **Alojina praška** *pet sto grama* **500**

Prekàpane vode *dvie hiljade grama* **2000**

Moči mrzlo nekoliko dana, češće miešajući. Kad odliješ tekućinu, moči ostatak opet mrzlo sa

Prekàpane vode *dvie hiljade grama* **2000**

Napokon izperi smolast ostatak, uzev za to

Prekàpane vode *hiljadu grama* **1000**

Pomiešanim tekućinam dodavaj, kad su se staložile, malo po malo toliko prekàpane vode, dok se više ne mute.

Tako dobivenu zelenkasto-smedju tekućinu prokàpaj, izpari i gustu izerpinu **izsuši**.

† **163. Extractum belladonnae.**

Devesinova izerpina.

Napravi ju od **devesinova korena**

pet sto grama **500**

kao „naliepovu izerpinu“.

Najveći pojedini obrok: 0·05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·20 grama.

Spiritus diluti *grammata quingenta* 500

Post iteratam per 24 horas digestionem exprime et fluida commixta atque depurata evapora.

Extractum spissum **cum dextrino** exsiccetur.

Dosis maxima singula: 0.03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.12 gramma.

† 162. **Extractum aloës.**

Rp. **Aloës pulveratae** *grammata quingenta* 500

Aquae destillatae *grammata duo millia* 2000

Macera per aliquot dies saepius agitando.

Solutione defusa macera residuum iteratim cum:

Aquae destillatae

grammatum duobus millibus 2000

Residuum resinosum deinceps elue cum

Aquae destillatae *grammatibus mille* 1000

Solutionibus commixtis adde post sedimentationem partiatim tandiu aquam destillatam donec solutio ea amplius non turbatur.

Eo modo obtentum fluidum viridescenti bruneum filtra, evapora et extractum spissum **exsicca.**

† 163. **Extractum belladonnae.**

Paretur e **radicis belladonnae**

grammatibus quingentis 500

ut „Extractum aconiti“.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

164. Extractum calumbae.

Kolombina izerpina.

Pravi ju iz **kolombina koriena**
dvie sto i petdeset grama 250
kao „naliepovu izerpinu“, ali **bez dekstrina.**

† 165. Extractum cannabis indicae.

Izerpina indijske konoplje.

Pravi ju iz **cime indijske konoplje**
tri sto grama 300
kao što praviš „naliepovu izerpinu“, ali s ciplom
žestom i **dvostrukom količinom dekstrina.**
Najveći pojedini obrok: 0·10 grama.
Najveći dnevni obrok: 0·30 grama.

166. Extractum centaurii.

Kitičina izerpina.

Uzmi: **Cvatuće kitičine cime**
pet sto grama 500

Tople prekàpane vode
tri hiljade grama 3000

Neka stoji dva sata uz češće miešanje, zatim
iztisni. S ostatkom postupaj isto tako, ev 7 to

164. Extractum calumbae.

Calumbae
Paretur e **radicis calumbae**
grammatibus ducentis et quinquaginta 250
ut „Extractum aconiti“ sed **sine dextrino.**

† **165. Extractum cannabis indicae.**

cannabis indica
Paretur e **summitatum cannabis indicae**
grammatibus trecentis 300
ut „extractum aconiti“ sed cum: Spiritu concentrato
et **dupla dextrini** quantitate.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.30 gramma.

166. Extractum centaurii.

Centaurii
Rp. **Herbae centaurii floridae**
grammata quingenta 500

Aquae destillatae calidae
grammata tria millia 3000

Stent, saepius agitando per bihorium, dein ex-
primetur. I. *ad* alium eidem operationi subjicietur cum

Tople prekàpane vode

hiljadu grama 1000

Očišćene tekućine izpari, da dobiješ **gustu** iz-
crpinu.

167. Extractum chinae.

Kinina izcrpina.

Uzmi: **Stučene kore crvenosočne kine**

pet sto grama 500

Vrele prekàpane vode

šest hiljada grama 6000

Moči mlačno dvadeset i četiri sata, tada vari
cieli sat. Prociedi i preostatak vari još dva ili tri
puta sa

Prekàpane vode *šest hiljada grama 6000*

Pomiešane tekućine neka uzvare, tada ih odmah
prociedi kroz krpu i izpari do **suha**.

† **168. Extractum colocynthidum.**

Izcrpina tikvića.

Pravi ju iz **tikvićevih plodova** lišenih sje-
menka *dvie sto i petdeset gramu 250*

kao „naliepovu izcrpinu“.

Najveći pojedini obrok: 0-10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0-40 gran^{um}

Aquae destillatae calidae

grammatibus mille **1000**

Fluida depurata evaporentur ad extracti **spissi** consistentiam.

167. Extractum chinae.

glaucy chinensis
Rp. **Corticis chinae succirubrae contusi**

grammata quingenta **500**

Aquae destillatae fervidae

grammata sex millia **6000**

Digere per viginti quatuor horas, tum coque per horam. Cola et residuum coque iterum bis, terve cum

Aquae destillatae

grammatibus sex millibus **6000**

Fluida commixta ebulliant et illico per pannum colata evaporentur ad **siccum**.

† **168. Extractum colocynthidum.**

colocynthis
Paretur e **fructuum colocynthidis** a seminibus liberatorum †

grammatibus ducentis et quinquaginta **250**

ut „Extractum aconiti.“

Dosis maxima singula: 0·10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·40 gramma.

169. Extractum cubebæ aethereo-spirituosum.

Etirno-žestena izerpina kubebâ.

Uzmi: **Stučenih kubebinih plodova**

dvie sto grama **200**

Čišćena etira

šest sto grama **600**

Moči hladno u ovećoj staklenki po šest dana, i uz to češće protresivaj; zatim odlij tekućinu i na iztisnuti preostatak nalij:

Ciele žeste

šest sto grama **600**

Moči mlačno šest dana, prociedi i iztisni.

Tako dobivene tekućine pomiešaj, prokàpaj i izparuj na vodenoj kupeljnici do gustine, koja je **izmedj tekućih i nagustih** izerpina.

Čuvaj u valjano zatvorenoj staklenki i svaki pu pomiešaj, kadgod imaš od nje podavati.

170. Extractum filicis maris aethereum.

Papratova etirna izerpina.

Uzmi: **Oguljena, otriebljena, svježe su-**

šena i na krupan prašak strvena

papratova podanka *tri sto grama* **300**

Čišćena etira

devet sto grama **900**

Moči hladno u ovećoj staklenki, češće miešajući, po šest dana. Tada odlij tekućinu i moči preostatak opet hladno sa

••

**169. Extractum cubearum aethereo-
spirituosum.**

Extr. Cubebarum
Rp. **Fructuum cubearum contusorum**
grammata ducenta 200

Aetheris depurati
grammata sexcenta 600

macera in vitro ampliori, saepius conquassando, per
dies sex; dein defunde liquorem et residuo expresso
affunde:

Spiritus concentrati
grammata sexcenta 600

Digere per dies sex, cola et exprime.

Fluida, sic obtenta, commisce et filtrata eva-
pora in balneo aquae ad consistentiam quae **me-
dium** tenet **inter** extractum **liquidum** et **sub-
spissum**.

Serva in vitro rite clauso, et ante dispensati-
onem commisce.

170. Extractum filicis maris aethereum.

Extr. Kapradium
Rp. **Rhizomatis filicis maris deglupti,**
purgati, recenter siccati et grosse
pulverati *grammata tercenta* 300

Aetheris depurati *grammata nongenta* 900

Macera in vitro ampliori, saepius conquassando,
per dies sex. Dein defunde liquorem et macera re-
siduum iteratim cum

Čišćena etira *šest sto grama* **600**

Poslie šest dana odlij tekućinu i preostatak što brže iztisni.

Tekućine pomiešaj i kad se staloženjem očiste, prokàpaj, prije dobro navlašiv prokàpnik žestom.

Tako dobiven prokàp izpari na mlačnoj vodenoj kupeljnici vrlo oprezno do gustine, koja je medju **tekuće i naguste** izerpine.

Čuvaj ju u valjano zatvorenoj posudi i prije, nego što je podaš, promiešaj.

Neka je zelenkasto-smedja, od etira sasma prosta, u vodi netopiva.

171. Extractum gentianae.

Vladisavčina izerpina.

Pravi ju iz **vladisavčina koriena**

četiri sto grama **400**

poput „kitićine izerpine.“

† **172. Extractum hyosciami foliorum.**

Izerpina bunikinog lišća.

Uzmi: **Svježeg bunikinog lišća**

šest hiljada grama **6000**

Stuci ih u kamenitom tučku i iztisni. Dobiven sok sgrij u kotlu, da lako zakipi.

Aetheris depurati

grammatibus sexcentis 600

Post dies sex defunde liquorem et residuum ex-
prime citissime.

Fluida commixta post sedimentationem filtra per
filtrum prius spiritu concentrato intime madefactum.

Filtratum eo modo obtentum evapora in balneo
aquae solummodo leniter calido et quidem cautis-
sime ad consistentiam quae **medium** tenet **inter**
extractum **liquidum et subspissum**.

Serva in vitro rite clauso, et ante dispensati-
onem commisce.

Sit viride-fuscum, aethere omnino liberum, in
aqua insolubile.

171. Extractum gentianae.

Extr. horcum
Paretur e **radicis gentianae**

grammatibus quadringentis 400

ut „Extractum Centaurii“.

† **172. Extractum hyoscyami foliorum.**

Blinny
Rp. **Foliorum hyoscyami recentium**

grammata sex millia 6000

In mortario lapideo contusa exprime. Succus
obtentus in lebeta ad lenem ebullitionem incalescat.

Tekućinu odciedi od sgrušana bjelanjka, izpari na vodenoj kupeljnici, da bude gusta kao med, pomiešaj sa

Razriedjene žeste

jednakom količinom

i pusti da stoji uz češće miešanje 24 sata. Tada prokàpaj, izpari, dok bude gusto i dobivenu izcrpinu izsuši s **dekstrinom**.

Najveći pojedini obrok: 0·15 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·80 grama.

173. Extractum liquiritiae.

Sladićeva izcrpina.

Uzmi: **Stučenog neoguljenog sladićevog koriena** *hiljadu grama* **1000**

Mrzle prekàpane vode *šest hiljada grama* **6000**

Moći hladno 12 sati, tada iztisni i na ostatak nalij

Mrzle prekàpane vode *dvie hiljade grama* **2000**

Moći opet hladno 24 sata i iztisni.

Pomiešane i očišćene tekućine izpari, dok ne postanu guste kao **tekuće** izcrpine.

174. Extractum malatis ferri.

Izcrpina željezovog malata.

Uzmi: **Sgnječenih zrielih kiselastih jabuka** *tri hiljade grama* **3000**

Fluidum a faecibus albuminosis, coagulatis co-
lando purgatum et in balneo aquae ad mellis consi-
sistentiam evaporatum, stet in lagenâ cum:

Spiritus diluti *parte aequali*

commixtum saepius agitando per 24 horas; filtratum
inspissetur, et extractum hoc modo obtentum ex-
siccetur **cum dextrino**.

Dosis maxima singula: 0.15 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.80 gramma.

173. Extractum liquiritiae.

Rp. **Radicis liquiritiae non decorticatae**
contusae *grammata mille* 1000

Aquae destillatae frigidae
grammata sex millia 6000

Macera per horas 12, dein exprime et residuo
affunde:

Aquae destillatae frigidae
grammata duo millia 2000

Post iteratam per horas 24 macerationem ex-
prime.

Fluida commixta et depurata evaporentur ad
extracti **liquidi** consistentiam.

174. Extractum malatis ferri.

Extractum ferri pomati.

Rp. **Pomorum acidulorum maturorum**
contusorum *grammata tria millia* 3000

Pomiešaj ih sa

**Piljevine čista željeza
Mlake prekàpane vode**

po šest sto grama **600**

Moči mlako, češće miešajuć i obnavljajuć kad-
kada izparenu vodu, dok se sve pretvori u zelen-
kasto-crnu tvarinu, koju tada izžmiči.

Preostatak promoči mlakom prekàpanom vodom
i opet izžmiči.

Pomiešane, stajanjem očišćene tekućine prokàpaj
i izpari u željeznoj tavi na vodenoj kupeljnici, dok
nepostanu guste kao **naguste** izerpine.

† **175. Extractum nucis vomicae.**

Kučibina izerpina.

Pravi ju iz **kučibina sjemenja**

tri sto grama **300**

kao „naliepovu izerpinu“.

Najveći pojedini obrok: 0·04 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·20 grama.

† **176. Extractum opii.**

Driemkova izerpina.

Uzmi: **Krupno srezana driemka**

sto grama **100**

Mrzle prekàpane vode

osam sto grama **800**

Moči hladno, češće miešajuć četrdeset i osam
sati, zatim tekućinu odlij, pa iztisnutomu preostatku
dodaj:

Misce cum

Ferri puri limati

Aquae destillatae tepidae

aa grammata~~ab~~ls sexcentis 600

digere saepius agitando et aquam evaporatam sensim restituens, donec in massam viridescenti-nigram transiverit, quae dein exprimenda.

Residuum aqua destillata tepida madefactum iteratim exprime.

Fluida commixta, subsidendo depurata filtra et in balneo aquae in vase ferreo ad **subspissi** extracti consistentiam evapora.

† 175. **Extractum nucis vomicae.**

Paretur e **seminum nucis vomicae**

grammatibus tercentis 300

ut „Extractum aconiti“.

Dosis maxima singula: 0.04 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

† 176. **Extractum opii.**

Rp. **Opium grosse conscissi**

grammata centum 100

Aquae destillatae frigidae

grammata octingenta 800

Macera saepius conquassando per quadraginta octo horas, dein defunde fluidum et residuo expresso adde:

Mrzle prekàpane vode

četiri sto grama 400

Moći i to hladno opet dvadeset i četiri sata, zatim iztisni i pomiešane tekućine, pošto se utalože prokàpaj i izpari, dok nesgusnu.

Tu izerpinu otopi tada u *deseterostrukoj* količini mrzle prekàpane vode; iza dvadeset i četiri sata otopinu prokàpaj i do **suha**, ali **bez dekstrina**, izpari.

Najveći pojedini obrok: 0·05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·30 grama.

177. Extractum punicae granati.

Mogranjeva izerpina.

Uzmi: **Stučene mogranjeve kore**

sto grama 100

Prekàpane vode

hiljadu i pet sto grama 1500

Moći hladno po dvadeset i četiri sata, zatim vari, da dobiješ ocjedine *pet sto grama* 500 i ostatak iztisni.

Pomiešane tekućine odmah, nečekajući ni da se utalože, prociedi kroz krpu i pazljivo na vodenoj kupeljnici izpari, da dobiješ **nagustu** izerpinu, koju možeš, ako uztreba, razriediti mlakom vodom.

178. Extractum ratanhae depuratum.

Očišćena ratanhina izerpina.

Uzmi: **Kupovne ratanhine izerpine**

dvie sto grama 200

Aquae destillatae frigidae

grammata quadringenta 400

Post iteratam per viginti quatuor horas mace-
rationem et subsequentem expressionem, fluida com-
mixta post sedimentationem filtra et ad spissitudinem
evapora.

Extractum hoc solve dein in aquae destillatae
frigidae *decupla* quantitate, et solutionem post vi-
ginti quatuor horas filtratam evapora ad **siccitatem**,
sed **sine dextrino**.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.30 gramma.

177. Extractum punicae granati.

Rp. Corticis punicae granati contusi

grammata centum 100

Aquae destillatae

grammata mille et quingenta 1500

Macera per horas 24, dein coque ad collaturam

grammatum quingentorum 500

et exprime residuum.

Fluida commixta illico, sine omni sedimentati-
one cola per pannum et inomisse evapora in bal-
neo aquae ad consistentiam extracti **subspissi**, quod,
si necesse, dilue aqua destillata tepida.

178. Extractum ratanhae depuratum.

Rp. Extracti ratanhae venalis

grammata ducenta 200

otopi ih u

Mlake prekàpane vode

dvie hiljade grama **2000**

Tekućinu pusti, da se slegne, tada ju odlij, prociedi i izpari. Gustu izcerpinu **izsuši.**

Neka je mrko-rujna, sjajna, krhka, u mlakoj vodi neka se bistro topi.

179. Extractum rhei.

Ravedova izcerpina.

Pravi ju iz srezana ravedova koriena

dvie sto petdeset grama **250**

kao „sladićevu izcerpinu“, ali ju, kad na vodenoj kupeljnici sgusne, **izsuši.**

† **180. Extractum scillae.**

Izcerpina morskog luka.

Pravi ju iz sušenih ljusaka morske lukovice

dvie sto grama **200**

kao „naliepovu izcerpinu“, ali s **dvostrukom** količinom **dekstrina.**

Najveći pojedini obrok: 0·20 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·80 grama.

† **181. Extractum secalis cornuti siccum
pro pulvere.**

Suha glavničina izcerpina za prašak.

Uzmi: **Guste glavničine izcerpine**

Čista dekstrinova praška

po dvadeset grama **20**

solve in **Aquae destillatae calidae**

grammatibus duobus millibus 2000

Fluidum, post sedimentationem, decantatum et colatum evaporetur. Extractum spissum dein **exsiccetur.**

Sit coloris atre rubro-fusci, splendens, fragile, in aqua colida limpide solubile.

179. Extractum rhei.

Paretur e *Rheubarberw.* **radicis rhei conscissae**

grammatibus ducentis et quinquaginta 250

ut „Extractum liquiritiae“, sed inspissatum in balneo aquae **exsiccetur.**

† 180. Extractum scillae.

Paretur e *g. mori. scilla* **squammarum scillae siccatarum**

grammatibus ducentis 200

ut „Extractum aconiti“ sed cum **dupla dextrini** quantitate.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.80 gramma.

† 181. Extractum secalis cornuti siccum pro pulvere.

Rp. *Kornelw.* **Extracti secalis cornuti spissi**

Pulveris dextrini puri

aa grammata viginti 20

Pomiešaj i **izsuši** **podpuno** na vodenoj kupeljnici, tada stari s tolikom količinom **dekstrina**, da bude ciela težina **opet** *četrdeset grama* **40**

Podaj uvijek dvostruko propisane količine, jer to sadržaje točno propisanu težinu izerpine.

Najveći pojedini obrok: 0.25 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.00 grama.

† 182. Extractum secalis cornuti spissum pro solutione.

Gusta glavničina izerpina za otopinu.
Ergotin.

Uzmi: **Smrvljenih glavnica**
tri sto grama **300**

Prekàpane vode
hiljadu i dvie sto grama **1200**

Moči hladno češće miešajući 12 sati i s ostatkom postupaj isto tako, nadolivši na nj

Prekàpane vode *novu količinu.*

Tekućine pomiešaj, pusti da se stajanjem utalože, tada ih na vodenoj kupeljnici izpari do gustoće meda, ulij u staklenku i dodaj:

Razriedjene žeste
trostruku količinu.

Neka stoji uz češće miešanje 24 sata. Kad se talog slegne, prokàpaj tekućinu i izpari na vodenoj kupeljnici, da dobiješ **gustu** izerpinu.

Mixta et in balneo aquae **perfecte exsiccata**,
contere cum **dextrini** tanta quantitate ut pondus
totius sit iterum *grammatum quadraginta* **40**

Dispensetur semper **duplum** ponderis praes-
cripti, quod pondus praescripti extracti spissi stricte
continet.

Dosis maxima singula: 0.25 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

† 182. **Extractum secalis cornuti**
spissum pro solutione.

Homostaticum

Ergotina.

Rp. **Secalis cornuti contusi**
grammata trecenta **300**

Aquae destillatae
grammata mille et ducenta **1200**

Macera saepius agitando per horas 12, dein
exprime et cum residuo, affusa

Aquae destillatae *nova quantitate*
eandem operationem repete.

Liquores commixtos, post sedimentationem de-
cantatos, et in balneo aquae ad mellis consisten-
tiam inspissatos inmitte in lagenam et adde:

Spiritus diluti *triplam quantitatem.*

Stent, saepius conquassando, per horas 24. Se-
dimento deposito liquor filtretur et in balneo aquae
extracti **spissi** consistentiam evaporetur.

183. Extractum taraxaci.

Maslačkova izerpina.

Pravi ju iz jednakih dielova

Suha maslačkova koriena i lišća

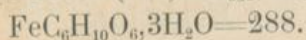
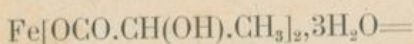
po tri sto grama **300**

kao „kitičinu izerpinu.“

Neka je **tekuća**.

184. Ferrum lacticum.

Ferrolaktat.

Zelenkasto-biele kore od sitnih iglastih ledaca, ili ledčast prašak. Jedan dio topi se kao sićušan prašak u 40 dielova mrzle i u 12 dielova vrele vode. U žesti se jedva topi.

Vodena za hlada načinjena otopina s kalijevim ferrikyanidom pomodri tamno. Navlažiš li jedan gram dušičnom kiselinom, zatim izsušiš i žežež, dati će ti blizu 0.27 sura ferrikisa.

Stepeš li taj preostatak s vodom, zatim prokapaš i tekućinu izpariš, ne smije ostaviti za sobom ništa hlapiva. Vodena hladno načinjena otopina ferrolaktata neka s olovovim acetatom, a chlorovodičnom kiselinom zakiseljena otopina neka sumporovodikom i takodjer barijevim chloridom u skrajnom slučaju slabo pomlječni. Vari jedan dio vodene

183. Extractum taraxaci.

Paretur e partibus aequalibus

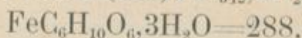
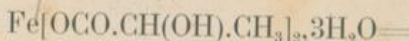
**Radici et foliorum taraxaci siccat-
torum** *aa* *grammatibus trecentis* **300**

ut „Extractum centaurii“.

Sit consistentiae **liquidae**.

184. Ferrum lacticum.

Ferri lactas.

Crustae e subviridi albae sistentes crystalli parva acubus similia, vel pulverem crystallinum. Pars una in pulverem subtilem redaeta solvitur in 40 partibus aquae frigidae, et 12 fervidae. In spiritu est vix solubile.

Solutio aquosa frigide parata cum kalio ferri-cyanato colorem atre caeruleum induit. Gramma unum cum acido nitrico humectatum et siccatum post fervefactionem grammata prope 0.27 ferri oxydati coloris rubro-fusci relinquit.

Residuum hoc aqua conquassatum, post huius filtrationem et evaporationem partes non volatiles ne relinquat. Solutio aquosa frigide parata lactatis ferri cum plumbo acetico, solutio autem acido hydrochlorico acidifacata hydrogenio sulfurato nec non baryo chlorato ad summum lene lactescat. Solutio-
onis aquosae partem unam coque per circiter 10 mi-

spannaler kory!

*Kiesel- und
Fe- Salze
se Fe-Loch*

sublimat. gley

*do lactis - C₂H₄O₂
produktat. - Fe₂(SO₄)₃
Sublimat.
Nacht-lactat
se
ferri*

00

ica,
San
rele

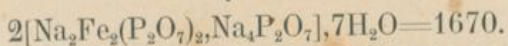
vim
dan
ze,

pro-
som
pina
ovo-
po-
raj-
lene

otopine jedno 10 časova sa nekoliko kapi razriedjene sumporne kiseline, zatim dodaj natrijeva vodokisa u preobilju. Tekućinu odlij od taloga i dodaj joj koju kap smjese, koju si načinio od 1 diela bakrova sulfata, 3 diela srieševe kiseline i 20 dielova vode, napokon još toliko jedke natrijeve lužine, da bude modra i bistra. U toj tekućini neka se kuhanjem ne stvori crvena taloga. Tareš li tvorine s ciplom sumpornom kiselinom, ne smije se razvijati obilnije plinova niti ne smije potamniti, i to niti nakon dužeg vremena.

2. Na₂Fe₂(P₂O₇)₂ · 7H₂O
185. Ferrum natrio-pyrophosphoricum.

Natrijev ferripyrofosfat.

Biel ledčast prašak, slabo slana, ne trpka okusa. U mrzloj se vodi lagano i teško topi, laglje u toploj.

Ciela žesta obara iz vodene otopine sol podpuno poput bielih sirastih pahuljica; za varenja vodena otopina mutni, jer se u njoj stvara ferriorthofosfata. Slično se mienja s kiselinami.

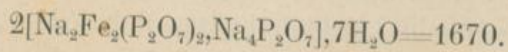
Vodena otopina ne smije natrijevim karbonatom pomutniti; ali okiseljena dušičnom kiselinom neka srebrovim ili barijevim nitratom jedva pomutni.

U stotini dielova ima biti oko 13 dielova kovinskoga željeza.

nutas cum aliquot guttis acidi sulfurici diluti, dein adde natrium hydroxydatum superabundans. Liquori a praecipitato decantati adde aliquot guttas e miscella quam e parte 1 sulfatis cupri, partibus 3 acidi tartarici, et partibus 20 aquae fecisti, dein autem liquoris natri caustici tantum, ut solutio caerulea et limpida fiat. In hocce liquore per ebullitionem praecipitatum rubrum non oriatur. Praeparatum acido sulfurico concentrato triturando gazorum evolutio fortior non oriatur et colorem atre-bruneum nec post longius temporis spatium induat.

185. Ferrum natrio-pyrophosphoricum.

Ferrosi-natrii pyrophosphas.

Pulvis albus crystallinus, saporis lene salsi, sed non adstringentis. In aqua frigida lente et difficile, in tepida facilius solvitur.

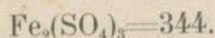
Spiritus concentratus e solutione aquosa salem floccorum alborum caseosorum instar perfecte praecipitet; solutio aquosa ebulliens perturbatur per ferrum orthophosphoricum nascens. Per acida simili modo permutatur.

Solutio aquosa cum carbonate natrii non perturbetur; cum acido nitrico acidifaceta nitrate argenti vel baryi autem vix perturbetur.

In partibus centum contineat circiter 13 partes ferri metallici.

186. Ferrum oxydatum sulfuricum solutum.

Otopljen ferrisulfat.

Uzmi: **Na prašak strvenog uledjenog ferrosulfata**

<i>dvie sto sedamdeset i osam grama</i>	278
Prekâpane vode <i>sto trideset grama</i>	130
Ciele sumporne kiseline	
<i>petdeset grama</i>	50
Ciele dušične kiseline	
<i>četrdeset grama</i>	40

Grijaj ih na dobro zračnom mjestu u vaganoj porculanskoj tavi na vodenoj kupeljnici, dok tekućina neposmedji i nebude bistra i dok jedna joj kap razriedjena vodom dodatkom kalijeva ferrikyanida više ne pomodri. Tada izpari tekućinu, da preostane

tri sto i šestdeset grama **360**

Tu tekućinu malko vodom razriedi i izpari kao i prije. Tako isto postupaj ponovo, dok bistroj tekućini neizhlapi duha po dušičnoj kiselini. Zatim cielo razriedi, da dobiješ

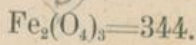
pet sto i šestdeset grama **560**

Predstavlja žutkasto-smedju, nagustu tekućinu vrlo steziva okusa. Osebuje je težine 1.428—1.430. Ima u njoj 10% željeza. S barijevim chloridom stvara biel, s kalijevim ferrokyanidom tamno modar talog.

Razriediš li tekućinu deseterostrukom količinom prekâpane vode, ne smije kalijevim ferrikyanidom

186. Ferrum oxydatum sulfuricum solutum.

Ferri sulfas solutus.

ferri sulfas solutus
ferri sulfas solutus
6FeO + 2NH4OH
= 3Fe2O3 + 4H2O

- Rp. **Sulfatis ferri crystallisati pulverati**
grammata ducenta et septuaginta octo 278
- Aquae destillatae**
grammata centum triginta 130
- Acidi sulfurici concentrati**
grammata quinquaginta 50
- Acidi nitrici concentrati**
grammata quadraginta 40

In loco bene aërato calefac in balneo aquae in patina porcellanea mensurata, donec solutio fusca et limpida fuerit et donec gutta una eius aqua diluta, cum kalio ferricyanato caerulea iam non evadit. Tum evapora liquorem ad remanentiam

grammatum trecentorum sexaginta 360

Liquorem hunc dilue paucilla aqua et evapora sicut prius. Hanc operationem repete, donec liquor calidus odoris acidi nitrici expers fuerit. Demum dilue totum ad *grammata quingenta sexaginta* 560

Sistit liquorem subflavo-fuscum, parum densum, saporis valde adstringentis. Ponderus specificum 1.428—1.430. Continet 10% ferri. Chlorido baryi album, kalio ferrocyanato intense caeruleum exoritur praecipitatum.

Liquor cum decupla quantitate aquae dilutus kalio ferricyanato caeruleus non fiat, et argento

pomodriti, a srebrovim nitratom pomutniti. Dodaš li isto tako razriedjenoj tekućini preobilna amoniaka, neka ti daje bez lica prokàp, koji, izparen i žežen, neka ne ostavi preostatka.

Kad pomiešaš 2 objama prokàpa sa 1 objamom ciele sumporne kiseline i pokriješ ozgor dvama objamima zasićene otopine ferrosulfata, neka se na razmieni obijuh tekućina ne pojavi smeđj pojas.

Drži u zalih i bar 500 grama te tvorine.

187. Ferrum pulveratum.

Željezov prašak.

Fe=56.

Sićušan, tamno siv, težak prašak, lako kovinskoga sjaja, hvata se magneta. U razriedjenih kiselinah raztapa se, razvijajuć vodika; raztopina daje s kalijevim ferrikyanidom tamno modar talog.

Griješ li slabo 2 grama željezova praška u smjesi, načinjenoj od 15 grama chlorovodične kiseline i 15 grama vode, mora se većim dielom raztopiti, a preostatak ne smije preteći više od 0.05 grama. Vodik, razvijajuć se iz tanke cievi, neka odmah ne bojadiše smeđe bugaćicu navlaženu otopinom olovljeg acetata, a kad ga upališ, neka ne stvara na porculanskoj u plamenu držanoj ploči tatnih piega. Pokriješ li malo kisele raztopine ozgor sumporovodičnom vodom, ne smije se na razmieni obih tekućinah i to niti nakon dužeg vremena pojaviti taman pojas; kad drugi dio kisele raztopine natrijevim vodokisom iztaložiš i zatim prokàpaš, ne smije ammonijevim sulfidom pomutniti. Kad u chlo-

nitrico non turbetur. Solutio eodem modo diluta ammonia superabundante filtratum det coloris expers, quod evaporatum et candefactum residuum non relinquat.

Si volumina 2 filtrati cum volumine 1 acidi sulfurici concentrati misceris, voluminibus duobus solutionis ferri sulfurici saturatae superfusus superficies tangens annulo fusco libera sit.

Praeparati ad minus grammata 500 sunt servanda.

187. Ferrum pulveratum.

Fe=56.

Pulvis subtilis, intense griseus, ponderosus, nitoris metallici levis, magneto adhaerens. In acidis dilutis hydrogenium emittens solvitur; solutio, kalio ferricyanato praecipitatum intense caeruleum praebet.

Grammata 2 ferri pulverati in miscella, e grammatibus 15 acidi hydrochlorici et grammatibus 15 aquae parata, lene calefacta, maiori parte solvantur et residuum grammate 0.05 plus non efficiat. Hydrogenium solutione in tubulo tenui nascens chartam bibulam solutione plumbi acetici humectatam colore fusco illico non inficiat et inflammando lamina porcellanea immissa macula atra ne oriatur. Parte aliqua solutionis acidae cum aqua hydrosulfurata per strata disjuncta zona intermedia obscura nec post longius temporis spatium oriatur; altera pars solutionis acidae hydrooxydo natrii elicita et filtrata ammonio sulfurato non turbetur. Pars in acido hydrochlorico

rovodičnoj kiselini neraztopivi dio raztopiš u dušičnoj kiselini, ne smije niti sumporovodičnom vodom potamniti, niti ammoniakom pomodriti.

188. Ferrum reductum.

(Vodikom) razkiseno željezo.

Fe=56.

Fe(OH)₂ + H₂
Fe + 6H₂
J. A. A. A.
Pripravak, načinjen od željezova vodokisa (ferri-vodokisa) žeženjem i razkisanjem vodikom. Vrlo sićušan, siv prašak bez sjaja, bez duhe i okusa. Magneta se hvata, na zraku vrućan izgara na ferro-ferrikis. Dva grama neka se u mlakoj smjesi od 15 grama ciele chlorovodične kiseline i isto toliko vode mal ne podpuno raztapljaju. Ostatak ne smije doći više od 0 02 grama, a raztopljen u dušičnoj kiselini ne smije se sumporovodičnom vodom taložiti. Plin, razvijajući se za raztapljanja u chlorovodičnoj kiselini, neka ne ima duhe i neka od njega 50°-nom otopinom srebrova nitrata navlažena bugaćica odmah ne požuti i ne posmedji.

Digeruj 0·28 grama, a da zrak neima pristupa, po celi sat u vodenoj kupeljnici s otopinom 50 grama jedkog merkurichlorida, zatim razriedi tolikom količinom kuhane vode, da dobiješ 100 šestornih centimetara tekućine. 50 šestornih centimetara očišćene otopine pomiešaj s jednakom količinom razriedjene sumporne kiseline i dodavaj decinormalne otopine kalijeva permanganata, dok tekućina nepostane očevidno ružičasta. Da se to postigne, tomu neka treba bar 40 šestornih centimetara decinor-

insolubilis in acido nitrico soluta, nec aqua hydro-
sulfurata colorem obscurum, neve ammonia colorem
caeruleum induat.

Solvo se solo se m
exi qm FeO i p. v. d. t.
188. Ferrum reductum.

Ferrum hydrogenio reductum.

Fe=56.

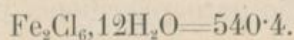
Praeparatum e ferro hydrooxydato ope igniti-
onis et hydrogenio puro reductionis paratum. Pulvis
griseus, nitoris expers, subtilissimus; odoris et sa-
poris carens. Magneto adhaeret, fervefactum aëre in
oxydum ferricoferrosus comburit. Grammata duo in
mixture tepida e grammatibus 15 acidi hydrochlo-
rici concentrati et eadem quantitate aquae parata
fere plane solvitur. Residuum 0.02 grammatum plus
ne efficiat, et in acido nitrico solutum, aqua hydro-
sulfurata praecipitatum atrum non praebeat. Gazum
tempore solutionis in acido hydrochlorico emissum,
sit odoris expers, et chartam bibulam solutione 50%
argenti nitrici humectatam, illico flavam aut fuscam
non reddat.

Grammata 0.28 digere aëre remota per horam
in balneo aquae cum solutione grammatum 50 hy-
drargyri bichlorati corosivi dein dilue tanta aquae
coctae quantitate, ut liquor sit centimetrorum cubi-
corum 100. Centimetra cubica 50 solutionis depu-
ratae, misce aequali quantitate acidi sulfurici diluti,
dein adde solutionis kalii hypermanganici decinor-
malis tantum, ut fluidum perceptibiliter rosaceum
evadat. Scopo huic attingendo solutionis decinormalis

malne otopine. Broj potrošenih šestornih centimetara te otopine podvostručen kaže ti broj postotaka željeza.

189. Ferrum sesquichloratum crystallisatum.

Uledjen ferrichlorid.

Uzmi: **Tanke željezne žice**
sto i petdeset grama **150**

Nalij na njih u prostranoj tikvici

Ciele čiste chlorovodične kiseline
šest sto grama **600**

Grijaj umjereno, dok se prestane plinova razvijati. Otopinu još toplu prokâpaj kroz vâgan prokâpnik i ustanovi poslje težinu preostalog neraztopljenog željeza.

Raztopini dodaj
za svakih *sto dvanaest grama* **112**

Raztopljenog željeza
Ciele čiste chlorovodične kiseline
dvie sto i devetdeset grama **290**

i poslje, kad ugriješ, jošte malo po malo
Ciele čiste dušične kiseline
osamdeset grama **80**

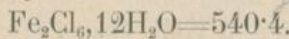
Raztopinu grijaj na zračnu mjestu, dok nebude rujna i dok jedna kâp otopine vodom razriedjena s kalijevim ferrikyanidom više ne pomodri, zatim izpari

ad minus centimetra cubica 40 requirantur. Numerus centimetrorum cubicorum solutionis adhibitorum bis multiplicatus quantitati percentorum respondet.

189. Ferrum sesquichloratum crystallisatum.

*Ferri chlorid
maritimum
= ferro chlor. in HCl
sublimatum*

Ferri chloridum. Chloridum ferricum.

*6FeCl₂ + 6H
+ 2HNO₃ =
= 3Fe₂Cl₆ + 4H*

Rp. **Filorum ferreorum subtilium**

grammata centum quinquaginta 150

Adfunde in cucurbita vasta

Acidi hydrochlorici concentrati puri

grammata sexcenta 600

Moderate calefac, donec evolutio gazorum perfecti cessaverit. Solutionem adhuc calidam filtra per filtrum prius mensuratum, et determina pondus ferri remanentis non soluti.

Solutioni adde:

Ad quaevis: *grammata centum duodecim* 112

Ferri soluti

Acidi hydrochlorici concentrati puri

grammata ducenta nonaginta 290

dein, post calefactionem in parvis portionibus

Acidi nitrici concentrati puri

grammata octaginta 80

Calefac solutionem in loco aëre exposito, donec colorem rubro-fuscum induerit, et gutta una solutionis aqua diluta kalio ferrieyanato caerulea iam

ra
ze-

li-

50

00
ati.
aik
og

112

90

80
de
a s
ari

u váganoj porculanskoj zdjeli na vodenoj kupeljnici
da za svakih *sto dvanaest grama* **112**

Raztopljenog željeza

dobiješ *pet sto i četrdeset grama* **540**
tekućine.

Tada stavi pokrivenu zdjelu u hlad, pa ledčastu tvarinu, što no se izluči, spravi u staklenim čepom vrlo dobro začepljenoj staklenki.

Predstavlja smedje-žutu ledčastu tvarinu, koja se na zraku raztiče, u vodi, žesti i etiru se sasma topi.

Polovica
Vodena otopina daje sa srebrovim nitratom sirast biel, a s kalijevim ferrokyanidom tamno modar talog.
te

Približuješ li ferrichloridu staklen prutić, koji si prije u ammoniaku omoćio, neka ne suklja u dim. Držiš li nad njim otopinom škroba i kalijeva jodida navlaženu bugaćicu, bugaćica ne smije pomodriti.
ts

Otopljen u dvadeset dielova vode ne smije dodatkom koje kapi chlorovodične kiseline i kalijeva ferrikyanida pomodriti. Ako otopiš pol grama u 25 grama vode i iztaložiš preobilnim ammoniakom, dobiti ćeš bez lica prokàp, koji izparen i umjereno grijan ne daje ostatka. Pomiešaš li dva objama istoga prokàpa s jedinim objamom ciele sumporne kiseline i pokriješ li ozgor dvama objamima jake otopine ferrosulfata, ne smije se stvoriti taman pojas na razmjeni obiju tekućina.
NH₃

non evaserit, dein evapora in patina porcellanea mensurata in balneo aquae ut pondus ad quaevis

grammata centumduodecim 112

Ferri soluti sit

grammatum quingentorum et quadraginta 540

Tum sepone patinam tectam ad locum frigidum, et massam congelatam crystallinam serva in vitro epistomeo vitreo optime clauso.

Sistit massam crystallinam fusco-flavam aëre deliquescentem, in aqua, spiritu et aethere plane solubilem.

Solutio aquosa argento nitrico praecipitatum caseosum album, kalio ferrocyanato autem intense caeruleum praebet.

Ferro sesquichlorato bacillum vitreum ammonia prius immersum aproximando, fumus non oriatur. Charta bibula cum solutione amyli et kalii iodati humectata supra tenta caerulea non fiat. In viginti partibus aquae solutum nonnullis guttis acidi hydrochlorici et kalio ferricyanato colorem caeruleum non induat. Gramma semis in 25 partibus aquae solutum et superabundante ammonia elicatum, filtratum coloris expers, oriatur, quod evaporatum et lene calefactum residuum non relinquat. Eiusdem filtrati volumina duo cum volumine uno acidi sulfurici concentrati mixtum, et duobus voluminibus solutionis concentrati sulfatis ferri superfusum in superficie contangente zona fusca non nascetur.

190. Ferrum sesquichloratum solutum.

Otopljen ferrichlorid.

Uzmi: **Uledjenog ferrichlorida**
Prekàpane vode *jednake dielove.*
Pomiešaj.

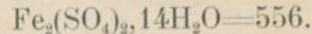
Predstavlja tamno žuto-smedju tekućinu. U 100 dielova ima oko 10·3 diela željeza. Osebuje je težine 1·280—1·283.

Prokušaj ga, da li je čist, kao i uledjen ferrichlorid.

Čuvaj ga u tami.

191. Ferrum sulfuricum oxydulatum.

Ferrosulfat. Zelena galica.

Uzmi: **Ciele čiste sumporne kiseline**
sto petdeset grama **150**

Razriedi ju oprezno u staklenoj tikvici sa

Prekàpane vode *šest sto grama* **600**

U smjesu umetni

Čiste željezne ili čavlene žice
sto grama **100**

Raztopi tako, da ostane nešto neraztopljena željeza, raztopinu za miešanja malo ugrij, a kad se prestane razvijati plin, kuhaj da uzvrije, prokàpaj i dodaj:

Razriedjene sumporne kiseline
petnaest grama **15**

190. Ferrum sesquichloratum solutum.

des. re. 17. 17
Liquor ferri sesquichlorati.

Rp. **Ferri sesquichlorati crystallisati**
Aquae destillatae *aa* partes aequales.
Misce.

Sistit liquorem intense flavo-fuscum. Continet in partibus centum circiter 10·3 partes ferri. Pondus specificum 1·280—1·283.

Explora quoad puritatem sicut ferrum sesquichloratum crystallisatum.

Serva loco obscuro.

oxydulatum
191. Ferrum sulfuricum oxydatum.

Ferrosi sulfas. Sulfas ferrosus.

FeSO₄·7H₂O
 $Fe_2(SO_4)_2, 14H_2O = 556.$ *Neubornstein gelung*

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri**
grammata centumquingenta 150

Dilue caute in cucurbita vitrea cum

Aquae destillatae
grammatibus sexcentis 600

Immitte in miscellam

Fili ferrei vel clavium fili puri
grammata centum 100

Solve eo modo, ut pars aliqua ferri insoluta maneat ad finem, solutionem lene calefaciendo promove, et solutionem post diminutionem evolutionis gazi coque ad ebullitionem, filtra et adde

Acidi sulfurici diluti
grammata quindecim 15

Izparuj, dok se ne počme uledjivati i neohladni neprestano miešajući, dok se god izlučuje ledčasta praška. Taj saberi na lievku, operi ga najprije malko mrzлом vodom, zatim žestom, osuši i spravi u dobro zatvorenoj staklenki.

Neka je modrasto-zelen ledčast prašak, koji se 1·8 dielova vode topi.

Vodena otopina taloži se barijevim chloridom ^{A₂SO₄} bielo, kalijevim ferrikyanidom modro. ^{Fe}

U prokuhanoj, pa opet ohladnjeloj vodi neka se topi na neutralnu modro-zelenu otopinu. Kad otopiš 0·56 grama ferrosulfata u 150 grama vode i otopinu zakiseliš, dodav joj dvadeset grama sumporne kiseline: to neka treba 20 šestornih centimetara decinormalne otopine kalijeva permanganata, dok trajno pocrveni. Ugrijan s natrijevim vodokisom ne smije radjati ferrosulfat ammoniaka. Ako otopiš dva grama u vodi i skuhaš, dodav dušične kiseline, dok jedna kap razriedjenu otopinu kalijeva ferrikyanida više modro ne bojadiše, i promučkaš s preobilnim ammoniakom, mora dati ^{prokàp bez lica} Taj prokàp ne smije ammonijevim sulfidom pomutniti, a izparen i žežen ne smije dati preostatka.

192. Filix mas.

Paprat ili preprat.

Paprat raste u gorskih šumah gotovo svekolike Evrupe.
Papрати.

Podanak je kratak, ležeći, prema kraju malko uzdignut, jasno-smedj, iznutra zelen, prelazeći malko

Evapora usque ad crystallisationem et refrigera sub continua agitatione, donec pulvis crystallinus non exoritur. Hunc colliga ad infundibulum, elue primo paucilla aqua frigida, dein spiritu, siccatum sepone in vase probe clauso.

Sit pulvis caeruleo-viridis crystallinus, in partibus 1·8 aquae solubilis.

Solutio aquosa diluta baryo chlorato praecipitatum album, et kalio ferricyanato caeruleum praebet.

In aqua frigida prius cocta, in solutionem neutram caeruleo-viridem solvatur. Grammata 0·56 sulfatis ferrosi in grammatibus 150 aquae solvendo, et solutionem, grammatibus viginti acidi sulfurici acidulando: ad rubricationem permanentem centimetra cubica 20 solutionis kalii permanganici decinormalis requirantur. Sulfas ferrosus natrio hydroxydato calefactus ammoniam ne emittat. Grammata duo in aqua soluta et acido nitrico cocta, donec gutta una solutionem kalii ferricyanati dilutam iam caeruleam non reddit, ammonia superabundante conquassata, filtratum coloris expers praebeant. Filtratam hanc ammonio sulfurato non perturbetur, evaporatum et candefactum autem residuum non relinquat.

.192. Filix mas.

Aspidium filix mas. Roth., planta monticola totius fere Europae. Polypodiaceae.

Rhizoma breve, jacens, ad finem erectum, clare fuscum, intus coloris viridis paullatim cinna-

*lixivum Riesel
Trocken, ext. n. f.*

na smeđju kano sladka korica, izvana je sav gusto pokriven uzlazećimi, uglatimi, mesnatimi, izvana crno-smeđjimi, iznutra žlenimi ostatci hvojnih peteljaka, kojim se na prielomu vidi po osam cievnih snopića, za tim pljevastimi, smeđjimi ljuskami i napokon tankim žiličjem ili korienjem; okusa je sladko-nagorka, vonja osebujna malko odurna.

Neka se izkapa jeseni i ne čuva dulje od godine dana.

Podanak očišćen od ostataka peteljaka, od ljusaka i od korienja zajedno sa ostatci odrezanih hvoja neka se oprezno posuši i na prah stare; dobiveni zeleni prah neka se čuva u dobro zatvorenih, od svjetla zaklonjenih posudah. Prah, koji je smeđe boje kano sladka korica, neka se baci.

193. Filum sericeum antisepticum.

Antiseptičke svilene niti.

Priredjuju se od kinezkih bielih svilenih niti u tvornicah tako da leže u raztopljenom vosku u kojem ima deseti dio karbolove kiseline.

Tako priredjene svile dobiješ u trgovini.

Od suvišnoga voska očišćene i namotane niti čuvaj u dobro začepljenoj staklenki.

194. Foeniculum.

Komorač ili morač.

Komorač raste u južnoj Evropi, a kod nas se uzgaja. Štitarke.

*sušeno, plodovi
antiseptičke*

Plod (dvorožka) je dugoljast, obao, smeđjast ili zelenkast, pet do osam milimetara dug, dva do

momei, superficie externa tota dense petiolorum stipitum residuis adscendentibus, angulatis, carnosis, extus atre fuscis, intus viridibus, per fracturam transversam octo fasciculos vasorum exhibentibus et squammis paleaceis fuscis et radicibus tenuibus instructum; sapore e dulci subamaro, odore peculiari subnauseoso.

Fodiatur autumno et ne ultra annum servetur.

Rhizoma a petiolorum residuis squammisque et radicibus liberatum una cum reliquiis petiolorum degluptis caute siccetur et in pulverem redigetur; pulvis viridis ortus in vasis bene obturatis luci imperviis servetur. Pulvis cinnamomei coloris rejiciatur.

193. Filum sericeum antisepticum.

E filo sericeo albo chinensi in officinis paratur, per macerationem fili sericei in cera liquata, unam decimam partem acidi carbolici continente.

Filum sic praeparatum in commercio obvenit.

Filum superflua cera liberatum et convolutum serva in vitro bene clauso.

194. Foeniculum.

Fennikel
Foeniculum officinale Allione, planta Europae meridionalis, apud nos culta. Umbelliferae Juss.

Fructus (diachenia) oblongi, teretiusculi, coloris subfusci vel subviridis, quinque usque octo millimetra longi, duo usque tria millimetra crassi, mericarpiis

tri milimetra debeo, sastojeći od dvie, većinom razstavljene roške, svaka sa pet rebaraca, koja su bljedja, dočim su široke brazdice tamnije; vonja je osebujna, okusa sladka, žvakan peče malko na jeziku.

195. Folia sennae sine resina.

Sennino lišće bez smole.

Uzmi: **Sitno srezana sennina lišća**
sto grama 100
Moči ga četrdeset osam sati u ciele
žeste *pet sto grama* 500
Zatim izciedi i osuši.

196. Gallae.

Šišarke ili babuške alepske. Babuške turskoga hrasta.

šišarke, alepske, turske
šišarke, alepske, turske
Kvrge, što izrastu, kad ubode pravi šišaričar (*cynips gallae tinctoriae* Olivier) na pupoljcih lišća maloazijskoga hrasta (*quercus infectoria* Olivier) i drugih srodnih vrsti.

Te su kvрге krugljaste, bradavičavo-bodljikave, imaju češće po jednu luknjicu, težke su i tvrde, boje su sad tamnije, sad jasnije zelenkasto-sive, žvakane okusa su skomljiva.

Neka se bace lake, spužvaste, tako zvane njemačke šišarice.

duobus plerumque discretis, quinquecostatis, costis pallidioribus, sulcis latis obscurioribus, odoris peculiaris, saporis subdulcis, masticati linguam paulum urentes.

195. Folia sennae sine resina.

Rp. **Foliorum sennae minutim conscis-**
sorum *grammata centum* 100
Macera per horas quadraginta octo cum
Spiritus concentrati
grammatibus quingentis 500

dein exprime et sicca.

196. Gallae.

Subarborescens
Gallae halepenses. Gallae quercus turcicae.

Excrementiae ictu cynipis gallae tinctoriae Olivier in gemmis foliiferis quercus infectoriae Olivier et aliarum affinium specierum ortae, subglobosae, verrucoso-echinatae, saepe foramine praeditae, ponderosae, durae, coloris e subviridi cinerei vel obscurioris vel pallidioris, masticatae adstringentes.

Rejiciantur gallae leves, spongiosae, sic dictae germanicae.

197. Gaze carbolatum album Listeri.

Listerova biela karbolovana tkanina.

Prave ju u tvornicah, močeći tako zvanog „gaza“ ili „mulla“ u 10%-noj otopini karbolove kiseline s cielom žestom, i sušeći ju, kad je iztisnuta za blage topline.

198. Gaze hydrargyro bichlorato corrosivo impraegnatum.

Jedkim merkurichloridom pročinjena tkanina.

Prave ju u tvornicah slično kao karbolovanu tkaninu, uzimajuć za to otopinu jedkoga merkuri-chlorida u cijeloj žesti.

199. Gaze jodoformio impraegnatum.

Jodoformom pročinjena tkanina.

Prave ju u tvornicah poput karbolovane tkanine sa 10-, 20- ili 30%-nom otopinom jodoforma u žesti.

200. Gelatina animalis albissima.

Životinjska klija, drčina ili pače.

Tvar, koja se dobiva, kad se kosti, suhe žile i sva klijom proniknuta životinjska tkanina pomoću prekàpane vode pri-rede, pa osuše.

Tanke, gibke, svjetle, prozirne, kano u mrežice razpredene pločice, koje u vodi nabreknu, te se na

Handwritten notes:
Klijom
drčina
pače
osušena

197. Gaze carbolatum album Listeri.

Paratur in officinis per macerationem sic dicti „gaze“ aut „mull“ in solutione 10% acidi carbolicum in spiritu concentrato, dein expressi et leni calore exsiccati.

198. Gaze hydrargyro bichlorato corrosivo impraegnatum. 0.1%

Paratur in officinis ut gaze carbolatum, cum solutione hydrargyri chlorati corrosivi in spiritu concentrato.

199. Gaze jodoformio impraegnatum.

Paratur in officinis ut gaze carbolatum cum 10%, 20% aut 30% solutione jodoformii in spiritu concentrato.

200. Gelatina animalis albissima.

Gluten animale albissimum.

Massa ope aquae destillatae ex ossibus, ligamentis, telis animalibus glutiniferis parata et siccata.

Laminae tenues, lucidae, diaphanae, reticulostriatae, in aqua intumescens et leni calore solubiles

blagoj vatri raztope. Raztopina, doda li se trieslo-
vine spušta bielu oborinu, pa kad ohladni i ako je
dovoljno gusta (1 : 50), stine se u tvrdu drčinu.

Neka bude gotovo posve bez boje i vonja.

201. Gentiana.

Korien sirištare ili vladisavske ili gorski korien.

Grane koriena i podanci, što ih daju lincjura (*gentiana
lutea* L.), ugarska sirištara ili ravandija (*gentiana panno-
nica* Scop.), vladisavka grimizna (*gentiana purpurea* L.) i
vladisavka pedičava (*gentiana punctata* L.), oboje većinom
uzduž razkalano. Sirištare.

antopij...

Korien biline na prvom mjestu spomenute duži
je od šest decimetara, u gornjem je dielu debeo od
prilike četiri centimetra, korienje ostalih vrsti je tanje.
Sve korienje je smeđe, uzduž veoma naborano,
na gornjem dielu poprieko kolutičavo, višeglavu,
slabo razgranjeno, iznutra smeđjasto-crvenkasto ili
jasno smeđe, prieloma je gladka, nedrvenasta niti
vlaknata. U korienu sirištara, koje je veoma gorka
okusa, ne ima škroba.

202. Globuli martiales.

Željezove kruglje.

Uzmi: **Željezova praška** *četrdeset grama* 40
Praška kalijeva hydrotartarata
dvie sto grama 200

Pomiešaj u željeznoj posudi sa

Prekàpane vode *koliko dotiče*

da dobiješ kašastu tvarinu.

Solutio addito acido tannico praecipitatum album deponit et refrigeratione, si satis concentrata (1 : 50) erat, ad gelatinam rigidam inspissatur.

Sit fere coloris et odoris expers.

201. Gentiana.

Gentiana lutea
Radicum rami et rhizomata, quae offerunt gentiana lutea Lin., gentiana pannonica Scop., gentiana purpurea Lin., gentiana punctata Lin., utraque plerumque per longitudinem fissa. Gentianeae Juss.

Plantae primo loco dictae radix longior quam decimetra sex, superiore parte centimetra circiter quattuor crassa est, specierum ceterarum radices tenuiores sunt. Omnes sunt fuscae, per longitudinem maxime rugosae, suprema parte magis transverse annulatae, pluricipites, parce ramosae, intus e fusco subrubrae aut clare fuscae, fracturam praebentes levem, nec lignosam, nec fibrosam. Radices gentianae amyllum non continent, saporis sunt peramari.

202. Globuli martiales.

Rp. Ferri pulverati *grammata quadraginta* 40

Kalii hydro-tartarici pulverati
grammata ducenta 200

Misce in sartagine ferrea cum

Aquae destillatae q. s.

ut fiat massa pultiformis.

Moči mlako češće miešajući i izparenu vodu kadšto nadomještajući, dok se željezo, koliko je moguće, raztopi i dok nastane jednolična, žilava, zeleno-crnkasta i u vrućoj vodi u većem dielu topiva kaša.

Od nje napravi kruglje, kojih svaka teži

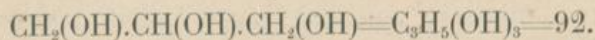
četrdeset grama 40

zatim ih što lagnije suši, zamotaj u voštenu artiju i spravi u dobro zatvorenoj posudi.

Neka su crne, svjetle, željezita okusa, sa osam dielova ključajuće vode neka daju zeleno-crnkastu tekućinu sa slabim preostatom.

203. Glycerinum.

Glycerin.

alkoholischer Glycerin
Fruchtzucker
glycerol C₃H₅(OH)₃
Hydroxyäthyläther

Tekućina bez lica i duhe, gusta poput sladorače, bistra, sladka okusa, srednje reakcije. Neka je osebnijne težine 1.225—1.235.

Topi se u vodi i žestí u svih razmjerih, neda se topiti u etiru, chloroformu i mastnih uljih.

Ugriješ li pol grama kalijeva sulfata sa 1—2 kapi ciele sumporne kiseline, zatim dodaš 1—2 kapi glycerina i uvrućaš jače, širiti će vrlo neugodan oštar vonj.

Razriedjen peterostrukom količinom vode, ne smije ni sumporovodičnom vođom, nit ammonijevim hydrosulfidom, niti otopinom srebrova nitrata, barijeva chlorida, ammonijeva oxalata ili vapnikova chlorida pomutniti.

Digere saepius agitando et aquam evaporatam sensim restituendo, donec ferrum, quantum fieri potest, solutum fuerit, et massa pulvem praebet aequabilem, tenacem, e viridi nigrescentem et in aqua fervida maxima e parte solubilem.

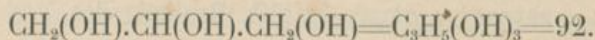
Formentur dein globuli ponderis

grammatum quadragintorum 40

qui lenissimo calore exsiccati et chartae ceratae involuti, in vase bene clauso servantur.

Sint nigri, nitentes, saporis ferrosi, cum aquae bullientis partibus octo miscellam praebent viridinigrescentem, residuo paucis relicto.

203. Glycerinum.

Liquor coloris et odoris expers, consistentiae syrupi, limpidus, saporis dulcis, reactionis neutrius. Pondus specificum: 1.225—1.235.

Solubile est in aqua et spiritu, in omnibus proportionibus, sed non in aethere, chloroformio aut oleis pinguibus.

Gramma semis sulfatis kalii cum 1—2 guttis acidi sulfurici concentrati calefaciendo, huic dein 1—2 guttas glycerini addendo, fervefactione fortiori odor nimio ingratus pungens oritur.

Quintupla quantitate aquae dilutum, nec aqua hydrosulfurata, nec ammonio hydrosulfurato, neve nitrate argenti, baryo chlorato, ammonio oxalico aut calcio chlorato solutis, turbetur.

Pomiešan s ammoniakalnom otopinom srebrova nitrata ne smije se za obične toplote, dok teče četvrt sata, promieniti. Ugrijan s natrijevim vodikom neka se ne bojadiše, niti ne radja ammomiaka. Ugrijan s razriedjenom sumpornom kiselinom ne smije neugodno ranketivo vonjati. Na zdjeli razvrućan i upaljen neka izgara bez ostatka.

204. Guajacum.

Gvajakova smola.

Ljekarski gvajak je drvo, koje raste u žarkoj Americi, napose na otocih Antillih. Dvolistkovic.

Infest cortex 172 Rore
Infest cortex 172 Rore
Infest cortex 172 Rore
Infest cortex 172 Rore

Smola, dolazi u komadih kolik lješnjak ili orah, posutih sivkasto-zelenim praškom, ili ponajviše u većih komadih razna lika, manje više svjetlih, boje zelenkasto-crnkaste, krhkih, koji su na prielomu hrpavi, prozirni, na uglovih zeleni ili smedji, osebujna slaba vonja po benzovoj smoli, koji se opaža osobito u toplini, okusa su oštra, gorka.

Infest cortex 172 Rore
Infest cortex 172 Rore
Infest cortex 172 Rore

Žvakana smola umekša se i liepi za zube, oksidujućimi tvarmi pozeleni ili pomodri, a topi se u žesti i u lugu jedkoga kalija. Na prah strvena gvajakova smola za koje vrieme pozeleni.

U žesti raztopljena i prilivenom vodom obojena, smola mora se u lugu natrijeva-vodokisa posve raztopiti, neraztopi li se to je izopačena kolofonijem.

Argento nitrico ammoniacali mixtum, in temperatura communi quadrante horae non permutetur. Cum natrio hydroxydato calefactum non coloretur et ammoniam non emittat. Acido sulfurico diluto calefactum odorem non spargat ingratum rancidum. In patina candefactum et inflammatum sine residuo comburat.

204. Guajacum.

populina Guajacora
Gummi guajaci. Resina guajaci. Guajacum nativum.

Guajacum officinale Linn., arbor in America tropica, imprimis in insulis Antillanis crescens. Zygophylleae R. Brown.

Resina, occurrit in frustis magnitudinis avelanae vel nucis, pulvere e griseo viridi conspersis, plerumque autem in massis difformibus plus-minusve lucidis, coloris subviridis nigricantis, fragilibus, fracturae asperae, diaphanae, ad angulos coloris viridis vel fusci, odoris peculiaris debilis, benzoë similis, calore potissime animadvertitur, saporis acris, amari.

Resina masticata mollescit et dentibus adhaeret, substantiis oxydantibus colore viridi vel caeruleo tingitur, in spiritu et liquore kalii hydro-oxydati solvitur. Pulvis guajaci tempore colorem viridem induit.

Resina in spiritu soluta et affusione aquae praecipitata in liquore natrii hydrooxydati totius solvetur, secus resina colophonio adulterata est.

205. Guarana.

Gvarana-tiesto.

senegalski i sibirski nainis
pa

Paullinia sorbilis Mart., drvo u Braziliji doma. Sapunovke.

senegalski i sibirski nainis
pa

Dolazi u trgovini većinom u valjkastih, redje u pločastih ili na oblike raznih životinja nalikujućih komadnih. Sastoji od sjemenaka na suncu sušenih, samljevenih, i vodom na tiesto smiesenih te na suncu ili dimu sušenih.

Ti komadi su smeđe-crni, iznutra crveno mramorani, tvrdi, na prielomu većinom ravni, slabo sviatli. U vodi se djelomice tope, vonja su osebujna, okusa su skomljiva, nagorka.

206. Gummi arabicum.

Arabska tekлина.

Acacia Senegal Wildenow. A. ehrenbergiana Hayne, A. tortilis Forsk., A. Seyal i A. nilotica Delile. Drveće, koje raste po obalah arabskoga zalieva, u sjevernih priedjelih Egipta, u Arabiji i Senegambiji. Osjetnice.

Iz kore kapljujući, na zraku otvrdli sok dolazi u manje više krugljastih, bielih ili žutkastih na površju neprozirnih komadnih bez vonja i okusa; komadi lako se lome i razšipaju na sitne, uglate prozirne i ljušturaste ko staklo sjajuće komadiće. Arabska tekлина ne topi se u žesti, a s dvostrukom težinom vode polivena raztopi se malo po malo u

205. Guarana.

Guarana
Paullinia sorbilis Mart., arbor in Brasilia indigena. Sapiadaceae Juss.

Massae solidae (pasta Guarana paullinia) potissimum cylindricae, rarius placentarum vel animalium variorum instar in mercatura repertae. Constante seminibus sub sole siccatis, pulveratis, cum aqua in pastam formatis et sole vel fumo siccatis.

Sunt coloris fusco-nigri, intus rubre marmoratae, durae, fracturae ut plurimum planae, nitoris exigui, in aqua partim solubiles, odoris proprii, saporis adstringentis, subamari. *cadroy koffein 4-5%*

206. Gummi arabicum.

Gummi mimosae.

Acacia Senegal Wildenow, A. ehrenbergiana, Hayne A. tortilis Forsk A. Seyal, A. nilotica Delile. Arbores in littoribus sinus arabici, regionibus septentrionalibus Aegypti, in Arabia atque Senegambia crescentes. Mimoseae R. Brown.

Succus e cortice manans, aëre induratus, occurrit in frustis magis minusve globosis, albis vel flavescens, ad superficiem non pellucidis, saporis et odoris nullius; facile franguntur et in frustula parva, angulata, vitreo splendore nitentia, pellucida, conchulata dilabuntur. Gummi arabicum in spiritu non solvitur, pondere duplici aquae superfusum ad

ljepljivu, žutkastu otopinu bez okusa. Doljavši raztopljena željezna klorida, ta se raztopina stine u tvrdnu drčinu.

Za ljekarsku porabu neka se upotrebi samo najbjelija izabrana teklina.

207. Gutta percha depurata.

Očišćena guttaperča.

Isonandra gutta Hooker, drvo, koje raste na otocima Istočne Indije. Sapotnice.

Na zraku osušena i očišćena mlječina prodaje se u bijelih, žućkastih ili riedko kad crvenih, tankih šibkastih ili debelih vajkastih komadima ili pak raztanjena na pločice, koje su slabo opružne i ne liepe se uz prste.

U toplini od 65 do 70° C. umekša se tako, da se daje kalupiti, u toplini od 100° C. topi se i pretvara u sgusnulu tvarinu. U vodi se ne topi, u žesti se topi samo djelomice, no topi se do kraja u sumpornom alkoholu i u chloroformu.

208. Hirudo.

Pijavica ili pijavka.

Ljekarska pijavica (*hirudo medicinalis* Linn.), i ugarska pijavica (*hirudo officinalis* Linn.), ide u red crvâ-kolutašâ (*annulata*) u razred siskavaca (*discophora*) i u familiju pijavicâ (*hirudinaceae* Grube), dvospolni je crv, koji živi u jezerih, močvarah i potocih svekolike Evrope.

Tielo joj je dugoljasto, ponešto splošteno, golo, s mnogobrojnim kolutiči, usta su uređjena za sisanje i promjenljiva lika, ima tri polukružne, trako-

*Iskonant
gutta, alb
mola
arif.*

mucilaginem adhaesivam, odoris expertem, subflavescentem, saporis insipidi solvitur. Addito liquore ferri sesquichlorati solutio gummosa gelatinam rigidam praebet.

Pro usu officinali nonnisi albissimum electum adhibeatur.

207. Gutta percha depurata.

Isonandra gutta Hooker, arbor in insulis Indiae crescens.
Sapotaceae End.

Succus lacteus aëre induratus, depuratus, venundatur in massis albis, flavescentibus vel raro rubris, tenuibus, baculiformibus vel crassis cylindriciformibus aut in lamellis extensis, paullo elasticis et digitis non adhaerentibus.

In temperatura 65—70° C. plastice emollitur, in graduum 100 C. temperatura liquescit et massam spissam praebet. In aqua non, in spiritu ex parte, in alcohole sulfuris et in chloroformio totaliter solvitur.

208. Hirudo.

Pijpwy Blutegel Blutwanger
Hirudo medicinalis et hirudo officinalis Linn., vermes (classis annulata, ordo: discophora, familia: hirudinaceae Grube) in lacubus, stagnis et rivulis totius Europae obvii, hermaphroditi.

Corpore oblongo, subdepresso, nudo, annulis numerosis, ore suctorio mutabili, maxillis tribus semicircularibus, radiatim dispositis, dentibus minu-

vito namještene, i mnogobrojnim sićušnim zubići, oboružane čeljusti i deset jednovitih očiju, na stražnjem kraju tiela ima jednu manju sisku.

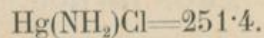
Ljekarska, tako zvana njemačka pijavice, na hrbtu je tamno maslinasto-zelena, crno-pedičavih prutaka, po trbuhu je zelenkasto-žutkasta s nepravilnim crnim pjegami a na obodu crna.

Ugarska pijavica, koja se češće nadje u južnoj Evropi, naročito po Ugarskoj, smeđe je crna ili crnkasto zelena i na hrbtu sa šest uzdužnih nepedičavih prutaka; trbuh joj je maslinast bez pedica, s obje strane crno zarubljen.

Konjska pijavica (haemopsis sanguisorba Sav.), koja poradi svojih malobrojnih tupih zubića ne može kože ozlediti te s toga i nije za ljekarsku porabu prikladna, razlikuje se od prijašnjih poglavito krupnijim tielom, koje je na hrbtu nepravilno pjegavo, neprutano, a po trbuhu tamno zaznamenovano.

†† 209. Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.

Merkuriamidochlorid.

Uzmi: **Jedkog merkurichlorida**

petdeset grama **50**

Otopi u

Tople prekàpane vode

hiljadu grama **1000**

Prokàpanu tekućinu ulievaj, kad ohladni, uvijek miešajući u

tissimis, numerosis armatis, oculis simplicibus decem, acetabulo sutorio terminali.

Hirudo medicinalis, etiam germanica dicta, dorso obscure olivaceo, striis sex longitudinalibus, laete ferrugineis, nigro punctatis, abdomine subviridi-luteolo, maculis irregularibus nigris, margineque nigro.

Hirudo officinalis, sic dicta hungarica, in Europa meridionali, praesertim in Hungaria frequentior, fusconigricans, vel nigricante viridis, dorso striis sex longitudinalibus, ferrugineis haud punctatis, abdomine olivaceo immaculato, linea utriusque marginali nigra notato.

Hæmopis sanguisorba Savigny, ob dentes obtusos, haud numerosos, ad vulnerandam cutim imposita, adeoque ad usum medicinale inepta, a prioribus ut plurimum distinguitur corpore maiore, dorso irregulariter punctato, haud lineato, abdomine obscure colorato.

†† 209. **Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.**

Mercurii amido-chloridum. Hydrargyrum amidato bichloratum. Mercurius praecipitatus albus.

$\text{Hg}(\text{NH}_2)\text{Cl} = 251.4.$

Rp. **Hydrargyri bichlorati corrosivi**
grammata quinquaginta 50

Solve in

Aquae destillatae calidae
grammatibus mille 1000

Liquorem filtratum infunde post perfectam refrigerationem continue agitando

Ammoniak *sedamdeset i pet grama* 75

pa ako treba, dodaj jošte toliko ammoniak, da tekućina bude odlučno lužasta. Talog saberi na prokâpniku, izperi malko vodom (oko 500 grama), iztisni što bolje i suši na hladu i u tami.

Prebiel prašak, koji se u vodi ne topi, ali se za slaba grijanja podpuno raztapa u razriedjenoj dušičnoj kiselini; ta raztopina srebrovim nitratom spušta biel talog. Ugrijan s natrijevim vodokisom požuti, razvijajuć ammoniak.

Uvrućan u kušaljci hlapi sasma, ali se ne tali. Mućkan s vodom i žestom daje prokâp; koji neka izparen ne daje ostatka.

†† **210. Hydragyrum bichloratum
corrosivum.**

Jedki merkurichlorid. Jedki živin chlorid.

Predstavlja sraslu od sjajnih bielih ledaca tvarinu bez duhe, jedka kovinskoga gadna okusa, trenjem saspe se u biel prašak.

Osebuje je težine 5.3. Uvrućan na 260° tali se, kod 300° vrije i podpuno hlapi, stvarajuć ledčast prehlap; topi se sasma u 16 dielova mrzle vode, u 3 diela vruće vode i žeste, napokon u 4 diela etira.

Vodena otopina reaguje kiselo, a kad joj dodaš kuhinjske soli postane neutralna. Sa srebrovim ni-

HCl
HgCl₂ + 2NaOH -> 2NaCl + HgO
 tratom spušta biel, natrijevim vodokisikom žut talog. Otopi 1.35 grama merkurichlorida u 25 šestornih centimetara tople vode, pa kad ohladni, ulij to malo po malo u otopinu načinjenn od 3.31 grama kalijeva jodida sa 5 šestornih centimetara prekàpane vode. Tako ćeš dobiti bistru žutkastu otopinu, kojoj ako dodaš jedan šestorni centimeter otopine merkuri-chlorida, daje liepo crven talog.

Mercuri
 Otopi jedan gram merkurichlorida u 30 dielova vode, dodaj koju kap chlorovodične kiseline i uva-djaj sumporovodika, dok se živa podpuno iztaloži; zatim prokàpaj tekućinu, koja neka izparena ne daje ostatka.

Mercuri
 Talog operi, izluži razriedjenim ammoniakom, zatim prokàpaj, prokàp zakiseli chlorovodičnom ki-selinom i dodaj sumporovodične vode, koja neka ne stvori žuta taloga.

Oprezno ga čuvaj.

Mercuri
 Najveći pojedini obrok: 0.03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.10 grama.

†† 211. Hydrargyrum bijodatum rubrum.

Merkurijodid. Crveni živin jodid.

HgI₂—453.

Uzmi: **Jedkog merkurichlorida**

četrdeset grama **40**

Otopi u

Tople prekàpane vode

osam sto grama **800**

praecipitatum album caseosum, natrio hydrooxydato autem, flavum praebet. Chloridi mercurii grammata 1·35 solve in aquae calidae centimetris cubicis 25, post refrigerationem autem infunde partiatim in solutionem e grammatibus 3·31 kalii jodati et centimetris cubicis 5 aquae destillatae paratam. Solutio exoritur pellucida flavescens, cui centimetrum 1 cubicum solutionis chloridi mercurii addendo praecipitatum forte rubrum nascitur.

Gramma unum chloridi mercurii solve in partibus 30 aquae, additis nonnullis guttis acidi hydrochlorici et immite gazum hydrosulfuratum, donec mercurius perfecte elicited fuerit, liquor filtratus post evaporationem nullum residuum relinquat.

Praecipitatum lotum extrahe ammonia liquida diluta, liquor filtratus et acido hydrochlorico acidulatus aqua hydrosulfurata praecipitatum flavum non praebeat.

Caute conserva.

Dosis maxima ^{singula} ~~pro die~~: 0·03 gramma.

Dosis maxima ^{pro die} ~~singula~~: 0·10 gramma.

†† 211. Hydrargyrum bijodatum rubrum.

Mercurii jodidum. Deutojoduretum hydrargyri. Joduretum hydrargyricum.

$\text{HgJ}_2=453.$

Rp. Hydrargyri bichlorati corrosivi

grammata quadraginta 40

Solve in:

Aquae destillatae calidae

grammatibus octingentis 800

18*

Prokàpav tećinu, ulievaj ju uz neprestano miešanje u otopinu, načinjenu od

Kalijeva jodida

petdeset grama **50**

i **Prekàpane vode**

sto i petdeset grama **150**

Smjesu dobro promućkaj i pusti da stoji, dok se talog ne slegne; talog izpiraj na prokàpnik prekàpanom vodom, dok nedotjeraš dotle da voda od izpiranja sa srebrovim nitratom može još jedva mutniti, tada ga na običnoj toploti osuši.

Skrletan prašak, koji se jedva topi u vodi, a topi se u 130 dielova hladne i u 20 vruće žeste. Uvrućan u kušaljci žuti, poslje se tali i hlapi bez ostatka, stvarajuć žut ledčast prehlap, koji kašnje porumeni.

Stepeš li ga s prekàpanom vodom, neka prokàpana tekućina sa srebrovim nitratom u skrajnom slučaju pomliećni, ali ne smije iole jaće pa niti sumporovodikom pomutniti.

Pol grama merkurijodida mora se u 15 grama žeste varenjem sasma otopiti. Ostone li što neotopljeno, izluži grijujući sa chlorovodićnom kiselinom a prokàpanu tekućinu kušaj na arsen, kako kušaš merkurichlorid.

Oprezno ga čuvaj.

Najveći pojedini obrok: 0·03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·10 grama.

Liquorem filtratum infunde sub continua agitatione in miscellam e

Kalii iodati

50 *grammatibus quinquaginta* 50

et **Aquae destillatae**

50 *grammatibus centumquinquaginta* 150

paratam.

Mixtura optime conquassata stet, donec praecipitatum subsedeat, quod filtro lotum aqua destillata, donec aqua ad lotionem applicata argento nitrico vix turbatur, temperatura communi sicca.

Pulvis coccineus, in aqua vix, in spiritu frigidi 130, et fervidi 20 partibus solubilis. In tubo exploratorio ferfevactus flavescit, porro liquescit, et absque residuo avolat, quo tempore sublimatum flavum crystallinum, postea rubrum evadens oritur.

Aqua destillata conquassando, liquor filtratus argento nitrico ad summum lene lactescat, sed fortius nec hoc, nec hydrogenio sulfurato turbetur.

Gramma semis iodidi mercurii in grammatibus 15 spiritus, ebullitione perfecte solvatur. Si pars insoluta remanserit, calidam extrahe acido hydrochlorico et liquorem filtratum explora quoad arsenicum sicut chloridum mercurii.

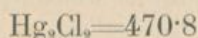
Caute serva.

Dosis maxima singula: 0.03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.10 gramma.

† 212. Hydrargyrum chloratum mite.

**Blagi merkurochlorid. Blagi živin chlorid.
Kalomel.**

*Hydrargyrum chloratum mite =
Kalomel = Hg₂Cl₂*

Trakasto ledčaste, prehlaplivanjem dohivene komade stari na što sićušniji prašak, operi što bolje možeš mlakom vodom, dok prokâpana voda od izpiranja ammoniakom niti nakon dužeg vremena ne bude mogla mutniti, zatim osuši i spravi u crnoj staklenki.

Sićušan, žutkasto-biel, težak prašak, koji ti se uz stokratno povećanje pod sitnozorum pokazuje poput sitnih ledčastih ulomaka; bez okusa je i bez duhe. Osebuje je težine 7.2—7.5. U vodi, žesti i etiru ni malo se ne topi. Uvrućan u suhoj kušaljci ne tali se, no prehlapljuje bez ostatka.

Uvrućan s jedkom natrijevom lužinom *počrni*, ali ne smije uz to razvijati ammoniakalne duhe. Prokâpaš li otopinu odijeljenu od ernoga taloga i zakiseliš chlorovodičnom kiselinom ne smije se ona sumporovodikom taložiti. Ako protreseš nešto tvorine s prekapanom vodom i prokâpaš, ne smije tekućina ni ammonijevim karbonatom, ni srebrovim nitratom pomutniti.

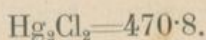
Čuvaj ga u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 0.50 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.00 grama.

† 212. Hydrargyrum chloratum mite.

**Merkurosi chloridum. Calomel. Chloridum
hydrargyrosum. Mercurius dulcis.**

Frusta radiatim cristallina sublimatione parata redige in pulverem subtilissimum, elue optime aqua tepida, donec aqua ad lotionem applicata filtrata, ammonia etiam per longius temporis spatium non turbatur; dein siccatum serva in vitro nigro.

Pulvis subtilis e subflavo albus, ponderosus, microscopio centies amplificatus fragmentorum crystallinorum parvorum instar apparens; saporis et odoris expers. Pondus specificum 7.2—7.5. In aqua, alkohole et aethere plane insolubilis. In tubo exploratorio sicco fervefactus non liquescit, sed absque residuo sublimatur.

Liquore natrii caustici fervefactum nigrescit, quo tempore non spargat odorem ammoniacalem. Solutio a praecipitato nigro defiltrata et acido hydrochlorico acidulata hydrogenio sulfurato praecipitatum non praebeat. Praeparatum aqua destillata conquisatum, liquor filtratus ne carbonate ammoniae, neve argento nitrico perturbetur.

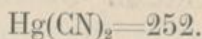
Serva in vitro nigro.

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

prosvitni HgO †† 213. Hydrargyrum cyanatum.

Merkurikyanid.

Bez boje, prosvitni, bridnjasti ledci, jedka, kovinskoga, gadna okusa; tope se u 13 dielova mrzle, u 3 vruće vode, u 15 mrzle i u 5 vruće žeste.

Volent Sribaš li koje zrnce merkurikyanida s jednakom količinom joda i vrtaš oprezno u suhoj kušaljci, dobiti češ izprva žut prehlap, koji kasnije porumeni; na udaljenih mjestih kušaljke pojaviti će se prehlapljenih bielih iglastih ledaca, duhe po kyanovu jodidu.

Otopljen u dvadeset dielova vode i zakiseljen kojom kapi dušične kiseline nesmije sa srebrovim nitratom iliti taloga. Žaren na platinenoj ploči mora hlapiti bez ostatka.

ne jedini Najveći obrok: 0·03 grama.

metali Najveći dnevni obrok: 0·10 grama.

†† 214. Hydrargyrum jodatum flavum.

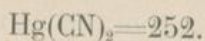
Merkurojodid. Žuti živin jodid.

Uzmi: Čiste žive	šestnaest grama	16
Čista joda	deset grama	10

†† 213. Hydrargyrum cyanatum.

Mercurii cyanidum. Cyanidum hydrargyricum.

Crystalla coloris expertia, diaphana, prismatica, saporis corrosivi, metallici, nauseosi; solvuntur in partibus 13 aquae frigidae, 3 fervidae, 15 spiritus frigidi et 5 fervidi.

Grana aliquot cyanidi mercurii aequali quantitate jodi contrita, et in tubulo exploratorio sicco caute fervefacta sublimatum primo flavum, dein rubescens praebeant; in partibus tubi exploratorii remotis crystalla odoris cyanati jodi sublimia, alba et acubus similia oriuntur.

Viginti partibus aquae solutum et aliquot guttis acidi nitrici acidulatum, argento nitrico praecipitatum non praebeat. Supra lamina plantinea ignitum, sine residuo avolet.

Dosis maxima singula: 0.03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.10 gramma.

†† 214. Hydrargyrum jodatum flavum.

Mercurosi jodidum. Mercurius jodatus flavus. Protojoduretum hydrargyri. Jodidum hydrargyrosium.

Rp. Hydrargyri puri	grammata sedecim	16
Jodi puri	grammata decem	10

Tari ih u staklenom tučku, navlaživ prije 90%^o-nom žestom, dok sasma nestane kovinskih krugljica i dok sav prašak jednako zelenkasto-žut nebude, no pazi, da tvarina ostane za trenja uvijek vlažna; zatim izperi ključajućom žestom, osuši na mračnu mjestu i spravi u crnoj posudi do koji nedopire svjetlo.

Zelenkasto-žut, i pod sitnozorem bez lika prašak. Osebuje težine 7.6. U vodi i žesti se ne topi. Protresen s jedkom natrijevom ^{okisliš} lužinom poerni; kad tekućinu prokâpaš i dušičnom kiselinom okiseliš, dati će sa srebrovim nitratom žut, u ammoniaku netopiv talog.

čeli metal
Protreseš li ga sa dvadeset dielova žeste i prokâpaš, smije prokâp sa srebrovim nitratom u skrajnom slučaju malko pomliečniti. Uvrućan neka sasma hlapi. Zabaci pripravak, koji je svjetlom posivio ili poernio.

Čuvaj ga u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 0.05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.20 grama.

†† 215. Hydrargyrum oxydatum flavum.

Žuti merkurikis. Žuti živin kis.

HgO=216.

Uzmi: **Jedkog merkurichlorida**

sto grama 100

Otopi u

Tople prekâpane vode

hiljadu grama 1000

In mortarium vitreum immissa et spiritu vini 90% humectata tere, donec globuli metallici penitus disparuerint, et pulvis ex toto colorem viride-flavum homogenem induit, curans ut massa sub trituratione humida maneat, demum cum spiritu bulliente lavas in loco umbroso sicca et serva in vase luci impervio nigro.

Pulvis e virescenti flavus et sub microscopio structurae carens. Pondus specificum 7.6. In aqua et spiritu insolubilis. Liquore natrii caustici conquassatum nigrescit; liquor defiltratus, acido nitrico acidulatus, argento nitrico dat praecipitatum flavum in ammonia insolubile.

Spiritus viginti partibus conquassatum, filtratum argento nitrico nimis lene, lactescat. Fervefactum penitus avolet. Praeparatum rejice luce valde griseum vel nigrum redditum.

Serva in vitro nigro.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

†† 215. Hydrargyrum oxydatum flavum.

Mercurii oxydum. Oxydum hydrargyri flavum. Mercurius praecipitatus flavus.

HgO=216.

Rp. Hydrargyri bichlorati corrosivi

grammata centum 100

Solve in:

Aquae destillatae calidae

grammatibus mille 1000

Adde solutionem filtratam in parvis portionibus et continua agitatione miscellae, quam e:

Solutione natrii hydrooxydati (1·35 p. sp.)
grammatibus centum viginti quinque 125
et **Aquae destillatae**
grammatibus quingentis 500

fecisti, curando ut temperatura miscellae 30° ne excedat.

Praecipitatum inde ortum filtro collige, elue perfecte aqua destillata, sicca in temperatura inferiori et conserva in vase nigro.

Pulvis flavus amorphus; pondus specificum 11·0. Aqua insolubilis. In tubo exploratorio sicco fervere factum in oxygenium et hydrargyrum, absque emissione vaporum fusco-rubrorum aut residuo remanente, decomponitur.

Grammata 2·16 in centimetris cubicis acidi hydrochlorici normalis 20 et 40 aquae plane solvantur. Solutio 1% acido nitrico facta sit perfecte limpida et cum nitrate argenti vix perceptibiliter lactescat.

Aequali quantitate acidi oxalici crystallisati et 11 partibus aquae conterendo post horam mediam massam pallidam constituat.

Serva in vitro nigro. Expediatur loco hydrargyri oxydati rubri vel mercurii praecipitati rubri.

Dosis maxima singula: 0·03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·10 gramma.

216. Hydrargyrum purum.

Čista živa.

Hg=200.

Ukazuje se kao biela, srebrasta, teška tekućina, jakog kovinskog sjaja, osebujne težine 13·596 kod 0° i 13·559 kod 15°. Uvrućana na 357° vrije, hlapeć bez ostatka, ali se i za niže toplote već izparuje. Miešaš li ju u staklenoj ili porculanskoj posudi, ne smije se hvatati posude. Žarena u kušaljci neka hlapi bez ostatka.

217. Hydromel infantum.

Djetinja medica. Otvarajuća medica.

Uzmi: Otvarajućeg oparka	<i>tri diela</i>	3
Manine sladorače	<i>jedan dio</i>	1

Pomiešaj, kad trebaš.

† 218. Hyoscyamus.

Bun, bunika ili balam.

Crna bunika raste kod nas posvuda uz ograde, puteve, po ruševinah i smetištih. Pomoćnice.

*hyoscyamin
gorko, topla biljka*

Lišće je jajasto-duguljasto, najviše do 30 cm. dugo, 10 cm. široko, izverugano zubato, muzgavo zeleno, pahuljavo, dok je svježje, vonja je odurna omamljujućega, no osušeno gotovo je posve bez vonja, okusa je gorka. Prizemno se lišće sužuje u peteljku, a gornje sjedi i obuhvaća stabljiku.

216. Hydrargyrum purum.

Mercurius vivus.

Hg=200.

Sistit fluidum album argenteum, nitoris intense metallici, ponderosum. Ponderus specificum ad 0°, 13.596; ad 15°, 13.559. Fervefactum ad 357° ebullit et absque residuo avolat, sed etiam temperatura inferiori iam evaporat. In vase sicco vitreo vel porcellaneo agitatum vasi minime adhaereat. In tubo exploratorio candefactum sine residuo avolet.

217. Hydromel infantum.

med. d. s. h. g.

Rp. Infusi laxativi	<i>partes tres</i>	3
Syrupi mannati	<i>partem unam</i>	1

Misce ex tempore.

† 218. Hyoscyamus.

B. G. m.
Hyoscyamus niger Linn., planta juxta saepia vias et in rudetis obvia, apud nos frequens. Solanaceae Bartling.

Folia ovato-oblonga, decimetra summum tres longa, ad unum lata, sinuato-dentata, qualide viridia, villosa, recentia odoris nauseosi narcotici, siccata fere odoris expertia, saporis amari. Folia basilaria in petiolum attenuata, folia caulis sessilia, amplexicaulia.

Colligantur folia herbae florentis et caute neve
ultra annum servantur.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

219. Ichthyocolla.

halibut, mullus, etc.
Accipenser huso Linn., (classis: pisces, ordo: ganoidei, familia: accipenserini) aliaeque species accipenserum Mare nigrum, caspicum fluminaque in ea effluentia inhabitantes.

Tunica interna vesicae natatoriae variarum specierum accipenserum maceratione a tunica exteriori fibrosa separata, depurata, siccata et in varias formas redacta. Sistit annulos lyriformes vel discos comprimatatos, porro fragmenta filiformia parva, etiam vero lamellas tenues, albidas, pellucidas, tenacissimas, inodoras et insipidas, in aqua fervida ex toto fere solubiles. Solutio glutinans concentrata post refrigerationem gelatinam spissam praebet.

220. Infusum laxativum.

senna
Aqua laxativa viennensis. Infusum sennae compositum.

Rp. **Foliorum sennae conscissorum**

grammata viginti 20

Infunde per quadrantem horae cum:

Aquae destillatae fervidae

grammatibus centum et sexaginta 160

U ocjedini otopi

Izabrane kalabrezke mane

trideset grama 30

Očišćene i prokàpane tekućine neka

bude *dvie sto grama* 200

221. Infusum rhei cum natrio carbonico.

Ravedov oparak s natrijevim karbonatom.
Vodena ravedova močevina.

Uzmi: Srezana ravedova koriena

deset grama 10

Raztrošena natrijeva karbonata

dva grama 2

Mrzle prekàpane vode

sto i šestdeset grama 160

Razriedjene žeste *deset grama* 10

Moči hladno 12 sati, češće miešajuć.

Procjedinu uzvari i kad ohladni prokàpaj. Neka

je bude *sto i šestdeset grama* 160

† 222. Ipecacuanha.

Bljuvaći korien.

Cephaëlis ipecacuanha Willd, ili psychotria ipecacuanha Müller, raste u šumskih dolinah u Braziliji. Bročevi.

Korien ervasto vijugav, dva do pet milimetara debeo, s oba kraja pritanjen. Sivo-smedja debela kora gusto je kolutičava, bradavičava, iznutra blijedo

*multa albat =
piscina. 1822*

In colatura solve:

Mannae calabrinae electae
grammata triginta 30

Infusum clarificatum et filtratum sit:
grammatum ducentorum 200

221. Infusum rhei cum natrio carbonico.

Tinctura rhei aquosa.

Rp. **Radici rhei conscissae**
grammata decem 10

Natrii carbonici dilapsi *grammata duo* 2

Aquae destillatae frigidae
grammata centum et sexaginta 160

Spiritus diluti *grammata decem* 10

Macera per horas 12 saepius miscendo. Cola-
tura ebulliat et refrigerate filtrata sit
grammatum centum et sexagintorum 160

† 222. Ipecacuanha.

Radix
**Cephaëlis ipecacuanha Willd, vel psychotria
ipeacuanha Müller, planta in vallis silvaticis Brasiliae
crescens. Rubiaceae.**

Radix vermium instar curvata, duo ad quinque
millimetra crassa, ad finem in utraque parte atte-
nuata. Cortex crassus, griseo-fuscus, dense annulatus,

smedja, rožasta, prieloma ravna, daje se od obloga, tankoga, jasno-žutoga nutarnjega drva olupiti, vonja je neugodna, tuhljiva, okusa odurna, gorka, oštra.

Kad se tuče na prah, nutarnje drvo neka izostane i neka se baci.

Korien neka se oprezno čuva.

† 223. Jalapa.

Korien jalape.

Ipomea purga Hayne, ili convolvulus purga Wenderoth, raste u gorskih šumah u Meksiku. Slakovi.

*gornji konvolvulus
ipomea*
Gomolji (korien jalape) su sad krugljasti, sad kruškoliki, sad dugoljasti i razne veličine, čitavi ili razrerazni, jedri, teški, izvana smedji, nabrani, u naborima imaju crnkastu smolu; iznutra su jasno smedji, mnogobrojnim tamnjim susredišnjim krugovima našarani, koji sadržavaju svjetle smolne stanice. Prieloma su gladka, brašnasta ili rožasta, ali nikada drvenasta, niti vlaknata, okusa su odurna, neugodno osladka, zatim oštra, vonjaju pak često po paljevini.

Ako sa sto dielova gomoljâ postupamo tako, kako je to propisano pod naslovom „resina jalapae“ to moraju sadržavati barem deset dielova smole.

Neka se dobro čuvaju.

verrucosus, intus pallide fuscus, corneus, fractura aequabili, a ligno cylindrico, tenui, albido facile separabilis, odoris mucidi, ingrati, saporis nauseosi, amari, subacris.

Pulvere parando lignum internum remaneat atque rejiciatur.

Radix caute servetur.

† 223. Jalapa.

Ipomoea purga Hayne, vel *convolvulus purga* Wenderoth, planta in montibus mexicanis silvaticis indigena. *Convolvulaceae* Juss.

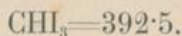
Tubera (radix jalapae) vel globosa, vel piri-formia, vel oblonga, variae magnitudinis, integra aut dissecta, compacta, ponderosa, extus fusca, rugosa, in rugis resina nigricante, intus laete fusca, zonis concentricis numerosis obscurioribus, cellulas resiniferas nitidas continentibus notata, fracturae levis, farinosae aut corneae, neque lignosae, neque fibrosae, saporis nauseosi, inamoene dulciusculi, deinde acris, odoris saepe fumidi.

Partes centum eodem modo, qui de resina jalapae praescriptus est tractatae, minimum partes decem resinae contineant.

Caute serventur.

† 224. Jodoformium crystallisatum.

Uledjen jodoform.

Predstavlja šesterokutne ledčaste ploščice limunove boje, mastna opipa, neugodne, na žafran sječajuće duhe; kod 120° tali se. Netopi se u vodi, ali se topi u 50 dielova mrzle i u 10 dielova vruće žeste, osim toga u 5.5 diela etira.

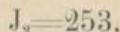
Strešeš li ga sa šest dielova etira, neka daje posve bistru tekućinu. Protreseš li s vodom, ne smije prokàpana tekućina barijevim chloridom mutniti, a sa srebrovim nitratom neka jedva vidljivo pòmlièni. Na zraku žežen mora bez ostatka hlapiti.

Najveći pojedini obrok: 0.30 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.50 grama.

† 225. Jodum.

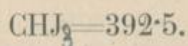
Jod.

Predstavlja kosočetvorne, većinom plosnate, crnosive ledce kovna sjaja, koji se ne hvataju; osebujne je težine 4.95. U vodi se jedva topi, ali se topi smedjom bojom u otopini kàlijeva jodida, žeste i etira, a crvenoljubičastom bojom u chloroformu.

Uvrućan suklja ljubičaste pare, zatim se tali i sasma hlapi.

† 224. Jodoformium crystallisatum.

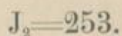
Sistit lamellas crystallinas coloris citrini, tactu pingues, hexagonales, odoris insuavis crocum redolentis; liquescit ad 120° . In aqua non, sed in spiritus frigidi 50 et circiter 10 partibus fervidi nec non in 5.5 partibus aetheris solvitur.

Sex partibus aetheris conquassatum solutionem plane limpidam praebeat. Aqua conquassatum liquor defiltratus baryo chlorato non permutetur, argento nitrico autem modo vix perceptibili lactescat. Aëre candefactum absque residuo avolet.

Dosis maxima singula: 0.30 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.50 gramma.

† 225. Jodum.

Sistit crystalla rhombica plerumque lamellata, e nigro grisea, nitoris metallici, non adhaerentia. Pondus specificum 4.95. Aqua vix, sed solutione kalii jodati, spiritu et aethere, colore fusco, chloroformio autem e rubro violaceo solvitur.

Fervefactum vapores violaceos exhalat, dein liquescit et plane avolat.

Tako kušan mora podpuno hlapiti i para mu ne smije biti smedja, već ljubičasta. Prehlap neka je suh i neka pod sitnozorom ne pokazuje ni tekućih kapljica, ni sitnih, iglastih, bez boje ledčica. Otopi 2·53 grama joda sa 4 grama kalijeva jodida u 100 šestornih centimetara vode; da 10 šestornih centimetara te otopine izgubije boju tomu neka treba dvadeset šestornih centimetara decinormalne otopine natrijeva thiosulfata, ako si prije nego što dodaš zadnjih par kapi, tekućinu omodrio otopinom škroba. Broj potrošenih šestornih centimetara kušala pomnožen sa pet kaže ti, koliko ima postotaka joda.

Najveći pojedini obrok: 0·05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·20 grama.

226. Juniperus.

Smrekinje, klekinje, borovice ili venje.

Smreka ili borovica je grm ili maleno drvo, koje raste kod nas po bregovih i gorah. Četinjače ili crnogorica.

Bobice su krugljaste, kolik grašak velike, na vrhu sa tri šva, a na podini obkoljene s dvima kolarima, od kojih svaki ima po tri ljuštice: izvana im je kožica crno-ljubičasta, svijetla, kad se osuše crnosmedja; meso im je meko, spužvasto, zelenkastosmedje, u kojem ima po tri tvrde žliezdovite sjemenke; miriše ugodno balsamično, okusa su osladka i ponešto nagorka, mirodijna.

Nezrele, sivkaste ili crvenkaste bobice neka se bace.

Sic exploratum perfecte avolet, color vaporum non fuscus, sed violaceus sit. Sublimatum sit siccum et sub microscopio ne guttae liquidae, neve crystallae subtilia, coloris expertia, acubus similia observentur. Solve grammata 2.53 jodi cum grammatibus 4 kalii iodati in aquae centimetris cubicis 100; ad decolorationem centimetrorum cubicorum 10 solutionis huius: centimetra viginti solutionis natrii thiosulfurici decinormalis requirantur, si ante additionem guttarum ultimarum reagentis, solutione amyli liquorem caeruleum reddidisti. Numerus centimetrorum cubicorum reagentis applicatae quinquies multiplicatus percentis respondet obtentis.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

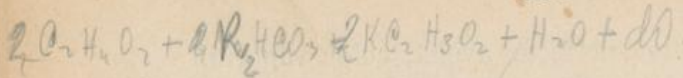
226. Juniperus.

Juniperus **Baccae juniperi.**

Juniperus communis Linn., frutex vel arbusculus apud nos monticola. **Coniferae** Juss.

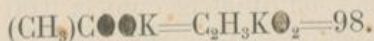
Baccae globosae, pisi magnitudinis, cacumine tribus suturis, basi duobus verticellis triplicibus bractearum instructae, integumento exteriori nigro-violaceo, nitido, in siccatis nigro fuscente; parenchymate pulposo, spogioso, e subviridi fusco, seminibus duris glanduliferis; odore amoene balsameo, sapore subdulci et cum aliqua amaritudine aromatico.

Rejiciantur baccae immaturae griseae vel rufae.

227. Kalium aceticum solutum.

●topljen kalijev acetat.

Uzmi: **Razrijeđene octove kiseline**

tri sto grama **300**

Dodavaj malo po malo

Očišćenog kalijevog karbonata

šestdeset i osam grama **68**

Tekućina neka u vagnutoj porculanskoj tavi nekoliko puta uzvrije, da se ugljena kiselina podpuno iztjera; za vrienja neutralizuj tekućinu kalijevim karbonatom, prokâpaj i prema potrebi ili izparuj, ili prekâpanom vodom razriedi, da bude ciele tekućine

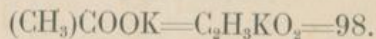
tri sto grama **300**

Neutralna, bez lica, bistra tekućina. Osebuje je težine 1.176—1.180. U tri diela sadržaje jedan dio kalijeva acetata. Otopinom ferrichlorida tamno pocrveni. Promučkana preobilnom sriešnom kiselinom stvara biel ledčast talog. Kad je razriediš dvostrukom količinom vode, ne smije se ni sumporovodičnom vodom, nit ammonijevim sulfidom, niti barijevim chloridom taložiti. Sa srebrovim nitratom neka u skrajnom slučaju malko pomliečni.

Acetas lixiviae

227. Kalium aceticum solutum.

Bozlohi vcliam dicitur
Acetas lixiviae.

Rp. **Acidi acetici diluti**

grammata trecenta **300**

*Ac. 104
Rp 396550*

Adde in parvis portionibus

Kalii carbonici depurati

grammata sexaginta, octo **68**

72

Liquor ebulliat iteratis vicibus in patina porcellanea mensurata propter acidi carbonici perfectam expulsionem; sub ebullitione redde liquorem neutrum kalio carbonico, filtra et ut postulatur evapora, vel dilue aqua destillata, ut pondus totius sit

grammatum trecentorum **300**

Liquor reactionis neutrius, decolor, limpidus. Pondus specificum 1.176—1.180. In partibus tribus continet partem unam kalii acetici. Solutione ferri sesquichlorati induit colorem intense rubrum. Acido tartarico concentrato superabundante conquassatum, praecipitatum album crystallinum praebet. Partibus duabus aquae dilutum ne aqua hydrosulfurata, ne ammonio sulfurato neve baryo chlorato praecipitatum praebet. Nitrate argenti ad summum lene lactescat.

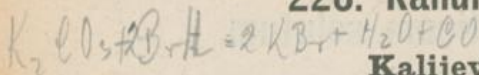
300

68

300

a u

228. Kalium bromatum.

Kalijev bromid.

KBr=118·8

Kockasti ledci bez boje i duhe, slana, jedka okusa; tope se u 2 diela vode i u 200 žeste.

Promućkaš li vodene otopine sa malko chlorne vode i chloroforma, chloroform postane crvenkasto-žutkast. Kad koje zrnašce kalijeva bromida stareš s vodom i zatim na kraju platinene žice nad plamenom oprezno izsušiš i tada držiš u nutarnjem i vanjskom dielu plamena, plamen će već pri početku biti ljubičast.

Stareš li ga na porcelanskoj ploči i navlažiš kapljicom razrijeđene sumporne kiseline, ne smije požutiti. Kad položiš koje zrnice na crvenu kušaću artiju, ne smije ova odmah pomodriti. Promućkaš li 10%-nu otopinu s kojom kapi otopljená ferrichlorida i chloroforma, ne smije chloroform postati ljubičast. Barijevim chloridom ne smije pomutniti.

Otopi 1.19 grama kalijeva bromida u tolikoj količini prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara. Pomiešaš li 20 šestornih centimetara te otopine s kojom kapi dušične kiseline i 20 šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata, stvoriti će taloga. Kad tekućinu slabo ugriješ i prokàpaš, ne smije prokàp ni chlorovodičnom kiselinom ni srebrovim nitratom iole jače pomutniti.

228. **Kalium bromatum.**

Kalii bromidum.

KBr=118·8.

Crystalla cubica coloris et odoris expertia, saporis salini, pungentis; solvantur in partibus 2 aquae et 200 spiritus.

Solutio aquosa cum paucilla aqua chlori et chloroformio conquassata, chloroformium e rubescente subflavum reddit. Granulum aliquod bromidi kalii aqua terendo et ad finem fili platinei super flammam caute siccando, et dein in flammae interiori et exteriori parte tennendo, flamma iam ab initio colorem violaceum induit.

Supra lamina alba porcellanea tritum et gutta una acidi sulfurici diluti humectatum non flavescat. Granula aliquot ad chartam exploratoriam rubram posita, hanc non reddant illico caeruleam. Solutionem 10% aliquot guttis ferri sesquichlorati soluti et chloroformii conquassando, chloroformium non reddat violaceum. Chlorido baryi non perturbetur.

Grammata 1·19 kalii bromati solve in aquae destillatae quantitate tanta, ut solutio centimetris cubicis 100 respondeat. Centimetra cubica 20 solutionis huius guttis aliquot acidi nitrici et centimetris cubicis 20 solutionis argenti nitrici decinormalis miscendo, praecipitatum oritur. Liquor lene calefactus, filtratus nec acido hydrochlorico nec argento nitrico fortius perturbetur.

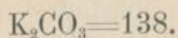
229. Kalium carbonicum crudum.

reagentna klorida

Biel, suh, zrnat prašak, podpuno topiv u jednakoj količini vode, otopina reaguje jako lužnato. Neka u njem ima bar 90% kalijeva karbonata, za to neka se za neutralizovanje vodene otopine, načinjene od 2·3 grama, potroši za kuhanja bar 30 šestornih centimetara alkalimetričke otopine. Broj potrošenih šestornih centimetara, pomnožen sa tri, odgovara postotnom sadržaju.

230. Kalium carbonicum purum.

Čist kalijev karbonat.

reagentna klorida

Ukazuje se kao biel prašak, koji na zraku vlažni, u jednakoj se količini vode podpuno i bistro topi. Otopina reaguje jako lužnato.

S razriedjenimi kiselinama šumi; pružen na kraju platinene žice u plamen bez boje, bojadiše ga ljubičasto.

5%-na otopina daje s preobilnim srebrovim nitratom biel talog, koji ne smije ni za slaba grijanja potamniti. Ugrijan sa malko ferrosulfata i ferrichlorida, zatim presićen chlorovodičnom kiselinom, neka ne pomodri. Razriedjenom sumpornom kiselinom

K₂

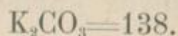
Potosche

229. Kalium carbonicum crudum.

Pulvis albus, siccus, granulosus, in aequali quantitate aquae plane solubilis, solutio est fortiter alkalina. Contineat ad minus 90% kalii carbonici, hinc inde ad saturationem solutionis aquosae e grammatibus 2·3 paratae tempore ebullitionis ad minus centimetra cubica 30 liquoris alkalimetrici requiruntur. Centimetrorum cubicorum applicatorum numerus multiplicatus quantitati percentuali respondet.

230. Kalium carbonicum purum.

Potos
Kalii carbonas purus. Carbonas lixiviae purus. Sal tartari.

Sistit pulverem album, aëre humescentem, in aequali pondere aquae perfecte et limpide solubilem. Solutio est reactionis fortiter alkalinae.

Acidis dilutis effervescit, ad finem fili platinei in flammam decolorem immissum, hanc colore violaceo tingit.

Solutio 5% argento nitrico superabundante praecipitatum album praebet, quod etiam lene calefiendo colorem obscuriorem ne induat. Paucilo sulfate et sesquichlorate ferri calefactum et acido hydrochlorico supersaturatum colorem caeruleum ne induat. Solutio, acido sulfurico diluto saturata, cum $\frac{1}{2}$ volu-

zasićena otopina, pomiešana sa $\frac{1}{2}$ objama ciele sumporne kiseline neka na dodiru tekućinâ ne daje smeđja pojasa, ako ju, kad ohladni, pokriješ jednim objamom otopine ferrosulfata. Vodena otopina ne smije se ammonijevim sulfidom, a kad ju octovom kiselinom presitiš, ne smije se niti sumporovodičnom vodom niti barijevim chloridom promieniti. Dušićnom kiselinom presićena otopina neka srebrovim nitratom u skrajnom slucaju slabo pomliećni.

2·3 grama žežena kalijeva karbonata neka trebaju, kad ih u vodi otopiš i kuhaš, bar 33 šestorna centimetra normalne alkalimetričke tekućine, da se zasite. Broj potrošenih šestornih centimetara te tekućine potrostručen odgovara postotnom sadržaju.

231. Kalium carbonicum solutum.

Otopljen kalijev karbonat.

Uzmi: Čistog kalijevog karbonata

sto deset grama 110

Otopi u

Prekàpane vode *dvie sto grama* 200

Prokàpaj, pak ako treba, razriedi prekàpanom vodom, da bude osebuje težine 1·330—1·334.

Bez lica, bistra, lužnasta tekućina. U tri diela ima jedan dio kalijeveg karbonata.

† 232. Kalium chloricum.

Kalijev chlorat.

$KClO_3=122·4$.

Kosočetvorni, ljuskavi ili pločasti ledci, tope se u 16 dielova mrzle i u 3 diela vruće vode.

minibus acidi sulfurici concentrati mixta, et post refrigerationem volumine uno solutionis ferri sulfurici superfusa, loco contactus zonam fuscā non praebeat. Solutio aquosa nec ammonio sulfurato, nec acido acetico superabundante, et aqua hydro-sulfurata, nec acido acetico et baryo chlorato permittetur. Liquor acido nitrico supersaturatus, argento nitrico ad summum lene lactescat.

Grammata 2·3 kalii carbonici candefacti aqua soluta et ebullientia ad saturationem ad minus centimetra cubica 33 liquoris alkalimetrici normalis requirant. Huius centimetra cubica applicata ter multiplicata numero percentorum respondeat.

231. Kalium carbonicum solutum.

Rp. Kalii carbonici puri *100 grammata* grammata centum decem 110

Solve in

Aquae destillatae grammatibus ducentis 200

Filtra, et si necesse est, dilue aqua destillata ut fiat ponderis specifici 1·330—1·334.

Liquor coloris expers, limpidus, alkalinus. Continet in partibus tribus partem unam kalii carbonici.

† 232. Kalium chloricum.

Kalii chloras.

$KClO_3 = 122·4$.

Crystalla rhomboïdea lamellaria vel tabularia; in partibus 16 aquae frigidae, et 3 fervidae solubilia.

Vodena otopina, ugrijana s chlorovodičnom kiselinom, požuti od radjajućeg se chlora. Žežen na platinenoj žici liže u jako ljubičasto plamen. Tareš li ga s gorivimi tvarinami, udariš ili griješ, opasno prasne. *Ho: 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100*

Vodena otopina ne smije se ni sumporovodičnom vodom, ni ammonijevim oxalatom, ni srebrovim nitratom promieniti.

Najveći pojedini obrok: 0.50 grama.

Najveći dnevni obrok: 5.00 grama.

† 233. Kalium hydrooxydatum.

Kalijev vodokis.

KOH=56.

*V-1130
K-200 + 200 (p-4)*

Tvorina načinjena od kalijeva karbonata, salivena u šibke, žutkasto-biele je boje, ledčasta preloma na zraku vlažni, reakcije je što najviše lužnate. Topi se u polovici vode.

K-400

Vodena otopina (1%) jako presićena jakom otopinom sriešine kiseline i promućkana, stvara biel ledčast talog. *Kla-...*

Otopiš li dva diela u vodi i primiešaš četiri diela žeste, neka se ni pošto ne stvori obilan talog.

Kad otopiš 0.56 grama u vrućoj vodi i pomiešaš sa 20 šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida i prokapaš, moža kalijevim karbonatom jako pomutniti.

0.56 grama, otopljena u vodi, neka trebaju bar 8 šestornih centimetara normalne chlorovodične

Solutio aquosa acido hydrochlorico calefacta chlori nascentis causa flavescit. Filo platineo candelatum, flammam intense violaceam reddit. Materiis combustilibus tritum, percussum vel calefactum periculose detonat.

Solutio aquosa nec aqua hydrosulfurata, nec ammonio oxalico, nec argento nitrico permutetur.

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 5.00 gramma.

† 233. Kalium hydroxydatum.

Kalii hydroxydum. Kali causticum. Lapis causticus.

KOH=56.

Praeparatum e kalio carbonico paratum et in bacillos fusum est coloris e subflavo albi, fracturae crystallinae; aëre humescit, reactionis est maxime alkalinae. In aquae quantitate dimidia solvitur.

Solutio aquosa (1%) acido tartarico concentrato fortiter supersaturata et conquassata praecipitatum album crystallinum praebet.

Partes duae aqua solutae et quatuor partibus spiritus mixtae praecipitatum dent nonnisi exiguum.

Grammata 0.56 in aqua fervida soluta et centimetris cubicis 20 baryi chlorati decinormalis mixta post filtrationem kalio carbonico fortiter perturbentur.

Grammata 0.56 aqua soluta ad saturationem ad minus centimetra cubica 8 acidi hydrochlorici

kiseline, da se zasite. Broj potrošenih šestornih centimetara odgovara podeseterostručen postotnomu sadržaju. Zasitiš li otopinu razriedjenom sumpornom kiselinom i pomiešaš s jednakim objamom ciele sumporne kiseline, ne smije se na dodiru tekućinâ stvoriti sur pojas, ako tekućinu ozgor pokriješ dvostrukim objamom otopine ferrosulfata. Promućkaš li vodenu otopinu s kojom kapi ferrosulfata i ferri-chlorida i zakiseliš li chlorovodičnom kiselinom, ne smije pomodriti. Otopina presićena 1%-nom dušičnom kiselinom ne smije ni srebrovim ni barijevim nitratom odmah, a gotovo ne jako pomutniti.

234. Kalium hydrotartaricum.

Kalijev hydrotartarat. Kiseli kalijev tartarat. Čista srieš ili birsa.

$KO.CO.CH(OH)CH(OH).COOH = KC_4H_5O_6 = 188.$

Biel, ledčast, kiselast prašak, koji se topi u 192 diela mrzle, u 20 dielova vruće vode, a ne topi se u alkoholu.

U otopini kalijeva karbonata šumeć se raztapa; uvrućan na platinenoj ploči ugljeni, razvijajuć duhu po karamelu. Držiš li nešto od preostatka na platinenoj žici u plamen, plamen će postati krasno ljubičast.

Otopiš li jedan gram u dovoljnoj količini ammoniaka, dobiti ćeš tekućinu, koja sa 10—12 kapi otopine ammonijeva oxalata nesmije ciele jedan čas pomutniti. Stepeš li jedan gram što bolje sa 20 grama vode i prokâpaš, ne smije se prokâp, kad

normalis requirant. Numerus centimetrorum cubicorum applicatorum per 10 multiplicatus percentis contentis respondet. Solutio aquosa acido sulfurico diluto saturata et volumine aequali acidi sulfurici concentrati mixta voluminibus duobus solutionis sulfatis ferri per strata junctis superficie contactus zona fusca non oriatur. Solutio aquosa cum aliquot guttis solutionis sulfatis ferri et ferri sesquichlorati conquassata et acido hydrochlorico acidulata caerulea non evadat. Solutio 1% acido nitrico supersaturata ne nitrate argenti neve baryi illico et ad minus fortiter non perturbetur.

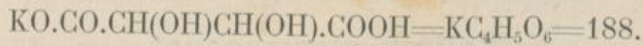
234. Kalium hydrotartaricum.

Kalium tartaricum acidulum

Weinstein.

Kalii hydrotartaras. Kalium bitartaricum.

Cremor tartari. *Cristalli tartari*

Pulvis albus crystallinus, acidulus, solubilis in partibus 192 aquae frigidae, 20 fervidae, sed non in alkohole.

In solutione kalii carbonici effervescendo solvitur; lamina platinea fervefactum carbonescit odorem caramelis spargens. Residuum filo platineo flammae immisum, hanc colore pulchre violaceo tingit.

Gramma unum ammonia sufficiente solutum liquorem constituat, guttis 10—12 ammonii oxalati intra minutam unam non perturbandum. Gramma unum, grammatibus 20 aquae optime conquassatum post filtrationem per acidum nitricum et nitratem

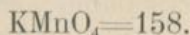
mu dodaš dušične kiseline i barijeva nitrata, promieniti, a sa srebrovim nitratom smije tek lako pomliečniti.

Otopljen u ammoniaku neka se ammonijevim sulfidom ne mienja. Otopljen u jedkoj natrijevoj lužini ne smije za grijanja razvijati ammoniaka.

1.88 grama praška kalijeva hydrotartarata trebaju za kuhanja sa 30 šestornih centimetara vode i s kojom kapi neutralne lakmusove otopine upravo 10 šestornih centimetara normalne kiselomjerne tekućine, da se točno neutralizuju. Broj potrošenih kubičnih centimetara te tekućine pomnožen sa 10 odgovara postotnomu sadržaju tvorine na kalijevu hydrotartaratu.

† 235. **Kalium hypermanganicum.**

Kalijev permanganat.

Bridnjasti, tamno-smedji leđci kovinskoga sjaja, slabo trpkoga okusa, tope se u 15 dielova vode. Otopina ova je modro-ervena.

Otopljen u 1000 dielova vode daje joj krasno ljubičasto lice; otopina reaguje srednje, zakiseljena sumpornom kiselinom, ako se doda otopina ferrosulfata gubi uslied razkisenja lice. Pomiešan s gorivimi tvarinama prasne trenjem, udarcem ili grijanjem.

Uvrućaš li pol grama kalijeva permanganata sa 25 dielova vode i 2 diela žeste, dok zakipi, i

baryi non permutetur; argento nitrico autem ad summum lene lactescat.

Ammonia solutum, ammonium sulfuratum non permutet. Liquore natrii caustici solutum, calefactum ammoniam non emittat.

Grammata 1·88 kalii hydrotartarici pulverisati centimetris cubicis 30 aquae et aliquot guttis solutionis laccae neutralis coquendo, ad exactam neutralisationem et solutionem plane centimetra cubica 10 liquoris acidimetrici normalis requiruntur. Numerus centimetrorum cubicorum liquoris applicatorum 10-es multiplicatus respondet quantitati kalii hydrotartarici in praeparato contenti.

† 235. Kalium hypermanganicum.

Kalii permanganas. Kalium permanganicum.

Permanganum potassae; Permanganum manganale
 $\text{KMnO}_4=158.$

Crystalla prismatica, atre fusca, nitoris metallici, saporis lene adstringentis, in partibus 15 aquae colore e caeruleo rubri solubilia.

In partibus 1000 aquae solutum aquam pulchre violaceam reddit; solutio est reactionis neutrius, acido sulfurico acidulata solutione sulfatis ferrosi — ope reductionis — decoloratur. Materiis combustibilibus mixtum, trituratione, percussione aut calefactione detonat.

Gramma semis kalii permanganici aquae partibus 25 et spiritus 2 ad ebullitionem coctum et filtratum

prokàpaš, dobiti ćeš bez lica otopinu, koja srebrovim ili barijevim nitratom tek neka samo pomliečni; a kad dodaš razriedjene sumporne kiseline, tutijinog lima i otopine škroba s kalijevim jodidom, nesmije pomodriti. *KNO₃, K₂CO₃*

Čuvaj ga, da do njega ne mogu organske tvarine ni svjetlo.

† 236. Kalium jodatum.

Kalijev jodid.

KJ=165·5.

Kockasti, bijeli ledci, oštra slana, zatim gorka okusa. Osebuje su težine 2·9—3·0. Tope se u $\frac{3}{4}$ diela vode i u 12 dielova žeste, na zraku ne vlažne, reaguju srednje. Žežen na platinenoj ploči liže u plamen sve do kraja ljubičast.

Petpostotna otopina neka s jednakim objamom vapnene vode jedva vidljivo pomliečni. Otopina neka mu se sumporovodičnom vodom nemienja, pa okseljena razriedjenom sumpornom kiselinom neka škrobovom otopinom ne pomodri. Otopinom barijeva chlorida ne smije pomutniti. *Chlorkalium*

Pomiešan s natrijevim vodokisom, zatim kojom kapi ferrosulfata i jednom kapi ferrichlorida i presićena chlorovodičnom kiselinom, neka ne slaže modra taloga, i neka ne pozeleni. Uliješ li sa škrobovom otopinom pomiešane otopine u kušaljku, u kojoj se iz chlorovodične kiseline čistom tutijom vodik radja, ne smije smjesa pomodriti.

Kad otopiš 1·66 grama kalijeva jodida u toliko prekàpane vode, da ciele otopine bude 100 šestornih

solutionem coloris expertem praebeat, quae nitrate argenti vel baryi ad summum lactescat; acido sulfurico diluto, lamina zinci, solutione amyli et kalii jodati additis autem caeruleum non evadat.

Substantiis organicis et luce remotum serva.

*hydrojodidum
hydrojodatum*

† 236. Kalium jodatum.

Kalii jodidum.

*hydrojoda
hydrojodum*

acris salsi, dein
Solvuntur in
re non humes-
lamina platinea
nem violaceam

olumine aequali
at. Solutio aqua
acido sulfurico
on fiat caerulea.
r.
t guttis sulfatis
mixta et acido
atum caeruleum
uat. Solutionem
bum explorato-
et acido hydro-
dendo, miscella

Prüfung des Jodkaliums

auf jodsaures Kali.

„Die wässrige Lösung (1 = 20) darf, nach dem Versetzen mit verdünnter Schwefelsäure, auf Zugabe von Stärkelösung, nicht sofort gelblich werden.“
„Die Lösung des Jodkaliums muss in vorher abgekochtem und vollständig abgekühltem — luftfreiem — destillirtem Wasser geseihen.“
„Die frisch bereitete Stärkelösung ist der Jodkaliumlösung vor der verdünnten Schwefelsäure zuzusetzen.“
Anderenfalls, — namentlich, wenn man zwischen dem Zusatz der verdünnten Schwefelsäure und dem der Stärkelösung nur eine kurze Zeit verstreichen lässt — zerfällt sich die durch den Schwefelsäurezusatz gebildete Jodwasserstoffsäure durch den Sauerstoff der Luft und die Jodstärkereaction tritt ein.

Bruno Raabe,

Grammata 1-66 kalii jodati in tanta quantitate aquae destillatae solvendo, ut solutio tota centimetris

Prüfung des Jodkaliums auf jodsaures Kali.

„Die wässrige Lösung (1 = 20) darf, nach dem Versetzen mit verdünnter Schwefelsäure, auf Zugabe von Stärkelösung, **nicht sofort** gebläut werden.“

„Die Lösung des Jodkaliums muss in vorher abgekochtem und vollständig abgekühltem — luftfreiem — destillirtem Wasser geschehen.“

„Die **f r i s c h** **b e r e i t e t e** Stärkelösung ist der Jodkaliumlösung **v o r** der verdünnten Schwefelsäure zuzusetzen.“

Anderenfalls, — namentlich, wenn man zwischen dem Zusatz der verdünnten Schwefelsäure und dem der Stärkelösung nur eine kurze Zeit verstreichen lässt — zersetzt sich die durch den Schwefelsäurezusatz gebildete Jodwasserstoffsäure durch den Sauerstoff der Luft und die Jodstärkereaction tritt ein.

Prüfung der ...

Salvator mundi
Joseph ...
Maler ...

a
a
c
c
r

a
h
d
S

f
h
n
c
r
c
h
c

solutionem coloris expertem praebeat, quae nitrate argenti vel baryi ad summum lactescat; acido sulfurico diluto, lamina zinci, solutione amyli et kalii jodati additis autem caeruleum non evadat.

Substantiis organicis et luce remotum serva.

hydrojoda
hydrojodum

† 236. Kalium jodatum.

Kalii jodidum.

KJ=165·5.

hydrojoda
hydrojodum
hydrojoda

Crystalla cubica alba, saporis acris salsi, dein amari. Pondus specificum 2·9—3·0. Solvuntur in aquae partibus $\frac{3}{4}$, et 12 spiritus, aëre non humescunt, reactionis sunt neutrius. Supra lamina platinea candefactum flammam usque ad finem violaceam reddit.

Solutio percentorum quinque, volumine aequali aquae calcis vix perceptibiliter lactescat. Solutio aqua hydrosulfurata non permutetur, et acido sulfurico diluto acidulata, solutione amyli non fiat caerulea. Solutione baryi chlorati non turbetur.

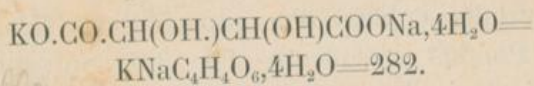
Natrio hydrooxydato dein aliquot guttis sulfatis ferri et ferri sesquichlorati gutta una mixta et acido hydrochlorico supersaturata praecipitatum caeruleum non praebeat nec colorem viridem induat. Solutionem cum solutione amyli mixtam, in tubum exploratorium, hydrogonium e zincu puro et acido hydrochlorico nascens continentem infundendo, miscella colorem caeruleum non induat.

Grammata 1·66 kalii jodati in tanta quantitate aquae destillatae solvendo, ut solutio tota centimetris

centimetara, zatim pomiešaš ³⁰ šestornih centimetara te otopine sa isto toliko decinormalne otopine srebrova nitrata i zakiseliš kojom kapi dušične kiseline, dobiti ćeš žutkast talog. Tekućina od njega, pošto si ju najprije ugrijao tada prokàpao ne smije se ni srebrovim nitratom ni chlorovodičnom kiselinom taložiti.

237. Kalium natrio-tartaricum.

Kalijev natrijev tartarat. Seignettova sol.

C₄H₄O₆ - H₂O = 282
NaC₄H₄O₆ - H₂O = 282
Brijunjasti, bez boje prozračni leđci osebujne težine 1.78. Jedan se dio topi u 1.4 diela vode na srednje reagujuću otopinu.

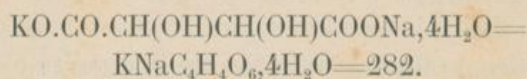
Ugljeni tartar
Stepeš li ga s cielom octovom kiselinom, daje leđčast talog, koji se u jedkoj natrijevoj lužini lako raztapa. Uvrućan ugljeni, sukljajać karamelnu duhu od preostatka drži li se na platinennoj žici u plamenu, plamen požuti a motriš li plamen kroz čivtovu raztopinu vidit ćeš ga crvena.

10-postotna otopina ne smije se sumporovodikom promieniti, niti ammonijevim sulfidom, ni oxalatom pomutniti. Ako si dodao toliko chlorovodične kiseline, da se sol raztvori, ne smije se sumporovodičnom vodom promieniti. Dušičnom kiselinom zakiseljena otopina neka barijevim nitratom ne pomutni, srebrovim nitratom smije najviše pomliečniti. Grišana s jedkom natrijevom lužinom neka ne razvija ammoniaka.

cubicis 100 respondeat, dein centimetra cubica 20 solutionis huius aequali quantitate argenti nitrici decinormalis miscendo et aliquot guttis acidi nitrici acidulando, praecipitatum flavescens exoritur. Liquor ab hoc post calefactionem defiltratus, ne argento nitrico neve acido hydrochlorico praecipitatum praebeat.

237. Kalium natrio-tartaricum.

Kalii natrii tataras. Sal seignetti.

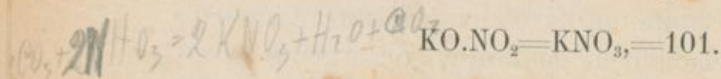
Crystalla prismatica, coloris expertia, diaphana. Pondus specificum 1.78. Pars una in parte 1.4 aquae solvitur, solutio est reactionis neutrius.

Acido acetico concentrato conquassatum, dat praecipitatum crystallinum in liquore natrii caustici faciliter solubile. Fervefactum carbonescit, odorem caramelis spargens. Residuum filo flammam immisum, hanc flavam reddit; flamma per solutionem indigo observata rubra apparet.

Solutio percentorum 10 hydrogenii sulfurato non permutetur, et nec ammonio sulfurato neque oxalato perturbetur. Aqua hydrosulfurata, addita prius acidi hydrochlorici tanta quantitate ut sal decomponatur, non permutetur. Solutio acido nitrico acidulata nitrate baryi non perturbetur, argento nitrico ad summum lactescere poterit. Calefacta liquore natrii caustici ammoniam non emittat.

238. Kalium nitricum.

Kalijev nitrat. Čista kalijeva salpetra.

Prozračni, bridnjasti ledci, topivi u 4 diela mrzle i u 0.4 vruće vode.

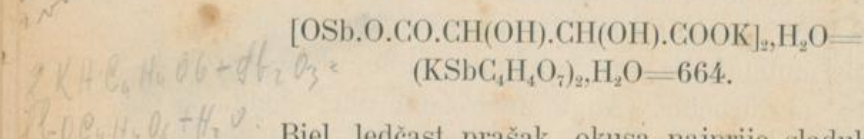
16.100 molo
13.000 molo
10.000 molo
7.000 molo
4.000 molo
1.000 molo

Osebuje težine 1.93. Na platinenoj žici se u plamenu tali, a plamen bojadiše ljubičasto. Vodena otopina pomiešana s celom sumpornom kiselinom, pa kad ohladni, još s otopinom ferrosulfata, tamno posmedji. Razžaren s ugljenom ili drugim gorivimi tvarmi žestoko izgara.

Vodena otopina neka je srednje reaguje i neka sumporovodikom, barijevim ili srebrovim nitratom ne pomutni.

† 239. Kalium stibio-tartaricum.

Kalijev stibitartarat. Kalijev antimonotartarat. Bljuvaća srieš. Bljuvaći kamen.

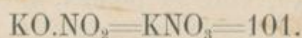

Biel, ledčast prašak, okusa najprije sladuljasta, zatim ogavna, kovinskoga, topiv u 15 dielova mrzle i u 2 diela vruće vode, ali ne u žesti.

Uvrućan širi duhu po karamelu i ugljeni. Vodena otopina reaguje kiselo; vapnena ju voda taloži.

238. Kalium nitricum.

Kalii nitras. Nitrum depuratum.

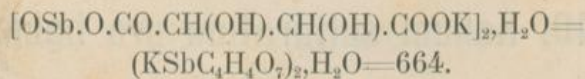
Crystalla prismatica diaphana, in partibus aquae frigidae 4, et fervidae 0.4 solubilia.

Pondus specificum 1.93. Supra filo platineo in flamma liquescit et hanc violaceam reddit. Solutio aquosa, acido sulfurico concentrato et post refrigerationem solutione sulfatis ferri mixta colorem nigro-bruneum induit. Carbone aut substantiis aliis combustibilibus candefactum vehementer deflagrat.

Solutio aquosa sit reactionis neutrius, et hydrogênio sulfurato, nitrato baryi vel argenti non permutetur.

† 239. Kalium stibio-tartaricum.

Kalii stibio-tartras. Tartarus emeticus. Tartarus stibiatus.

Pulvis crystallinus albus, initio saporis subdulcis, dein nauseosi, metallici, in partibus 15 aquae frigidae et 2 fervidae solubilis, sed non in spiritu.

Candefactum odorem caramelis spargit et carbonescit. Solutio aquosa est reactionis acidae; aqua

bielo, a zakiseljene chlorovodičnom kiselinom taloži se sumporovodikom narančasto. Prokâpaš li tada tekućinu i držiš koju kap na platinenoj žici u plamen, bojadiše ga, čim se posuši, ljubičastó. *na kal*

Ako otopiš pol grama kalijeva stibiotartarata u deset grama mrzle ciele chlorovodične kiseline i dodaš dvie kapi zasičene, svježe napravljene sumporovodične vode, ne smije poslje 4 sata niti žutoga taloga stvoriti, niti požutiti. Octovom kiselinom zakiseljena vodena otopina ne smije se ni srebrovim ni barijevim nitratom, niti ammonijevim *oxalatom*, pa niti kalijevim ferrokvanidom promieniti.

Otopiš li 3·32 grama u vodi na 100 šestornih centimetara i dodaš 10 šestornim centimetrom te otopine 0·7 grama ammonijeva karbonata i 1·2 šestorna centimetra škrobne otopine, trebati će 20 šestornih centimetara decinormalne jodne otopine, dok tekućina trajno pomodri. Broj potrošenih šestornih centimetara tekućine odgovara popeterostručeni postotnomu sadržaju.

Najveći pojedini obrok: 0·15 grama.

Najveći dnevni obrok: 1·00 grama.

240. Kalium sulfuratum pro balneo.

Kalijev sulfid za kupke.

Uzmi: Sumporna cvieta

petdeset grama 50

Priesna kalijeva-karbonata

sto grama 100

calcis album, acido hydrochlorico acidulatum gazo hydrosulfurato autem aurantiacum dat praecipitatum. Liquoris ab hoc defiltrati guttae aliquot super filo platineo siccatae flammam violaceam reddunt.

Gramma semis kalii stibio-tartarici solutum in grammatibus decem acidi hydrochlorici concentrati frigidi et additis guttis duabus aquae hydrosulfuratae saturatae recenter paratae, post horas quatuor nec praecipitatum flavum praebet, nec flavescat. Solutio aquosa acido acetico acidulata ne nitrate argenti, neve baryi, nec ammonio oxalico, nec kalio ferrocyanato permutetur.

Grammata 3·32 aqua ad-centimetra cubica 100 solvendo, et centimetris cubicis 10 solutionis huius grammata 0·7 ammonii carbonici et centimetra cubica 1—2 solutionis amyli addendo, centimetra cubica solutionis jodi decinormalis 20 requiruntur, ut liquor colorem caeruleum permanentem induat. Centimetra cubica solutionis decinormalis applicatae per 5 multiplicata, numero percentorum respondeat.

Dosis maxima singula: 0·15 gramma.

Dosis maxima pro die: 1·00 gramma.

240. Kalium sulfuratum pro balneo.

Hepar sulfuris vulgaris.

Rp. **Florum sulfuris**

50 *grammata quinquaginta* 50

Kalii carbonici crudi

100 *grammata centum* 100

Dobro promiešav tali ih za slabe vatre u pokrivenoj glinastoj ili željeznoj posudi, dok se tvarina, koja se s početka uz šumljenje naduva, mirno tali i izvadjena čestica se u dvostrukoj količini vode bez ostatka otopi. Zatim izlij sve u mužar, pa kad ohladni, spravi u dobro zatvorenoj posudi.

Smedje-žuta tvarina, jetrenaste, zatim zeleno-žute boje, duhe je nalike na onu od smrdljivih ^{H₂S} jaja, na zraku povlači vlagu. *teqvata H₂S, a odise H₂O i S*

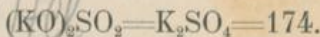
Topi se u dva diela vode, ostavljajuć nezatno ostatka, na lužnato reagujuću žutkasto-zelenu tekućinu.

Vodena otopina (5%) suklja razriedjenom chlorovodičnom kiselinom obilato plina sumporovodika i mliečni. Kuhaš li tekućinu s kojom kapi dušične kiseline i prokàpaš, stvara, kad ju s natrijevim acetatom i jakom otopinom sriešne kiseline promučkaš, ledčast talog.

Otopiš li 1 gram u vodi, pomiešaš sa 0.5 grama vodene otopine uledjenog bakrovog sulfata i zakiseliš chlorovodičnom kiselinom, mora još razvijati jaku duhu po sumporovodiku.

241. Kalium sulfuricum.

Kalijev sulfat.

Bridnjasti leđci ili suvisle leđčane kore, na zraku stalni, srednje reagujući, tope se u 10 dielova mrzle i u 4 vruće vode, u žesti se ne tope.

Intime mixta liquefac igne leni in vase terreo aut ferreo tecto, donec massa ab effervescentia tumefacta lente liquida evadit, et pars tentata in aquae duplici quantitate sine residuo solvitur. Dein effunde totum in mortarium et refrigeratum sepone in vas optime clausum.

Massa fusco-flava, coloris hepatis dein e viridescente flavi, odoris ovi putridi, aëre humescens.

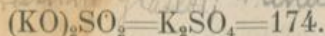
Solvitur in partibus duabus aquae, relicto residuo exiguo liquore reactionis alkalinae e subflavo viridi.

Solutio aquosa (5%) acido hydrochlorico diluto gazum hydrosulfuratum abundanter emittit et lactescit. Liquor nonnullis guttis acidi nitrici coctus post filtrationem cum natrio acetico et solutione concentrata acidi tartarici conquassando praecipitatum crystallinum praebet.

Gramma 1 aqua solutum grammatibus 0·5 solutionis aquosae sulfatis cupri crystallisati miscendo et acido hydrochlorico acidulando, odorem hydrogenii sulfurati adhuc forte doleat.

241. Kalium sulfuricum.

Kalii sulfas. Arcanum duplicatum.

Crystalla prismatica aut crustae crystallinae compactae, in aëre constantia, reactionis neutrius, in partibus 10 aquae frigidae et 4 fervidae solubilia, spiritu non solvuntur.

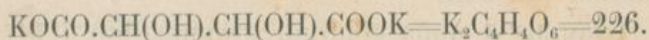
Na platinenoj žici postaje od njih plamen ljubičast. Vodena otopina daje s barijevim chloridom biel, u chlorovodičnoj kiselini netopiv talog.

5° -na otopina neka se ne mienja ni sumporovodikom, nit ammonijevim sulfidom, niti srebrovim nitratom a niti ammonijevim oxalatom.

Kad pomiešaš dva objama otopine s jednim objamom ciele sumporne kiseline i pošto ohladni, pokriješ dvima objamima otopine ferrosulfata: ne smije se na razmjenu stvoriti sur pojas. *KNO₃*

242. Kalium tartaricum.

Kalijev tartarat. Sriednji kalijev tartarat.

Prebiel ledčast prašak, topiv u jednakoj količini mrzle i u polovici vruće vode. Osebitjne je težine 1.955.

Uvrućan miriši po karamelu i žugljeni, preostatak drži li se na platinenoj žici u plamen bojadiše ga ljubičasto. Jaká vodena otopina slaže s preobilnom octovom kiselinom biel ledčast talog, koji se u chlorovodičnoj kiselini i u preobilnoj jedkoj natrijevoj lūžini podpuno raztaplja.

5° -na otopina neka srednje reaguje i neka se ne mienja nit ammonijevim oxalatom, niti sulfatom. Dodaš li otopini toliko razriedjene chlorovodične kiseline, da se sol podpuno raztvori i prokàpaš li

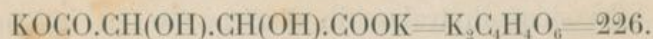
Filo platineo flammam violaceam reddunt. Solutio aquosa baryo chlorato praecipitatum in acido hydrochlorico insolubile praebet.

Solutio 5°, nec hydrogenio sulfurato nec ammonio sulfurato, nec argento nitrico neque ammonio oxalico permutetur.

Volumina duo solutionis, volumine uno acidi sulfurici concentrati miscendo, et post refrigerationem volumina duo solutionis sulfatis ferri per strata superfundendo superficiei contactus zona fusca non oriatur.

242. Kalium tartaricum.

Kalii tataras. Tartarus tartarisatus. Kalium tartaricum neutrum.

Pulvis albus, crystallinus, in aequali quantitate aquae frigidae, et dimidia fervidae solubilis. Ponderum specificum: 1.955.

Candefactum odorem caramelis spargit et carbonescit; residuum filo platineo in flammam immisum hanc violaceam reddit. Solutio aquosa concentrata superabundante acido acetico dat praecipitatum album crystallinum, in acido hydrochlorico et liquore superabundante natrii caustici plane solubile.

Solutio 5°, aquosa sit reactionis neutrius et nec ammonio oxalico nec sulfurato permutetur. Solutio, tanta quantitate acidi hydrochlorici diluti miscendo, ut sal perfecte decomponatur, liquor a

tekućinu od iztaložena kalijeva hydrotartarata, ne smije ona ni sumporovodičnom vodom, ni barijevim chloridom pomutniti. Preobilnom dušičnom kiselinom okiseljena otopina smije sa srebrovim nitratom najviše slabo pomliečniti. Sgrijan s natrijevim vodokisom neka ne radja ammoniaka.

243. Kamala.

Rottlera tinctoria Roxburgh ili mallotus philippenis Müller
drvo, komu je domovina Iztočna Indija, Australija i Kina.
Mlječernice.

Smolasti prah, kano cigla crven, bez vonja i okusa, koji sastoji od žliezdica, što pokrivaju uzplodje plodova, te se s njih pobiru kefanjem.

Žliezdice su krugljaste, te sadržaju kijaste, balsamom proniknute, u trakove razredane mjehuriće, koje samo na sitnozor razabrati možemo.

Od sićušnih trakovitih dlačica, što su im primiešane, neka se očiste.

Spaljena kamala ne smije dati više od šest postotaka pepela.

244. Kamala depurata.

Očišćena kamala.

Uzmi: **Prodajne kamale** *četrdeset grama* 40

Pomiešaj u staklenu mužaru najvećom opreznosti, veoma polagačko i bez svakoga trvenja, dolievajuć malo po malo

Prekàpane vode *dovoljnu količinu*,
u istovrstnu židku kašicu, koju po pravilih umjetnosti izperi.

kalio hydrotartarico praecipitato defiltratus ne aqua hydrosulfurata, neve baryo chlorato turbetur. Solutio acido nitrico superabundante acidulata, argento nitrico, ad summum lene lactescat. Natrio hydroxydato calefactum ammoniam non emittat.

243. Kamala.

Rottlera tinctoria Roxburgh vel mallotus philippensis Müller, arbor Indiae orientalis, Australiae et Chinae. Euphorbiaceae, R. Brown.

Pulvis subresinosus, colore laterum, odoris et saporis expers, ex glandulis indumentis fructuum insidentibus deterendo ab iis collectis constans.

Glandulae subglobosae vesiculas clavatas, balsamo repletas, radiate dispositas, nonnisi microscopii ope dignoscendas continent.

A pilis minutis stellatis immixtis purgentur.

Kamalae partes centum combustae cineris ne relinquant plus quam partes sex.

244. Kamala depurata.

Rp. **Kamalaevenalis grammata quadraginta 40**

Misce in mortario vitreo lenissime, sine omni trituratione, cum sensim addita:

Aquae destillatae quantitate sufficienti
in pulvem aequabilem tenacem, quam .l. a. elutria

Aqua destillata.

Kamala laevem collige in filtro et loco tepido exsiccata serva.

Residuum grave, circiter grammatum decem, rejice.

Expediatur solummodo „Kamala depurata“.

† 245. **Kreosotum.**

e bitumine fagi

Liquor oleaceus, subflavus, limpidus; odoris fortis fumi et saporis urentis. Reactionis est neutrius; pondus specificum: 1.03—1.08. Ad -20° adhuc non congelat; inter 205° — 220° destillat. Spiritu, aethere et carboneo sulfurato in solutiones pellucidas miscitur. Solvitur in circiter 120 partibus aquae fervidae; solutio refrigerando perturbatur, ad finem guttas oleaceas secernendo, limpida evadit.

Solutio aquosa depurata paucilla solutione ferri sesquichlorati perturbatur, colorem e griseo viridem vel caeruleum paulo post evanescentem, ad finem subflavum induit, quo tempore flocci coloris similis secedunt.

Volumen unum, volumine dimidio solutionis natrii hydroxydati (32%) et eadem quantitate aquae mixtum, mixturam praebeat pellucidam non obscuram, quae plurima aqua diluta massam bituminosam non emittat. Aequali volumine collodii conquassatum gelatinosum non evadat. Volumen 1 kreosoti 10 voluminibus ammoniae conquassando, post

objama ammoniaka, to neka se kreosotu, kad se smjesa razbistri, objam najviše za $\frac{1}{4}$ smanji.

Oprezno ga čuvaj.

Najveći pojedini obrok: 0·05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·20 grama.

† 246. *Kusseinum crystallatum.*

Uledjen kussein.

Kosočtvorni, na kocke nalični leđci sumporove boje, bez duhe i okusa, jedva topivi u mrzloj ili vrućoj vodi, lako u etiru, beuzolu, sumporougljiku i chloroformu, djelomice topivi u žesti, tale se uz toplotu od 142°.

Uledjen kussein mora se u cijeloj sumpornoj kiselini žutom bojom raztopiti, a da se ne raztvari; kad raztopina ohladni, iznova se uledi. Ostavljena djelovanju zraka izprva žuta raztopina do malo posmedji, zatim postane skrletna. Za grijanja biva odmah skrletna.

Za hlada zasićena žestena otopina kusseina biva žestenom otopinom ferrichlorida u čas trajno crvena.

Najveći pojedini obrok: 1·00 grama.

Najveći dnevni obrok: 3·00 grama.

247. *Kusso.*

Kussov cviet.

Brayera anthelmintica Kunth ili *hagenia abyssinica* Willdenow, drvo koje raste po abyssinskih gorah. Ružatice.

Ženske metlice veoma guste, veoma granate, dlakave, s mnogo cvietaka, pobrane iza cvatnje.

purificationem miscellae volumen kreosoti ad summum parte $\frac{1}{4}$ diminuatur.

Caute serva.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.20 gramma.

† 246. Kusseinum crystallisatum.

Crystalla coloris sulfuris, odoris et saporis expertia rhomboidea, acubus similia, quae in aqua frigida vel fervida vix, in aethere, benzolo alcohole sulfuris, chloroformio facile, in alcohole ex parte solvuntur, in temperatura 142° liquescunt.

Kusseinum crystallisatum in acido sulfurico concentrato colore flavo et sine decompositione solvitur, post refrigerationem ex solutione denuo crystallisatur. Solutio in aëre exposita colorem luteum, mox fuscum, postremo coccineum tollit. Color coccineus sub calefactione statim apparet.

Solutio kusseini alcoholica in frigore saturata addito solutione ferri sesquichlorati alcoholica cito colorem rubrum constantem induit.

Dosis maxima ^{annua} pro die: 1.00 gramma.

Dosis maxima ^{pro die} singula: 3.00 gramma.

247. Kusso.

Brayera anthelmintica Kunth vel hagenia abyssinica Willdenow, arbor in Abyssiniae montibus indigena. Rosaceae Lindley.

Paniculae femineae (flores brayerae, flores kosso) densissimae, ramosissimae, villosae, multi-

Cvietci, manje više jur oevali imaju kratke stapčice, i po dva zalistka. Na izvanjoj čaški ima četiri do pet lapova dugoljastih od prilike jedan centimeter dugih opnastih mrežastih crvenih nakon dugoga ležanja radje smedjastih. Lapovi nutarnje čaške jedva su tri milimetra dugi, te se nad još kraćimi, bielimi, uzkimi, opadljivimi bodlji ili prugi sličnimi laticami jedan prama drugomu sklapaju. Okusa su sluzava, kasnije oštrogorka, skomljiva.

Očišćene od debljih grana neka se čuvaju u dobro zatvorenih posudah, do kojih nedopire svjetlo.

Kussov cviet dolazi u trgovini obično u snopićih, koji su do 5 decimetara dugi, razkalanimi vlatmi od cyperus articulatus spiralno omotani i do 120 grama težki.

† 248. *Lactucarium (germanicum)*.

Loćikovina.

Loćika otrovna raste kod nas, a sije se u pruskim krajevih Njemačke uz Rajnu. Glavoćike.

Na zraku otvrdla mlječina sastoji od nepravilnih, krupnijih ili sitnijih komada žutkasto ili crveno smedje boje, koji su iznutra jasno-žuti, tamni, lomljivi, ali se teško dadu na prah smrviti, vonjaju poput driemka, okusa su nagorka, oštra. U nijednoj se tekućini ne topi posve; polijemo li ju kipućom vodom, umekša se; mutna tekućina, što se prokâpljivanjem dobije strvenim u prah jodom pomie-

florae, post floris tempus collectae, floribus breviter petiolatis, plus minusve defloratis, bibracteatis. Foliola calicis exterioris quattuor ad quinque numero sunt oblonga, circiter unum centimetrum longa, membranacea, reticulata, coloris, rubri, post diuturniorem retentionem potius subfusi. Foliola interioris calicis vix millimetra tria longa, supra petala etiam minora, alba, angusta, decidua, lanceolata vel linearia inter se convergunt. Flores kosso saporis sunt mucilaginosi, tum acriter amari, constringentis.

A ramis crassioribus liberatae in vasis bene clausis, luci imperviis serventur.

Flores kusso mercis in fasciculis decimetra quinque longis, fissis culmis cyperi articulati in spiram circumvolutis, grammatum circiter centum viginti pondere inveniri solent.

† 248. *Lactucarium (germanicum)*.

Lactuca virosa, Linn. planta apud nos indigena, in Germaniae provinciis borussicis juxta Rhenum sitis culta. Compositae Vaillant.

Succus lacteus aëre induratus; prostat in frustis irregularibus, maioribus et minoribus, colore flavo vel rubro fusco, intus clare flavo, opacis, fragilibus, quae difficulter conteri possunt, odoris opio similis, saporis subacri amaris. In nullo liquore totaliter solvitur, aqua ebulliente superfusum mollescit; liquor turbidus, quem filtrando effeceris, cum jodo

šana ne smije pomodriti, dodavši žeste, mora postati bistrom; žestena otopina ferrichloridom ne smije se promieniti.

Neka se čuva u dobro zatvorenih posudah.

Mjesto **Lactucarium austriacum** davaj **lactucarium germanicum**.

Najveći pojedini obrok: 0·30 grama.

Najveći dnevni obrok: 1·00 grama.

249. Lamina guttapercha.

Listovi ili pločice od guttaperče.

Tanki listovi načinjeni od guttaperče. Nadje se u trgovini.

250. Lana gossypii carbolata.

Karbolovani pamuk.

Pravi se u tvornicah poput karbolovana tkanina od prodajnoga očišćenoga pamuka i od 4% ili 10%tne raztopine karbolove kiseline u cijeloj žesti.

251. Lana gossypii depurata et a pinquedine liberata Brunsi.

Brunsov očišćeni i od tušćine riešeni pamuk.

Tvornički se pravi od očišćenoga prodajnoga pamuka tako, da se kuha u raztopini natrijeva karbonata, zatim se pere i suši.

Prodaje se u trgovini.

pulverato conquassatus ne coloretur, addito spiritu fiat limpidus, solutio spirituosa ferro sesquichlorato non mutetur.

Servetur in vasis bene clausis.

Lactucarii austriaci loco lactucarium germanicum dispensa.

Dosis maxima singula: 0.30 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

249. Lamina guttapercha.

Paratur in officinis e guttapercha. In commercio obvenit.

250. Lana gossypii carbolata.

Paratur in officinis ut gaze carbolatum cum lana gossypii depurata venali et 4% aut 10% solutione acidi carbolicum in spiritu concentrato.

251. Lana gossypii depurata et a pinguedine liberata Brunsi.

Paratur in officinis, lanae gossypii depuratae venalis in solutione natrii carbonici excoctione, subsequenti ablutione et exsiccatione.

In commercio obvenit.

252. *Lana gossypii hydrargyro bichlorato corrosivo impraegnata.*

Jedkim merkurichloridom priredjeni pamuk.

Tvornički se pravi poput karbolovana pamuka sa raztopinom jedkoga živina klorida u celoj žesti.

253. *Lana gossypii salicylata.*

Salicylovani pamuk.

Tvornički se pravi tako, kano i karbolovani pamuk sa 4% ili 10% raztopinom salicylove kiseline u celoj žesti.

254. *Lichen islandicus.*

Islandski lišaj ili plućnik.

Cetraria islandica Acharius, raste po gorah sjeverne i srednje Evrope po tlu. Plitičarke.

Steljka je osovna listasta, raznovrstno razčijana, trepavičava, često kano ciev svijena. S jedne je strane smeđjasto-zelena, mjestimice crveno-pjegava, s druge bljedja, bjelkasta ili sivkasta. Osušena je opora, krhka; kad se nakvasi, postane meka, drčinasto-kožasta, okusa je gorka. Kuhana u vodi, kad ohladni, daje drčinu.

Neka se očisti od nečistoće i od primiešanah ulomaka mahova.

252. Lana gossypii hydrargyro bichlorato corrosivo impraegnata. 0.1%

Paratur in officinis ut lana gossypii carbolata, cum solutione hydrargyri bichlorati corrosivi in spiritu concentrato.

253. Lana gossypii salicylata.

Paratur in officinis ut lana gossypii carbolata cum 4% aut 10% solutione acidi salicylici in spiritu concentrato.

254. Lichen islandicus.

Cetraria islandica Acharius, in montibus Europae borealis et mediae ad terram nascens. Parmeliaceae Link.

Thallus erectus, foliaceus, varie laciniatus, fimbriatus, saepe instar canalium volutus. Superficies unius lateris est coloris subfusco-viridis, passim maculas rubras praebens, altera pallidior, coloris albidii seu grisei. Siccatus est rigidus, fragilis, humectatus est mollescens, cartilagineo-subcoriaceus, sapore amaro. Cum aqua coctus refrigerando gelatinam efficit.

Sit a quisquiliis aut museorum fragmentis admixtis liberatus.

17-20
30
34
340

255. Linctus gummosus.

Sladiš od tekline.

Uzmi: **Sluza od arabske tekline**
Jednostavne sladorače

po jednaki dio.

Istom kad trebaš, smiešaj.

256. Linimentum ammoniatum.

Ammoniakov maz. Hlapivi maz.

Uzmi: **Sesamovoga ulja**

sto i šestdeset grama 160

Ammoniakove tekućine

četrdeset grama 40

Miešaj mučkajući.

257. Linimentum saponato-camphoratum.

Sapunasto-kafreni maz. Opodeldok.

Uzmi: **Struganog najbjelijeg sapuna**

sto i dvadeset grama 120

Razriedjene žeste *pet sto grama* 500

Moči u vodenoj kupeljnici, dok se ne
otopi i dodaj:

Kafre *deset grama* 10

Trainovog ulja

Kužmarinovog ulja *po pet grama* 5

Ammoniakove tekućine

dvadeset grama 20

Izpremiešaj i prokápaj, po napuni posebne stak-
lenke, koje čvrsto začepi i čuvaj.

254. Linctus gummosus.

Rp. **Mucilaginis gummi arabici**
Syrupi simplicis *aa partes aequales.*
Misce ex tempore.

256. Linimentum ammoniatum.

Linimentum volatile.

Rp. **Olei sesami**
grammata centum et sexaginta 160
Liquoris ammoniae
grammata quadraginta 40
Misce conquassando.

257. Linimentum saponato-camphoratum.

Opodeldoc.

Rp. **Saponis albissimi rasi**
grammata centum et viginti 120
Spiritus diluti *grammata quingenta* 500
Digere in balneo aquae ad solutionem et adde:
Camphorae *grammata decem* 10
Olei lavandulae
„ **rosmarini** *aa grammata quinque* 5
Liquoris ammoniae *grammata viginti* 20

Mixtis et filtratis repleantur vitra propria quae bene obturata serventur.

160

40

im.

120

500

10

5

20

tak-

4
5 700

600
2500

25
25
100

258. Linimentum styracis.

Storaćev maz. Divičin maz.

Uzmi: Očišćenog tekućeg storaća *tri diela* 3
Sesanovog ulja *jedan dio* 1
Tek kad trebaš, miešaj.

259. Linum.

Lan.

Pitomi lan je zelen, koja se kod nas sije. Lanovice.

sl. lan
sl. lan
Sjeme je dugoljasto-jajoliko, splošteno, od pri-
like četiri milimetra dugo, gladko, svjetlo, smeđe, u
vodi najedra i postane sklizko; jezgra mu je bjel-
kasta, puna ulja; okusa je blaga, uljasta, ne ranketiva.
Svake godine neka se obnovi.

260. Liquiritia.

Sladki korien. Sladić.

1. Neoguljeni francezki ili španjolski sladki korien.

Sladić gladki, raste samonikao u južnoj Evropi, a kod nas se sije. Lepirnjače.

Korien je veoma dug, obao, teži od vode, do dva centimetra ili kolik prst debeo, izvana sivo-smeđj, pokriven brazdičavom, nabranom lilom, iznutra

258. Linimentum styracis.

Rp. **Styracis liquidi depurati**

partes tres **3**

Olei sesami *partem unam* **1**

Misce ex tempore.

259. Linum.

Linum usitatissimum Linn., planta apud nos culta. Lineae
De Candolle.

Semina obovato-longa, compressa, circiter quatuor millimetra longa, laevia, nitida, fusca, in aqua turgescunt et lubrica, nucleo albido oleoso, saporis mitis oleacei, haud rancidi.

Quotannis renovanda.

260. Liquiritia.

1. Radix liquiritiae non decorticata hispanica vel gallica.

Glycyrrhiza glabra Linn., planta in Europa australi spontanea, apud nos culta. Papilionaceae Linn.

Radix perlonga, cylindrica, aqua gravior, ad duo centimetra vel digitum crassa, extus griseo-fusca, subere striata, rugosa contacta, intus flava, cortice

žut; kora mu je prilično debela, drvo tvrdo oporo, vlaknato, jedro, na prierezu od prugastih trakova srdčike trakovito našarano; okusa je veoma sladka, po nešto oštra.

2. Ruski ili oguljeni sladki korien.

Sladić žliedičavi je grm, koji raste u južnoj Rusiji samonikao, a kod nas se sadi.

Oguljen korien jest dug do četiri centimetra debeo, većinom s podanka odrezan, žut, na vodi pliva, liko mu je tanko, drvo debelo, trakovito našarano, na prielomu vlaknato, okusa sladka.

Kad se izrično „neoguljeni“ ne propisuje, tad vazda valja davati „oguljeni“.

† 261. Liquor acidus Halleri.

alkoholischer Extrakt
C₂H₅O₂
300
Hallerova kisela tekućina. Hallerov kiseliš.

Uzmi: Ciele žeste *sto i petdeset grama* 150

Ciele čiste sumporne kiseline
petdeset grama 50

Kapaj kiselinu u žestu, da se smjesa ugrije i čuvaj ju u staklenim čepom zatvorenoj boci.

Neka je bistra, nažuta tekućina žestično-etirne duhe.

crassiusculo, ligno duro, rigide fibroso, denso, transversim dissecto, radiis medullaribus linearibus radiato; saporis perquam dulcis cum aliqua acredine.

2. Radix liquiritiae mundata vel russica.

Glycyrrhiza glandulifera Linn. frutex in Russia australi spontaneus, apud nos cultus. Papilionaceae Linn.

Radix **decorticata**, longa, ad quattuor centimetra crassa, rhizomate plerumque liberata, flava, in aqua natans, libere tenui, ligno crasso, radiato, fractura fibrosa, saporis dulcis.

Si „non decorticata“ praecise non praescribitur, tunc semper „decorticata“ dispensanda est.

† 261. Liquor acidus Halleri.

Elixirium acidum Halleri. Acidum Halleri.

Rp. **Spiritus concentrati**

grammata centum et quinquaginta 150

Acidi sulfurici concentrati puri

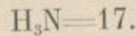
grammata quinquaginta 50

Guttatimingere acidum in spiritum, ut mixtum calefiat, quod in vitro epistomeo vitreo clauso servetur.

Sit liquor limpidus, flavescens, odoris spirituosos-aetherei.

262. Liquor ammoniae.

**Ammoniakova tekućina. Jedka ammonia-
kova tekućina. Čipavac.**

Bistra tekućina bez lica prodiruće duhe, vrlo jedka okusa, lužnate reakcije.

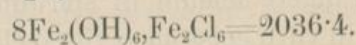
$\frac{1}{2} \text{N} - \text{HCl} = \text{NH}_4$
In. chlorid Približavaš li chlorovodične kiseline, radja gust biel dim. Osebuje je težine 0·96.

U 100 dielova ima 10 dielova ammoniaka. Za to se 3·4 grama sa dvadeset šestornih centimetara lugomjerne tekućine zasite.

Izsušiš li jednu ili dvie kapi u izdubenom stakalcu, neka hlape, a da se preostatka ne opaža. Sa nekoliko kapi ammonijeva oxalata neka ne pomutni. Sa barijevim i srebrovim nitratom ne smije niti neposredno, niti kad dušičnom kiselinom presitiš, stvoriti taloga. Sa sumporovodičnom vodom ne smije, i to niti kad si octovom kiselinom zasitio, pomutniti i potamniti. *Ferrous* Pomiešaš li tri šestorna centimetra vode sa 2 kapi otopljena kalijeva permanganata i dodaš zatim 2 šestorna centimetra ammoniakove tekućine, mora ljubičasto lice bar po dva časa nepromienjeno potrajati.

263. Liquor ferri oxydati.

Otopljeni ferrioxchlorid.

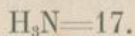

Uzmi: **Otopine ferrichlorida**

tri sto petdeset i pet grama 355

262. Liquor ammoniae.

Ammonia pura liquida. Liquor ammonii caustici.

Liquor limpidus, decolor, odoris penetrantis, saporis valde caustici, reactionis alkalinae.

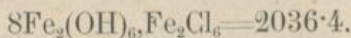
Acido hydrochlorico aproximando fumus albus densus exoritur. Pondus specificum: 0.96.

Continet in partibus 100 ammoniae partes 10, 3.4 grammata ergo centimetra cubica viginti liquoris alkalimetrici neutra reddunt.

Una vel duae guttae in vitro concavo siccatae, absque residuo perceptibili avolent. Aliquot guttis solutionis ammonii oxalici non turbetur. Ne cum baryi, neve argenti nitrate praecipitatum immediate, vel cum acido nitrico supersaturando oriatur. Aqua hydrosulfurata nec singula, nec acido acetico saturata turbetur et colorem fusciolem ne induat. Si centimetris cubicis tribus aquae, kalii permanganici soluti guttas 2 et dein centimetra cubica 2 liquoris ammoniae admisceris, color violaceus ad minus per minutas duas immutatus maneat.

263. Liquor ferri oxydati.

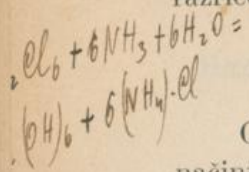
Oxychloridum ferri solutum.

Rp. **Solutionis ferri sesquichlorati**

grammata tercenta quinquaginta quinque 355

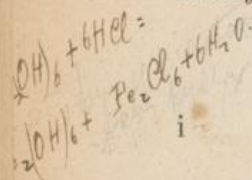
razriedi dodav:

Prekàpane vode

hiljadu i osam sto grama **1800**

Otopinu ulij uz neprestano miešanje u smjesu, načinjenu od

Ammoniakove tekućine

tri sto i šestdeset grama **360**

Prekàpane vode

tri hiljade i šest sto grama **3600**

Nastali talog izperi prekàpanom vodom, dok voda od izpiranja srebrovim nitratom nebude više mutnila. Iztisnuti talog razmiešaj što bolje sa smjesom načinjenom od

Čiste chlorovodične kiseline

trideset grama **30**

Prekàpane vode

šestdeset grama **60**

Neka stoji uz češće protresivanje na hladu 3—4 dana, dok se sasma ne raztopi. Zatim razriedi tolikom količinom prekàpane vode, da bude ciele tekućine hiljadu grama.

Predstavlja tamno smeđe-crvenu bistru tekućinu bez duhe, vrlo slabo skomljiva okusa, osebuje težine 1·05.

Dodaš li jednu kap razriedjene sumporne kiseline, slaže stinuti smeđe-crni talog.

U njemu ima 3·5% željeza; zato neka 10 grama, kad ih pomiešaš s kojom kapi ammoniaka i izpariv žežeš, ostave 0·5 grama ferrikisa. Razriediš

dilue cum :

Aquae destillatae

grammatibus mille octingentis 1800

Solutionem infunde sub continua agitatione in
miscellam, quam ex

Liquoris ammoniae

grammatibus tercentis sexaginta 360

et **Aquae destillatae**

grammatibus tribus millibus et sexcentis 3600

confecisti.

Praecipitatum ortum elue aqua destillata donec
aqua ad lotionem applicata argento nitrico iam non
perturbatur. Praecipitatum expressum misce intime
cum miscella ex

Acidi hydrochlorici puri

grammatibus triginta 30

et **Aquae destillatae**

grammatibus sexaginta 60

parata.

Massa saepe conquassata stet in loco frigido 3—4
diebus usque ad perfectam solutionem. Dein dilue
cum tanta aquae destillatae quantitate, ut pondus
grammatibus mille respondeat.

Sistit liquorem atre fusco-rubrum, limpidum,
inodorum, saporis levissime adstringentis. Pondus
specificum 1·05.

Addita gutta acidi sulfurici diluti praecipitatum
fusco-rubrum gelatinosum secernitur.

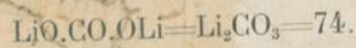
Contineat 3·5% ferri; grammata 10 ergo cum
aliquot guttis ammoniae mixta post evaporationem
et ignitionem grammata 0·5 oxydi ferri remaneant.

Lithium
li ga sa dvadeseterostrukom količinom vode, pa dodaš jednu kap dušične kiselire i isto toliko otopine srebrova nitrata, mora ostati bistar.

Umjesto dialysovanog ferrikisa podavaj otopljenog ferrioxchlorida.

264. Lithium carbonicum.

Lithijev karbonat.

with other substances
LiCl
Biel prašak, pod sitnozorum ledčasta oblika, žežen se tali; u 150 dielova vode sasma se topi na lužnato reagujuću otopinu. Držan na platinenoj žici u plamenu, bojadiše ga do zadnjega časa prekrasno grimizno. U chlorovodičnoj kiselini raztaplja se uz šumljenje. Kad raztopinu izpariš, dobiti ćeš preostatak koji se u jednakoj količini žeste i etira lako i pod-puno topi.

Ca
Vodena otopina neka se niti ammonijevim oxalatom, nit sulfidom ne mjenja. Zakiseljena dušičnom kiselinom ne smije ni srebrovim, ni barijevim nitratom pomutniti.

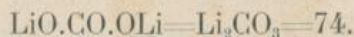
Kuhaš li 0.37 grama lithijeva karbonata sa 30 grama vode, neka im, da se za kuhanja zasite, treba bar 9.8 šestornih centimetara normalne lugomjerne tekućine. Broj potrošenih šestornih centimetara tekućine podeseterostručen kaže ti u tvorini sadržane postotke lithijeva karbonata.

Viginti partibus aquae dilutus gutta una acidi nitrici et eadem quantitate solutionis nitratis argenti admixtis limpidus maneat.

Ferri oxydati dialysati loco Liquorem ferri oxydati dispensa.

264. Lithium carbonicum.

Lithii carbonas.

Pulvis albus, sub microscopio crystallini instar apparens, candefactus liquescit; in 150 partibus aquae perfecta solubilis, solutio est reactionis alkalinae. Filo platineo in flammam immisum, hanc usque ad finem pulcherrime purpuream reddit. Acido hydrochlorico effervescendo solvitur. Solutio evaporata residuum relinquit in aequali quantitate spiritus et aetheris facile et perfecte solubile.

Solutio aquosa nec ammonio oxalico, nec sulfurato permutetur. Acido nitrico acidulata ne nitrate argenti, neve baryi turbetur.

Grammata 0·37 lithii carbonici grammatibus 30 aquae ebullita, ad saturationem sub ebullitione, ad minus centimetra cubica 9·8 liquoris alkalimetrici normalis requirantur. Numerus centimetrorum cubicorum liquoris applicati per 10 multiplicatus respondet percentis lithii carbonici in praeparato contenti.

† 265. Lobelia.

Indijanski duvan.

Indijanski duvan raste samonikao u sjevernoj Americi. Lobelije.

U porabi je **cvatuća** s podanka odrezana **bilina**. Stabljika joj je uglata, ozdol dlakava, jednovita, ozgor granata, gola. Lišće je izmjenito, donje s kratkom peteljkom, duguljasto, srednje i gornje sjedeće duguljasto-jajoliko ili bodlji slično, svekoliko nejednako kano pila nazubljeno, dlakavo. Cvat je grozdu sličan; vjenčić je bliedo-modar; poluustnast; peterolapa čaška zastire naduven krugljast tobolač.

Okusa je s početka slaba, kasnije veoma oštra.

U trgovinu dolazi bilina razrezana i sgnjetena u cigle.

svjedini
Najveći dnevni obrok: 0.50 grama.

Najveći dnevni obrok: 4.00 grama.

266. Lupulus.

Hmelj.

*st. ufo. hmelja
ko kveci*
Žliezdice cvieta. Čine malko grub žutkastosmedj prah, osebujna vonja i gorka okusa, koji se dobije, kada netom osušene hmeljeve češere prosijemo strunenim rešetom.

Prah razgledan na sitnozor ne smije izuzam krugljaste, mrežastom tjenicom odjevene, žutom bal-

† 265. *Lobelia*.

Lobelia inflata Linn., in America boreali spontanea, *Lobeliaceae* Bartling.

Planta florida, de rhizomate decisa in usu est. Caulis est angulatus, inferne pilosus, simplex, superne ramulosus, glaber. Folia sunt alterna, inferiora breviter petiolata, oblonga, media et superiora sessilia oblongoovalia vel lanceolata, omnia inaequaliter serrata, pilosa. Efflorescentia est racemosa; corollae sunt caeruleae, sublabiatae; calyx quinquelobus capsulam inflatam globosam contegit.

Sapor plantae initio debilis, demum peracris.

Advehitur nobis planta discissa in planctis lateris formam pressis.

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 4.00 gramma.

266. *Lupulus*.

Humulus lupulus Linn., suffrutex scandens dioicus, apud nos cultus. *Cannabineae* Endl.

Glandulae florum. Sistunt pulverem subgrossum, e flavo fuscum, odoris peculiaris, saporis amari, qui a strobilis lupuli recens siccatis ope cribri setacei separatur.

Pulvis ope microscopii investigatus, praeter glandulas subglobosas, cuticula reticulata circumdatas,

samičnom' tvarju napunjene žliezdice i nešto malo trunica hmelja, koji se ne mogu ukloniti, sadržavati ni kakove druge nečistoće. Neka mu ne bude natrunjeno pieska, s toga, kada se spali mora dati manje od 10 postotaka pepela. Kada se žliezdice etirom izcerpe, ostalak ne smije nadići 30 postotaka, a izpariš li etir blagom toplinom preostati će smedja mekana izcerpina, koja miriši najjačim hmeljenim mirisom. Zaostane li tvrda izcerpina bile su žliezdice hmelja prestare i jalove.

Neka se čuvaju na tami i najduže godinu dana.

267. Lycopodium.

Crvotočina. *Plavin*

*to su stvarni uhlj
prah, kisel.*

Crvotočina prosta, raste kod nas u svih ovisoko ležećih gorskih šumah. Crvotočine.

Trus sačinjava veoma fin, veoma lahak, jasno-žut prah, koji se vodom ni kloroformom ne daje pomiešati, a na vatri izgori veoma naglim plamenom, neima ni vonja ni okusa. Motrimo li ga na sitnozor, vidi se da sastoji od presićušnih, mrežasto-rebrenih, krugljastomu tetraedru sličnih zrnaca, koja na trbušnoj strani pokazuju tri šva.

Neka bude čist od svakoga pritrunka, pieska i škroba, koji se može lako prepoznati reakcijom na raztopljeni jod, neka se ne mieša sa žutim peludom bora i inoga drveća, koji se lako hvata u grudice, a onaj od bora, kada se šulja prstima, zaudara po terpentinu.

massa flava balsamea completas, et paucas, fragmenta plantae lupuli, quae vitari non possunt, ne quid glandulis lupuli admixtum appareat. Arena ne sint inquinatae, propterea post combustionem cineris remaneat minus quam ex centum partibus decem. Glandulis aethere exhaustis residuum tricenae ex centum partibus ne superet, aether leni calore exhalatus extractum relinquit fuscum, molle, aromatis ejusdem fortissimi, quod est lupuli. Si extractum durum remaneat, glandulae lupuli vetustae et inefficaces erant. A luce remotae et non ultra annum servantur.

267. Lycopodium.

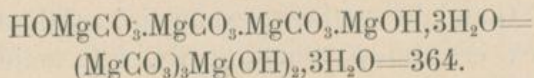
Lycopodium clavatum Linné, planta in sylvis montanis elatioribus crescens. Lycopodiaceae De Candolle.

Sporae, sistunt pulverem subtilissimum mobilissimum, pallide flavum, aquam et chloroformium respuentem, flammae inspersum celeriter deflagrantem, odoris et saporis expertem. Lycopodium microspii ope contemplanti constare apparet ex granis minutissimis, reticulo-costatis, tetraëdrum globosum, ad superficiem ventralem trisuturatum efficientis.

Sit liber quisquiliis, arena et amylo, forma et reactione jodi soluti facile discernendo, ne commisceatur cum polline aureo pinorum aliarumque arborum, quod facilius in glomerulos coit et idem pinorum digitis tritum terebinthinam redolet.

268. Magnesium carbonicum hydrooxydatum.

**Magnesijev osnovni karbonat. Biela
magnesija.**

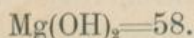

Prašnasta, poput sniega biela, slabo suvisla tvarina ili prelahak prašak, u vodi skoro netopiv. U razrijeđenoj chlorovodičnoj kiselini raztoplja se uz jako šumljenje; raztopina presiećena ammoniakom stvara s natrijevim fosfatom biel leđčast talog.

Uvrućana s kipućom vodom neka daje prokàp, koji izparen ostavlja vrlo neznatan preostatak. 2%-na raztopina u chlorovdičnoj kiselini neka se niti sumporovodikom, a kad si dodao preobilna ammonijeva chlorida i ammoniaka, niti ammonijevim sulfidom ne mienja, hužnata ta otopina ne smije ammonijevim oxalatom pomutniti. Raztopina u dušičnoj kiselini smije sa srebrovim ili barijevim nitratom najviše slabo pomliečniti.

269. Magnesium hydrooxydatum.

**Magnesijev vodokis. Paljena magnesija u
vodi.**

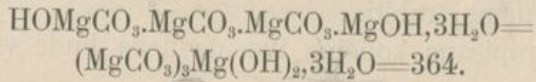

Uzmi: Syježe načinjena magnesijeva kisa
sedamdeset i pet grama 75

Prekàpane vode
pet sto dvadeset i pet grama 525

268. Magnesium carbonicum hydrooxydatum.

**Magnesii subcarbonas. Magnesia carbonica.
Magnesia alba.**

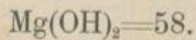
Massa pulverulenta, nivea, laxe cohaerens, aut pulvis levissimus, aqua fere insolubilis. Acido hydrochlorico diluto vehementer effervescens solvitur; solutio, ammonia supersaturata, phosphate natrii praecipitatum album crystallinum praebet.

Aqua ad ebullitionem coctum, filtratum det, evaporando residuum usque ad evanescentiam exiguum relinquens. Solutio 2%, acido hydrochlorico facta, hydrogenio sulfurato, nec additis ammonio chlorato et ammonia superabundantibus, ammonio sulfurato permutetur. Solutio haec alkalina, ammonio oxalico non illico turbetur. Solutio acido nitrico facta, nitrate argenti vel baryi ad summum lene lactescat.

269. Magnesium hydrooxydatum.

**Magnesii hydroxydum. Magnesia hydrica.
Hydras magnesiaae. Magnesia usta in aqua.**

*Antidote
arsenica*

Rp. **Magnesii oxydati recenter parati**

grammata septuaginta quinque 75

Aquae destillatae

grammata quingenta viginti quinque 525

Pomiešaj što bolje i spravi u 5 čvrsto zatvorenih staklenkah.

Protresen predstavlja mliečnu tekućinu, koja duže stojeći slaže sipljiv talog; a ovaj se u octovoj kiselini brzo raztapa. Tvorinu, koja s kiselinama šumi, nemoj rabiti.

Propisana količina tvorine neka bude vazda u zalih.

270. Magnesium oxydatum.

Magnesijev kis. Pečena magnesija.

MgO=40.

Lahak, prenježan prašak, koji se u razriedjenoj chlorovodičnoj kiselini raztapa, a da ne zašumi.

Raztopina u chlorovodičnoj kiselini, kojoj si dodao ammonijeva chlorida i preobilna ammoniaka, slaže s dinatrijevim hydrofosfatom biel ledčast talog.

0.2 grama tvorine daju s kipućom vodom slabo lužast prokàp, koji izparen ostavlja vrlo neznatan preostatak. Kad ono, što se u vodi nije otopilo, sa 5 šestornih centimetara vode protreseš i uliješ u 8 šestornih centimetara razriedjene sumporne kiseline, raztopi se u njoj brzo i podpuno, a da znatnije ne zašumi. 2%-na raztopina u chlorovodičnoj kiselini ne mienja se sumporovodičnom vodom, a kad dodaš ammonijeva chlorida i preobilna ammoniaka, ne mienja se niti ammonijevim sulfidom. Pomenuta chlorovodična raztopina pomiešana s ammonijevim chlo-

Misce optime et serva in lagenis 5 probe clausis.

Conquassatione liquorem sistit lacteum, e quo longioris temporis spatio praecipitatum tumescens deponitur, quod in acido acetico cito solvatur. Praeparatum cum acidis effervescens non est adhibendum. Praeparati quantitas praescripta semper praesto sit.

270. Magnesium oxydatum.

Magnesii oxydum. Magnesia usta.

MgO—40.

Pulvis levis, subtilissimus, acido hydrochlorico diluto absque effervescentia solubilis.

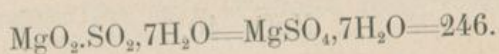
Solutio acido hydrochlorico facta additis ammonio chlorato et ammonia superabundante, dinatrio hydrophosphorico praecipitatum album crystallinum praebet.

Grammata 0·2 praeparati aqua ebullientia filtratum praebent lene alkalinum, et evaporatione residuum nimis exiguum relinquens. Pars, aqua non soluta, centimetris cubicis 5 aquae conquassata et in centimetra cubica 8 acidi sulfurici diluti infusa, in hoc celere et perfecte solvatur absque effervescentia vehementiori. Solutio 2⁰/₁₀, acido hydrochlorico parata, aqua hydrosulfurata et post additionem ammonii chlorati atque ammonia superabundantis, ammonio sulfurato non permutetur. Solutio prius memorata hydrochlorica, ammonio chlorato e super-

ridom i preobilnim ammoniakom neka ammonijevim oxalatom nipošto ne mutni. Raztopina u dušičnoj kiselini smije sa srebrovim ili barijevim nitratom tek slabo pomliečniti. Uvrućan u kušaljci neka se ne giblje jako; to gibanje može poticati od vodene pare, koja se hvata hladnoga diela kušaljke poput rose.

271. Magnesium sulfuricum.

Magnesijev sulfat. Gorka sol.

Bridnjasti, bezbojni ili bijeli ledci, koji se na zraku ponešto raztrošuju, gorka su i slana okusa, osebujne težine 1·6—1·7. U 0·8 diela mrzle i u 0·15 vruće vode tope se.

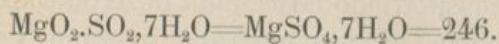
Vodena otopina slaže s ammoniakom biel, u ammonijevu chloridu topiv talog. S barijevim chloridom stvara biel, u chlorovodičnoj kiselini netopiv talog.

5^o₀-na otopina neka je neutralna; okiseljena octovom kiselinom ne smije se sumporovodikom promieniti; srebrovim nitratom može najviše slabo pomliečniti; dodaš li otopini preobilna ammonijeva chlorida i ammoniaka, ne smije se ammonijevim sulfidom promieniti. Žariš li ga u plamenu na platinenoj žici, dok se ledčana voda odstrani i dok se sol više ne pjeni, neka plamena nebojadiše jako i trajno žuto.

abundante ammonia mixta, ammonio oxalico non illico turbetur. Solutio acido nitrico facta nitrate argenti vel baryi ad summum lene lactescat. In tubo exploratorio sicco calefactum vehementer non movetur; motiones hae vaporibus aquae causari possunt, quae in parte frigida tubuli exploratorii roris instar deponitur.

271. Magnesium sulfuricum.

Magnesii sulfas. Magnesia sulfurica. Sal amarus.

Crystalla coloris expertia vel alba, aëre parum fatiscencia prismatica; saporis amari et salsi. Pondus specificum 1·6—1·7. Solvuntur in 0·8 partibus aquae frigidae, et 0·15 fervidae.

Solutio aquosa, ammonia praecipitatum album in ammonio chlorato solubile praebet. Baryo chlorato praecipitatum album, in acido hydrochlorico insolubile exoritur.

Solutio 5% sit neutra; acido acetico acidulata, hydrogenio sulfurato non permutetur; argento nitrico ad summum lene lactescere poterit; solutio superabundante ammonio chlorato et ammonia mixta, ammonio sulfurato non permutetur. Filo platineo in flamma candefactum, aqua crystallina demissa et salis undulatione cessante, flammam fortiter et constanter flavam non reddat.

272. Malva.

Sljez veliki ili guščja trava.

Sljez veliki obična je kod nas bilina. Sljezi.

1. Lišće velikoga sljeza.

Lišće ima duge peteljke, oblo je, na podini malko srdcoliko izrezano, na pet do sedam cjepaka razciepano, cjepke su oštre, na obodu narovašene, na licu je zagasito zeleno, na naličju bledje, dlakavo, bez vonja, a okusa sluzava. Lišće treba brati, dok bilina cvate.

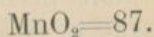
2. Cviet velikoga sljeza.

Latice su tri do četiri puta duže od čaške, naopake jajolike, na gornjem rubu izrezane, na podini s jednosunitnimi prašnici srasle, boje su, dok su svježe, ružičaste, kad se osuše, modre. Čaška je razpetorena, dlakava i obastrta sa tri bodlji slična, uzduž izprutana, čekinjava listića.

Cviet neka se bere, kad je bilina u podpunu cvietu.

273. Manganum hyperoxydatum.

Manganov prekis. Manganov dvokis. Surac.

Predstavlja sivo-crnkaste komade ledčasta loma. Komadi, koji, kad ih stružeš iglom, bivaju na površini sivi, vredniji su od onih, koji bivaju smeđji.

Na prašak strven i grijan s celom chlorovodičnom kiselinom suklja chlor. Kad jednu kap raz-

272. Malva.

Malva sylvestris Linn., planta apud nos vulgaris. Malvaceae
Juss.

1. Folia malvae sylvestris.

Folia longe petiolata, orbicularia, basi penitus cordato excisa, quinque- vel septemlobata, lobis acutis, marginibus crenato-dentatis, supra saturate viridia, subtus pallidiora, pilosa, inodora, saporis mucilaginosi. Folia e plantis florentibus colligenda.

2. Flores malvae sylvestris.

Petala ter vel quater longiora quam calyx, obovata, margine superiori excisa, basi staminibus monadelphis concreta, coloris recens rosei, exsiccata coerulei. Calyx quinquefidus, pilosus, fulcitur tribus foliolis velamentosis lanceolatis, longe striatis, setosis.

Flores e plantis perfecte florentibus decerpantur.

273. Manganum hyperoxydatum.

Mangani hyperoxydum.

$MnO_2=87.$

*hyperoxydum = MnO_2
Manganit = Mn_2O_3*

Sistit frusta cinereo-nigrescentia, fracturae crystallinae. Frusta acu laesa laesionis superficiem gryseam praebentia praeferenda sunt illis, quae laesionis superficie colore bruneo apparent.

In pulverem contritum, acido hydrochlorico concentrato calefactum chlorum emittit. Solutionis gutta

topine na platinenoj ploči stališ s natrijevim karbonatom i salpetrom, daje ti zelenu boju.

Kad jedan gram na prašak strvena manganova prekisa digeruješ sa 20 grama chlorovodične kiseline i 4·8 grama neokisena ferrosulfata, pa pošto se je raztopio, uvrućaš do vrienja i tekućinu prokàpaš, ne smije prokàp kalijevim ferrikyanidom pomodriti, ako ima u samorodnom manganovu prekisu bar 75% manganova prekisa.

274. Manna.

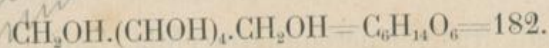
Izabrana kalabrijska mana.

crni jasen, drvo, koje raste u Kalabriji i na Siciliji samoniklo i sadjeno. Masline.

Sladorasti sok, što curi iz ozliedjenih debala i grana, te se na zraku posuši. Kalabrijska izabrana mana dolazi u drobivih grudah, koje sastoje od slipljenih žutih ili bielkastih komadića razne veličine. Okusa je sladka, medenjava, s nešto odurne oštine.

275. Mannitum.

Mannit.

*Extrahirung Mannit aus
süßem Holz, per ...*

Bridnjasti ili iglasti bezbojni sjajni leđci ugodnog sladkog okusa. Uvrućan na 166° tali se, uz više toplote nešto se raztvvara, a nešto prehlapljuje. Topi se u 6·5 diela mrzle vode i u 80 dielova 70%-ne žeste.

una super lamina platinea natrio carbonico et nitro colliquefacta, colorem viridem praebet.

Gramma unum mangani hyperoxydati in pulverem subtilissimum redacti, grammatibus 20 acidi hydrochlorici, et grammatibus 4·8 sulfatis ferrosi non oxydati digerendo, solutione peracta ad ebullitionem coquendo et liquorem filtrando: liquor filtratus kalio ferricyanato colorem caeruleum non induit, si manganum hyperoxydatum nativum minime 75°/₁₀₀ hyperoxydi mangani continet.

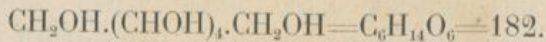
274. Manna.

Manna calabrina electa.

Fraxinus ornus Linn., arbor in Calabria et Sicilia indigena et culta. Oleineae Link.

Succus saccharinus e truncis et ramis sauciatis effluens et aëre induratus. Manna calabrina electa occurrit in massis grumosis e frustulis variae magnitudinis, flavis vel albidis conglobatis, saporis dulcis, submellei cum quadam acredine subnauseosa.

275. Mannitum.

Crystalla prismatica vel acicularia, coloris expertia, nitentia, saporis grati, dulcis. Fervefactum ad 166° liquescit, temperatura altiori partim decomponitur, partim sublimatur. Solvitur in partibus 6·5 aquae frigidae et 80 spiritus 70°/₁₀₀.

U cijeloj sumpornoj kiselini i u toploj otopini natrijeva vodokisa neka se bez boje topi. Kuhaš li vodenu otopinu jedno 10 časova s kojom kapi razrijeđene sumporne kiseline i dodaš li zatim koju kap smjese, što si ju tako načinio, da si otopio jedan dio bakrova sulfata i 3 diela sriešine kiseline u 20 dielova vode, pak onda dodao otopini toliko jedke natrijeve lužine, da bude modra i bistra: ne smije za kuhanja stvoriti crvena taloga.

Uvrućan na platinenoj ploči neka izgara bez ostatka.

276. Mastiche.

Mastić.

Trišlja (*Pistacia lentiscus* Linn.) drvo, koje raste na otocih grčkoga otočja, naročito na otoku Chiosu samoniklo i sadjeno. Vonjače.

antihova kiselina
smolasta
Smolasti sok, što curi iz ozledjenih debala i grana, te na zraku otvrdne, sastoji od polukrugljasta, većinom kolik grašak velika, žutkasta, prozirna, krhka na površini prašna te tada tamna zrnja; prieloma je kano staklo svjetla, prozirna, ljušturasta, vonja slabo mirodijna, okusa oštra i mirodijna. U ustima se umekša, te se liepi za zube, na blagoj toplini teče, pak izgarajući razprostire balsamičnu duhu. U vodi se ne topi, u žesti veći joj se dio, a u chloroformu, etiru i kipućem terpentinovu ulju posve se raztapa.

In acido sulfurico concentrato, nec non in solutione natrii hydrooxydati calida absque colore solvatur. Solutionem aquosam circa 10 minutis aliquot guttis acidi sulfurici diluti coquendo et dein addendo guttas aliquot miscellae, ope solutionis partis unius sulfatis cupri et partium 3 acidi tartarici in partibus aquae 20 obtentae, ad finem autem solutioni tantam quantitatem liquoris natrii caustici admiscendo, ut coloris caerulei et limpida evadat: ebullitione praecipitatum rubrum non oritur.

Supra lamina platinea fervefactum absque residuo comburat.

276. Mastiche.

Mastix.

Pistacea lentiscus Linn., arbor in insulis Archipelagi graeci, imprimis in insula Chios crescens et culta. Anacardiaceae
Lindley.

Succus resinosus e truncis et ramis sauciatis effluens, aëre induratus, sistit grana subrotunda, pisi plerumque magnitudine, subflava, pellucida fragilia, superficie pulverulenta et tali tempore opaca, fractura vitri instar splendentia, pellucida, conchata, odoris debilis aromatici, saporis aromatici irritantis; ori immissa mollescit et dentibus adhaeret; leni calore fluit et comburendo spargit odorem balsameum; in aqua non solvitur, in spiritu e maxima parte, in chloroformio, aethere et oleo terebinthinae fervido omnino solubilis.

277. Mel crudum.

Priesni med.

Proizvod pčelâ medaricâ, kukaca, koji idu u razred opno-
krilacâ i u rod pčelâ.

*izgledni
sladki*
Sladorasta tvar jasno-žute do smedje-žute
boje, okusa sladka, vonja osebujna mirodijna, bistra,
gusta, koja vremenom postaje zrnata i neprozirna.

Sa četiri diela vode razriedjen mora dati bistru
i neutralnu tekućinu. Jedan dio meda s dva diela
prekâpane vode i sa četiri diela ciele žešte dobro
pomiešan mora dati prozirnâ, malko mutnu teku-
ćinu, iz koje se vremenom obori talog, koji do-
datkom joda ne smije pomodriti, pak raztopljen
u vodi sa nešto dušične kiseline okiseljenoj *ne*
smije od raztopine barijeva chlorida pomutniti. *ne*

Med kisela vonja i okusa, kao i takav med,
koji vremenom na svojoj površini izluči vodenastu
tekućinu, valja baciti.

278. Mel depuratum.

Očišćeni med.

Uzmi: Priesnog meda *pet tisuća grama* 5000

Prekâpane vode *dvie tisuće grama* 2000

Ugrij, te dok vrije dodaj:

Gusta uvarka od

Karaghena *deset grama* 10

priredjena sa prekâpanom vodom i prociedjena

dvjesto grama 200

Kuhaj snimajući pomalo pjenu, dok ne postane
kao gušća sladorača, zatim prociedi kroz krpâ.

277. Mel crudum.

Productum apium mellificarum, insectorum ordine hymenoptera familia apidae pertinentium.

Substantia saccharea, coloris lucide flavi usque fusco flavi, saporis dulcis, odoris proprii aromatici, limpida, spissa, quae tractu temporis in massam granulosam opacam mutatur.

Partibus quattuor aquae dilutum liquorem limpium neutralem efficiat. Pars una mellis partibus duabus aquae destillatae et partibus quattuor spiritus vini concentrati conquassata liquorem limpium, paullo turbidum praebet, e quo temporis tractu sedimentum praecipitatur, quod addito jodo caeruleum ne tingetur et in aqua acido nitrico acidulata solutum baryo chlorato soluto ne turbetur.

Mel odoris et saporis acidi, nec non tractu temporis in superficie aquosum liquorem secernens rejiciendum.

278. Mel depuratum.

Rp. **Mellis crudi** *grammata quinque millia* 5000

Aquae destillatae *grammata duo millia* 2000

Calefactis et sub ebullitione adde:

Decocti concentrati cum aqua destillata parati

et colati e

Caragaheen *grammatibus decem* 10

grammata ducenta 200

Coquantur sensim despumata, ad syrupi spissioris consistentiam, dein per pannum colentur.

279. Mel rosatum.

Ružični med.

Uzmi: **Očišćena meda** *tisuću grama* **1000**
Trosatnim močenjem priredjena i pro-
kàpana oparka

Osušena ružina cvieta *četrdeset grama* **40**

sa **Prekàpanom vodom** *tristo petdeset grama* **350**

Pomicšaj te izparuj na tihanoj vatri, dok nepo-
stane gusto, kako je prije bilo.

280. Melissa.

Pčelinja metva, matičnjak.

Pčelinja metva (*Melissa officinalis* Linn., odrod *citrata* Bischoff) raste u južnoj Evropi samonikla, gdje gdje i u vrtovih sadjena. Ustnače.

st. n. 10
Lišće je jajoliko ili gotovo srdcoliko, naro-
vašeno, manje više dlakavo, ozdol bledje, žliezdo-
vito, mirodijna vonja, nakisela okusa. Neka se bere,
dok bilina cvate, onda suši i čuva u dobro zatvo-
renoj posudi, najduže godinu dana. Neka se ne
zamieni s lišćem od nepeta *cataria* Linn. razrod
citriodora, koje je ozdol bielo-pahuljavo.

281. Mentha.

Paprena metva.

st. n. 10
Paprena metva raste u Englezkoj, a kod nas se sadi.
Ustnače.

Lišće ima kratke peteljke, duguljasto je, jajo-
liko, oštrljato, oštro, kano pila nazubljeno, na podini

279. Mel rosatum.

Rp. Mellis depurati *grammata mille* 1000

Infusi e

Florum rosarum siccatorum

grammatibus quadraginta 40

cum Aquae destillatae

per trihorium sepositi et dein filtrati

grammata trecenta et quinquaginta 350

Mixta evaporentur leni igne ad consistentiam priorem.

280. Melissa.

Melissa officinalis Linn., varietas **citrata** Bischoff; planta in Europa australi indigena, passim in hortis sata. Labiatae Juss.

Folia ovata vel subcordata, crenato-serrata, magis minusve pilosa, subtus pallidiora, glandulosa, odoris aromatici, saporis subamari. Planta florescente collecta et siccata in vase bene clauso ne ultra annum serventur. Ne confundantur cum foliis subtus cano-tomentosis nepetae catariae Linn. var. citriodoraе.

281. Mentha.

Mentha piperita Linn., planta in Anglia indigena, apud nos culta. Labiatae Juss.

Folia breviter petiolata, oblonge ovata, acuta, argute serrata, basi rotunda, calva, saturate viridia,

okruglo, golo, zagasito zeleno, žliezdičavo, pronicava vonja i osebujna mirodijna okusa, u ustima s početka pali, poslje, kano da prohladjuje.

282. Miscella pro solutione calcii oxysulfurati.

Smjesa za otopinu vapnikova oxysulfida.

Uzmi: **Vapnikova kisa** *trideset grama* 30
Dobro stučene grudice navlaži sa
Obične vode *dvadeset grama* 20
Ugašeno vapno promiešaj što bolje sa
Oprana prehlapljena sumpora *šestdeset grama* 60
Smjesu čuvaj u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

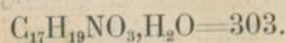
283. Mixtura gummosa.

Teklinska mješavina.

Uzmi: **Sluza od arabske teklina** *dvadeset dielova* 20
Jednostavne sladorače *deset dielova* 10
Prekàpane vode *sedamdeset dielova* 70
Miešaj istom, kad trebaš.

†† 284. Morphinum.

Morfin.

Bridnjasti ili igličasti bezbojni sjajni leđci gorka okusa, lužaste reakcije. Topi se u 1000 po prilici

4'

glandulosa, fragrantia, saporis peculiaris aromatici,
os primum urentia tum frigoris sensum excitentia.

282. Miscella pro solutione calcii oxysulfurati.

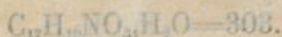
Rp. **Calcii oxydati** . grammata triginta 30
 Frustula bene contusa humecta cum:
Aquae communis grammatibus viginti 20
 Calcem extinctam misce optime cum:
Sulfuris sublimati loti
 grammatibus sexaginta 60
 Mixturam in vase optime clauso serva.

283. Mixtura gummosa.

Rp. **Mucilaginis gummi arabici**
 partes viginti 20
Syrupi simplicis partes decem 10
Aquae destillatae partes septuaginta 70
 Misce ex tempore.

†† 284. Morphinum.

Morphium.

Crystalla prismatica vel acicularata coloris
 alba, nitentia; saporis amari; rea hydrochlorico dispa-
 vitor in circiter partibus 1000 solutum praesens album

dielova mrzle i u 500 vruće vode, u 50 dielova mrzle i u 30 dielova vruće žeste; u kiselinah i u jedkoj natrijevoj lužini lako se raztapa, ali se ne topi u etiru, benzolu i u mastnih uljih.

Vodom poliven i s kojom kapi ferrichlorida protresen prima liepu modru boju, koja se dodatkom chlorovodične kiseline gubi. Kad raztopiš koje zrnce u cijeloj sumpornoj kiselini, raztopina biti će bez lica, a dodaš li sada jednu kap ciele dušične kiseline, po crveni.

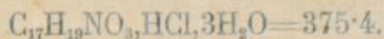
Protreseš li deseterostrukom količinom vode i prokapaš, neka tekućina izparena ostavi neznatno preostatka. Žežen na platinenoj ploči mora izgarati bez ostatka.

Najveći pojedini obrok: 0.02 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.10 grama.

†† 285. Morphinum hydrochloricum.

Morfinov hydrochlorid.

Tanki igličasti leđci svilasta sjaja, često kao viće spojeni ili kockasti leđčasti komadi. Okusa gorak i srednje reakcije. Topi se u 20 dielova u skoro jednakoj količini vruće vode, žeste.

Na prima s ferrichloridom tamno
Bridnjasti ili s chlorovodičnom kiselinom ne
okusa, lužaste reakcije. Smetanjem s vodom stvaraju se
tratom stvara biel, usiren, u

fervidae; in partibus 50 spiritus frigidi, et 30 fervidi; in acidis et liquore natrii caustici facile solvitur, sed in aethere, benzolo, et oleis pinguibus non est solubile.

Aqua superfusum et aliquot guttis ferri sesquichlorati conquassatum, colorem græte caeruleum induit, addito acido hydrochlorico disparentem. Granulum aliquod, acido sulfurico concentrato, absque colore solvitur; solutio haec gutta una acidi nitrici concentrati addita rubescit.

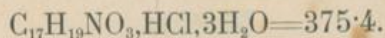
Decupla quantitate aquae conquassando, liquor defiltratus evaporatione residuum exiguum relinquat. Supra lamina platinea ignitum absque residuo comburat.

Dosis maxima singula: 0.02 gramma.

Dosis maxima pro aie: 0.10 gramma.

†† 285. **Morphinum hydrochloricum.**

Morphium hydrochloricum. Morphium muriaticum.

Crystalla tenuia, acicularia, saepe fasciculorum instar conjuncta, nitoris sericei aut massae crystallinae cubicae. Est saporis fortiter amari et reactionis neutrius. Solvitur in partibus 20 aquae frigidae et fere eadem quantitate aquae fervidae et partibus 50 spiritus.

Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem intense caeruleum induit, acido hydrochlorico disparentem. Argento nitrico praecipitatum praebet album

^{Hel} dušičnoj kiselini netopiv talog. Ciela sumporna i dušična kiselina djeluju na nj slično kao i na morfin.

Vodena otopina slaže s natrijevim vodikom biel, u preobilju kušala podpuno i lako topiv talog. Kad otopiš 0.75 grama morfinova hydrochlorida u 20 grama prekàpane vode, pa pomiešaš sa 20 šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata i kojom kapi dušične kiseline, pa onda stepiš i ugriješ, dobiti ćeš talog; od njega prokàpana tekućina ne smije se više srebrovim nitratom, a niti chlorovodičnom kiselinom znatnije taložiti, već tek slabo pomliečniti. Žežen na platinenoj ploči neka se tali, a zatim neka izgori bez ostatka.

Kad se propiše morfinov acetat, podaj umjesto njega morfinov hydrochlorid.

Čuvaj ga oprezno.

Najveći pojedini obrok: 0.03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.12 grama.

286. Moschus.

Mošak.

Životinjska tvar osebujne vrsti vonja, smještena u žliezdovitoj vrećici, koja se nalazi na potrbušini blizu pupka, te u savezu s kopicom rodnika od mužjaka mošitara (*moschus moschiferus* Linn.), sisaveca, prebivajućega po gorah srednje Azije; razred: preživavajući takmopapkari (*artiodactyla ruminantia*): rod: mošutnjaci (*moschina*).

Najbolji je **mošak**, što dolazi iz Tibeta i Kine, takozvani **tonkinski** ili **tibetanski** (*moschus tun-*

caseosum, in acido nitrico insolubile. Acidum sulfuricum et nitricum concentratum morphio similiter reagent.

Solutio aquosa natrio hydrooxydato dat praecipitatum album, quod in reagenti superabundante perfecte et facile solvitur. Grammata 0.75 morphii hydrochlorici 20 grammatibus aquae destillatae solvendo et 20 centimetris cubicis solutionis argenti nitrici decinormalis, nec non aliquot guttis acidi nitrici miscendo post conquassationem et calefactionem praecipitatum dant; liquor ab hoc defiltratus iam nec nitrate argenti nec acido hydrochlorico praecipitatum praebet majus, sed ad summum lene lactescat. Supra lamina platinea candefactum lique scat et dein absque residuo comburat.

In locum morphii acetici ordinati expediatur morphinum hydrochloricum.

Caute serva.

Dosis maxima singula: 0.03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.12 gramma.

286. Moschus.

Substantia animalis odoris sui generis, in sacco glanduloso contenta, qui in moschi moschiferi Linn., animalis mammalis (ordo: artiodactyla ruminantia; familia: moschina) in Asiae centralis alpibus gregatim degentis, maribus in regione ventrali pone umbilicum situs et cum praeputio penis nexus est.

Optimae qualitatis est **moschus tunquinensis seu tibetanus** dictus, e regno Tibetano et ex imperio

quinensis seu tibetanus); ukazuje se kano osušena, krugljasta vrećica, velika kô golubje ili sitnije kokošje jaje, s gornje je strane, gdje je s trbuhom životinje suvisila, ravna i gola; s dolnje svedena i pokrivena oporimi dlakami, koje su na obodu redje i pritisnute, većinom sivkasto-biele, redje smedjaste na sredini gušće, duže, tamnije i okrenute prama dvima otvorima, što su položeni u središnjoj crti vrećice kano ostateci odrezane izlučujuće jaže.

Pod izvanjom kožom, u tankoj otvrdoj kožici, koja se daje lako razstaviti od kože, nalazi se za ljekarsku porabu propisana tvarina u obliku erno-smedjih, manje više mekih grudica razne veličine, koje su pomiešane s tanjimi česticami nutarnje kože i sa veoma nježnimi dlačicama. Vonja je osebujna, veoma pronicava, okusa mirisava nagorka.

Kada se mošak uz pripomoć terpentinova ulja na tanko razastre pod sitnozorom, opaziti će se, da je sastavljen od dosta jednakih, bezlikih, prozirnih smedjih zrnaca i treščica.

Promućkan s chloroformom mora na površju plivati te ne smije omastiti chloroforma. Od sto spaljenih česti ne smije ostati pepela više od osam česti.

Neka se zabaci tako zvani kabardski, ruski ili sibirski mošak (*moschus cabardinus*, *russicus* seu *sibiricus*), komu su vrećice duže, kruški slične, a ne imaju otvora blizu središta, već obično na obodu i umotane su u duge, debele, oporije bjelkaste dlake. U njih sadržani mošak većinom je jednoličan, mnogo slabijega ammonijakalnoga vonja i okusa.

Chinensi adlatus, sistit saccos exsiccatos, suborbiculares, ovi columbini seu gallinacei minoris mole, in facie superiori, qua ventri animalis adhaeserat, planos, nudos, in facie inferiori convexos et pilis tectos rigidis, in peripheria rarioribus adpressis, ut plurimum griseo-albescentibus, rarius subfuscis, in centro densioribus, longioribus, obscurioribus et versus duo foramina in linea mediana sacci, sita, e ductu excretorio abscisso residua convergentibus.

Sub tunica exteriori, intra membranam tenuem rigidiusculam et facile a tunica externa separabilem continetur substantia officinalis grumosa, e glebis variae magnitudinis compacta, fusco-nigra, plus minus mollis, cum membranae interioris particulis subtilioribus ac pilis tenerimis mixta, odoris penetrantissimi proprii, saporis aromatici amaricantis.

Ope olei terebinthinae sub microscopio in stratum tenue expansus moschus ex globulis et assulis satis aequalibus, amorphis, diaphanis, fuscis constare apparet.

Cum chloroformio conquassatus superficie innatet et eum ne coloret; centum partes combustae ne plus cineris relinquunt, quam octo.

Rejiciatur moschus sic dictus cabardinus seu russicus, in saccis longioribus, pyriformis, foraminibus excretoriis non prope centrum sed plerumque in ambitu sitis, ac pilis longis, adpressis, magis rigidis et albescentibus tectis, qui glebam plerumque homogeneam, odoris et saporis multo debilioris, magis

Treba biti na oprezu od vrećica, koje su napunjene moškom umjetno priredjenim od suhe krvi, žuči, smôle i drugih tvarina. *Receptore se na...*

287. Mucilago gummi arabici.

Sluz arabske tekline.

Uzmi: **Praha arabske tekline**

trideset grama **30**

Dolievaj po malo

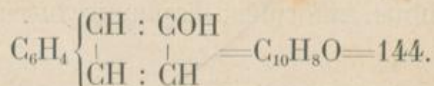
Prekàpane vode

šestdeset grama **60**

Smiešaj to, da bude sluz.

† 288. Naphtolum.

Naftol. Isonaftol. β-Naftol.

Ledčaste bezbojne pločice svilasta sjaja ili biel ledčast prašak; zaudara slabo po fenolu, okusa je oštra, žarka. Uz 123° tali se, uz 286° vrije. Topi se u 1000 dielova mrzle i u 75 vruće vode, lako se topi u žesti, etiru, benzolu, chloroformu, u mastnih uljih i u jedkih lužinah.

Idem...
Vodena otopina zadobije s ferrichloridom zelenkasto lice; s ammoniakom fluoreskuje modrastoljubičasto, Chlornom vodom otopina bielo pomutni;

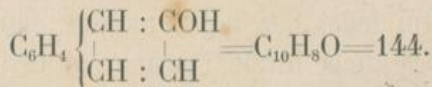
ammoniacalis includunt. Cave a saccis moscho artefacte, ex sanguine exsiccato, bile, resina et aliis substantiis parato factis.

287. Mucilago gummi arabici.

Rp. Pulveris gummi arabici
grammata triginta 30
cum sensim affusis
Aquae destillatae
grammatibus sexaginta 60
subige in mucilaginem.

+ 288. Naphtolum. *B*

Isonaphtolum. β -Naphtolum.

Angewandte H₂O₂ naphthalina

Laminae crystallinae coloris expertes, nitoris sericei, vel pulvis albus crystallinus; odoris lene phenolum redolentis, saporis acris, urentis. Ad 123° liquescit et ad 286° ebullit. Solvitur in partibus 1000 aquae frigidae, et 75 fervidae, in spiritu, aethere, benzolo, chloroformio, oleis pinguibus et liquoribus causticis etiam facile solvitur.

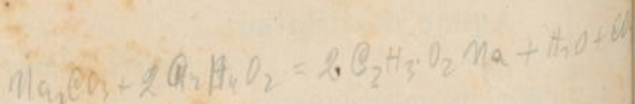
Solutio aquosa ferro sestquichlorato colorem viridescentem induit; ammonia colore subcaeruleo-violaceo fluorescit. Solutio aqua chlori colore albo

dodatkom ammoniaka nestaje mutneži, a tekućina postaje izprva zelena, zatim smeđja.

Vruće zasićena vodena otopina ne smije s ferrichloridom postati ljubičasta.

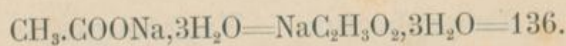
0.5 grama naftola mora se u 25 šestornih centimetara ammoniaka raztopiti bez ostatka, ta pako raztopina mora sa chlorovodičnom kiselinom spustiti čisto biel talog. Žežen na platinenoj ploči neka izg. bez ostatka.

Čuvaj ga u dođ o zatvorenoj posudi.

289. Natrium aceticum crystallisatum.

Uledjen natrijev acetat.

Prosvitni leđci bez boje, nagrka slana okusa; topi se u 1.4 diela mrzle i u manjoj nego vlastitoj težini vruće vode, u 30 dielova mrzle i 2 diela vruće žeste. Uvrućan razilazi se u vlastitoj leđčanoj vodi, tada ju gubi i skrutne se, poslje se uz višu toplotu opet tali. Držan na platinenoj žici u plamen, boja diše ga jako žuto. Vodena otopina ferrichloridom tamno poerveni.

5%-na otopina ne smije se sumporovodičnom vodom i octovom kiselinom, ni ammonijevim sulfidom, barijevim chloridom, ni ammonijevim oxalatom mienjati. Zakiseljena dušičnom kiselinom smije srebrovim nitratom najviše slabo pomliečniti.

turbatur; perturbatio haec addita ammonia disparet et liquor primo viridem, dein fuscum induit colorem.

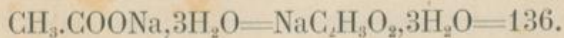
Solutio aquosa fervide saturata ferro sesquichlorato violacea non evadat.

Grammata 0·5 naphtholi in centimetris cubicis 25 ammoniae absque residuo solvantur, solutio, acido hydrochlorico, praecipitatum pure album praebeat. Supra lamina platinea ignitum, sine residuo comburat.

Serva in vase probe clauso.

289. Natrium aceticum crystallisatum.

Natrii acetis.

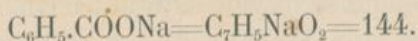

Crystalla coloris expertia, pellucida; saporis amaricantis salsi; solvitur in partibus 1·4 aquae frigidae, et in ponderi suo minoris quantitate aquae fervidae, in 30 partibus spiritus frigidi, et 2 fervidi. Candefactum, in aqua crystallina propria liquescit, dein hanc emittens regiscit, tum in temperatura altiori iterum liquescit. Filo platineo in flammam immisum, hanc colore intense flavo tingit. Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem atre rubrum induit.

Solutio 5%, aqua hydrosulfurata et acido acetico, ammonio sulfurato, baryo chlorato, et ammonio oxalico non permutetur. Acido nitrico acidulata, nitrate argenti ad summum lene lactescat.

290. Natrium benzoicum.

Natrijev benzoat.

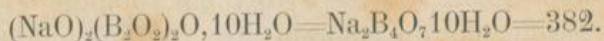
Biel prašak bez lika; topi se u 1·5 diela vode, teže u žesti.

Uvrućan posmedji i tali se, zatim ougljeni; preostatak s kiselinama šumi i bez boje plamen boja diše jako žuto. Vodena otopina (10%) reaguje slabo kiselo; chlorovodičnom kiselinom slaže se biel, ledčast, u etiru topiv talog.

5%-na otopina ne smije se sumporovodičnom vodom promieniti, barijevim nitratom ne smije pomutniti. Kad sličnu otopinu pomiešaš s dušičnom kiselinom i jednakim objamom žeste, neka srebrovim nitratom jedva pomutni. Tareš li ga s celom sumpornom kiselinom, ne smije šumiti niti potamniti; staklen prutić omočen u ammoniak u neka držan nad smjesom ne stvara dima.

291. Natrium boracicum.

Natrijev borat. Dinatrijev tetraborat. Borača. Mletačka borača.

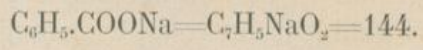

Bridnjasti, tvrdi, na zraku se trošeći ledci bez boje, osebujne težine 1·7. Topi se u 17 dielova mrzle, u pol diela vruće vode, a lako u glycerinu; ali u žesti se netopi.

Manz CO₃ + 2 C₆H₅COOH = 2 C₆H₅COONa + H₂O + CO₂

290. Natrium benzoicum.

Natrii benzoas.

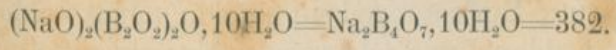
Pulvis amorphus, albus; solvitur in 1·5 partibus aquae, difficiliter in spiritu.

Fervefactum brunescit et liquescit, tum carbonescit; residuum cum acidis effervescit et flammam decolorem colore intense flavo tingit. Solutio aquosa (10%) est reactionis lene acidae; acido hydrochlorico praecipitatum album crystallinum praebet, in aethere solubile.

Solutio 5% aqua hydrosulfurata non permutetur, et baryo nitrico non turbetur. Solutio similis acido nitrico et aequali volumine spiritus commixta, argento nitrico vix perturbetur. Acido sulfurico concentrato tritratum, non effervescat et colorem obscuriorem non induat; bacillus vitreus ammonia immersus et super miscella tentus fumos non producat.

291. Natrium boracicum.

Natrii boras. Borax venetus.

Crystalla prismatica, coloris expertia, dura, aëre fatiscientia. Pondus specificum 1·7. Solvitur in partibus 17 aquae frigidae, dimidia parte fervidae, facile etiam in glycerino, sed non in spiritu.

*B₂O₃ = Trioxidum boracicum
2 B₂O₃ = Anhydridum boracicum
H₂ B₄ O₇ = Borax venetus*

Solent
Kad dodaš vodenoj otopini toliko chlorovodične kiseline, da modra kušaća artija pocrveni, pak zatim omočiš kurkumine artije, pa ju osušiš na vodenoj kupeljnici, postati će smeđe crvena. Žežen na platinenoj ploči gubi ledčanu vodu, ter nabuji i pretvara se na šupljikastu tvarinu; zatim se jačim žeženjem tali na caklastu prosvitnu tvarinu, pri čem plamen jako žuto bojadiše.

f. Romine
Vodena otopina ne smije se sumporovodičnom vodom i octovom kiselinom, nit ammonijevim hydro-sulfidom, nit ammonijevim karbonatom mienjati. S dušičnom kiselinom neka ne zašumi; kiselina ta raztopina neka barijevim i srebrovim nitratom ne mutni jako.

292. Natrium bromatum.

Natrijev bromid.

$\text{NaBr} = 102.8.$

NaCO₃ + 2HBr = Na₂CO₃ + CO₂ + H₂O
Biel ledčast prašak, topi se u 1.2 diela mrzle i u puno manjoj količini vruće vode, a topi se takodjer i u žesti.

Na
Držari na platinenoj žici u plamen, bojadiše ga jako žuto. Mučkaš li vodenu otopinu s malko chlorne vode i chloroforma, chloroform biva crvenkašto-žut.

Stareš li ga na bijeloj porculanskoj ploči i okiseliš jednom kapi razrijedjene sumporne kiseline, ne smije zašumiti, niti požutiti. Promučkaš li 5%-nu otopinu s kojom kapi ferrichlorida i chloroforma,

Solutioni aquosae acidi hydrochlorici quantitatem tantam addendo, ut chartam caeruleam laccæ rubicet, dein chartam curcumæ immergendo, hæc in balneo aquæ siccata, fusco-rubra evadit. Supra lamina platinæ candefactum aquam crystallinam amittit et in massam porosam tumescit; tum fortiori ignitione in massam vitrosam, pellucidam liquescit, flammam intense flavam reddens.

Solutio aquosa aqua hydrosulfurata et acido acetico, ammonio hydrosulfurato et ammonio carbonico non permutetur. Acido nitrico non effervescat et solutio acida hæc, nitrate baryi et argenti fortiter non perturbetur.

292. Natrium bromatum.

Natrii bromidum.

NaBr—102·8.

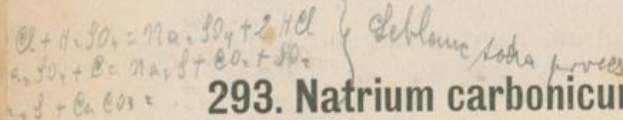
Pulvis albus crystallinus, in aquæ frigidæ partibus 1·2, multo minori parte fervidæ, et etiam spiritu solubilis.

Filo platineo flammæ immisum, hanc intense flavam reddit. Solutio aquosa paucilla aqua chlori et chloroformio conquassata, chloroformium colorem e rubescente flavum induit.

Supra lamina porcellanea alba contritum et guttula acidi sulfurici diluti acidulatum, non effervescat et non flavescat. Solutionem 5% guttis aliquot ferri sesquichlorati et chloroformio conquassando, chloro-

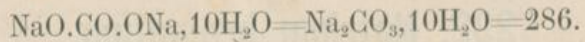
chloroform ne smije postati ljubičast. Barijevim chloridom ne smije pomutniti. *Al, H₂O₄*

Otopi 1.03 grama žežena natrijeva bromida u toliko vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara. Kad pomiešaš 20 šestornih centimetara te otopine s kojom kapi dušične kiseline i 20 šestornih centimetara decinormalne otopine srebrova nitrata, stvoriti će se talog. Slabo ugrijana i prokâpana tekućina ne smije ni chlorovodičnom kiselinom, ni srebrovim nitratom jače pomutniti.

293. Natrium carbonicum crystallisatum.

Uledjen natrijev karbonat. Obična soda.

Bezbojne, na rhomboidalni sustav spadajući, na zraku se trošeći leđci; tope se u 1.8 mrzle i u 0.3 vruće vode na tekućinu, koja jako lužasto reaguje i lužnata je jedka okusa; u žesti se ne tope.

U razriedjenih kiselinah se raztapa uz jako šumljenje; žežen na platinenoj žici bojadiše plamen jako žuto. *Na*

2⁰/₀-na otopina ne smije se ammonijevim sulfidom, a kad ju octovom kiselinom presitiš, niti sumporovodičnom vodom miejati. Presićena dušičnom kiselinom neka barijevim nitratom ni najmanje ne mutni, a srebrovim nitratom jedva da slabo pomliečni. *težke brina*

Otopi 2 grama natrijeva karbonata u 10 grama razriedjene sumporne kiseline, dodaj koju kap jedne

Na₂CO₃ + CaCO₃
Brata karbonat
Na₂CO₃

Selbman'sche Probe

formium colorem non induat violaceum. Baryo chlorato non perturbetur.

Grammata 1·03 natrii bromati candefacti solve in aquae destillatae quantitate tanta, ut solutio centimetris cubicis 100 respondeat. Centimetra cubica 20 solutionis huius guttis aliquot acidi nitrici et centimetris cubicis 20 solutionis argenti nitrici decinormalis miscendo, praecipitatum oritur. Liquor lene calefactus et filtratus, nec acido hydrochlorico, nec argento nitrico fortius perturbatur.

292. Natrium carbonicum crystallisatum.

Natrii carbonas.

• Crystalla coloris expertia, ad systema rhomboidale pertinentia, aëre fatiscunt; aquae frigidae partibus 1·8 et fervidae 0·3 solutionem reactionis fortiter alkalinae et saporis alkalini caustici praebent; spiritu non solvuntur.

In acidis dilutis effervescentia vehementi solvitur; filo platineo ignitum, flammam colore intense flavo tingit.

Solutio 2% ammonio sulfurato aut acido acetico supersaturata, aqua hydrosulfurata non permutetur. Acido nitrico supersaturata nitrate baryi neque ad minimum permutetur, argento nitrico autem ad summum lene lactescat.

Grammata 2 natrii carbonici solve in acidi sulfurici diluti grammatibus 10, adde aliquot guttas

otopine, zatim prokušaj tutijom kao što chlorovodičnu kiselinu.

Ako 2·86 grama uledjenoga natrijeva karbonata otopiš u 20 grama vode i za vrienja zasitiš normalnom lugomjernom tekućinom, trebat će, dok se zasite, bar 19·9 šestornih centimetara te tekućine. Broj potrošenih šestornih centimetara lugomjerne tekućine popeterostručen kaže ti, koliko ima postotaka.

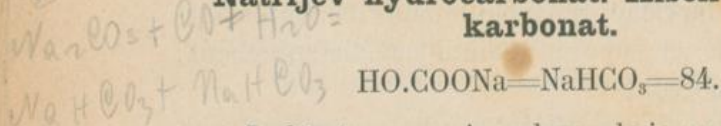
Krupno stučene ledee ostavi na zračnom mla-kom mjestu, zatim ih suši uz toplotu od 40—50°, dok polovina težine nestane i stari napokon na prašak, pa čuvaj pod imenom:

Razpali ili suhi natrijev karbonat.

Natrium carbonicum dilapsum seu siccum.

294. Natrium hydrocarbonicum.

Natrijev hydrocarbonat. Kiseli natrijev karbonat.

Ledčaste neprozirne kore, koje se na zraku ne raztrošuju, u 13·8 dielova vode se tope, okusa su slabo lužnata.

Žežeš li 3 grama u taljici, dati će najviše 2 grama preostatka. Taj je preostatak jako lužnat; držan na platinenoj žici u plamen, bojadiše ga jako žuto, pa kad motriš plamen duže vremena kroz čivitnu raztopinu, ne smije se prikazivati crven. Sa razriedjenom sumpornom kiselinom jako šumi; vodena se otopina magnesijevim sulfatom ne mienja.

solutionis jodi, dein cum zinco explora sicut acidum hydrochloricum.

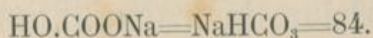
Grammata 2·86 natrii carbonici crystallisati, grammatibus 20 aquae solvendo et sub ebullitione liquore alkalimetrico normalis saturando, ad saturationem liquoris huius minime centimetra cubica 19·9 requiruntur. Numerus centimetrorum cubicorum liquoris alkalimetrici adhibitorum per 5 multiplicatus percentis contentis respondet.

Crystalla ruditer contusa expone aëri loco tepido, tum sicca in temperatura 40—50° donec ponderis partem dimidiam amiserint, ad finem in pulverem redacta serva sub nomine:

Natrium carbonicum dilapsum seu siccum.

294. Natrium hydrocarbonicum.

**Natrii hydrocarbonas. Natrium bicarbonicum.
Bicarbonas natrii. Bicarbonas sodae.**

Crustae crystallinae, opacae, aëre non fatiscentes; in aquae partibus 13·8 solubiles; saporis lene alkalini.

Grammata 3 in cibulo ignita, ad summum grammata 2 residui relinquunt. Residuum hoc est fortiter alkalinum; filo platineo flammam intense flavam reddit, et flamma per solutionem indici observata per longius tempus rubra non apparet. Acido sulfurico diluto fortiter effervescit; solutio aquosa magnesio sulfurico non permatatur.

Ako otopiš 0.84 grama natrijeva hidrokarbonata u vodi na 100 šestornih centimetara i dodaš 10 šestornim centimetrom te otopine 20 šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida i 10 kapi ammoniaka, zatim prokuhaš i prokapaš, smije prokâp kalijevim karbonatom najviše jedva pomutniti, ali bez taloga. Griješ li natrijeva hidrokarbonata s jedkom natrijevom lužinom, neka ne razvija ammoniaka. 2%-na otopina presičena octovom kiselinom neka se sumporovodikom ne mienja; presičena dušičnom kiselinom neka otopina srebrovim ili barijevim nitratom jedva opazivo pomliečni. 0.53 grama tvorine, žežene kao što je gore kazano, otopi u 10 grama vode, pa zasiti za kuhanja normalnom lugomjernom tekućinom. Da se zasite, treba 10 šestornih centimetara normalne lugomjerne tekućine. Broj potrošenih šestornih centimetara tekućine podseterostručen kaže ti postotni broj natrijeva karbonata, koji se nalazi u preostatku.

† 295. Natrium hydrooxydatum solutum.

Otopljen natrijev vodokis. Jedka natrijeva lužina.

Bistra, bez lica tekućina osebujne težine 1.35. U 100 dielova ima 32 diela natrijeva vodokisa. Reaguje jako lužasto. Sa malko razriedjene sumporne kiseline neka ne zašumi. Platinena žica, koju si u nj' umočio, bojadiše plamen jako žuto.

Skuhaš li 3 grama sa 12 šestornih centimetara decinormalne otopine barijeva chlorida, ne smije prokâpana tekućina kalijevim karbonatom pomutniti.

Var. $CO_2 + Ca(OH)_2 = NaOH + CaCO_3$

Grammata 0·84 natrii hydrocarbonici ad centimetra cubica 100 aquae solvendo et centimetris cubicis 10 huius solutionis, centimetra cubica 20 solutionis baryi chlorati decinormalis et guttas 10 ammoniae addendo liquor ad ebullitionem coctus, filtratus kalio carbonico ad summum vix perturbetur, sed praecipitatum non praebeat. Natrium hydrocarbonicum liquore natrii caustici calefactum, ammoniam non emittat. Solutio 2% acido acetico supersaturata, hydrogenio sulfurato non permutetur; solutio acido nitrico supersaturata nitrate argenti vel baryi vix perceptibili modo lactescat. Grammata 0·53 praeparati modo suprascripto candefacti, solve in aquae grammatibus 10 et ad ebullitionem cocta satura liquore alkalimetrico normali. Ad saturationem centimetra cubica 10 liquoris alkalimetrici normalis requiruntur.

Numerus centimetrorum cubicorum liquoris adhibitorum per 10 multiplicatus numero percentuali natrii carbonici in residuo contenti respondet.

† 295. Natrium hydrooxydatum solutum.

Natrium causticum solutum.

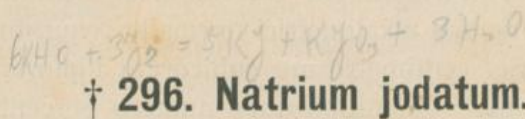
Liquor coloris expers pellucidus. Ponderum specificum 1·35. In 100 partibus continet partes 32 natrii hydrooxydati. Reactionis est fortiter alkalinae. Paucillo acido sulfurico diluto non effervescat. Filum platineum eodem humectatum flammam intense flavam reddit.

Grammata 3 centimetris cubicis 12 solutionis baryi chlorati decinormalis ad ebullitionem coquendo, liquor filtratus kalio carbonico non perturbetur.

Aluminium
Presićen chlorovodičnom kiselinom ne smije se ammoniakom taložiti. Desetorostrukom količinom vode razriedjen i dušičnom kiselinom presićen ne smije ni barijevim ni srebrovim nitratom jako pomutniti. Zakiseliš li ga razriedjenom sumpornom kiselinom i pomiešaš sa pol objama ciele sumporne kiseline, pa kad ohladni, pokriješ polovinom objama jake otopine ferrosulfata, ne smije na razmjenu obih tekućina nastati smeđj pojas.

Da zasitiš četiri grama tekućine, trebaš 32 šestorna centimetra normalne lugomjerne tekućine; broj potrošenih šestornih centimetara odgovara postotnomu sadržaju natrijeva vodokisa.

Čuvaj ga oprezno.

† 296. Natrium jodatum.

Natrijev jodid.

NaI = 149.5
NaI=149.5.

Wasser
Biel ledčast prašak. Uvrućan tali se; duže stojeć na zraku vlažni i biva crvenkast. Topi se u 0.6 diela vode i u 3 žeste.

Wasser
Žežen na platinenoj žici bojadiše plamen jako žuto. Motren kroz čivitnu raztopinu ne smije se plamen prikazati crven. Mučkaš li vodenu otopinu sa chloronom vodom i chloroformom, ~~ne~~ smije chloroform postati ljubičast.

Wasser
Sumporovodičnom vodom ili barijevim chloridom neka se ne mienja. Navlažiš li koje zrnce

Acido hydrochlorico supersaturatum, ammonia praecipitatum non praebeat. Decupla quantitate aquae dilutum et acido nitrico supersaturatum, nec baryo, nec argento nitrato fortiter turbetur. Acido sulfurico diluto acidulando, et volumine dimidio acidi sulfurici concentrati miscendo et post refrigerationem volumen dimidium solutionis sulfatis ferri concentratae in stratis superfundendo, zona brunea superficie contactus non oriatur.

Ad saturationem liquoris grammatum quatuor, liquoris alcalimetriçi normalis centimetra cubica 32 requirantur; centimetra cubica huius adhibita, percentis natrii hydrooxydati contentis respondent.

Caute serva.

† 296. Natrium jodatum.

Natrii jodidum.

$\text{NaJ} = 149.5.$

Pulvis albus crystallinus. Fervefactum liquescit; aëre post longius tempus humescit et colorem rubescentem induit. Solvitur in partibus 0.6 aquae et 3 spiritus.

Supra filo platineo ignitum, flammam colore intense flavo tingit. Flamma per solutionem indici contemplata rubra non appareat. Si solutio aquosa aqua chlori et chloroformio conquassatur, chloroformium colorem violaceum induit.

Aqua hydrosulfurata aut baryo chlorato non permutetur. Granula aliquot acido sulfurico valde

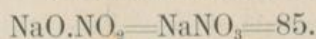
diluto humectata, ne effervescat neve illico flavescat. Solutionem, amyli solutione mixtam in tubum exploratorium, in quo ope acidi hydrochlorici diluti et zinci gaz hydrogenium vehementer evolvitur, infundendo, miscella caerulea non evadat. Natrio hydroxydato tum aliquot guttis solutionis sulfatis ferrosi et ferri sesquichlorati miscendo et acido hydrochlorico supersaturando colorem caeruleum vel viridem non induat.

Grammata 1·5 natrii iodati sicci in tanta aquae quantitate solvendo, ut quantitas solutionis centimetris cubicis 100 respondeat, et solutionis huius centimetra cubica 20 eadem quantitate solutionis nitratis argenti decinormalis et aliquot guttis acidi nitrici miscendo, praecipitatum flavum exoritur; liquor a praecipitato defiltratus post calefactionem nec nitrate argenti, nec acido hydrochlorico fortius perturbetur.

297. Natrium nitricum.

Natrii nitras.

Natrii cubiceum

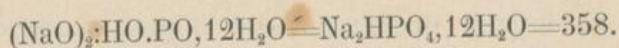
Sistit crystalli rhomboëdrica fere cubica, coloris expertia; solubilia in partibus 1·5 aquae et 50 spiritus. Filo platineo fervefactum liquescit et flammam intensem flavam reddit. Flamma per solutionem indici contemplata rubra non apparet. Solutio aquosa, acido sulfurico concentrato, et post refrigerationem solutione sulfatis ferrosi mixta, colorem bruno-nigrum induit.

Solutio aquosa 5% sit reactionis neutrius, et nec aqua hydrosulfurata, nec ammonio oxalico per-

na vopni
Ca
jevim oxalatom ne mutni; zakiseljena dušičnom kiselinom smije sa srebrovim ili barijevim nitratom najviše slabo pomliečniti. Kad slabo ugrijanu vodenu otopinu pomiešaš s kojom kapi otopine kalijeva jodida i vrlo razriedjenom sumpornom kiselinom okiseljenu promučkaš sa chloroformom, chloroform ne smije postati ljubičast.

298. Natrium phosphoricum.

Na₂HPO₄ · 12H₂O
Natrijev fosfat. Dinatrijev hydrofosfat.

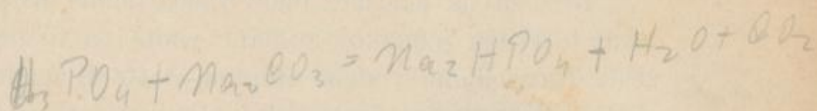

298
Bezbojni, prozirni, bridnjasti, na suhu zraku vrlo lako raztrošujući se leđci, blago slana okusa, lužaste reakcije. Ugrijan na 40° tali se. Topi se u 5—8 dielova mrzle i u 2 vruće vode.

Ag₂PO₄
Držan u plamen na platinenoj žici, plamen će jako žut postati. Srebrovim nitratom taloži se žuto, pa tekućina reaguje kiselo. Žut talog lako se raztapa u dušičnoj kiselini i u ammoniaku.

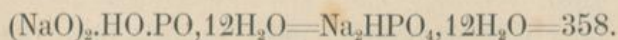
adonni
HCl i Cl
Ca
Chlorovodičnom kiselinom zakiseljena vodena otopina (1:19) ne smije se sumporovodičnom vodom mienjati. Zakiseljena dušičnom kiselinom ne smije ni barijevim, ni srebrovim nitratom mutniti. Presićena ammoniakom ne smije ni ammonijevim sulfidom nit oxalatom mutniti. Otopi 2 grama soli u 8 grama sumporne kiseline (24·5%), pa prokušaj tutijom i 50%-nom otopinom srebrova nitrata kao što cielu chlorovodičnu kiselinu.

turbetur; acido nitrico acidulata, nitrate argenti vel baryi ad summum lene lactescat. Solutionem aquosam temperatam, aliquot guttis solutionis kalii iodati miscendo et acido sulfurico valde diluto acidulatam, chloroformio conquassando, chloroformium colorem violaceum non induat.

298. Natrium phosphoricum.

Dinatrii hydrophosphas.

Crystalla coloris expertia, pellucida, prismatica; aëre sicco facillime fatiscunt; saporis lene salsi, reactionis alkalinae. Fervefactum a 40° liquescit. In partibus 5·8 aquae frigidae et 2 fervidae solvitur.

Filo platineo flammae immisum, hanc colore flavo intenso tingit. Argento nitrico flavum dat praecipitatum et liquor reactionem acidam praebet. Praecipitatum flavum acido nitrico atque ammonia facile solvitur.

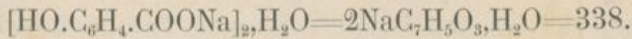
Solutio aquosa (1:19), acido hydrochlorico acidulata, aqua hydrosulfurata non permutatur. Acido nitrico acidulata nec baryo, nec argento nitrico illico turbetur. Solutio, ammonia supersaturata, nec ammonio sulfurato, nec ammonio oxalico turbetur. Grammata 2 salis in grammatibus 8 acidi sulfurici (24·5%) soluti, zinci et solutione nitratis argenti 50% tenta sicut acidum hydrochloricum concentratum.

*2C₆H₄(OH)COOH + Na₂O
= 2C₆H₄(OH)COONa + H₂O*

299. Natrium salicylicum.

Natrii salicylas.

flu. yellow

Sistit squamas crystallinas albas, saporis salsi subdulcis; in partibus aequalibus aquae et 6 spiritus solubiles. Solutio aquosa diluta (1 : 1000) ferro sesquichlorato colorem violaceum induit. Solutio concentrata, acido hydrochlorico praecipitatum album crystallinum praebet, aethere conquassatum, in hoc solvitur. Filo platineo in flamma liquescit, tum comburit et flammam intense flavam reddit.

Solutio aquosa concentrata sit reactionis lene acidae et coloris plane expers; per longius tempus servatum tantum lene rubicetur. Acido sulfurico concentrato superfusum non effervescat et absque colore solvatur. Solutio 5% nitrate baryi non permutatur. Solutionem acido nitrico acidulando et praecipitatum secessum spiritu solvendo, solutio nitrate argenti non perturbetur. Gramma unum natrii salicylici in cibulo ignitum, evolutione vaporum phenoli, grammata 0.30—0.32 natrii carbonici relinquat.

300. Natrium silicicum liquidum.

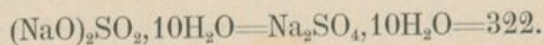
Liquor decolor aut parum subflavus; pondus specificum 1.3—1.4.

Pokriješ li u kušaljci 3 šestorna centimetra dvima šestornima centimetrima chlorovodične kiseline, stvori se na razmieni obih tekućina stinuta kora, koja se i protresivanjem nemienja. Na platinenoj žici izsušen bojadiše plamen žuto, a motriš li plamen kroz čivitnu raztopinu, neka se ne prikazuje trajno crven.

Pomiešaš li $\frac{1}{4}$ diela sa 90^o_o-nom žestom, neka se ne taloži. Polij razriedjene tvarine chlorovodičnom kiselinom, izpari do suha te izluži preostatak vodom; prokàpana tekućina ne smije se sumporovodičnom vodom promieniti.

301. Natrium sulfuricum crystallisatum.

Uledjen natrijev sulfat. Glauberova sol.

Kratki, bridnjasti, bez boje leđci; na zraku se lako raztrošuju. Okusa je nagrka, slana, osebujne težine 1:35. Topi se u 3 diela mrzle i u 0.4 vruće vode.

Žežen na platinenoj žici bojadiše plamen jako žuto. Motriš li plamen kroz čivitnu raztopinu, neka se ne prikazuje crven. Vodena otopina slaže s barijevim chloridom biel talog, koji se ne raztapa u chlorovodičnoj kiselini.

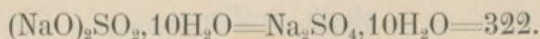
5^o_o-na otopina neka reaguje srednje i neka se ni sumporovodičnom vodom, nit ammonijevim sul-

Supra centimetris cubicis 3 in tubo exploratorio contentis, centimetra cubica 2 acidi hydrochlorici stratim superfundendo, superficie contactus crusta gelatinosa formatur, quae structuram et conquassando retinet. Filo platineo siccatum, flammam colore flavo tingit, quae per solutionem indici contemplata constanter rubra non apparet.

Pars $\frac{1}{4}$ spiritu 90% mixta praecipitatum ~~non~~ praebeat. Praeparatum dilutum infunde acido hydrochlorico et evapora ad exsiccationem, tum residuum aqua extrahendo, liquor defiltratus aqua hydrosulfurata non permutetur.

301. Natrium sulfuricum crystallisatum.

Natrii sulfas. Sal mirabilis Glauberi.

Crystalla coloris expertia prismatica striata. Aëre facile dilabitur; saporis est subamari, salsi. Ponderum specificum 1.35. Solvitur in partibus 3 aquae frigidae et 0.5 fervidae.

Filo platineo candefactum flammam intense flavam reddit. Per solutionem indici contemplata, flamma rubra non apparet. Solutio aquosa baryo chlorato praecipitatum praebet album, in acido hydrochlorico insolubile.

Solutio 5% sit reactionis neutrius et nec aqua hydrosulfurata nec ammonio sulfurato aut oxalico

^{Ca} fidom ili oxalatom ne mienja. Sa mnogo ammoniaka i kojom kapi otopine natrijeva fosfata mučkana neka ne mutni. Srebrovim nitratom smije tek slabo pomliečniti. Otopi 2 grama natrijeva sulfata u 10 grama razriedjene sumporne kiseline, pa prokušaj tutijom i 50%-nom otopinom srebrova nitrata kao što chlorovodičnu kiselinu.

Krupno stučene ledce ostavi na zračnom mla-kom mjestu, tada ih suši uz toplotu od 40—50°, dok neizgube polovinu težine, pa na prašak strte čuvaj pod imenom:

Razpali ili suhi natrijev sulfat.

Natrium sulfuricum dilapsum seu siccum.

302. Nux moschata.

Orašak.

Myristica fragrans Houttuyn, drvo, raste na Molučkih otocih. Oraškovci.

^{1 Myristica ros.} **Sjeme** je jajoliko, dva i pol, najviše do tri centimetra dugo, dva centimetra debelo, teško, izvana naborano, često bielo (vapnom) poprašeno; iznutra je blijedo-smedje, od tamno narančasto-žutih nastava nutarnjega sjemenovnika mramorano, vonja je ugodna mirodijna, okusa osebujno palećega, mirodijna.

Pljesnivo, gladko, lako, od kukaca raztočeno, izvana škuro sjeme, kao što i sjeme od myristica fatua Houtt, koje je duže (3—4 ctm.), krupnije, slabijega okusa i vonja, treba baciti.

permutetur. Ammonia copiosa et aliquot guttis solutionis natrii phosphorici conquassata, ne perturbetur. Argento nitrico tantum lene lactescat. Grammata 2 sulfatis natrii solve in grammatibus 10 acidi sulfurici diluti, dein zinco et argento nitrico 50% tenta sicut acidum hydrochloricum.

Crystalla ruditer contusa expone aëri loco tepido, tum sicca in temperatura 40—50° donec ponderis partem dimidiam amiserit, ad finum in pulverem redacta serva sub nomine:

Natrium sulfuricum dilapsum seu siccum.

302. Nux moschata.

Myristica fragrans Houttuyn, arbor in insulis Moluccis crescens. Myristiceae R. Brown.

Semen ovale, duo et dimidium usque ad tria centimetra longum, duo centimetra crassum, ponderosum, extus rugosum, saepe pulvere albo (calcaria) adpersum, intus pallide subfuscum, integumenti interioris processibus obscure aurantiacis marmoratum, odoris suavis aromatici, saporis peculiaris fervido-aromatici. Semina mucida, glabra, levia, ab insectis corrosa, extus coloris opaci, nec non semina longiora (3—4 ctm.), maiora, saporis et odoris debilioris myristicae fatuae Houtt. rejiciantur.

† 303. *Nux vomica*.

Vranine oči.

Kučiba (*Strychnos nux vomica* Linn.), drvo istočne Indije.
Kučibe.

Sjemenke su u kotur okrugle, u promjeru dva i pol centimetra od prilike široke, dva i pol do četiri i pol millimetra debele, na sredini pupčaste, na obodu deblje, sićušnimi, kano svila svjetlimi, sivo-žutimi, gdjekad zeleno svjetlimi, prigladjenimi dlačicama odievene. One sastoje od tanka, tvrdo suvisla sjemenovnika i rožasta, bjelkasta ili sivkasto-žuta, razdvojiva bjelanca, koje zakriljuje klicu na podini; vonja ne ima, a okusa je veoma gorka.

304. *Oleum amygdalarum dulcium*.

Ulje od sladkih badema.

Uzmi: **Sladkih badema** *šest sto grama* **600**

Sjemenke najprije očisti na situ od praha, koji na njih leži, zatim ukloni izlomljene komadiće, onda ih valjano stuci u željeznom mužaru, napokon ih što jače izgnječi na hladnu tiskalu. Dobiveno ulje prokâpaj i čuvaj na tamnu i hladnu mjestu.

Ulje mora biti mastno, bistro, bledo-žuto, bez vonja, okusa blaga ne ranketivna, osebujne težine 0.915 do 0.920; i u studeni — 10°C. ostaje bistro, u 15 dielova kipućeg alkohola mora se posve, u toliko dielova hladna do nekle topiti.

Ulje promučkano s jednakim dielom ciele dušične kiseline slegne se na dvie mutne naslage:

† 303. **Nux vomica.** *V. vomica*

Strychnos nux vomica Linn., arbor Indiae orientalis. **Strychnaceae** Blume.

Semina (nux vomica, semen strychni) discoidea orbiculata, circiter duo et dimidium centimetra lata, duo et dimidium usque quattuor et dimidium millimetra crassa, medio umbonata, ad marginem crassiora, pilis minutissimis, sericeis, cinereo-ochroleucis, interdum viride-nitidis, adpressis vestita; constant ex integumento tenui, arcte adhaerente et ex albumine corneo vel griseo-flavo, bipartibili, basi embryonem conclante, inodoro, saporis amarissimi.

304. **Oleum amygdalarum dulcium.**

Rp. **Amygdalarum dulcium**

grammata sexcenta 600

Semina primum pulvere adhaerente agitatione in cribro mundata, fragmentis deliberata, in mortario ferreo rite contusa, in proelo frigido fortissime exprime.

Oleum obtentum filtra et in loco tenebroso ac frigido serva. Sit pingue, limpidum, colore pallido flavum, inodorum, saporis mitis non rancidi, ponderis specifici 0·915 ad 0·920, frigore —10° limpidum remanens, in partibus quindecim alcoholis fervidi perfecte, in frigidi partim solvitur.

Si oleum parte aequali acidi nitrici concentrati conquassatur, strata duo turbida eveniunt, unum

jednu bjelkastu ili malko žutkastu uljevitu, a drugu od kiseline sastavljenu; dodaš li malko bakrene piljevine, te malko ugriješ tu smjesu i spremiš na stranu, ona uljevita naslaga pretvoriti će se za nekoliko ura u gusto bijelo pače.

305. Oleum anisi.

Aniševo ulje.

Ulje hlapivo priredjeno prekàpljivanjem od ploda slatkoga januša, neka je bistro, bez boje ili žutkasto, osebujne težine 0·978—0·984, reakcije srednje, okusa ugodna mirodijna. Uz toplotu od + 9°C valja da skrutne i da se djelomice pretvori u ledčastu tvarinu, u toplini od 20° pako mora postati posve židko i bistro.

Aniševo ulje posve se topi u dva do tri diela 90%-ne žeste, ta otopina ne smije postati ferrichloridom ljubičasta; jod se u njem raztapa razvijajući toplinu; dodavši ciele sumporne kiseline, pretvara se, razvijajući jaču toplinu u crvenu tvarinu, a ova kad ohladni promučkana sa žestom, ne smije žeste omastiti.

Jedna kap aniševa ulja strta sa sladorom, i promučkana sa petdeset šestornih centimetara vode, mora pridržati čist anišev okus.

306. Oleum aurantiorum corticum.

Ulje od narančine kore.

Bistro, žutkasto, malko na zelenkastu, neutralno, veoma židko hlapivo ulje, 0·850—0·860 osebujne

albidum aut paullo flavum oleosum, alterum ex acido compositum; addita pauca rasura cupri et mixtura tenue calefacta demum seposita, stratum oleosum nonnullis horis peractis in massam solidam albam gelatinosam redigitur.

305. Oleum anisi.

in. Pimpinella anisum
Oleum aethereum e fructibus pimpinellae anisi destillatione paratum, sit limpidum, decolor vel subflavum, ponderis specifici 0.978 ad 0.984, reactionis neutrius, saporis grati aromatici. Temperatura + 9° rigescat, et in massam crystallinam ex parte abeat, calore 20° iterum totaliter liquescat et limpidum eveniat.

Oleum anisi in spiritu vini 90% partibus duabus usque tribus perfecte solvitur, solutio ferro sesquichlorato colore violaceo ne coloretur; jodum sub caloris evolutione solvit; addito acido sulfurico concentrato sub evolutione caloris fortioris in massam rubram redigitur, quae post refrigerationem cum spiritu vini conquassata spiritum ne coloret.

Olei anisi gutta una cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubicis quingentis conquassata saporem anisi purum impertiat.

306. Oleum aurantium corticum.

ad cortex Citrus vulgaris
Sit limpidum, flavescens, subviride, reactionis neutrius, valde tenue, ponderis specifici 0.850—0.860,

težine, ugodna nagorka okusa. Dodavši mu joda, praska, santalovo crvenilo otapa.

U peterostrukoj količini 90°/_o-ne žeste otapa se, no gubi nešto od svoje bistrine.

307. Oleum cacao.

Kakaovo ulje. Kakaovo maslo.

Mastno, iz olupljenih kakaovih sjemenaka (kakaovica) izciedjeno ulje. Neka se od žutkasta pretieva u bijelo, u navadnoj je toploti lomljivo, vonja ugodna, kao što sjemenke, okusa blaga, osebujne težine 0.950 do 0.960; uz 30° tali se, no kad se toplota snizi na + 22°, opet otvrdne.

Jedan gram kakaova ulja topi se bez grijanja u tri grama etira. Nakvasiš li raztaljenim uljem stenj, pak pošto je ohladnio, zapališ i zatim ugasiš, nesmiye razprostirati neugodna vonja po loju.

308. Oleum cadinum.

Borovo prismudjeno ulje.

Prismudjeno ulje suhim prekàpljivanjem priredjeno od drva juniperus oxycedrus. Neka bude tamno smeđe, gusto, kafranu slično.

309. Oleum camphoratum.

Kamforovano ulje.

Uzmi: Bez žeste strvena kamfora

dvadeset grama 20

saporis grati, cum aliqua amaritudine. Sub additione jodi explodit, pigmentum ligni santali rubrum solvit.

In quantitate spiritus vini 90% quintupla tantum sublimpidum solvitur.

Theobroma
Cacao
ameriko
307. Oleum cacao.

Cacooöl
Cacao butter
Butyrum cacao.

Oleum pingue ex seminibus cacao decorticatis expressum. Sit e flavescenti album, temperatura consueta fragile, odoris grati seminum, saporis mitis, ponderis specifici 0.950 ad 0.960, calore 30° liquecens, temperatura + 22° denuo rigescens.

Gramma unum olei cacao in grammatibus tribus aetheris sine calefactione solvitur. Ellychnium in oleum liquefactum immersum, post refrigerationem incensum, post extinctionem odorem ingratum sebi ne redoleat.

308. Oleum cadinum.

Juniper
Wacholderöl
Oleum juniperi empyreumaticum.

Oleum empyreumaticum e ligno juniperi oxycedri destillatione sicca paratum.

Sit obscure fuscum, spissiusculum, picis liquidae simile.

309. Oleum camphoratum.

Rp. Camphorae sine spiritu contritae

grammata viginti

20⁵⁵, 120

Tarući otopi u:

Sesamova ulja *četrdeset grama* **40**

Dobro pomiešav sahrani.

Neka je bistro i bez kamforova taloga.

310. *Oleum caryophyllorum.*

Klinčićevo ulje.

Hlapivo, žuto ili smeđe ulje, koje dok je svježe, reaguje srednje, no vremenom malko kiselo; osjećajne je težine 1·041—1·060, vonja je žestoka, okusa žarka, mirodijna; u jednakoj količini 90%-ne žeste topi se posve, sa jednakom količinom sumporogljika daje mutnu smjesu; jod se u njem na tenane topi, uz cieľu dušičnu kiselinu raztvvara se razvijajući mnogo topline i uzplamtí.

Otopi li se klinčićevo ulje u žesti, pa mu se doda sumporne kiseline ili malko otopine ferri-chlorida, pomodriti će.

S jednakom količinom ammonijakove tekućine na hladu promučkano ulje sgustne se u leđčastu meku žutu tvarinu.

Kipuća voda promučkana s klinčićevim uljem ne smije zadobiti kisele reakcije; ako ju, kad ohladni, čisto prokâpaš, pak u nju kapneš jednu kap otopine ferri-chlorida, ne smije pomodriti niti pozeleniti.

Solve terendo in:

Olei sesami

grammatibus quadraginta 40

320

Intime mixtum serva.

Sit limpidum, sedimento camphorae liberum.

310. Oleum caryophyllorum.

na gary

*gewinnelkeu
zafuot*

Oleum aethereum flavum vel fuscum, recens reactionis neutrius, temporis tractu parum acidulae, ponderis specifici 1·041—1·060, odoris penetrantis, saporis urentis aromatici, in aequali quantitate spiritus 90% perfecte solubile, aequali quantitate alcoholis sulfuris mixturam turbidam praebens, jodum tranquille solvens, acido nitrico concentrato sub fortiori caloris evolutione et deflagratione decomponitur.

Solutio spirituosa olei caryophyllorum addito acido sulfurico vel addita paucilla solutione ferri sesquichlorati colorem caeruleum assumit.

Cum parte aequali liquoris ammonii caustici frigore conquassatum oleum caryophyllorum ad massam crystallinam mollem flavam rigescit.

Aqua fervida cum oleo caryophyllorum conquassata reactionem acidam ne trahat, post refrigerationem aqua limpide filtrata, addita gutta una liquoris ferri sesquichlorati, ne ducat colorem caeruleum aut viridem.

40

eze,

ose-

usa

ste

ro-

te-

se

se

rri-

ine

stu

em

ini,

oto-

po-

311. *Oleum cinnamomi cassiae.*

Ulje kassijine kore. Korično ulje. Cimetovo ulje. Ulje sladke korice.

Hlapivo, bistro žutkasto ili smeđjasto ulje, srednje reakcije, osebujne težine 1·045 do 1·065, miriši kano sladka korica.

Topi se u 90°-noj žesti u svakom omjeru, raztapa jod neznatnim burkanjem i uz očito razvijanje topline.

Četiri kapi koričnog ulja razriedjene sa deset šestornih centimetara žeste, ne smiju, kad im ukapneš jednu kap otopine ferrichlorida posmedjiti, niti pozeleniti ili pomodriti. Promučkano sa dimećom dušičnom kiselinom ne smije se pjeniti; pomiešano s natrijevom lužinom, ne smije skrutnuti.

S koričnim uljem promučkana voda okusa je sladka, za tim žarka i mirodijna.

312. *Oleum citri.*

Limunovo ili četrunovo ulje.

Žutkasto, veoma židko hlapivo ulje, srednje reakcije; osebujna mu je težina 0·840 do 0·870, vonj i okus ugodan, kao u limuna. S jodom praska; u žesti topi se podpuno.

Jedna kap limunova ulja strta sa sladorom, te promučkana sa pet sto šestornih centimetara vode mora imati čisti vonj po limunih.

† 313. *Oleum crotonis.*

Krotonovo ulje.

Žuto ili žuto-smeđe, bistro, gusto, mastno ulje osebujna odurna vonja, okusa s početka uljasta

311. Oleum cinnamomi cassiae. *Zimmetöl*

Oleum aethereum limpidum, subflavum vel subfuscum, reactionis neutrius, ponderis specifici 1.045 ad 1.065, odoris corticis cinnamomi. *deum*

In spiritu 90% quavis proportione solvitur, jodum paullula agitatione et manifesta caloris auctione solvit.

Olei cinnamomi guttae quattuor cum centimetris cubicis decem spiritus dilutae, gutta una liquoris ferri sesquichlorati adjecta colorem fuscum neque vero viridem caeruleumve trahant. Cum acido nitrico fumante conquassatum ne spumet, addito liquore natrii caustici ad gelatinam ne inspissetur.

Aqua cum oleo cinnamomi conquassata saporis est dulcis, deinde urentis aromatici.

ed. d. d. f. f. f. **312. Oleum citri.** *Citronenöl*

Oleum aethereum flavescens, admodum tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.830 ad 0.870, odoris et saporis amoeni, qualis est fructuum citri. Sub additione jodi explodit, in spiritu imperfecte solvitur.

Olei citri gutta una cum saccharo contrita et cum aqua centimetris cubicis quingentis conquassata, hinc odorem fructuum citri purum impertiat.

† **313. Oleum crotonis.**

Oleum pingue limpidum, spissum, coloris flavi vel e flavo fusci, odoris ingrati, saporis initio oleosi

blaga, kasnije pak veoma i uztrajno žarećega; u žesti se topi u svakom omjeru.

Najveći pojedini obrok: 0·05 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·10 grama.

314. *Oleum eucalypti australe amygdalinum.*

Eukalyptovo ulje.

Hlapivo ulje, gotovo posve bez lica, osebujna mu je težina 0·914, na studeni od -18° ni za tri ure se ne smrzne, u toplini od 170° vrije (eucalyptol $C_{24}H_{20}O_2$) a kod 200° izhlapljuje posve; u vodi se jedva topi, a u žesti lako; vonja poput trme (dešpika), ustima udihavan ima okus razhladjujući, nagorak.

Od hladnoga fuchsina ne smije primiti boje, a jod se mora u njem mirno i bez praskanja otopiti.

315. *Oleum foeniculi.*

Komoračevo ulje.

Hlapivo ulje bez lica, židko, srednje reakcije, osebujne težine 0·95 do 0·97, vonja veoma mirodijna, gdjekad već pri toplini 0° otvrdne, u jedno- ili dvostrukoj količini 90%-ne žeste topi se, jod se u njem gotovo mirno raztapa. Žestena njegova otopina ne smije od ferrichlorida primiti boje. Jedna kap komoračeva ulja sa sladorom strvena te sa petsto šestornih centimetara vode promućkana, mora dati vodi čist vonj i okus komoračeva ploda.

mitis, dein autem valde et continue urentis, in al-
cohole omni proportione solubile.

Dosis maxima singula: 0.05 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.10 gramma.

314. **Oleum eucalypti australe amygdalinum.**

Eucalyptus globulus Meyer

Oleum aethereum haud coloratum, ponderis spe-
cifici 0.914, temperatura — 18° intra tres horas
adhuc non congeletur, calore 170° ebulliat (eucalyp-
tolum $C_{24}H_{20}O_2$) et 200° totum avolet; aqua vix, spi-
ritu vini facile solvitur; odorem lavandulae similem
spargit, per os inhalatum saporem habet refrige-
rantem amarescentem.

Frigide fuchsino ne coloretur et jodum sine
detonatione tranquille solvat.

315. **Oleum foeniculi.**

*Fenchelöl
foenicul. offic. - Mumbeliffen*

Oleum aethereum, decolor, tenue, reactionis ne-
utrius, ponderis specifici 0.95 ad 0.97, odoris valde
aromatici, nonnunquam jam supra temperatura 0°
rigescit, in quantitate aequali vel duplici spiritus 90%
solvitur, jodum fere tranquille solvit. Solutio ejus
spirituosa ferro sesquichlorato ne coloretur. Olei
foeniculi gutta una cum saccharo contrita et cum
aquae centimetris cubicis quingentis conquassata,
huic odorem et saporem purum fructuum foeniculi
impertiat.

316. Oleum hyoscyami foliorum coctum.

Kuhano bunikino ulje.

Uzmi: Stučena svježa lišća bunike

pet sto grama 500

Sesamova ulja *dvie tisuće grama* 2000

Kuhaj na umjerenoj vatri neprestano miešajući, dok se vlaga ne izpari, zatim iztisni i prokàpaj.

Prokàpana ulja treba da je

tisuću sedam sto grama 1700

317. Oleum jecoris aselli flavum.

Žuto ulje iz tovarovih jetara.

*5% Trivler
17% Trivler
17% Trivler
17% Trivler
17% Trivler*

Mastno ulje, što iz svježih jetara pravoga tovara ili oslića (*gadus morrhua* Linn.) i drugih vrsti tovara, riba iz razreda: mekoperke (*malacopterigii*) i roda: tovara (*gadoidei*) živućih u sjevernih morih, samo po sebi curi ili uz veoma blago grijanje kaplje. Ulje je blijedo-žuto ili narančasto, prozirno, ogusto, vonja i okusa osebujna ribjega, osebujne težine 0·925 do 0·935, reakcije srednje ili malko kisele. U 90°-noj žesti otope se 2·5 postotka po prilici ulja, jedan dio ulja otopi se posve u 15 dielova kipuće žeste.

Jedna kap ulja otopljena u 20 kapi sumporo-ugljika te promućkana s jednom kapi sumporne kiseline omasti se za tren liepo tamno ljubičasto-crveno.

Hyoscyamus niger L.

316. Oleum hyoscyami foliorum coctum.

" Foliorum belladonnae ulje bucinica

Rp. **Foliorum hyoscyami recentium con-**
tusorum grammata quingenta 500

Olei sesami grammata duomillia 2000

Coque igne moderato et semper agitando ad
humidi consumptionem, dein exprime et filtra.

Oleum filtratum sit

grammatum mille et septingentorum 1700

317. Oleum jecoris aselli flavum.

рыбий

Fischol. Fischele

Oleum pingue ex hepate recenti gadi morrhuae
Linn. et aliarum specierum gadi (pisces; ordo: ma-
lacopterygii; fam. gadoidei) maria septentrionalia
inhabitantium sponte effluens, aut lenissima cale-
factione exstillans, coloris flavi aut aurantiaci, pellu-
cidum, spissiusculum, odoris et saporis peculiaris
piscini, ponderis specifici 0.925 ad 0.935, reactionis
neutrius, aut parum acidae.

Spiritus 90% ex centum partibus duas et di-
midiam solvit, pars una olei in partibus quindecim
alcoholis fervidi perfecte solvitur. Gutta una olei in
carbonei sulfurati guttis viginti soluta, acidi sulfurici
gutta una conquassata per momentum colorem trahit
bellum e violaceo rubrum.

Oleum temperatura 0° diutius sepositum, stearini nihil, vel ne plus quam paucillum demittat. Oleum turbidum vel rancidum est rejiciendum.

juniperus communis
318. Oleum juniperi. *Vacholderöl*
30220000

Oleum aethereum decolor vel flavescens, tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.840 ad 0.900, odoris et saporis amoeni, qualis est baccarum juniperi. In spiritu parum, in alcohole sulfuris, chloroformio et benzolo perfecte solvitur. Cum jodo sub evolutione caloris et vaporis explodit, fuchsinum non solvit, sub influxu aëris in massam resinosam abit.

Laurus nobilis plod.
319. Oleum lauri. *Lorbeeröl*
30220000

Oleum e fructibus recentibus lauri expressione obtentum, sit viride, consistentiae unguenti mollioris, granulosum, odoris laurini, saporis aromatici et amari, calore 35° perfecte liquescens, in partibus octo alcoholis fervidi, nec non in parte sesquialtera aetheris perfecte solubile.

Admixto liquore ammoniae color olei vix permutatur. Oleum lauri liquefactum cum aequali quantitate alcoholis amylici mixtum solutionem limpida vel minime turbida et non rigescentem praebeat.

320. Oleum lavandulae.

Trmino ili despikovo ulje.

Hlapivo ulje bez boje ili žutkasto ili pak zelenkasto-žutkasto, židko, srednje reakcije, osebujne težine 0·885 do 0·900, vonja ugodna kao despik. U svakom se omjeru topi u 90%-noj žesti kao i u cijeloj octovoj kiselini, s jodom razvija mnogo topline i pare te prāsne; fuchsina ne otapa, pod uplivom zraka pretvara se u smolastu kiselu reagujuću tvarinu.

321. Oleum lini lotum.

Izprano laneno ulje.

Uzmi: Kupovnoga, što svježega lanena
ulja šest sto grama 600
Prekàpane vode tri sto grama 300

Često promućkavajuć pusti jedan dan da stoji; zatim odlivši ulje s vode prokàpaj ga i čuvaj.

Neka je prozirno, od sluzi čisto i neka se suši.

322. Oleum lini venale.

Kupovno laneno ulje.

Mastno, prozirno, žuto ulje, osebujne težine 0·936 do 0·940, razastrto na tanku vrstu lako se osuši, vonja je osebujna, okusa blaga, pak i kraj studeni od 20° ostaje židko.

Neka ne bude ranketivno ili gusto.

Handwritten notes:
Mastno
Fophran
Lini
Fophran
Fophran

Handwritten notes:
Zamjenjuje se ulje lavandulae
lavandulae
lavandulae

320. Oleum lavandulae.

Lavandula vera
Lavandula officinalis

Oleum aethereum decolor, subflavum, aut e subviridi subflavum, tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.885 ad 0.900, odoris amoeni, qualis est lavandulae. In spiritu 90% et in acido acetico glaciali omni proportione solvitur, jodo magnum calorem et multum vaporem evolvens detonit; fuchsinum non solvit, sub influxu aëris in massam resinosaam et reactionis acidae permutatur.

321. Oleum lini lotum.

Linum demum

Rp. **Olei lini venalis quantopere recentis**

linum demum
grammata sexcenta 600

Aquae destillatae grammata trecenta 300

Stent saepius conquassando per diem. Oleum

dein ab aqua separatum filtra et conserva.

Sit limpidum, mucilagine expers, exsiccans.

322. Oleum lini venale.

linum venale

Oleum pingue limpidum, coloris flavi, ponderis specifici 0.936 ad 0.940, in stratum extenuatum facile exsiccans, odoris peculiaris, saporis mitis, etiam frigore 20° liquidum.

Ne sit rancidum vel spissum.

ze-
ajne
spik.
i u
to-
pod
agu-

600
300
stoji;
suši.

težine
ko se
kraj

323. Oleum macidis.

Ulje oraškova cvieta. Macisovo ulje.

Hlapivo, žuto, bistro, židko ulje osebujne težine 0·870 do 0·920, ugodna vonja po oraškovu cvietu, okusa s početka blaga, kašnje oštra, žarka. U šest ili sedam objamnih dielova 90%-ne žeste topi se podpuno, s jednakim dielom sumporo-ugljika daje bistru smjesu, fuchsina ne otapa, s jodom žestoko praska.

324. Oleum majoranae.

Mažuranovo ulje.

Hlapivo, žuto, židko ulje osebujne težine 0·895 do 0·910, reaguje malko kiselasto, vonja je posebna, okusa žarka. Vremenom posmedji i pretvara se u smolastu tvarinu, jod otapa mirno, ne razvijajući nikakve topline, u jednakoj množini 90%-ne žeste topi se.

325. Oleum menthae crispae.

Ulje kokornjave metve.

Hlapivo, židko, žutkasto ili zelenkasto-žuto ulje, koje se vremenom sgušćuje, osebujne je težine 0·890 do 0·940, vonja je svoje vrsti, okusa žarka hladećega, u jednakoj količini 90%-ne žeste topi se, jod otapa razvijajući toplinu.

326. Oleum menthae piperitae.

Ulje paprene metve.

Hlapivo ulje bez boje ili pak žutkasto, veoma židko, osebujne težine 0·900 do 0·920, srednje

Myristice flagrans
Myrist. coccin.
ol. macid.
323. Oleum macidis.

muskat.
Oleum aethereum flavum, limpidum, tenue, ponderis specifici 0·870—0·920, odoris grati macidis, saporis prius blandi, demum acris, urentis. In voluminibus sex vel septem spiritus vini 90% perfecte solvitur, cum aequali parte alcoholis sulfuris limpide miscibile est, fuchsinum non solvit, cum jodo vehementer explodit.

Majorana
324. Oleum majoranae.

Oleum aethereum flavum, tenue, ponderis specifici 0·895—0·910, reactionis paullulo acidulae, odoris peculiaris, saporis urentis. Oleum tractu temporis evadit subfuscum et in massam resinosa transit, jodum tranquille sine caloris evolutione solvit, in parte aequali spiritus 90% est solubile.

Balsam.
325. Oleum menthae crispae.

Oleum aethereum coloris subflavi, vel e viride flavi, tenue, tractu temporis evadit spissiusculum, ponderis specifici 0·890—0·940, odoris peculiaris, saporis urentis, refrigerantis, in aequali quantitate spiritus 90% solubile, jodum sub evolutione caloris solvens.

majorana
326. Oleum menthae piperitae.

Oleum aethereum decolor aut flavescens, valde tenue, ponderis specifici 0·900 ad 0·920, reactionis

reakcije, vonja svoje vrsti, okusa žarka, razhladjujućega. U jednakoj količini 90°, ne žeste otapa se; fuchsina ne otapa, dočim jod otapa posve i mirno.

Dolijemo li na pet kapi ulja od paprene metve dvadeset kapi ciele dušične kiseline, ulje će bez svake očite reakcije postati crvenkasto-smedje i ne smije za vrijeme od jedne ure otvrdnuti; dolijemo li pak trostruku po prilici količinu žeste, to će otopina postati ružičasta.

327. Oleum olivarum.

Maslinino ulje.

*Tonikum topodijetiv
Koristi se u...*

Veoma poznato kupovno ulje; za liekarsku porabu neka se upotrebi samo najčišće maslinino ulje „iz Provence ili djevičansko.“ Valja da je bistro, žutkasto, bez okusa i duhe, na hladu neka skrutne i neka se teško topi u alkoholu, lako u etiru.

328. Oleum pini sylvestris pro inhalatione.

Ulje borovih četinja.

Rosodoliva

Hlapivo ulje prekàpano naročito iz četinja i ogranaka crnoga bora (*pinus sylvestris* Linn.); treba da je bez boje ili malko žutkasto, židko, ugodna borova vonja i osebujne težine 0.872.

Na zraku izloženo pretvara se lako u smolastu tvarinu, u alkoholu i etiru veoma se lako topi, kao što i u deset dielova žeste.

Glede lučbenih svojstava nalikuje veoma na terpentinovo ulje.

neutrius, odoris peculiaris, saporis urentis refrigerantis. In aequali quantitate spiritus 90% solvitur; fuchsimum non, jodum verum perfecte tranquille solvit.

Guttis quinque olei menthae piperitae, additis guttis viginti acidi nitrici concentrati, oleum sine omni reactione manifesta colorem bruneo-rubrum tollit et spatio horae unius ne rigescat, addita quantitate circiter triplici spiritus, solutio coloris rosacei oritur.

Olea Europaea
327. Oleum olivarum. *Oleaceae*

Oleum venale notissimum, ad usum nonnisi purissimum „oleum olivarum provinciale vel virgineum“ adhibeatur. Sit limpidum coloris subflavi, saporis et odoris expers, frigore rigescens, in alcohole difficulter et in aethere facile solubile.

Pinus pumilia
328. Oleum pini sylvestris pro inhalatione. *Alpe: Libi*

Oleum foliorum pini. Oleum lanae seu setarum pini.

Oleum aethereum praecipue e foliis et frondibus pini sylvestris destillatum, sit decolor vel subflavum, tenue, odoris amoeni pinis similis, ponderis specifici 0.872.

Aëre expositum facile in massam resinosa transit, in alcohole et aethere valde bene, nec non in partibus decem spiritus solvitur.

Quod proprietates chemicas attinet, oleo terebinthinae valde simile est.

329. Oleum ricini.

Rec. com.

Shrivory

Empid. h.

Rp. **Seminum ricini communis**

gramata sexcenta **600**

Decorticata exprimentur in prelo leniter calefacto. Oleum filtratum serva.

Oleum pingue sit limpidum, spissiusculum, paene coloris expers vel subflavescentis, ponderis specifici 0·950 ad 0·970, odoris et saporis specialis, in alcohole quavis proportionem, in partibus quinque spiritus 90% perfecte, in benzino turbide solubile.

Oleum in stratum tenue extensum aëre lente siccescit.

330. Oleum rosae.

Rosuvöl

Oleum aethereum incolôr aut pallide subflavum, subspissum, odoris amoeni rosacei, reactionis acidae, ponderis specifici 0·830 ad 0·890, in aqua haud, in spiritu parum solubile, temperatura + 12° solidescens et calore 15° denuo liquescens.

Jodum tranquille et pigmentum santali rubri perfecte solvit.

Oleo rosae admixta aequali quantitate acidi sulfurici concentrati odor amoenus rosae similis, sed non ingratus, praesentiam oleorum alienorum indicans eveniat.

Jedna kap ružina ulja razkvašena sa sladorom te promučkana sa 500 šestornih centimetara vode mora dati toj vodi čist miris po ružah.

331. Oleum rosmarini.

Ružmarinovo ulje.

Hlapivo ulje bez boje ili zelenkasto-žuto, židko, osebuje težine 0·880 do 0·915, srednje reakcije, mirisa pronicava kafri nalika, okusa je mirodijna i gorka. U jednakoj količini 90% žeste otapa se posve, većim se dielom prekapljuje već u toploti od 170° C. Jod topi mirno razvijajuć toplinu. Santalovo crvenilo topi donekle, a fuchsin nikako.

Izvrženo zraku pretvara se u gustu smolinastu tvar. —

332. Oleum sesami.

Sesamovo ulje.

Mastno ulje izciedjeno iz sjemena indijskoga sesama. Neka je bliedo žuto, osebuje težine 0·91 do 0·92, bez duhe, blaga okusa, uz toplotu od —5° stine u drčinu.

Promučkaš li u kušaljci pet šestornih centimetara ulja s jednakom količinom razriedjene dušične kiseline i s jednim od prilike gramom bakrove piljevine te onda tu smjesu blago ugriješ, porumeniti će, a za osam do dvanaest sati stinuti će u crvenu krutnu tvarinu.

Olei rosae gutta una cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubicis quingentis conquassata huic odorem purum rosarum impertiat.

331. Oleum rosmarini. *Rosmarinus*

Oleum anthos. *bd. of oil Rosmarinum*

Oleum aethereum coloris expers aut e subviridi flavum, tenue, ponderis specifici 0·880 ad 0·915, reactionis neutrius, odoris fragrantis camphorae similis, saporis aromatici et amari. In aequali quantitate spiritus 90% perfecte solvitur, e maxima parte calore inferiori quam 170° destillatur. Jodum tranquille et sub evolutione caloris solvit. Pigmentum ligni santali rubri e parte, fuchsinum haud solvitur.

Aëre expositum in massam resinosam spissam transit.

332. Oleum sesami. *Sesamum*

Oleum pingue e seminibus, quae offert sesamum indicum DC. expressione paratum. Sit coloris pallide flavi, ponderis specifici 0·91 ad 0·92, odoris expers, saporis blandi, frigore — 5° in massam gelatinosam rigescens. *Isolation*

Centimetra cubica quinque olei cum aequali quantitate acidi nitrici diluti et circiter grammate uno rasurae cupri in tubulo probatorio conquassata et leniter calefacta colorem rubrum trahunt et octo vel duodecim horis interjectis in massam rubram solidam rigescunt.

† 333. *Oleum sinapis aethereum.*

Gorušičino hlapivo ulje.

Hlapivo, bez boje ili žutkasto ulje, srednje reakcije, osebujne težine 1·016 do 1·022, vonja veoma proničava oštra, okusa žarka. Vrije kod 150°; topi se u 150 dielova vode i u 10 dielova razriedjene žeste, u cijeloj žesti topi se u svakom omjeru.

Jod i fuchsin otapa mirno, kad kane na kožu, ova će porumeniti.

Dolijemo li dva šestorna centimetra sumporne kiseline u pet do sedam kapi gorušičina ulja, dobiti ćemo prozirn, bistru, jedva omaštenu ili samo žutu raztopinu.

Otopimo li pet kapi gorušičina ulja u pet ili šest šestornih centimetara žeste, pak kapnemo li k tomu jednu kap ferrichlorida, otopina ne smije postati smeđja ili tamno-ljubičasta. Čuvaj ga u dobro zatvorenih posudah, do kojih nedopire svjetlo ni zrak.

334. *Oleum succini rectificatum.*

Očišćeno jantarovo ulje.

Kupovno ulje, koje se dobiva čišćenjem iz priesna jantarova ulja, neka je bez boje ili žutkasto, srednje reakcije ili malko kiselo, židko, osebujne težine 0·86 do 0·93, vonja i okusa posebna, neugodna smudljiva; u jednakoj količini alkohola, pa u 10 do 12 dielova žeste topi se, u etiru i u sumporogljiku otapa se lako, teže u benzinu i petrolejvu

† **333. Oleum sinapis aethereum.** *Sinapis*

horricorij
Oleum aethereum coloris expers aut subflavum, reactionis neutrius, ponderis specifici 1·016 ad 1·022, odoris penetrantissimi acris, saporis urentis. Sub temperatura + 150° ebullit; in aquae partibus centum quinquaginta, in spiritu diluto partibus decem, et in spiritu concentrato omni proportione solvitur.

Jodum et fuchsinum tranquille solvit. Cuti applicata qua rubefaciens agit.

Acidi sulfurici centimetris cubicis duobus ad guttas quinque usque septem olei sinapis additis solutio limpida, clara, vix colorata, vel solum flava efficitur.

Guttae quinque olei sinapis in centimetris cubicis quinque vel sex spiritus solutae, si guttam unam liquoris ferri sesquichlorati addideris, solutio colorem bruneum vel saturate violaceum ne ducat. In vasis bene clausis a luce et aëre remotis caute servetur.

334. Oleum succini rectificatum. *Succinum*

gantarooij
Oleum venale, ex oleo succini communi ope rectificationis paratum. Sit coloris expers aut flavum, reactionis neutrius aut acidulae, tenue, ponderis specifici 0·86—0·93, odoris et saporis peculiaris ingrati empyreumatici; in aequali quantitate alcoholis, in partibus 10—12 spiritus solubile, in aethere et alcohole sulfuris facile, in benzino et aethere petrolei

etiru, jod topi mirno i nerazvijajući topline, fuchsina neka ga ne bojadiše.

Žestokim djelovanjem triju dielova dimeće dušične kiseline na jedan dio ulja nastane žutkasto crvena smola, zaudarajuća po mošku.

335. Oleum terebinthinae rectificatum.

Očišćeno terpentinovo ulje.

Hlapivo, židko ulje bez boje, osebujne težine 0·855 do 0·865, srednje reakcije, vonja osebujna borova, okusa gorko-žarka. Vrije už toplotu od 160°, topi se u 9 dielova 90%-ne žeste, s jodom razvija toplinu i pare, te praska, primjesom sumporne i dušične kiseline zapaljuje se.

Izloženo na zraku pretvara se u smolastu tvarinu.

336. Oleum valerianae.

Odoljenovo ulje.

Hlapivo, zelenkasto-žuto ili smeđe, ogusto ulje, reagujuće kiselo; osebujna težina mu je 0·90 do 0·96, miriši ugodno, topi se u sto po prilici dielova vode, a u 90%-noj žesti u svakom omjeru.

Jod topi razvijajući toplinu, santalovo crvenilo otapa ne razvijajući topline. Dodademo li mu dušične kiseline, postane ljubičasto.

minus solvitur; jodum sine evolutione caloris tranquille solvit, fuchsino non coloretur.

Reactione vehementi partium 3 acidi nitrici fumantis et partis 1 olei commixtarum resina e flavescente rubra odoris moschi exoritur.

335. Oleum terebinthinae rectificatum. *Terebinthina*

Spiritus terebinthinae. *terpentynowy / terpentynowy*

Oleum aethereum coloris expers, tenue, ponderis specifici 0·855 ad 0·865, reactionis neutrius, odoris specialis pini similis, saporis acris urentis. Calore 160° ebulliat, in partibus 9 spiritus 90% solvitur, jodo sub calefactione et vaporis evolutione explodit, acido sulfurico et nitrico concentrato admixto incenditur.

Aëre expositum in massam resinosam transit.

336. Oleum valerianae. *Valerianwurzel*

Oleum aethereum e subviridi flavum aut fuscum, spissiusculum, reactionis acidae, ponderis specifici 0·90 ad 0·96, odoris fragrantis, in aquae circiter partibus centum, in spiritu 90% omni proportione solubile.

Jodum caloris evolutione, pigmentum ligni santali rubri non calefiendo solvit. Addito acido nitrico colorem violaceum induit.

337. Ononis.

Zečji trn ili gladež.

Zečji trn je polugrm, koji raste po oranicah i poljanah.
Lepirnjače.

*www.
vaid
mcerm*

Korien je veoma dug, prst od prilike debeo, većinom grbav, uzduž duboko brazdičav, oko svoje osi zasukan, kora mu je tanka, gibka, izvana siva ili smedja, drvo je bjelkasto, vlaknato, žilavo, na prierezu poput lepeze trakovito; vonja kao sladićev korien, okusa je sladko-nagorka. U prometu dolazi obično razkalan.

† 338. Opium.

Driemak.

Mak uspavač (*Papaver somniferum* Linn.), na Iztoku, na vlastito u Maloj Aziji domaća i gojena biljka. Makovnjače.

Utvrđnuti mliečni sok, cureći iz zasječenih nezrelih tobolaca (makovica). Dolazi ponajglavnije u više manje krugljastih kolačić kad kako velikih, omotanih makovim lišćem i posutih štafeljevih sjemenjem.

Kolači su izvana tvrdji, bliedo ili tamno smedji, iznutra ponajviše mekši, izprobijani bledjimi ili tamnijimi slojevi, čvrsto složeni od grudica ili zrnaca, smedje-žuti ili smedjasti, na lomu sjaju se crveno-

337. Ononis.

Ononis spinosa Linn., suffrutex in arvis et campis obvius.
Papilionaceae L.

Radix praelonga, digitum fere crassa, plerumque curvata, in longitudinem profunde sulcata, circa axim torta, cortice tenui, flexibili, extrorsum griseo vel fusco, ligno albido, fibroso, tenace, transverse dissecto, flabelli instar radiato; odoris est qualis radicis liquiritiae, saporis e subdulci subamari. In mercatura plerumque longitudinaliter fissa occurrit.

† **338. Opium.** *Maurdermilleh*

Laudanum.

Papaver somniferum Linn., herba in Oriente, praecipue in Asia minori indigena et culta. **Papaveraceae** Juss.

Succus lacteus e capsulis papaveris immaturis incisis effluens **induratus**. Occurrit plerumque in placentis variae magnitudinis, plus minusve conglobatis, papaveris foliis involutis et rumicis fructibus conspersis.

Placentae sunt extus duriores, clare vel obscure fuscae, intus plerumque molliores, zonis clarioribus vel obscurioribus penetratae, e granulis vel lacrymis dense compactae compositae, fulvae vel subfuscae, fractura nitentes e rubro fuscae, manu tractatae

smedje, u ruci miesene mekšaju, okusa su gorka, duhe omamne, u žesti i vodi djelomice se tope.

Okani se premekana, jur pljesniva a i odviše tvrda i drobljiva driemka.

Prije nego što ga rabiš, sreži ga, pa ako treba izsuši uz toplotu ne preko 60°, tada ga možeš na prašak strti.

Iztražen, kako je propisano, neka ne sadržaje manje od deset postotaka morfina.

Uzmi: **Driemkova praška** *tri grama* **3**

Razriedjene žeste

Prekàpane vode

po petnaest grama **15**

Moči mlačno, kad što protresivajući, u dobro zatvorenoj posudi dvanaest sati, zatim prokàpaj, prokàpu dodaj koju kap ammoniaka, da bude lužast, te izparuj na vodenoj kupeljnici na polovinu težine. Kad je izpareno, razriedi prekàpanom vodom, da dobiješ opet prijašnju težinu i prokàpaj. Prokàpu od 21·20 grama dodaj:

Etira

pet grama **5**

Ammoniak

četrdeset centigrama **0·40**

i pusti da stoji 5—6 sati, više put miešajući. Pošto si tada etir koliko se može pipetom odielio, prokàpaj kroz dva prokàpnika, kojim je promjer 50 do 80 milimetara, saberi iztalozen morfin na prokàpnicah, operi ga po dva puta sa dva šestorna centimetra prekàpane vode a tada ga suši ujedno s prokàpnici uz 100°.

mollescentes, saporis amari, odoris narcotici, in spiritu et aqua partim solubiles.

Cave ab opio nimis molli, jam mucido, nec minus a nimis duro et fragili.

Antequam adhibeas conscindatur et, si opus fuerit, calore 60° non superante exsiccet, donec conterendo ad pulverem redigi potest.

Opium praescripta ratione examinatum ne minus, quam partes decem morphii in centum praebeat.

Rp. **Opium pulverati** *grammata tria* 3

Spiritus diluti

Aquae destillatae

aa grammata quindecim 15

Digere in vitro bene clauso interdum conquassando per horas duodecim; dein filtra, filtrato adde ammoniae guttas nonnullas, ut sit reactionis alcalinae et in balneo aquae ad quantitatem dimidiam ponderis sui evapora. Evaporatum dilue aqua destillata, ut sit quantitas ponderis prioris et filtra, filtrato grammatum 21·20 adde

Aetheris *grammata quinque* 5

Ammoniae

centigrammata quadraginta 0·40

et repositum stet per horas 5—6, interdum nonnunquam circumage. Aethere cum pipetta, ut fieri potest, ablato filtra per duo filtra diametri 50—80 millimetrorum, morphium praecipitatum cum aquae destillatae duobus centimetris cubicis bis eluendo in filtris collige et cum filtris ad gradus 100 sicca.

Težina nutarnjega prokàpnika sa sadržanim u njem morfinom neka nadmašuje težinu spoljašnjega prokàpnika, koji se uzima kao tara, za dvadeset centigrama.

Najveći pojedini obrok: 0·15 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·50 grama.

339. Oxymel scillae.

Kiseli med od morskog luka.

Uzmi: **Očišćenoga meda**
tri sto i dvadeset grama **320**

Izerpine morskoga luka
dva grama **2**

otopiv potonju u
Ciele octove kiseline
tri grama **3**

i **Razriedjene octove kiseline**
četiri grama **4**

dobro promiešaj i spravi.

340. Oxymel simplex.

Uzmi: **Očišćenoga meda**
pet sto grama **500**

Ciele octove kiseline
deset grama **10**

Oboje dobro pomiešano spravi.

Filtrum internum una cum morphio adhaeso,
filtrum externum, quod pro aequipondio adhibetur,
centigrammatibus viginti superet.

Dosis maxima singula: 0.15 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

339. Oxymel scillae

Marijoriedelhorn

Melzucker

Rp. Mellis depurati 320
grammata trecenta et viginti
Extracti scillae 2
grammata duo
haec soluta in
Acidi acetici concentrati 3
grammatibus tribus
et Acidi acetici diluti 4
grammatibus quatuor
Intime mixta serva.

3/4

340. Oxymel simplex.

Leuzhorn

Melz

Rp. Mellis depurati 500
grammata quingenta
Acidi acetici concentrati 10
grammata decem
Intime mixta serva.

u
a
et

20

2

3

4

100

10

† 341. Papaver somniferum.

Mak.

Mak je iztočna zelen, koja se kod nas sije. Makovače.

Tobolci su veliki kolik orah, te se pobiru prije nego posve dozore, dokle god iz njih, kad se zarezū, curi mlječina, zatim se na blagoj vatri suše; krugljasti su ili jajasto-dugoljasti, gladki, sivkasto-zeleni, često modričasto-nahukli, sjedeća im njuška je koturasta sa 7—15 trakova, pod njuškom ima deset luknjica; okusa su odurno gorka.

Osušeni, razrezani te na rešetū od sjemenaka očišćeni tobolci neka se čuvaju u dobro zatvorenoj posudi.

• 342. Paraffinum.

Paraffin.

Biela, čvrsta, ledčasta, vosku nalična tvarina mastna opipa, slabe duhe po kamenitom ulju, netečna, uz 74—80° tali se, osebujne je težine 0·910 do 0·940, sastoji se od ugljovodikâ, u vodi se ne topi, ali se topi u 35 dielova vruće žeste, u etiru, benzolu, chloroformu, sumporo-ugljiku, hlapivih i mastnih uljih.

Griješ li paraffina sa isto toliko sumporne kiseline na vodenoj kupeljuici pol sata, češće pri tom miešajućū, ne smije, kad ohladni promieniti boje; i kiselina mora biti bez lica ili samo žuta.

Kuhaš li paraffina sa žestom, žesta ne smije kiselo reagovati.

† 341. *Papaver somniferum*.

Papaver somniferum Linn., herba orientalis, apud nos culta.
Papaveraceae Juss.

Capsulae nucis juglandis magnitudine ante plenam maturitatem, quamdiu ex incisione succus lacteus manat, collectae et leni igne siccatae, subglobosae vel ovato-oblongae, glabrae, e griseo virides, saepe glaucopruinosae, stigmatibus sessilibus disciformibus, septem vel quindecim radiato coronatae, sub stigmatibus poris decem apertae, saporis nauseoso amari.

Capsulae siccatae concisae et a seminibus ope cribri separatae in vase bene clauso servantur.

*Belinae in ...
Korn ...*

342. Paraffinum.

Massa alba, rigida, crystallina, cerae similis, tactu unguinosa, odoris lenis petrolei, insipida, calore 74—80° liquescens, ponderis specifici 0.910 ad 0.940, e carboneo et hydrogenio constans, in aqua non, in partibus 35 spiritus fervidi, in aethere, benzolo, chloroformio, alcohole sulfuris, oleis aethereis et pinguibus solubilis.

Paraffinum cum aequali quantitate acidi sulfurici in balneo aquae per horam dimidiam saepius conquassando calefactum post refrigerationem colorem ne mutet et acidum incolor sit, vel colorem solum modo flavum induit.

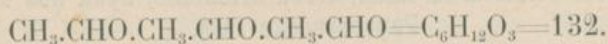
Spiritus cum paraffino coctus ne fiat reactionis acidae.

*Per ...
Belinae ...*

*5 Polym. erant 10940 04
metabol. oha = C₆H₁₂O₃*

† 343. Paraldehydum.

Paraldehyd.

Tekućina bez lica, posebne mirodijne i zagušljive duhe, osebujne težine 0.998. Vrije kod 124°. Ohladnuv na 10° skrutne se u razpuzljivu, bezbojnu, leđčastu tvarinu; topi se u 10 dielova vode, sa žestom i etirom se mieša.

*aldehydum
srebrna
ammoniac*

Za hlada zasićena vodena otopina kuhanjem mutni. Otopina pomiešana s jednom kapi jedke natrijeve lužine, kada se grije izlučuje iz ammoniakalne otopine srebrova nitrata kovinsko srebro. Neka reaguje srednje. Ohladnje li do toplote, u kojoj led kopni, skrutnuti će. Uz 124° za vrienja sasma hlapl. Vrućáš li 5—10 grama paraldehyda duže vremena na vodenoj kupeljnici, mora sasma hlapiti ne ostavljajuć čestica tudje duhe ili nehlapiva preostataka. Vodena otopina ne smije srebrovim nitratom pomutniti.

Čuvaj ga na tami u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

Najveći pojedini obrok: 3.00 grama.

Najveći dnevni obrok: 6.00 grama.

*5. nastajanje glikozida
protokola = HCl*

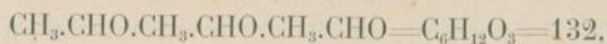
344. Pepsinum germanicum solubile.

Topivi njemački pepsin.

Malo skopčan, sićušan, žuto-bjelkast prašak, blaga slano-kisela okusa, na zraku ne vlažni, u vodi se većim dielom mutno otapa, reaguje kiselo,

† 343. Paraldehydum.

Elaldehyd

Liquor decolor, odoris specifici aromatici nec non suffocantis. Pondus specificum 0.998; gradus ebullitionis: 124°. Refrigeratum ad 10° in massam liquescentem decolorem, crystallinam congelat; in partibus 10 aquae solubilis, alkohole et aethere est miscibile.

Solutio aquosa frigide saturata ebullitione perturbatur. Solutio e solutione argenti nitrici ammoniacalis, gutta una liquoris natrii caustici mixta, calefactione argentum metallicum secernit. Sit reactionis neutrius. Ad temperaturam glaciei liquescentis refrigerata congelet. Evaporatione quantitas tota ad 124° avolet. Grammata 5—10 paraldehydi balneo aquae per longius temporis spatium calefaciendo, plane avolent et partes odorem peregrinum redolentes atque non avolantes haud relinquunt. Solutio aquosa nitrate argenti non perturbatur.

Serva loco a luce remoto in vase optime clauso.

Dosis maxima singula: 3.00 gramma.

Dosis maxima pro die: 6.00 gramma.

Antidot. J. Hyacinth.

344. Pepsinum germanicum solubile.

*Solubilia de
Pepsinum
Blau*

Pulvis paulum cohaerescens, subtilis, flavo-albescens, saporis salino-acidi lenis, non hygroscopicus, in aqua maiori parte turbide solubilis; reactionem

*načini
za pripremu (35-40%) tu prelazi u Hermalbumose tj. kalcijum
a napokon u alkalni peptan. P. 412 u o. podbavlja viš. A
reči su još i Al. Kschal.*

riedko kada upravo srednje. Iz vodene otopine obara
ciela žesta pepsin nakon nekog vremena pahuljasto;
otopina srebrova nitrata, ili olovova acetata, ili jedkog
merkurichlorida ili trieslovine neka odmah obara
obilato taloga.

Kad otopiš petdeset centigrama pepsina u deset
grama vode i zakiseliš sa deset kapljica razrijeđene
chlorovodične kiseline, to neka se u toj tekućini
šest grama na tvrdo skuhanog i na što tanje skriž-
čice narezanog bjelanjka od kokošnjeg jajeta za toplote
od 36—38° uz češće mješanje tečajem trijuh dana
bez ikakva preostatka raztopi.

Hydopeptin **345. Petroleum rectificatum.**

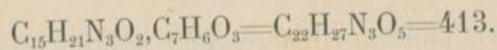
Očišćeno kameno ulje ili petrolej.

Dobiva se prekàpljivanjem priesna petroleja. Neka
je bez lica, židko, srednje reakcije, vonja pronicava,
okusa gorko-oštra, osebuje težine 0.77 do 0.82.

U vodi se ne topi, u dvadeset dielova 90% žeste
topi se bistro, u etiru, chloroformu, sumporougljiku
i u mastnih uljih lako se otapa. U toploti oko 85°
vrije, jod otapa rumeno, ne razvijajući nikakove
topline. U toploti niže od 40° ne smije planuti.

†† 346. Physostigminum salicylicum.

Fysostigminov salicylat. Eserinov salicylat.

Bezbojni ili malko nažuti leđci, topivi u 150
dielova vode i u 12 žeste. *nam. a. u. p. e. s. p. f. u. r. e. s. a. n. o.*

acidam, raro plane neutralem exhibens. In solutione aquosa spiritus concentratus pepsinum post aliquot tempus in flocculis praecipitat; argenti nitrici, vel plumbi acetici, vel hydrargyri bichlorati corrosivi, vel tannini solutio illico praecipitatum copiosum efficiat.

Pepsini quinquaginta centigrammata in aquae grammatibus decem soluta et acidi hydrochlorici diluti decem guttis acidulata albuminis ovi gallinacei indurati atque in frusta tenuissima dissecti grammata sex ad temperaturam 36—38° saepius agitando intra triduum sine remanentia solvant.

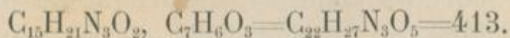
345. Petroleum rectificatum.

Liquor per distillationem petrolei crudi obtentus. Sit decolor, tenuis, reactionis neutrius, odoris penetrantis, saporis amaro-acris, ponderis specifici 0.77 ad 0.82.

In aqua non, in partibus 20 spiritus 90% limpide, in aethere, chloroformio, alcohole sulfuris et oleis pinguibus facile solvitur. Versus temperaturam 85° ebullit, jodum sine ulla evolutione caloris colore rubro solvit. Temperatura minus, quam 40° ne inflammet.

†† 346. Physostigminum salicylicum. *Physostigminum salicylicum*

Eserinum salicylicum. *in vasa Colahar,*

Crystalla coloris expertia aut parum subflava, in partibus 150 aquae et 12 spiritus solubilia.

idant. tot.
Vodena otopina biva s ferrichloridom ^{de. salic.} žubičasta
a s otopinom joda i kalijeva jodida ^{Physoth. gamin.} mutni smeđe-
crveno. U cijeloj sumpornoj kiselini raztapa se bez
boje, kašnje raztopina požuti ^{Physoth. gamin.}.

Žežen na platinenoj ploči izgara bez ostatka.
Suha tvorina ne mienja se niti nakon dužeg vre-
mena, ali otopina svjetlom porumenjiva.

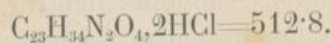
Čuvaj ga u crnoj staklenki uz najveću opreznost.

Najveći pojedini obrok: 0.001 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.003 grama.

†† 347. Pilocarpinum hydrochloricum.

Pilokarpinov hydrochlorid.

*sluzi. Raro
Mentur*
Bez boje, prozračni, igličasti ili pločasti ledci.
Okusa je jedva gorka, ali malo trpka; reaguje
srednje. U vodi i žesti lako se topi, a u etiru i
chloroformu neda se otopiti.

U cijeloj sumpornoj kiselini raztapa se mal ne
bez boje; raztopina s kojim zrcem kalijeva chromata
lagano zelenjiva.

Razmiešan s kapljom ulja neka pokazuje pod
sitnozorum lih ledce, medju kojimi ne ima ništa
bez lika uključena. Metneš li neznatno od njega na
otopinu natrijeva vodokisa, različie se na prosvitne
kapljice, koje na površini jedke lužine plivaju, ali
ih lagano nestaje, tako da preostaje bištra otopina
bez lica.

Solutio aquosa ferro sesquichlorato violacea evadit; solutione jodi et kalii jodati autem colore fuscorubro perturbatur. Acido sulfurico concentrato absque colore solvitur et tardius colorem solutio flavam induit.

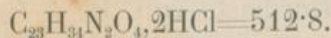
Supra lamina platinea ignitum, absque residuo comburat. Praeparatum siccum et per longius temporis spatium non permutatur, sed solutio luce rubricatur.

Serva in vitro nigro maxima cum cautela.

Dosis maxima ~~pro~~ ^{singula} 0.001 gramma.

Dosis maxima ~~singula~~ ^{in die} 0.003 gramma.

†† 347. Pilocarpinum hydrochloricum.

Aus fol Jaborandi Pilocarpus pennatifolius

Crystalla decoloria, diaphana, acubus vel laminis *Rutaceae* similia. Saporis est vix amari sed parum adstringentis; reactionis est neutrius. Aqua et spiritu facile, aethere et chloroformio autem non solvitur.

Acido sulfurico concentrato fere absque colore solvitur; solutio aliquot granulis kalii chromici lente viridescit.

Gutta una olei tritum, sub microscopio tantum crystallis consistens appareat, corpuscula amorpha non continentibus. Quantitas exigua, solutioni natrii hydrooxydati immissa, in guttulas pellucidas supra liquore caustico natantes liquescit, quae lente disparent et solutio decolor, pellucida exoritur.

Auch Sol. Les Atropin

Oprezno ga čuvaj.

Najveći pojedini obrok: 0·03 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·06 grama.

348. Pilulae ferratae.

Željezovi vavoljci (pilule). Vavoljci od ferrolaktala.

Uzmi: **Ferrolaktata** *deset grama* **10**
 Praška sladićevog korena
 Glycerina *koliko dotiče*
da dobiješ tvarine *dvadeset grama* **20**
od kojih svaljaj vavoljaka *stotinu* **100**

Preobukav ih dvaputa etirnom otopinom tolu-
tanskog balzama, suši ih i spravi u valjano zatvo-
renoj staklenki.

Neka su smedjasto žuti. U

pojedinom vavoljku

ima

Ferrolaktata *po deset centigrama* **0·10**

349. Pilulae ferri jodati.

Vavoljci od ferrojodida. Blankardovi vavoljci.

Uzmi: **Željezovog praška** *pet grama* **5**
 Prekàpane vode *sedam grama* **7**
Uspi ih u širju bočicu i pridodavaj
malo po malo
Čista joda *osam grama* **8**

Serva caute!

Dosis maxima singula: 0.03 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.06 gramma.

348. Pilulae ferratae.

Pilulae ferri lactici.

Rp.	Ferri lactici	<i>grammata decem</i>	10	5
	Pulveris radices liquiritiae			
	Glycerini	<i>quantum exigitur</i>		
	U fiat massa	<i>grammatum viginti</i>	20	10
	ex qua formentur pilulae	<i>numero centum</i>	100	50
	quae solutione balsami de tolu aetherea bis obductae et siccatae, in vitro rite clauso serventur.			
	Sint bruneo-flavae. Continet			
		<i>pilula quaevis</i>		
	Ferri lactici	<i>centigrammata decem</i>	0.10	0.5

349. Pilulae ferri jodati.

Pilulae ferri jodurati. Pilulae Blankardi.

Rp.	Pulveris ferri	<i>grammata quinque</i>	5
	Aquae destillatae	<i>grammata septem</i>	7
	Ingere in lagenulam ampliolem et sensim adde:		
	Jodi puri	<i>grammata octo</i>	8

Zatim miešaj polako, dok tekućina neizgubi mal ne svaku boju, tada ju oprezno prokàpaj, pomiešaj nečaseći sa

Priesnog bielog meda	<i>pet grama</i>	5
te izparuj, da preostane	<i>trinaest grama</i>	13

Dodav tada:

Praška sljezovog korena

Praška sladićevog korena

	<i>po pet grama</i>	5
--	---------------------	----------

priugotovi što brže u željeznom tučku vavoljaka

	<i>sto i dvadeset</i>	120
--	-----------------------	------------

pospi ih vazda izdašno željezovim praškom, a sušene preobuci otopinom

Tolutanskog balzama	<i>jednog diela</i>	1
u Etira	<i>tri diela</i>	3

Kad se posuše, spravi ih u dobro zatvorenoj staklenki.

350. Pilulae laxantes.

Čisteći vavoljci.

Uzmi Alojina praška	<i>četrdeset grama</i>	40
Praška jalapinih gomolja	<i>šestdeset grama</i>	60
Praška ljekarskog sapuna	<i>dvadeset grama</i>	20
Aniševog ulja	<i>pet kapi</i>	5
Pomiešaj i napravi sa		
Ciele žeste	<i>koliko treba</i>	
vavoljke od	<i>dvadeset centigrama</i>	0·20

agita moderate donec fluidum fere decolor evadit;
tum filtra in omisso et filtratum illico commisce cum:

Mellis albi crudi *grammatibus quinque* 5
et evapora ad
grammata tredecim 13

additis tum:

Pulveris radiceis althaeae

” ” **liquiritiae**
aa grammatibus quinque 5

formentur citissime in mortario ferreo pilulae numero
centum et viginti 120

semper pulvere ferri copiose tectae, quae siccatae,
denique cum solutione

Balsami de Tolu *parte una* 1

Aetheris sulfurici *partibus tribus* 3

obductae et siccatae, servantur in vitro bene obturato.

350. Pilulae laxantes. *arsifroyillan*

Rp. **Pulveris aloës** *grammata quadraginta* 40

” **jalapae tuberum**
grammata sexaginta 60

” **saponis medicinalis**
grammata viginti 20
guttas quinque 5

Olei anisi

Misce et fiant cum:

Spiritus concentrati *q. s.*

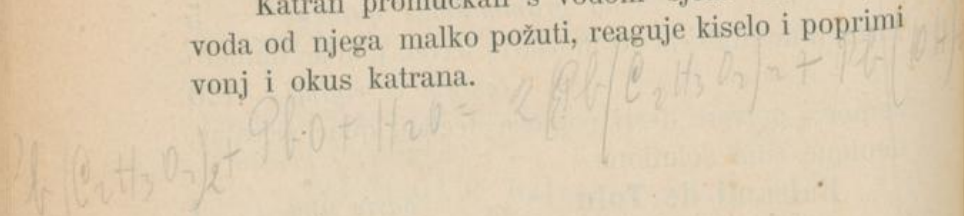
pilulae ponderis
centigrammatum viginti 0.20

351. Pix liquida.

Katran. *Paklino*

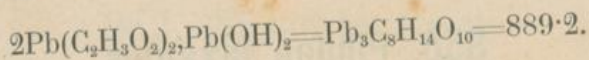
Kupovni iz bukova drveta suhim prekàpljivanjem dobiveni katran tvarina je židka, gusta, od vode teža, uljasta, crno-smedja, poluprozirna, zasmudjena vonja, koji zaudara po kreozotu a okusa odurna gorka.

Katran promućkan s vodom sjeda na dno, a voda od njega malko požuti, reaguje kiselo i poprimi vonj i okus katrana.

† 352. Plumbum aceticum basicum solutum.

Otopljeni osnovni olovov acetat. Olovni ocat.

Uzmi: Čistoga uledjenoga olovova acetata
tri sto grama 300

Sićušna praška olovova kisa
sto i deset grama 110

Izpremiešaj ih što bolje u tučku, metni u tikvicu i nalij na nje

Prekàpane vode *petdeset grama* 50

Zatim grij na vodenoj kupeljnici, dok smjesa sasvim ne pobiel i dodaj

Vruće prekàpane vode
devet sto i petdeset grama 950

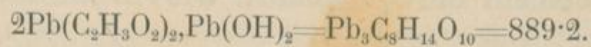
351. Pix liquida. *Buchholz*
Kolonne

Pix venalis e fago silvatica destillatione obtenta sistit massam liquidam, spissam, aqua graviorem, oleosam, nigro-fuscam, subdiaphanam, odoris empyreumatici, kreosotum redolentis, saporis nauseosi amari.

Pix liquida cum aqua conquassata desidit et aqua colorem e flavido valde pallescentem nec non odorem saporemque picis liquidae et reactionem acidam ducit.

† **352. Plumbum aceticum basicum solutum.** *Liquor plumbi aceticus*

Acetum lithargyri. Extractum Saturni.
Acetas plumbi basicus. *2 1/2 un.*

Rp. **Plumbi acetici crystallisati puri**
grammata trecenta **300** *750*

Plumbi oxydati subtilissime pulverati
grammata centum decem **110** *275*

Misce optime in mortario, immitte in cucurbitam et affunde:

Aquae destillatae
grammata quinquaginta **50**

Tum calefac in balneo aquae, donec miscella ex toto alba non fuerit, dein adde:

Aquae destillatae fervidae
grammata nongenta quinquaginta **950**

Promiešaj vrlo dobro, zatvori posudu, a kad se je smjesa mirno stojeći očistila, prokâpaj ju.

Bez boje bistra tekućina, sladka i trpkâ okusa, lužaste reakcije, osebujne težine 1.23—1.24.

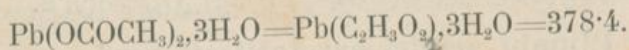
Razriedjenom sumpornom kiselinom bielo se taloži, slično i jedkom natrijevom lužinom, ali se u preobilju potonje talog opet raztapa. Otopinom ferri-chlorida taloži se rumenkasto.

Kad si razriedjenom sumpornom kiselinom iztaložio, ne smije prokâpana tekućina s kalijevim ferrokyanidom dati ovećega smedjeg taloga.

Čuvaj pomno u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

† 353. Plumbum aceticum depuratum.

Očišćeni olovov acetat. Olovni slador.

Bez boje, prozračni ledei, na zraku se raztrošuju. Okusa je izprva sladka, zatim trpkâ, kovinskoga; reaguje slabo kiselo; topi se u 1.75 diela vode i u 8 dielova žeste.

Vodena otopina taloži se sumporovodičnom vodom crno, a kalijevim chromatom žuto; potonji se talog u jedkoj natrijevoj lužini raztapa. S cielom sumpornom kiselinom razvija miris po octovoj kiselini i taloži se bielo.

U 10 dielova vode mora se podpuno raztopiti, otopina smije najviše slabu mlječastu mutnež pokazivati. Iztaložiš li razriedjenom sumpornom kiselinom

*Priloga 22. zvezda
CO2 to taloži
Pb acetat*

PbO2

*PbO2 +
sumporne
kisele*

ovaj CO2

*bielo PbO2
taloga - PbO2*

*neguje CO2
i taloži*

Misce optime, claude vas et miscellam, quae tanto stet temporis spatio ut depuretur, filtra.

Liquor decolor diaphanus, saporis dulcis et adstringentis, reactionis alkalinae. Pondus specificum: 1·23—1·24.

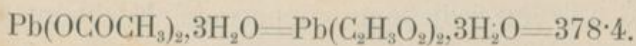
Acido sulfurico diluto dat praecipitatum album, quod etiam liquore natrii caustici nascitur, sed in reagenti superabundante solubile est. Solutione ferri sesquichlorati praecipitatum rubescens exoritur.

Acido sulfurico diluto praecipitando, liquor filtratus kalio ferrocyanato praecipitatum majus, coloris brunei non praebeat.

Serva caute in vase optime clauso.

† 353. Plumbum aceticum depuratum.

Plumbi acetas. Saccharum Saturni.

Crystalla coloris expertia, diaphana, aëre dilabuntur. Saporis est primo dulcis, dein adstringentis metallici; reactionis est lene acidae; solvitur in partibus 1·75 aquae et 8 spiritus.

Solutio aquosa aqua hydrosulfurata praecipitatum nigrum, kalio chromico autem flavum praebet, hocce in liquore natrii caustici est solubile. Acido sulfurico concentrato spargit odorem acidi acetici pungentem et etiam praecipitatum album praebet.

In aquae partibus 10 plane solvatur, solutio ad summum lene lactescendo perturbetur. Acido

i prokàpaš, ne smije tekućina s kalijevim ferrokya-
nidom spustiti tamna taloga. *Fe. Cu*

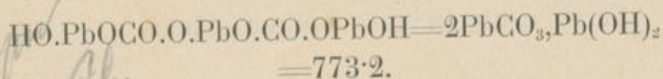
Čuvaj ga pomno u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

Najveći pojedini obrok: 0.10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.50 grama.

† 354. Plumbum carbonicum.

Olovov karbonat. Olovno bjelilo.

ab Predstavlja težak biel prašak ili slične grude.
Osebuje je težine 5.5—6.4. U vodi se ne topi, ali
se raztapa uz šumljenje u octovoj i u dušičnoj kise-
lini. Rastopina slaže sa sumporovodičnom vodom
crn, a s razriedjenom sumpornom kiselinom biel
talog. *calm. ok*

*to se ne raztopi
u vodi u kiselini*

U smjesi jednoga diela dušične kiseline i dviju
diela vode mora se za grijanja podpuno ili uz vrlo
neznanat preostatak raztopiti. Ta rastopina slaže s
natrijevim vodokisom talog, koji se u preobilju ku-
šala raztapa. Lužasta rastopina ne smije jednom kapi
razriedjene sumporne kiseline pomutniti; kad sum-
pornom kiselinom podpuno iztaložiš, ne smije kisela
tekućina ni kalijevim ferrokyanidom, nit ammoni-
jevim karbonatom sleći taloga.

Jako žežen neka ostavi bar 85% olovova kisa.
Čuvaj ga pomno.

sulfurico diluto eliciendo liquor filtratus, kalio ferrocyanato praecipitatum atrii coloris non praebeat.

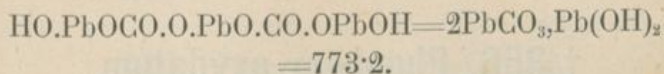
Serva caute in vase optime clauso.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

† 354. **Plumbum carbonicum.**

Plumbum carbonatum
Plumbi carbonas. Cerussa.

Sistit pulverem gravem album, aut frusta similia. Pondus specificum : 5.5—6.4. Aqua non, sed acido acetico et nitrico effervescens solvitur. Solutio aqua hydrosulfurata nigrum, acido sulfurico diluto autem album praebet praecipitatum.

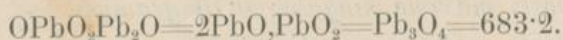
In miscella partis unius acidi nitrici et partium duarum aquae calefactum plane, aut residuo nimis exiguo relicto, solvatur. Solutio haec natrio hydrooxydato praecipitatum det in reagenti superabundante solubile. Solutio alkalina gutta una acidi sulfurici diluti non perturbetur; acido sulfurico plane elicatum, liquor lene acidus, nec kalio ferrocyanato, nec ammonio carbonico praecipitatum praebeat.

Fortiter ignitum ad minus 85% plumbi oxydati relinquat.

Caute serva.

† 355. **Plumbum hyperoxydatum rubrum.**

PbO + O = PbO₂
Crveni olovov prekis. Minij. Surik.

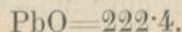

Težak, živo crven prašak osebujne težine 8·6 do 9·0; u vodi se ne topi. Poliven chlorovodičnom kiselinom suklja chlora, pretvarajuć se na biel ledčast talog. *Pb chlorid. Pb₃O₄ + 8 HCl = 3 PbCl₂ + 2 Cl₂ + 4 H₂O.*

5 grama surika mora se u smjesi ceceljne i dušične kiseline za grijanja mal ne sasma raztopiti. Preostatak neka ne sačinjava više od 0·05 grama. *= Ciglad B₂*

† 356. **Plumbum oxydatum.**

*za kiseliny u
Luo. foud. olo
vostojen Pb
na shodnu*
Olovov kis. Olovna gledja.

Predstavlja rumeno-žut prašak ili rumeno-žute ljuskave komadiće.

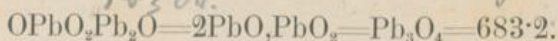
U vodi se ne topi; osebujne je težine 9·25.

Raztopljen u razriedjenoj dušičnoj kiselini slaže sa sumporovodičnom vodom *Pb*, a s razriedjenom sumpornom kiselinom biel talog; *Pb* potonji se u preobilnu natrijevu vodokisu raztapa. *Pb(OH₂) + Na₂CO₃*

Grijan s razriedjenom dušičnom kiselinom mora se malo ne sasma raztapati, a da jaće ne šumi. Kad iz raztopine u dušičnoj kiselini olovo iztaložiš, smije prokapanana tekućina preobilnim ammoniakom jedva pomodriti i spustiti ili ništa ili jedva opazljivo crveno smedja taloga. Raztopi 5 grama sićušna praška olo-

† 355. Plumbum hyperoxydatum rubrum.

Minium. *Meißige.*

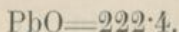

Pulvis ponderosus, coloris intense rubri; pondus specificum 8·6—9·0; aqua insolubilis. Acido hydrochlorico superfusus chlorum emittit, et in praecipitatum album crystallinum permutatur.

Minii grammata 5 in miscella acidi oxalici et nitrici calefacta fere e toto solvuntur. Residuum grammata 0·05 non excedat.

† 356. Plumbum oxydatum.

Plumbi oxydum. Lithargyrum.

Sistit pulverem rubro-flavum aut frustula squamosa rubro-flava.

Aqua non solvitur; pondus specificum: 9·25.

Acido nitrico diluto solutum aqua hydrosulfurata nigrum, acido sulfurico diluto autem album praebet praecipitatum, hocce in natrio hydrooxydato superabundante solubile est.

Acido nitrico diluto calefactum absque effervescencia fortiori fere perfecte solvatur. E solutione cum acido nitrico plumbum praecipitando, liquor defiltratus ammonia superabundante vix caerulea evadat, et ad summum praecipitatum fusco-rubrum vix perceptibile praebeat. Grammata 5 plumbi oxy-

vova kisa, grijući u 30 grama razriedjene octove kiseline i prokàpaj raztopinu kroz vagnut prokàpnik. Izprana i sušena preostatka mora biti manje od 0.1 grama.

† 357. Podophyllum.

Podofyllin.

Neka je žut prašak ili rahla žutkasto ili smeđjasto-siva tvarina. U žesti, vrućoj jedkoj kalijevoj i natrijevoj lužini sasma se topi, u etiru donekle, a jedva u sumporo-ugljiku. Kod 100° potamni, ali se pravo ne tali.

Protreseš li ga vodom i prokàpaš, dati će ti žutu gorku tekućinu, kojom se kušaća artija ne mienja, té koja ferrichloridom posmedji, a otopinom osnovnog olovova acetata požuti i slabo opalizuje; iza nekoliko sati slažu se crveno-žuti pahuljci.

Kad otopiš podofyllina u sto dielova jedke ammoniakove tekućine, dobiti ćeš žuto-smedju tekućinu, koja se vodom razriedjena ne mienja.

Otopljen u deset dielova žeste daje podofyllin jako smedju tekućinu, iz koje se dodatkom vode talože sivo-smedji pahuljci.

358. Potio magnesii citrici effervescens.

Šumeći napitak od magnesijeva citrata.

Čisteća limunada.

Uzmi: Citrunove kiseline

dvanaest grama 12

Osnovnoga magnesijeva karbo-
nata

jedanaest grama 11

dati subtiliter pulverisati, solve calide in grammatibus 30 acidi acetici diluti et solutionem filtra per filtrum ponderatum. Residuum elotum et siccatum grammatum 0.1 ponderis minus sit.

Vegeta L'Inches **357. Podophyllum.** *Resina Podophy*

Sit pulvis flavus, aut massa laxa e flavido vel subfusco-grisea, in spiritu, in liquore kalii et natrii caustici fervido ex toto, in aethere ex parte, in carbone sulfurato vix solubilis. Calore 100° colorem obscuriorem trahit, neque vero liquescit.

Cum aqua conquassatum ac deinde filtratum, liquorem praebet coloris flavi, saporis amari, chartam exploratoriam non mutantem, qui addito ferro sesquichlorato colorem fuscum, addito liquore plumbi subacetici flavum trahit et lene opalescit; aliquot horis circumactis flocculi e rubro flavi subsidunt.

Podophyllum in liquoris ammonii caustici partibus centum solutum liquorem efficit coloris ex flavo fusci, qui aqua dilutus non turbatur.

Podophyllum in spiritus partibus decem solutum, liquorem efficit intense fuscum, ex quo aqua addita flocculi coloris ex griseo fusci praecipitantur.

2000 maxima singula 0.02
2000 maxima pro 0.01
358. Potio magnesi citrici effervescens.

Limonada magnesiaae. Limonada solvens.

Rp. **Acidi citrici** *grammata duodecim* **12**
Magnesi carbonici hydro-oxydati
grammata undecim **11**

Prekàpane vode

četiri stotine grama 400

Kad se je to raztopilo te prestalo šumiti, dodaj

Čitrunovog ulja

dvie kapi 2

strvena sa

Praška natrijeva hydrokarbonata

tri grama 3

Pošto se je sve raztopilo, prokàpaj i primiešaj

Jednostavne sladorače

šestdeset grama 60

Uliv u prikladnu staklenku pridaj:

Čitrunove kiseline u komadićih

četiri grama 4

tada staklenku čvrsto začepi i povezanu spravi.

Sadržaje magnesijeva citrata

oko dvadeset grama 20

359. Potio Riveri.

Riverov napitak. Napitak proti bljuvanju.

Uzmi: Čistoga kalijeva karbonata

šest grama 6

Jednostavne sladorače

dvadeset grama 20

Prekàpane vode

sto i sedamdeset grama 170

Uspi ih u staklenku, da se kalijev karbonat otopi, tada dodaj:

Čitrunove kiseline u komadićih

pet grama i četrdeset centigrama 5·40

Aquae destillatae

grammata ^{quadragesimo}quadraginta **400**

Solutis et effervitis adde:

Olei citri *guttas duas* **(2)**

cum

Pulvere natrii hydro-carbonici

grammatibus tribus **3**

contritas.

Perfecte solutis et filtratis admisce

Syrupi simplicis *grammata sexaginta* **60**

Immitte in lagenam propriam, addendo:

Acidi citrici in frustulis

grammata quatuor **4**

optime obturatam et ligatam serva.

Continet magnesi citrici circa

grammata viginti **20**

359. Potio Riveri.

Potio antiemetica.

Rp. **Kalii carbonici puri** *grammata sex* **6**

Syrupi simplicis *grammata viginti* **20**

Aquae destillatae

grammata centum et septuaginta **170**

Immitte in lagenam ad solutionem kalii carbonici; dein adde:

Acidi citrici in frustulis

grammata quinque et centigrammata quadraginta **5.40**

Staklenku s mjesta što bolje začepi odabranim plutom.

Podavaj ga vazda u **bieloj dvostrukoj staklenki.**

360. Pulpa prunorum.

Pekmez od šljivâ.

Uzmi: **Suhih i običnom toplom vodom
opetovno opranih šljiva**

dvie hiljade grama 2000

Kuhaj uvijek miešajući s

Običnom vodom u *dovoljnoj količini*
dok omekšaju.

Dobiveni pekmez prociedi kroz sito i ukuhavaj na slaboj vatri, dok nepostane gusto kao polugust izvadak.

Zatim dodaj na svaka mu *tri diela* 3

Praška bieloga sladora *jedan dio* 1

i izparuj dok ne sgusne koliko treba.

361. Pulpa tamarindorum.

Pekmez od tamarindâ.

Uzmi: **Kupovna pekmeza od tamarindâ**

pet sto grama 500

Nalij na' nj

Prekàpane kipuće vode

osam sto grama 800

Moči mlačno češće miešajući, dok omekšâ, zatim prociedi pekmez kroz sito i ukuhavaj u porculanenoj zdjeli na vodenoj kupeljnici, da bude gusto kao izvadak, dodaj na svaka mu *tri diela* 3

Lagenam illico optime obtura et suber delige.
Expediatur semper in vitro **albo duplicato.**

360. Pulpa prunorum.

Rp. **Fructuum pruni siccatorum, aqua
communi calida iteratim ablutorum**
grammata duomillia 2000

coque cum:

Aquae communis *q. s.*

continue agitando ad emollitionem usque.

Pulpa per cribrum trajecta inspissetur leni igne
ad extracti subspissi consistentiam.

Dein adde ejus partibus *ternis* 3

Pulveris sacchari albi *partem unam* 1

et evapora ad justam consistentiam.

361. Pulpa tamarindorum.

Rp. **Pulpae tamarindorum venalis**
grammata quingenta 500

Infunde cum

Aquae destillatae fervidae
grammatibus octingentis 800

Digere saepius agitando ad emollitionem usque;
tunc trajice pulpam per setaceum et evapora in
patina porcellanea in balneo aquae ad extracti spissi-
tudinem, et adde:

Pulpae *partibus ternis* 3

Praška sladorova *jedan dio* 1
i izparuj da sgusne kako treba.

362. Pulvis aërophorus.

Šumeći prašak. Prašak šumavac.

Uzmi: **Praška natrijeva hidrokarbonata**
dva grama 2

Daj ga u *modru* artiju.

Uzmi: **Praška ~~čitrnove~~ kiseline**
pinovl. *jedan i pol grama* 1.5

Daj u *bielu* artiju.

363. Pulvis aërophorus Seidlitzensis.

Seidlički šumeći prašak.

Uzmi: **Praška kalijeva natrijeva tarata**
deset grama 10

Praška natrijeva hidrokarbonata
tri grama 3

Izpremiešav daj ih u *modru* artiju.

Uzmi: **Praška ~~čitrnove~~ kiseline**
pinovl. *tri grama* 3

Daj u *bielu* artiju.

† 364. Pulvis Doveri.

Doverov prašak.

Uzmi: **Praška bljuvnjakovog korena**
Driemkova praška
po pet grama 5

Praška sladorova četrdeset grama 40
Izpremiešaj duže vremena tarući.
Najveći pojedini obrok: 1·0 grama.
Najveći dnevni obrok: 4·0 grama.

365. Pulvis gummosus.

Teklinast prašak.

Uzmi: Škrobova praška
Praška sladičevog korena
po petdeset grama 50
Praška arabske tekline
Praška sladorova
po stotinu grama 100
Izpremiešaj.

366. Punica granatum.

Mogranj ili šipak.

Šipak ili mogranj raste samonikao u zemljah oko Sredozemnoga mora. Šipci.

*granatum
kora a četvrtini
pelet, 112 g, 112 g, 112 g*

Kora korena sastoji od cievastih ili svijenih komada razne veličine, koji su pol do dva milimetra debeli, izvana bradavičavo-hrapavi, na mjestih, gdje je opala bila, rupičavi, manje više izpucani, sivo-žuti, na srednjoj vrsti zelenkasto-žuti, s nutarnje strane kao sladke korice bliedo-smedji, gladki ili tankimi, žutkasto-bielimi suvislimi trešćicama obloženi. Kora je prieloma ravna. Žvakana steže usta, okusa je neugodna, nagorka.

Pulveris sacchari

grammata quadraginta 40 20'ov.

Misce diutius terendo.

Dosis maxima singula: 1·0 gramma.

Dosis maxima pro die: 4·0 gramma.

365. Pulvis gummosus.

Rp. **Pulveris amyli**

” **liquiritae radiceis**

aa grammata quinquaginta 50 25

” **gummi arabici**

” **sacchari** *aa grammata centum* 100 50

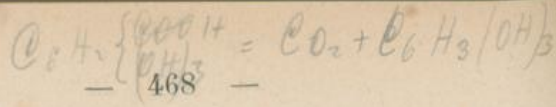
Misce.

366. Punica granatum.

Punica granatum Linn., arbor in regionibus mediterraneis spontanea. Myrtaceae.

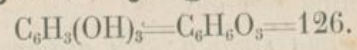
Cortex radiceis sistit frusta canaliculata vel convoluta variae magnitudinis, dimidium usque duo millimetra crassa, extus verrucoso-exasperata, in locum suberis delapsi scrobiculata, plus minusve rimosa, griseo-flava, strato medio e subviridi flavo, superficie intima pallide cinnamomea, levi vel assulis tenuibus e flavescente albis adhaerentibus instructa, fractura aequabili, masticata adstringentia, saporis ingrati, subamari.

30*

*1000 parts des galles
42000 parts de se*

† **367. Pyrogallolum.**
Pyrogallol. Pyrogallova kiselina.

Bieli, laki, vrlo sjajni, ljupinasti ili iglasti ledci. Uz 131° tali se i prehlapljuje, djelomice se raztvoravajuć. Topi se u 2·3 diela vode, 1·3 žeste i u 1·25 etira.

Razrijeđjena vodena otopina, kojoj si primiešao malko otopine natrijeva vodokisa, protresivana sa zrakom tamno posmedji. Dodaš li joj malko otopine ferrosulfata, pomodri, a sa srebrovim nitratom slaže crn talog.

1 gram pyrogallola mora se u 2·5 grama vode protresivanjem na bistru neutralnu tekućinu otopiti. Razriediš li tu otopinu trostrukom količinom vode i umiešaš li 1—2 šestorna centimetra u 10 šestornih centimetara vode, kojoj si već prije dodao 1—2 kapi otopine ferrichlorida, to će tekućina primiti smedje-crveno lice. Pol grama mora se u 1 gramu etira sasama otopiti.

Žežen na platinenoj ploči neka izgori bez preostatka.

Čuvaj ga u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

368. Quercus.

Dub ili hrast.

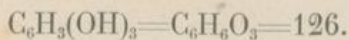
Lužnik ili gorun (*Quercus robur* Linn.) i hrast ili ljutik (*Q. sessiliflora* Salisb.) jesu kod nas obično drveće. Kaporke.

*1000 parts des galles
42000 parts de se*

Kora s mladjih debala ili s mladjih grana veoma tanke, lako olupljive, smedje ili srebrnasto

† 367. **Pyrogallolum.**

Acidum pyrogallicum.

Crystalla alba levia, valde nitentia, lamellis aut acubus similia. Ad 131° liquescit et partim decompositum sublimatur. Solvitur in partibus 2·3 aquae, 1·3 spiritus et 1·25 aetheris.

Solutio aquosa diluta, paucilla solutione natrii hydrooxydati mixta et aëre conquassata, colorem atre bruneum induit. Paucilla solutione sulfatis ferri caerulea fit; argento nitrico autem praecipitatum nigrum praebet.

Gramma 1 pyrogalloli, grammatibus 2·5 aquae conquassatum in liquorem limpidum neutrum solvatur. E solutione hac partibus 3 aquae diluta, centimetra cubica 1—2 centimetris cubicis 10 aquae, iam primo 1—2 guttis solutionis ferri sesquichlorati mixtae, admiscendo, liquor colorem fusco-rubrum induit. Gramma semis in grammate 1 aetheris perfecte solvatur.

Supra lamina platinea candefactum absque residuo comburat.

Serva in vase optime clauso.

368. **Quercus.**

Quercus robur Linn. et **quercus sessiliflora** Salisb, arbores indigenae. **Cupuliferae** Richard.

Cortex trunci junioris vel ramorum ne nimis vetustorum, strato tuberoso tenuissimo facile sepa-

sive lile, srednje vrste smeđe, lika smeđasta ili žutkasta, žilava, u snopiće našešurena, vlaknasto prutana. Okus joj je gorak i steže usta.

369. Ratanha.

terud. fajfslor 20%
+ sveuč. li
ovuci. Ratanha
Krameria triandra Ruiz et Pavon grmak, koji raste u Peruu. Krestušci.

Ogranci korena jesu ^{je} dugi, 6 do 15 milimetara debeli, gibki, izvana odieveni crveno ili crnosmedjom, ponešto svjetlom, poprieko malko nabranom, uzduž mjestimice izpucanom korom, koja je s drva u većih komadih opala, na prielomu je vlaknata, barem šest puta tanja od drva.

Drvo je kano sladka korica blijedo-smedje, osobitimi tankimi traci prošarano i jedro.

Korien je okusa gorka, veoma skomljiva.

† 370. Resina jalapae.

Jalappina smola.

Uzmi: **Krupno strvenih jalappinih gomolja** *pet stotina grama* 500
Popari ih
Vrućom prekâpanom vodom od *hiljadu grama* 1000
Moći hladno tri dana, zatim iztisni.
Ostatak moći hladno 24 sata u
Ciele žeste *hiljadu grama* 1000

rabili, coloris fusci vel e cano argentei, strato medio fusco, libro fusciscente vel flavescente, tenace, fasciculoso, fibroso-striato; saporis adstringentis amari.

369. Ratanha.

Krameria triandra Ruiz et Pavon, planta suffruticosa in Peruvia crescens. Polygaleae Juss. Krameriaceae Kunth.

Radicis rami longi, 6—18 millimetra crassi, flexuosi, extus cortice coloris e rufo vel e nigro-fusci, paullo nitido, verticaliter vix rugoso, horizontaliter hinc et hanc rimoso, e ligno in frustis maioribus delapso, fractura subfibrosa, sexies saltem tenuiore quam lignum circumdati.

Lignum est coloris pallide cinnamomei subtilissime radiatum, compactum.

Radices sunt saporis amarae, valde adstringentis.

† 370. Resina jalapae.

Magisterium jalapae.

Rp. **Tuberum jalapae rud. tusorum**
grammata quingenta 500

Infunde cum
Aquae destillatae fervidae
grammatibus mille 1000

Macera per triduum, dein exprime.

Residuum digere per 24 horas cum:

Spiritus concentrati *grammatibus mille* 1000

Iztisnuv moči hladno po drugi i po treći put u

Ciele žeste *istoj količini*

Pomiešanim i prokàpanim močevinam oduzmi žestu prekàpljujući na vodenoj kupeljnici.

Tako dobivenu smolu razmiešaj s toplom prekàpanom vodom, ponavljajuć vodu što češće, dok ne bude više primala lica.

Očišćenu tako smolu izsuši na vodenoj kupeljnici i napravi od nje šibke.

Neka je žuto-smedja, sjajna loma, krhka, lako i podpuno topiva u žesti, malo u eliru a netopiva u terpentinovu ulju.

371. Resina pini burgundica.

Burgundska ili biela smola.

Razne vrsti jelovnica, kano *pinus pinaster Solander, p. sylvestris Linn., p. picea Du Roi (synon. picea vulgaris Link, pinus abies Linn, abies excelsa D. C.) i pinus laricio Poiret (synon. pinus nigricans Host.)*

Smola, prokàpljujući iz jelovih stabala, očišćena kipućom vodom te kroz krpú prociedjena i od vode izžmikana. Bliedo-žuta je ili bliedo smedja, s krajeva prozirna, na prielomu ljušturasta i svjetla, prstima gniečena meklja, u toplini od 100°C. posve se tali, zaudara po terpentinu, u žesti se posve topi.

Expressum digere denuo et tertia vice cum

Spiritus concentrati eadem quantitate.

A tincturis commixtis et filtratis abstrahetur destillando in balneo aquae spiritus.

Resina sic obtenta subigetur aqua destillata tepida saepissime iterata, donec haec decolor manserit.

Resina hoc modo depurata exsiccetur in balneo aquae et formetur in baccillos.

Sit coloris luteo-fusci, fracturae splendentis, friabilis, in spiritu vini facile et omnino, in athere parum solvatur, in oleo terebinthinae sit insolubilis.

371. Resina pini burgundica.

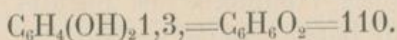
Pix burgundica. *Pix alba*

Abietinarum species variae ut pinus pinaster Solander, pinus sylvestris Linn., pinus picea Du Roi (synon. picea vulgaris Link, pinus abies Linn., abies excelsa D. C.) et pinus laricio Poiret (synon. pinus nigricans Host.)

Resina e pinis emanens per liquefactionem in aqua fervida et colaturam purgata et aqua liberata, coloris subflavi vel subfusci, ad margines diaphana, fractura conchata nitente, inter digitos trita emolliens, calore 100 C° perfecte liquescens, odoris terebinthini, in spiritu vini e toto solubilis.

† 372. Resorcinum.

Resorcin. Metadioxybenzol.

Mal ne bez boje ili slabo žutkasti, bridnjasti ili lupinasti ledci, posebne blage duhe i neugodna, ljuta i sladka okusa. Uz 118° tali se, a uz 276° vrije. Lako se topi u vodi, žesti i u etiru, a jedva u benzolu i chloroformu.

Vodena otopina dobiva ferrichloridom tamno ljubičasto lice, ammoniakalnom otopinom srebrova nitrata potamni, pa grijana s njom slaže sivo-crni talog.

1 gram resorcina mora se u 10 grama vode bistro i bez lica, a ne žutim licem otopiti; otopina neka ne reaguje kiselo. Sušiš li tvorinu, ne smije se do 100° taliti. Pol grama mora žeženjem na platinenoj ploči svjetlim plamenom i bez ostatka izgarati.

Čuvaj ga u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 3·0 grama.

Najveći dnevni obrok: 10·0 grama.

373. Rheum.

Ravedov korien ili rabarbara.

Vrsti raveda, naročito rheum officinale Baillon, koje rastu po gorah sjeverozapadne Kine. Dvornjače.

Komadi korena, razna oblika, većinom valjkasti ili s jedne strane ravni, s druge uvinuti, dolaze u promet posve olupljeni, često probušeni.

† 372. Resorcinum.

Metadioxybenzolum.

Crystalla coloris fere expertia aut parum flavescencia, prismatica vel lamellaria; odoris specifici levis et saporis ingrante pungentis dulcis. Candefactum ad 118° liquescit, et ad 276° ebullit. Aqua, spiritu et aethere facile, benzolo et chloroformio autem vix solvitur.

Solutio aquosa ferro sesquichlorato colorem atre violaceum induit, argento nitrico ammoniacali obscurum fit, et cum hoc calefactum praecipitatum e griseo nigrum praebet.

Gramma 1 resorcini grammatibus 10 aquae non flavo, sed absque colore et limpide solvatur; solutio ne sit reactionis acidae. Praeparatum siccatum infra 100° ne liquescat. Gramma semis supra lamina platinæ candefactum flamma lucente et sine residuo comburat.

Serva in vitro nigro.

Dosis maxima singula: 3.0 gramma.

Dosis maxima pro die: 10.0 gramma.

373. Rheum.

Rhei species in alpibus Chinae borealis occidentalis spontaneae, praesertim rheum officinale Baillon. Polygoneae Juss.

in palmam
Radicis segmenta multiformia, praesertim cylindrica vel in uno latere plana in altero convexa, omnino deglupta, saepe perforata venumdata.

*Lysofom
voda
med. Riel i
Frijakov*

Izvana su crveno-žuti, u zvjezdice ili mrežice namramoreni, većinom žuto poprašeni, iznutra izmjenice crveni i žuti, preplićujući se mnogostruko traci mramorasto našarani, na vanjskoj uzkoj vrsti jednako i pravilno trakoviti.

Na prielomu su hrapavi, žutkasti, crvenkasto-bielo mramorani.

Koren, kad se žvače, rska medju zubi, slinu ožuti, okusa i vonja je osebujna.

Prah od ravedova korena neka je crveno-žut, pun mikroskopskih, dobro razvijenih pločica, zvjezdica i kapljica vapnikova oxalata koje dodatkom kalijeva luga grimizno poervene.

Baci staro, crvljivo, spužvasto kao što i pretvrdo, teško i drveno, pljesnivo i pocrnjelo korenje.

374. Ricinus.

Ricinovo ili arepkovo sjeme.

Ricinus communis Linn., doma je u Iztočnoj Indiji. a kod nas se sadi kao bilina krasnica. Mlječeri.

Sjeme nalikuje bobu, dugo je 1 do 1.5 centimetra, široko 1 centimetar, na hrbtu plosnato i malko uglasto, bez vonja, okusa s početka blaga, uljasta, zatim oštra. Na gornjem kraju sjemenaka sjedi sivosmedja krestica, od koje se na potrbušini pruža uzak šav.

Extorsum rubro-flava, stellatim vel reticulatim marmorata, plerumque pulvere luteo conspersa, introrsum alternatim rubra et alba, radiis multifarie contortis et intricatis marmorata, in extremo strato angusto verum aequaliter et regulariter radiata.

Fractura est aspera, subflava, ex rubro albicans marmorata.

Radix masticata inter dentes stridet, salivam colore flavo tingit, saporis et odoris est peculiaris.

Pulvis sit rubro-luteus, scateat crystallis microscopicis bene evolutis planis, stellaeformis calcii oxalici et guttulis accessu kalii hydro-oxydati soluti purpurascentem colorem induentibus.

Rejiciantur radices vetustae, cariosae, spongiosae, nec non nimis durae, ponderosae et lignosae, mucidae et nigricantes.

374. Ricinus.

Semina ricini.

Ricinus communis Linn., planta in India orientali indigena, apud nos ut planta exornans hortos culta. Euphorbiaceae Juss.

Semina fabaeformia, unum ad unum ed dimidium centimetrorum longa, unum centimetrorum lata, in dorso convexa, in ventre complanata et paululo angulosa, inodora, saporis primum mitis oleosi, dein acris. In margine superiori seminum caruncula griseo-fusca sedet, e qua in superficie ventrali sutura angusta exit.

Sjeme je gladko, svjetlo, sivo-smedje mramorano; klica leži u središtu uljevite, biele, izšupljene jezgre.

Staro, ranketivno i crvljivo sjeme treba baciti.

375. Roob juniperi.

Gustiš od borovicâ.

Uzmi: **Svježih zrelih borovica**

dvie hiljade grama 2000

Smrvljene vari u

Prekàpane vode *koliko treba*

dok omekšaju, zatim izžmiči.

Utaloživanjem i prociedjenjem očišćenu tekućinu izpari, da bude gusta kao tekuća izcripina, tada joj dodaj na svaka *tri* diela

Praška bieloga šećera *jedan dio* 1

i izparivaj za blage toplote, da dobiješ gustiš.

376. Roob sambuci.

Bazgovi gustiš.

Uzmi: **Svježih bazgovih plodova**

osam hiljada grama 8000

Miešajuć grij, dok ne uzvriju, zatim tekućinu odlij i preostatak iztisni.

Pomiešani i prociedjeni sok vari, da bude nagust, tada mu dodaj na svakih *devet* dielova

Praška bieloga šećera *jedan dio* 1

i izparuj, da postane gustiš.

Semina sunt leviora, nitida, cinereo-fusco marmorata; embryo in centro nuclei, oleosi, albi, cavati situs est.

Vetusta, rancida et a vermibus exesa rejiciantur.

375. Roob juniperi.

Rp. **Fructuum juniperi maturorum recentium** *grammata duo millia* **2000**

Contusos coque in

Aquae destillatae *s. q.*

donec mollescant, dein exprime.

Fluidum sedimentatione et colatura depuratum evaporetur ad extracti liquidi consistentiam, dein addetur *ternis* ejus partibus

Pulveris sacchari albi *pars una*
et inspissetur leni calore in roob.

376. Roob sambuci.

Rp. **Fructuum sambuci recentium** *grammata octo millia* **8000**

Agitando calefiant ad ebullitionem, deffuso dein liquido exprimetur residuum.

Succi commixti et colati coquantur ad consistentiam subspissam; tum adde *novenis* ejus partibus

Pulveris sacchari albi *partem unam*
et evapora in roob.

377. Rosa.

Ruža.

Ruža stoperka, grm na iztoku, koji se kod nas veoma često sadi. Ružatice.

Latice za vrijeme cvatnje odrezana cvjeta, naglo osušene, blijedo ružičaste boje i ugodna vonja.

378. Rosmarinus.

Ružmarin.

u jele
Ružmarin je grm, koji raste samonikao u južnoj Evropi, a kod nas se goji često u vrtovih. Ustnače.

Ružmarinovo lišće je oporo, prugi slično, nabrano, žliezdicačo, zarubljena okrajka, ozdol bielo-pahuljavo, izpučena rebra, vonja mirodijna, dok je svježe okusa terpentinova.

† 379. Sabadilla.

Sabadillino ili ušje sjeme.

atrin, saditi, kulin
Schoenocaulon officinale A. Gray. po meksikanskih Andah raste od sebe i sadi se. Mrazovci ili Melantaceje.

Sjeme je dugoljasto, splošteno, grbavo, šiljasto, nabrano, svjetlo, smedje-crno, iznutra bjelkasto, šest do devet milimetra dugo; kad ga žvačemo, na jeziku vrlo pali, a prah od njega draži na veoma žestoko kihanje.

377. Rosa.

Rosa centifolia, frutex orientalis, apud nos frequentissime cultus. Rosaceae Juss.

Petala florum sub anthesi resectorum celeriter siccata, pallide subrubra, odoris amoeni.

378. Rosmarinus.

Rosmarinus officinalis Linn., frutex in Europa australi indigenus, apud nos in hortis non raro cultus. Labiatae Juss.

Folia (folia anthos) rigida, linearia, rugosa, glandulosa, subtus albo-tomentosa, nervo prominente, odoris aromatici, recentia saporis terebinthacei.

† 379. Sabadilla.

Schoenocaulun officinale A. Gray, planta in Andibus mexicanis spontanea et culta. Melanthaceae R. Brown.

Semina oblonga, compressa, curvata, acuta, rugosa, nitida, fusco-nigra, intus albida, sex usque novem millimetra longa, masticata acerrimam eliciunt sensationem linguae, pulverata vehementissimum sternutamentum excitantia.

† 380. Sabina.

Glušac ili gluha smreka.

Glušac ili gluha smreka grm, koji raste po Alpah srednje Evrope, a često se i sadi. Četinjače ili crnogorice.

to je virginijska glazovnja

Vršci mladjih gustih grančica, koje su pokrivene veoma sitnim, kosočtvornim, crnozelenim, svjetlim, na hrbtu žliezdličavim, u četiri redka sredanim, poput criepa na krovu naslaganim lišćem; na starijih grančicah lišće je duže, ustubočeno, šiljasto, ali ne bode.

Vršci su osebujna težka vonja, okusa smolastogorka, balsamična.

Vršci virginijanske smreke, kojimi se kadšto zamienjuje, slabija su vonja, te imadu dalje razmaknute grančice.

I sadjena se bilina može rabiti. Grančice neka se ne čuvaju duže od jedne godine, ali oprezno.

Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.

Najveći dnevni obrok: 2·00 grama.

381. Saccharum.

Slador. Šećer.

ed charbon officinarum i Retia vulgaris

Predobro poznata kupovna tvorina. Odaberi što najbjeliji, suh, jedar, tvrd, na zraku nepromjenljiv, sjajna ledčasta loma, sastavljen od što sitnijih, gusto sraslih ledčica, čist od svake duhe, sladak.

*white in a glass jar
also in a
crystal jar
um i Phosphor
dust.*

Slador pomiešan s polovinom svoje težine vode mora se bez ikakva preostatka pretvoriti na sladoraču,

† 380. Sabina.

Sabina officinalis Garske, frutex in Alpibus Europae mediae indigenus, non raro cultus. Coniferae Juss.

Summitates juniores, dense coarctatae, foliis minimis rigidis, rhombeis, atris viridibus, nitidis, in dorso glandula instructis, quadrifariam imbricatis, adultioribus longioribus, patulis, acutis, sed non pungentibus.

Summitates sunt odoris peculiaris gravis, saporis resinoso-amari, balsamici.

Odore debiliore et ramulis magis patulis discernuntur sabinae virginianae Berg, quibuscum hinc inde confunduntur.

Plantam cultam adhibere licet. Ramuli ne ultra annum praesto sint et caute servantur.

Dosis maxima singula: 1.00 gramma.

Dosis maxima pro die: 2.00 gramma.

381. Saccharum.

Praeparatum venale notissimum. Eligatur albisimum, siccum, compactum, durum, in aëre immutabile, fractura crystallina nitente, crystallulis minimis dense connatis compositum, odoris nullius, saporis dulcis.

Saccharum cum pondere dimidio aquae commixtum sine ullo residuo syrupum efficiat et coloris et

koja neka ne ima duhe, okusa da je čisto sladka, sa žestom neka se mieša u svakom omjeru. Vodena ili žestena otopina sladora ne smije kušaće artije promieniti.

Vodena otopina (1 : 20) neka srebrovim ili barijevim nitratom jedva pomutni, a otopina ammonijeva oxalata neka ne pomutni s mjesta.

Dodaš li riedkoj otopini koju kap otopine natrijeva vodokisa i skuhaš, smije, kad ohladni, najviše samo požutiti.

382. Saccharum lactis.

Mliečni slador.

Priugotovljen iz sirutke kravljega mlika dolazi u tvrdih bielih komadih bez sjaja, sastojećih od bridnjastih, četveroplokih, rhomboedričkih ledaca, bez duhe, sladuljasta okusa, prosvitnih, topivih u sedam dielova mrzle vode, u 1·2 vruće, netopivih u žesti.

Zabaci mliečni slador, komu je duha ranketiva i boja žuta.

383. Sal thermarum Carolinarum.

Karlovarska sol.

Kupovna sol dobivena izparivanjem karlovarske vode.

odori expertem, saporis pure dulcis, qui quavis proportionem cum spiritu misceri possit. Solutiones sacchari aquosae aut spirituosae chartam exploratoriam ne mutant.

Solutio aquosa (1 : 20) argento nitrico aut baryo nitrico vix turbetur et addita solutione ammonii oxalici illico ne turbetur.

Solutioni tenui additis nonnullis guttis solutionis natrii hydroxydati, solutio ebullita et refrigerata ad summum flava sit.

382. Saccharum lactis.

E sero lactis vaccini paratum, prostat in massis duris, albis, non nitentibus, e crystallis prismaticis quadriplanis rhomboëdricis constantibus, odori expertibus, saporis subdulcis, diaphanis, in aquae frigidae partibus septem, in fervidae 1·2 solubilis, in spiritu insolubilis.

Saccharum lactis odori rancidi et coloris flavi rejiciatur.

383. Sal thermarum Carolinarum.

Sal venalis, evaporatione thermarum Carolinarum paratus.

Prachys, scarios, untkovis, unaven los, vstrelat
lyfolia, laryfla 486

384. Salep.

Salepovi gomolji.

Razne vrsti kaćunâ, što rastu samonikle u Evropi i Aziji.

*ima gijfom
poh, gijfom
stovni*

Gomolji su manje više krugljasti ili dugoljasti, redje plosnati, jedan do dva i pol centimetra dugi, poluprozirni, tvrdi, rožasti, nabrani, hrapavi, muzgavo bijeli ili bjelkasto-smedjasti, bez vonja, na prah strveni daju s vodom sluzavu tekućinu.

Jedan gram na prah strvenih gomolja sa petdeset grama kipuće vode mora dati drčinu.

Pazi, da li ne ima medju njimi pomiešanih lukovica mrazovca, koje s vodom ne čine drčine.

385. Salvia.

Kadulja ili žalfija.

Kadulja ljekovita raste samonikla u južnoj Evropi, a kod nas se sadi. Ustnače.

et. nje

Lišće ima peteljke, jest dugoljasto-jajoliko ili bodlji slično, nabrano, rebreno, narovašeno, gusto pahuljavo, vonja je mirodijna, okusa gorka mirodijna, na naličju ima uljevite žliezdice.

Lišće treba brati prije nego što bilina cvate.

386. Sambucus.

Bazga ili bazag.

Bazga je kod nas veoma obično drvo. Kozokrvnice.

ima i muola

Paštiteci su mnogostručno razgranjeni, peterotraki, mnogocvietni, bijelo-žutkasti i osebujna vonja.

384. Salep.

**Species variae generum orchidearum Juss. Plantae in Europa
Asiaque crescentes.** *Orchide, apthoye, gymnapku*

Tubera plus minusve globosa vel oblonga, rarius palmata, unum usque duo et dimidium centimetra longa, subdiaphana, soliditate cornea, rugosa, aspera, colore sordide albo vel albido subfusco, inodora, pulverata cum aqua mucilaginem praebentia.

Gramma unum pulveris tuberorum cum grammatibus quinquaginta aquae bullientis praebet gelatinam. Cave ne bulbi colchici immixti sint, qui cum aqua tractati gelatinam non largiuntur.

385. Salvia.

Salvia officinalis Linn., in Europa meridionali indigena, apud nos culta. Labiatae Juss.

Folia petiolata, oblongo-ovata vel lanceolata, rugosa, venosa, crenulata, tomentosa, odoris aromatici, saporis amari aromatici, superficie infera glandulis oleosis praedita.

Colligenda ante quam planta florescit.

386. Sambucus.

Sambucus nigra Linn., arbor apud nos notissima. Caprifoliaceae Juss.

Cymae multipliciter ramosae, quinqueradiatae, multiflorae, ex albo luteolae, odore peculiari, corollis

Vjencić je koležcu sličan, na petero ucjepkan, s kratkom cievčicom i sa pet prašnika, čaška ima po pet zubaca. Cviet treba za suha vremena, čim se je otvorio, brati i sušiti.

*Na polovici
u belomca
met*

Bobulje sačinjavaju krugljaste koštunice, kolik grašak velike i malenom čaškom ovjenčane, izvana su ljubičasto crne, dok su svježe, pune su grimizno-crvena soka i imaju po dvie ili tri koštice, osebujna su vonja i ugodna osladka okusa.

† 387. Santoninum.

Santonin.

n. d. Cine 3% $C_{15}H_{18}O_5 = 246.$

Bez boje bridnjasti ili ljuskavi leđci. Na svjetlu požuti; ugrijan na 170° tali se, osebuje je težine 1·22. Topi se u 5000 dielova mrzle i u 250 vruće vode, u 44 mrzle a u 3 diela vruće žeste, u 72 etira i u 4 diela chloroforma.

Kuhaš li žeštene otopine s jakom otopinom natrijeva karbonata, dobiva prekrasno grimizno lice, zatim brzo požuti a konačno joj nestaje lica.

0·3 grama santonina moraju se, ako ih protresivaš sa 3·0 grama chloroforma, lako i podpuno otopiti. Ako jednaku količinu santoninova praška pomiešaš sa 5 šestornih centimetara vode, kojoj si prije dodao 4—5 kapi octove kiseline, na to češće miešajući blago griješ, pa poslje pol sata tekućinu prokâpaš, ne smije prokâp ni s trieslovinom, ni s otopinom pikrove kiseline sleći taloga. Promiešavan s cielom sumpornom kiselinom mora se bez boje

rotatis, quinquelobis, breve tubulatis, pentandriis, calyce quinquentato.

Colligendi flores tempestate sicca statim post apertionem et siccandi.

Baccae sistunt drupas subglobosas, pisi magnitudinis, calyce minuto coronatas, extus coloris e violaceo nigri, recentes succo purpureo repletas, duo usque tripyrenas, odoris peculiaris, saporis grate subdulcis.

† 387. Santoninum.

Artemisia C. n. n. $C_{15}H_{18}O_3=246.$

Crystalla coloris expertia prismatica aut squamosa. Luce flavescit; ad 170° fervefactum liquescit. Pondus specificum 1.22. Solvitur in partibus 5000 aquae frigidae et 250 fervidae; 44 spiritus frigidi et 3 fervidi; 72 aetheris et 4 chloroformii.

Solutio spirituosa, solutione concentrata natrii carbonici cocta, colorem pulcherrime purpureum induit, tum cito flavescit et ad finem decoloratur.

Grammata 0.3 santonini, grammatibus 3.0 chloroformii conquassata facile et plane solvantur. Quantitatem aequalem santonini in pulverem redacti, centimetris cubicis 5 aquae, prius 4—5 guttis acidi acetici mixtae, miscendo, dein lene calefaciendo et saepius agitando, liquor media hora filtratus nec tannino, nec solutione acidi picrici praecipitatum praebet. Acido sulfurico concentrato contritum, absque

Salicin
Zucker
Bromid
raztopiti. Vrućan na platinenoj ploči neka izgori bez ostatka. *Mineral*

Čuvaj ga u crnoj staklenki pomno.
Najveći pojedini obrok: 0·10 grama.
Najveći dnevni obrok: 0·30 grama.

388. Sapo albissimus droguistarum.

Najbjeliji sapun droguistâ.

Neka je s vana i iznutra sasma biel, tvrd, ni pošto ranketive duhe.

U šesterostrukoj količini žeste grijanjem otopljen mora, kad ohladni, dati stinutu tvarinu.

Čuvaj ga na vlažnu mjestu.

389. Sapo kalinus albus.

Bieli kalijev sapun. Bieli mekani sapun.

Uzmi: Prekàpane vode

stotinu grama 100

Ugrij ju u porculanskoj zdjeli na vodenoj kupeljnici. Zatim otopi:

Kalijeva vodokisa

četrdeset grama 40

i dodavaj malo po malo

Maslininog ulja

dvie stotine grama 200

Kad se počme miešanjem stvarati sapun, primiešaj

Ciele žeste

osamdeset grama 80

colore solvatur. Supra lamina platinea fervefactum absque residuo comburat.

Serva in vitro nigro et caute.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: ~~0.30~~ gramma.

0.30

388. Sapo albissimus droguistarum.

Sit externe et interne albissimus, durus, odoris minime rancidi.

In spiritus diluti sextupla quantitate calide solutus, praebeat refrigeratus massam gelatiniformem.

Serva loco humido.

389. Sapo kalinus albus.

Sapo mollis albus.

Rp. **Aquae destillatae** *grammata centum* 100
calefiant in patina porcellanea in balneo aquae.

Dein solve:

Kalii hydrooxydati

grammata quadraginta 40

et adde sensim:

Olei olivarum *grammata ducenta* 200

Saponificatione, sub agitatione continua, inchoante, admiscee:

Spiritus concentrati

grammata octuaginta 80

Tim postali sapun izparuj, da ga bude
tri stotine grama **300**
miešaj dok ne ohladni, te spravi na vlažnu mjestu.
Predstavlja tvarinu poput pomasti, bielu ili
malko žutkastu, bez duhe, topivu u toploj vodi i u
žesti uz lužastu reakciju. Vodena otopina neka ni
pošto neizlučuje preobilna ulja.

390. Sapo kalinus venalis.

Kupovni kalijev sapun.

Neka je meka, prosvitna, tuzgavo-smedja tvarina, posebne neugodne duhe, topiva u vodi i u žesti.

Stajanjem na zraku ne otvrdne. Na artiji ne ostavlja mastne mrlje.

Taj sapun neka se samo tada podaje, kad se izrično „**kupovni kalijev sapun**“ propiše.

391. Sapo medicinalis.

Ljekarski sapun. Bademov sapun.

Uzmi: **Otopljenoga natrijeva vodokisa**
oseb. tež. 1:35

jednu stotinu grama **100**

Ugrijav ga blago na vodenoj kupeljnici, primiešaj

Ulja sladkih badema

dvie stotine grama **200**

Kad je u sapun pretvoreno, pusti da za neprestana miešanja ohladni, dok jednolična tvarina

Saponem inde enatum evapora ad pondus
grammatum trecentorum 300
et sub agitatione refrigeratum serva, et quidem loco
humido.

Sistit massam unguentinosam, albam, vel parum
flavescentem, odoris expertem, in aqua calida et spi-
ritu reactione alcalina solubilem. Solutio aquosa
nec minime oleum superfluum secernet.

390. Sapo kalinus venalis.

Sit massa mollis, pellucida, sordide fusca, odoris
peculiaris ingrati, in aqua et in spiritu solubilis.

Aëri expositum non indurescit. Chartae maculam
pinguem non impartitur.

Sapo hic solummodo tunc dispensetur, si decise
„Sapo kalinus venalis“ praescribitur.

391. Sapo medicinalis.

Sapo amygdalinus.

Rp. **Natrii hydrooxydati soluti p. sp. 1·35**
grammata centum 100

In balneo aquae leniter calefactis admisce:

Olei amygdalarum dulcium
grammata ducenta 200

Saponificatione peracta, refrigerent sub agitatione
continua, donec massa homogenea spissescere incipit,

nepočme gusnuti, tada ju ulij u tokovè od artije i na toplu mjestu osušenu spravi.

Neka je biel, tvrd, blaga lužnata okusa, i neka se daje podpuno topiti u vodi i u žesti.

392. Sapo picis.

Sapun od pakline. Katranski sapun.

Uzmi: **Praška najbjelijeg sapuna**
šestdeset grama 60

Glycerina

Ciele žeste

po dvadeset i pet grama 25

Kad se uz blagu toplotu za miešanja otopi, dodaj:

Tekućeg katrana

petnaest grama 15

Otopljenoga natrijeva vodokisa
oseb. tež. 1·35

osam grama 8

Što bolje razmiešav i kad na pole ohladni, izlij u tok od artije.

393. Sapo sulfuratus.

Sumporeni sapun.

Uzmi: **Praška najbjelijeg sapuna**
šestdeset grama 60

Glycerina

Ciele žeste

po dvadeset i pet grama 25

Kad se uz blagu toplinu za miešanja otopi i na pole ohladni, umiešaj:

dein in capsulas chartaceas effusam et loco temperato siccata serva.

Sit albus, durus, saporis alcalini mitis, in aqua et spiritu omnino solubilis.

392. Sapo picis.

Rp. **Pulveris saponis albissimi**
grammata sexaginta 60

Glycerini

Spiritus concentrati

aa grammata viginti quinque 25

Sub agitatione leni calore solutis adde:

Picis liquidae *grammata quindecim* 15

Natrii hydrooxydati soluti p. sp. 1·35
grammata octo 8

Intime mixta et semirefrigerata effunde in capsulam chartaceam.

393. Sapo sulfuratus.

Rp. **Pulveris saponis albissimi**
grammata sexaginta 60

Glycerini

Spiritus concentrati

aa grammata viginti quinque 25

Sub agitatione leni calore solutis et semirefrigeratis, admisce:

Taloženog sumpora

petnaest grama **15**

Ulja od narančine kore

Čitrunovog ulja

po pol grama **0.5**

zatim izlij o tok od artije.

394. Sapo venetus.

Mljetački sapun.

Priredjen od maslininog ulja neka je biel, tvrd, ni pošto ranketive duhe, topiv u razriedjenoj žesti.

395. Sarsaparilla.

Tetivika.

Razne vrsti tetivike, što rastu u žarkoj Americi. Šparoge ili tetivike.

Veoma **dugo korenje**, tako zvano **hondur-ska sarsaparilla**, valjkasto je, izprutano ili brazdičavo, izvana sivkasto-smedje ili smedjasto-crveno, kolik ciev od pera debelo, jednovito, okusa sluzava, kasnije oštra.

Na prierezu vidi mu se široka biela, škroba puna srednja kora, uzak kolobar drva i široka srčika.

Podanak treba baciti.

*m. silbido
z. c. f.
1. den. f. v. g. l. m.
et. l. c. i. m. d. v. l. m. g. l. m.*

parvo se vidi p. h. g. m. i. k. o. r. n. i.

Sulfuris praecipitati

grammata quindecim 15

Olei aurantiorum corticum

„ citri *aa gramma dimidium* 0·50

dein effunde in capsulam chartaceam.

394. Sapo venetus.

Ex oleo olivarum paratus, sit albus, durus, odoris minime rancidi, in spiritu diluto solubilis.

395. Sarsaparilla.

Smilax racemosa, - officinalis.

Smilacis diversae species in America tropica crescentes.
Smilacineae R. Brown.

Radices longissimae, quibus nomen est **honduras-sarsaparilla**, cylindricae, striatae vel sulcatae, extus e griseo fuscae vel e fusco rubrae, calamum crassae, non ramosae, saporis mucilaginosi, dein acris.

In sectione transversa, mesophloeum latum, album, amylo abundans, anulum ligni angustum et medulla lata apparent.

Cormus est rejiciendus.

† 396. *Scilla*.

Morski luk.

*Mu 2 sv. i to
crvena sff. i ljula.*

Morski luk (*Scilla maritima* Linn.) obična bilina po evropskih obalah Sredozemnoga mora, odrod s crvenom lukovicom. Čepljezi.

*u letov. i
u ljul. i
u ljul. i*

Neka se rabe **srednje ljuske lukovice**, koja je veća od šake, trbušasto jajolika i sastoji od ljusaka, koje obkoljuju središnju jedru lukovinu i slažu se jedna po drugoj kano criep na krovu. Ljuske su crvene, na podini rogovite, a kad se zarežu, tad puštaju iz sebe duhu, koja tjera suze na oči; okusa su oštra, kasnije gorka. Sokom namazana koža zažari se.

Smedje, žilave, vlažne i pljesnive ljuske zabaci.

† 397. *Scilla siccata*.

Sušene lukovice morskoga luka.

Uzmi: **Ljusaka svježega morskoga luka**

dvie tisuće grama **2000**

Razrezane uzduž na tanke skrižke posuši uz toplotu od 50°C.

Tako dobiveni proizvod vagnuti će po prilici

dvie sto grama **200**

Valja ga čuvati u dobro zatvorenoj posudi i na suhu mjestu.

Najveći pojedini obrok: 0.20 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.00 grama.

† 396. *Scilla*.

Scilla maritima Linn., planta in litoribus Europae mediterraneae frequens. Varietas cum bulbo rubro. Asphodeleae.

Adhibeantur **tunicae intermediae bulbi** circa pugni majoris, ovato-ventricosi, placentam centram solidam ambientes, imbricatae, rubrae, basi cornuosae, incisione auram acrem lacrymas elicientem spargentes, saporis acris, demum amari. Succus tunicarum bulbi cuti illinitus eam rubefacit.

Squamae fuscae, tenaces, humidae et mucidae rejiciantur.

† 397. *Scilla siccata*.

Bulbus scillae siccatus.

Rp. Squamarum bulbi scillae maritimae recentis

grammata duo millia 2000

Longitudinaliter et tenue scissae exsiccentur in temperatura 50° Celsii.

Productum erit circa

grammatum ducentorum 200

Servetur in vase rite clauso, loco sicco.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

398. Sebum ovile.

Pinguedo recens, alba, solida, calore circiter 47° liquescens, ponderis specifici 0.940 ad 0.960, saporis et odoris specialis, in partibus octoginta spiritus solubilis, ex omento, mesenteriis et regione renum ovis arietis Linn., animalis mammalis (ordo: artiodactyla ruminantia; familia: cavicornia) desumpta.

Si partem unam sebi cum parte aequali spiritus calefacis et conquassas, spiritus reactionem acidam ne praebeat. Sebum cum quantitate sextuplici benzini conquassatum et in balneo aquae calefactum calore 40° solutionem dat incolorem.

Ne sit rancidum.

† 399. Secale cornutum.

Claviceps purpurea Tulasne, fungus annuus vel biennis, in floribus gramineis, praesertim secalis cerealis Linn. crescens.
Pyrenomyces Fries.

Stromata sterilia duo et dimidium centimetra longa, tria millimetra crassa, obtuse trigona, plerumque subcurvata, utrinque vel sursum attenuata, trisulca, coloris atro-violacei, saepe pruinosa, intus pallidiora, subfusca vel sordide albida, in apice plerumque appendice (calyptra) oblecta; saporis nauseosi modice acris, odoris fungos redolentis.

*Lastojni, piv: Cerealia Ergotici 502 —
ergotinum, maturo sje 35%, alkaline*

Glavnice treba pobirati samo iz klasja raži i za vedra vremena, te osušenu čuvati u dobro zatvorenih staklenkah, ali ne duže od jedne godine.

Naglodana ili ranketiva neka se baci.

Najveći pojedini obrok: 1.00 grama.

Najveći dnevni obrok: 3.00 grama.

*Lastoji ad. - Polygala senega =
Kreuzer 3. trigintaive
maturo i sje sje*

400. Senega.

Senega.

Polygala senega Linn., uztrajna bilina, koja raste u blagih predjelih sjeverne Amerike. Krestušci.

Korien je žutkasto ili sivkasto smeđj, valjkast, na podini od ostataka stabljike kvrgav a prama vrhu sve tanji, malko izprevijugan, ponešto granat, s jedne strane svedeno uzlovit, s druge izdubljen, gdje se kora uzdiže kano jako rebro.

Na prierezu vidi se na izpučenoj strani, da su se srednja kora, a na ulaknutoj liko i drvo osobito razvili. Ovo posljednje na izpučenoj strani je izrezano ili plosnato.

Koren je gotovo posve bez vonja, okusa je s početka neugodna, nakisela, kasnije oštra, te grebe u ždrielt.

*Prije se nalazio protiv
učinke krenja i jada
kao expectorans.*

Secale cornutum solum e spicis secalis cerealis
Linn. serena tempestate colligatur, siccatum in vitris
optime clausis nec ultra annum servetur.

Corrosum vel rancidum rejiciatur.

Dosis maxima singula: 1.00 gramma.

Dosis maxima pro die: 3.00 gramma.

400. Senega.

**Polygala senega Linn., planta perennis in regionibus Ame-
ricae borealis temperatis crescens. Polygaleae Juss.**

Radix coloris e flavo vel griseo fuscis, subcy-
lindrica, basi per residua caulis tuberosa, apicem
versus sensum attenuata, subflexuosa, paullum ra-
mosa, in uno latere concava et carina corticali ar-
guta notata.

Segmento radicis transverso adspecto in latere
convexo mesophloeum, in concavo liber et lignum
prueticque evoluta esse solent, postremus versus latus
convexum est excisum vel planum.

Radix est odoris fere expers, saporis primum
inamoeni aciduli, deinde acris et fauces radit.

401. Senna.

Sennino lišće.

Cassia acutifolia Delile, grm, koji raste u Nubiji, a *cassia angustifolia* Vahl, grm, komu je domovina Indija. Cesalpinije.

Lišće indijske, tako zvane Tinnevellyske senne je 3 do 6 centimetra dugo, 1 do 2 centimetra široko, bodlji slično, na podini koso nejednako, na okrajku čitavo, jasno zeleno, gladko.

Lišće alexandrijske senne je 2 do 3 centimetra dugo, 0.6 do 1.5 centimetra široko, jajoliko ili dugoljastoj bodlji slično, na podini koso nejednako, čitavo, na sredini najšire, kožasto, modrikasto zeleno, dlakavo.

Oboje je sluzava, osladka, nagorka okusa i osladka vonja.

Lišće alexandrijske senne veoma je često pomiešano s lišćem od solenostemma argel Hayne (asclepiadeae R. Br.), koje je oporo, kožasto, bodlji slično, na podini jednako, hrapavo, većinom previnuto, čitavo, dlakavo.

Baci primiešane peteljke lišća i komuške.

402. Serum lactis commune.

Obična mliečna sirutka.

Uzmi: Svježeg kravjeg mlika

pet stotina grama 500

Vari, pa čim zakipi, dodaj:

Octa pet grama 5

401. Senna.

Cassia acutifolia Delile, frutex in Nubia et **cassia angustifolia** Vahl, frutex in India indigenus. **Caesalpineae**.

Folia sennae indicae ^{angustifolia} de **Tinnevelly** sunt 3—6 centimetra longa, 1—2 centimetra lata, lanceolata, basi obliqua inaequalia, integra, laete viridia, glabra.

Folia sennae alexandrinae ^{acutifolia} sunt 2—3 centimetra longa, millimetra 6 usque 15 lata, ovata vel oblongo-lanceolata, basi obliqua inaequalia, integra, in medio latissima, coriacea, colore e glaucescente viridia, pubescentia.

Utraque sunt saporis mucilaginosi, subdulcis, subamari, odoris subdulcis.

Folia sennae alexandrinae saepissime mixta reperiuntur cum foliis solenostemmatis arghel Hayne (asclepiadeae R. Br.) rigidis, coriaceis, lanceolatis, basi aequalibus, rugosis, plerumque recurvatis, integris, pilosis.

Rejiciantur petioli foliorum et legumina intermixta.

402. Serum lactis commune.

Rp. **Lactis vaccini recentis**

grammata quingenta **500**

Ebulliant, et inchoante ebullitione adde:

Aceti *grammata quinque* **5**

Pošto se je sgrušala, i na pole ohladnila, prociedi tekućinu i čisti ju bjelanjkom kokošjeg jajeta.

Procjedini dodaj:

Osnovnoga magnesijsva karbonata

koliko treba

da se kiselina zasiti, zatim kad na polu ohladni, sirutku prokàpaj.

Kad tko zaište „kiselu“ mliečnu sirutku, izostavi magnesijsv karbonat.

403. Sinapis.

Gorušica.

Crna gorušica raste kod nas samonikla i sijana. Krstašice.

Sjeme je krugljasto, rupičavo, milimetar debelo, crveno-smedje, iznutra žuto, okusa nagorka uljasta, a kad se žvače veoma žari; daje se stući na žutkasto-zelenkasti prah, koji nakvašen vodom razprostire veoma oštru duhu.

Pazi, da nebude pomiešano sa sjemenom repice, koje je za polovicu krupnije, tamnije boje, gladje površine, a žvakano slabije žari.

Od skora strtog praška (gorušičnog brašna) neka bude vazda u zalih.

†† **404. Solutio arsenicalis Fowleri.**

Fowlerova arsenikalna otopina.

Uzmi: U prah strvena anhidrida arsenene sukiseline *jedan gram* 1·0
Čistoga kalijeva karbonata *jedan gram* 1·0

*1. Sinapis
2. Solutio arsenicalis
3. Solutio arsenicalis*

Prekàpane vode

jedan gram 1·0

Kuhaj smjesu, dolievajući kadkada mjesto izparene novu vodu, dok se anhidrid arsenene sukiseline podpuno neraztopi. Raztopinu oplahni prekàpanom vodom u prije vagnutu bočicu i razriedi

Prekàpanom vodom

koliko treba

da bude ciele raztopine točno

jedna stotina grama 100

Bistra tekućina bez lica, jako lužnate reakcije; chlorovodičnom kiselinom nepožuti, ali ako si dodao i sumporovodične vode, slaže obilno čitrunasta taloga. *~0,2 g*

U 100 dielova ima jedan dio anhidrida arsenene sukiseline.

Ako pomiešaš 5 grama otopine sa 20 grama vode, 1 gramom natrijeva hydrokarbonata i kojom kapi škrobne otopine, to će ovom smjesom 10 šestornih centimetara decinormalne jodne otopine izgubiti lice; dalnji 0·1 šestorni centimetar jodne otopine zadaje tekućini trajno modro lice.

Čuvaj ga što opreznije.

Najveći pojedini obrok: 0·50 grama.

Najveći dnevni obrok: 1·20 grama.

405. Solutio calcii oxysulfurati.

Otopina vapnikova oxysulfida. Vleminckova ili belgijska otopina.

Uzmi: Smjese za vapnikov oxysulfid

dvadeset grama 20

Aquae destillatae *gramma unum* **1·0**

Miscellam coque, aquam evaporatam sensim addendo, donec acidum arsenicosum anhydricum perfecte solutum fuerit. Solutionem abluere cum aqua destillata in vitro prius ponderato, et dilue

Aquae destillatae

quantitate tanta, ut pondus solutionis exacte sit
grammatum centum **100·0**

Liquor decolor, limpidus, reactionis valde alkalinae; ab acido hydrochlorico non flavescit, sed si etiam aquam hydrosulfuratam admisceris, praecipitatum citrinum copiosum praebet.

Continet in partibus 100 partem 1 acidi arsenicosi anhydrici.

Grammata 5 solutionis cum grammatibus 20 aquae, gramma 1 natrii hydrocarbonici et guttis aliquot solutionis amyli mixta, miscella centimetra cubica 10 solutionis jodi decinormalis decolorat; centimetrum cubicum adhuc 0·1 solutionis jodi, colorem liquoris constanter coeruleum reddat.

Cautissime serva!

Dosis maxima singula: 0·50 gramma.

Dosis maxima pro die: 1·20 gramma.

405. Solutio calcii oxysulfurati.

Solutio Vleminckx. Solutio belgica.

Rp. **Miscellae calcii oxysulfurati**

grammata viginti **20**

Umetni ju malo po malo
u **Vruće obične vode**
dvie stotine grama 200
te kuhaj u željeznoj tavi neprestano miešajući, da
bude procjedine

stotina grama 100
Odliv smeđe-crvenu otopinu od stelje, pro-
kâpaj ju i spravi u dobro zatvorenoj posudi.

406. Species althaeae.

Sljezov tej.

Uzmi: **Sljezovog lišća**
hiljadu grama 1000
Sljezovog korena
pet sto grama 500
Neoguljenog sladićevog korena
tri sto grama 300
Cvieta velikoga sljeza
stotinu grama 100
Sasječene i izpremiešane spravi.

407. Species amaricantes.

Gorki tej.

Uzmi: **Pelinove cime**
Cvatuće zečinine cime
Žute povlake od narančinih kora
po sto i šestdeset grama 160

quae sensim immite in:

Aquae communis fervidae

grammata ducenta 200

et coque in patina ferrea sub continua agitatione
ad colaturam

grammatum centum 100

Solutionem a sedimento effusam et filtratam
fusco-rubram conserva in vase bene clauso.

406. Species althaeae.

Rp. Foliorum althaeae *grammata mille* 1000

Radicis althaeae

grammata quingenta 500

” **Liquiritiae non decorticatae**

grammata trecenta 300

Florum malvae

grammata centum 100

Conscissa et commixta conserva.

407. Species amaricantes.

Rp. **Herbae absinthii**

” **centaurii minoris floridae**

Flavedinis corticum aurantium

aa grammata centum et sexaginta 160

Lišća od gorkog trolista
Stričkovog lišća
Idjirotovog podanka
Lincurinog korena

po osamdeset grama 80

Sladke korice

dvadeset grama 20

Sasječene i stučene pomiešaj.

408. Species laxantes St. Germain.

St. Germainski čisteći tej.

Uzmi: **Senninog lišća smole lišenog**

četrdeset grama 40

Prekàpane vode

koliko treba

Dobro nakvašeno lišće popraši:

Praškom kalijeva hydrotartarata

pet grama 5

Promiešaj oprezno, da bude prašak koliko moguće jednako porazdieljen i da se drži lišća.

Osušiv za obične toplote primiešaj:

Bazgina cvieta

dvadeset grama 20

Stučenih komoračevih plodova

deset grama 10

i spravi u dobro zatvorenoj posudi.

Foliorum trifolii fibrini
" cardui benedicti

Rhizomatis calami

Radicis gentianae

80 *aa grammata octaginta* 80

Corticis cassiae cinnamom.

20 *grammata viginti* 20

Conscissa et contusa misceantur.

129
15
6
3

408. Species laxantes St.-Germain.

Rp. Foliorum sennae sine resina

40 *grammata quadraginta* 40

Aquae destillatae *q. s.*

Intime madefacta consperge cum

Pulveris kalii hydrotartarici

5 *grammatibus quinque* 5

no- 5
Miscce caute, ut pulvis, in quantum possibile
aequaliter divisus sit, et foliis adhaereat.

Temperatura consueta siccata, commisce de-
nique cum:

20 **Florum sambuci**

20 *grammatibus viginti* 20

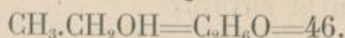
10 **Fructuum foeniculi contusorum**

10 *grammatibus decem* 10

et conserva in vase bene clauso.

409. Spiritus.

Žesta. Aethylna žesta.

Bez lica, bistra, vrlo gibka tekućina, posebne duhe i palećega okusa. Osebujuća joj je težina, sravniv ju s vodom iste toplote, 0·831—0·834, dakle u njoj ima 91—90 objamnih ili 87·0—85·7 uteznih postotaka aethylna alkohola. Reaguje srednje. Upaljena izgara slabo svjetlećim plamenom bez ostatka.

solvent to x
Ugriješ li koju kap žeste s razriedjenom otopinom natrijeva vodokisa i dodaš u prah smrvljena joda, sleći će žutkasta leđčasta taloga jodoformove duhe.

Pomiešaš li jedan objam sa tri objama vode, nesmiye biti, kad zrak izstupi, ni najmanje mutna. Kad izpariš jedan šestorni centimetar u udubenom stakalcu, nek ne daje preostatka, te poslednje hlapeće česti neka ne zaudaraju po patočnom ulju. 20 šestornih centimetara ne smiju sa 10 kapi otopine natrijeva vodokisa (10%) požutiti, pa kad tu smjesu sa 1—2 šestorna centimetra vode izpariš na maljušan preostatak i zatim razriedjenom sumpornom kiselinom zakiseliš, ne smiye smrditi po patočnom ulju.

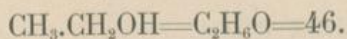
*to 4 mol natrij
dodati 100 ml
gornje*
Pokriješ li u kušaljci ciele sumporne kiseline jednakim objamom žeste, ne smiye se na razmieni obih tekućina pojaviti ružičast pojas. Sumporovodičnom vodom neka se ne mienja. Kad pomiešaš 5 šestornih centimetara sa 3 kapi decinormalne otopine srebrova nitrata i svrućaš da uzavrije, mora ostati bez lica. *ovaj vrlo srebro je slaba i aethyl*

409. Spiritus.

Spiritus vini.

Alcohol

concolor

Liquor decolor, pellucidus, valde mobilis, odoris specifici et saporis urentis. Pondus specificum, aquae eiusdem temperaturae relata, sit 0·831—0·834, ergo 91—90% voluminis seu 87·0—85·7% ponderis alcoholis aethylici contineat. Reactionis est neutrius. Inflammatus flamma parum lucente absque residuo comburit.

Guttae nonnullae spiritus liquore diluto natrii hydrooxydati calefactae addito jodo pulverato praecipitatum dant flavescens crystallinum, odorem jodoformii redolens.

Volumen unum, voluminibus tribus aquae commixtum liquorem praebeat, qui post disparitionem aëris nec minime perturbetur. Centimetrum cubicum 1 in vitro concavo evaporatum residuum non relinquat, et partes ultimae avolantes odorem fermentolei non praebeant. Centimetra cubica 20, guttis 10 solutionis hydrooxydati (10%) non flavescant; miscella haec cum aquae centimetris cubicis 1—2 usque ad residuum paucillum evaporata, et dein acido sulfurico diluto acidifacata odorem foetidum fermentolei non spargat. Super acidi sulfurici concentrati volumine uno in tubo exploratorio contento, volumen unum spiritus per strata fundendo: superficie contactus zona rosacea non oriatur. Aqua hydrosulfurata non permuetur. Centimetra cubica 5, guttis 3 solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$ normalis mixta, et ad ebullitionem cocta coloris expertia maneant.

410. Spiritus aetheris.

Etirna žesta. Hoffmannove kapljice.

Uzmi: Očišćenog etira

	<i>sto grama</i>	100
Ciele žeste		
	<i>tri sto grama</i>	300

Pomiešaj.

411. Spiritus aromaticus.

Mirodijna žesta.

Uzmi: Matičnjakovog lišća

	<i>pet sto grama</i>	500
Kore citrusovih plodova		
	<i>dvie sto grama</i>	200
Papričinih plodova		
	<i>tri sto grama</i>	300
Klinčića		
Oraška		
Sladke korice	<i>po osamdeset grama</i>	80
Kravoječevog korena		
	<i>četrdeset grama</i>	40

Sve ovo sasječeno i stučeno moči hladno po dvanaest sati sa

Jake žeste

	<i>dvie hiljade i pet sto grama</i>	2500
--	-------------------------------------	------

Obične vode

	<i>pet hiljada grama</i>	5000
--	--------------------------	------

zatim prekàpaj

	<i>tri hiljade grama</i>	3000
--	--------------------------	------

kojim neka je osebuina težina 0.892.

410. Spiritus aetheris.

Liquor anodynus mineralis Hoffmanni.

Rp.	Aetheris depurati	<i>grammata centum</i>	100
	Spiritus concentrati	<i>grammata trecenta</i>	300
	Misce.		

411. Spiritus aromaticus.

Spiritus melissae compositus.

Rp.	Foliorum melissae	<i>grammata quingenta</i>	500
	Corticis citri fructuum		
		<i>grammata ducenta</i>	200
	Fructuum coriandri	<i>grammata trecenta</i>	300
	Caryophyllorum		
	Nucis moschatae		
	Corticis cassiae cinnamom.		
		<i>aa grammata octaginta</i>	80
	Radicis angelicae	<i>grammata quadraginta</i>	40
	Conscissa et contusa macera cum:		
	Spiritus concentrati		
		<i>grammatibus duobus millibus et quingentis</i>	2500
	Aquae communis		
		<i>grammatibus quinque millibus</i>	5000
	per horas duodecim, dein abstrahe		
		<i>grammata tria millia</i>	3000
	quae sint ponderis 0.892.		

412. Spiritus camphoratus.

Kamforna žesta.

Uzmi: **Kamfora** *osamdeset grama* 80

Razriedjene žeste *pet sto grama* 500

Češće ih miešajući, pusti neka stoje uz običnu toplotu, dok se kamfor ne otopi.

Tad prokàpaj tekućinu i spravi.

413. Spiritus dilutus.

Razriedjena žesta.

Uzmi: **Ciele žeste** od 15°C. toplote *sto utezних dielova* 100

Prekàpane vode iste toplote *jedno trideset i sedam dielova* 37

ili koliko treba, da bude osebjuna težina 0.892.

U 100 objamnih dielova ima 70 objamnih dielova alkohola.

414. Spiritus ferri sesquichlorati aethereus.

**errichloridna etirna žesta. Bestuševove
kapljice.**

Uzmi: **Uledjenog ferrichlorida** *deset grama* 10

Etirne žeste *sto grama* 100

Češće miešajući ostavi smjesu u ovećoj dobro zatvorenoj posudi, dok se sve ne otopi. Bistru, od stelje

280
12
292
108
500

412. Spiritus camphoratus.

Rp. **Camphorae** *grammata octaginta* 80
Spiritus diluti *grammata quingenta* 500
Stent saepius agitando sub temperatura consueta,
donec camphora soluta fuerit.
Liquor dein filtratus servetur.

413. Spiritus dilutus.

Rp. **Spiritus concentrati** temperaturae 15° Celsii
ponderis *partes centum* 100 *137.100*
Aquae destillatae ejusdem temperaturae, circa
ponderis *partes triginta septem* 37
vel quantum exigitur, ut pondus specificum sit 0.892.
Continet in 100 voluminis partibus, 70 volu-
minis partes alcoholis.

414. Spiritus ferri sesquichlorati aethereus.

**Spiritus aetheris ferratus. Tinctura nervi
tonica Bestuševi.**

Rp. **Ferri sesquichlorati crystallisati**
grammata decem 10
Spiritus aetheris *grammata centum* 100
Saepius agitando stent in vitro ampliori bene
obturato ad solutionem usque. Liquor limpidus dein

oprezno odlivenu tekućinu spravi u staklenku, začepljenu staklenim čepom.

Neka je zlatna ili žuta lića, trpko-željezasta okusa.

415. Spiritus salis ammoniaci anisatus.

Anišasta ammoniakova žesta.

Uzmi: Ciele žeste	<i>trideset grama</i>	30
Aniševog ulja	<i>jedan gram i dvadeset i pet centigrama</i>	1·25
Što bolje promiešanim dodaj:		
Ammoniak	<i>sedam i pol grama</i>	7·5

i spravi.

416. Spiritus saponatus.

Sapunovana žesta.

Uzmi: Strugana mljetačkoga sapuna	<i>sto grama</i>	100
Razriedjene žeste	<i>sedam sto i petdeset grama</i>	750
Trminog ulja	<i>jedan i pol grama</i>	1·50

Pusti da stoji mlačno, dok se ne otopi, zatim prokâpaj i spravi.

417. Spiritus saponis kalini.

Žesta s kalijevim sapunom.

Uzmi: Bielog kalijevog sapuna	<i>stotinu grama</i>	100
Razriedjene žeste	<i>dvie stotine grama</i>	200

a sedimento caute defusus, servetur in vitro epistomeo vitreo proviso.

Sit coloris aurei vel flavi, saporis stiptico-ferrosi.

415. Spiritus salis ammoniaci anisatus.

Liquor ammonii caustici anisatus.

Rp. Spiritus concentrati grammata triginta 30 = 90
Olei anisi

gramma unum et centigrammata
viginti quinque 1.25 = 97.5

intime mixtis adde:

Ammoniacae grammata septem et dimidium 7.50 = 22.5
et serva.

416. Spiritus saponatus.

Rp. Saponis veneti rasi grammata centum 100
1460 } Spiritus diluti grammata septingenta
540 } et quinquaginta 750
Olei lavandulae grammata unum
et dimidium 1.50

Digere ad solutionem et filtratum serva.

417. Spiritus saponis kalini.

Rp. Saponis kalini albi grammata centum 100 = 200
Spiritus diluti grammata ducenta 200

Digestione solve et filtra, dein adde:

Neka stoji mlačno, dok se neotopi, zatim prokápaj i dodaj:

Trminog ulja *šestdeset centigrama* 0·60

Neka je bistra i žutkasta.

418. Spiritus sinapis.

Gorušična žesta.

Uzmi: **Hlapivog gorušičnog ulja**

jedan gram 1

Ciele žeste

pčedeset grama 50

Miešaj i spravi.

419. Spongia pressa.

Stištena spužva.

Zivotinjska šupljikava, tekućine srčuća tvarina, od mekana vlaknata opružna kostura obične spužve (*Spongia officinalis* Linn.), životinje, koja se nalazi u Sredozemnom i Crvenom moru. Dobiva se, kad se priesna spužva odluči i očisti od stinljivo-prošupljane tvarine i vapnenih zrnaca, što se u njoj nalaze, pa skuha u vodi, sdruzga u tiskalu i napokon osuši.

† 420. Stibium sulfuratum aurantiacum.

Narančast antimonov sulfid.

$Sb_2S_5 = 400.$

Vrlo sićušan narančast prašak bez duhe i okusa.

Raztapa se za grijanja u cijeloj chlorovodičnoj

okiselini, razvijajuć sumporovodika te izlučujuć sumpora. Kapneš li jednu kap očišćene tekućine na

*spužva
u klorovod.
okiselini
razvijajuć
sumporovod.
te izlučujuć
sumpora*

$H_2O + 6HCl + Sb_2S_5 + 3H_2 + 2H_2S$

Olei lavandulae *centigrammata sexaginta* 0·60

Sit limpidum, coloris flavescentis.

418. Spiritus sinapis.

Rp. **Olei sinapis aetherei** *gramma unum* 1

Spiritus concentrati

grammata quinquaginta 50

Misce et conserva.

Santol od. spongiosa, sicuti gelatinum

419. Spongia pressa.

Substantia animalis porosa, liquores sorbens, e sceleto fibroso-elastico notissimo (Spongiae officinalis Linn.) animalis in mare mediterraneo et rubro obvii; ab inhaerente materia gelatinoso-cellulosa et concrementis calcareis, quae insunt, liberata et mundata, coctione cum aqua, expressione proeli ope ac siccatione obtenta.

† 420. Stibium sulfuratum aurantiacum.

Antimonii pentasulfidum. Sulfur auratum antimonii.

$Sb_2S_5 = 400.$

Pulvis subtilissimus, coloris aurantiaci, odoris et saporis expers.

Solvitur calide in acido hydrochlorico concentrato, hydrogenium sulfuratum emittendo, et sulfurem secernendo. Guttam unam liquoris depurati ad laminam

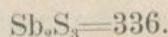
*Antimonov
gaga*
platinenu pločicu i staviš u kapljicu na pločici komadićak tutije, stvoriti će se crna pjega.

*albin
Thioantimon
Sulfid*
Stepeš li ga s dvadeseterostrukom količinom vode i zatim prokapaš, neka prokàp srebrovim nitrátom jedvá pomutni. U 200 díelova ammoniaka mora se za slaba grijanja uz vrlo neznatan preostatak raztopiti. U ammonijevu sulfidu neka se raztapa lako i podpuno. Digeruješ li s ammonijevim karbonatom, koji si deseterostrukom količinom vode razriedio, i prokapaš, a prokàpanu tekućinu chlorovodičnom kiselinom presitiš, ne smije sleći taloga nití zadobiti lica. *zubi arsenov sulfid, etc*

Čuvaj ga u crnoj staklenki.

421. Stibium sulfuratum nigrum.

Crni antimonov sulfid. Crni raztok.

Težki, ledčasti, sivo-crni komadi kovinskoga sjaja, osebuje težine 4·6—4·7. Na zraku se ne mienja; uvrućan tali se.

Kuhan s cielom chlorovodičnom kiselinom raztapa se, razvijajuć sumporovodika. Držiš li raztopinu na platinevoj ploči, te ju diraš komadom tutije, stvara se crna muzga. *antimonova gaga*

Ako ga na prašak stareš i svariš s deseterostrukom količinom chlorovodične kiseline, tako se mora raztopiti, da mu preostatak, kad ga na prokàpniku poznate težine izpereš chlorovodičnom kiselinom i vodom, zatim samem vodom, ne smije biti teži od 5 postotaka. Preostatak neka je koliko je igda moguće čist od arsena.

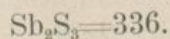
platineam fundendo, et laminam trans guttam hanc frustulo zinci tangendo, macula nigra exoritur.

Partibus 20 aquae conquassatum liquorem det, qui defiltratus nitrate argenti vix perturbetur. Partibus 200 ammoniae, leni calore residuo valde exiguo solvatur. Ammonio sulfurato facile et plane sit solubile. Ammonio carbonico, decupla quantitate aquae diluto digerendo, et liquorem defiltratum acido hydrochlorico supersaturando, praecipitatum flavum aut coloratio non oriatur.

Serva in vitro nigro.

421. Stibium sulfuratum nigrum.

Antimonii trisulfidum. Antimonium crudum.

Frusta crystallina ponderosa, e griseo nigra, nitris metallici. Pondus specificum 4.6—4.7. Aëre non permutatur; fervefactum liquescit.

Acido hydrochlorico concentrato coctum evolutione hydrogenii sulfurati solvitur. Solutionem supra lamina platinea frusto zinci tangendo, macula nigra oritur.

In pulverem redactum et 10 partibus acidi hydrochlorici coctum, eo modo solvatur, ut residuum per filtrum ponderis noti acido hydrochlorico et aqua, tum aqua pura elotum, mensuratum 5 percentis majus ne sit. Residuum ad possibilitatam arsenico sit liberum.

† 422. **Stibium sulfuratum rubrum.**

Crveni antimonov sulfid. Rudni kermes.

Uzmi: **Uledjenoga natrijeva karbonata**
hiljadu dvie sto i osamdeset grama 1280
Otopi ga u gvozdenoj tavi u
Prekàpane vode
dvanaest hiljada i osam sto grama 12800
Pristaviv otopinu vatri primiešaj:
**Nježnog praška crnoga antimo-
nova sulfida** *šestdeset grama* 60

Vari miešajuć cieli sat, tada prokàpaj tekućinu kroz bielu bugaćicu u posudu, u kojoj ima prilično tople prekàpane vode, da što polaganije ohladni. Kad podpuno ohladni, slegnut će se talog, koji izperi prekàpanom vodom, da mu nestane lužnaste reakcije izažmi ga medju bugaćicom i suši na tamnu i mlaku mjestu.

Lahak sićušan prašak čisto crveno-smedje boje, bez duhe i teka, na sitnozör motren, pokazuje se nalik na baršun.

Stepeš li 0.1 grama crvenoga antimonova sulfida s isto toliko sriešine kiseline i sa 5 šestornih centimetara vode i prokàpaš, dati će prokàp sa sumporovodičnom vodom obilato narančasta taloga.

U 20 dielova chlorovodične kiseline mora se za grijanja bez preostatka raztopiti. Digeruješ li ga s ammonijevim karbonatom, koji si deseterostrukom

† 422. **Stibium sulfuratum rubrum.**

Stibium sulfuratum rubrum
Kermes minerale.

Rp. **Natrii carbonici crystallisati**

grammata mille ducenta et octaginta 1280

Solve in lebetē ferreo in:

Aquae destillatae

grammatibus duodecim millibus et octigentis 12800

Solutioni igni suppositae admisce:

Stibii sulfurati nigri alcoholisati

grammata sexaginta 60

Coque per horam saepius agitando, dein filtra liquorem per chartam bibulam albam in vas aquam destillatam probe calefactam continens, ut tam sensim quam possibile refrigescat. Praecipitatum refrigeratione perfecta secessum, elue aqua destillata, ut reactionis alkalinae expers fiat, preme inter chartam bibulam et sicca in loco umbroso et tepido.

Pulvis levis subtilis, coloris pure rubro-fusci, odoris et saporis expers, sub microscopio aspectus velutini.

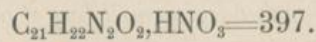
Si gramma 0·1 stibii sulfurati rubri aequali quantitate acidi tartarici et centrimetris cubicis 5 aquae conquassa, liquor filtratione obtentus, aqua hydrosulfurata praecipitatum forte aurantiacum praebet.

Partibus 20 acidi hydrochlorici, calide, absque residuo solvatur. Ammonio carbonico, decupla quantitate aquae diluto, digerendo et liquorem defiltratum

količinom vode razriedio, pa tekućinu prokàpaš, ne smije, kad ju chlorovodičnom kiselinom presitiš, dati žutoga taloga, niti primiti lica.

†† 423. Strychninum nitricum.

Strychninov nitrat.

Nježni bieli ledci svilasta sjaja, topivi u 90 dielova mrzle i u 3 diela vruće vode, u 70 dielova mrzle i u 5 vruće žeste, zatim u 26 dielova glycerina. Otopina je vrlo gorka.

Stareš li sitno zrnce na poreulanskoj ploči s celom sumpornom kiselinom. raztopiti će se, ne dajuć lica; umetneš li u tu raztopinu ledčić kalijeva bichromata i miešaš, pojavljuju se kratko trajuće prekrasno ljubičaste i modre pruge. Umetneš li komadić strychninova nitrata u vruću chlorovodičnu kiselinu, kiselina će trajno porumeniti. Kad pokriješ raztopinu u celoj sumpornoj kiselini otopinom ferrosulfata, pojaviti će se tamno sur pojas.

Vodena otopina mora srednje reagovati. Poliven celom sumpornom kiselinom ne smije primiti boje. Strven s dušičnom kiselinom požuti, ali ne porumeni. Vrućan na platinenoj ploči sasma izgara.

Čuvaj ga što opreznije.

Najveći pojedini obrok: 0·01 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·02 grama.

acido hydrochlorico supersaturando, praecipitatum flavum, aut coloratio non oriatur.

Serva in vase nigro probe clauso.

†† 423. Strychninum nitricum.

Strychnini nitras.

$C_{21}H_{22}N_2O_2 \cdot HNO_3 = 397.$

Crystalla alba, subtilia, nitoris sericei, in partibus 90 aquae frigidae et 3 fervidae, 70 spiritus frigidi et 5 fervidi, nec non in partibus 26 glycerini solubilia. Solutio est valde amara.

Granulum exiguum super lamina porcellanea, acido sulfurico concentrato contritum absque colore solvitur; crystallulum kalii bichromici in solutionem hanc inponendo et agitando striae brevi tempore durantes puleherrime violaceae et caeruleae oriantur. Frustulum strychnini nitrici in acidum hydrochloricum fervidum immittendo, hoc permanenter rubescit. Super solutione cum acido sulfurico concentrato facta, solutionem sulfatis ferri in stratis adfundendo, zona atre fusca oriatur.

Solutio aquosa sit reactionis neutrius. Acido sulfurico concentrato superfusum decolor maneat. Acido nitrico contritum flavescit, sed non rubicetur. Supra lamina platinea candefactum perfecte comburat.

Cautissime serva.

Dosis maxima singula: 0.01 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.02 gramma.

424. *Styrax liquidus*.

*suši od
mirre, ali
izmirre, kine,
i dr.*
Židki storać ili storaćev balsam. *Liquidambar orientale* Miller, drvo, koje raste u Maloj Aziji i u Siriji. Amberovke.

Dok je svježiji, sačinjava tvarinu kano med gustu, ponešto lepljivu, sivu ili sivkasto-crvenu, vremenom postaje gušćim, crno-sivim, ali ne otvrdne. Gdjekad je razlučen na dvie vrste, od kojih je dolnja siva gusta, a gornja židja i gotovo crna. Na tanko naslagan suši se polagano i tek poslje duga vremena nepodpuno otvrdne. Neka je osebujna, jaka mirodijna vonja i mirodijna, oštra ali ne gorka okusa.

Sušiš li sto dielova na parnoj kupeljnici, nesmije ostaviti više od petdeset pet dielova. Jednakom težinom kipuće žeste otapa se; kad se otopina ohladi, pomuti se i daje talog. Prokàpamo li žestenu otopinu, to prokàp mora biti kapljevit, a pošto se izpari, mora dati prozirnu smedju tvarinu, koja se u etiru topi.

Šest grama storaća na vodenoj kupeljnici sa šest grama čista alkohola ne smije dati bistre i crveno-smedje otopine; nadalje promučkan s petrolejevim etirom, i pošto se tekućina izpari, nesmije požutiti niti razprostirati osebujna vonja po terpentinu.

Neka je čist od trunića drva, što preostaju, pošto je u kipućoj žesti otopljen.

Prije nego što ćeš storać rabiti, moraš ga očistiti, i to tako da ga utežini benzola, koja je od njegove vlastite za polovicu manja, otopiš, pa tu otopinu prokàpaš i izpariš.

424. *Styrax liquidus*.

Styrax liquidus seu *liquida*. Balsamum styracis seu storacis. Liquidambar orientale Miller. Arbor Asiam minorem et Syriam incolens. Balsamiferae Blume.

In statu recentiori est massa consistentiae mellis, parum viscida, coloris grisei seu griseo-brunei; tempore labenti spissior evadit, sed non solidescit et colorem atro-griseum assummit. Nonnunquam in stratis duobus distinctis separatus est, quorum inferius est griseum, spissum, superius autem magis liquidum, fere atrum. In stratis tenuibus lente siccatur et solummodo imperfecte post longum temporis spatium solidescit. Exhibeat odorem valde specificum, fortem, aromaticum et saporem aromaticum, acrem, haud amarum.

Partes centum super balneo vaporis exsiccatae ne ultra quinquaginta quinque partes remanentiae praebeant. Aequali spiritus vini fervidi pondere solvatur, solutio refrigerata turbida evadit et praecipitatum exoritur. Solutio spirituosa filtrata sit liquida, quae evaporatione peracta massam pellucidam et fuscam in aethere solubilem praebeat.

Styracis grammata sex super balneo vaporis alcoholis absoluti grammatibus tribus limpide et colore bruneo non solvantur; dein aethere petrolei conquassata, post fluidi evaporationem nec color flavus, nec odor terebinthinae peculiaris exoritur.

Ne sit fragmentis ligneis, quae post solutionem in spiritu vini fervido remanent, inquinata.

Styrax, antequam adhibeatur, in pondere suo dimidio benzoli solutus filtrando et evaporando depurandus est.

425. Succus liquiritiae depuratus.

Očišćena sladićevina.

Uzmi: **Kupovne sladićevine**

tisuću grama 1000

moči je po propisu tri dana u

Prekâpane hladne vode

četiri tisuće grama 4000

Opetuj močenje dva do tri puta sa

Prekâpane hladne vode

tri tisuće grama 3000

Pomiešane i na dvie trećine izparene tekućine neka se pročiste bjelanjkom od jajeta.

Sok kada se staloži, kroz krpu prociedi, napokon izpari dok nepostane gust, kolik **tekuća** izerpina; ima se čuvati na hladnu mjestu.

426. Succus liquiritiae venalis.

Kupovna sladićevina.

Priesna izerpina iz korena sladića (glycyrrhiza glabra), što je prave u južnoj Evropi, napose u Kalabriji ili Siciliji.

Dolazi u valjkastih, smeđe crnih znakom „Baracco“ ili „Maffucci“ označenih, na prielomu svjetlih, do 15 centimetara po prilici dugih i dva centimetra u promjeru širokih štapićih ili šibkah.

425. Succus liquiritiae depuratus.

Succus liquiritiae liquidus.

Rp. **Succi liquiritiae venalis**

grammata mille 1000

macera l. a. per triduum cum

Aquae destillatae frigidae

grammatibus quatuor millibus 4000

Post bis, terve cum

Aquae destillatae frigidae

grammatibus tribus millibus 3000

repetita maceratione, fluida commixta et ad duas tertias partes evaporata clarificentur cum albumine ovorum.

Succus sedimentatione et colatione per pannum depuratus evaporetur, dein ad extracti **liquidi** consistentiam et loco frigido servetur.

426. Succus liquiritiae venalis.

Extractum crudum e radice glycyrrhizae glabrae in Europa australi, nominatim in Calabria vel Sicilia paratum.

Obvenit in baculis cylindricis, fusco-nigris, nota „Baracco“ vel „Martucci“ signatis, fractura nitentibus, centimetra circiter 15 longis, diametri centimetrorum duorum.

Treba da je krhak, da se ga u vodi najveći dio otopi, da ima svoje vrste vonj, sladak, no ni pošto neugodan ili nakiseo okus i da ne ima ni traga nečistoći od bakra.

do 0,07 g - CaS

Jednom se pomeno kako je sublimirano sa anglum.

427. Sulfur praecipitatum.

CaS + 2HCl

2CaCl + H₂S + 2H₂O

2CaS + 2H₂O

2CaS + 2H₂O

2CaS + 2H₂O

2CaS + 2H₂O

Taložen sumpor. Sumporno mlieko.

Žutkasto-biel bez lika prašak; vrućan tali se i potamni, zatim izgara bez preostatka modrim plamenom uz razvijanje zagušljive duhe od sumporne sukseline. Stareš li ga s vodom, ne smije modra kušaća artija od njega crveniti. Kuhan s vodom neka se ne stine, pa prokâpana tekućina neka ne slaže ni sa barijevim ni sa srebrovim nitratom taloga. Kad ga sa dvadeseterom količinom ammoniaka digeruješ, pa tekućinu prokâpaš i chlorovodičnom kiselinom presitiš, ne smije uz dodatak sumporovodične vode požutiti.

Bezel sulfid, arsenige talog

428. Sulfur sublimatum.

Prehlapljen sumpor.

$S_6=192.$

Čisto žut, mlitav prašak, pod sitnozorom pri čini se kano da su kosočetvorni ledčići, u koje su se upiljile kapljice. U vodi se ne topi, malo u žesti, etiru, chloroformu i mastnih uljih, a najviše u sumporougliku.

Cl₂

Sit fragilis, in aqua maxima e parte solubilis, odoris proprii, saporis dulcis nequaquam ingrati vel acidiusculi et iniquationis cum cupro nec vestigia praebet.

427. Sulfur praecipitatum.

Lac sulfuris. *Schwefelmilch*

Pulvis amorphus, e subflavo albus; fervefactum liquescit et colorem obscurum induit, dein flamma caerulea et odorem suffocantem acidi sulfurosi spargens absque residuo comburit.

Aqua contritum chartam exploratoriam caeruleam non rubicet. Aqua coctum gelatinose non tumefiat, et liquor defiltratus nec baryo, nec argento nitrico praecipitatum praebet. Ammoniae partibus 20 digerendo liquor defiltratus et acido hydrochlorico saturatus, nec aqua hydrosulfurata addita colorem flavum induat.

428. Sulfur sublimatum.

$S_6=192.$ *Sublim. Sulfur* *Schwefelblume*

Pulvis clare flavus, laxis, sub microscopio crystallulorum rhombicorum et guttarum exiguarum adhaerentium instar apparet. Aqua est insolubile, parum solvitur in spiritu, aethere, chloroformio et oleis pinguibus, maxime autem in alkohole sulfuris.

Vrućan se tali, zatim sgusne i potamni; kod 420° vrije, pretvarajuć se na smeđe-crvene pare.

Vrućan na zraku upaljuje se, pa razvijajuć za-
gušljivu duhu sumporne sukiseline izgara modrim
plamenom.

Kad izgori, ne smije ostaviti preostatka više
od 1%.

429. Sulfur sublimatum lotum.

**Opran prehlapljeni sumpor. Sumporni cviet.
Očišćen sumpor.**

$S_6 = 192.$

Uzmi: **Najnježnijeg praška prehlapljenog
sumpora** *hiljadu grama* **1000**

Stari ga što bolje možeš s toplom prekàpanom
vodom i prosij na sito, pa kad ohladni dodaj:

Ammoniak *sedamdeset grama* **70**

i dolievaj još malo po malo uz neprestano miešanje

Prekàpane vode *hiljadu grama* **1000**

Smjesa neka stoji mlaćno uz opetovno protre-
sivanje tri dana. Zatim odlij tekućinu od sumpora
i operi ga vrlo dobro prekàpanom vodom, osuši
podpuno uz običnu toplotu, pa strta i na sito pro-
sivena spravi.

Neka je bliedo žut, nježan i vrlo suh prašak.
S vodom sriban ne smije modru kušaću artiju
ocrveniti. Moćiš li ga mlaćno sa 20 dielova ammo-
niaka, pa prokàp chlorovodićnom kiselinom presitiš
i s polovicom njegove kolićine sumporovodićne vode

*ništa se ništa
nešto
sulfat koji
sumpor
na 10. 10. 100
to je 11. 10.*

Fervefactum liquescit, tum densius fit et colorem obscuriorem induit; ad 420° ebullit et in vapores fusciorubros permutatur.

Aëre fervefactum inflammat et odorem acidi sulfurosi suffocantem spargendo flamma caerulea comburit.

429. Sulfur sublimatum lotum.

Flores sulfuris. Sulfur depuratum.

· S₆ · 492 ·

Rp. **Sulfuris sublimati subtilissime pulverati** *grammata mille* **1000**

Contere optime aqua calida destillata, et per cribrum trajice, post refrigerationem adde

Ammoniae *grammata septuaginta* **70**
et adfunde adhuc sensim sub continua agitatione

Aquae destillatae *grammata mille* **1000**

Miscellam saepius conquassando digere per tri-duum. Dein defunde liquorem de sulfure, et elue hoc optime aqua destillata; sicca perfecte in temperatura consueta, et contritum nec non per cribrum transjectum sepone.

Sit pulvis clare flavus, subtilis et nimis siccus. Aqua contritum chartam exploratoriam caeruleam ne rubicet. Ammoniae partibus 20 digerendo, filtratum acido hydrochlorico supersaturatum nec tunc flavescat,

Alumina
promiešas ne smije požutati. Ugrijan s natrijevim vodo-
kisom mora se raztopiti. Spališ li ga, neka ostavi vrlo
neznatan preostatak.

430. Syrupus althaeae.

Sljezova sladorača.

Uzmi: **Sljezovog korena**

šestnaest grama 16

Razriedjene žeste *šestnaest grama* 16

Mrzle prekàpane vode *koliko dotiče*

Moči mrzlo po dva sata češće miešajući.

Procjedinu od *dvie sto grama* 200

skuhaj sa

Sladora *tri sto i četrdeset grama* 340

jednim uzvarom u sladoraču.

431. Syrupus amygdalinus.

Bademova sladorača.

Uzmi: **Oljuštenih sladkih badema**

četrdeset i osam grama 48

Oljuštenih gorkih badema

dvanaest grama 12

Polovinom njih priredi sa

Prekàpane vode *koliko dotiče*

mlječinu od *sto i dvadeset grama* 120

Od nje načini drugom polovinom badema jaku

mlječinu od

sto i dvadeset grama 120

si pars dimidia quantitatis eius aquae hydrosulfuratae admixta fuerit. Natrio hydrooxydato calidum solvatur. Comburendo residuum valde exiguum relinquat.

430. Syrupus althaeae.

Rp. Radicis althaeae	<i>grammata sedecim</i>	16
Spiritus diluti	<i>grammata sedecim</i>	16
Aquae destillatae frigidae	<i>q. s.</i>	
Macera per bihorium saepius agitando		
Colaturam	<i>grammatum ducentorum</i>	200
coque cum		
Sacchari		
	<i>grammatibus trecentis quadragintis</i>	340
unica ebullitione in syrupum.		

431. Syrupus amygdalinus.

Syrupus emulsivus.

Rp. Amygdalarum dulcium decorticatarum	<i>grammata quadraginta et octo</i>	48
Amygdalarum amararum decorticatarum	<i>grammata duodecim</i>	12
E media harum parte fiat cum		
Aquae destillatae	<i>q. s.</i>	
emulsio	<i>ad grammata</i>	120
et cum illa et altera amygdalarum parte iterata		
emulsio concentrata	<i>grammata centum et viginti</i>	120

pak u njoj otopi uvijek miešajući

Sladorova praška *dvie sto grama* 200
da bude sladorača.

432. Syrupus aurantiorum corticum.

Sladorača od narančine kore.

Uzmi: **Žute povlake od narančine kore**
šest grama 6

Razriedjene žeste
šestdeset grama 60

Moči mlako po tri dana i prociedi.

Procjedinu od *šestdeset grama* 60
moči mlako opet tri dana sa

Žute povlake od narančine kore
šest grama 6

Tu procjedinu od
šestdeset grama 60

moči iznovice mlako po tri dana sa

Žute povlake od narančine kore
šest grama 6

Prokàpane tada procjedine neka bude
šestdeset grama 60

Uzmi: **Bilog sladora** *četiri sto grama* 400

Prekàpane vode
dvie sto i četrdeset grama 240

Otopi jednim jedinim uzvarom, pa procjedini,
kad ohladni, primiešaj

Gore pomenute **jake prekàpane narančine**
močevine *šestdeset grama* 60

in qua sub continua agitatione solve

Pulveris sacchari *grammata ducenta* 200
ut fiat syrupus.

432. Syrupus aurantium corticum.

Rp. **Flavedinis corticum aurantium**
grammata sex 6

Spiritus diluti *grammata sexaginta* 60
digere per triduum et cola.

Colaturam *grammatum sexaginta* 60
iterum digere per triduum cum

Flavedinis corticum aurantium
grammatibus sex 6

Hanc colaturam
grammatum sexaginta 60

digere denuo per triduum cum
Flavedinis corticum aurantium

grammatibus sex 6
Colatura dein filtrata sit

grammatum sexaginta 60
Rp. **Sacchari albi** *grammata quadringenta* 400

Aquae destillatae
grammata ducenta et quadraginta 240

solve unica ebullitione et colaturae refrigeratae
admisce

Tincturae aurantium supra memoratae
concentratae filtratae *grammata sexaginta* 60

433. Syrupus capillorum Veneris.

Sladorača od gospinog vlasa.

Uzmi: **Hvoja od gospinog vlasa** *četiri grama* 4
Razriedjene žeste *četiri grama* 4
Tople prekàpane vode *koliko dotiče*
Moči mlako po dva sata.
Procjedinu od *četrdeset grama* 40
skuhaj sa
Sladora *sedamdeset grama* 70
uz bistrenje u sladoraču, pa kad prociediš, umiešaj
Vode od narančinog cvjeta *jedan gram* 1

434. Syrupus cinnamomi.

Sladorača od sladke korice.

Uzmi: **Krupno stučene sladke korice** *dvadeset i pet grama* 25
Žestene korične vode *jednu stotinu i petdeset grama* 150
Moči mlačno u zatvorenoj posudi po tri dana.
Iztisnutu i prokàpanu procjedinu od
.. *jedne stotine grama* 100
skuhaj sa
Sladora *jednom stotinom i petdeset grama* 150
jednim uzvarom u sladoraču.

433. Syrupus capillorum Veneris.

	Rp. Herbae capillorum Veneris conscissae	
	<i>grammata quatuor</i>	4
	Spiritus diluti	
	<i>grammata quatuor</i>	4
4	Aquae destillatae calidae	<i>q. s.</i>
4	Digere per bihorium.	
	Colaturam	
	<i>grammatum quadraginta</i>	40
10	coque cum	
	Sacchari	<i>grammatibus septuaginta</i>
70		70
saj	clarificando in syrupum et colato admisce	
	Aquae aurantii florum	
1	<i>gramma unum</i>	1

434. Syrupus cinnamomi.

	Rp. Corticis cassiae cinnam. rud. tusi	
	<i>grammata viginti quinque</i>	25
25	Aquae cinnamomi spirituosae	
	<i>grammata centum et viginti quinque</i>	125
50	digere in vase clauso per triduum.	
na.	Colaturam expressam et filtratam	
	<i>grammatum centum</i>	100
00	coque cum	
	Sacchari	
	<i>grammatibus centum et quinquaginta</i>	150
50	unica ebullitione in syrupum.	

435. Syrupus citri.

Čitrunova sladorača.

Uzmi: Čitrunove kiseline	<i>dva grama</i>	2
Prekàpane vode	<i>petdeset grama</i>	50
Otopi i skuhaj sa		
Sladora	<i>stotinu grama</i>	100

u kositrenom kotlu jednim uzvarom u sladoraču.

† 436. Syrupus diacodii.

Sladorača od makovica.

Uzmi: Stučenih makovica	<i>dvadeset grama</i>	20
Oguljenog sladićevog korena		
	<i>deset grama</i>	10
Razriedjene žeste	<i>trideset grama</i>	30
Mrzle prekàpane vode		
	<i>koliko dotiče</i>	
Moči mrzlo po dva sata, pa procjedinu od		
	<i>dvie sto grama</i>	200
skuhaj sa		
Sladora	<i>tri sto i četrdeset grama</i>	340

uz bistrenje u sladoraču.

437. Syrupus ferri jodati.

Sladorača od ferrojodida.

Uzmi: Željezova praška	<i>četiri grama</i>	4
Prekàpane vode		
	<i>dvadeset i osam grama</i>	28

435. Syrupus citri.

Rp. Acidi citrici	<i>grammata duo</i>	2
Aquae destillatae	<i>grammata quinquaginta</i>	50
Solve et cum		
Sacchari	<i>grammatibus centum</i>	100

coque in lebetæ stanneo unica ebullitione in syrupum.

† 436. Syrupus diacodii.

Syrupus papaveris albi.

Rp. Capitum papaveris contusorum	<i>grammata viginti</i>	20
Radicis liquiritiae decorticatae	<i>grammata decem</i>	10
Spiritus diluti	<i>grammata triginta</i>	30
Aquae destillatae frigidae	<i>q. s.</i>	
Macera per bihorium et colaturam		
	<i>grammatum ducentorum</i>	200

coque cum

Sacchari	<i>grammatibus trecentis et quadraginta</i>	340
-----------------	---	-----

clarificando in syrupum.

437. Syrupus ferri jodati.

Rp. Pulveris ferri	<i>grammata quatuor</i>	4
Aquae destillatae	<i>grammata viginti octo</i>	28

35

Uspi u oveću staklenku i dodaj malo po malo

Joda *deset grama* 10

Miešaj lako, dok tekućina ne izgubi mal ne sasvim lice, zatim prokàpaj.

Bliedo zelenu tekućinu ulij u staklenku, koja se daje dobro zatvoriti i dodaj:

Sladorova praška *petdeset i šest grama* 56

Sada izperi prokàpnik sa

Prekàpane vode *koliko treba*

da imaš, pridodav prokàp, sladorače

stotinu grama 100

Zatim miešaj, dok se slador ne otopi, i spravi.

U 100 dielova ima 10 dielova joda, dakle 12² diela ferrojodida.

† 438. Syrupus ipecacuanhae.

Sladorača od bljuvnjaka.

Uzmi: **Na** *krupno stučenog bljuvnjakovog korena* *dva grama* 2

Razriedjene žeste *deset grama* 10

Tople prekàpane vode *koliko treba*

Moči mlako po 24 sata i prokàpaj.

Prokàp od *osamdeset grama* 80

skuhaj sa

Sladora *sto i dvadeset grama* 120

jednim uzvarom u sladoraču.

Ingere in lagenulam ampliorem et adde sensim :

Jodi *grammata decem* **10**

Agita moderate, donec fluidum fere decolor evadit, tum filtra.

Solutionem dilute viridem immite in vitrum rite obturatum, et adde:

Pulveris sacchari *grammata quinquaginta sex* **56**

Nun elue filtrum cum

Aquae destillatae *ea quantitate* **100**

quae exigitur, ut addito hoc filtrato pondus syrupi eo modo obtenti sit

grammatum centum **100**

Agita dein ad solutionem sacchari usque et conserva.

Continet: in partibus 100, jodi partes 10, ideoque jodii ferrosi partes 12·2.

† 438. **Syrupus ipecacuanhae.**

Rp. **Radicis ipecacuanhae ruditer tusae** *grammata duo* **2**

Spiritus diluti *grammata decem* **10**

Aquae destillatae calidae *q. s.*

Digere per 24 horas et filtra.

Filtratum *grammatum octaginta* **80**

coque cum:

Sacchari *grammatibus centum et viginti* **120**

unica ebullitione in syrupum.

alo
10
ne
oja
56
100
avi.
12·2

224-176
1976
ac citr.

439. Syrupus liquiritiae.

Sladićeva sladorača.

Uzmi: **Oguljenog sladićevog korena** *dvadeset grama* 20
Razriedjene žeste *dvadeset grama* 20
Mrzle prekàpane vode *koliko treba* 20
Moči hladno po dva sata.
Procjedinu od *dvie sto grama* 200
skuhaj sa
Sladora *tri sto i četrdeset grama* 340
uz bistrenje u sladoraču.

440. Syrupus mannatus.

Mannina sladorača. Sladorača od senne i manne.

Uzmi: **Srezanog senninog lišća** *trideset grama* 30
Smrvljenih badijanovih plodova
Razpaloga natrijeva karbonata *po tri grama* 3
Razriedjene žeste *trideset grama* 30
Tople prekàpane vode *koliko treba*
Moči mlačno po dva sata.
Procjedinu od *tri sto grama* 300
skuhaj sa
Sladora *četiri sto grama* 400
Odabrane kalabreske manne *devetdeset grama* 90
uz bistrenje u sladoraču.

439. Syrupus liquiritiae.

	Rp. Radicis liquiritiae decorticatae	
		<i>grammata viginti</i> 20
20	Spiritus diluti	<i>grammata viginti</i> 20
20	Aquae destillatae frigidae	<i>q. s.</i>
	Macera per bihorium.	
200	Colaturam	<i>grammatum ducentorum</i> 200
	coque cum:	
340	Sacchari	
		<i>grammatibus trecentis et quadraginta</i> 340
	clarificando in syrupum.	

440. Syrupus mannatus.

Syrupus sennae cum manna.

	Rp. Foliorum sennae conscissorum	
		<i>grammata triginta</i> 30
	Fructuum anisi stellati contusorum	
	Natrii carbonici dilapsi	
3		<i>aa grammata tria</i> 3
30	Spiritus diluti	<i>grammata triginta</i> 30
	Aquae destillatae calidae	<i>q. s.</i>
	Digere per bihorium.	
300	Colaturam	<i>grammatum trecentorum</i> 300
	coque cum:	
400	Sacchari	<i>grammatibus quadringentis</i> 400
90	Mannae calabrinae electae	
		<i>grammatibus nonaginta</i> 90
	clarificando in syrupum.	

Syrupus mororum
441. Syrupus mororum.

Sladorača od dudinja.

Uzmi: **Svježihernih kiselastih dudinja**
tri hiljade grama 3000

Razgnječi ih na kašu i dodaj

Sladorova praška
sto i osamdeset grama 180

Dobro promiešav pusti da stoje uz običnu toplotu, dok se ne svrši alkoholno vrienje, zatim prociedi i iztisni preostatak.

Pomiešane tekućine skuhaj, da uzvriju, pa kad ohladne i podpuno se slegnu, prociedi kroz krp.

Svaki *sto grama* 100

tako očišćenoga soka skuhaj sa

Sladora *sto i šestdeset grama* 160

jednim uzvarom u sladoraču.

442. Syrupus rhei.

Ravedova sladorača.

Uzmi: **Srezanog ravedovog korena**
dvadeset grama 20

Razpalog natrijeva karbonata
četiri grama 4

Razriedjene žeste *dvadeset grama* 20

Mrzle prekàpane vode *koliko treba.*

441. Syrupus mororum.

Rp. **Fructuum mori nigrorum acidulorum**
recentium *grammata tria millia* **3000**

in pulvem reductis adde:

Pulveris sacchari

grammata centum et octaginta **180**

Intime mixta stent, temperaturae consuetae exposita, donec fermentatio vinosa peracta fuerit, dein cola et exprime residuum.

Fluida commixta calefiant ad ebullitionem usque et refrigerata, post sedimentationem omnino finitam, cola per pannum.

Singula succi, hac ratione depurati

grammata centum **100**

coque cum:

Sacchari *grammatibus centum et sexaginta* **160**

unica ebullitione in syrupum.

442. Syrupus rhei.

Rp. **Radiceis rhei conscissae**

grammata viginti **20**

Natrii carbonici dilapsi

grammata quatuor

Spiritus diluti

grammata viginti

Aquae destillatae frigidae *q. s.*

Moči hladno po 24 sata.
Procjedinu od *dvie sto grama* 200
skuhaj sa
Sladora *tri sto i četrdeset grama* 310
uz bistrenje u sladoraču.

443. Syrupus rubi idaei.

Malinova sladorača.

Pravi ju od
Malinovih plodova
deset hiljada grama 10000
kao što sladoraču od dudinja, ali sa šokom, koji
si, pošto se je skuhao i iztaložio, prokàpao.
Svakih *sto i dvadeset grama* 120
tako očišćenog soka skuhaj sa:
Sladora *dvie sto grama* 200
jednim uzvarom u sladoraču.

444. Syrupus senegae.

Sladorača od senege.

Uzmi: **Stučenog seneginog korena**
deset grama 10
Razriedjene žeste *deset grama* 10
Tople prekàpane vode *koliko treba*
Moči toplo po 24 sata.
Prokàpanu procjedinu od *sto grama* 100
uj sa
Sladora *sto i sedamdeset grama* 170
jednim uzvarom u sladoraču.

Macera per horas 24

Colaturam *grammatum ducentorum* 200

coque cum:

Sacchari

grammatibus trecentis et quadraginta 340

clarificando in syrupum.

443. Syrupus rubi idaei.

Paretur e

Fructuum rubi idaei

grammatibus decem millibus 10000

ut: „Syrupus mororum“, sed cum succo, post ebullitionem et sedimentationem filtrato.

Singula succi hac ratione depurati

grammata centum et viginti 120

coque cum:

Sacchari

grammatibus ducentis 200

unica ebullitione in syrupum.

444. Syrupus senegae.

Rp. **Radicis senegae contusae**

grammata decem 10

Spiritus diluti

grammata decem 10

Aquae destillatae calidae q. s.

Digere per horas 24.

Colaturam filtratam *grammatum centum* 100

coque cum:

Sacchari

grammatibus centum et septuaginta 170

unica ebullitione in syrupum.

445. Syrupus simplex.

Jednostavna sladorača.

Uzmi: Sladorova praška • četiri sto grama 400

Prekàpane vode

dvie sto i petdeset grama 250

Neka stoji na vodenoj kupeljnici uz opetovano miešanje, dok se ne otopi, zatim prociedi kroz krpu.

446. Tamarindus.

Priesni pekmez od tamarinda.

Indijski tamarindovac je drvo, koje se sadi u Iztočnoj Indiji, kao što i u sjevernoj Africi i na otocih Antilih. Cevalpinije.

Pekmez iz komušaka indijskoga tamarindovca, sastoji od smeđe-crne, malko žilave, meke tvarine, u kojoj ima primiešanih odlomaka krhka sivo-smedja priplodja i pergamenasta uplodja, kao što i cievnih snopića i sjemenaka. Okusa je ugodno kisela, ponešto skomljiva.

Zabaci tvrdih do 16 centimetara širokih kolača egipatske tamarinde, koja dolazi u promet, kano i smeđja, meka, većinom jur u vrienje prešla pekmeza amerikanske tamarinde.

Pazi, da nije bakrom natrusen.

Syrupus simplex
445. Syrupus simplex.

Rp. **Pulveris sacchari**

grammata quadringenta 400 ②

Aquae destillatae

grammata ducenta et quinquaginta 250 ②

Stent saepius agitata in balneo aquae ad solutionem usque, dein colentur per pannum.

446. Tamarindus.

Pulpa tamarindorum cruda.

Tamarindus indica Linn., arbor in India orientali nec non in Africa boreali et in insulis Antillanis culta. *Caesalpineae*
De Candolle.

Pulpa siliquarum tamarindi indicae. Massa e fusco nigra, paullulum tenax, mollis, cui admixta sunt fragmenta exocarpii fragilis e griseo fusci et endocarpii pergameni, nec non fasciuli vasorum et semina; saporis grate acidi parum adstringentis.

Rejiciantur placentae durae, ad 16 centimetra latae tamarindi aegyptiacae in mercatura occurrentes, nec non pulpa fusca, mollis, plerumque jam fermentata tamarindi occidentalis.

Cave ne sit cupro inquinata.

447. Taraxacum.

Maslačak ili žuhki dimac.

Maslačak je kod nas veoma obična bilina. Glavočike.

Taraxacum
lin. fl. adh.
arabii
Lišće je prizemno, dugoljasto i dugoljastoj bodlji slično, kosierski izrezano, nazubljeno ili gdje-kad i posve čitavo, golo ili duž središnjega rebra tanko-dlakavo. Treba ga brati s proljeća, prije nego se cvjetno batvo podpuno razvije, i to ono, koje raste na mastnu tlu.

Korien je crno-smedj, mnogoglav, 30 centimetara dug, na podini 2.5 centimetara debeo, obao, mrkvi sličan, prema vršku sve tanji, uzduž izbraždjen, nabran, mesnat, pun bijele mlječine, okusa je gorka.

Na prierezu opažava mu se u kori mnogo tamnijih kružaca, koji sadržaju u sebi mliečne cievčice.

Kopaj ga kasno u jesen, pomnjivo osuši i čuvaj.

448. Tella sericea protegens.

Listerov „Silk protective“.

Pravi se u tvornicah tako, da se svilena tkanina nakvasi karbolovanom smolom.

449. Terebinthina communis.

Prosti terpentini.

Terebinthina
pinus
Bor (*pinus sylvestris* Linn.) i druge vrsti roda *pinus* i *picea*, koje su doma u sjevernoj Evropi i Americi. Četinjače ili crnogorice.

Žutkasto biel, mutan, neproziran, otezljiv, kano med gust, ponešto zrnat, liepljiv balsam osebujna

447. Taraxacum.

Leontodon taraxacum Linn., **taraxacum officinale** Wigg.,
planta apud nos vulgaris. **Compositae** Adanson.

Folia radicalia, oblonga vel oblongo-lanceolata, sinuato-pinnatifida, dentata vel nonnuquam integerima, glabra vel juxta nervum medium lanuginosa.

Colligenda vere ante scapi floriferi perfectam evolutionem in solo pingui nascentia.

Radix atro-fusca, multiceps, 30 centimetra longa, basi 2.5 centimetra crassa, cylindrica, fusiformis, apicem versus sensim attenuata, longitudinaliter sulcata, rugosa, carnosa, succum lacteum album continentia, saporis amari, segmento transversali in cortice circulis numerosis atris vasa lactea continentis instructa.

Fodiatur sero autumno et caute siccata servetur.

448. Tella sericea protegens.

Silk protective Listeri.

Paratur in officinis, impraegnando telam bombycinam massa carbolato-resinosa.

449. Terebinthina communis.

Pinus sylvestris Linn., et aliae pini et piceae species, arbores in Europa et America boreali indigenae. **Coniferae** Juss.

Balsamum e subflavo album, turbidum, non pellucidum, tenax, mellis densitate, subgranulosum,

borova vonja i nagorka okusa. Stoji li duže vremena na običnoj toploti, to izlučuje na površje bistru prozirnu tvarinu.

Topi se u žesti, etiru, hlapivih i mastnih uljih; sastoji od smole, hlapiva ulja i vode.

Žestena njegova otopina djeluje kiselo.

450. Terebinthina veneta.

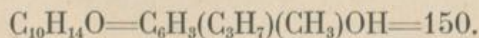
Mljetački terpentini.

Ariš ili mecesan, drvo srednje i južne Evrope. Četinjače ili crnogorice.

Proziran, gust, žilav, žut ili na zelenkastu se prelievajući **balsam**, vonja je kano prosti terpentini, ali ugodnijega, okusa gorka, sastoji od smole i hlapiva ulja. Topi se podpuno u alkoholu, čistoj octovoj kiselini, chloroformu i benzinu; modar lakmusov papir od njega poerveni.

451. Thymolum.

Thymol.

Pločasti ledci bez boje, mirišući po ulju od babje dušice, okusa su mirodiva, žarka. Uz 44° tali se, uz 230° kipi. U vodi se jedva topi, a lako u žesti i etiru. Raztopina u jedkoj natrijevoj lužini chlorovodičnom kiselinom mutni.

viscosum, odoris peculiaris abietini, saporis subamari, per longius tempus sepositum apud temperaturam communem superne stratum limpium diaphanum secernens, in spiritu vini, aethere, oleis aethereis et pinguibus solubile, e resina, oleo aethereo et aqua constans.

Solutio eius spirituosa est reactionis acidae.

450. Terebinthina veneta.

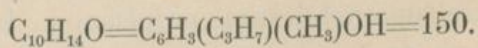
Terebinthina laricina.

Pinus larix, arbor in Europa media et australi indigena.
Coniferae Juss.

Balsamum diaphanum, spissum, tenax, flavum vel in viridem transiens, odoris terebinthinae vulgaris similis, sed amoenioris, saporis amari, e resina et oleo aethereo constans, in alcohole, aceto glaciale, chloroformio et benzino perfecte solubile, chartam exploratoriam caeruleam rubefaciens.

451. Thymolum.

Camphora thymi.

Crystalli tabulaeformes decolores, odoris oleum thymi referentes, saporis aromatici urentis. Calore 44° liquescit et 230° ebullit. In aqua vix, in spiritu vini aethereque solubile. In liquore natrii caustici solutum addito acido hydrochlorico turbatur.

452. Tilia.

Lipin cviet.

Velelista i sitnolista lipa, kod nas obična stabla. Lipa.

*niže i
po sluzi*

Razevali paštitei (lipin cviet) imaju po tri štapčice sa šest cvietaka, koje su na svojoj podini srasle s opnastimi, prozirnimi, kolik papir debelimi, dugimi, mrežasto rebrenimi zalisteci. Cvietci žutkasto-bieli, imaju po pet latica, mnogo prašnika, u čaški po pet lapova. Dok su svježi, miriše ugodno, kad se osuše, gotovo su posve bez vonja, okusa su osladka.

453. Tincturae.

Močevine.

Da budu močevine, koliko je moguće, uvijek jednako jake, treba, kad ih priugotavljaš, pored običnih obćenitih pravila jošte na sljedeće pomno paziti.

1. Treba se točno držati propisane težine prokàpane tekućine.

Ta se upotriebljenom propisanom količinom tekućine ne može postići, a nesmije se po volji pomnožiti; za to moraš

2. izmočen preostatak po drugi i treći put s novom količinom te tekućine pomiešati i iztisnuti, dok nedobiješ točno propisanu težinu prokàpane močevine.

452. Tilia.

**Tilia grandifolia et tilia parvifolia Ehrb., arbores indigenae.
Tiliaceae Juss.**

Cymae floridæ (flores tiliae) pedunculis tribus sexfloris, basi partim cum bracteis membranaceis, pellucidis, chartae crassitudinis concretis, floribus albidoflavis, quinquepetalis, polyandriis, calice quinque-sepalis. Odor recentium suavis, siccatorum fere nullus, sapor dulciusculus.

453. Tincturae.

Ut tincturae, in quantum possibile, ejusdem semper et aequalis sint concentrationis, in parandis iis, praet̄r solitos generales respectus, sequentia adhuc ad amussim observanda:

1. Indicatum tincturae filtratae pondus strenue semper tenendum.

Hoc e praescripta adhibiti fluidi quantitate assequi non poterit, illa vero ad libitum augeri nequit; ideo:

2. Residuum tincturae una alterave vice cum ea novi fluidi quantitate miscendum et exprimendum, quae exigitur, ut praescriptum tincturae filtratae pondus penissime obtineatur.

454. Tinctura absinthii composita.

Sastavljena pelinova močevina.

Uzmi: Pelinove cime	<i>trideset grama</i>	30
Žute povlake od narančine kore	<i>dvanaest grama</i>	12
Idjirotovog podanka		
Lincurinog korena	<i>po šest grama</i>	6
Sladke korice	<i>tri grama</i>	3
Srezanim i stučenim prilij:		
Razriedjene žeste	<i>tri sto grama</i>	300
Moči mlako po šest dana.		
Iztištene i prokàpane tekućine neka bude	<i>tri sto grama</i>	300

† 455. Tinctura aconiti.

Naliepova močevina.

Uzmi: Stučenih nalieповih gomolja	<i>deset grama</i>	10
Razriedjene žeste	<i>petdeset grama</i>	50
Moči mlako po šest dana.		
Iztištene i prokàpane močevine neka bude	<i>petdeset grama</i>	50
Najveći pojedini obrok:	<i>0.50 grama.</i>	
Najveći dnevni obrok:	<i>1.50 grama.</i>	

† 456. Tinctura aloës.

Alojina močevina.

Uzmi: Stučene aloje	<i>petnaest grama</i>	15
Razriedjene žeste	<i>devetdeset grama</i>	90

454. Tinctura absinthii composita.

Rp.	Herbae absinthii	<i>grammata triginta</i>	30
	Flavedinis corticum aurantium	<i>grammata duodecim</i>	12
	Rhizomatis calami		
	Radiceis gentianae	<i>aa grammata sex</i>	6
	Corticis cassiae cinnam.	<i>grammata tria</i>	3
	Conscissis et contusis affunde		
	Spiritus diluti	<i>grammata trecenta</i>	300
	Digere per dies sex.		
	Tinctura expressa et filtrata sit		
		<i>grammatum trecentorum</i>	300

† 455. Tinctura aconiti.

Rp.	Tuberum aconiti contusorum	<i>grammata decem</i>	10
	Spiritus diluti	<i>grammata quinquaginta</i>	50
	Digere per dies sex.		
	Tinctura expressa et filtrata sit		
		<i>grammatum quinquaginta</i>	50
	<i>Dosis maxima singula: 0.50 gramma.</i>		
	<i>Dosis maxima pro die: 1.50 gramma.</i>		

† 456. Tinctura aloës.

Rp.	Aloës contusae	<i>grammata quindecim</i>	15
	Spiritus diluti	<i>grammata nonaginta</i>	90

Moči mlako, dok se ne otopi.
Prokàpane tekućine neka bude
sto grama **100**

457. Tinctura amara.

Gorka močevina. Močevina za želudac.

Uzmi: **Lišća gorkog trolista**
Zećinine cime
Lineurinog korena
Žute povlake narančine kore
po deset grama **10**
Razpalog natrijeva karbonata
tri grama **3**
Žestene korične vode
pet sto grama **500**
Srezane i stučene moči mlako po šest dana.
Iztištene i prokàpane močevine neka bude
pet sto grama **500**

458. Tinctura arnicae.

Veprinina močevina.

Uzmi: **Veprininog podanka**
šestdeset grama **60**
„ **lišća** *trideset grama* **30**
„ **cvjeta** *deset grama* **10**
Razriedjene žeste *pet sto grama* **500**
Srezane i stučene moči mlako po šest dana.
Iztisnute i prokàpane tekućine neka bude
pet sto grama **500**

Digere ad solutionem.

Tinctura filtrata sit *grammatum centum* 100

457. Tinctura amara.

Tinctura stomachica.

Rp. **Foliorum trifolii fibrini**
Herbae centaurei minoris
Radicis gentianae
Flavedinis corticum aurantium
aa grammata decem 10 -
Natrii carbonici dilapsi *grammata tria* 3
Aquae cinnamomi spirituosae
grammata quingenta 500
 Conscissa et contusa digere per dies sex.
 Colatura expressa et filtrata sit
grammatum quingentorum 500

458. Tinctura arnicae.

Rp. **Rhizomatis arnicae**
grammata sexaginta 60 400
Foliorum arnicae *grammata triginta* 30 250
Florum arnicae *grammata decem* 10 180.
Spiritus diluti *grammata quingenta* 500 4000
 Conscissa et contusa digere per dies sex.
 Tinctura expressa et filtrata sit
grammatum quingentorum 500 4000

459. Tinctura aurantiorum corticum.

Močevina od narančine kore.

Uzmi: Srezane žute povelake od narančine
kore *sto grama* 100
Razriedjene žeste *pet sto grama* 500
Moči mlako po šest dana.
Iztištene i prokàpane močevine neka
bude *pet sto grama* 500

† 460. Tinctura belladonnae.

Devesinova močevina.

Napravi ju od

Stučenog devesinovog korena
deset grama 10

kao što se pravi „naliepova močevina“:

Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.

Najveći dnevni obrok: 4·00 gram.

† 461. Tinctura cannabis indicae.

Močevina indijske konoplje.

Napravi ju od

Stučenih vrška indijske konoplje
dvadeset grama 20

kako se pravi „naprstkova močevina“.

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.

Najveći dnevni obrok: 4·00 grama.

459. Tinctura aurantiorum corticum.

Rp. Flavedinis corticum aurantiorum	^{100g}	
conscissae	grammata centum	100
Spiritus diluti	grammata quingenta	500
Digere per dies sex.		
Tinctura expressa et filtrata sit		
grammatum quingentorum		500

† 460. Tinctura belladonnae.

Paretur e

Radiceis belladonnae contusae
grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

Dosis maxima singula: 1·00 gramma.

Dosis maxima pro die: 4·00 grammata.

† 461. Tinctura cannabidis indicae.

Paretur e

Summitatum cannabidis indicae contusorum
grammatibus viginti 20

ut „Tinctura digitalis“.

Serva in vitro nigro.

Dosis maxima singula: 1·00 gramma.

Dosis maxima pro die: 4·00 gramma.

† 462. Tinctura cantharidum.

Močevina od babaka.

Uzmi: Praška od babaka	<i>dvadeset grama</i>	20
Ciele žeste	<i>sto grama</i>	100
Moči mlako po tri dana.		
Prokâpane močevine neka bude	<i>sto grama</i>	100

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 0·50 grama.

Najveći dnevni obrok: 1·00 gram.

463. Tinctura castorei.

Močevina od dabrovice.

Uzmi: Na sitno srezane i smrvljene		
dabrovice	<i>deset grama</i>	10
Razriedjene žeste	<i>petdeset grama</i>	50
Moči mlačno po osam dana.		
Prokâpane močevine neka bude	<i>petdeset grama</i>	50

464. Tinctura chinae composita.

Sastavljena chinina močevina.

Uzmi: Kore od rumenosočne chine	<i>trideset grama</i>	30
Lincurinog korena		
Žute povlake od narančine kore	<i>po deset grama</i>	10

† 462. **Tinctura cantharidum.**

Rp. **Pulveris cantharidum**
grammata viginti 20
Spiritus concentrati *grammata centum* 100
Digere per triduum.
Tinctura filtrata sit
grammatum centum 100
Serva in vitro nigro.
Dosis maxima singula: 0.50 gramma.
Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

463. Tinctura castorei.

Rp. **Castorei minutim conscissi et contusi**
grammata decem 10
Spiritus diluti *grammata quinquaginta* 50
Digere per dies octo.
Tinctura filtrata sit
grammatum quinquaginta 50

464. Tinctura chinae composita.

Tinctura roborans Whyti.

Rp. **Corticis chinae succirubrae**
grammata triginta 30
Radicis gentianae
Flavedinis corticium aurantiorum
aa grammata decem 10

Sladke korice	<i>pet grama</i>	5
Razriedjene žeste	<i>dvie sto grama</i>	200
Srezane i stučene moči mlako po šest dana.		
Iztištene i prokàpane bude	tekućine neka <i>dvie sto grama</i>	200

465. Tinctura chinae simplex.

Jednostavna chinina močevina.

Uzmi: Stučene kore rumenosočne chine	<i>dvadeset grama</i>	20
Razriedjene žeste	<i>sto grama</i>	100
Moči hladno po šest dana.		
Prokàpane procjedine neka bude	<i>sto grama</i>	100

466. Tinctura cinnamomi.

Močevina od sladke korice.

Uzmi: Stučene sladke korice	<i>sto grama</i>	100
Razriedjene žeste	<i>pet sto grama</i>	500
Moči mlačno po šest dana.		
Prokàpane procjedine neka bude	<i>pet sto grama</i>	500

Corticis cassiae cinnamom.

grammata quinque 5

Spiritus diluti

grammata ducenta 200

Conscissa et contusa digere per dies sex.

Tinctura expressa et filtrata sit

grammatum ducentorum 200

465. Tinctura chinae simplex.

Rp. **Corticis chinae succirubrae contusi**

grammata viginti 20

Spiritus diluti

grammata centum 100

Digere per dies sex.

Colatura filtrata sit

grammatum centum 100

466. Tinctura cinnamomi.

Rp. **Corticis cassiae cinamom. contusi**

grammata centum 100

Spiritus diluti *grammata quingenta* 500

Digere per dies sex.

Colatura filtrata sit

grammatum quingentorum 500

† 467. Tinctura colchici seminum.

Močevina od mrazovčeva sjemenja.

Pravi ju od

Stučenoga mrazovčeva sjemenja
deset grama 10

kako se pravi „naliepova močevina“.

Najveći pojedini obrok: 2·0 grama.

Najveći dnevni obrok: 6·0 grama.

† 468. Tinctura colocynthidum.

Tikvićeva močevina.

Pravi ju od

Srezanih i sjemenaka lišenih tikvićevih plodova
deset grama 10

kako se pravi „naliepova močevina“.

Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.

Najveći dnevni obrok: 3·00 grama.

† 469. Tinctura digitalis.

Naprstkova močevina.

Uzmi: **Srezanog naprstkovog lišća**
dvadeset grama 20

Razriedjene žeste *sto grama* 100

Moči mlačno po šest dana.

Prokàpane procjedine neka bude
sto grama 100

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.

Najveći dnevni obrok: 5·00 grama.

† 467. Tinctura colchici seminum.

Paretur e

Seminum colchici contusorum

grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

Dosis maxima singula: 2·0 gramma.

Dosis maxima pro die: 6·0 grammata.

1:5 sp. 7

† 468. Tinctura colocynthidum.

Paretur e

**Fructuum colocynthidis seminibus
liberatorum et conscissorum**

grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

Dosis maxima singula: 1·00 gramma.

Dosis maxima pro die: 3·00 grammata.

1:5 sp. 7

† 469. Tinctura digitalis.

Rp. **Foliorum digitalis conscissorum**

grammata viginti 20

Spiritus diluti

grammata centum 100

Digere per dies sex.

Colatura filtrata sit

grammatum centum 100

Serva in vitro nigro.

Dosis maxima singula: 1·00 gramma.

Dosis maxima pro die: 5·00 grammata.

470. Tinctura eucalypti.

Eukalyptova močevina.

Uzmi: **Stučenog eukalyptovog lišća**

četrdeset grama 40

Razriedjene žeste *dvie sto grama* 200

Moči mlačno po šest dana.

Prokàpane procjedine neka bude

dvie sto grama 200

Neka je tamno-smedja, u tankih slojevih zelenkasta, mirodijna nagrka okusa.

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

471. Tinctura gallarum.

Močevina od šišaraka.

Uzmi: **Stučenih hrastovih šišaraka**

dvadeset grama 20

Razriedjene žeste *sto grama* 100

Moči po šest dana.

Prokàpane procjedine neka bude

sto grama 100

472. Tinctura guajaci resinae.

Močevina od guajakove smole.

Uzmi: **Stučene guajakove smole**

dvadeset grama 20

Ciele žeste *sto grama* 100

Moči mlačno, dok se ne otopi.

Prokàpane močevine neka bude

sto i dvadeset grama 120

470. Tinctura eucalypti.

Rp. **Foliorum eucalypti contusorum**
grammata quadraginta 40
Spiritus diluti *grammata ducenta* 200
Digere per dies sex.
Colatura filtrata sit
grammatum ducentorum 200
Sit coloris atrobrunei, in stratis tenuibus viri-
descens, saporis aromatici subamari.
Serva in vitro nigro.

471. Tinctura gallarum.

Rp. **Gallarum quercus contusorum**
grammata viginti 20
Spiritus diluti *grammata centum* 100
Digere per dies sex.
Colatura filtrata sit *grammatum centum* 100

472. Tinctura guajaci resinae.

Rp. **Resinae guajaci contusae** *4. parts*
grammata viginti 20
Spiritus concentrati *grammata centum* 100
Digere ad solutionem.
Tinctura filtrata sit
grammatum centum et viginti 120

† 473. Tinctura ipecacuanhae.

Bljuvnjakova močevina.

Pravi ju od

Stučenog bljuvnjakovog korena

deset grama 10

kako se pravi „naliepova močevina“.

† 474. Tinctura jodi.

Jodna močevina.

Uzmi: **Joda** *deset grama* 10

Otopi ga tarući u staklenom tučku u

Ciele žeste *sto grama* 100

Odlivenu tekućinu čuvaj u crnoj, dobro zatvorenoj staklenki.

† 475. Tinctura lobeliae.

Lobelijina močevina.

Pravi ju od

Srežane cime nadute lobelije

deset grama 10

kao što „naliepovu močevinu“.

Čuvaj ju u crnoj staklenki.

476. Tinctura malatis ferri.

Močevina od željezovog malata.

Uzmi: **Izerpine željezovog malata**

dvadeset grama 20

† 473. Tinctura ipecacuanhae.

Paretur e

Radicis ipecacuanhae contusae

grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

† 474. Tinctura jodi.

Rp. **Jodi** *pur. rest* *grammata decem* 10 60

Solve terendo in mortario vitreo in

Spiritus concentrati

grammatibus centum 100 600

Liquorem defusum conserva in vitro nigro bene clauso.

Dosis maxima singula: 0.20 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

† 475. Tinctura lobeliae.

Paretur e

Herbae lobeliae inflatae conscissae

grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

Serva in vitro nigro.

476. Tinctura malatis ferri.

Tinctura ferri pomati. 5 pulv

Rp. **Extracti malatis ferri**

grammata viginti 20

Otopi za blaga grijanja u željeznoj tavi u
Žestene korične vode *sto grama* **100**
Kad se je u začepljenoj staklenki sleglo, pro-
kàpaj.

Neka je prokàpane močevine
sto i deset grama **110**

† 477. Tinctura nucis vomicae.

Kučibina močevina.

Pravi ju od

Kučibinog praška *deset grama* **10**
kao što „naliepovu močevinu“.

Najveći pojedini obrok: 0.50 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.50 grama.

† 478. Tinctura opii crocata.

**Šafranovana driemkova močevina. Sastav-
ljena ili Sydenhamova driemkova močevina.**

Uzmi: **Šafrana** *deset grama* **10**
Žestene korične vode *sto grama* **100**

Moči mlačno, dok se šafran podpuno ne izluži,
zatim iztisni i prociedi, da bude tekućine

sto grama **100**

pa pridodaj:

Na krupno stučenog sušenog driemka
deset grama **10**

Solve leni calore in patina ferrea, in:

Aquae cinnamomi spirituosae

grammatibus centum 100

Post sedimentationem in vitro obturato, filtra.

Sit tinctura filtrata

grammatum centum et decem 110

† 477. **Tinctura nucis vomicae.**

Paretur e

Pulveris seminum nucis vomicae

grammatibus decem 10

ut „Tinctura aconiti“.

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 1.50 gramma.

† 478. **Tinctura opii crocata.**

**Tinctura opii composita. Laudanum liquidum
Sydenhami.**

Rp. **Croci** *grammata decem* 10

Aquae cinnamomi spirituosae

grammata centum 100

Macera ad perfectam croci extractionem, dein
exprimendo cola, ut fluidum sit

grammatum centum 100

quibus adde:

Opium siccati grosse tusi

grammata decem 10

Moči mlačno po osam dana češće miešajući, dok se driemak, koliko je moguće, ne otopi, zatim izžmiči i prokàpaj.

Močevine neka je *sto grama* 100

Najveći pojedini obrok: 0·50 grama.

Najveći dnevni obrok: 2·00 grama.

† 479. Tinctura opii simplex.

Jednostavna driemkova močevina.

Uzmi: Na krupno stučenog sušenog driemka

dvadeset grama 20

Razriedjene žeste

sto i osamdeset grama 180

Moči mlačno po osam dana češće miešajući, dok se driemak, koliko je moguće, ne otopi, zatim izžmiči.

Prokàpane močevine neka bude

dvie sto grama 200

Najveći pojedini obrok: 0·50 grama.

Najveći dnevni obrok: 2·00 grama.

480. Tinctura ratanhae.

Ratanhina močevina.

Napravi ju od

Srezanog ratanhinog korena

dvadeset grama 20

kako se pravi „jednostavna chinina močevina“.

Digere per octiduum saepius agitando, donec opium, quantum fieri potest, solvatur, tunc exprime et filtra.

Tinctura sit *grammatum centum* 100

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 2.00 grammata.

† 479. Tinctura opii simplex.

Tinctura anodyna simplex. *(Fr. Schubert)*

Rp. **Opium siccati grosse tusi**

grammata viginti 20 ⁷⁰ ~~20~~ ³⁴/₂

Spiritus diluti

grammata centum et octaginta 180 ⁶³⁰

Stent in digestionem per octiduum, saepius agitando, donec opium, quantum fieri potest, solvatur, tunc exprime.

Tinctura filtrata sit

grammatum ducentorum 200 ⁷⁰⁰

Dosis maxima singula: 0.50 gramma.

Dosis maxima pro die: 2.00 grammata.

480. Tinctura ratanhae.

Paretur e

Radice ratanhae conscissae

grammatibus viginti 20 ²¹⁰

ut „Tinctura chinae simplex“.

481. Tinctura rhei Darelli.

Darellova ravedova močevina. Vinska ravedova močevina.

Uzmi: Srezanog ravedovog korena
dvadeset grama 20

Žute povlake od narančine kore
pet grama 5

Stučenog kardamomovog sjemena
dva grama 2

Malažkog vina *dvie sto grama* 200

Moči mlačno po šest dana; zatim izžmíči, pa u procjedini od
dvie sto grama 200

otopi

Sladorova praška *trideset grama* 30

Iza kako se je stajanjem podpuno slegla, prokàpaj odlivenu tekućinu.

Tako dobivene močevine neka bude
dvie sto i trideset grama 230

482. Tinctura valerianae aetherea.

Etirna odoljenova močevina.

Uzmi: Praška odoljenovog korena
deset grama 10

Etirne žeste *petdeset grama* 50

Moči mlačno po tjedan dana češće protresivajući, zatim oprezno odlij i spravi.

Močevine neka je *četrdeset grama* 40

481. Tinctura rhei Darelli.

Tinctura rhei vinosa.

Rp. **Radiciis rhei conscissae**
grammata viginti 20 *4 pila*

Flavedinis corticum aurantiorum
grammata quinque 5

Seminum cardamomi contusorum
grammata duo 2

Vini malagensis *grammata ducenta* 200

Digere per dies sex; dein exprime et in colatura
grammatum ducentorum 200

solve:

Pulveris sacchari *grammata triginta* 30

Quomodo post sedimentationem omnino finitam, filtra fluidum decantando.

Tinctura sic obtenta sit:
grammatum ducentorum et triginta 230

482. Tinctura valerianae aetherea.

Rp. **Pulveris radiciis valerianae**
grammata decem 10

Spiritus aetheris
grammata quinquaginta 50

Macera per hebdomadem saepius conquassando;
dein decanta caute et conserva.

Sit tinctura *grammatum quadraginta* 40

483. Tinctura valerianae spirituosa.

Žestena odoljenova močevina.

Uzmi: **Sitno sasječenog odoljenovog korena**
deset grama 10
Razriedjene žeste *petdeset grama* 50
Moči mlačno po šest dana.
Prokàpane procjedine neka bude
petdeset grama 50

484. Tinctura zingiberis.

Djumbirova močevina.

Uzmi: **Sasječenog djumbirovog podanka**
deset grama 10
Razriedjene žeste *petdeset grama* 50
Moči mlačno po šest dana.
Prokàpane procjedine neka bude
petdeset grama 50

485. Tragacantha.

Tragant.

Razne vrsti kozlinaca, grmova, što rastu u Maloj Aziji.
Lepirnjače.

Tragacantha
Tragacantha
Tragacantha
Prodaje se u pločicah, koje su tanke, ravne, okruglaste, manje više vijugavo ili u srp savijene, koncentričnimi i na polu okruglimi pojasi protkani, a osim toga u komaduljeih, koji su tanki i nitasti, na pužju sliku zasukani, rogoviti, poluprozirni, žilavi; u prah se teško daju strti, bjelkaste su ili žute, bez vonja, u vodi najedruju, sa petdeset dielova

483. Tinctura valerianae spirituosa.

Rp. Radicis valerianae minutim con-		
scissae	<i>grammata decem</i>	10
Spiritus diluti	<i>grammata quinquaginta</i>	50
Digere per dies sex.		
Colatura filtrata sit:		
	<i>grammatum quinquaginta</i>	50

484. Tinctura zingiberis.

Rp. Rhizomatis zingiberis conscissi		
	<i>grammata decem</i>	10
Spiritus diluti	<i>grammata quinquaginta</i>	50
Digere per dies sex.		
Colatura filtrata sit		
	<i>grammatum quinquaginta</i>	50

485. Tragacantha.

Multae astragalorum species in Asia minori nascentes.

Familia naceae

Lamina tenuia, plana, suborbiculata, plus minusve spiralia vel falciformia, zonis concentricis, semicircularibus transjecta; frustula tenua, filiformia, instar cochleae curvata, cornuosa, subdiaphana, lenta, in pulverem difficulter redigibilia, coloris albidii vel flavi, inodora, in aqua intumescencia, cum partibus

kipuće vode dadu gustu sluzavu otopinu, koja neutralno djeluje i s natronovim lugom požuti.

Razriediš li taj sluz vodom i naliješ na prokâpnik, to će ono, što na prokâpniku ostaje ako mu dodaš joda, postati će crno-modar, ali prokâp, dodavši mu jodne otopine, ne smije pomodriti.

Uvrućaš li deset centigrama tragantova praha s otopinom bakrova sulfata i kalijeva vodokisa otopina ne smije promieniti modre boje.

486. *Trifolium fibrinum.*

med. Mercurialis
Gorki trolist. Grozničina djetelina.

Trolistika raste kod nas u vodah stajaćicah i močvarah. Sirištare.

Raztrojeno **prizemno lišće** ima peteljke u rukavac razširene, listke su jajolike, ponešto sočne, jasno-zelene, gole, na okrajku čitave ili veoma sitno narovašene, bez vonja i veoma gorke.

487. **Tubuli praeparati carbolati.**

Karbolovane cievi odvodnice.

Drains. Drainages.

Jesu elastičke cievi kako kad duge kako kad prostrane, i kako kad debele sa strane prikladnimi otvori providjene. Neprestano moraju ležati zažmurene u vodi, u kojoj ima 5% karbolove kiseline, i čuvati se u dobro zatvorenih staklenkah; za porabu mogu valjati samo onda, ako su prije bile šest tjedana močene.

Tako priredjene cievi dolaze u promet.

quingenta aquae fervidae mucilaginem spissam reactionis neutrius, cum natrio hydrooxydato flavescentem praebentia.

Si haec mucilago aqua diluitur et filtratur, id, quod in filtro restiterit jodo conspersum, colorem e nigro caeruleum ducit, filtratum vero aqua jodata admixta caeruleum ne fiat.

Centigrammata decem pulveris tragacanthae cum solutione cupri sulfurici et kalii hydrooxydati ferefacta, color caeruleus solutionis ne permutetur.

486. *Trifolium fibrinum.*

Menyanthes trifoliata Linn., planta in nostris aquis stagnantibus et pratis paludosis indigena. *Gentianeae* Juss.

Folia radicalia, ternata, petiolis vaginantibus, foliolis obovatis, subsucculentibus, laete viridibus, glabris, integris vel minute crenatis, inodoris, admodum amaris.

487. *Tubuli praeparati carbolati.*

Drains. Drainages.

Sunt tubuli elastici, longitudinis, latitudinis et crassitiei diversae, in latere foraminibus aptis provisi.

Continue in solutione aëquosa 5% partes acidi carbolici continente immersi in vitro bene obturato servantur, et tantum per sex hebdomadas macerati applicentur.

Tubuli sic praeparati in commercio obveniunt.

488. Unguentum aromaticum.

Mirodiva pomast.

Uzmi: **Pelinove cime** *petdeset grama* **50**

Razriedjene žeste *stotinu grama* **100**

Razgnječi na kašu i moči mlaćno po tri sata,
zatim grij sa

Svinjske masti *četiri sto grama* **400**

dok nestane vlage; prociediv dodaj

Žutog voska *stotinu grama* **100**

Kad se je pomast raztalila, prociedi, i počekaj
da na pole ohladni a onda umiešaj:

Lovorovog ulja *petdeset grama* **50**

Borovičinog ulja

Metvičinog ulja

Ružmarinovog ulja

Trminog ulja

četiri **4**
po deset grama ~~**40**~~

i spravi.

† 489. Unguentum Autenriethi.

Autenriethova pomast. Pomast od bljuvaćeg kamena.

Uzmi: **Praška kalijeva stibiotartarata**

jedan dio **1**

Svinjske masti

četiri diela **4**

Tek kad uztreba izpremiešaj što pomnije.

488. Unguentum aromaticum.

Unguentum nervinum.

Rp. **Herbae absinthii**

grammata quinquaginta 50

Spiritus diluti *grammata centum* 100

In pulvem contusa digere per trihorium, dein calefiant cum:

Axungiae porci

grammatibus quadringentis 400

ad consumptionem humidi; colatis adde:

Cerae flavae *grammata centum* 100

Unguento nunc liquato, colato et semirefrigerato admisce denique agitando:

Olei lauri *grammata quinquaginta* 50

” **juniperi**

” **menthae crispae**

” **rosmarini**

” **lavandulae**

aa grammata quatuor 4

et serva.

† 489. Unguentum Autenriethi.

Unguentum tartari emetici.

Rp. **Pulveris kalii stibio tartarici**

partem unam 1

Axungiae porci *partes quatuor* 4

Misce exactissime ex tempore.

490. Unguentum cerussae.

Pomast od olovne bieli. Biela pomast.

Uzmi: Praška olovova karbonata
sto i dvadeset grama 120
stari što pomnije na jednoličnu kašicu sa:
Svinjske masti *stotinom grama* 100
zatim primiešaj:
Svinjske masti *stotinu grama* 100
staljene za blage topline sa:
Jednostavnog diachylnog melema
četrdeset grama 40
miešaj bez prestanka, pa kad ohladni, spravi.

491. Unguentum diachylon dr. Hebra.

Dra. Hebre diachylna pomast.

Uzmi: Svježe napravljenog jednostavnog
diachylnog melema *stotinu grama* 100
Umiešaj mu, dok je još tekuć,
Maslinovog ulja *stotinu grama* 100
Trminog ulja *pet grama* 5
Miešaj, dok ne dobiješ mekanu, bielu ili malo
sivkastu pomast.

492. Unguentum emolliens.

Omekšajuća pomast. Crème céleste.

Uzmi: **Bilog voska** *deset grama* 10
Vorvana *dvadeset grama* 20

490. Unguentum cerussae.

Unguentum album.

Rp. Pulveris plumbi carbonici
grammata centum et viginti 120
contere exactissime in pulvem homogeneam cum:
Axungiae porci *grammatibus centum* 100
dein admisce:
Axungiae porci *grammata centum* 100
cum:
Emplastri diachylon simplicis
grammatibus quadraginta 40
leni calore liquefacta, continue agita et refrigeratum
serva.

491. Unguentum diachylon dr. Hebra.

Rp. Emplastri diachylon simplicis re-
center parati *grammata centum* 100
Emplastro adhuc liquido admisce:
Olei sesami *grammata centum* 100
" lavandulae *grammata quinque* 5
Agita in unguentum molle, coloris albi vel
parum grisescentis.

492. Unguentum emolliens.

Crème céleste.

Rp. Cerae albae *grammata decem* 10
Cetacei *grammata viginti* 20

3 puch

Ulja sladkih badema

osamdeset grama 80

Raztali ih što polaganije, pa kad sasma ohladne, stari valjano, da dobiješ prebielu tvarinu, kojoj ćeš tada kap po kap dobro umiešati

Ružične vode *dvadeset grama* 20

493. Unguentum glycerini.

Glycerinova pomast.

Uzmi: **Tragakantova praška** *jedan gram* 1

stari ga sa:

Ciele žeste *pet grama* 5

i primiešaj:

Glycerina *četrdeset i devet grama* 49

Grij na vodenoj kupeljnici, uvijek jednako miešajući, dok se posve ne otopi.

494. Unguentum hydrargyri.

Živina pomast. Siva živina pomast.

Uzmi: **Žive** *tri stotine grama* 300

Ovčijeg loja *sto i petdeset grama* 150

Svinjske masti

četiri sto i petdeset grama 450

Stali loj s mašču, zatim prociedi.

set.
Olei amygdalarum dulcium *grammata octaginta* 80

Lenissime liquefiant et penitus refrigerata agita
l. a. in massam albissimam; cui denique guttatim
et intime admisce:

Aquae rosarum *grammata viginti* 20

493. Unguentum glycerini.

Rp. **Pulveris tragacanthae** *gramma unum* 1

contere cum

Spiritus concentrati *grammatibus quinque* 5

admisce

Glycerini *grammata quadraginta et novem* 49

Calefiant in balneo aquae sub agitatione con-
tinua ad solutionem perfectam.

494. Unguentum hydrargyri.

**Unguentum mercuriale. Unguentum neapo-
litanum. Unguentum hydrargyri cinereum.**

Rp. **Hydrargyri** *grammata trecenta* 300

Sebi ovilis *grammata centum quinquaginta* 150

Axungiae porci *grammata quadringenta quinquaginta* 450

Sebum cum axungia leni calore colliquefac-
tum cola.

6 parts

900 x6

2700

Kad ta pomast na pole ohladni, uzmi od nje
stotinu grama **100**
i tari malo po malo sa živom, ne dodav od nje
nove čestice, dok se prijašnja podpuno ne izgubije.

Tek kad je živa sasma porazdieljena, umiešaj
malo po malo i što bolje preostatak gore pomenute
pomasti od *pet stotina grama* **500**
raztaliv ju prije blago i pustiv, da opet na pole
ohladni. Zatim pomast spravi.

495. Unguentum jodatum.

Jodna pomast.

Uzmi: **Jodne močevine** *jedan dio* **1**
Jednostavne pomasti *devet dielova* **9**
Izpremiešaj što bolje.
Istom kad trebaš napravi ju.

496. Unguentum kalii jodati.

Pomast od kalijeva jodida.

Uzmi: **Kalijeva jodida** *jedan dio* **1**
otopljena u
Prekàpane vode *jednom dielu* **1**
primiešaj mu:
Jednostavne pomasti *osam dielova* **8**
Napravi ju istom kad trebaš.

Cum unguenti hujus refrigerati

grammatibus centum 100

tere hydrargyrum particulatim eo modo, ut novam particulam nonnisi tunc addas, si prior penitus extincta fuerit.

Solummodo post hydrargyri perfectam disparitionem, admisce sensim et intime, unguenti supra memorati, leniter liquati et semirefrigerati, residua

grammata quingenta 500

et serva.

495. Unguentum jodatum.

Rp. **Tincturae jodi** *partem unam* 1
Unguenti simplicis *partes novem* 9

Misce exactissime.

Ex tempore parandum.

496. Unguentum kalii jodati.

Rp. **Kalii jodati** *partem unam* 1
in **Aquae destillatae** *parte una* 1

soluti, cui admisce:

Unguenti simplicis *partes octo* 8

Ex tempore parandum.

nje
100
nje
bije.
iešaj
nute
500
pole

1
9

1

1

8

497. Unguentum plumbi acetici.

Pomast od olovova acetata.

Uzmi: Svinjske masti 240
dvie sto i četrdeset grama

Bilog voska 80
osamdeset grama

Raztali, prociedi, pa kad ohladnu, stari va-
ljano, da dobiješ čisto bielu tvarinu.

Sada otopi

Očišćenoga olovova acetata

pet grama 5

u Prekàpane vode 16
šestnaest grama

te umiešaj malo po malo u pomast. Spravi ju.

498. Unguentum plumbi tannici.

Pomast od olovova tannata. Pomast proti sadni (proležanju).

Uzmi: Trieslovine jedan dio

Osnovnoga olovova acetata 2

dva diela

Stari podpuno te primiešaj

Vaseline 17
sedamnaest dielova

Napravi istom kad uztreba.

499. Unguentum rosatum.

Ružična pomast. Kakaova pomast.

Uzmi: Kakaovog ulja 20
dvadeset grama

Sesamovog ulja 40
četrdeset grama

497. Unguentum plumbi acetici.

Unguentum saturninum. Unguentum lithargyri.

Rp. **Axungiae porci** *grammata ducenta et quadraginta* 240
Cerae albae *grammata octaginta* 80
Colliquefacta, colata et refrigerata agita l. a. in
massam albissimam.
Nunc solve:
Plumbi acetici depurati *grammata quinque* 5
in **Aquae destillatae** *grammatibus sedecim* 16
et admisce sensim et intime unguento agitato. Serva.

260

60

100

26

498. Unguentum plumbi tannici.

Parathryma seu unguentum contra decubitum.

Rp. **Acidi tannici** *partem unam* 1
Plumbi acetici basici *partes duas* 2
Contere intime et admisce:
Vaselinae *partes septemdecim* 17
Ex tempore parandum.

499. Unguentum rosatum.

Unguentum cacao.

Rp. **Olei cacao** *grammata viginti* 20
Olei sesami *grammata quadraginta* 40

Ružične yode *deset grama* 10
Pravi se, kao što „omekšajuća pomast“:

500. Unguentum sabadillae.

Sabadillna pomast. Ušna pomast.

Uzmi: **Jednostavne pomasti** *dvie sto grama* 200
Raztali ju za slabe vatre i dodaj:
Praška sabadillinih plodova *petdeset grama* 50
Razmiešav dodaj
Trminog ulja *dva grama* 2

501. Unguentum simplex.

Jednostavna pomast.

Uzmi: **Svinjske masti** *sto grama* 100
Bilog voska *dvadeset i pet grama* 25
Raztali sasvim na tenane, pa prociediv miešaj
neprestano, dok ne ohladni.

502. Unguentum sulfuratum.

Sumporna pomast. Svrabna pomast.

Uzmi: **Izpranog prehlapljenog sumpora** *šestdeset grama* 60
Praška biele krede *četrdeset grama* 40

Aquae rosarum *grammata decem* 10
Paretur ut „Unguentum emolliens“.

500. Unguentum sabadillae.

**Unguentum contra pediculos. Unguentum ad
phtiriasim.**

Rp. **Unguenti simplicis** *grammata ducenta* 200 1000
Leni igne liquatis adde:
Pulveris fructuum sabadillae
grammata quinquaginta 50 250
sub fine agitationis admisce
Olei lavandulae *grammata duo* 2 10

501. Unguentum simplex.

Rp. **Axungiae porci** *grammata centum* 100 100
Cerae albae *grammata viginti quinque* 25 18
Lenissime liquata et colata refrigerent sub agi-
tatione continua.

502. Unguentum sulfuratum.

Unguentum ad scabiem.

Rp. **Sulfuris sublimati loti**
grammata sexaginta 60
Pulveris cretae albae
grammata quadraginta 40

Dobro ih izpremiešav stari sa

Kupovnog kalijeva sapuna

sto i dvadeset grama 120

Svinjske masti *osamdeset grama* 80

Žutog voska *četrdeset grama* 40

koje si prije za blage toplote raztalio; pod konac umiešaj

Tekućeg katrana *šestdeset grama* 60

i spravi.

503. Unguentum zinci oxydati.

Pomast od tutijina kisa.

Uzmi: **Tutijina kisa** *jedan dio* 1

Jednostavne pomasti *devet dielova* 9. 70
450

Promiešaj što bolje.

Napravi, istom kad uztreba.

504. Valeriana.

Odoljan ili macina trava.

Macina trava raste po gorah sjeverne i srednje Evrope.
Odoljani.

*valer. 1/2-2%
cs. diel.* **Podanak** je osovljen, 4 centimetra dug, 2-5 centimetra debeo, od ostataka lišća kolutičav sa svih strana izbija iz njega pregusto, dugo, do 2 millimetra debelo, oblo, sivo-smedje, izprutano korijenje.

Žvačemo li korien, to žari, okusa je gorka, vonja težka. Neka se pobira jeseni, te osušen čuva u dobro zatvorenoj posudi.

Druge vrsti odoljana neka se ne rabe.

intime mixta contere cum:

Saponis kalini venalis

grammatibus centum viginti 120

Axungiae porci *grammatibus octaginta* 80

Cerae citrinae *grammatibus quadraginta* 40

leni colore liquefactis et sub fine admisce:

Picis liquidae *grammata sexaginta* 60

et serva.

120
80
40
60

503. Unguentum zinci oxydati.

zinc ox. 711g
Ung. 240
Cerae 200

Rp. **Zinci oxydati** *partem unam* 1

Unguenti simplicis *partes novem* 9

Misce exactissime.

Ex tempore parandum.

59
450

1
9

504. Valeriana.

Valeriana officinalis Linn., planta in montibus Europae septentrionalis et mediae crescens. Valerianeae De Candol!

Rhizoma erectum, 4 centimetra longum, 2.5 centimetra crassum, per residua foliorum annulatum, radices undique emittens creberrimas, longas, ad duo millimetra crassas, teretes, e cinereo fuscas, striatas.

Masticata radix urens, saporis amari, odoris gravis. Colligendae radices autumnis, siccatae in vase bene clauso servantur.

Species aliae valerianae rejiciantur.

505. Vaseline.

*čisti se od parafina
i od flumini i glijinskih
osobito
u petroleu*

Neka je žuta, prozračna, malo fluoreskujuća, mekana, bez duhe, osebujne težine 0·84, uz toplotu od 37° neka se tali; preko 180—360° prekàpljuje, neznatno se raztvarajuć. Neka reaguje srednje. U vodi i glycerinu ne topi se, malo u žesti, ali se topi u etiru i chloroformu, a s mastnima i hlapivima ulji daje se za raztaljivanja u svakom omjeru miešati. Kalijev vodokis, chlorovodična ili druga koja kiselina, ili kalijev permanganat neka na nju ne djeluju.

†† 506. Veratrinum.

Veratrin.

Biel, rahao prašak vrlo ljuta okusa, bez duhe je, ali draži na kihanje. Smjesa je nekoliko njih do sele nedovoljno poznatih palužina. U vodi se jedva topi, ali se u 4 diela žeste i u 2 chloroforma topi na lužasto reagujuću tekućinu.

čisti se

U vrućoj se chlorovodičnoj kiselini topi, postajuć crven. Stareš li ga sa deseterostrukom količinom ciele sumporne kiseline, fluoreskuje zelenkasto-žuto, zatim po crveni.

Ako se raztopina veratrina u sumpornoj kiselini tanko pospe sladorovim praškom, postaje najprije žuta, onda zelena, a napokon modra; za jedan sat iza toga pobliedi.

Raztopiš li 0·02 grama veratrina u kojoj kapi octove kiseline sa 20 šestornih centimetara vode,

505. Vaselina.

ing paraffin.
Paraffinum unguinosum, adeps mineralis, adeps petrolei,
cosmolina virginia.

Sit flava, translucida, parum fluorescens, mollis, odoris expers, ponderis specifici 0·84, calore 37° liquescens; temperatura 180°—360° excedente exigua dissolutione destillatur. Sit reactionis neutrius. In aqua et glycerino non solvitur, in spiritu vini pauca quantitate, in aethere et chloroformio solubilis, cum oleis pinguibus et aethereis ope liquefactionis omni proportione misceri potest. Kalio hydro-oxydato, acido hydrochlorico aut acido alio, vel kalio hypermanganico ne alteretur.

†† 506. Veratrinum.

*in: Sabadilla schein
via 2 1/2
in verate alb. Ros. Vera*
Peraculi veratrinum.
Pulvis albus, laxis, saporis valde pungentis,

odoris carens sed sternutationem causans. Est miscella plurium alkaloidorum adhuc non satis notorum. Aqua vix solubile; in partibus 4 spiritus et 2 chloroformii, in liquorem reactionis alkalinae solvitur.

Acido hydrochlorico fervido colore rubro solvitur. Centupla quantitate acidi sulfurici concentrati contritum, colore e viridescente flavo fluorescit, tum rubrum evadit. Ad stratum tenue veratrinum in acido sulfurico soluti saccharum pulverisatum spargendo, primo flavum, dein viridem, ad finem caeruleum induit colorem, hora elapsa autem pallescit.

Grammata 0·02 veratrinum, guttis aliquot acidi acetici et centimetris cubicis 20 aquae soluta, solu-

to se neka raztopina otopinom trieslovine ne taloži.
Žežen na platinennoj ploči, mora sasma izgoriti.

Najveći pojedini obrok: 0·005 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·020 grama.

507. Vinum chinae.

Chinino vino.

Uzmi: Chinine izerpine	<i>jedan gram</i>	1
Stari sa		
Malažkog vina	<i>osamdeset grama</i>	80
i dodaj:		
Jednostavne chinine močevine		
	<i>dvadeset grama</i>	20

Pomiešaj, pa nakon osam dana prokàpaj.

Neka je crveno-smedje i bistro.

† 508. Vinum colchici.

Mrázovčevó vino.

Uzmi: Vrlo dobro stučenih mrazovčevih		
sjemenka	<i>deset grama</i>	10
Malažkog vina	<i>petdeset grama</i>	50
Moči mlačno po šest dana češće miešajnci, zatim iztisni i prokàpaj.		
Prokapa neka bude	<i>petdeset grama</i>	50
<i>Najveći pojedini obrok: 1·00 gram.</i>		
<i>Najveći dnevni obrok: 3·00 grama.</i>		

tione acidi tannici, praecipitatum non praebeant.
Lamina platinea ignitum penitus comburat.

Cautissime serva.

Dosis maxima singula: 0·005 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·020 gramma.

507. Vinum chinae.

Rp. **Extracti chinae** *gramma unum* 1
Contere cum:
Vini malagensis *grammatibus octuagintis* 80

et adde:

Tincturae chinae simplicis
grammata viginti 20

Misce et post octiduum filtra.

Sit rubro-fuscum et limpidum.

† 508. Vinum colchici.

Rp. **Seminum colchici optime contu-**
sorum *grammata decem* 10
Vini malagensis *grammata quinquaginta* 50

Digere per sex dies saepius agitando, exprime
et filtra.

Filtratum sit

grammatum quinquaginta 50

Dosis maxima singula: 1·00 gramma.

Dosis maxima pro die: 3·00 grammata.

509. Vinum malagense.

Malažko vino.

Neka je plemenito, pravo, načinjeno od groždjenog soka, nesmiije biti okaljano trieslovinom ili štetnimi kovinami.

510. Vinum pepsini.

Pepsinovo vino.

Uzmi: **Topivog njemačkog pepsina**
Prekàpane vode *po jedan gram* 1
Razriedjene chlorovodične kiseline
deset centigrama 0·10
Dobro ih stari pa dodavaj malo po malo
Malažkog vina *četrdeset grama* 40
Moči mlačno šest dana češće miešajući, zatim prokàpaj.
Prokàpa neka bude *četrdeset grama* 40

† 511. Vinum stibiato-tartaricum.

Vino s bljuvaćom srieši. Bljuvaće ili Huxhamovo vino.

Uzmi: **Kalijeva antimonylo-tartarata**
dvadeset i pet centigrama 0·25
Malažkog vina *šestdeset grama* 60
Otopi i spravi.
Najveći pojedini obrok: 0·50 grama.
Najveći dnevni obrok: 1·50 grama.

509. Vinum malagense.

Sit generosum, genuinum, e succo uvae vitis paratum, minime tannino, aut metallis nocivis inquinatum.

510. Vinum pepsini.

Rp. Pepsini germanici solubilis	
Aquae destillatae	<i>aa</i> gramma unum 1
Acidi hydrochlorici diluti	
	<i>centigrammata decem</i> 0·10
Intime contritis adde sensim:	
Vini malagensis	
	<i>grammata quadraginta</i> 40
Macera per dies sex saepius agitando, dein filtra.	
Filtratum sit	<i>grammatum quadraginta</i> 40

† 511. Vinum stibiato-tartaricum.

Vinum antimonii. Vinum Huxhami. Vinum emeticum.

Rp. Kalii stibiato-tartarici	
	<i>centigrammata viginti et quinque</i> 0·25
Vini malagensis	<i>grammata sexaginta</i> 60
solve et serva.	

Dosis maxima singula: 0·50 gramma.

Dosis maxima pro die: 1·50 gramma.

512. Zedoaria.

Isiot ili citvar.

Isiot (curcuma zedoaria Roscoe) raste u žarkoj Aziji.
Banovice.

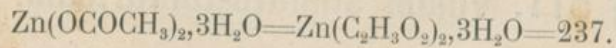
Podanak je jajolik, kolutičav, oguljen, te dolazi u promet većinom poprieko, gdje i uzduž na četvrtine razrezan.

Koturi su široki do 4 centimetra u promjeru, debeli 0.5 centimetra, jedri, žilavi, imaju bliedo-sivkasto-smedju koru, drvo je bliedje, ali ne žuto, malo splosnuto, korom kruto obuhvaćeno i puno sitnih smolnih posudica.

Žvakan korien pali, okusa je nagorka, vonja teška kamforasta.

† 513. Zincum aceticum.

Tutijin acetat.

Sitni, bez boje pločasti ledci, topivi u 3 diela mrzle, u 0.5 vruće vode i u 30 dielova žeste. Uvrućan se tali. Otopina je ružna kovinskoga okusa i reaguje slabo kiselo.

Otopinom ferrichlorida tamno porumeni. Sumporovodičnom vodom taloži se čisto bijelo. S natrijevim vodikom slaže biel stinut /allog, koji se u preobilnom kušalu sasma raztapa.

512. Zedoaria.

Curcuma zedoaria Roscoe, planta in Asia tropica indigena.
Scitamineae Juss.

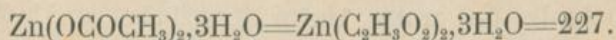
Rhizoma ovatum, anulatum, decorticatum, in mercaturam plerumque per transversum, interdum per longitudinem in quadrantes sectum venit.

Disci ad centimetra quatuor lati centimetrum dimidium crassi sunt compacti, tenaces, cortice coloris pallide e griseo fusci, ligno pallidiore, sed non flavo, paullo depresso, a cortice argute terminato, receptaculis resiniferis creberrimis parvis obsito instructi.

Rhizoma masticatum urens, saporis subamari, odoris gravis camphoracei.

† 513. Zincum aceticum.

Zinci acetas.

Crystalla subtilia, coloris expertia, lamellaria, in partibus 3 aquae frigidae, 0.5 fervidae et 30 spiritus solubilia. Fervefactum liquescit. Solutio est saporis nauseosi metallici, et reactionis lene acidae.

Solutione ferri sesquichlorati colore atre rubro tingitur. Aqua hydrosulfurata praecipitatum pure album praebet. Natrio hydrooxydato praecipitatum album gelatinosum exoritur, in reagenti superabundante plane solubile.

Ka i Mg acetat
Ungarni. 16. Okt. Col.
Iztaložiš li podpuno 10%-nu otopinu ammonijevim sulfidom, neka daje čisto biel talog, a od njega odlivena tekućina neka izparena i žežena ne ostavi preostatka. S celom sumpornom kiselinom slabo grijan tutijin acetat ne smije pocrniti. Otopiš li ga u tri diela vode, pa razriediš vodom, ne smije ni kako, ili samo vrlo malo pomutniti. *Jan. 1842.*

Čuvaj ga oprezno.

Najveći pojedini obrok: 0.10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0.50 grama.

ZnCl₂ + HCl
† 514. Zincum chloratum.

Tutijin chlorid.

Biel ili sivkasto-biel prašak, u vodi i žesti vrlo lako topiv. Na zraku vlažni i raztače se. Uz 115° tali se, žežen suklja u gust biel dim, ostavljajuć žut preostatak.

Vodena otopina slaže s natrijevim vodokisom biel stinut talog, koji se u preobilnom kušalu raztapa. Sa srebrovim nitratom stvara se biel sirast talog, koji se u dušičnoj kiselini ne raztapa, ali se raztapa u ammoniaku.

Pol grama neka daje sa isto toliko vode otopinu, koja ne ima lica te je tek malo mutna; dođiš li 2 kapi chlorovodične kiseline, mora mutneži

Solutio 10% ammonio sulfurato plane elicium, praecipitatum det pure album; liquor ab hoc decantatus, evaporatione et ignitione residuum non relinquit. Zincum aceticum acido sulfurico concentrato lene calefactum nigrum ne induat colorem. Partibus tribus aquae solutum et aqua dilutum, aut non, aut minime tantum turbetur.

Caute serva.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

† 514. Zincum chloratum.

Zinci chloridum.

Buty. Zinci
 $\text{ZnCl}_2 = 135.8.$

Pulvis albus, vel e griseo albus, aqua et spiritu facillime solubilis. Aëre humescit et deliquescit. Ad 115° liquescit, ignitum vapores densos albos spargit et residuum flavum relinquit.

Solutio aquosa natrio hydrooxydato, praecipitatum album gelatinosum praebet in superabundante reagenti solubile. Argento nitrico praecipitatum album caseosum exoritur, in acido nitrico non, sed in ammonia solubile.

Gramma semis, aquae eadem quantitate solutionem coloris expertem et vix turbidam praebet; additis guttis 2 acidi hydrochlorici, perturbatio post

by alkaloid
nakon nekoliko časova nestati, pa ako sada primetneš 3 diela žeste, ne smije sleći pahuljasta taloga. 10%-na chlorovodičnom kiselinom zakiseljena otopina ne smije se ni barijevim chloridom ni sumporovodičnom vodom promieniti. Otopiš li 1 grama u smjesi od 5 šestornih centimetara vode sa isto toliko ammoniaka, neka daje bistru i bez lica raztopinu, koja mora, kad ju ammonijevim sulfidom podpuno iztaložiš, dati čisto biel talog, pa od njega prokàpana tekućina ne smije izparena i žežena ostaviti znatnijeg preostatka. *Ca, Mg*

Grijan s preobilnim natrijevim vodokisom ne smije razvijati ammoniaka.

Čuvaj ga u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

*CO₂ + ZnO = ZnCO₃
CO₂ + Na₂CO₃ + H₂O = NaHCO₃
CO₂ = ZnO + CO₂*
† 515. Zincum oxydatum.

Tutijin kis. Tutijin cviet.

ZnO=81.

Nježan biel prašak bez lika; žežen žutne, a kad ohladni, opet pobieli.

U vodi se ne topi; u razriedjenoj octovoj kiselini raztapa se, pa ta raztopina slaže sa sumporovodičnom vodom čisto biel talog. *Ca*

Raztopina u razriedjenoj dušičnoj kiselini smije barijevim ili srebrovim nitratom tek slabo pomutniti. U 15 dielova octove kiseline mora se sasma raztopiti, a da ne zašumi. Presitiš li tu raztopinu

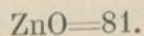
aliquot minutas dispareat, et nunc solutio partibus 3 spiritus praecipitatum floccosum non det. Solutio 10% acido hydrochlorico acidulata, nec baryo chlorato, nec aqua hydrosulfurata permutetur. Gramma semis in miscella e centimetris cubicis 5 aquae, et eadem quantitate ammoniae parata solutum, solutionem pellucidam et coloris expertem praebet, quae ammonio sulfurato perfecte elicitam praecipitatum det pure album, et liquor ab hoc defiltratus, evaporatione et ignitione residuum insignius non relinquat.

Natrio hydrooxydato superabundante calefactum ammoniam non emittat.

Serva in vase optime clauso.

† 515. Zincum oxydatum.

Zinci oxydum. Flores zinci.

Pulvis subtilis, albus, amorphus; ignitus flavescit et post refrigerationem iterum albus evadit.

Aqua non est solubile; acido acetico diluto solvitur, et solutio haec aqua hydrosulfurata praecipitatum pure album praebet.

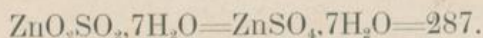
Acido nitrico diluto solutum, nitrate baryi vel argenti ad summum lene perturbetur. In partibus 15 acidi acetici plane et sine effervescentia solvatur. Solutionem hanc ammonia supersaturando, praeci-

ammoniakom, mora se talog, koji se izprva pojavi, opet podpuno na bistru bez lica ^{albo se čista vodu je} tekucinu raztopiti. Ta tekucina ^{Mg, Al} se nit ammonijevim oxalatom, niti natrijevim ^{Mg, Al} fosfatom ne taloži. Dodaš li ammoniakalnoj raztopini sumporovodične vode, sleći će čisto biel talog.

Čuvaj ga pomno u vrlo dobro zatvorenoj posudi.

† 516. Zincum sulfuricum.

Tutijin sulfat. Biela galica.

Bez boje bridnjasti ili iglasti ledci, istolični s gorkom solju. Osebuje je težine 1·95. Topi se u 0·7 diela mrzle i u 0·15 vruće vode.

Vodena otopina ljuta je, opora, kovinskoga okusa, te reaguje kiselo. S natrijevim vodokisom ⁷ slaže biel, stinut, u preobilnom kušalu raztopiv talog. Ta lužasta otopina ^(H₂SO₄) sumporovodičnom se vodom ^(H₂SO₄) bielo taloži. I barijev ^(H₂SO₄) chlorid slaže biel, u chlorovodičnoj kiselini ne topiv talog.

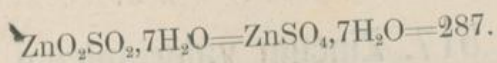
5%^{4el}-na otopina ne smije se srebrovim nitratom ^{Fe, Ni, Cu} promieniti, a kada ju chlorovodičnom kiselinom okiseliš, niti sumporovodičnom vodom. 1 gram mora se u 10 šestornih centimetara vode i 5 šestornih centimetara ammoniaka raztopiti bez lica, pa raztopina ne smije s natrijevim ^{Mg} fosfatom sleći taloga. Kad jedan dio ammonia-

pitatum initio nascens iterum perfecte in liquorem coloris expertem et pellucidum solvatur. Liquor hic nec ammonio oxalico, nec natrio phosphorico praecipitatum praebet. Solutioni ammoniacali aquam hydrosulfuratam adfundendo praecipitatum pure album oriatur.

Caute serva in vase optime clauso.

† 516. Zincum sulfuricum.

Zinci sulfas.

Crystalla coloris expertia, prismatica aut acicularia, sale amaro isomorpha. Ponderum specificum 1.95. Solvitur in partibus 0.7 aquae frigidae et 0.15 fervidae.

Solutio aquosa est saporis pungentis, nauseosi metallici, et reactionis acidae. Natrio hydroxydato praecipitatum album gelatinosum, in reagenti superabundante solubile, praebet. Solutio haec alkalina aqua hydrosulfurata praecipitatum album dat. Etiam baryo chlorato praecipitatum album oritur, in acido hydrochlorico insolubile.

Solutio 5% nitrato argenti, et acido hydrochlorico acidulata, aqua hydrosulfurata non permutetur. Gramma 1 centimetris cubicis 10 aquae et centimetris cubicis 5 ammoniae absque colore solvatur, et solutio haec natrio phosphorico non praebet praecipitatum. Pars una solutionis ammoniacalis,

kalne raztopine sumporovodikom podpuno iztaložiš, moraš dobiti čisto biel talog, prokàpana tekućina ne smije izparena i žežena ostaviti preostatka. Ugrijan s natrijevim vodokisom ne smije razvijati ammoniak^{amoniak}. Vodena otopina, kojoj si dodao grudicu tutije i razriedjene sumporne kiseline, ne smije sa škrobnom otopinom i kalijevim jodidom pomodriti.

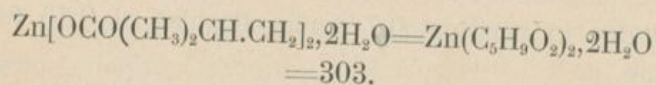
Pomno ga čuvaj.

Najveći pojedini obrok: 0·10 gram.

Najveći dnevni obrok: 0·50 grama.

† 517. Zincum valerianicum.

Tutijin valerianat.

Predstavlja tvarinu složenu od ljupinavih ledaca, koji sjaju kano biser i diše po odoljenovoj kiselini. Topi se u 90 dielova vode, i u 40 žeste otopina kuhana mutni.

Vodena otopina slaže s natrijevim vodokisom biel, u preobilnom kušalu raztopiv talog. Pomiešaš li je s cielom sumpornom kiselinom i žestom, pa onda slabo ugriješ i jednu kap smjese uliješ u mnogo vode, razvija poseban miomiris jabuke.

Vodena otopina slaže sa sumporovodičnom vodom čisto biel talog. U preobilnom ammoniak^{amoniaku}u imora se bistro raztopiti; raztopina ne smije u

hydrogenio sulfurato perfecte elicita, praecipitatum pure album det, et liquor defiltratus evaporatione et ignitione residuum non relinquat. Natrio hydrooxydato calefactum ammoniam non emittat. Solutio aquosa frusto zinci et acido sulfurico diluto mixta, solutione amyli et kalio jodato caerulea non evadat.

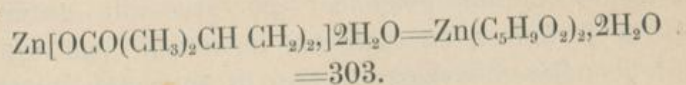
Serva caute.

Dosis maxima singula: 0·10 gramma.

Dosis maxima pro die: 0·50 grammata.

† 517. Zincum valerianicum.

Zinci valerianas.

Sistit massam e crystallis lamellaribus, nitoris margarinatei consistentem, odoris acidi valerianici. Solvitur in partibus 90 aquae et 40 spiritus; solutio ebulliens perturbatur.

Solutio aquosa natrio hydrooxydato praecipitatum album dat in reagenti superabundante solubile. Acido sulfurico concentrato et spiritu mixta, dein lene calefacta et miscellae gutta una in aquam copiosam infusa, aroma speciale pomorum spargitur.

Solutio aquosa aqua hydrosulfurata praecipitatum pure album praebet. In superabundante ammonia pellucide solvatur; solutio nec calcio chlorato,

vapnikovim chloridom, ni natrijevim fosfatom pomutniti. Iztaložiš li podpuno ferrichloridom, ne smije tekućina nad smeđe-crvenim talogom pokazivati crvena lica. Jaka vodena otopina ne smije bakrovim acetatom pomutniti.

Najveći pojedini obrok: 0·10 grama.

Najveći dnevni obrok: 0·50 grama.

518. Zingiber.

Gjumbir.

Ljekoviti gjumbir raste samonikao u žarkoj Aziji, a sadi se i u ostalih zemljah žarkoga podneblja. Bananovice.

Zamant, mife, kumbe

Podanak je u dlane razgranjen sa dvie strane stisnut, 2 centimetra širok, jedar, težak, pun sitnih smeđjih smolnih posudica; na svedenih stranah gornja je kora (lila) oguljena, na ostalih pak mjestih je odjeven sivkasto bielom ili žutkastom lilom; prieloma je zrnasta, vonja pronicava mirodijna, okusa žarka.

nec natrio phosphorico turbetur. Ferro sesquichlorato perfecte elicited, liquor, supra praecipitato fusco-rubro natans, colorem rubrum non praebeat. Solutio aquosa concentrata cupro acetico non perturbetur.

Dosis maxima singula: 0.10 gramma.

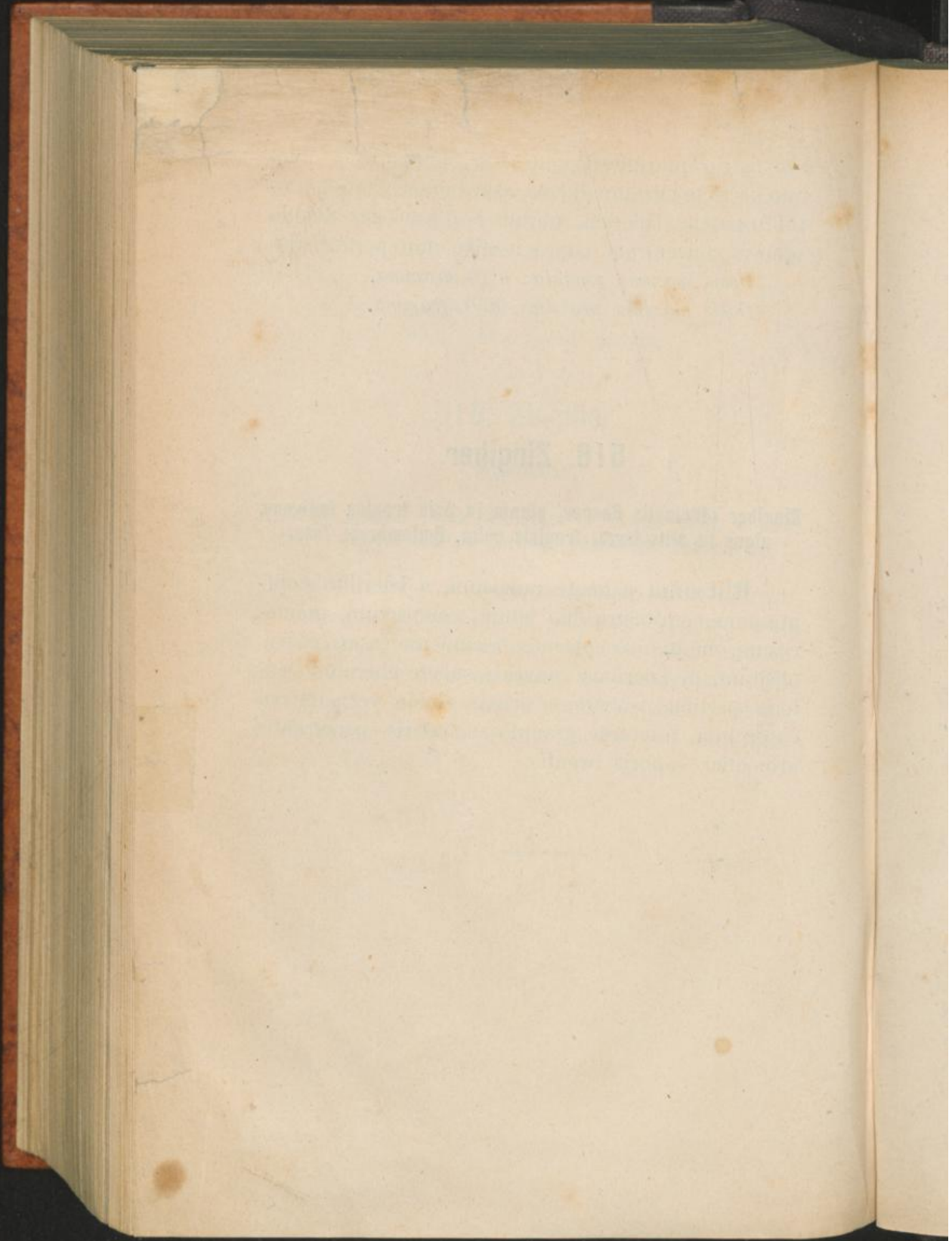
Dosis maxima pro die: 0.50 gramma.

518. Zingiber.

Zingiber officinalis Roscoe, planta in Asia tropica indigena atque in aliis terris tropicis culta. Scitamineae Juss.

Rhizoma palmate ramosum, a lateribus compressum, centimetra duo latum, compactum, ponderosum, multis receptaculis resiniferis fuscis parvis obsitum, in lateribus convexis subere liberatum, ceteris partibus subere e griseo albido vel subflavo contectum, fracturae granulosa, odoris penetrantis aromatici, saporis urentis.

171 28
12
710

KUŠAĆA SREDSTVA.
APPARATUS REAGENTIUM.

A) Kušala.

I. Približno peteronormalna kušala.

1. Acidum aceticum.

Octova kiselina.

$5C_2H_4O_2 = 0.300$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Ciele octove kiseline (96%)**

trideset i jedan gram i dvadeset i pet

centigrama **31.25**

Pomiešaj sa toliko prekapane vode, da bude čitave smjese 100 šestornih centimetara.

2. Acidum hydrochloricum.

Chlorovodična kiselina.

$5HCl = 0.182$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Ciele čiste chlorovodične kiseline**

sedamdeset i dva grama i osam decigrama **72.8**

Pomiešaj sa toliko prekapane vode, da bude čitave smjese 100 šestornih centimetara.

A) Reagentia.

I. Quinques circiter normalia reagentia.

1. Acidum aceticum.

$5C_2H_4O_2$: Centimetrum cubicum = 0.300 gramm.

Rp. **Acidi acetici concentrati (96%)**
grammata triginta unum et viginti quinque
centesimas **31.25**

Misce cum tanta aquae destillatae quantitate,
ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

2. Acidum hydrochloricum.

$5HCl$: Centimetrum cubicum = 0.182 gramm.

Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri**
grammata septuaginta duo et octo decimas **72.8**

Misce cum tanta aquae destillatae quantitate,
ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

3. Acidum nitricum.

Dušična kiselina.

$5\text{HNO}_3 = 0.315$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Ciele čiste dušične kiseline

šestdeset i tri grama **63**

Pomiešaj sa toliko prekàpane vode, da bude ciele smjese 100 šestornih centimetara.

4. Acidum sulfuricum.

Sumporna kiselina.

$5\frac{1}{2}\text{H}_2\text{SO}_4 = 0.245$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Ciele čiste sumporne kiseline (94%)

dvadeset i šest grama i šest centigrama **26.06**

Pomiešaj sa toliko prekàpane vode, da bude ciele smjese 100 šestornih centimetara.

5. Ammonia.

Ammoniak.

$5\text{H}_3\text{N} = 0.085$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Tekućeg čistog ammoniaka

osamdeset i pet grama **85**

Pomiešaj sa toliko prekàpane vode, da bude ciele smjese 100 šestornih centimetara.

3. Acidum nitricum.

5HNO_3 : Centimetrum cubicum = 0.315 gramm.

Rp. **Acidi nitrici concentrati puri**

grammata sexaginta tria 63

Misce cum tanta aquae destillatae quantitate,
ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

100

4. Acidum sulfuricum.

$5\text{H}_2\text{SO}_4$: Centimetrum cubicum = 0.245 gramm.

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri (94%)**

grammata viginti sex et sex centesimas 26.06

Misce cum tanta aquae destillatae quantitate,
ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

5. Ammonia.

$5\text{H}_3\text{N}$: Centimetrum cubicum = 0.085 gramm.

Rp. **Ammoniae purae liquidae**

grammata octoginta quinque 85

Misce cum tanta aquae destillatae quantitate,
ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

40

6. Ammonium carbonicum.

Ammonijev karbonat.

$\frac{5}{12}(\text{H}_4\text{N})_2\text{CO}_3 = 0.24$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Čistog ammoniaka (10%)

četrdeset dva i pol grama 42.5

Zasiti ga pranim čistim plinom ugljične kiseline. Zasićenoj otopini dodaj na novo

Čistog ammoniaka

četrdeset dva i pol grama 42.5

Zatim pomiešaj sa toliko prekàpane vode, da bude ciele smjese 100 šestornih centimetara.

7. Ammonium sulfuratum.

Ammonijev sulfid.

$\frac{5}{12}(\text{H}_4\text{N})_2\text{S} = 0.170$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Čistog ammoniaka (10%)

četrdeset dva i pol grama 42.5

Zasiti ga čistim pranim plinom sumporovodikom. Zasićenoj otopini dodaj na novo

Čistog ammoniaka

četrdeset dva i pol grama 42.5

Zatim pomiešaj sa toliko prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

Bez lica ili žutkasta bistra smrdljiva tekućina. S magnezijevim sulfatom ili barijevim chloridom neka ne slaže taloga.

Čuvaj ga u dobro zatvorenoj posudi.

6. Ammonium carbonicum.

$\frac{5}{2}(\text{H}_4\text{N})_2\text{CO}_3$: Centimetrum cubicum = 0.24 gramm.

Rp. **Ammoniae purae (10%)**

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Satura gaso acidi carbonici loto puro. Solutioni saturatae adde iterum

Ammoniae purae

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Tum misce tanta aquae destillatae quantitate, ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

7. Ammonium sulfuratum.

$\frac{5}{2}(\text{H}_4\text{N})_2\text{S}$: Centimetrum cubicum = 0.170 gramm.

Rp. **Ammoniae purae (10%)**

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Satura gaso hydrosulfurato loto puro. Solutioni saturatae adde iterum

Ammoniae purae

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Tum misce tanta aquae destillatae quantitate, ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Liquor decolor aut subflavus, limpidus, odoris foetidi. Magnesio sulfurico vel baryo chlorato ne praecipitatum praebeat.

In vase bene clauso serva.

II. Približno jednostavno normalna kušala.

8. Ammonium chloratum.

Ammonijev chlorid.

$\text{H}_4\text{NCl} = 0.0534$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Očišćenoga ammonijeva chlorida**

pet grama i trideset i četiri centigrama **5.34**

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

9. Ammonium oxalicum.

Ammonijev oxalat.

$\frac{1}{2}(\text{H}_4\text{N})_2\text{C}_2\text{O}_4, \text{H}_2\text{O} = 0.071$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenoga ammonijeva oxalata**

sedam grama i jedan decigram **7.1**

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude čitave otopine 100 šestornih centimetara.

S jedkom natrijevom lužinom ugrijan mora razvijati ammoniaka.

Primiešaš li otopine vapnikova sulfata, stvoriti će se biel mutnež, koji se dodavši mu octove kiseline ne gubi.

S otopinom vapnikova chlorida slaže biel, u razriedjenoj chlorovodičnoj kiselini podpuno raztopiv talog. Žežen na platinenoj ploči mora izgoriti bez ostatka, pri čem neka jedva štogod ougljeni.

II. Reagentia semel circiter normalia.

8. Ammonium chloratum.

H_1NCl : *Centimetrum cubicum* = 0.0534 gramm.

Rp. **Ammonii chlorati depurati**

grammata quinque et triginta quatuor centesimas 5.34

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

9. Ammonium oxalicum.

$\frac{1}{2}(\text{H}_4\text{N})_2\text{C}_2\text{O}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$: *Centimetrum cubicum* = 0.071 gramm.

Rp. **Ammonii oxalici crystallisati**

grammata septem et unam decimam 7.1

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Cum liquore natrii caustici calefactum ammoniam emittit.

Solutione calcii sulfurici admixta perturbatio alba oritur, addito acido acetico non disprens.

Solutione calcii chlorati praecipitatum praebet album in acido hydrochlorico diluto plane solubile. Lamina platinea candefactum haud carbonescens absque residuo comburat.

10. Baryum chloratum.

Barijev chlorid.

$\frac{1}{2}\text{BaCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O} = 0.1219$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Na prašak strtoga uledjenoga barijeva chlorida**

dvanaest grama i devetnaest centigrama 12·19

Otopi ga u malo prekàpane vode, pa razriedi otopinu tolikom količinom prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

Otopinom vapnena sulfata mora odmah pomutniti. Sa srebrovim nitratom slaže biel talog, koji se u dušičnoj kiselini ne raztapa. Reaguje srednje.

Sumporovodičnom vodom ili ammonijevim sulfidom neka ne mutni. Kad sumpornom kiselinom podpuno iztaložiš, zatim ugrijav tekućinu odliješ i na platinenoj ploči izpariš, ne smije dati preostatka.

11. Calcium chloratum.

Vapnikov (kalcijev) chlorid.

$\frac{1}{2}\text{CaCl}_2 = 0.0554$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Ciele čiste chlorovodične kiseline**

četрнаest grama i šest decigrama 14·6

Razriedi jednakom količinom prekàpane vode, vrućaj, da zakipi i dodavaj malo po malo za neprestana vrienja

Čistoga vapnikova karbonata

koliko treba

10. Baryum chloratum.

$\frac{1}{2}\text{BaCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$: *Centimetrum cubicum* = 0.1219
gramm.

Rp. **Baryi chlorati crystallisati, in pul-
verem redacti**

grammata duodecim et novemdecim centesimas 12.19

Solve in modica aqua destillata, solutionemque dilue tanta aquae destillatae quantitate, ut solutionis volumen 100 centimetra cubica efficiat.

Solutione calcii sulfurici illico perturbatur. Argento nitrico praecipitatum dat album in acido nitrico insolubile. Est reactionis neutrius.

Aqua hydrosulfurata aut ammonio sulfurato non permutetur. Acido sulfurico diluto elicitum ad perfectionem, liquor decantatus post calefactionem, supra lamina platinea evaporatus, residuum non relinquat.

11. Calcium chloratum.

$\frac{1}{2}\text{CaCl}_2$: *Centimetrum cubicum* = 0.0554 *gramm.*

Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri**

grammata quatuordecim et sex decimas 14.6

Dilue cum aequali parte aquae destillatae, coque ad ebullitionem, et adde sub continua ebullitione in portionibus parvis

Calcii carbonici puri *s. q.*

da se kiselina savršeno zasiti i da raztopina srednje reaguje. Prokàpanu raztopinu razriedi tolikom količinom prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

12. Ferrum sesquichloratum.

Ferrichlorid.

${}^1_6\text{Fe}_2\text{Cl}_6, 12\text{H}_2\text{O} = 0.090$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Otopljenog ferrichlorida**

osamnaest grama i sedam decigrama 18.7

Razriedi prekàpanom vodom na toliko, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

13. Kalium chromicum flavum.

Žuti kalijev chromat.

${}^1_2\text{K}_2\text{CrO}_4 = 0.0973$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenoga žutoga kalijeva chromata**

devet grama i sedamdeset tri centigrama 9.73

Otopi u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

Žuta tekućina, koja chlorovodičnom kiselinom rumeni; kuhana s njom razvija chlora. Sa srebrovim nitratom slaže tamno crven talog.

Dušičnom kiselinom jako zakiseljen ne smije srebrovim nitratom ni najmanje pomutniti.

ut acidum perfecte saturatum et solutio reactionis neutrius sit. Solutionem filtratam dilue cum tanta aquae destillatae quantitate, ut liquor 100 centimetrorum cubicorum evadat.

12. Ferrum sesquichloratum.

$\frac{1}{6}\text{Fe}_2\text{Cl}_6, 12\text{H}_2\text{O}$: *Centimetrum cubicum* = 0.090
gramm.

Rp. **Ferri sesquichlorati soluti**

grammata octodecim et septem decimas 18.7

Dilue cum tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

13. Kalium chromicum flavum.

$\frac{1}{2}\text{K}_2\text{CrO}_4$: *Centimetrum cubicum* = 0.0973 gramm.

Rp. **Kalii chromici crystallisati flavi**

grammata novem et septuaginta tres
centesimas 9.73

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Liquor coloris flavi, acido hydrochlorico rube-
scit; cum eodem coctus chlorum emittit. Argento
nitrico praecipitatum atre rubrum praebet.

Acido nitrico fortiter acidulatum, argento nitrico
nec minime perturbetur.

14. Kalium ferricyanatum.

Kalijev ferrikyanid.

${}^1_6\text{K}_6\text{Fe}_2\text{Cy}_{12} = 0.1096$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Crvenoga kalijeva ferrikyanida**

deset grama i devetdeset i šest centigrama **10.96**

Otopi u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

Crvena tekućina. S otopinom ferrosulfata slaže tamno modar talog. S ferrichloridom biva tamno smeđe-zelena, ali se s njim ne taloži.

Ako s ferrichloridom stvara modar talog, nije za porabu.

Čuvaj ga u crnoj staklenki.

15. Kalium ferrocyanatum.

Kalijev ferrokyanid.

${}^1_8\text{K}_8\text{Fe}_2\text{Cy}_{12}, 6\text{H}_2\text{O} = 0.1055$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenoga kalijeva ferrokyanida**

deset grama i petdeset i pet centigrama **10.55**

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

Bliedo žuta tekućina. S ferrosulfatom daje bliedo modar, a s ferrichloridom tamno modar talog.

Neka reaguje srednje. Chlorovodičnom kiselinom zakiseljena otopina ne smije barijevim chloridom pomutniti.

14. Kalium ferricyanatum.

${}^1_6\text{K}_6\text{Fe}_2\text{Cy}_{12}$: Centimetrum cubicum = 0.1096 gramm.

Rp. **Kalii ferricyanati rubri**

grammata decem et nonaginta sex centesimas **10.96**

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Liquor coloris rubri. Solutio sulfatis ferrosi praecipitatum atre caeruleum praebet. Ferro sesquichlorato colorem atre fusco-viridem induit, sed praecipitatum non praebet.

Si ferro sesquichlorato praecipitatum caeruleum oritur, non est adhibendum.

Serva in vitro nigro.

15. Kalium ferrocyanatum.

${}^1_8\text{K}_8\text{Fe}_2\text{Cy}_{12}, 6\text{H}_2\text{O}$: Centimetrum cubicum
= 0.1055 gramm.

Rp. **Kalii ferrocyanati crystallisati**

grammata decem et quinquaginta quinque
centesimas **10.55**

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Liquor clare flavus. Ferro sulfurico oxydulato dat praecipitatum clare caeruleum, ferro sesquichlorato autem atre caeruleum.

Sit reactionis neutrius. Solutionem acido hydrochlorico acidulatam, baryum chloratum non perturbet.

16. Kalium sulfocyanatum.

Kalijev sulfokyanid. Kalijev rhodanid.

$\text{KSCN} = 0.097$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Uledjenoga kalijeva sulfokyanida
devet grama i sedam decigrama 9.7

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

Razriedjenoj otopini ferrichlorida daje poput mjedi crveno lice. Ta smjesa chlorovodičnom kiselinom ne smije izgubiti lica.

Pomiešan sa čistom razriedjenom chlorovodičnom kiselinom ne smije primiti lica.

17. Magnesium sulfuricum.

Magnesijev sulfat.

$\frac{1}{2} \text{MgSO}_4, 7\text{H}_2\text{O} = 0.123$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Uledjenoga magnesijeva sulfata
dvanaest grama i tri decigrama 12.3

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

18. Natrium carbonicum.

Natrijev karbonat.

$\frac{1}{2} \text{Na}_2\text{CO}_3, 10\text{H}_2\text{O} = 0.143$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Uledjenoga čistoga natrijeva karbonata
četnaest grama i tri decigrama 14.3

16. Kalium sulfocyanatum.

Rhodan ka

KSCN: *Centimetrum cubicum* = 0.097 gramm.

Rp. **Kalii sulfocyanati crystallisati**

grammata novem et septem decimas 9.7

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Solutionem ferri sesquichlorati dilutam colore rubro cupreo tingit. Miscella haec acido hydrochlorico non decoloratur.

Acido hydrochlorico diluto puro mixtum coloris expers maneat.

17. Magnesium sulfuricum.

$\frac{1}{2}$ MgSO₄,7H₂O: *Centimetrum cubicum* = 0.123 gramm.

Rp. **Magnesii sulfurici crystallisati**

grammata duodecim et tres decimas 12.3

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

18. Natrium carbonicum.

$\frac{1}{2}$ Na₂CO₃,10H₂O: *Centimetrum cubicum* = 0.143 gm.

Rp. **Natrii carbonici crystallisati puri**

grammata quatuordecim et tres decimas 14.3

Otopi u toliko prekàpane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

19. Natrium phosphoricum.

Natrijev fosfat.

$\frac{1}{3}\text{Na}_2\text{HPO}_4, 12\text{H}_2\text{O} = 0.119$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenoga natrijeva fosfata**
jedanaest grama i devet decigrama **11.9**

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

20. Plumbum aceticum.

Olovov acetat.

$\frac{1}{2}\text{Pb}(\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2)_2, 3\text{H}_2\text{O} = 0.1892$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenoga olovova acetata**
osamnaest grama i devetdeset i dva centigrama **18.92**

Otopi ga u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetrorum cubicorum evadat.

19. Natrium phosphoricum.

$\frac{1}{3}\text{Na}_2\text{HPO}_4, 12\text{H}_2\text{O}$: *Centimetrum cubicum* = 0.119 gm.

Rp. **Natrii phosphorici crystallisati**
grammata undecim et novem decimas 11.9

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetra cubica efficiat.

20. Plumbum aceticum.

$\frac{1}{2}\text{Pb}(\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2)_2, 3\text{H}_2\text{O}$: *Centimetrum cubicum*
= 0.1892 gramm.

Rp. **Plumbi acetici crystallisati**
grammata octodecim et nonaginta duo
centesimas 18.92

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetra cubica efficiat.

III. Ne normalna kušala.

21. Acidum hydrochloricum concentratum.

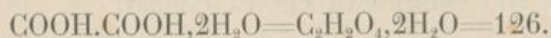
Ciela chlorovodična kiselina.

22. Acidum nitricum concentratum.

Ciela dušična kiselina.

23. Acidum oxalicum crystallisatum.

Uledjena ceceljna kiselina.

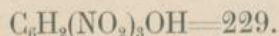
Prosvitni leđci bez boje i duhe, jako kiselá okusa. Ugrijana na 100° raztače se u vlastitoj leđčanoj vodi; uz višu toplotu se raztvára i hlapi sasma. Topi se u devet díelova vode a lako u žesti.

Vodena otopina slaže s vapnenom vodom biel praškast talog, koji se ne raztapa u octovoj kiselini, ali se raztapa u chlorovodičnoj.

U deseterostrukoj količini vode mora se sasma i lako otopiti. Na platinenoj ploči žežen neka izgara podpunó.

24. Acidum picrinicum.

Pikrova kiselina. Trinitrofenol.

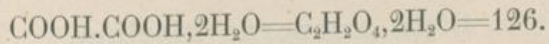
Predstavlja leđčaste nažute svjetle ploštice. Oprezno grijana tali se uz 122·5°, zatim prehlapljuje.

III. Reagentia non normalia.

21. Acidum hydrochloricum concentratum.

22. Acidum nitricum concentratum.

23. Acidum oxalicum crystallisatum.

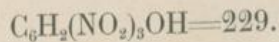

Crystalla pellucida, coloris et odoris expertia, saporis fortiter acidi. Ad 100° ferefactum in aqua propria crystallina liquescit; altiori temperatura decomponitur et plane avolat. Solvitur in partibus novem aquae; in spiritu est facile solubile.

Solutio aquosa aqua calcis praecipitatum album pulveriforme praebet, insolubile in acido acetico, sed solubile in hydrochlorico.

Decupla quantitate aquae perfecte et facile solvatur. Supra lamina platinea ignitum absque residuo comburat.

24. Acidum picrinicum.

Sistit lamellas crystallinas subflavas nitentes. Cautè ferefactum ad 122.5° liquescit, dein sublimatur.

Jako uvrućana raztvara se uz prasak. U mrzloj vodi teško se topi, još teže uz prisutnost rudnih kiselina. Otopina ima vrlo gorak okus i reaguje kiselo.

Vodena otopina slaže s otopinom ammoniakalnoga bakrova sulfata zelenkast talog; a s većinom alkaloidnih soli, kao s otopinom chininova sulfata ili strychninova nitrata stvara žutkast ledčast talog.

Za porabu načini za hlada zasićenu vodenu otopinu, u kojoj ima po prilici 1°/₁₀ pikrinove kiseline.

25. Acidum sulfuricum concentratum.

Ciela sumporna kiselina.

26. Acidum tannicum.

Trieslovina.

Za porabu otopi jedan dio trieslovine u 19 dielova vode.

27. Aether.

Etir.

28. Aether petrolei.

Petrolni etir.

Tekućina dobivena iz americkanskog kamenitog ulja prekàpljivanjem.

Neka je bistar, bez lica, jedva petrolne duhe, vrlo lako upaljiv, brzo i podpuno hlapiv, tako da njim napojena bugaćica, nakon što etir izhlapi.

Fortiter candefactum detonando decomponitur. In aqua frigida est difficile solubile, adhuc difficilius acidis mineralibus praesentibus. Solutio est saporis valde amari et reactionis acidae.

Solutio aquosa, solutione sulfatis cupri ammoniacalis praecipitatum viridescens praebet; plurimis autem salibus alkaloideis sicut: sulfatis chinini aut strychnini nitrici solutione praecipitatum dat subflavum crystallinum.

Usui para solutionem aquosam frigide saturatam, quae circiter 1% acidi picrinici continet.

25. Acidum sulfuricum concentratum.

26. Acidum tannicum.

Pro usu solve partem 1 acidi tannici i partibus 19 aquae.

27. Aether.

28. Aether petrolei.

Liquor destillationis ope e petroleo americano elicitus.

Sit limpidus, coloris expers, odorem petrolei vix spargens, facillime inflammabilis, celeriter et plane avolans ita, ut in charta bibula liquore imbuta

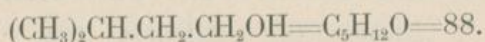
nezadrži ni duhe ni ljage. Na vodi pliva, a ne topi se u njoj. Osebujuća mu težina neka ne nadmašuje 0·670—0·675. Uz 50—60° neka uzvrije. Jod mora ružičastom bojom otapati.

Sa četvrt objama plinovitim ammoniakom zasićene žeste i s manjom količinom srebrova nitrata po nekoliko časaka kuhan ne smije posmedjiti.

Čuvaj ga u malih, vrlo dobro zatvorenih posudah na hladu.

29. Alcohol amylicus.

Amylna žesta. Amylov alkohol.

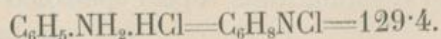

Bez lica, bistra, uljasta tekućina neugodne prodiruće duhe po patočnom ulju. Osebujuća mu je težina 0·814, uz 131—132° vrije. Topi se u tri diela vode; ta otopina ima osebujuću težinu 0·998. Sa žestom, etirom i celom octovom kiselinom mieša se u svih omjerih.

Grijanjem sasna hlapi ne ostavljajuć preostatka.

30. Anilinum hydrochloricum.

Anilinov hydrochlorid.

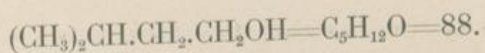
Bezbojni ili crvenkasti, iglasti ili ljuskasti ledci. Uvrućan na 192° tali se, uz višju toplotu prehlapljuje. U vodi i žesti lako se topi.

exhalatione peracta nec odor, nec macula relinquatur. In aqua, cui supernatat, solvi non potest. Pondus specificum ne excedat numerum 0·670—0·675. Calore 50 ad 60° ebulliat. Jodum colore rosaceo solvat.

Cum voluminis quadrante spiritus ammonia gasiformi impregnati et minore copia argenti nitrici per aliquot temporis momenta concoctus, ne colorem fuscum induat.

In vasibus non amplis, optime clausis, loco frigido servetur.

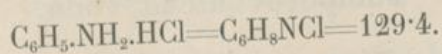
29. Alcohol amylicus.

Liquor decolor, limpidus, oleaceus, odoris ingrati penetrantis, fermentoleum redolentis. Pondus specificum 0·814, ad 131—132° ebullit. Solvitur in tribus partibus aquae, pondus specificum solutionis huius est 0·998. Spiritu, aethere et acido acetico concentrato est in omnibus proportionibus miscibilis.

Calefactione penitus avolet et residuum non relinquat.

30. Anilinum hydrochloricum.

Crystalla coloris expertia aut rubescentia acicularia vel lamellaria. Fervefactum ad 192° liquescit, in temperatura altiori sublimatur. Aqua et spiritu est facile solubile.

Promućkaš li razriedjene vodene otopine sa 3—4 kapi jedke natrijeve lužine, zatim uliješ u otopinu chlorna vapna, primi tamno ljubičasto lice.

31. Aqua bromi.

Bromna voda.

Kao kušalo rabi smjesu od 20 šestornih centimetara decinormalne otopine kalijeva bromata sa 0·3 grama kalijeva bromida i 1 šestornim centimetrom razriedjene chlorovodične kiseline. Načini, istom kad trebaš.

32. Aqua calcis.

Vapnena voda.

33. Aqua chlori.

Chlorna voda.

34. Aqua hydrosulfurata.

Sumporovodična voda.

$H_2S=0\cdot004$ grama u jednom šestornom centimetru.

U mrzlu prekàpanu vodu, iz koje si prije iztjerao zrak kuhanjem, uvadjaj dobro opranog plina sumporovodika, pa zasiti njim vodu tako, kako je

Solutio aquosa diluta, 3—4 guttis liquoris natrii caustici conquassata, dein in solutionem calcariae chloratae infusa, colorem atre violaceum induit.

31. Aqua bromi.

Miscellam e centimetris cubicis 20 solutionis kalii bromici decinormalis, grammatibus 0.3 kalii bromati et 1 centimetro cubico acidi hydrochlorici diluti ex tempore paratam, reagentis instar usui adhibe.

32. Aqua calcis.

Aq. calcis.

33. Aqua chlori.

34. Aqua hydrosulfurata.

H_2S : Centimetrum cubicum = 0.004 gramm.

In aquam destillatam frigidam, prius coquendo ab aëre liberatam, immite gas hydrosulfuratum bene lotum, et satura eo aquam ita, sicut pro paratione

propisano za pripremu chlorne vode. Voda otapa kod 18° približno trostruk objam plina, a to je po težini blizu 0·45%.

Bezbojna tekućina neugodne duhe kao gnjila jaja; uplivom zraka lagano se raztvvara, izlučujuć nažuto-biel talog sumpora.

Držiš li nad otvorom boce, u kojoj ima sumporovodične vode, otopinom srebrova nitrata navlaženu bugaćicu, odmah pocrni.

Ferrichloridom odmah i jako pomliečni.

Čuvaj ju u manjih, vrlo dobro zatvorenih bočicah na hladu.

Za točno iztraživanje sumporovodična voda obično nije dosta osjetljiva. Kad je tako, zasiti tekućinu, koju iztražuješ, plinom sumporovodikom, u mjesto da joj dodaš sumporovodične vode.

35. *Argentum nitricum.*

Srebrov nitrat.

Kao kušalo rabi decinormalnu otopinu. 50%-nu otopinu, koju trebaš, da njom kušaš na arsen, načini, pomiešav jednake količine srebrova nitrata i prekàpane vode.

aquae chlori praescriptum est. Aqua 18° circiter tertantum gasi volumen solvit, quod ponderis circiter 0.45% respondet.

Liquor odoris ingrati ovi putridi, coloris expers; actione aëris sensim decomponitur, tum sulfur elicited sedimentum subflavo-album praebet.

Charta bibula solutione nitratis argenti humectata, super orificio vasis aquam hydrosulfuratam contenti tenta illico nigrescit.

Ferro sesquichlorato illico et fortiter lactescens fiat. —

Serva in lagenis minoribus optime clausis loco frigido.

Pro explorationibus exactis aqua hydrosulfurata de regula non est satis sensibilis. Occasione tali liquor explorandus, in locum additionis aquae hydrosulfuratae, gaso hydrosulfurato saturetur.

35. Argentum nitricum.

Explorationis causa adhibe solutionem $\frac{1}{10}$ normalem. Solutionem 50% pro exploratione arsenici necessariam para mixtione quantitatum aequalium argenti nitrici et aquae destillatae, ✓

$\frac{1/2 Ba(NO_3)_2}{2} = 0.065 \text{ n/lcc}$
36. Baryum nitricum.
Barijev nitrat.

Uzmi: **Uledjenoga barijeva nitrata**

šest i pol grama **6.5**

Otopi u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 100 šestornih centimetara.

To je kušalo polunormalno.

S otopinom vapnikova sulfata odmah se taloži, a srebrovim nitratom se ne mienja.

Neka reaguje srednje, pa neka se niti sumporovodičnom vodom, nit ammonijevim sulfidom ne mienja.

Iztaložiš li ga podpuno razriedjenom sumpornom kiselinom, pa ugrijav tekućinu prokàpaš, ne smije ostaviti izparna preostatka.

37. Benzinum.

Benzin.

Tekućina dobivena prekàpljivanjem iz amerikanškoga kamenitog ulja.

Neka je bistar, bez lica, posebne duhe, nakapljivan na bugaćicu mora hlapiti, ne ostavljajuć preostatka; neka se vrlo lako daje upaliti, pa neka se vrlo malo topi u vodi, laglje u žesti i u etiru. Osebnajna težina neka mu ne nadmašuje broj 0.680 0.700. Uz 60—80° mora uzvriti. Joda mora otapati ružičastom bojom.

Neka nije primiešan benzinom od fosilnog drva, koji možeš kao i u petrolnom etiru pronaći.

Čuvaj ga u manjih vrlo dobro zatvorenih posudah na hladu.

36. Baryum nitricum.

Rp. **Baryi nitrici crystallisati**

grammata sex et dimidium 6·5

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio 100 centimetra cubica efficiat.

Reagens hoc est seminormale.

Solutione calcii sulfurici illico praecipitatum praebet, argento nitrico non permutatur.

Sit reactionis neutrius et nec aqua hydrosulfurata nec ammonio sulfurato permutetur.

Acido sulfurico diluto perfecte praecipitato, et liquore post calefactionem defiltrato, filtratum evaporatum residuum non relinquat.

37. Benzinum.

Liquor destillatione e petroleo americano elicitus.

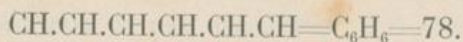
Sit limpidus, coloris expers, odoris peculiaris, super chartam bibulam guttatim defusus sine remanentia avolans, valde inflammabilis, in aqua minime, in spiritu aethereque facilius solubilis. Pondus specificum ne excedat numerum 0·680—0·700. Calore 60—80° ebulliat. Jodum colore rosaceo solvat.

Ne benzino e lignis fossilibus parato commixtum sit, quod ut in aethere petrolei cognoscitur.

In vasis non amplis optime clausis loco frigido servetur.

38. Benzolum.

Benzol.

Tekućina bez lica, lako gibka, svjetlo jako odbija, diše posebno mirodivo. Osebuje je težine 0·885 kod 15°. Uz 80·5° vrije, ali hlapi takodjer kod obične toplote lako i podpuno. Ohladjen do tališta leda skrutne na ledčastu tvarinu, koja se uz 4·5° opet tali. U vodi se ne topi, sa žestom, etirom i chloroformom se mieša. Lako se upaljuje te izgara pušećim se plamenom, neostavljauc preostatka.

U pušećoj se dušičnoj kiselini mirno ugrije i raztapa na bistru tekućinu. Razriediš li tu otopinu preobilnom količinom vode, izlučuje uljaste kapljice, koje u vodi padaju prama dnu a duhu imaju kao ulje gorkih badema. Promućkan s cijelom sumpornom kiselinom ne smije niti nakon dužeg vremena posmedjiti.

39. Calcium hydrooxydatum.

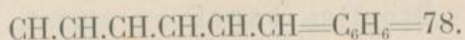
Vapnikov vodokis.

Napravi ga istom kad trebaš, pomiešav paljena vapna s polovicom prekàpane vode.

40. Calcium oxydatum.

Vapnikov kis.

38. Benzolum.

Liquor coloris expers, facile mobilis et lucem forte refrangens, odoris peculiaris aromatici. Pondus specificum ad 15° 0·885. Ebullit ad 80·5°, sed etiam temperatura communi facile et perfecte avolat. Usque ad gradum liquescentiae glaciei refrigeratum in massam crystallinam congelat, quae 4·5° denuo liquescit. Est in aqua insolubile, cum spiritu, aethere et chloroformio miscibile. Facile exardescit et cum flamma fumante absque residuo deflagrat.

In acido nitrico fumante leniter calefit et in liquorem limpidum solvitur. Solutio haec aqua abundante diluta guttas oleiformes, in aqua submergentes et odorem olei amygdalarum amararum praebentes secernit. Cum acido sulfurico concentrato conquassatum nec post longius temporis spatium colorem fuscum induat.

39. Calcium hydrooxydatum.

Paretur ex tempore commixtione calcis ustae cum dimidia quantitate aquae destillatae.

40. Calcium oxydatum.

41. Calcium sulfuricum solutum.

Otopljen vapnikov sulfat.

Uzmi: **Praška vapnikova sulfata**

koliko te je volja.

Nalij na nj' oko 50 dielova prekàpane vode. Neka stoji nekoliko dana uz češće miešanje; zatim prokàpaj utaloženjem očišćenu tekućinu. Sadržaje po prilici 0·2% vapnikova sulfata.

Neutralno reagujuća tekućina bez lica; s barijevim nitratom i s ammonijevim oxalatom odmah se taloži.

42. Charta exploratoria caerulea.

Modra kušaća artija.

Uzmi: **Jake lakmusove otopine**

koliko te je volja.

Dodavaj kap po kap ammoniaka, dok upravo pomodri. U toj tekućini omoči odrezke bijele bugačice, suši ih i spravi u dobro zatvorenoj posudi.

43. Charta exploratoria lutea.

Žuta kušaća artija.

Uzmi: **Krupno stučenog kurkuminog**

korena *jedan dio* **1**

Nalij na nj'

Razriedjene žeste (70%)
šest dielova **6**

41. Calcium sulfuricum solutum.

Rp. **Calcii sulfurici pulverati** *q. v.*

Superfunde circiter 50 partes aquae destillatae.
Stet pluribus diebus et saepius conquassetur; dein
filtra liquorem per sedimentum depuratum. Continet
circiter 0.2% sulfatis calcii.

Liquor decolor, reactionis neutrius; nitrate baryi
nec non ammonio oxalico illico praecipitatum praebet.

42. Charta exploratoria caerulea.

Rp. **Solutionis laecae musci concentratae**

q. v.

Adde guttatim ammoniae tantam quantitatem,
ut coloris praecise caerulei evadat. In liquore hoc
humesce parcellas chartae bibulae albae, sicca eas
et sepone in vas probe clausum.

43. Charta exploratoria lutea.

Rp. **Radicis curcumae ruditer tusae**

partem unam 1

Infunde cum

Spiritus diluti (70%) *partibus sex* 6

Moči hladno nekoliko dana, češće protresivajući.
U prokàpanoj tekućini moči odrezke čiste bugačice,
suši ih u sjeni i spravi u tami.

44. Charta exploratoria rubra.

Crvena kušaća artija.

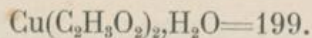
U modru lakmusovu otopinu kapljaj toliko fosforne kiseline, da se modro lice otopine u crveno prevrgne. U toj tekućini moči odrezke bijele bugačice, pak ih u sjeni suši i u tami spravi.

45. Chloroformium.

Chloroform.

46. Cuprum aceticum.

Bakrov acetat. Kupriacetat.

Tamno zeleni, kiselo djelujući leđci. Topi se u 15 dielova mrzle i u 5 vruće vode.

Uvrućan razvija duhu octove kiseline. Vodena otopina pretvara se preobilnim ammoniakom u bistru, tamno modru tekućinu.

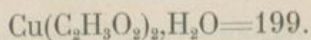
Macera per aliquot dies, interim saepius con-
quassando. In liquore filtrato humesce parcelas
chartae bibulae purae, sicca eas loco umbroso, et
serva a luce remotas.

44. Charta exploratoria rubra.

Solutioni caeruleae laccae musci instilla acidi
phosphorici quantitatem sufficientem, ut color solu-
tionis caeruleus in rubrum permutetur. Hoc liquore
tingantur parcelae chartae bibulae albae, quae in
loco umbroso siccentur et a luce remotae serventur.

45. Chloroformium.

46. Cuprum aceticum.

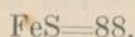
Crystalla atre viridia; reactionis acidae. Solvitur
in partibus 15 aquae frigidae et 5 fervidae.

Fervefactum odorem acidi acetici spargit. So-
lutio aquosa, ammonia superabundante, in liquorem
pellucidum atre caeruleum permutatur

Pomiešan sa preobilnom jedkom natrijevom lužinom i uvrućan do vrienja slaže ern talog; od njega prokàpana tekućina ne smije se sumporovodičnom vodom mienjati.

47. Ferrum sulfuratum.

Ferrosulfid.

Čvrsti komadi, sjajući poput kovine, napravljeni stalivanjem razžarena željeza sa sumporom.

Poliven razriedjenom sumpornom kiselinom razvija sumporovodika, kojemu je duha kao kod gnjilih jaja; raztopina pošto je uvrućana i zakipjela daje š kalijevim ferrikyanidom modar talog.

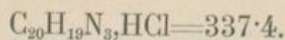
48. Ferrum sulfuricum.

Ferrosulfat.

Stepi, istom kad trebaš, prašak ferrosulfata sa dvostrukom količinom prekàpane mrzle vode.

49. Fuchsinum.

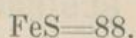
Fuchsin. Rosanilinov hydrochlorid.

Predstavlja zlatno-zelene ledce kovinskog sjaja. U vodi se teško, a u vodi sa žestom pomiešanoj lako krasnom crvenom bojom topi. Crvena otopina gubi ammoniakom lice. Vrućan izgara bez ostatka.

Liquore natrii caustici superabundante mixtum et ad ebullitionem coctum, praecipitatum nigrum praebet; liquor ab hoc defiltratus aqua hydrosulfurata non permutetur.

47. Ferrum sulfuratum.

Frusta compacta, nitoris metallici, ope colliq-
factionis ferri candescentis cum sulfure parata.

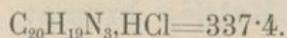
Acido sulfurico diluto superfuso, hydrogenium sulfuratum odoris ovi putridi spargit; solutio post ebullitionem, kalio ferricyanato, praecipitatum caeruleum praebet.

48. Ferrum sulfuricum.

Pro usu ex tempore conquassa ferrum sulfu-
ricum oxydulatum pulverisatum cum quantitate du-
plici aquae frigidae destillatae.

49. Fuchsinum.

Rosanilinum hydrochloricum.

Sistit crystallata aureo-viridia, nitoris metallici. Aqua difficile, sed aqua spiritu mixta facile et colore pulchro rubro solvitur. Solutio rubra ammonia decoloratur. Fervefactum absque residuo comburit.

50. Hydrargyrum bichloratum corrosivum.

Jedki merkurichlorid.

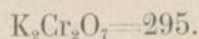
Uzmi: Jedkog merkurichlorida *jedan dio* 1
Otopi u
Prekàpane vode *devetnaest dielova* 19

51. Kalium aceticum solutum.

Otopljen kalijev acetat.

52. Kalium bichromicum.

Kalijev bichromat.

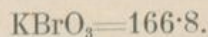
Predstavlja tamno žuto-crvene ledce; topi se u 10 dielova vode na crvenu, kiselu reagujuću tekućinu. Vodena otopina slaže sa olovovim acetatom žut, u jedkoj natrijevoj lužini raztopiv talog. Uvrućan na platinenoj žici tali se i bojadiše plamen blijedo ljubičasto.

53. Kalium bromatum.

Kalijev bromid.

54. Kalium bromicum.

Kalijev bromat.

Bezbojni iglasti, ljuskavi ili pločasti ledci, topivi u blizu 16 dielova mrzle i u dvostrukoj količini ključajuće vode, netopivi u žesti.

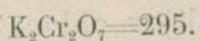
50. Hydrargyrum bichloratum corrosivum.

Rp. Hydrargyri bichlorati corrosivi
partem unam 1

Solve in
Aquae destillatae *partibus novemdecim* 19

51. Kalium aceticum solutum.

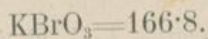
52. Kalium bichromicum.

Sistit crystallata atre flavo-rubra; aquae partibus
10 in liquorem rubrum reactionis acidae solvitur. *an leicht zu lösen*
Solutio aquosa, plumbo acetico praecipitatum praebet
flavum, in liquore natrii caustici solubile. Supra filo
platineo fervefactum liquescit et flammam colore
pallide violaceo tingit.

53. Kalium bromatum.

54. Kalium bromicum.

Crystalla coloris expertia, acicularia, lamellosa
vel tabularia, solubilia in partibus circiter 16 aquae
frigidae et in dupla quantitate aquae ebullientis, in
spiritu autem insolubilia.

Vodena otopina sumpornom ili dušičnom kiselinom od izlučena broma požuti. Uvrućan na 350° raztvorajući se izprva se lagano tali, kašnje prasne. Pomiešan sa gorivimi tvarinama prasne udarcem ili uvrućanjem veliko žestinom. Žežen na platinenoj žici bojadiše plamen jako ljubičasto.

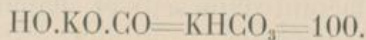
Vodena otopina neka sumporovodičnom vodom samo od izlučena sumpora pomutni, ali ammonijevim oxalatom neka ne pomutni.

55. Kalium chloricum.

Kalijev chlorat.

56. Kalium hydrocarbonicum.

Kalijev hydrokarbonat.

Predstavlja prozračne ledce bez boje. Topi se u jedno 4 diela vode; u žesti se ne topi. Reaguje srednje.

Poliven razriedjenom sumpornom kiselinom jako šumi. Uvrućan na platinenoj žici bojadiše plamen bliedo ljubičasto, ali ne žuto.

Vodena otopina ne smije se sumporovodičnom vodom mienjati i to niti kad si ju prije octovom kiselinom zasitio. Presićena dušičnom kiselinom ne smije ni barijevim ni srebrovim nitratom pomutniti. Žežeš li 5 grama suhe tvorine u platinenoj taljici, neka ostavi 3.44—3.45 grama preostatka.

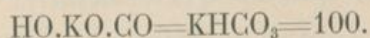
Solutio aquosa acido sulfurico aut nitrico addito, bromo deliberato flavescit. Ad 350° calefactum ex initio sub decompositione lente liquescit, dein detonat. Materiis combustibilibus mixtum percussione vel calefactione explodit magna cum vehementia. Filo platineo candefactum, flammam intense violaceam reddit.

Solutio aquosa addita aqua hydrosulfurata solummodo sulfure deliberato permutetur, ammonio oxalico autem non permutetur.

55. Kalium chloricum.

56. Kalium hydrocarbonicum.

Kalium bicarbonicum.

Sistit crystallata pellucida, coloris expertia. Solvitur in circiter 4 partibus aquae; in spiritu est insolubile. Reactionis alkalinae.

Acido sulfurico diluto superfusum vehementer effervescit. Super filo platineo candefactum, flammam pallide violaceam sed non flavam reddit.

Solutio aquosa, aqua hydrosulfurata, nec praecedente acido acetico saturatione permutetur. Acido nitrico supersaturata ne baryo neve argento nitrico perturbetur. Grammata 5 praeparati sicci in cibulo platineo candefacta grammata 3.44—3.45 residui relinquunt.

Ledce stari na nježan prašak, osuši ga tištenjem medju bugačicom, zatim od njega uzmi točno vaganih 10 grama i spravi, dok ih trebao budeš.

57. Kalium jodatum.

Kalijev jodid.

58. Magnesium hydrooxydatum.

Magnesijev kis.

Sa dušičnom kiselinom napravljena raztopina ne smije srebrovim nitratom pomutniti.

59. Natrium hydrocarbonicum.

Natrijev hidrokarbonat.

60. Natrium hydrooxydatum.

Natrijev vodokis.

Uzmi: **Jake otopine natrijeva vodokisa (32%)**

trideset i jedan gram i dvadeset i dva

centigrama **31·22**

Razriedi ih sa toliko prekapane vode, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

61. Natrium nitrosum.

Natrijev nitrit.

$\text{NaNO}_2=69.$

Solva tvarina sastavljena od presitnih ledaca. U vodi i žesti lako se topi. Poliješ li malo od njega celom sumpornom kiselinom, suklja smedje-crvene

Crystalla contere in pulverem subtilem, quem siccationis causa inter chartam bibulam exprime, dein recipe ab eo partes ponderis grammatum 10, exacte mensuratas et serva pro usu.

57. Kalium jodatum.

58. Magnesium hydrooxydatum.

Solutio acido nitrico parata nitrate argenti ne turbetur.

59. Natrium hydrocarbonicum.

60. Natrium hydrooxydatum.

Rp. **Solutionis natrii hydrooxydati concentratae (32%) grammata triginta unum et viginti duas centesimas 31·22**

Dilue cum tanta aquae destillatae quantitate, ut liquor 100 centimetra cubica efficiat.

61. Natrium nitrosum.

NaNO_2 —69.

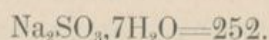
Massa salina e crystallis minimis formata. Aqua et spiritu facile solubile. Pars parva, acido sulfurico concentrato superfusa, vapores fusco-rubras emittit.

pare. Na platinenoj žici držan u plamen bojadiše ga jako žuto.

Za porabu otopi ga u 19 dielova prekàpane vode.

62. Natrium sulfurosum.

Natrijev sulfit.

Ledci bez boje. Na zraku se razpada i okisavajuć se pretvara se u natrijev sulfat. U vodi se lako topi, otopina djeluje lužasto.

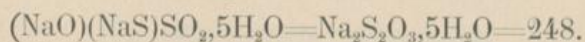
Razriedjenom sumpornom kiselinom razvija se iz otopine sumporov dvokis, ali ona pri tom ni za grijanja ne mliečni. Na platinenoj žici užaren bojadiše plamen žuto.

Jaka vodena otopina slaže sa barijevim chlo-ridom talog, koji se u chlorovodičnoj kiselini mal ne podpuno raztapa.

Čuvaj ga u valjano zatvorenoj posudi. Za po-rabu otopi ga u 19 dielova prekàpane vode.

63. Natrium thiosulfuricum.

Natrijev thiosulfat.

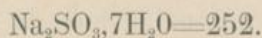

Prozračni ledci; na zraku se ne mienja, u vodi se lako topi, ali se ne topi u žesti. Vrućáš li ga u kušaljci, tali se u ledčanoj vodi; u miru ohladnjela otopina ostaje tekuća; ali čim umetneš komadićak krutnog natrijeva thiosulfata, skrutne se uz razvi-janje topline u isti mah na ledčanu tvarinu.

Filo platineo in flammam immissum hanc colore intense flavo tingit.

Pro usu solve in 19 partibus aquae destillatae.

62. Natrium sulfurosum. L

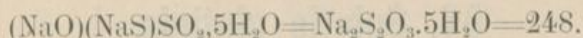
Crystalla coloris expertia. Aëre fatiscit et oxydatione in natrium sulfuricum permutatur. Aqua facile solvitur, solutio est reactionis alkalinae.

Acidum sulfuricum dilutum e solutione et calefiendo non lactescente, acidum sulfurosum expellit. Filo platineo candefactum flammam flavam reddit.

Solutio aquosa concentrata, baryo chlorato, praecipitatum praebet, quod in acido hydrochlorico fere ex toto solubile sit.

Serva in vase probe clauso. Pro usu solve in 19 partibus aquae destillatae.

63. Natrium thiosulfuricum. *hyposulfuro*

Crystalla pellucida; aëre non permutatur; aqua facile solvitur, sed non spiritu. In tubo exploratorio fervefactum, in aqua crystallina liquescit; solutio tranquille refrigerans liquida manet, sed cum granulato natrii thiosulfurici compacti injecto, evolutione caloris illico in massam crystallinam rigescit.

Vodena otopina razvija sa razriedjenom chlorovodičnom kiselinom duhu sumporova dvokisa i mliečni. Srebrov nitrat slaže biel talog, koji kuhan pocrnjuje.

Za pripremu decinormalne otopine rabi uledjen natrijev thiosulfat i to takav, čija razriedjena otopina barijevim chloridom ne mutni, ako si i tekućini toliko jodne otopine dodao, da je požutila.

64. Solutio amyli.

Škrobna otopina.

Uzmi: **U prašak strvena čistog škroba**
pet centigrama 0·05

Tari ga što bolje sa 1 šestornim centimetrom prekàpane vode i ulij tekućinu za miešanja u kušaljku, u kojoj ima već od prije 9 šestornih centimetara do vrienja ugrijane prekàpane vode, zatim cielo 1—2 puta uzvari.

Napravi ju istom, kad je trebaš, pa ako bi bila odviše mutna, prokàpaj.

65. Solutio glutinis.

Keljna otopina.

Kuhaj na drobno stučenog kelja od kosti sa po prilici 100 dielova vode, dok se većim dielom otopi.

Napravi ju istom, kad trebaš.

Solutio aquosa, acido hydrochlorico diluto mixta odorem acidi sulfurosi spargit, et solutio etiam lactescit. Argentum nitricum praecipitatum dat album ebullitione nigrescens.

Pro paratione solutionis $\frac{1}{10}$ normalis, natrium thiosulfuricum crystallisatum est adhibendum et quidem tale, cuius solutio diluta baryo chlorato non perturbatur, etiam si liquori tanta quantitas solutionis jodi fuerit addita, ut coloris flavi evaserit.

64. Solutio amyli.

Rp. Amyli puri pulverati

centigrammata quinque 0·05

Tritura optime cum 1 centimetro cubico aquae destillatae, et miscellam agitatum infunde in tubum exploratorium. in quo iam prius 9 centimetri cubici aquae destillatae ad ebullitionem cocti erant; dein coque totum 1—2 iterate ad ebullitionem.

Pro usu para ex tempore et si valde turbida esset, filtra.

65. Solutio glutinis.

Gluten osseum in frustula parva contusum coque in circiter 100 partibus aquae, donec maxima pars soluta fuerit.

Pro usu ex tempore para.

66. Solutio indici.

Čivitna raztopina.

Sa dimećom sumpornom kiselinom napravljenu čivitnu raztopinu razriedi, kad ju želiš za iztraživanje u plamenu upotriebiti, tako da kroz raztopinu vidiš plamen, koji si kalijevim karbonatom obojadisao, ali da se boja natrijevim karbonatom bojadisana plamena ugasi.

67. Solutio jodi et kalii jodati.

Otopina joda sa kalijevim jodidom.

Rabi odmjernu jodnu otopinu.

68. Solutio laccae musci.

Lakmusova otopina.

Kupovnog lakmusa izluži 1—2 puta vrućom žestom. Preostatku dodaj malko vode, pa kad se stelja podpuno slegne, odlij od nje vodu. Zatim polij stelju po prilici dvadesetorostrukom količinom ključale prekàpane vode i poslie nekoliko dana prokàpaj. Tako isto moći ćeš višeput uraditi, dok je još tekućina tamno modra. Pomiešane otopine razdieli na dvoje; jednomu dielu dodavaj kap po kap toliko razriedjene sumporne kiseline, da odlučno porveni, zatim prilij od drugoga diela toliko, da bude tekućina ljubičasta.

Napuni tekućinom posudu samo do polovice i začepi pamukom.

66. Solutio indici.

Solutionem indici, acido sulfurico fumante paratam, si ad reactiones flamma peractas adhibere velis, dilue ita, ut flammam kalio carbonico coloratam trans solutionem videas, sed color flammae natrio carbonico coloratae extincta sit.

67. Solutio jodi et kalii jodati.

Applica jodi solutionem volumetricam.

68. Solutio laccae musci.

Laccam musci venalem extrahe 1—2 vicibus spiritu fervido. Residuo adde paucillam aquam, et sedimento iam perfecte deposito, aquam ab eo defunde. Dein adfunde sedimento aquae destillatae ebullientis partes circiter 20, et post aliquot dies filtra. Actionem hanc pluries repetere poteris, donec liquor colorem atre caeruleum praebet. Solutiones commixtas divide in partes 2; parti unae adde guttatim tantam quantitatem acidi sulfurici diluti, ut colorem decise rubrum induat, tum adfunde ex altera parte tantum, ut liquor violaceus evadat.

Vasis tantum partem dimidiam liquore reple et obtura gossypio.

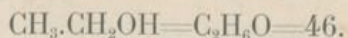
Hoćeš li tom otopinom načiniti lakmusove artije, uzmi na 1 dio lakmusa umjesto 20 samo 6 dielova vode.

69. Spiritus.

Žesta.

70. Spiritus absolutus.

Absolutna žesta.

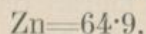

Tekućina bez lica, žestene duhe, osebujne težine 0·794. Uz 78·3° vrije. Upaljena izgara slabo svjetlećim plamenom.

Ako u žesti ne ima vode, ne mutni, kad ju sa benzolom promućkaš. Na udubenom stakalcu izparena sasma hlapi, ne ostavljajuć preostatka posebne duhe.

71. Zincum purum.

Čista tutija.

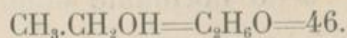
Predstavlja modrasto-biele šibke kovinskog sjaja ili kapljicam nalike grudice. Osebujna joj je težina 6·9. Vrućana na 433° se tali.

U razriedjenoj sumpornoj ili chlorovodičnoj kiselini raztapa se vrlo lagano, razvijajuć vodika. Rastapanje vrlo se pospieši, kad se tutija sa koma-

Si ope solutionis chartam laccae musci velis parare, ad partem 1 laccae loco 20, tantum 6 partes aquae adhibe.

69. Spiritus.

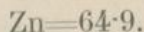
70. Spiritus absolutus.

Liquor decolor, aromatis spirituosus; pondus specificum: 0.794. Ad 78.3° ebullit. Inflammatus flamma lene lucente comburit.

Si spiritus aquam non continet, benzolo concuassatus non perturbatur. Vitro concavo evaporatus penitus avolet, et residuum odoris peregrini non relinquat.

71. Zincum purum.

Sistit bacillos caeruleo-albos, nitoris metallici aut frustulla guttis similia. Pondus specificum: 6.9. Fervefactum ad 433° liquescit.

Acido sulfurico aut hydrochlorico diluto valde lente, hydrogenium emittendo solvitur. Solutio nimis

dićem platine u dodir svede, ili kad se tekućini primetne otopine platinina chlorida.

Ne smije sadržavati ni tragova arsena ili antimona, o čem se imaš tako osvjedočiti, kao što kod chlorovodične kiseline. Srebrovim nitratom navlaženo mjesto ne smije se tada niti poslje pol sata promieniti.

IV. Točno normalne otopine.

Odmjerne otopine.

72. Solutio acidimetrica normalis.

Normalna kiselomjerna otopina.

KOH=0.056 grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Čistog livenog kalijeva vodokisa
sto grama 100

Otopi ga u

Prekàpane vode

hiljadu i dvie sto grama 1200

Otopinu kuhaj u čistoj željeznoj tavi sa vapnenim mliekom, načinjenim od deset grama vapna, dok izvadjena i prokàpana tekućina vapnenom vodom jedva jošte pomutni.

Vruću tekućinu ulij u prije nagrijanu staklenku, začepi, pa kad se bude tekućina slegla i razbistrila, pretoči ju teglicom od stjelje.

Zatim odmjeri točno u valjkastoj staklenki 50 šestornih centimetara normalne chlorovodične kiseline

od CO_2 što je
KOH

acceleratur, si zincum frustullo platinae tangitur, aut liquori solutio chloridi platinae additur.

Arseni et antimonii nec vestigia contineat, quod ita explorandum, sicut acidum hydrochloricum. Locus argento nitrico humectatus nec media hora elapsa permutetur.

IV. Solutiones stricte normales.

Solutiones volumetricae.

72. Solutio acidimetrica normalis.

KOH: *Centimetrum cubicum* = 0.056 *gramm.*

Rp. **Kalii hydrooxydati fusi puri**
grammata centum **100**

Solve in

Aquae destillatae

grammatibus mille et ducentis **1200**

Solutionem coque in patina pura ferrea, cum lacte calcis e grammatibus decem calcis parati, donec liquor ex ea exceptus et filtratus aqua calcis iam fere non turbatur.

Liquorem fervidum infunde vitro prius calefacto, hoc obtura, et si liquor purificatus fuerit, decanta a sedimento ope syphonis.

Dein mensura exacte ad vitrum cylindricum centimetra cubica 50 acidi hydrochlorici normalis, et postquam haec guttis aliquot solutionis laccae

pa ocrveniv ju kojom kapi lakmusove otopine, dodavaj joj u suhu biretu za vaganje napunjene te vagane lužnate tekućine, da se crveno lice tekućine mal ne u ljubičasto-modro prevrgne. Iz gubitka na težini ustanovi točno potrošenu količinu lužnate tekućine, zatim pokus opetuj te izračunaj sriednju vrijednost obajuh uspjeha pokusa. Odvagni točno dvadesetputa toliko u litrenoj tikvici, pa razriedi kuhanom i ohladnjelom prekâpanom vodom tako, da bude ciele tekućine 1000 šestornih centimetara.

Da se 10 šestornih centimetara tekućine zasiti, neka tomu treba točno upravo toliko normalne lugomjerne tekućine.

Kiselomjernu otopinu spravi u staklenci, u čiji čep je zapuštena staklena, nutra zavinita i sušenom smjesom od jednakih dielova Glauberove soli i vapnikova kisa napunjena ciev. Ako bi vremenom lužasta tekućina vapnenu vodu jače mutila, popravi ju, kuhajuć ju sa vapnom tako, kao što je gore kazano.

73. Solutio alkalimetrica normalis.

Normalna lugomjerna otopina.

HCl=0.0364 grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Razriedjene čiste chlorovodične
kiseline (10%)** *koliko ti je volja.*

Pomiešaj ju sa isto toliko prekâpane vode.

rubra reddidisti, adde e liquore alcalino in tubum mensurae ponderis siccum infuso et ponderato tantum, ut color ruber liquoris fere violaceo-caeruleus evadat. E pondere perduto determina exacte quantitatem liquoris alcalini adhibiti, tum tentamen repete et calcula valorem diametralem resultatorum duorum. Huius vicesies tantam quantitatem pondera exacte ad cucurbitam litratam, et dilue tanta aqua destillata cocta et refrigerata, ut volumen totius liquoris centimetris cubicis 1000 respondeat.

Ad saturationem centimetrorum cubicorum 10 huius liquoris exacte eadem quantitas liquoris alkalimetrici normalis requiratur.

Solutionem acidimetricam serva in vase vitreo, in cuius epistomeum tubus vitreus infra inclinatus et miscellam siccitam e quantitate aequali salis Glauberi et calcii oxydati paratam continens est immissus. Si lapsu temporis liquor alkalinus aquam calcis fortiter perturbaret, calce coquendo modo supradicto est ameliorandus.

73. Solutio alkalimetrica normalis.

HCl: *Centimetrum cubicum* = 0.0364 gramm.

Rp. **Acidi hydrochlorici diluti puri (10%)**

q. v.

Misce cum aequali aquae destillatae quantitate.

Od te tekućine daj po prilici 100 šestornih centimetara u suhu biretu za vaganje uređenu, pak joj točno težinu ustanovi.

Zatim uspi u oveću tikvicu

Čistoga kalijeva hidrokarbonata

(gledaj pod br. 56.) *deset grama* **10**

otopi ga u dovoljno prekàpane vode, omasti otopinu jednim ili dvima šestornima centimetrima lakmusove otopine i uvrućaj u koso postavljenoj tikvici, da kipi. Za vrienja dodavaj malo po malo, rek bi po kapljicah, iz birete za vaganje chlorovodične kiseline, dok tekućina i nakon opetovna uzvarenja ljubičasto-crvena ostane, a ne pomodri. Tada opetuj pokus, pak uzmi sriednju vriednost obajuh uspjeha.

Deseterostruku količinu upotriebljene razriedjene chlorovodične kiseline odvagni točno u litrenu tikvicu te razriedi na toliko kuhanom i ohladnjelom prekàpanom vodom, da bude ciele tekućine 100 šestornih centimetara.

100 šestornih centimetara te tekućine neka zasiti točno isto toliko kiselomjerne tekućine.

74. Solutio argenti nitrici decinormalis.

Decinormalna otopina srebrova nitrata.

${}_{10}^{1}AgNO_3 = 0.01697$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Za blage topline livena srebrova nitrata**

šestnaest grama i devetdeset i sedam centigrama **16.97**

Pone e miscella hac circiter centimetra cubica 100 in tubum mensuratum siccum et mensura pondus exacte.

Dein pone in cucurbitam amplam

Kalii hydrocarbonici puri (v. sub Nr. 56)

grammata decem **10**

solve haec in s. q. aquae destillatae; tinge solutionem cum 1—2 centimetris cubicis solutionis laccae et coque ad ebullitionem in cucurbita oblique locata. Sub ebullitione, adde e tubo mensurae ponderis sensim, fere guttatim acidum hydrochloricum, donec liquor etiam post iteratam ebullitionem violaceo-ruber manat, etiam caeruleus non fit. Tum repete tentamen, et calcula valorem diametralem resultatorum duorum.

Quantitatem decuplam acidi hydrochlorici diluti adhibiti, mensura exacte in cucurbitam litratam, et dilue tanta aqua destillata cocta et refrigerata, ut volumen centimetris cubicis 1000 exacte respondeat.

Centimetra cubica 10 huius liquoris exacte eandem quantitatem liquoris acidimetrici saturant.

74. Solutio argenti nitrici decinormalis.

$\frac{1}{10}$ AgNO₃: *Centimetrum cubicum* = 0.01697 *gramm.*

Rp. **Argenti nitrici leni calore fusi**

grammata sedecim et nonaginta septem

centesimas **16.97**

Otopi u malo vode, zatim raziedi, da bude ciele tekućine upravo 1000 šestornih centimetara.

Raziedi 10 šestornih centimetara normalne chlorovodične kiseline u prikladnoj tikvici na 100 šestornih centimetara. Dodaš li na deset šestornih centimetara te tekućine isto toliko decinormalne otopine srebrova nitrata, stvoriti će se biel talog. Pošto si ugrijao i prokàpao, dodaj polovici sasma bistre tekućine koju kap otopine srebrova nitrata, a drugoj polovici primiešaj isto toliko chlorovodične kiseline. Ako su normalne tekućine dobro načinjene, neće ni jedna od iztraženih tekućina pomutniti, da bi se to opaziti moglo.

75. Solutio baryi chlorati decinormalis.

Decinormalna otopina barijeva chlorida.

${}^{1}_{10}\text{BaCl}_2, 2\text{H}_2\text{O} = 0.01219$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Svježe uledjena, na prašak strta i medju bugaćicom iztisnuta barijeva chlorida**

dvanaest grama i devetnaest centigrama **12.19**

Otopi ga u malo prekàpane vode i raziedi u litrenoj tikvici, da dobiješ upravo 1000 šestornih centimetara otopine.

Uzev deset šestornih centimetara otopine dodaj im isto toliko decinormalne otopine srebrova nitrata, okiseli smjesu razriedjenom dušičnom kiselinom i dobro promučkaj. Pošto si ugrijao i prokàpao, dodaj

Solve in parva aquae destillatae quantitate, tum dilue, ut solutio plane 1000 centimetra cubica efficiat.

Centimetra cubica 10 acidi hydrochlorici normalis dilue in cucurbita apta ad centimetra cubica 100. Si centimetris cubicis 10 liquoris huius eandem quantitatem solutionis argenti nitrici $\frac{1}{10}$ normalis addideris, praecipitatum album oriatur. Quantitati dimidiae liquoris plane pellucidi ab hoc post calefactionem defiltrati adde guttas aliquot solutionis nitratis argenti, parte altera autem commisce eandem quantitatem acidi hydrochlorici. Si solutiones normales exacte sunt praeparatae, liquorum exploratorum nullus perceptibiliter turbatur.

75. Solutio baryi chlorati decinormalis.

$\frac{1}{10}$ BaCl₂·2H₂O: *Centimetrum cubicum* = 0·01219
gramm.

Rp. **Baryi chlorati recenter crystallisati,
in pulverem redacti, atque inter
chartam bibulam expressi**

*grammata duodecim et novemdecim
centesimas 12·19*

Solve in parva aquae destillatae quantitate et dilue in alembico litrato, ut solutio 1000 plane centimetra cubica efficiat.

Centimetris cubicis 10 solutionis adde eandem quantitatem solutionis nitratis argenti $\frac{1}{10}$ normalis, acidifac miscellam acido nitrico diluto et optime conquassa. Dimidio liquoris plane pellucidi et post

polovici sasma bistre tekućine koju kap otopine srebrova nitrata, a drugomu dielu razriedjene chlorovodične kiseline. Ako su normalne otopine točno načinjene, obje će iztražene tekućine jedva opazljivo pomutniti.

76. Solutio jodi decinormalis.

Decinormalna jodna otopina.

$^{1}_{10}J = 0.01265$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Sasma suhog i na prašak strtog joda** *dvanaest grama i šestdeset i pet centigrama* **12.65**

Uspi ga u litrenu tikvicu i dodaj

Čistog kalijeva jodida *dvadeset i pet grama* **25**

i **Prekâpane vode** *sto grama* **100**

Dobro začepljenu tikvicu stavi na hlad i češće protresi, dok se bude sav jod otopio. Zatim razriedi, da bude ciele otopine 1000 šestornih centimetara.

Da se odbojadiše 10 šestornih centimetara te škrobnom otopinom omodrene otopine, tomu neka treba točno isto toliko decinormalne otopine natrijeva thiosulfata. Škrobnu otopinu dodaj istom, prije nego što ukapneš posljednjih kapljica otopine natrijeva thiosulfata.

Opazka. Ako bi se bila iztraživanjem veća razlika pokazala, otopi jošte po prilici 2 grama joda u smjesi, koju si načinio od 4 grama kalijeva jodida i 20 šestornih centimetara vode, i prilij ju netočnoj

caefactionem filtrati, adde guttas aliquot solutionis nitratis argenti, parti alteri autem acidum hydrochloricum dilutum. Si solutiones normales sunt exacte paratae, liquorum exploratorum quivis vix perceptibiliter perturbatur.

76. Solutio jodi decinormalis.

$\frac{1}{10}$ J: Centimetrum cubicum = 0.01265 gramm.

Rp. **Jodi ex toto sicci atque in pulverem redacti** grammata duodecim et sexaginta
quinque centesimas 12.65

Pone in alembicum litratum et adde:

Kalii jodati puri
grammata viginde quinque 25

et **Aquae destillatae** grammata centum 100

Alembicum probe obturatum loco frigido saepius agita, donec jodum solutum fuerit. Dein dilue, ut solutio 1000 centimetra cubica efficiat.

Pro decoloratione centimetrorum cubicorum 10 solutionis, amyli solutione colore caeruleo tinctae, exacte eadem quantitas solutionis natrii thiosulfurici $\frac{1}{10}$ normalis requiratur. Solutionem amyli liquori tantum ante additionem guttarum ultimarum solutionis natrii thiosulfurici adfunde.

Adnotatio. Si exploratione discrimen maius observatum fuisset, solve adhuc circiter grammata 2 jodi, in miscella e grammatibus 4 kalii jodati et centimetris cubicis 20 aquae parata et adde hanc ad

tekućini. Zatim prokušaj, služeći se biretom uredjenom za vaganje, koliko se od nje trima šestornima centimetrima otopine natrijeva thiosulfata odbojadiše. Kad desetputa toliko na jednu litru razriediš, imati ćeš gotovu decinormalnu jodnu otopinu.

77. Solutio kalii bijodici decinormalis pro jodo.

Decinormalna otopina kalijeve bijodata za jod.

$\frac{1}{120} \text{KJO}_3, \text{HJO}_3 = 0.00324$ grama u jednom šestornom centimetru.

$\frac{1}{10} \text{J} = 0.01265$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi:	Čista joda	šestnaest grama	16
	Kalijeve chlorata	petnaest grama	15
	Prekàpane vode	osamdeset grama	80
	Ciele dušične kiseline	dva decigrama	0.2

Grij smjesu u staklenoj tikvici, dok bude joda sasma ne stalo, zatim vari tekućinu, da se solna tvarina otopi i još ju vruću prokàpaj. Kad tekućina ohladni, odlij ju od ledčane tvarine, pa potonju što bolje mrzлом prekàpanom vodom operi. Tvorinu još jedanputa iz malko prekàpane vode preuledi. Pošto si tada tvarinu na prašak satro, suši ju kod 100° , odvagni što točnije obročice od 3.24 grama i spravi je za potrebu u valjano zatvorenih posudah. Da napraviš decinormalnu otopinu, otopi takav jedan obrok u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine točno 1000 šestornih centimetara.

liquorem irregularem. Dein explora ope tubi mensurae ponderis, quantum per centimetra cubica 100 solutionis natrii thiosulfurici decoloratur. Si quantitatis huius decuplum ad litram unam diluis, solutio $\frac{1}{10}$ normalis jodi perfecta erit.

77. Solutio kalii bijodici decinormalis pro jodo.

$\frac{1}{120}\text{KJO}_3, \text{HJO}_3$: Centimetrum cubicum = 0.00324 gm.

$\frac{1}{10}\text{J}$: Centimetrum cubicum = 0.01265 gramm.

Rp. Jodi puri	grammata sedecim	16
Kalii chlorici	grammata quindecim	15
Aquae destillatae	grammata octaginta	80
Acidi nitrici concentrati		
	grammata duas decimas	0.2

Calefac miscellam hanc in alembico vitreo, donec jodum perfecte disparuerit, dein coque liquorem ad ebullitionem, usque ad solutionem massae salinae, tum adhuc fervidum filtra. Post refrigerationem fluidi defunde liquorem de massa crystallina et elue hanc optime aqua destillata frigida. Praeparatum e paucilla aqua destillata adhuc semel crystallisationi subijice. Massam in pulverem redactam sicca ad 100°, mensura ab hoc exactissime parcelas grammatum 3.24 et conserva eas pro usu in vasibus probe clausis. Ad parandam solutionem $\frac{1}{10}$ normalem solve parcelam talem in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio centimetris cubicis 1000 exacte respondeat.

Ta otopina služi kao izhodište za pripremu natrijeva thiosulfata te posredno i za pripremu normalnih otopina spomenutih pod brojevi 76, 78 i 79.

Opazka. Ne imaš li dosta osjetljive tezulje, odvagni, da ovu temeljnu otopinu točno pripraviš, 16·2 grama suhog kalijeva bijodata, pak ga otopi u toliko prekàpane vode, da bude ciele otopine 1500 grama. Kad 300 grama te otopine točno na jednu litru razriediš, imati ćeš gore pomenutu decinormalnu otopinu.

78. Solutio kalii bromici decinormalis pro bromo.

Decinormalna otopina kalijeva bromata za brom.

${}^1_{60}\text{KBrO}_3 = 0\ 00278$ grama u jednom šestornom centimetru.

${}^1_{10}\text{Br} = 0\ 00798$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Čistog kalijeva bromata, osušena uz toplotu kipuće vode**

dva grama i sedamdeset osam centigrama 2·78

Otopi ga u 300 grama prekàpane vode te razriedi, da bude ciele tekućine upravo 1000 šestornih centimetara.

Od te otopine odmjeri 20 šestornih centimetara i dodaj jedan gram čistoga kalijeva jodida, u kojem ne ima jodne kiseline, i jedan šestorni centimetar chlorovodične kiseline, zatim pomiešaj, iza kako je prošlo pet časova, tekućinu sa dvo- ili tro- strukom količinom vode. Da se ta smjesa odbojadiše, tomu neka treba upravo 20 šestornih centimetara decinormalne otopine

Solutio haec est basis praeparationis natrii thio-
sulfurici et intermedie etiam solutionum normalium
sub numeris 75, 77 et 78 memoratarum.

Adnotatio. Carente mensura subtiliore, prae-
paratione exacta huius solutionis principalis, pondera
grammata 16·2 kalii bijodici sicci, et solve in tanta
aquae destillatae quantitate, ut pondus solutionis sit
grammatum 1500. Si grammata 300 solutionis huius
exacte ad litram unam diluis, solutionem supra me-
moratam decinormalem habebis.

78. Solutio kalii bromici decinormalis pro bromo.

$\frac{1}{100}$ KBrO₃: Centimetrum cubicum = 0·00278 gramm.

$\frac{1}{10}$ Br: Centimetrum cubicum = 0·00798 gramm.

Rp. **Kalii bromici puri, et apud tempe-
raturam aquae ebullientis exsiccati**
grammata duo et septuaginta octo
centesimas **2·78**

Solve in aquae destillatae grammatibus 300 et
dilue, ut solutio 1000 plane centimetra cubica efficiat.

Pondera ab hac solutione centimetra cubica 20
et adde gramma unum kalii jodati puri, ab acido
jodico liberi, et centimetrum cubicum unum acidi
hydrochlorici, tum quinque minutis elapsis misce
liquorem cum duplici vel triplici quantitate aquae. Pro
decoloratione miscellae plane centimetra cubica 20 so-
lutionis natrii thiosulfurici $\frac{1}{10}$ normalis requirantur,

natrijeva thiosulfata, ako si prije dodatka zadnjih kapljica tekućinu jednim ili dvima šestornima centimetrima škrobne otopine omodrio.

79. Solutio kalii hypermanganici decinormalis pro oxygenio.

Decinormalna otopina kalijeva permanganata za kisik.

$\frac{2}{100}\text{KMnO}_4 = 0.00316$ grama u jednom šestornom centimetru.

$\frac{1}{20}\text{O} = 0.0008$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: **Uledjenog čistog kalijeva permanganata** tri grama i šestnaest centigrama **3.16**

Otopi u toliko vode, da bude otopine upravo 1000 šestornih centimetara.

Otopi 0.5 grama čistog kalijeva jodida u 100 šestornih centimetara vode; dodaj 2.5 šestorna centimetra ciele chlorovodične kiseline, zatim uz neprestano miešanje 10 šestornih centimetara decinormalne otopine kalijeva permanganata. Da se ta tekućina odbojadiše, tomu neka treba upravo 10 šestornih centimetara decinormalne otopine natrijeva thiosulfata, ako si prije dodatka zadnjih kapljica tekućinu škrobnom otopinom omodrio.

Opazka. Ako bi se bila iztraživanjem pokazala oveća razlika, dodaj netočnoj otopini 0.5 grama kalijeva permanganata, napravi biretom za vaganje u deseterostrukoj količini protupokus, te popravi tekućinu, kao što decinormalnu jodnu otopinu.

si ante additionem ultimarum guttarum liquorem,
1—2 centimetris cubicis solutionis amyli, caeruleum
reddidisti.

79. Solutio kalii hypermanganici decinormalis pro oxygenio.

$\frac{2}{100}$ KMnO_4 : Centimetrum cubicum = 0.00316 gramm.

$\frac{1}{20}$ O : Centimetrum cubicum = 0.0008 gramm.

Rp. **Kalii hypermanganici crystallisati puri grammata tria et sedecim centesimas 3.16**

Solve in aquae destillatae quantitate tanta, ut solutio plane centimetra cubica 1000 efficiat.

Solve grammata 0.5 kalii jodati puri in centimetris cubicis 100 aquae; adde centimetra cubica 2.5 acidi hydrochlorici concentrati, tum sub continua agitatione centimetra cubica 10 solutionis kalii permanganici decinormalis. Pro decoloratione liquoris, plane centimetra cubica 10 solutionis natrii thio-sulfurici $\frac{1}{10}$ normalis requirantur, si ante additionem guttarum ultimarum solutionem, amyli solutione, caeruleam reddidisti.

Adnotatio. Si exploratione discrimen maius observaretur, adde solutioni irregulari adhuc grammata 0.5 kalii permanganici, tenta contra examen in quantitate decupla tubo mensurae ponderis, et corrige liquorem, sicut solutionem jodi decinormalem.

80. Solutio natrii thiosulfurici decinormalis.

Decinormalna otopina natrijeva thiosulfata.

${}^{1}_{10}\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O} = 0.0248$ grama u jednom šestornom centimetru.

Uzmi: Uledjenog, na prašak strtog i medju bugaćicom iztisnutog natrijeva thiosulfata

dvadeset i četiri grama i osam decigrama 24.8

Otopi u toliko prekàpane vode, da bude tekućine upravo 1000 šestornih centimetara. Spravi u dobro zatvorenoj posudi u tami.

Otopi u 20 šestornih centimetara decinormalne otopine kalijeva bijodata 1 gram čistog kalijeva jodida, dodaj 1 šestorni centimetar chlorovodične kiseline, pa kad je prošlo pet časova, razriedi tekućinu dvo- trostrukom količinom vode. Za odbojadisanje izlučenog joda neka se potroši upravo 20 šestornih centimetara otopine natrijeva thiosulfata, ako si prije, nego što ćeš nekoliko zadnjih kapi dodati, tekućinu škrobnom otopinom omodrio.

To se ima iztraživanje, osobito na staroj otopini, uvijek na novo obaviti, kad hoćeš otopinu natrijeva thiosulfata upotrebiti, da njom druge normalne otopine ustanoviš.

Opazka. Ako bi bilo gore pomenuto iztraživanje pokazalo opazivu razliku, otopi u netočnoj tekućini još jedno 5 grama natrijeva thiosulfata. Zatim napravi, služeći se biretom za vaganje, pokus sa peterostrukom količinom. Kad sada desetputa

80. Solutio natrii thiosulfurici decinormalis.

$\frac{1}{10}\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$: Centimetrum cubicum = 0.0248
gramm.

Rp. **Natrii thiosulfurici crystallisati, in
pulverem redacti, atque intra char-
tam bibulam expressi**

grammata viginti quatuor et octo decimas **24.8**

Solve in tanta aquae destillatae quantitate, ut solutio plane 100 centimetra cubica efficiat. In vase bene clauso et a luce remoto serva.

Solve in centimetris cubicis 20 solutionis kalii bijodici $\frac{1}{10}$ normalis gramma 1 kalii iodati puri, adde centimetrum cubicum 1 acidi hydrochlorici, tum quique minutis elapsis dilue liquorem 2—3 tanta quantitate aquae. Pro decoloratione jodi secessi plane centimetra cubica 20 solutionis natrii thiosulfurici requirantur, si ante additionem guttarum ultimarum liquorem, solutione amyli, caeruleum fecisti.

Exploratio haec, praecipue solutione vetusta, semper est repetenda, si solutio natrii thiosulfurici ad tentandas alias solutiones normales adhibetur.

Adnotatio. Si exploratione supra memorata discrimen perceptibile observaretur, solve in liquore irregulari adhuc circiter grammata 5 natrii thiosulfurici. Dein tenta ope tubi mensurae ponderis in quantitate quintupla. Si nunc decuplam quantitatem

toliko tekućine iz birete na jednu litru razriediš, imati ćeš normalnu otopinu.

B) Pomagala.

1. Barem 24 kušaljke i nekoliko njih sa promjerom od 3 centimetra.
2. Manje staklene tikvice na 100—200 šestornih centimetara.
3. Staklene krivalje (retorte).
4. Stakleni vrčevi.
5. Udubena stakalca (stakalca od ure) i staklene zdjelice.
6. Lievci za prokàpljivanje.
7. Cievi sa lievčići.
8. Staklene cievi.
9. Stakleni prutići.
10. Manje porculanske zdjelice.
11. Sprava za razvijanje sumporovodika i ugljične kiseline.
12. Sprava za razvijanje chlora.
13. Manje porculanske taljike sa poklopci.
14. Klješte za taljike.
15. Staklena lampica za žestu.
16. Bunsenov plamenik ili Berzelijeva žižarka.
17. Fluorovodikovom kiselinom izlužena bugaćica.
18. Čist pamuk.
19. Odmjerne tikvice za 1000, 100 i 50 šestornih centimetara sa bilježom i sa staklenimi čepovi.

liquoris e tubo mensurae ponderis applicati ad litram unam diluisti, solutio erit normalis.

B) Utensilia.

1. Tubuli probatorii ad minimum 24, et aliquot diametri centimetrorum 3.
2. Cucurbitae vitreae minores 100—200 centimetrorum capaces.
3. Retortae vitreae.
4. Ollae vitreae.
5. Vitra concava et patinae vitreae.
6. Infundibula ad filtrationem.
7. Tubi cum infundibulis.
8. Tubi vitrei.
9. Bacilli vitrei.
10. Patinae porcellanae minores.
11. Apparatus pro extricatione hydrogenii sulfurati et acidi carbonici.
12. Apparatus pro extricatione chlori.
13. Crucibuli porcellanei minores operculati.
14. Forceps.
15. Lampas vitrea cum spiritu.
16. Lampas Bunseniana vel Berzeliana.
17. Charta bibula acido hydrofluorico macerata.
18. Gossypium purum.
19. Cucurbitae cum epistomeis vitreis 1000, 100, et 50 centimetris cubicis signatae.

20. 2 birete za 50 šestornih centimetara, razdjeljene na $\frac{1}{10}$ šestornog centimetra.
21. 2 pipete za 5 i 10 šestornih centimetara.
22. Bireta od 200 šestornih centimetara sa polstranim otvorom za kapljenje, uređena za vaganje.
23. Kušaljka za etir sa staklenim čepom.
24. Tanka platinena žica za pokuse u plamenu.
25. Trougalj od platinene žice za žiganje taljika.
26. Platinene ploče.
27. Mala platinena taljika sa poklopom.
28. Jedan toplomjer od -20° do $+100^{\circ}$; drugi od $+80^{\circ}$ do $+300^{\circ}$ sa vlasastimi cievčicama i kaučukastimi koluti za ustanovljivanje tališta.
29. 3 tikvice za prekàpljivanje za 20—50 šestornih centimetara sa postranom cievju i Liebigovo hladilo.
30. Vodena kupeljnica.
31. 2 gustomjera (areometra) za ustanovljivanje osebujne težine tekućina lagljih i težih od vode, sa staklenim valjkom.
32. Žestomjer (alkoholometar).
33. Točna priručna mjera (mensura).
34. Sitnozor, koji 100-struko povećava.

20. 2 tubi ad mensurandum (burette) centimetra cubica 50 continentes et in centimetra cubica $\frac{1}{10}$ divisi.

21. 2 pipettae 5 et 10 centimetra cubica continentes.

22. Tubus mensurae ponderis centimetrorum cubicorum 200, apertura laterali pro guttis fundendo.

23. Tubus probatorius pro aethere cum epistomeo vitreo.

24. Filum platinae tenuae pro experimentis in flamma.

25. Triangulum e filo platineo pro ignitione crucibulorum.

26. Laminae platinae.

27. Crucibulum parvum platineum operculatum.

28. Thermometrum -20° — $+ 100^{\circ}$; alterum 80° — $+ 300^{\circ}$ cum tubulis capillaribus et anulis elasticis pro determinatione gradus liquescentiae.

29. 3 cucurbitae destillatoriae 20—30 centimetrorum cubicorum tubis a latere adnexis, et refrigeratorium Liebigianum.

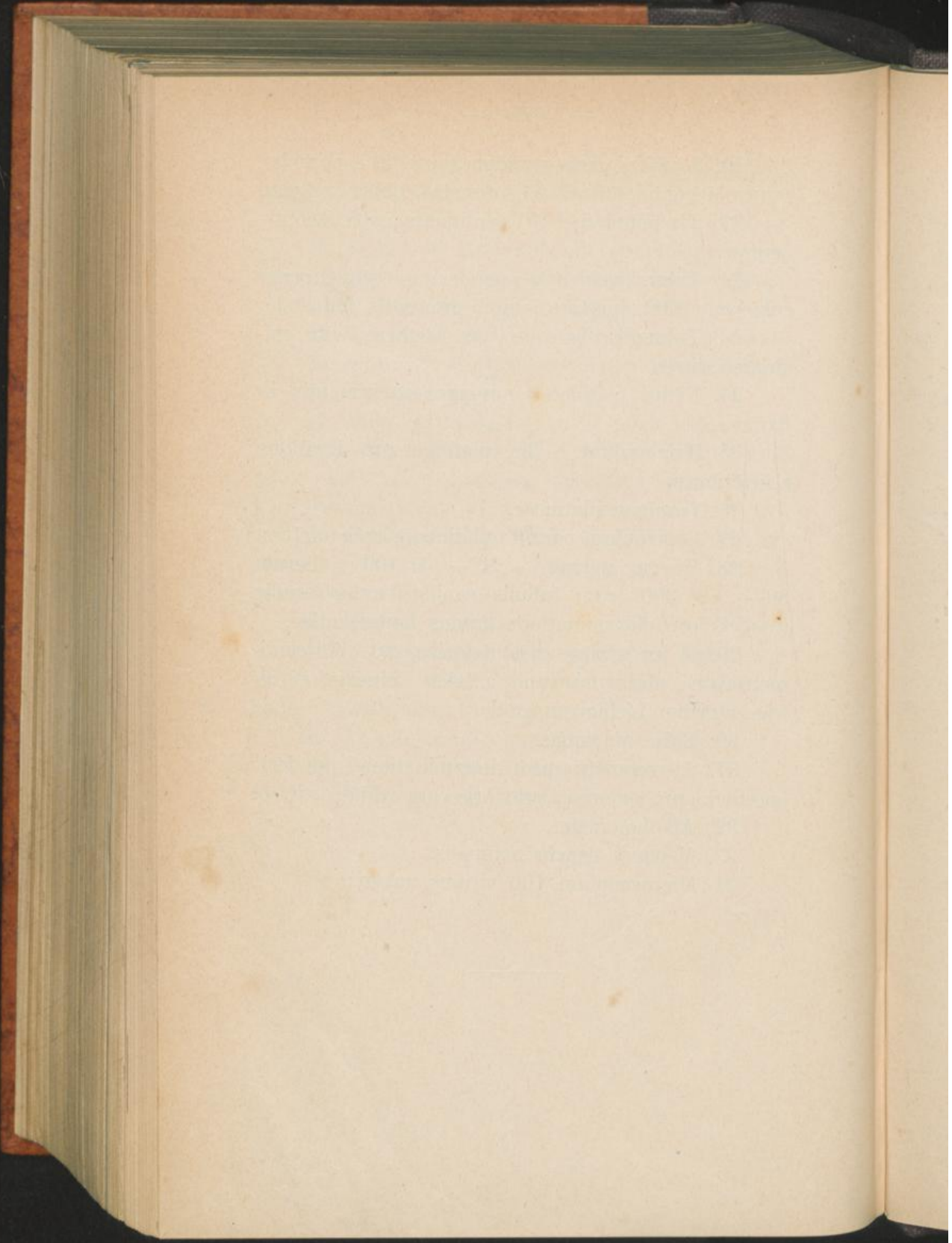
30. Balneum aquae.

31. 2 areometri pro determinatione ponderis specifici aqua levioris et gravioris cum cylindro vitreo.

32. Alkoholometer.

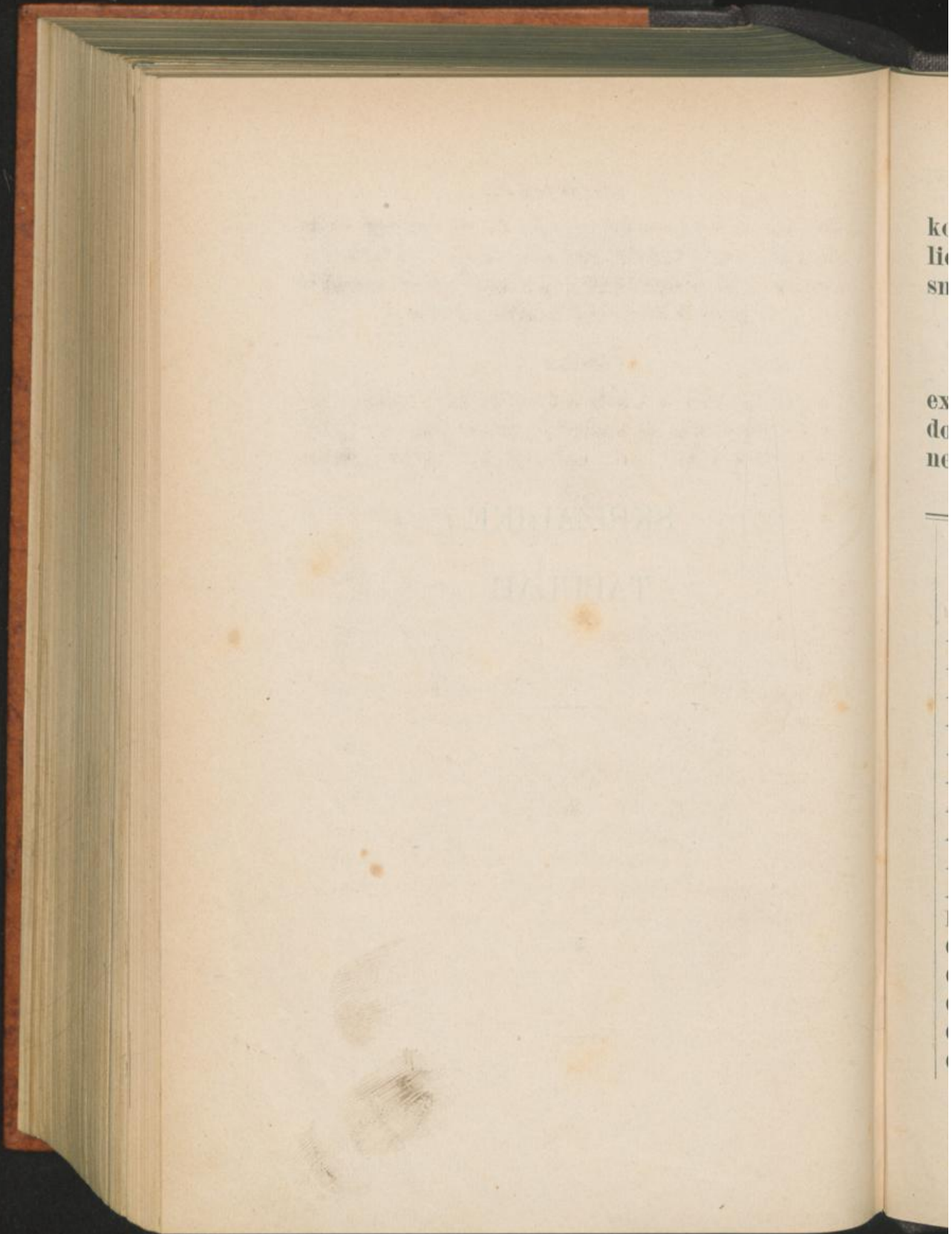
33. Mensura exacta manualis.

34. Microscopium 100 viribus augens.

SKRIŽALJKE.

TABULAE.

ke
li
su
ex
de
ne

I. Skrižaljka,

kojom se ustanovljuju najveći obroci otrovnih liekova za odrasla čovjeka, kojih liečnik ne smije kod propisivanja za unutarnju porabu prekoračiti bez znaka uzklika!

Tabula I.,

exhibens doses medicamentorum toxicae indolis maximas pro adulto, ultra quas medicus ne praescribat pro usu interno nisi addito signo!

	Na pojedini obrok grama Pro dosi grammata	Na dan grama Pro die grammata
Acidum arsenicosum	0·005	0·02
Acidum carbolicum	0·10	0·50
Aconitinum	0·001	0·002
Aconitum (tubera)	0·10	0·50
Amyle nitrosa	0·20	0·60
Apomorphinum hydrochloricum .	0·01	0·05
Aqua amygdalarum amararum	1·00	5·00
Aqua laurocerasi	1·00	5·00
Argentum nitricum	0·03	0·20
Atropinum sulfuricum	0·002	0·006
Belladonna (radix)	0·07	0·30
Cantharides	0·05	0·20
Chloralhydratum	3·00	6·00
Chlorodine	1·50	6·00
Cocainum hydrochloricum	0·05	0·20
Codeinum	0·05	0·20

	Na pojedi- dini obrok grama Pro dosi grammata	Na dan grama Pro die grammata
Coffeinum	0·10	0·60
Coffeinum citricum	0·10	0·60
Colchicinum	0·003	0·010
Colocynthis	0·30	1·00
Cuprum sulfuricum	0·15	0·50
Digitalis (folia)	0·20	1·00
Extractum aconiti tuberum	0·03	0·12
Extractum belladonnae radiceis	0·05	0·20
Extractum cannabis indicae	0·10	0·30
Extractum colocynthidis	0·10	0·40
Extractum hyoseyami foliorum	0·15	0·80
Extractum nucis vomicae	0·04	0·20
Extractum opii	0·05	0·30
Extractum scillae	0·20	0·80
Extractum secalis cornuti	0·25	1·00
Hydrargyrum bichloratum corro- sivum	0·03	0·10
Hydrargyrum bijodatum rubrum	0·03	0·10
Hydrargyrum chloratum mite	0·50	1·00
Hydrargyrum cyanatum	0·03	0·10
Hydrargyrum jodatum flavum	0·05	0·20
Hydrargyrum oxydatum flavum	0·03	0·10
Hyoscyamus (folia)	0·20	1·00
Jodoformium (pro usu interno)	0·30	1·50
Jodum	0·05	0·20

Kal
Kal
Kre
Ku
La
Lo
Me
Me
Ol
Op
Pa
Pi
Pi
Pi
Re
Sa
Sa
Sa
Sa
S
S
T
T
T
T

	Na poje- dini obrok grama Pro dosi grammata	Na dan grama Pro die grammata
Kalium chloricum	0·50	5·00
Kalium stibio-tartaricum	0·15	1·00
Kreosotum	0·05	0·20
Kusseinum	1·00	3·00
Lactucarium	0·30	1·00
Lobelia (herba)	0·50	4·00
Morphinum	0·02	0·10
Morphinum hydrochloricum	0·03	0·12
Oleum crotonis	0·05	0·10
Opium pulveratum	0·15	0·50
Paraldehydum	3·00	6·00
Physostigminum salicylicum	0·001	0·003
Pilocarpinum hydrochloricum	0·03	0·06
Plumbum aceticum depuratum	0·10	0·50
Pulvis Doweri	1·00	4·00
Resorcinum	3·00	10·00
Sabina (frondes)	1·00	2·00
Santoninum	0·10	0·30
Scilla siccata	0·20	1·00
Secale cornutum	1·00	3·00
Solutio arsenicalis Fowleri	0·50	1·20
Strychninum nitricum	0·01	0·02
Tinctura aconiti	0·50	1·50
Tinctura belladonnae	1·00	4·00
Tinctura cannabis indicae	1·00	4·00
Tinctura cantharidum	0·50	1·00

	Na pojedini obrok grama Pro dosi grammata	Na dan grama Pro die grammata
Tinctura colchici	2·00	6·00
Tinctura colocynthidum	1·00	3·00
Tinctura digitalis	1·00	5·00
Tinctura jodi	0·20	1·00
Tinctura nucis vomicae	0·50	1·50
Tinctura opii crocata	0·50	2·00
Tinctura opii simplex	0·50	2·00
Veratrinum	0·005	0·020
Vinum colchici	1·00	3·00
Vinum stibiato-tartaricum	0·50	1·50
Zincum aceticum	0·10	0·50
Zincum sulfuricum qua emeticum	1·00	5·00
Zincum valerianicum	0·10	0·50

Liel

Pha

†† II. Skřižaljka.

Liekovi, koje treba posebice i pod ključem
čuvati.

†† Tabula II.

Pharmaca locis separatis et seclusis servanda.

- Acidum arsenicosum.
Aconitinum germanicum.
Atropinum sulfuricum.
Colchicinum.
Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.
" bichloratum corrosivum.
" bijodatum rubrum.
" cyanatum.
" jodatum flavum.
" oxydatum flavum.
Morphinum.
Morphinum hydrochloricum.
Physostigminum salicylicum.
Pilocarpinum hydrochloricum.
Solutio arsenicalis Fowleri.
Strychninum nitricum.
Veratrinum.

† III. Skrižaljka.

Liekovi, koje treba od ostalih odieliti.

† Tabula III.

Pharmaca a relinquis separanda.

Acetum scillae.
Acidum aceticum concentratum.
" carbolicum.
" carbolicum crudum.
" carbolicum liquidum.
" chromicum.
" hydrochloricum concentratum.
" nitricum concentratum.
" sulfuricum concentratum.
Aconitum (tubera).
Aloë.
Amyle nitrosa.
Apomorphinum hydrochloricum.
Aqua amygdalarum amararum.
Aqua laurocerasi
Argentum nitricum crystallisatum.
Argentum nitricum fusum.
Belladonna (radix).
Cannabis indica (herba).
Cantharis.
Chloralum hydratum.
Chlorodine.
Chloroformium.
Cinnabaris.

Cocainum hydrochloricum.
Codeinum.
Coffeinum.
Coffeinum citricum.
Coffeinum natrio-benzoicum.
Coffeinum natrio-salicylicum.
Colchicum.
Colocynthis.
Cuprum sulfuricum.
Digitalis.
Euphorbium.
Extractum aconiti.
" aloës.
" belladonnae.
" cannabis indicae.
" colocynthidum.
" hyosciami foliorum.
" nucis vomicae.
" opii.
" scillae.
" secalis cornuti spissum.
" secalis cornuti siccum.
Hydrargyrum chloratum mite.
Hyosciamus (folia).
Ipecacuanha.
Jalapa.
Jodoformium.
Jodum.
Kalium chloricum.
" hypermanganicum.
" jodatum.
" sulfuratum pro balneo.

Kalium stibio-tartaricum.
Kreosotum.
Kusseinum.
Lactucarium.
Liquor acidus Halleri.
Lobelia.
Naphtolum.
Natrium hydrooxydatum solutum.
 „ jodatum.
Nux vomica.
Oleum crotonis.
 „ sinapis.
Opium.
Papaver somniferum.
Paraldehydum.
Plumbum aceticum depuratum.
 „ aceticum basicum solutum.
 „ carbonicum.
 „ hydrooxydatum rubrum.
 „ oxydatum.
Podophyllinum.
Pulvis Doveri.
Pyrogallolum.
Resina jalapae.
Resorcinum.
Sabadilla.
Sabina.
Santoninum.
Scilla.
Scilla siccata.
Secale cornutum.
Stibium sulfuratum aurantiacum.

Stibium sulfuratum rubrum.

Syrupus diacodii.

„ ipecacuanhae.

Tinctura aconiti.

„ aloës.

„ belladonnae.

„ cannabis indicae.

„ cantharidum.

„ colchici.

„ colocynthidum.

„ digitalis.

„ ipecacuanhae.

„ jodi.

„ lobeliae.

„ nucis vomicae.

„ opii crocata.

„ opii simplex.

Vinum colchici.

„ stibiato-tartaricum.

Zincum aceticum.

„ chloratum.

„ oxydatum.

„ sulfuricum.

„ valerianicum.

IV. Skrižaljka

o osebujnoj težini propisanih tekućina, kakova je uz 15° C. po ugarskoj farmakopoei od godine 1871. te po hrvatsko-slavonskoj farmakopoei od godine 1888.

Tabula IV.

Indicat pondus specificum calore 15 C° liquorum officinalium in pharmacopoea hungarica anni 1871, nec non in pharmacopoea croatico-slavonica anni 1888 receptorum.

Liekovi Medicamenta	osebujna težina po farmakopoei Pondus specificum secundum pharmaco- poeam	
	hrv.-slav. od g. 1888. croat. slav. anni 1888.	ugarskoj od g. 1871. hungar. anni 1871.
Acidum aceticum con- centratum	1·064	1·064
Acidum aceticum dilu- tum	1·028	1·028
Acidum carbolicum . .	1·060	1·065
„ hydrochloricum concentr. purum	1·124	1·120
„ hydrochloricum dilutum	1·050	1·060
„ nitricum concentr. purum	1·310	1·300
„ nitricum dilut. . .	1·067	1·130
„ phosphoricum . .	1·120	1·117
„ sulfuricum con- centratum	1·837	1·845

Liekovi Medicamenta	Osebnajna težina po farmakopoci Pondus specificum secundum pharmaco- poeam	
	hrv. slav. od g. 1888. croat.-slav. anni 1888.	ugarskoj od g. 1871. hungar. anni 1871.
Acidum sulfuricum di- lutum	1·069	1·117
Aether aceticus	0·900	0·900
„ depuratus	0·724—0·728	0·725
Ammonium aceticum solutum	1·032—1·034	1·050
Amyle nitrosa	0·900	0·900
Chloroformium	1·485—1·489	1·49—1·50
Ferrum oxydatum sul- furicum solutum	1·428—1·430	—
Ferrum sesquichlora- tum solutum	1·280—1·283	1·260
Glycerinum	1·223—1·235	1·250
Hydrargyrum purum . .	13·559	—
Kalium aceticum so- lutum	1·176—1·180	1·200
Kreosotum	1·030—1·080	1·037—1·086
Liquor ammoniae	0·960	0·960
„ ferri oxydati	1·050	1·045
Natrium hydrooxyda- tum solutum	1·350	1·350
Natrium silicicum li- quidum	1·30—1·40	1·40
Plumbum aceticum ba- sicum solutum	1·23—1·24	1·23—1·24
Spiritus	0·831—0·834	0·8336

V. Skrižaljka

o postotnom sadržaju liekova u ugarskoj farmakopoei od g. 1871. i u hrvatsko-slavonskoj farmakopoei od g. 1888. te razmjer prvih k potonjim.

Tabula V.

Indicat contenta percentualia et relationes reciprocas medicamentorum in pharmacopoea hungarica anni 1871 et croatico-slavonica anni 1888 receptorum.

Liekovi Medicamenta	Postotni sadržaj Percent. contenta		Razmjer jedinik k drugim u gramih Relatio reciproca in grammatibus	
	po ugar. farmakopoei od god. 1871. secundum pharmacopoeam hungaricam anni 1871.	po hrv.-slav. farmakopoei od g. 1888. secundum pharmacopoeam croat.-slav. anni 1888.	po ugar. farmakopoei od god. 1871. secundum pharmacopoeam hungaricam anni 1871.	po hrv.-slav. farmakopoei od g. 1888. secundum pharmacopoeam croat.-slav. anni 1888.
Acetum	6	6	1	1
„ pyrolignosum rectificatum .	—	6	—	—
Acidum aceticum con- centratum . .	96	96	1	1
„ aceticum dilutum	20·4	20	1	1·02
„ hydrochloricum concentr. purum	24·24	25	1	0·97
„ hydrochloricum dilutum	12·4	10	1	1·24
„ nitricum concen- tratum purum .	48	50	1	0·96
„ nitricum dilutum	21·42	10	1	2·14
„ phosphoricum .	16·6	20	1	0·83
„ sulfuricum con- centratum . . .	100	94	1	1·06

Liekovi Medicamenta	Postotni sadržaj Percent. contenta		Razmjer jednih k drugim u gramih Relatio reciproca in grammatibus	
	po ugar. far- makopoei od god. 1871. secundum pharmacopoeam hunga- ricam anni 1871.	po hrv.-slav. farmakopoei od g. 1888. secundum pharmacopoeam croat- slav. ticam anni 1888.	po ugar. far- makopoei od god. 1871. secundum pharmacopoeam hunga- ricam anni 1871.	po hrv.-slav. farmakopoei od g. 1888. secundum pharmacopoeam croat- slav. anni 1888.
Acidum sulfuricum di- lutum	16·6	10	1	1·66
Ammonium aceticum solutum	16	15	1	1·06
Aqua amygdalarum amararum	0·06 HCN	0·1 HCN	1	0·6
Aqua laurocerasi	0·06 HCN	0·1 HCN	1	0·6
Ferrum sesquichlora- ratum solutum	50	50	1	1
Kalium aceticum solu- tum	35	33·33	1	1·05
Liquor ammoniae (Am- monia pura liquida)	10	10	1	1
Liquor ferri oxydati (Ferrum oxydatum dialysatum)	3·5 Fe	3·5 Fe	1	1
Natrium hydrooxyda- tum solutum	32	32	1	1
Solutio arsenicalis Fow- leri	1·11	1	1	1·11
Syrupus ferri jodati	10 ^{joda} jodi	10 ^{joda} jodi	1	1

VI. Skrižaljka.

Za praktičku porabu zaokruženih brojeva to-
pivosti lučbenih pripravaka, primljenih u far-
makopoeu.

Tabula VI.

Indicat numeros solubilitatis praeparatorum
chemicalium in pharmacopoea receptorum ad
usum practicum rotundatos.

Jedan dio Pars una	Topi se u — solvitur in				
	mrzle frigidae	vruće fervidae	mrzle frigidi	vruće fervidi	u čira dielova aetheris par- tibus
	vode dielova aquae partibus		žeste dielova spiritus par- tibus		
Acidum benzoicum . . .	400	30	lako facile	lako facile	lako facile
„ boricum	30	5	20	—	—
„ carbolicum	20	—	lako facile	lako facile	lako facile
„ citricum	1	vrio lako facillime	1	vrio lako facillime	50
„ salicylicum cry- stallisatum	600	lako — facile	vrio lako facillime	„	vrio lako facillime
„ tannicum	lako — facile	1	2	„	—
„ tartaricum	1	vrio lako facillime	4	lako facile	—
Aconitinum germanicum	—	50—60	lako facile	„	lako facile
Alumen	12	lako — facile	—	—	—
„ ustum	25	„	—	—	—
Ammonium carbonicum	4	„	—	—	—
„ chloratum	4	2	—	—	—
Antipyrinum	vrio lako facillime	vrio lako facillime	2	—	60
Apomorphinum hydro- chloricum cryst.	40	—	20	—	ne topi se insolub.
Argentum nitricum cry- stallisatum	1	vrio lako facillime	12	lako facile	—

Jedan dio Pars una	Topi se u — solvitur in				
	mrzle frigidae	vruće fervidae	mrzle frigidi	vruće fervidi	etira dielova aetheris par- tibus
	vode dielova aquae partibus		žeste dielova spiritus par- tibus		
Argentum nitricum fu- sum	1	vrio lako facillime	12	lako facile	—
Atropinum sulfuricum .	1	"	3	"	ne topi se insolub.
Calcium oxydatum . . .	1000	1500	—	—	—
" sulfuricum ustum	4—500	—	—	—	—
Chininum	2000	1000	8	3	lako facile
" bisulfuricum	12	lako—facile	35	lako facile	—
" hydrochloricum . . .	40	"	4	vrio lako facillime	—
" sulfuricum	800	30	90	8	—
" tannicum insipi- dum	jedva — vix	—	50	lako facile	—
Codeinum	80	20	lako facile	"	lako facile
Coffeinum	80	3	50	"	—
Colchicinum	3	vrio lako facillime	lako facile	"	teško difficile
Cuprum sulfuricum . . .	4	1	—	—	—
Ferrum lacticum	50	15	jedva vix	—	—
Hydrargyrum bichlora- tum corrosivum	20	4	3	vrio lako facillime	4
Hydrargyrum bijodatun rubrum	jedva — vix	jedva — vix	130	20	—
Hydrargyrum cyanatum	20	4	20	6	—
Jodoformium crystalli- satum	ne topi se insolub.	ne topi se insolub.	50	10	6
Kalium bromatum	2	vrio lako facillime	200	—	—
" carbonicum cru- dum	1	"	—	—	—
" carbonicum purum	1	"	—	—	—
" chloricum	20	4	—	—	—
" hydrooxydatum	1	vrio lako facillime	—	—	—
" hydrotartaricum	200	30	ne topi se insolub.	ne topi se insolub.	—

Jedan dio Pars una	Topise u — solvitur in				
	mrzle frigidae	vruće fervidae	mrzle frigidi	vruće fervidi	etia dielova aetheris par- tibus
	vode dielova aquae partibus		žeste dielova spiritus par- tibus		
Kalium hypermanganicum	25	lako — facile	—	—	—
„ jodatium	1	vrio lako facillime	12	lako facile	—
„ natrio-tartaricum	3	„	—	—	—
„ nitricum	5	1	—	—	—
„ stibio-tartaricum .	20	3	ne topi se insolub.	ne topi se insolub.	—
„ sulfuratum pro balneo	3	vrio lako facillime	—	—	—
„ sulfuricum	12	5	ne topi se insolub.	ne topi se insolub.	—
„ tartaricum	2	1	—	—	—
Kreosotum	—	150	vrio lako facillime	vrio lako facillime	—
Lithium carbonicum .	150	—	—	—	—
Magnesium sulfuricum .	1	0.5	—	—	—
Mannitum	10	vrio lako facillime	100	—	—
Morphium	1000	500	50	30	ne topi se insolub.
„ hydrochloricum	25	2	50	—	—
Naphtholum	1000	80	lako facile	lako facile	lako facile
Natrium aceticum cry- stallisatum	3	2	30	3	—
„ benzoicum	2	—	teže difficilno	teže difficilno	—
„ boracicum	20	1	ne topi se insolub.	ne topi se insolub.	—
„ bromatum	2	vrio lako facillime	—	—	—
„ carbonicum cry- stallisatum	2	1	—	—	—
„ hydrocarbonicum	20	—	—	—	—
„ jodatium	1	vrio lako facillime	3	vrio lako facillime	—
„ nitricum	2	„	50	—	—
„ phosphoricum . .	10	3	—	—	—
„ salicylicum	1	vrio lako facillime	6	vrio lako facillime	—

Jedan dio Pars una	Topi-se-u — solvitur in				
	mrzle frigidae	vruće fervidae	mrzle frigidi	vruće fervidi	etira dielova aetheris par- tibus
	vode dielova aquae partibus		žeste dielova spiritus par- tibus		
Natrium sulfuricum cry- stallisatum	4	1	—	—	—
Paraldehydum	12	lako — facile	lako facile	lako facile	lako facile
Physostigminum salicy- licum	150	—	12	lako facile	—
Plumbum aceticum de- puratum	3	—	10	—	—
Pyrogallolum	5	vrio lako facillime	3	vrio lako facillime	3
Santoninum	5000	250	50	4	100
Strychninum nitricum .	100	5	100	8	—
Veratrinum	jeelva — vix	—	4	vrio lako facillime	—
Zincum aceticum	3	1	40	lako facile	—
„ sulfuricum	1	0.5	—	—	—
„ valerianicum	100	—	50	—	—

VII. Skrižaljka.

Atomne težine važnijih počela.

Tabula VII.

Pondus atomorum elementorum egregiorum.

Aluminium	Al = 27·0.	Hydrargyrum	Hg = 200·0.
Antimonium	Sb = 120·0.	Hydrogenium	H = 1·0.
Argentum	Ag = 107·7.	Jodum	J = 126·5.
Arsenum	As = 75·0.	Kalium	K = 39·0.
Aurum	Au = 196·0.	Lithium	Li = 7·0.
Baryum	Ba = 137·0.	Magnesium	Mg = 24·0.
Bismuthum	Bi = 207·5.	Manganum	Mn = 55·0.
Borum	B = 11·0.	Natrium	Na = 23·0.
Bromum	Br = 79·8.	Nitrogenium	N = 14·0.
Cadmium	Cd = 112·0.	Oxygenium	O = 16·0.
Calcium	Ca = 40·0.	Phosphorus	P = 31·0.
Carbonium	C = 12·0.	Platinum	Pt = 194·3.
Chlorum	Cl = 35·4.	Plumbum	Pb = 206·4.
Chromum	Cr = 52·5.	Silicium	Si = 28·0.
Cuprum	Cu = 63·0.	Stannum	Sn = 117·4.
Ferrum	Fe = 56·0.	Sulfur	S = 32·0.
Fluorum	Fl = 19·0.	Zincum	Zn = 64·9.

Izpravci.

Strana 11 redak 4 s gora mjesto permutet čitaj: *permutent*. — Str. 14 r. 5 s dola mj. chlorova čit.: *chlorna*. — Str. 18 r. 7 s gora mj. jodika čit.: *jodida*. — Str. 33 r. 4 s gora mj. aqua destillata čit.: *aquam destillatam*. — Str. 43 r. 5 s gora mj. vulgares čit.: *vulgaris*. — Str. 43 r. 12 s gora mj. coloris fuscii čit.: *colore fusco*. — Str. 49 r. 4 s gora mj. solutae čit.: *soluta*. — Str. 58 r. 6 s gora mj. Amyl nitrit čit.: *Amilnitrit*. — Str. 60 r. 9 s gora ima stavak „S nešto itd. do kiseline“ glasiti: *S nešto joda pomodri, uo ta boja izčezne u vrućini ili uz dodatak kalijeva luga, pak se opet pojavi, kada se duže hladi odnosno kad se dobije razrijeđene solne kiseline*. — Str. 65 r. 2 s gora mj. Pimpinella čit.: *Pimpinella*. — Str. 75 r. 11 s gora mj. indicatur čit.: *indicat*. — Str. 75 r. 6 s dola mj. acidum čit.: *acidam*. — Str. 80 r. 13 s gora mj. chlorove vode čit.: *chlorne vode*. — Str. 85 r. 1 s gora mj. Aquae cinnamomi čit.: *Aqua cinnamomi*. — Str. 85 r. 5 s gora mj. 3490 čit. 3400. — Str. 87 r. 4 s gora mj. mixti čit.: *mixta*. — Str. 100 r. 15 s gora mj. balsama dvadeseterostrukom čit.: *balsama sa više nego dvadeseterostrukom*. — Str. 107 r. 3 s dola mj. Aquae destillatae cum čit.: *cum Aquae destillatae*. — Str. 108 r. 2 s gora mj. ledei čit.: *ledee*. — Str. 112 r. 3 s gora mj. bez oblika čit.: *bez lika*. — Str. 115 r. 3 s gora mj. aqua čit.: *aquosa*. — Str. 116 r. 12 s gora mj. taloženjem čit.: *utaloživanjem*. — Str. 117 r. 14 s gora mj. in Ammonii čit.: *Ammonii*. — Str. 117 r. 16 s gora mj. Aquae čit.: *in Aquae*. — Str. 118 r. 9 mj. raztaplja se čit.: *raztače se*. — Str. 118 r. 1 s dola mj. sgusnuti će se u jednoličnu kašu čit.: *pretvoriti će se u jednoličnu kašu*. — Str. 120 r. 6 s dola mj. kad je već uzavrielo, još duže vremena čit.: *kad je već duže vremena vrijalo, nešto*. — Str. 129 r. 6 s dola mj. Frondei čit.: *Frondes*. — Str. 143 r. 5 s gora mj. Anthodi aradiata čit.: *Antodia radiata*. — Str. 148 r. 8 s gora mj. crvenosočna kora čit.: *crvenosočna china*. — Str. 149 r. 7 s gora mj. sit čit.: *si*. — Str. 164 r. 2 s dola mj. dušikovej čit.: *dušičnoj*. — Str. 166 r. 2 s dola mj. izvanjske čit.: *izvanjska*. — Str. 166 r. 1 s dola mj. žutilo čit.: *žuta porlaka*. — Str. 182 r. 13 s dola mj. okusa osebujna čit.: *duhe osebujne*. — Str. 238 r. 13 s dola mj. ferripyrofosfat čit.: *ferropyrofosfat*. — Str. 249 r. 2 s dola mj. koncentratu čit.: *concentratae*. — Str. 251 r. 12 s gora mj. oxydatum čit.: *oxydulatum*. — Str. 268 r. 2 s gora mj. že-

ljezna klorida čit.: *ferrichlorida*. — Str. 273 r. 1 s gora mj. Ammoniae
grammatibus čit.: *in Ammoniae grammata*. — Str. 284 r. 1 s gora mj.
miešajuć prokàpanu smjesu čit.: *miešajuć prokàpanu otopinu smjesi
načinjenoj*. — Str. 314 r. 1 s gora mj. 30 čit.: 20. — Str. 316 r. 9
s dola mj. stibitartarat-antimonotartarat čit.: *stibylotartarat-aatimonylo-
tartarat*. — Str. 351 r. 8 s dola mj. contemplanti čit.: *contemplatum*. —
Str. 351. r. 6 s dola mj. efficiētis čit.: *efficientibus*. — Str. 394 r. 14
s dola mj. 5—8 čit.: 58. — Str. 457 r. 3 s dola mj. caerulea čit.: *cae-
ruleus*. — Str. 481 r. 7 s dola mj. Schoenocaulun čit.: *Schoenocaulon*.
— Str. 491 r. 5 s gora mj. 0·03 čit.: 0·30. — Str. 503 r. 4 s dola mj.
pruecique čit.: *praecipue*. — Str. 529 r. 11 s gora mj. la ina čit.: *lamina*.
Str. 586 r. 5 s gora mj. modar čit.: *modro*. — Str. 588 r. 4 s dola mj.
stibiotartarata čit.: *stibylotartarata*. — Str. 590 r. 8 s dola mj. masli-
ninog čit.: *sesamovog*.

